

KLASİK ROMANLAR

1869

TOLSTOY

1869

Anna Karenina

II

LYA

Anna Karenina

2.Cilt

Tolstoy

387

Levine evde önce Matmazel Lion ile karşılaştı. Odanın bir ucundan öbür ucuna yürümüştü. Bilezikleri ve yüzü sevinçten pırıl pırıl parlıyordu sanki. Tam onunla konuştuğu sırada, kapı tarafından bir etek hisırtısı duyuldu. Matmazel Lion hemen ortadan kayboldu. Mutluluğunun yaklaştığını anlayan Levine'in içi tatlı bir korkuyla doldu. İşte hayatı boyunca beklediği kişi ona doğru geliyordu, sanki yürümüyor havada salınarak yaklaşıyordu. Genç kızın pırıldayan gözlerinden başka bir şey görmüyordu. Bu gözler gittikçe yaklaşıyor, gittikçe büyüyorlardı. Bu gözler gittikçe yaklaşıyor, gittikçe büyüyorlardı. İçlerinde yanan sevgi ateşi Levine'in gözlerini sanki kör ediyordu. Levine'in yanına gelip, ona dokundu. Ellerini omuzlarına koydu.

Elinden gelen her şeyi yapmıştı. Ona koşmuş, mutlu ve utangaç bir tavırla kendisini ona bırakmıştı. Levine kollarını onun vücuduna dolayıp, dudaklarını onun dudaklarına değdirdi.

Kitty de bütün gece uyumamıştı. Bütün gece onun gelmesini beklemişti.

Babası ve annesi onun isteğini kabul etmişler ve mutlu olduğunu görerek sevinmişlerdi. Levine bu haberi ilk önce kendisi vermek istiyordu. Utanmış ve ne yaptığını bilmez hale gelmişti. Levine'in içeri girdiğini ve Matmazelin gitmesini beklemiş, kadın dışarı çıkınca388

odaya girmişti. Sonra ne yaptığının farkına varmadan ona koşmuştu.

Levine'i elinden tutarak, "Gidip annemi görelim" dedi. Levine hiçbir şey söylememişti. Kelimelerin duyduklarını anlatamayacağından değil, ağlayacağından korkuyordu. Kitty'nin ellerini tutup öpmüştü.

"Doğru olabilir mi?" dedi sonunda. "Sizin, beni sevdiğinize inanamıyorum."

"Evet" dedi Kitty. "Öyle mutluyum ki."

Kitty, Levine'in elini bırakmadan onu oturma odasına götürdü. Prenses onları görünce hızla nefes almaya, sonra ansızın ağlamaya ve ansızın gülmeye başladı. Levine'in hiç tahmin etmediği sağlam bir yürüyüşle onun yanına gelip, başını kollarının arasına aldı. Onu yanaklarından öptü ve yüzünü gözyaşları ile ıslattı.

"Demek ki her şey yoluna girdi. Çok memnunum. Onu sev Kitty"

dedi.

Hiç heyecanlanmamış gibi görünen Prens, "İşleri uzatmadan bir an önce halletmelisiniz" dedi. Levine, dikkatle bakınca onun gözlerinin dolmuş olduğunu farketti.

Prens, Levine'i kolundan tutup kendisine doğru çekerek, "Bunu uzun zamandır istiyordum" dedi. "Hatta bizim kaz kafalı kız..."

Kitty babasının ağzını elleriyle kapayarak, "Baba" diye bağırdı.

"Peki peki söylemeyeceğim... Çok mutluyum... Buna sevindim" dedi Prens.

Kitty'i kucakladı, yüzünü ve ellerini öptü. Sonra başının üzerinde haç işareti yaptı.

Levine, Kitty'nin babasının iri ellerini nasıl öptüğünü görünce bu adamı daha fazla sevmiş, daha fazla tanımıştı.

389

Prenses gülerек oturdu, prens de onun yanında yer aldı. Kitty halâ babasının elini tutarak, ihtiyarın yanı başında ayakta durdu. Çıt çıkmıyordu.

Prenses önce, duygu ve düşüncelerini anlatmaya ve pratik meseleleri ortaya atmaya başladı. Başlamanın zorluğunu herkes duyuyordu.

"Ne zaman yapacağız bunu. Birtakım törenlerin yapılması gerekiyor" dedi Prenses. "Sen ne dersin Alexandre?"

İhtiyar Prens, Levine'i göstererek, "Bu işle asıl ilgili olan burada" dedi.

Bana sorarsanız hemen yann olsun" diye cevap verdi Levine.

"Yok canım böyle olur mu?"

"Peki öyleyse bir hafta sonra olsun."

"Akıl başından gitmiş."

"Hayır, niçin olmasın?"

Levine'in bu kadar acele etmesinden hoşlanan Prenses, "İnanılacak şey değil" dedi. "Çeyiz meselesi var."

"Çeyiz filân hepsi olacak mı bunların?" dedi Levine. "Çeyiz, tören, bütün bunlar mutluluğumuzu geciktirebilir mi?" Kitty'e bir göz attı. Çeyiz sözünün onu hiç mi hiç rahatsız etmemiş olduğunu hemen anladı. "Demek ki çeyiz yapmak gerekli" diye düşündü.

"Doğrusu ben bu işleri hiç bilmem. Sadece istediğimi söylemişim" diyerek özür diledi.

"Peki öyleyse" dedi Prenses. "Takdis ve bildirme törenlerini hemen yapabiliriz."

Prenses kocasına yaklaşıp onu öpüp gitmek istedi. Ama Prens karısını genç bir aşık gibi kucakladı, gülerek onu birkaç kere öptü. Sanki kızları değil de onlar aşık olmuşlardı. Prens ve Prenses dışarı çıktıkları zaman Levine nişanlısının yanına gidip onun elini tuttu. Kendisine artık hakim olmuştu. İstediklerini söyleyebiliyordu. Söylemek istediği bir yığın şey vardı. Ama ağzını açınca söylemek istedik390

Leo Tolstoy

lerini söyleyemediğini farkettiler.

"Böyle olacağını biliyordum" dedi. "Emindim bundan. Alın yazımızın böyle olduğunu biliyordum."

"Ben de" dedi Kitty... Sonra karar vermiş bir şekilde konuşmaya devam etti:

"Ben de biliyordum. Mutluluğumu reddettiğim zaman bile yalnız sizi sevmeye devam ettim. Bunu size söylemem gerekiyordu. Bilmem beni affettiniz mi?"

"Belki böylesi daha iyi oldu..." dedi Levine. "Ama artık bunlardan konuşmayalım, bütün bunlar çözümlendi."

"Daha sonra konuşuruz belki. Her şeyi bilmek istiyorum."

"Evet, evet..."

Konuşmaları Matmazel Lion'un içeri girmesiyle kesildi. Matmazelden sonra hizmetçiler gelip tebrik ettiler... Bundan sonra akrabalar akın ettiler. Ve bu durum uzayıp gitti. Levine bu mutluluk sarhoşluğundan evlendiği güne kadar kurtulamadı. Levine tedirgin bir haldeydi, ama mutluluğu gün geçtikçe artıyordu. Kendisinden birçok şeyler beklenildiğini biliyor ve her söylenilene yapıyordu. Bu ona sonsuz bir mutluluk veriyordu. Kendi nişanlılık devresinin, başka insanlarınkine benzemeyeceğini düşünmüştü. Onların durumunu mutluluğuna düşman bir şey gibi görmüştü Ama kendi nişanlılığı sırasında, öteki insanların yaptıklarının aynısını yaptığı halde huzuru eksilmek şöyle dursun artmıştı bile.

"Şekerleme almak lâzım," diyen Matmazel Lion'un bu sözünü duyar duymaz hemen şekerleme almaya gidiyordu.

Svviagesky, "Size çiçeklerinizi Fomin'den almanızı tavsiye ederim" diyordu. Levine hemen oraya gidiyordu.

Kardeşi, hediyeler alması gerektiğini söyleyip ona para veriyordu. "Demek hediyeler de almak lâzım" diyordu Levine.

Gittiği bu yerlerde herkesin kendisini beklediğini ve mutlu olması

391

için dileklerde bulunduğunu görüyordu. Eskiden sevmediği insanlar bile onun üzerine titiyorlardı sanki. Nişanlısının mükemmel bir insan olduğunu ve kendisinin dünyanın en şanslı insanı sayılabileceği kaul ediyorlardı. Kitty de aynı şeyi düşünüyordu. Kontes Nordston. Levine'den daha iyi birisini dilemiş olduğunu söylediği zaman, Kitty o kadar kızmıştı ve Levine'den daha iyi bir insanın olmadığını, o kadar şiddetli bir şekilde söylemişti ki, Kontes ona hak vermek zorunda kalmıştı. Levine'i her görüşünde, Kitty'nin yüzünde coşkulu insanlara has olan bir gülümseme belirliyordu.

Levine, Kitty'e bütün sırlarını açacağını söylemişti. Bu onu fazlasıyla düşündürüyordu. İhtiyar prensle konuşup, onun izni ile Kitty'e hatıra defterini verdi. Bu hatıra defterini karısı olacak kişiyi düşünerek yazmıştı. İki şey canını sıkıyordu. Bunlardan birisi din bakımından inançsız bir insan olması, ötekisi daha önceden kadın tanımış olmasıydı. Kitty, dindar bir insan olduğu halde Levine'in dinsizliğine fazla önem vermedi. Çünkü ruhunu, aşk yoluyla yakından tanımış ve böyle bir insanın dinsiz sayılamayacağını anlamıştı. Levine'in birinci itirafı ona daha fazla dokunmuştu. Acı acı ağladı.

Levine, bu hatıra defterini verirken kendi kendisiyle savaşıyordu. Ama karısı ile arasında hiçbir gizli kapaklı konunun kalmamasını istiyordu. Kendisini Kitty'nin yerine koyamadığı için, defterin ona ne gibi bir etki yapacağını da anlayamamıştı. O gece tiyatroya gitmeden önce Cherbatzky'lere gelip, Kitty'i odasında göz yaşları içinde bulduğu zaman yaptığı hatayı anlamış, kendi geçmişi ile Kitty'nin saflığı arasındaki uçurumu görmüştü.

Kitty, "Alın bunları alıp götürün" diye bağırarak defterleri bir yana atmıştı. "Bunları bana neden verdiniz? Evet, vermeniz iyi oldu belki", diyerek gözlerini silmeye çalışmış ve "Ama bunlar iğrenç şeyler, iğrenç" diye ilave etmişti.

Levine başını önüne eğmişti. Bir tek söz söyleyemiyordu.392

"Beni affedemez misiniz?"

"Affediyorum. Ama bunlar korkunç şeyler."

Levine'in mutluluğunu bu itiraf bile azaltamamıştı. Kitty onu affetmiş, Levine de ondan sonra nişanlısını daha kutsal bir varlık olarak görmeye başlamıştı.

Alexis Alexandrovich, yemek sırasında ve yemekten sonra konuşulanları düşünce düşünce, odasına dönmüştü. Darya Alexandrovna'nın, affetmek konusunda söylediği sözler, canını sıkmaktan başka bir işe yaramamıştı. Onun içinde bulunduğu duruma din bakımından verilebilecek cevabı bulmak için uzun uzun düşünmek gerekiyordu. Alexis bunu yapmış ve olumlu cevap vermişti. Bütün söylenenlerin arasından aklında en fazla kalan söz, iyi kalpli budala Trovotsin'in söyledikleriydi. "Bir erkek gibi hareket etti. Herifi çağırıp öldürmüş." Herkesin bu düşünceye katıldığı belliydi. Ama kibarlık olsun diye bir şey söylememişlerdi.

Alexis Alexandrovitch. "Ama bu konu halledildi. Daha fazla düşünmek anlamsız" dedi kendi kendine. Yapacağı seyahati ve işlerini düşünmeye çalıştı. İçeri girerken, arkasından gelen kapıcıya, kendi adamının nereye gitmiş olduğunu sordu. Kapıcı, uşağın biraz önce dışarı çıktığını söyledi. Alexis çay getirmelerini istedi. Masanın başına geçti. Kılavuz kitabını eline alıp, seyahatinde takip edeceği yolu incelemeye koyuldu.

Uşağı birazdan içeri girerek, "İki telgraf var," dedi. "Özür dilerim efendim, tam siz geldiğiniz zaman çıkmıştım."

Alexis telgrafları alıp açtı. Birinci telgraf Karenin'in göz diktığı yere Stremof'un tayin edilmiş olduğunu bildiriyordu. Alexis Alexandrovitch, telgrafı yere atıp, ayağa kalkarak odada bir aşağı, bir yukarı

dolaşmaya başladı. Kendisinin bu yere geçmemesine kızmaktan çok, Stremof gibi bir lâf ebesinin tayin edilmiş olmasına sinirleniyordu. Bu işi yapanlar kendi kariyerlerini kaybettiklerini görmüyorlar mıydı?

"Bu da kötü bir haber olmalı" dedi ikinci telegrafı açarak. Karısından geliyordu. Anna isminin mavi kalemle yazılmış olması dikkatini çekti. "Ölüyorum, gelin, yalvarırım... Beni affederseniz daha kolay ölürüm," diye yazılmıştı. Küçümsercesine gülerek kâğıdı yere attı. Bunun bir dalavere olduğundan hiç şüphe yoktu, ilk bakışta anlaşılıyordu bu.

"Yapacağı bir tek sahtekârlık kalmadı artık. Çocuğu doğurmak üzere olmalı. Belki de doğurmuştur. Peki amaçları ne? Çocuğu tanımamı mı istiyorlar, boşanmanın önüne geçmek mi?" diye düşündü. "Ama... Ölüyorum demiş." Telgrafı bir daha okudu. Birden olanları anladı.

"Doğruysa, tam öleceği sırada tövbe etmişse ve ben onun yanına gitmezsem bu çok gaddar bir hareket olacak, herkes beni suçlu çıkaracak, bir budalalık olacak bu," dedi.

"Pietro araba çağır!" Petersburg'a gidip karısını görmeye karar vermişti.

Hastalığı bir dalavere ise, hiçbir şey söylemeden geri dönecekti. Gerçekten tehlike içindeyse ve affedilmek istemişse onu affedecekti. Ölmüşse son görevlerine yerine getirecekti.

Yol boyunca ne yapması gerektiğinden başka bir şey düşünmedi.

Tren yolculuğunun yorgunluğunu ve pislüğünü hisseden Alexis, istasyona indiği zaman karşıya baktı. Kendisini bekleyen gerçekleri sanki düşünmüyordu artık. Düşünmek istememesinin nedeni, karısının içinde bulunduğu zorlukları kendisinin halledebileceği düşüncesini bir türlü aklından silmemesinden ileri geliyordu. Eve girerken, "Bu bir dalavereyse hemen ayrılırım" diye düşünüyordu.

Kapı çalmadan açılmıştı. Kapıcı Kapitoniç'in hali çok garipti. Sır394

tında eski bir kürk vardı, boyunbağı takmamıştı.

"Hanımefendi nasıl?"

"Dün başarılı bir doğum yaptım efendim."

Alexis Alexandrovitch okluğu yerde kaskatı kesildi. Rengi atmıştı.. Karısının ölmesini ne kadar çok istemiş, olduğunu şimdi anlıyordu.

"Kendisi nasıl?"

Korney sabahlıkla aşağı koşuyordu.

"Çok fena." diye cevap verdi. "Dün konsültasyon yapıldı. Doktor burada."

Alexis. "Eşyalarımı alın," dedi. Ölüm ihtimalinin ortadan tamamen kalkmamış olmasına sevinmişti. Salona girdi.

Askıda duran subay ceketini görünce:

"İçerde kim var?" dedi.

"Doktor, ebe ve Kont Wronsky."

Alexandr Alexandrovitch içeriye girdi.

Oturma odasında kimseler yoktu. Ayak seslerini duyan ebe onu karşıladı.

"İyi ki geldiniz. Hep sizi soruyordu," dedi.

Doktorun telaşlı sesi duyuldu, "Acele buz getirin."

Alexis kendi yatak odasına girdi. Masanın yanında alçak bir sandalyede oturmuş olan Wronsky, yüzünü

elleriyle kapamış ağlıyordu. Doktorun sesini duyunca ayağa fırladı ve Alexis Alexandrovitch'i gördü. Anna'nın kocasıyla karşı karşıya gelince o kadar sersemledi ki, ye

4

niden yerine oturdu, sanki ortadan kaybolmak ister gibi başını omuzlarının arasına soktu. Ama tekrar kendini toparlayıp ayağa kalktı:

"Anna ölüyor. Doktorlar ümit olmadığını söylüyorlar. Ne isterseniz onu yapmaya hazırım, sadece burada bulunmama izin verin... Ne isterseniz yapayım... Ben..."

Alexis Alexandrovitch, Wronsky'nin ağladığını görünce, başkalarının acı çektiğini her gördüğünde olduğu gibi, korkunç bir öfkeye ka

395

pıldı. Onun söylediklerini bile dinlemeye gerek görmeden dışarıya

çıktı. Yatak odasından Anna'nın bir şeyler söylediği duyuluyordu. Sesi canlı ve net bir şekilde alçalıp yükseliyordu. Alexis yalak odasına girip yatağın baş uçuna yaklaştı. Yüzü ona doğru dönük bir şekilde yatmıştı. Yanakları kıpkırmızıydı, gözleri parıltıyordu. Küçük beyaz elleri, yorganın dışındaydı. Yorganla oynuyordu. Sadece sağlıklı ve neşeli bir insan değil, aynı zamanda çok mutlu bir insana benziyordu. Hızlı ve doğru bir şekilde konuşuyordu. Sesi bir şarkı gibi dalgalanıyordu.

"Alexis gelince, (Alexis Alexandrovitch demek istiyorum)". İkinin isminin de aynı olması ne kadar garip değil mi?) Evet Alexis benim istediklerimi mutlaka yerine getirin. Ben unutacağım o affedecek. Peki niçin gelmedi... Oh Tanrım ne kadar acı çekiyorum. Biraz su verin bana. Zavallı kızım... Onun için ne kötü oldu. Öyleyse onu bir süt anneye verin. Evet bu daha iyi olacak. Ben itiraz etmem. Kocam gelecek. Bu bebeği görmek onu üzecek... Süt anneye verin onu."

.Ebe, Anna'nın dikkatini Alexis Alexandrovitch'e çekmeye çalışarak, "Anna Arkadievna, işte geldi... Bakın burada" dedi.

"Ne saçma bir şey..." diye devam etti Anna. Kocasını göremiyordu. "Hayır bebeğimi bana verin. Daha gelmedi. Onu tanımadığınız için beni affetmeyeceğini sanıyorsunuz. Kimse onu tanımıyor zaten. Onu tanıyan sadece benim. Gözleri (oğlunun gözleri de aynıdır evet gözlerine bakıyorum onun.) Oğlum yemeğini yedi mi? Herkesin onu unutacağını biliyorum, ama o unutmayacak. Oğlum köşedeki odada yatsın, mürebbiye de onun yanında bulunsun."

Birden arkaya kaykıldı. Susmuştu. İçini yılgınlık kaplamıştı ve bir tokadın yüzüne inmesini bekler gibi ellerini yüzüne kaldırdı, sanki kendisini savunmak istiyordu. Kocasını görmüştü..

"Hayır, hayır," diye devam etti. "Ondan korkmuyorum, ölümden korkmuyorum ben. Alexis buraya gel. Fazla vaktim yok. Birazdan kriz396

başlayacak ve hiçbir sevi anlamaz olacağım. Artık anlıyorum, evet her şeyi anlıyorum, her şeyi olduğu gibi görüyorum."

Alexis Alexandrovitch'in yüzünde can çekişen birinin ifadeleri belirliyordu. Karısının elini tutup bir şeyler söylemek istedi, ama başaramadı. Üst dudağı titredi. İçini kaplayan heyecanlarla savaşıp duruyordu. Karısına arada sırada bakıyordu. Ona her bakışında, Anna'nın gözlerinde o zamana kadar hiç görmediği bir sıcaklık ve sevginin parıldadığını ve durmadan kendisine baktığını görüyordu.

"Bir dakika... bekle... kal burada..." Düşüncelerini toplamak ister1 gibi durdu. "Evet... tamam... söylemek istediğimi hatırladım. Şaşırma. Ben halâ eski Anna'yım. Ama içimde bir başka kadın var. Ondan tiksiniyorum. Bu kadın o adamı sevdi ve ben senden nefret etmeye çalıştım. Ama ben o kadın değilim. Şimdi gerçek benliğimle konuşuyorum. Ölüyorum işte... Öleceğimi biliyorum. İstersen ona sor. Ölümü şimdiden duyuyorum. (Bak ayaklarım ne kadar ağırlaştı... Ellerim de öyle... Hele parmaklarım, ne kadar büyümüşler...) Ama birazdan bunların hepsi ortadan kalkacak... Bir tek isteğim var... Beni affet evet hemen affet... Mürebbiyem bana o kutsal kurbanın adını söylerdi, neydi onun adı? Evet, Roma'ya gideceğim. Oğlumu da alacağım. Kimsenin canı sıkılmayacak. Ama oğlumu ve bebeğimi almalıyım. Hayır beni affedemezsin... Biliyorum bu affedilemez... Hayır git buradan, sen çok iyi bir insansın..."

Kocasının elini alev gibi yanan ellerinde tuttu. Öteki eliyle de onu itiyordu.

Alexis Alexandrovitch daha fazla sinirleniyordu. Öyle bir dereceye gelmişti ki, artık onunla savaştıktan vazgeçmişti. Birden sinirlilik sandığı durumun, bir çeşit mutluluk olduğunu anladı. Bütün hayatınca takip etmeye çalıştığı hristiyan ahlâkının, kendisine düşmanlarını sevmesi gerektiğini hatırına bile getirmeden, düşmanlarına karşı sevgi ve bağışlama duygularıyla doluvermişti. Yere diz çöküp başını, karısının

ateş gibi yanan kollarının arasına koydu ve bir çocuk gibi hıçkırmaya başladı. Anna kollarıyla onun başını sarıp, kendini ona doğru çekti. Gurur dolu bakışlarını yukarılara kaldırdı.

"İşte tâ kendisi... Onu tanıyorum ben. Şimdi artık herkes affetmelidir... Yine geldiler... niçin gitmiyorlar buradan... Örtüleri çekin üzerimden."

Doktor kenetlenmiş kollarını açıp onu dikkatli bir şekilde yastığa yatırdı. Sonra omuzlarına kadar örttü. Anna pırıl pırıl yanan gözlerle bakıyor, hiç sesini çıkarmadan hareketsiz duruyordu.

"Benim affedilmekten başka bir şey beklemediğimi unutmam lâzım." Wronsky'nin bulunduğu taraftaki kapıya dönerek: "O niçin gelmiyor?" dedi. "Gel buraya, elini ver ona."

Wronsky yatağın yanına ilerledi ve Anna'yı görünce elleriyle tekrar yüzünü kapadı.

"Ellerini çek. Ona bakmalısın. O bir azizdir," dedi Anna. Sonra kızarak, "Alexis Alexandrovitch!" Wronsky'nin ellerini tutup yüzünden ayırdı. Wronsky'nin yüzünde utanç ve can çekişme izleri görülüyordu..

"Elini ver ona... Affet onu..."

Alexis Alexandrovitch ona elini uzattı... Göz yaşlarını saklamaya gerek görmüyordu.

"Tanrıya şükürler olsun!" dedi Anna. "Artık her şey hazır. Biraz ayaklarımı uzatın. Bu çok önemli bir şey." Duvarlarda asılı duran süsleri göstererek, "Ne kadar zevksiz şeyler," diye devam etti. "Tanrım ne zaman bitecek bu. Bana biraz morfin verin. Doktor biraz morfin verin. Oh. Tanrım... Tanrım."

Yatağın içinde çırpınmaya başladı.

Doktor bunun çocuk doğumu nöbeti olduğunu ve kurtulmanın yüzde bir olasılığı olduğunu söyledi. Bütün gün Anna sürekli nöbet geçirdi. Kendisini bilmiyordu. Gece yarısı kendini tamamen kaybetmişti. Nabız neredeyse durmak üzereydi.398

Her an ölmesi bekleniyordu.

Wronsky eve gitmişti. Sabahleyin durumu öğrenmek için geri geldi? Alexis Alexandrovitch onu görünce, "Kalmanız daha iyi olur. Belki sizi görmek ister" dedi. Sonra hızla karısının bulunduğu odaya girdi. Sabaha doğru tekrar konuşmuş ve sayıklamıştı. Sonra tekrar kendinden geçmişti. Üçüncü gün de aynı şekilde geçti. Doktorlar kurtulmasının mümkün olduğunu söylediler. O gün Alexis Alexandrovitch, Wronsky'jiin bulunduğu odaya gidip, karşısına geçip oturdu.

Wronsky, durumdan söz etmek gerektiğini düşünerek; "Alexis Alexandrovitch, ben hiçbir şey anlayacak durumda değilim. Özür dilerim. Bu durum sizin için ne kadar kötü ise benim için de o kadar kötüdür, buna inanın," dedi.

Ayağa kalkmak istedi, ama Alexis onu tuttu:

"Söyleyeceklerimi dinlemenizi istiyorum. Çok önemli. Duygularımı açıklamam gerekir. Hakkımda yanlış olmayınız," dedi. "Boşanmak için girişimde bulunduğumu biliyorsunuz. Başlangıçta ne yapacağımı bilmez bir halde olduğumu, ama daha sonraları sizden ve ondan intikam almak için hareket ettiğimi söylemeliyim. Telgrafı aldığım zaman da bu duygularla dolu olarak buraya geldim. Hatta onun ölümünü bile dilediğimi söylemeliyim. Ama..." Biraz düşündü. Duygularını ona açıklamanın doğru bir hareket olup olmadığını düşünüyordu "Ama onu gördüm ve affettim. Affetmeden doğan mutluluk bana görevlerimi hatırlattı. Tamamen affetmiş durumdayım. Öteki yanağımı uzatıyorum artık. Paltomu alsalar, ceketimi vermeye hazırım. Tanrıdan sadece, affedebilme mutluluğundan beni mahrum etmemesini istiyorum."

Gözleri yaşlanmıştı. Bakışlarının netliği Wronsky'i şaşırtmıştı.

"Benim teklifim budur. Beni yerden yere çalabilir, herkesin gözünde en gülünç durumlara düşürebilirsiniz. Ne yaparsanız yapın onu bırakmayacağım. Size sitem de etmeyeceğim. Görevim onunla beraber olmaktır. Bunu yerine getireceğim. Sizi görmek isterse haber veririm.

Ama şimdi gitmenizin daha doğru olduğunu düşünüyorum."

Alexis ayağa kalktı, hıçkırıklar sözünü kesmişti. Wronsky de kalkmak üzereydi. O sırada Alexis Alexandrovitch'e baktı. Alexis'in duygularını anlayamadı, ama kendi hayat görüşü bakımından kavranamayacak bir şeyin onda var olduğunu düşündü.

Alexis Alexandrovitch ile konuştuktan sonra dışarı çıkan Wronsky, evin merdivenlerinde bir an durdu. Nerede olduğunu ve hangi yöne gitmesi gerektiğini anlayamıyordu. Küçümsenmiş, bir yana atılmış bir insan gibiydi. Bundan kurtulmasının imkânı yoktu. Hayatının o ana kadar takip etmiş olduğu yolun yanlışlığı ve anlamsızlığı birdenbire ortaya çıkmıştı. O güne kadar gülünç bir yaratık olarak gördüğü kocası, Anna tarafından çağırılmış ve yüceltilerek sanki bir tahta oturtulmuştu. Bu adam sahte, zavallı, kötü bir insan değil; şefkatli, haksever bir insan olarak ortaya çıkmıştı. Wronsky kendi yüksekliğini ve hatasını

farkediyordu. Anna'nın kocasının üzüntüsü içinde bile yüce bir insan olarak hareket etmiş olduğunu, oysa kendisinin basit oyunlar çeviren birisinden farkı olmadığını da anlıyordu. Asıl Anna'nın karşısında küçük düşmüştü. Hele elleriyle yüzünü kapadığı sırada sanki yerin dibine geçmişti. Merdivende durmuştu. Ne yapacağını bilmiyordu.

Kapıcı, "Araba ister misiniz efendim?" dedi.

"Evet bir araba."

Wronsky uykusuz üç gece geçirdikten sonra eve geldiği zaman, divanın üzerine yığılıverdi. Elbiselerini bile çıkarmaya vakit bulamadı. Ellerini başının altına koyup olduğu yerde uyudu. Kafasının içi mahşer gibiydi. Hayaller, hatıralar, garip şekiller birbirini kovalıyordu. Önce kaşığa ilâç koyan doktoru, sonra ebenin bembeyaz ellerini, en400

sonunda da yatağın kenarında diz çökmüş ve garip bir şekil almış Alexis Alexandrovitch'i gördü.

İç i rahat, yorgun bir insanın hemen uyuyabileceği gibi uykuya dalacağını sanarak, "Uyumak, unutmak" dedi. Çok geçmeden başı dönmeye başladı. Birden olduğu yerde doğruldu. Büyük bir korkuya kapıldı. Sanki hiç uyumamış gibi gözleri adamakıllı açıktı. Duyduğu yorgunluktan sanki eser kalmamıştı.

"Beni yerin dibine geçirdiniz" sözünü duydu. Alexis Alexandrovitch söylemişti bunu. Onu ve Anna'yı karşısında görüyordu. Anna ona değil Alexis Alexandrovitch'e sevgiyle bakıyordu. Sonra, Alexis Alexandrovitch ellerini yüzünden çektiği zaman kendi yüzünün nasıl bir şekil almış olduğu görüyordu. Tekrar divanın üzerine uzandı, uyumaya çalıştı.

. "Uyumak, unutmak" diye tekrar etti. Ama gözlerini kapar kapamaz Anna'nın yüzünü eskisinden daha açık bir şekilde gördü.

"Beni unutmak istiyor, hayır bu olamaz... Barışmak için ne yapmak gerekiyor, ne yapmak gerekiyor?" diye yüksek sesle bağırdı. Son sözleri tekrarladıkça, bir sürü yeni hayaller zihnini dolduruyordu. Sonra en tatlı ve en acı anlarını, sanki önündeymiş gibi gördü. Anna'nın ellerini yüzünden ayır" dediğini duyuyordu. Sonra yüzündeki budalaca ifadeyi görüyordu.

Böylece yattı uyumak istiyor, ama bunun imkânsız olduğunu biliyordu.

"Ne oluyorum? Deliriyor muyum yoksa?" dedi. "Evet belki de çıldırıyorum. İnsanları delirten, intihara götüren nedir ki?.." diye cevap verdi. Gözlerini açınca kardeşinin karısı Varya'nın işlemiş olduğu yastığı gördü. Yastığın püsküllerine dokundu. Varya'yı en son olarak ne zaman gördüğünü hatırlamaya çalıştı. Ama dış nesneleri düşünmek için korkunç bir çaba harcaması gerekiyordu. "Hayır uyumalıyım" dedi. Yastığı yerleştirip, başını ona dayadı. Ama gözlerini kapamak için

401

büyük bir çaba harcaması gerekiyordu. Tekrar oturdu. "Her şey bitti artık" dedi. "Ne yapacağımı düşünmeliyim. Ne kalıyor bana..." Birden Anna'dan ayrı olan hayatını düşünmeye başladı.

Mevki hırsı, Serpuhovsky, Toplum, Saray... Düşüncelerini bir yerde toplayamıyordu. Önceden bunların hepsinin bir anlamı vardı, ama şimdi bütün gerçekliklerini kaybetmişlerdi. Divandan kalktı, göğüs düğmelerini çözüp, kemerini gevşetti. Daha iyi nefes almaya çalışıyordu. "İnsanlar işte böyle delirir" diye tekrarladı. "Küçümsenmiş olmaktan kurtulmak için kendilerini öldürürler..."

Kapıya doğru ilerledi. Kapıyı kapadıktan sonra masaya yaklaştı. Gözden bir tabanca çıkarıp çevresine bakındı. Düşüncelere daldı. Birkaç dakika böyle kaldı.

Sanki mantikî düşüncelerden sonra, kesin bir sonuca varmış birisi gibi, "Şüphesiz" dedi. Bu şüphesiz kelimesi, durmadan aklından geçen hatıraların ve hayallerin bir sonucuydu. Bu hatıralar ona, sonsuza kadar kaybolmuş olan mutluluğunu hatırlatıyorlardı. Hayatta hiçbir şeyin anlamı olmadığını düşünüyor, kendini yerin dibine geçecek kadar küçülmüş bir insan olarak görüyordu.

Aynı hayal ve hatıraları düşünerek üçüncü defa, "Şüphesiz" diye mırıldandı ve silahı göğsünün sol tarafına doğru götürdü. Tabancanın kabzasını sanki ezmek istiyormuş gibi sıkarak, tetiğe bastı. Tabancanın patlamasını duymamıştı, ama göğsüne şiddetli bir darbe yemiş olduğunu hissetti. Masanın kenarına tutunmak istedi, tabanca elinden yere düştü. Sallanarak yere oturdu. Çevresine şaşkınlıkla bakmıyordu. Masanın birbirine tutulmuş ayakları, koca kâğıt sepeti, kaplan derisinden posteki gözüne çarpıyordu. Odasına doğru koşan uşağının ayak seslerini duyunca kendini toparlamak istedi. Birden döşemenin üzerinde olduğunu farkettil. Pösteki ve kolunun üzerinde kan lekeleri görünce kendisini vurmuş olduğunu anladı.

Tabancaya uzanmaya çalışarak, "Sersem, boşa gitti bu" diye mini402

dandı. Tabanca yakınındaydı. O tarafa eğildi, dengesini sağlayabilecek kadar kuvvetli olmadığı için, yere

yıkıldı.

Uşak, efendisinin kan içinde yere yuvarlanmış olduğunu görünce öyle korktu ki, onu yaralı halde orada bırakıp yardım aramaya koştu. Bir saat sonra kardeşinin karısı Varya gelmişti. Haber göndermiş olduğu üç doktor da aynı zamanda gelmişlerdi. Wronsky'i yatağa yatırıp tedavi etmeye başladılar.

Alexis Alexandrovitch karısının başucuna koşarken bir hata işlediğinin farkında değildi. Bu hata, karısını samimi olarak af diler durumda gördüğü zaman affetmesi ve sonradan Anna'nın yaşaması olasılığını aklına getirmiş olmamasıydı. Moskova'dan döndüğünden iki ay sonra bu hata bütünyle ortaya çıkmış bulunuyordu. Hata sadece bu olasılığı gözönünde bulundurmamasından değil, karısıyla bu son karşılaşmasına kadar kendisini ve duygularını iyi tanınamasından da ileri geliyordu. Karısının başucunda, başkalarının acılarına yakınlık duyabilen, onlarla birlikte acı çekebilen bir insan olarak belirmişti. O ana kadar, bu davranışa utanç verici bir zayıflık olarak bakıyordu. O güne kadar kendisini acı duymaya sevkeden durum, onun için bir sessizlik ve neşe kaynağı olmuştu. Karşısındakini affetmiş olması böyle bir ruh halinin ortaya çıkmasına neden olmuştu.

Karısını affetmişti. Çektiği acılar ve duyduğu pişmanlığı görüp ona acımişti. Wronsky'e de acımış, onu da affetmişti. Hele kendisini öldürmeye kalkması, bu düşüncelerini daha da arttırmıştı. Oğluya eskisinden daha fazla ilgileniyordu. Yeni doğan bebek için yalnız acıma değil, sevgi de duyuyordu. Karısının hastalığı sırasında çocuğun yaşamasını adeta kendisi sağlamış ve bağlanmıştı. Çocuğun bakıldığı yere sık sık uğruyordu. Bazan yarım saat boyunca oturup, bu küçük yara

403

tığı seyrettiği oluyordu.

Amazaman geçtikçe, kendisine çok doğal görünen bu duyguların ve içinde bulunduğu durumun değişmesi gerektiğini düşünmeye başladı. Ruhunu idare eden kutsal kuvvetin yanında, hayatını idare eden çok daha şiddetli bir kuvvetin bulunduğunu ve bunun kendisini erişmek istediği yerden çekip alacağını biliyordu. Başkalarının kendisine garip bir şekilde baktıklarını, ruhî durumunu anlamadıklarını ve kendisinden bir şeyler beklediklerini farketmişti. Bütün bunlardan başka, karısıyla aralarındaki ilişkinin doğal olmadığını ve geçici olduğunu da anlıyordu.

Ölüm tehlikesini atlattmış olan Anna'nın kendisinden korkmaya başladığını, yüzüne doğrudan doğruya bakamayacak kadar çekingen bir şekilde davrandığını anlıyordu. Kocasına bir şeyler söylemek istediği, ama cesaret edemediği belliydi. Sanki ilk hareketi ondan bekliyordu.

Şubat ayının sonuna doğru Anna'nın yeni doğmuş olan çocuğu (onun ismini de Anna koymuşlardı) hastalandı. Alexis Alexandrovitch doktorların gönderilmesini istedikten sonra işine gitmiş ve eve dönmüştü. İçeri girerken, pırıl pırıl elbiseler giymiş bir uşağın elinde beyaz bir kürkle beklediğini gördü.

"Kim var içeride?" diye sordu.

"Prenses Elizaveta Federovna Tverkoy" dedi uşak. Sanki onunla alay ediyordu.

Bu sıkıntılı durum süresince, Alexis Alexandrovitch , tanıdıklarının ve özellikle kadın tanıdıklarının kendisine ve karısına karşı yakın bir ilgi gösterdiklerini farketmişti. Bu tanıdıklar, daha önce avukatın gözlerinde fettiği garip bir neşeyi ondan saklamak istiyordu. Hepsi, sanki bir düşündeymişler gibi eğleniyorlardı. Alexis ile karşılaştıkları zaman, neşelerini iyice saklamaya gerek görmeden, ona karısının sağlığını soruyorlardı. Alexis, Prenses Tverskoy'u sevmiyor ve onun yap404

mış olduklarını nefretle hatırlıyordu. Salona girmeyip oğlunun bulunduğu odaya gitti. Oğlu bir masaya eğilmiş resim yapıyor ve tatlı tatlı konuşuyordu. Anna'nın hastalığı sırasında Fransız mürebbiyenin yerini almış olan İngiliz mürebbiye ayağa kalktı.

Alexis Alexandrovitch oğlunun saçlarını okşadı. Sonra doktorların bebek hakkında ne söylediklerini sordu. Mürebbiye:

"Doktorlar, rahatsızlığın önemli olmadığını ve banyo yapılması gerektiğini söylediler efendim" dedi.

Alexis Alexandrovitch yan odada bağırان çocuğun sesine kulak

kabartarak, "Acaba halâ canı yanıyor mu?" diye sordu.

"Bana kalırsa bunun sebebi sütnincede efendim."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Kontes Paul'un evinde de böyle olmuştu efendim. Bebeğe ilaç verdiler, ama sonunda rahatsızlığın açıklıktan ileri geldiği anlaşıldı. Sütninenin sütü yokmuş.

Alexis birkaç dakika düşündü, sonra öteki odaya gitti. Bebek sütninenin kucağındaydı. Ağlıyor ve meme emmek istemiyordu.

"Hep aynı mı?"

"Yerinde durmuyor efendim."

"Bayan Edward, sütninenin sütü olmaması olasılığını ileri sürdü."

"Ben de öyle düşünmüştüm efendim."

"Peki niçin daha önce soy içmediniz?"

"Kime söyleyeyim. Anna Arvadievna halâ hasta..."

Alexis'in konuştuğu bakıcı kadın, ailenin yabancıısı değildi. Alexis onun sözlerinde kendi durumuna bir ima sezer gibi oldu.

Bebek daha şiddetle ağlamaya başlamıştı. Bakıcı kadın umutsuzluk anlamı taşıyan bir hareket yaparak, sütninenin yanına gitti. Çocuğu kucağına alıp odanın içinde aşağı yukarı dolaşmaya başladı.

"Doktora söyleyin sütnineyi muayene etsin" dedi Alexis.

405

Sonra bir kenara oturup üzüntülü bir yüzle bakıcı kadının aşağı yukarı dolaşmasını seyretmeye başladı.

Çocuk yatışınca ayağa kalkarak, parmaklarının ucuna basa basa yanına yaklaştı. Bir süre baktıktan sonra birden gülümsedi. Yüzüne mutlu bir ifade yayılmıştı. Sessizce odadan dışarı çıktı.

Yemek odasında zili çalarak, gelen uşağa doktoru çağırmasını söyledi. Karısının bu güzel bebekle ilgilenmemesine şaşıyordu. Bu yüzden ne onu, ne de Prenses Tverskoy'u görmek içinden gelmiyordu. Ama karısının eve geldiği halde, gelip kendisini görmemesine üzüleceğini düşünerek ayağa kalkıp yatak odasına doğru ilerledi. Kalın tüylü halının üzerinde yürürken, kulağına, istemediği halde şu sözler çalındı:

"Uzak yerlere gitmemiş olsaydı, sizin de, onun da cevabını anlayışla karşılardım. Ama kocanızın bunların üstünde olması gerekir."

"Kocam için değil, kendim için istemiyorum bunu. Böyle söylemeyin," diyordu Anna.

"Evet ama sizin için kendisini öldürmeye kalkmış bir adama gülegüle demeniz ilginç." "Hayır istemiyorum."

Alexis sanki kötü bir şey yapmış bir insan gibi ortadan kaybolmak istemişti. Ama bunun doğru bir hareket olmayacağını düşünerek ilerledi. Öksürerek içeri girdi.

Anna'nın üzerinde gri bir gecelik vardı. Kocasını görünce ne yapacağını bilemedi. Şaşkın bir şekilde Betsy'e baktı. Son modaaya uygun olarak abartılı şekilde giyinmiş olan Betsy, Alexis Alexandrovitch'i görünce başını eğerek selam verdi. Alaycı bir şekilde gülümsüyordu.

Şaşırmış gibi, "Oh... Sizi gördüğüme çok memnun oldum. Anna' hasta olduğundan beri görüşmemiştik. Sizin ne kadar meraklı bir insan olduğunuzu öğrendik. Evet mükemmel bir kocanız doğrusu," dedi.406

407

Sanki Alexis'e, karısına karşı iyi davrandığı için madalya verir gibi bir hali vardı.

Alexis Alexandrovitch soğuk bir şekilde eğilerek, karısının elini öptü ve sağlığının nasıl olduğunu sordu.

Anna onunla gözgöze gelmemeye çalışarak, "Daha iyiyim sanırım," dedi.

"Ateşiniz yükselmiş gibi görünüyor."

"Çok konuştuk, galiba ben biraz bencillik ettim. Gideyim artık," dedi Betsy.

Birden kızaran Anna, onun elini yakalayarak, "Hayır oturun biraz," dedi. Sonra Alexis Alexandrovitch'e dönerek, "Sizden hiçbir sır saklayacak değilim," dedi. Kıpırmızı kesilmişti.

Alexis başını önüne eğdi.

"Betsy, Kont Wronsky'nin Taşkent'e gitmeden önce, bize gelip allahaismarladık demek istediğini söylüyordu. Kocasına bakmıyor ve söylemekte zorluk çektiği sözlerini bitirmek için acele ediyordu.

"Kendisini kabul edemeyeceğimi söyledim."

"Bu sorunun Alexis Alexandrovitch'in kararına bağlı olduğunu söylüyordun şekerim," dedi Betsy.

"Hayır kabul edemem onu... Bunun kötü bir tarafı yok..." Birden susup kocasına baktı. Kocasına ona bakmıyordu. "Kısacası bunu istemiyorum..."

Alexis Alexandrovitch ilerledi. Onun elini tutmak istiyordu.

Anna ilk önce kocasının ıslak, damarlı ellerine dokunmamak istedi, ama büyük bir çaba harcayarak elini olduğu yerde bıraktı.

"Bana güvendiğiniz için teşekkür ederim..." dedi. Alexis. Sözlerine devam edemiyordu. Bunun nedeni Prenses Tverkoy'un orada bulunmasıydı. Prenses onun gözünde dış dünyayı temsil ediyordu. Onun önünde içinden geçenleri açıkça söyleyemiyor, kendini saklayarak, başka türlü görünmek zorunda olduğunu düşünüyordu. Bakışlarını

Prensese çevirdi.

Betsy ayağa kalkarak, "Hoşça kal şekerim," dedi. Anna'yı öptükten sonra dışarı çıktı.

Betsy oturma odasının tam ortasında durup Alexis'in elini bir kere daha samimi bir şekilde sıkarak, "Alexis Alexandrovitch sizin yüce bir kalbiniz olduğunu biliyorum. Ben yabancıyım biriyim, ama unutmayın ki karınızı seviyor ve size saygı duyuyorum. Onu kabul edin. Alexis, Wronsky namuslu adamdır. Taşkent'e gidiyor."

"Öneriniz ve sevginiz için teşekkür ederim Prenses. Birisini görüp göremeyeceğini karımın kendisinin kararlaştırması daha doğru olur sanırım."

, •

Bu sözleri bir alışkanlığa uyararak ve kaşlarını kibirli bir şekilde kaldırarak söyledi. Ama aniden ne söylesen içinde bulunduğu durumun zavallılığını değiştiremeyeceğini kavradı. Betsy'nin kötü ve alaycı bakışları bunun böyle olduğunu açıkça belli ediyordu.

Alexis Alexandrovitch, Betsy'den oturma odasında ayrılıp karısının yanına gitti. Anna sırtüstü yatmıştı. Kocasının ayak seslerini duyunca eski durumunu alıp, korku içinde ona baktı. Alexis karısının ağladığını farketti.

Betsy, oradayken Fransızca söylemiş olduğu cümleyi, karısına Rusça tekrar etti. "Bana güvendiğiniz için teşekkür ederim." Anna kocasının kendisine samimi bir şekilde hitap etmesinden acı duyuyordu, kararınız beni memnun etti. Kont Wronsky uzaklara gittiğine göre, sizin onu kabul etmeniz gereksiz, ama isterseniz..."

Anna tedirginlik içinde "Daha önce söyledim bunu, neden tekrar ediyorsunuz?" dedi. "Evet sevdiği kadını görmek isteyen, o kadın kendini mahvetmiş olan adamı görmenin anlamı yok" diye düşündü.408

Ağzını sıkıca kapatıp, kocasının damarlı ellerine baktı.

Daha sakinteşerek: "Bir daha bu konuyu açmayalım" dedi.

"Bu konudaki kararı size bıraktım. Çok memnunum ki..." diye kocası yeniden başlamıştı.

Kocasının bilinen sözleri bu kadar ağır bir şekilde tekrarlamasından öfkelenen Anna, acele bir şekilde, "Benim isteğim sizin görüşünüze uygun düştü" dedi.

"Prensesin en özel aile sorunlarına karışması biraz garip. Özellikle..."

"Ben hakkında söylenenlere inanmıyorum" dedi Anna. "Beni gerçekten sevdiğini bilirim."

Alexis Alexandrovitch sesini çıkarmadı. Sadece içini çekti. Anna geceliğinin püsküllü kuşağı ile oynarken kocasına bakıyordu. Ondan tiksindiğini hissediyor ve bundan utanç duyuyordu. O anda bütün istediği, kocasının bir ağırlık gibi üzerine çöken varlığından kurtulabilmektir.

Alexis Alexandrovitch, "Doktorun gelmesi için haber gönderdim" dedi.

"Ben iyiyim, doktora ihtiyacım yok."

"Bebek için çağırttım doktoru. Durmadan ağlıyor. Sütünün sütü olmadığını söylüyorlar."

"Ben sizden rica ettiğim zaman neden onu emzirmeme izin vermediniz? Ne de olsa (Alexis Alexandrovitch bu 'ne de' olmanın anlamını biliyordu) bir bebek bu. Onu öldürmesinler." Zili çalıp çocuğu kendi yanına getirmelerini emretti.

"Seni suçlu bulmuyorum..."

"Beni suçlu bulduğunuzdan eminim. Tanrım! Neden ölmedim ben?" Birden ağlamaya başladı. Sonra, "Bağışlayın beni. Sinirliyim. Ne yaptığımı bilmiyorum," diyerek kendini toparladı. "Lütfen beni yalnız bırakın."

409

Alexis Alexandrovitch. karısının odasından çıkarken, kendi kendine, "Hayır böyle olamaz, böyle devam edemez bu..." diyordu.

Başkalarının düşündükleri, karısının kendisinden nefret edişi, ruhsal durumuna karşı çıkan ve onu sürükleyen hayat gücü, o gün her zamankinden daha açık bir şekilde görünmüşlerdi ona. Herkesin ve karısının kendisinden bir şeyler beklediğini seziyordu. Ama bunun ne olduğunu bilmiyordu. Bu onu öfkeliyor, sessizliğini bozuyor, yaptığı işin güzel taraflarını ortadan kaldırıyor. Anna'nın Wronsky ile olan bütün bağlarını koparmasının doğru olacağı düşünüyordu. Ama onlar bunu istemiyorlarsa, çocukların kötü bir duruma düşmemeleri için eski dostluklarına yeniden devam etmelerini bile kabul etmeye razıydı. Yalnız, onu bulunduğu durumu değiştirmeye zorlamamaları gerekirdi. Ayrılmak en büyük felâket olurdu. Anna çok kötü bir duruma düşerdi. Kendisi de ilgi duyduğu şeylerden ayrılmak zorunda kalırdı. Ama herkesin kendisine düşman olduğunu ve yapmak istediklerini gerçekleştiremeyeceğini biliyordu. Kendisinin yanlış kabul ettiği, ama başkalarına doğal gelen bir davranışı kabul etmesi gerekiyordu.

Betsy tam odadan çıkacağı sırada Stephan Arcadieievitch ile karşılaştı.

Stephane Arcadieitch, "Prenses ne güzel bir karşılaşma. Sizi görmek istiyorum," dedi.

"Bir dakika durabilirim. Hemen gitmem gerek," dedi Betsy, eldivenlerini giyerek.

"Eldivenlerinizi giymeyin. İzin verin de elinizi öpeyim. El öpme eski geleneklerimiz arasında en fazla beğendiklerimizden birisidir," diyerek Betsy'nin elini öptü. "Ne zaman görüşeceğiz?"

"Bunu haketmediniz siz," dedi Betsy gülümseyerek.410

Arına Karenina

411

"Makettim. Ben artık ciddi bir insan oldum. Yalnız kendi içlerimi değil, başkalarının işlerini de düzenliyorum." Yüzünde anlamlı bir gülüş belirdi.

Onun Anna'dan söz ettiğini anlayan Betsy, "Ah ne kadar mutluyum," dedi. Odanın bir köşesine çekildiler.

"Bu adam onu öldürecek," dedi Betsy fısıldayarak. "Olamaz bu... Hayır olamaz."

Stephane Arcadieitch onun elini umutsuzca ve içtenlikle sıkarak, "Bu şekilde düşünmenize sevindim" dedi. "Petersbourg'a bu nedenle geldim."

Betsy, "Bütün şehir bundan söz ediyor," dedi. "Bu durum devam edemez. Anna'nın duygularıyla oynamaya izin vermeyen kadınlardan birisi olduğunu anlayamıyor. İkisinden birini seçmesi gerekiyor. Yani, ya ona bütün özgürlüğünü vermeli, ya da boşanmalı."

"Evet... Doğru haklısınız," dedi Oblonsky. "Bunun için geldim zaten. Başka bir işim de vardı, ama asıl önemli olan bu."

"Tanrı yardımcınız olsun," dedi Betsy.

"Betsy'i dışarıya kadar götürüp, elini tekrar öptü. Saçma sapan şeyler" diye mırıldandı. Betsy kızmak mı, gülmek mi gerektiğini kestiremiyordu. Stephane Arcadieitch kızkardeşinin yanına gittiği zaman, onu göz yaşları içinde buldu.

Neşeli olmasına rağmen, birden içlenmeye, heyecanlanmaya başladı: Kızkardeşine nasıl olduğunu ve sabahleyin ne yaptığını sordu.

"Acı çektim. Düşkün bir insanım ben. Bütün günlerim böyle geçti, böyle de geçecek" dedi kızkardeşi.

"Bana kalırsa kötümserliğe düşüyorsun. Biraz toparlanıp kendine gelmelisin. Hayata küsmemelisin. Bunun zor olduğunu biliyorum ama..."

"Kadınların, erkekleri kötülükleri yüzünden bile sevdiklerini söylerler" dedi Arına. "Ama ben ondan iyilikleri için tiksiniyorum, anlıyor musun? Onu görmem tiksinti duymama yetiyor. Onunla yaşayamam, ne yapmam gerek? Onun iyi bir insan olduğunu ve benden binlerce defa değerli olduğundan şüphe edilmeyeceğini bildiğim halde, ondan tiksiniyorum. Yüksek iyiliğinden dolayı da nefret ediyorum. Benim için bir tek şey kalıyor..."

Ölüm diyecekti, ama Stephane Arcadieitch izin vermedi.

"Çok yorgunsun. Bu yüzden abartıyorsun," dedi.

Sonra gülümsedi. Böyle bir durumda Stephane Arcadieitch'den başkası gülümseseydi kaba bir görüntü yaratırdı. Ama onun gülümseyişi başkaydı. İnsanı yatıştırıyordu. Anna bunu duydu.

"Hayır Stiva" dedi. "Ben mahvolmuşum artık. Mahvolmuşum. Mahvolmaktan da kötü bu. Çünkü her şeyin bitmiş olduğunu söyleyemiyorum. Kopacak gibi gerilmiş bir telim sanki. Ama tel bir türlü kopmuyor. Bunun sonu çok korkunç olacak."

"Merak etme her şeyin bir çaresi bulunur. Yavaş yavaş bunlardan kurtulacaksın."

"Bütün imkânları düşündüm. Yalnız bir çare var..."

Anna'nın korkunçlaşmış gözlerinden bu çarenin ölüm olduğunu düşündüğünü anladı. Bu kelimeyi söylemesinin yeniden önüne geçti.

"Merak etme," dedi. "Siz durumunuzu olduğu gibi göremiyorsunuz. Ben daha iyi görüyorum. Düşündüklerimi söyleyeyim sana." Tekrar tatlı bir şekilde gülümsedi. "İşi başlangıcından anlatayım. Kendinden yirmi yaş büyük bir adamla sevmeden evlendim. Sevginin ne olduğunu bile bilmiyordum. Bunun bir hata olduğunu kabul etmeliyiz."

"Korkunç bir hata," dedi Anna.

"Ama bu bir emrivakiydi. Ondan sonra kocandan başka bir adamı sevdiğini kabul edelim. Bu da bir felâketti. Ama aynı zamanda bir emrivakiydi. Kocan bunu farkedip seni affetti." Her cümlelerin sonunda biraz duruyor, onun itiraz etmesini bekliyordu. Ama Anna itiraz etmiyordu. "Evet böyle oldu. Mesele kocanla birlikte yaşayıp yaşayamayacağını bilmektir. Bunu istiyor musun? Kocan istiyor mu?"412

"Hiçbir şey bilmiyorum. Bilmiyorum."

"Ama bu duruma tahammül edemediğini kendin söyledin."

"Hayır söylemedim. İnkâr edebilirim bunu. Söyleyemem bunu. Hiçbir şey bilmiyorum."

"Peki ama izin ver..."

"Anlayamazsın. Bir kuyuda tepede, tepeden aşağı yatıyor gibiyim. Kendimi kurtarmalıyım. Ama..."

"Aldırma. Seni buradan kurtarabiliriz. Evet... Kendi duygu ve düşüncelerini anlatmak istediğini biliyorum."

"İstediğim hiçbir şey yok... Bunların hepsinin sona ermesini istiyorum yalnız."

"Bütün bunları o da görüyor, o da hissediyor. Acı çekmiyor mu sanıyorsun? O da senin gibi yerin dibine geçmiş bir durumda. Bundan kurtulmanın tek yolu boşanmaktır." Stephane Arcadieitch, Anna'ya baktı.

Anna hiçbir şey söylemeden başını hayır der gibi salladı. Ama yüzü panldamış sanki eski canlılığına kavuşur gibi oldu. Oblonsky kızkardeşinin bunu istememesinin nedeninin, onu olanaksız bir şey olarak görmesinden ileri geldiğini kavradı.

Daha fazla gülümseyerek, "Sizin durumunuzu halledebilmek için elimden gelen her şeyi yaparım," dedi.

"Bir şey söyleme. Bırak içimden geldiği gibi konuşayım. Onunla konuşmaya gidiyorum."

Anna rüya dolu, parlak gözlerle ona baktı, hiçbir şey söylemedi.

Stephane Arcadieitch, başkanlık sandalyesine oturmaya gidiyormuş gibi kurumlu bir şekilde yürüyerek, Alexis Alexandrovitch'in odasına geldi. Alexis elleri arkasında odasında, bir aşağı, bir yukarı dolaşıyor, karısıyla Stephane Arcadieitch'in ne konuştuklarını tahmin

413

etmeye çalışıyordu.

Stephane Arcadieitch, eniştesini hiç böyle şaşkın görmemişti. Bu yüzden, "Sizi rahatsız etmiş olmayayım" dedi. Alexis şaşkınlığını gizlemek isteyerek, yeni satın almış olduğu sigara kutularından birini açarak, içinden bir sigara çıkardı.

"Hayır sizinle bir şey konuşmak istiyorum." Stephane Arcadieitch çekingenliğine şaşıyordu.

Bu duygu o kadar ansızın içini kaplamıştı ki, bunun yaptığı işin yanlış olduğunu bildiren vicdanının sesi olduğunu anlayamamıştı.

Derlenip toparlanarak, çekingenliğini bir yana attı.

Kızarak, "Kardeşimi ne kadar sevdiğimden ve sizi ne kadar saydığımın haberiniz olduğunu sanıyorum," dedi.

Alexis Alexandrovitch hiçbir şey söylemeden duruyordu.

"Kardeşim ve sizin içinde bulunduğunuz durumdan söz etmek istiyorum." Bunları söylerken yine de sıkılıyordu.

Alexis Alexandrovitch acı acı gülümsedi. Hiçbir şey söylemeden masaya yaklaştı, oradan bitmemiş bir mektup alarak kayınbiraderine uzattı.

"Ben de aynı şeyleri düşünüyordum. Düşüncelerimi mektupla daha kolay açıklayacağımı bildiğim için bunu yazmaya başlamıştım." Bunları söyledikten sonra mektubu uzattı.

Stephane Arcadieitch mektubu alıp, karşısındakinin pırıl pırıl yanan gözlerine hayretle baktı. Okumaya başladı.

"Burada bulunuşumun sizi rahatsız ettiğini anlıyorum. Buna inanmak benim için çok acı şeydir. Durumun böyle olduğunu anlıyor ve başka türlü olamayacağını da biliyorum. Sizi suçlamıyorum. Hastalığınız sırasında olanların hepsini unuttuğum ve yeni bir hayata başlamak istediğim konusunda Tanrı şahidimdir. Yaptıklarımın dolaylı hiçbir zaman pişmanlık duymuyorum. Bütün istediğim sizin huzura kavuşmanızdır. Bunu gerçekleştiremediğimi görüyorum. Size huzur414

415

verecek olan şeyin ne olduğunu bana lütfen söyleyin. Size inanıyor ve bu konuda doğru düşüneceğinizden şüphe etmiyorum."

Stephane Arvadievitch mektubu geri verdi. Şaşkın şaşkın eniştesine bakıyordu. Ne söyleyeceğini bilmiyordu. Bu sessizlik her ikisini de sinirlendiriyordu. Karenin'e bakarken Stephane Arvadievitch'in dudakları titriyordu.

Alexis Alexandrovitch öte yana dönerken, "Ona bunları söylemek istiyorum," dedi.

Göz yaşlarını tutamayan Stephane Arcadieitch, "Evet... Evet..." dedi. "Evet anlıyorum sizi..." dedi en sonunda.

"Bütün bilmek istediğim onun ne istediğidir."

"Bana kalırsa, durumunu anlayamıyor, iyi bir karar veremeyecek" dedi Oblonsky. "Bu iyiliğiniz onu utandıracak, kendini her zamankinden daha alçalmış hissedecek. Hiçbir şey söylemek elinden

gelmeyecek," dedi Stephane Arcadievtch.

"İyi ama bu durumda onun isteklerini öğrenmek için ne yapmamız gerekiyor?"

"Bana kalırsa bu konuda ona yol göstermek için önce sizin harekete geçmeniz gerekir."

"Demek ki bu duruma bir son vermek gerektiğini düşünüyorsunuz" dedi. Liexis Alexandrovitch. "Peki ama ne yapmalı?" Elini garip bir şekilde salladı. "Çözüm yolu bulamıyorum."

Stephane Arcadievtch neşesini yavaş yavaş buluyordu. "En kötü duruma bile bir çare bulunabilir," dedi.

"Bir zamanlar ayrılmayı düşünmüştünüz. Şimdi birlikte yaşayamayacağınızı düşünüyorsanız yine..."

"Her şeyi kabul ettiğimi, hiçbir itirazda bulunmadığımı kabul edelim. Peki ne gibi bir çare bulacağız?"

Stephane Arcadievtch, o etkileyici gülümseyişiyle eniştesine bak

tı. "Bana kalırsa" diye söze başladı. Gülüşü etkisini göstermişti bile. Alexis Alexandrovitch bu gülüşün etkisinde kalıp onun söyleyeceklerinin gerçeğin tâ kendisi olacağına inanıyordu.

"Anna'nın istediğini açıklamayacağından eminim. Ama her şeyi isteyebilir. Yani aranızdaki bağın tamamen değiştirilmesi. İkinizin de tamamen özgür olması gerekmektedir."

Alexis Alexandrovitch tiksiniş gibi; "Boşanmak" dedi...

"Evet boşanmak... Evet bunu demek istedim," dedi Stephan Arcadievtch kızarak. "Sizin içinde bulunduğunuz duruma düşen evlilerin başvuracağı en iyi çare budur. Birlikte yaşamak olanaksız olunca başka ne yapılabilir?"

Alexis Alexandrovitch göğüs geçirip, gözlerini kapadı.

"Önemli olan, taraflardan birinin yeni bağlar kurmaya kalkışmamasıdır. O zaman her şey kolaylıkla çözümlenebilir," dedi Stephane Arcadievtch. Gittikçe rahat bir şekilde konuşuyordu.

Alexis Alexandrovitch heyecan içinde kendi kendine bir şeyler söylenip duruyordu. Stephane Arcadievtch bu kadar basit görünen bu durumu binlerce defa düşünmüştü. Bu onun için basit bir şey olmakla kalmıyor, aynı zamanda olanaksız bir şey gibi de görünüyordu. Dini düşünceleri ve başka nedenler yüzünden boşanmanın imkânsız bir şey olduğunu düşünüyordu.

Boşandığı zaman, oğlunun durumu ne olacaktı? Onu annesine vermek mümkün değildi. Annesi yeni bir yuva kurabilir, çocuk orada üvey evlat davranışı görebilirdi. Kendi yanına alsa bu bir çeşit intikam almak olurdu. Bunu yapmak istemiyordu. Boşanmaya kalkışmamasının nedenlerinden birisi de Anna'yı mahvedeceğinden korkmasıydı. Darya Alexandrovna, boşandığı taktirde, Anna'yı mahvedeceğini ona söylemişti. Hep bunu düşünüyordu. Bir boşanmaya razı olmak, kendisini hayata bağlayan en son bağı da koparıp atmak olacaktı. Çocuklar da Anna da büyük tehlikelerle karşı karşıya bırakılmış olacaktı. 416

Boşandıkları zaman onun Wronsky ile evleneceğini biliyordu. Ama bu gayri meşru bir evlenme olacaktı. Çünkü kilisenin kanunlarına göre, bir kadın eski kocası yaşadığı süre içinde evlenemezdi. "Evlendikten bir iki yıl sonra bu adam onu atacak. Ya da başka bir bağlantı kurmak zorunda kalacak" diye düşünüyordu. "Onu boşamakla mahvolmasına karar vermiş oluyorum" düşüncesinden kurtulamıyordu. Bu durumu binlerce kez gözden geçirmiş ve sonunda boşanmanın olanaksız olduğuna karar vermişti. Stephane Arcadievtch'in söylediklerinden hiçbirine inanmamıştı. Ama onu sesini çıkarmadan dinlemişti. Bu kelimelerin kendi hayatını yöneten güçlü ve eğilmez kuvvetin birer ifadesi olduğunu anlıyordu. Bu kuvvete baş eğmesi gerekiyordu.

"Sorun onu hangi şartlarda boşayacağınızda. O sizden bir şey istemiyor. Her şeyi size bırakıyor."

"Tanrım, Tanrım," dedi Alexis Alexandrovitch. Kocanın suçu üzerine aldığı boşanma davalarını düşündü. Utancından Wronsky gibi yüzünü elleriyle kapadı.

"Durumunuzun çok kötü olduğunu biliyorum. Ama bunu yeniden gözden geçirerseniz..."

Alexis Alexandrovitch, "Bir yanağına vururlarsa öteki yanağını çevireceksin. Sırtından paltonu alırlarsa pelerinini de vereceksin," diye düşündü.

"Evet... Evet suçu üzerime alacağım, hatta çocuğumu bile vereceğim" dedi ince bir sesle.

Sonra kayınbiraderi yüzünü görmeyecek şekilde bir sandalyeye oturdu. İçi acı duygularla, utançla kaplanmıştı. Ama yumuşakbaşlılığının verdiği sevinç ve heyecanı duymaktan da geri kalmıyordu.

Stephane Arcadievtch de duyulanmıştı. Hiç sesini çıkarmadan duruyordu.

"Alexis Alexandrovitch, inanın bana, sizin iyi kalpliliğinizi çok iyi anlıyorum," dedi. "Tanrının isteği böyle olmalı" diye ekledi. Bu sö

zün ne kadar delice bir söz olduğunu anlamakta gecikmedi. Gülümsemeye başladı.

Alexis Alexandrovitch cevap vermek istedi, ama ağladığı için bunu beceremedi.

"Bu kötü bir alın yazısı, başka bir şey değil. Bunu olduğu gibi kabul etmelisiniz. Ben size elimden geldiği

kadar yardım ediyorum" dedi Stephane Arcadieitch.

Eniştesinin yanından ayrılırken üzüntülüydü. Ama bu durumu bir sonuca bağladığı için de mutluydu. Eniştesinin söylediklerinden geri dönmeyeceğini düşünüyordu.

Kurşun kalbine isabet etmediği halde, Wronsky tehlikeli bir şekilde, yaralanmıştı. Günlerce ölümle mücadele etmek zorunda kaldı. İlk olarak konuşmaya başladığı gün kardeşinin karısı Varya odada yalnızdı.

Acı bir şekilde, "Varya, ben kaza ile yaralandım. Herkese bunu böyle söylemelisin. Çok gülünç bir duruma düştüm" dedi.

Varya cevap vermeden ona doğru eğildi ve sevgiyle gözlerini onun yüzüne dikti. Wronsky'nin gözlerinde krizin izleri kalmamıştı. Ama soğuk bir anlam belirmişti.

"Tanrıya şükürler olsun. Artık acı çekmiyorsun" dedi Varya.

Wronsky göğsünü göstererek, "Burası biraz acıyor" dedi. Ses çıkarmadan ve çenelerini sıkarak, Varya'nın, sargılarını değiştirmesini seyretti. Varya işini bitirince:

Aklım başımda. Lütfen intihar ettiğimi kimse öğrenmesin," dedi.

Kimse intihar ettiğinden söz etmiyor. Ama umarım bir daha kaza pe vurmazsın kendini," dedi Varya gülümseyerek.

Tabii vurmam... Ama vurduktan sonra..."420

acaba?" dedi Anna onun gözlerinin içine bakarak.

"Başka türlü olmasına şaşırdım."

"Stiva, kocanın her şeye razı olduğunu söyledi. Anna ben onun bu iyiliğini kabul edemem," dedi. Wronsky'nin yüzüne sanki rüyadaymış gibi bakıyordu. "Boşanmak istemiyorum. Bunun bence başka bir şeyden farkı yok artık. Yalnızca oğluma ne yapacağını bilmiyorum."

Wronsky karşılaştıkları anda Anna'nın çocuğunu ve boşanmayı düşünebilmesine şaşıyordu. Ne önemi vardı bunların?

Anna'nın dikkatini kendine çevirmek için, onun elini avucunda döndürerek "Bunları düşünme şimdi, bırak," dedi. Ama Anna halâ ona bakmıyordu.

"Niçin ölmedim ben? Böylesi daha iyi olacaktı," dedi. Sessiz sessiz ağlamaya başladı. Karşısındakini yaralamak için gülümser görünmeye çalışıyordu.

Taşkent'e gitmekten vazgeçmesinin, çok kötü ve olanaksız bir şey olduğunu düşünmüş olan Wronsky, o anda gitmekten hemen vazgeçmişti. Bu kararın yüksek kademelerde hoşnutsuzluk yarattığını anlar anlamaz, ordudan da istifa etti. Bir ay sonra Alexis Alexandrovitch, Petersbourg'da oğluyla birlikte yalnız kalmıştı. Anna ve Wronsky yabancı ülkelere gitmişlerdi. Boşanmayı sağlamamışlar ve düşünmemişlerdi bile."

Prenses Cherbatzky düğünün, beş hafta sonra yapılacak olan büyük perhizden önce olmayacağı konusunda kesin bir karar vermişti. Çünkü o zamana kadar çeyizin ancak yansı hazırlanabilirdi. Ama düğünün büyük perhizden sonra yapılmasının da çok geç olacağı konusunda Levine'le aynı fikirdeydi. Çünkü Prensin halalarından ihtiyar bir kadının ölmesi olasılığı vardı. Bu durumda düğün daha da gecikecekti.

421

Prenses çeyizi büyük ve küçük çeyiz diye iki kısma bölmeye karar vererek, düğünün büyük perhizden önce yapılmasını kabul etti. Çeyizin küçüğü düğünden önce, büyüğü düğünden sonra yapılacaktı. Ama Levine bu konuda ne söyleyeceğini bilemediği için, Prensesin fazlasıyla canını sıkıyordu. Yeni evliler düğünden sonra köye gidecekleri için çeyizin önemli kısmına ihtiyaçları olmayacaktı. Böylece bu kararın üzerinde bir karar olduğu belli oluyordu.

Levine eskisi gibi heyecandan çılgına dönmüş bir durumdaydı. Bütün dünyanın onun mutluluğu için var olduğunu düşünüyordu. Hiçbir şeye aldırıyor, her şeyin başkaları tarafından yapıldığından şüphe etmiyordu. Gelecek hakkında plânlar bile kurmuyordu. İşlerini başkalarına bırakıyor ve iyi idare edileceğinden emin oluyordu. Kardeşi Serge İvanovitch, arkadaşı Etephan Arcadieitch ve Prens ne yapması gerektiğini kendisine söylüyorlardı. Kardeşi ona para bulmuş, Prens düğünden sonra Moskova'yı terketmesini söylemişti. Levine'in bütün yaptığı, kendisine teklif edilenleri tamamen kabul etmekten oluşuyordu. Stephn Arcadieitch de yabancı ülkelere gitmesinin doğru olacağını söylemişti. Levine bunların hepsini kabul etmişti. Stephane Arcadieitch'in teklifini Kitty'e söylediği zaman onun kabul etmek istememesine şaşırdı. Gelecekleri hakkında kendisine ait düşünceleri olduğunu anladığı zaman da şaşırmıştı. Levine'in köyde çalışmaktan hoşlandığını bilen Kitty, bu işten hiç anlamıyordu, ama bu işin

önemli olduğunu düşünüyordu. Köyde yaşayacaklarını bildiği için, bir süre yabancı bir ülkeye gitmektense evinin bulunduğu yere gitmeyi tercih ediyordu. Kitty'nin kararını böyle kesin bir şekilde bildirmesi Levine'i şaşırtmıştı. Ama bu seçeneklerden hiçbirini önemsemeyen Levine, sanki onun göreviymiş gibi, Stephane Arcadieitch'e köye gitmesini ve evi hazırlamasını söylemişti. Stephane Arcadieitch zevkli bir insandı. Evlilerin gelişi için her şeyi hazırlamış olan Stephane Arcadieitch, köyden dönünce, "Baksana, sen kilisede günah çıkarttığına dair422

423

kâğıt aldın mı?" diye sordu.

"Hayır. Ne olmuş?"

"Bu kâğıt olmadan evlenemezsin."

Levine:

"Yok canım, nasıl olur?" diye bağırdı. "Dokuz yıl önce kutsal törende bulunmuştum. Bu aklıma gelmedi doğrusu."

"Garip bir adamsın doğrusu" dedi Stephane Arkadieitch. "Bir de bana nihilist dersin. Bu işi hemen yaptırman gerekli."

"Ne zaman yaptırayım. Sadece dört gün kaldı."

Stephane Arcatieitch bu işi de düzenledi. Levine günah çıkartmaya gitti. En dikkatli olduğu sırada, yapacağı bu ikiyüzlü hareket Levine'e acı vermiş, aynı zamanda yapılması imkânsız bir hareket gibi gelmişti. En fazla mutlu olduğu bir anda yalancının birisi mi olacaktı? Yoksa alay etmesi mi gerekecekti? Bunların ikisini de yapamayacağını anlıyordu. İnanmayan her insan için olduğu gibi, Levine için de kilisenin törenlerine katılmak çok tatsız bir işti. Ama Stephane Arcadieitch'e bir yığın soru sorduktan sonra, kiliseye gitmeden böyle bir kâğıdı bulmanın olanaksız olduğunu anladı.

"Bu o kadar önemli değil ki," diyordu Stephane Arcadieitch. "Zaten ihtiyar adamcağız bu işin ustası. Sen farkına varmadan işini görürsün."

İlk törende, Levine, çocukluk çağını ve onaltı, onyediy yaşındayken duymuş olduğu derin din duygularını hatırlamaya çalıştı.

Ama çok geçmeden bunun olanaksız olduğunu anladı. Bu hatıraların sanki içi boşalmıştı. Hiçbirisinin anlamı kalmamıştı. Levine, çağdaşlarının bir çoğu gibi dine karşı belirsiz bir tavır takınmıştı. İnanamıyor ama inanılan şeylerin baştan başa saçma olduğunu da söyleyemiyordu. Bu yüzden tören boyunca, yaptıklarının tamamen saçma olduğuna inanmadığı gibi, onlara kendini tamamen veremediği için de kuşku duyuyordu. Anlamadığı bir şeyi yapmaktan dolayı utanç duyu

yor ve içinden gelen sese kulak kabarttığı zaman bu şekilde hareket etmenin yanlış ve sahte olduğunu düşünüyordu.

Önce duaları dinleyip, onlara anlam vermeye çalıştı. Anlam verirken, bunun kendi görüşlerine aykırı şeyler olmamasına dikkat ediyordu. Daha sonra onları anlamadığını ve umursamadığını düşünerek dinlememeye çalıştı. Gördükleri, düşünceleri ve hatırladıkları ile ilgilenmeye çalışıyordu.

Sabah, akşam ve gece yansı törenleri sırasında orada bulundu. Ertesi gün erkenden kalkıp, çay içmeden sabah törenine katılmak üzere kiliseye gitti. O gün günah çıkaracaktı.

Kilisede dilenci bir asker, iki ihtiyar kadın ve kilise mensuplarından başka kimseler yoktu. Genç bir diyakon kendisi okumaya başladı. Levine, "Tanrım bize acı" sözünün tekrar edilip durduğunu duyunca, bunun dokunulmaması gereken bir düşüncüyü taşıdığını; yoksa her şeyin karmakarışık olacağını anladı. Böylece diyakonun arkasında durdu, bu sırada, kendi işlerini düşünmeye başladı. Söylenilenlere hiç aldırımıyordu. Bir gün önce, köşedeki masanın başında nasıl oturduklarını hatırlayarak; "Ellerinde ne kadar tuhaf bir anlam vardı" diye düşündü. Çoğu defa olduğu gibi birbirlerine söyleyecek bir şeyleri yoktu. Kitty, elini masanın üzerine koymuş açıp kapıyor ve bu harekete bakarak gülümsüyordu. Levine bu elleri nasıl öptüğünü ve sonra avucundaki çizgileri nasıl incelediğini hatırladı. Levine, "Bize acı," diye düşündü, Diyakon'un arkasında, onunla birlikte eğilerek haç çıkardı ve "Benim elimi aldı ve hatlarını inceledi. Sonra, 'Çok güzel eliniz var' dedi" diye düşünmeye devam etti. Kendi eline ve diyakonun kütük gibi ellerine baktı. "Evet artık bitecek," diye geçirdi aklından. Dualara tekrar kulak kabartarak, "Hayır yeniden başlıyor galiba" dedi kendi kendine. "Hayır yeniden başlıyor galiba" dedi kendi kendine. "Hayır bitiyor. İşte yerlere kadar eğildi. Bu hareketi en sonunda yaparlar..."

Diyakon'un eli uzanıp, üç rublelik bir banknotu aldı. Levine'e do424

nerek bunu deftere kaydedeceğini söyledi. Sonra taşlarda ses çıkaran yeni botlarıyla yürüyerek, mihraba

doğru ilerledi; oradan bakarak, Levine'e gelmesini işaret etti. Levine'in kafasında bulunan kötü düşünceler tekrar harekete geçmişti. Ama onları yine kovmaya çalıştı. "Bu iş nasıl olsa sona erecek," diye düşündü. Mihrabın parinalıklarına yaklaştı. Merdivenlerden çıkıp sağa dönünce papazı gördü. Seyrek sakallı, ufak tefek bir adam olan papaz mihrap parmaklıklarının yanında durmuş, elindeki kutsal kitabı karıştırıyordu. Levine'e hafifçe selâm verdikten sonra, resmi sesiyle duaları okumaya başladı. Duaları bitirince, yerlere kadar eğildi ve Levine'e döndü.

Hacı işaret ederek; "İsa buradadır. Göze görünmediği halde, sizin itiraflarınızı dinlemektedir," dedi. "Kutsal kilisenin bütün naslarına inanıyor musunuz?"

"Şüphe etmiştim. Her şeyden şüphe ederim," dedi Levine. Sözlerine devam etmedi.

Papaz, Levine'in başka bir şey söyleyip söylemeyeceğini anlamak ister gibi durduktan sonra, gözlerini kapayıp hızla, "Şüphe insanın zayıflığından ileri gelir. Ama Tanrıya dua ederek, bizi şüpheden kurtarıp kuvvetlendirmesini istemeliyiz," dedi. Kelimeleri ardarda, hızla söylüyordu. Sanki zaman kaybetmek istemiyordu.

"Tek günahım şüphedir. Her şeyden şüphe ettim. Birçok şeylerden halâ şüphe ediyorum."

Papaz aynı sözleri tekrar etti. "Şüphe insanın zayıflığından ileri gelir. Asıl şüphe ettiğiniz şey nedir?"

"Her şeyden şüphe ederim. Hatta Tanrının varlığından bile şüphe ettiğim olmuştur," Levine bu sözü söyler söylemez büyük bir hata yaptığını anlamıştı. Ama bu söz papazı fazla etkilememiş gibi görünüyordu.

Belirsiz bir gülümseyişle, hızla, "Tanrının varlığından nasıl şüphe ediyordunuz?" dedi.

425

Levine cevap vermedi.

"Tanrının yarattıklarını gördükten sonra, onun varolduğundan nasıl şüphe edebilirsiniz?" "Bütün ışıklarıyla gökyüzünü kim kurdu? Yeryüzüne güzelliğini kim verdi? Bir yaratıcı düşünmezsek bunları nasıl açıklayabiliriz?" Cevap bekler gibi Levine'e baktı.

Levine papaz ile tartışmanın gereksiz olduğunu düşünerek, sorduğu soruya cevaplama gerektğini düşündü.

"Bilmiyorum" dedi.

"Bilmiyorsunuz. Şu halde Tanrının bütün bunları yarattığından nasıl şüphe edebilirsiniz?"

Levine sözlerinin budalaca olduğunu ve böyle bir durumda başka türlü olamayacağını düşünerek kızardı.

"Bilmiyorum, fakat anlamıyorum," dedi.

"Tanrıya inanınız. En büyüğümüzün bile şüpheleri olmuş ve Tanrıdan yardım dilemiştir. Şeytanın büyük bir kuvveti vardır. Ona karşı gelmemiz gerekiyor. Tanrıya dua edin. Ondan yardım dileyin. Evet, Tanrıya dua edin," diye hızla tekrar etti.

Sonra bir an düşünüyormuş gibi durdu.

"Duyduğuma göre, Prens Cherbatsky'nin kızıyla evleniyormuşsunuz. Çok iyi bir kızdır," dedi gülümseyerek.

Levine, papazın hesabına kızarak, "Evet," diye cevap verdi. "Neden bu soruya soruyor acaba?" diye aklından geçirdi.

Papaz:

"Kutsal bir birliğe gireceksin. Şeytanın kuvvetinden kurtulamazsanız çocuklarınıza ne gibi bir terbiye vermeyi düşünüyorsunuz?" diye sordu. "Çocuğunuzu iyi bir baba gibi severseniz onun sadece lükse, şerefe ve zenginliğe kavuşmasını düşünmekle kalmayıp, ruhunun kurtuluşunu da düşünmeniz gerekmektedir. Ruhi aydınlanmasını da düşünmelisiniz. Bu onun kurtuluşu olacaktır. Masum çocuk size, "Babacığım yeryüzünde beni şaşırtan ne varsa yani toprak, su, güneş, çiçek426

ler. otlar gibi şeyleri' yapan kimdir?" diyecek olursa ne gibi bir cevap vereceksiniz? Ona "Bilmiyorum diyebilir misiniz?" Bilmemeniz olanaksızdır. Çünkü Tanrı sonsuz iyilik içinde, bize bütün bunları açıklamıştır. Ya da çocuğunuz; "Öldükten sonra ne olacağım?" diye sorarsa ne diyeceksiniz? Hiçbir şey bilmezseniz ona nasıl cevap verebilirsiniz? Onu şeytanın kucağına atacak mısınız? Böyle bir hareket doğru olur mu?" Bunları söyledikten sonra sustu ve başını hafifçe çevirerek, yumuşak bakışlarını Levine'e dikti.

Levine yine cevap vermedi. Cevap vermemesinin nedeni papazla tartışmaya girmek istememesi değildi. Şimdiye kadar kimse kendisine böyle sorular sormadığı ve çocuklarını soracağı damana kadar da düşünmek için çok zamanı olduğu için cevap vermemişti.

Papaz devam etti. "Belli bir yolu seçip, o yolda gitmek zamanı gelmiştir. Tanrının size acıması ve yardım etmesi için dua ediniz. Tanrımız, İsa..." diyerek dua etmeye koyuldu. Duacısını bitirdikten sonra Levine'i

takdis etti ve serbest bıraktı.

Eve dönerken, Levine bu kadar kötü bir durumdan yalan söylemeden kurtulduğu için son derece sevinçliydi. Bundan sonra, iyi bir insana benzeyen papazın söylediklerinin sandığı kadar saçma şeyler olmadığını ve bunların açıklanması gerektiğini de düşünüyordu.

Düğün günü Rus geleneklerine uyulmuş (Prenses ve Darya Alexandrovna böyle yapılması gerektiğini ileri sürmüşlerdi) ve Levine üç bekâr arkadaşı ile yemek yiyerek, nişanlısını görmemişti. Bu üç kişi Serge İvanovich, Levine'in sokakta bulup evine getirdiği Katavasof isimli bir üniversite arkadaşı ve ayı avlarına birlikte gittiği yargıç arkadaşı Çirikoftu. Yemek neşeli geçmişti. Serge İvanovich, Katavasof'un kimseye benzemez bir insan olduğunu görmüş ve çok hoşlan

427

inişti. Katavasof bundan çok memnun olmuştu. Çirikof da konuşmaya neşe ve canlılık katmaktan geri kalmıyordu.

Doğal bilimler profesörü olan Katavasof, "Bizim Konstantin'Dimitrievi.tch yaman bir insandır doğrusu" dedi. "Üniversiteyi bitirdiği sıralarda, bilime düşküncü. İnsanlarla ilgilenirdi. Şimdi yeteneğinin yansını kendini aldatmaya, diğer yarısını da aldanışı haklı çıkarmaya harcamış.

Serge İvanovitch:

"Evliliğe sizin kadar düşman olan bir başka adam görmedim" dedi.

"Hayır ben evliliğin düşmanı değilim. İş bölümünden yanayım ben. Hiçbir şey yapamayan, insanların başkaları mutlulukları ve aydınlanmaları için çalışırken, insanlar yetiştirmeleri gerektir. Ben böyle düşünüyorum. İki işi birbirine karıştırmak acemilerin işidir."

"Senin aşık olduğunu duyduğum zaman çok sevineceğim," dedi Levine. "Beni düğününe çağırmayı unutma sakın."

"Âşığım ben."

"Evet bir mürekkep balığına âşıksın," dedi Levine. Sonra kardeşine dönerek devam etti. "Mikhail Semyonoviç bir kitap yazıyor, mürekkep balığının hazım cihazı..."

"Bırak şunu şimdi. Önemli değil. Gerçek şu ki, ben mürekkep balığını gerçekten seviyorum."

"Bu karını sevmene engel olmaz."

"Mürekkep balığı engel olmaz. Ama insanın karısı engel olur."

"Neden?"

"Görürsün. Sen tarım yapmaya, avcılığa meraklısın, dikkatli olsan daha iyi."

"Arhip bugün buradaydı, Prudno'da iki ay> ve bir yığın geyik olduğunu söyledi."

"Gidip tek başına avlanmam gerekiyor."428

"Evet doğru," dedi Serge İvanovitch. "Bundan böyle ayı avcılığına elveda. Karın izin vermeyebilir."

Levine gülümsedi. Karısının kendisine izin vermesini düşündükçe öyle zevk alıyordu ki, ayı avından sonsuza kadar vazgeçmek önemsiz bir olay olarak görünüyordu gözüne.

"Çok yazık, bu ayları sen orada olmadan vuracaklar. Son defa Hapilova'da güzel avlanmıştık hatırlıyor musun?"

Levine, karısının bulunmadığı yerde hiçbir tadın bulunamayacağına arkadaşını inandıracak kadar istek duymadığı, için cevap vermedi.

Serge İvanovitch:

"Bekârlık hayatına bu şekilde elveda demeyi gerektiren şu adetin bir anlamı var," dedi. "Ne kadar mutlu olursanız olun, bekârlığınızı yine de özlemle anarsınız."

"Gogol'un damadı gibi pencereden atlamak da içinizden geçer değil mi?"

Katavasof gülerek:

"Tabii geçer ama itiraf edemezsiniz," dedi.

"Doğrusu pencere açık. Hadi hemen Tver'e gidelim. Bir dişi ayı varmış. Ciddi söylüyorum, saat beste gidelim. Burada kalanlar ne isterlerse onu yapsınlar"

Levine gülümseyerek; "Samimi olarak söylüyorum, şu sözünü ettiğiniz özlemi hiç mi hiç duyduğum yok," dedi.

Katavasof:

"Evet kalbin öyle karmakarışık ki, orada hiçbir şey bulamıyorsun" dedi. "Biraz bekle. Düzene girsin o zaman bir şeyler bulursun."

"Hayır böyle olsaydı (onların önünde aşkım demeye cesaret edemiyordu) mutluluğumdan başka özgürlüğümü kaybettiğim için de birazcık özlem duymam gerekirdi... Tersine, özgürlüğümü kaybettiğim

için memnunum."

"Umutsuz bir durum seninki" dedi Katavasof. "Öyleyse bu arka

429

dasın iyileşmesi için, ya da hayallerinin yüzde birinin gerçekleşmesi için içelim. Böyle bir şey gerçekleşse, yeryüzünde görülmemiş bir mutluluğa kavuşmuş olur."

Akşam yemeğinden sonra, misafirler düğünde hazır bulunmak üzere giyinmek için evlerine gittiler.

Levine arkadaşları gidip de yalnız kaldığı zaman, sözkonusu edilen özgürlüğü kaybetme durumuna karşı gerçekten özlem duyup duymadığını düşünmeye koyuldu... Bunu düşünür düşünmez gülümsedi. "Özgürlük... Özgürlük ne içindir? Onun istediklerini istemek ve onu sevmek mutluluğun tâ kendisiydi. Yani bu özgürlüğün tam tersiydi. Mutluluk bu."

"Peki ama ben onun düşüncelerini, isteklerini, duygularını biliyor muyum?" dedi kendi kendine. Yüzündeki gülümseyiş silindi ve düşüncelere daldı. Birden korkmaya ve her şeyden kuşkulana başlandı.

Ya beni sevmiyorsa? Ya sadece evlenmiş olmak için evleniyorsa? Ya yaptığıının ne demek olduğunu farkında değilse? diye soruyordu kendi kendine. Evlendikten sonra kendine gelip de benimle yaşayamayacağını, beni sevmeyeceğini anlarsa ne olacak? Levine kötü düşüncelere dalıyordu. Wronsky'i bir yıl önceki gibi kıskanmaya başlamıştı. Sanki onunla dün karşılaşmıştı. Nişanlısının kendisine her şeyi söylememiş olacağını düşünüyordu.

Birden, "Hayır böyle devam edemez," diye düşündü. "Gidip ona her şeyi sormalıyım. Son defa soracağım ona. İkimiz de serbestiz. Böyle kalmamız belki daha iyidir." Kötümser düşüncelerle dolu ve herkesten, kendinden, Kitty'den nefret ederek otelden çıktı, Cherbatzky'lerin evlerine doğru gitti.

Kitty'i arka odalardan birinde buldu Hizmetçisiyle birlikte elbiselerini düzenliyordu.

Levine'i görünce "Ah siz misiniz Kostya, Konstantin Dimitrie430

viich" dedi. "Bu isimlerin ikisini de kullanıyordu.) "Sizi beklemiyordum. Elbiselerimle ilgileniyordum."

Levine hizmetçiye üzüntülü bir şekilde bakarak. "Çok güzel, çok güzel" dedi.

"Dünyaşa gidebilirsin" dedi Kitty. "Kostya ne var" diye sordu. Hizmetçi gider gitmez bu isimle hitap etmeye başlamıştı. Levine'in üzüntü içinde bulunduğunu yüzünden anlamış ve korkmuştu.

Üzüntülü bir sesle:

"Kitty çok acı çekiyorum," dedi Levine. Nişanlısına yalvarır gibi bakıyordu. Levine'in bakışlarından söylediklerinin bir sonuç vermediğini anlayan Kitty. yine de onun düşüncesini açıklamasını istedi. Levine, "Henüz zamanımız olduğunu, bütün bu işlerin durdurulabileceğini söylemeye geldim," dedi.

"Ne? Anlamıyorum. Ne demek istiyorsun?"

"Bunu daha önce de söylemiştim. Düşünmekten kendimi alamıyorum. Ben size lâıyk değilim. Benimle evlenmeyi kabul edemezsiniz siz. Bir kere daha düşünün. Hata işliyorsunuz. Yani..." Kitty'e bakmadan konuşuyordu. "Evlenirseniz ben düşkün bir insan olacağım. Her şey düşkün olmaktan daha iyidir. Henüz zaman varken."

"Anlamıyorum," diye cevap verdi Kitty. Şaşkına dönmüştü. "Yani evlenmemizi istemiyorsunuz?.."

"Evet beni sevmiyorsanız istemiyorum."

Şaşkınlıktan kıpkırmızı kesilerek, "Siz aklınızı kaçırmışsınız," dedi. Levine'in yüzü o kadar zavallı bir anlama bürünmüştü ki, Kitty kendi şaşkınlığını bir yana bırakıp elindeki elbiseleri atarak, gelip onun yanına oturdu. "Düşündüklerinizi açıkça söyleyin bana."

"Sizin beni sevmeyeceğinizi düşünüyorum. Neyim için seveceksiniz ki?"

Kitty, "Tanrım ben ne yapabilirim" diyerek ağlamaya başladı.

Levine nişanlısının dizlerinin dibine çekerek, "Tanrım ne yaptım

431

ben?" diye inledi.

Prences, beş dakika sonra odaya girdiği zaman onları anksiyöz bir durumda buldu. Kitty ona sadece kendisini sevdiğini değil sevgisinin nedenini de açıklamıştı. Onu seviyordu, çünkü onu tamamen anlıyordu. Onun nelerden hoşlandığını biliyordu. Onun hoşlandığı her şey iyiydi. Prences içeri girdiği zaman. Dünyaşa'ya hangi elbisenin verileceğini tartışıyorlardı.

Prences, Levine'in gelişinin nedenini öğrenince ona biraz kızdı. Onu giyinmesi için eve gönderdi. Kitty'nin saçlarının yapılması gerekiyordu. Berber bekliyordu.

"Zaten Kitty son zamanlarda yemek yemiyor, sararıp soluyordu. Şimdi de gelip saçma sapan sözlerle onu üzüyorsunuz," dedi Prences.

Levine utanarak suçluluk duyarak oteline döndü. Artık yatışmıştı. Kardeşi, Darya Alexandrovna ve Stephane Arcadieitch giyinmişler, kutsal resimle takdis etmek için onu bekliyorlardı. Zaman yoktu. Darya Alexandrovna'nın eve gidip, gelinin arkasından kutsal resmi taşıyacak olan çocuğunu getirmesi gerekiyordu. Sonra sağdıcı getirmek üzere bir arabanın gönderilmesi de gerekiyordu. Yapılması ve düzenlenmesi gereken bir sürü karmakarışık iş vardı. Saat altı buçuktu. Geç kalmamak işlerin en önemlisiydi.

Kutsal resimle, takdis töreni sırasında hiçbir aksilik olmadı. Karısının yanında hem ciddi, hem gülünç bir vaziyette duran Stephane Arcadieitch kutsal resmi alarak, Levine'nin yere kadar eğilmesi gerektiğini söyledi ve alaycı bir şekilde gülerek onu üç kere öptü. Darya Alexandrovna da aynı şeyi yapıp hemen aceleyle dışarı çıkmak isterken, arabaların nerelere gönderileceği konusunda sorular sormaya başladı.

"Ben sana anlatayım. Hemen gidip onu alırsın. Serge İvanovitch de seninle gelir ve oradan arabasını geri gönderir.

"Tabii gönderirim."

"Onunla birlikte hemen geri dönersin. Senin eşyanı gönderdiler432

mi?" dedi Stephane Arcadieitch.

Levine. "Evet" diye cevap verdi. Sonra giyinmesine yardım etmesi için Kuzma'yı çağırdı.

Düğün için ışıklandırılmış olan kilisenin çevresinde çoğunluğu kadınlardan oluşan bir kalabalık vardı. İçeriye girememiş olanlar, pencerelerin çevresinde toplanıyor, itişip kakışarak içeriye bakmaya çalışıyorlardı.

Polis yirmiden fazla arabayı yol boyunca sıraya koymuştu. Başka arabalar geliyor, çiçekler taşıyan ve elbiselerinin eteklerini tutan kadınlar ve şapkalarını çıkarmış olan erkekler kiliseden içeri giriyorlardı. Kapının açıldığını anladıkları zaman hepsi konuşmayı bırakarak, gelin ve damadı görmek umuduyla başkalarını çeviriyorlardı. Ama kapı on defa açıldığı halde davetlilerden ve dışarıdaki polisi yumuşatarak içeri girip sol tarafta toplanan yabancılara katılan seyircilerden başka kimse girmemişti. İçeridekiler ve dışarıda bekleyenler birçok tahminlerde bulunmuşlardı.

Önce gelin ve damadın hemen geleceğini düşünmüşler, geç kalmış olmalarına pek önem vermemişlerdi. Sonra kapıya sık sık bakmaya başlamışlardı. Bir aksilik olup olmadığını düşünmeye koyulmuşlardı. Beklemek uzadıkça canlan sıkılmaya başlamış ve gelinle damada aldırmadıklarını anlatmak ister gibi konuşmaya dalmışlardı.

Diyakon, zamanın ne kadar değerli olduğunu anlatmak ister gibi durmadan öksürüyor ve camları titretiyordu. Koronun bulunduğu yerde duran şarkıcılar sıkılmışlardı. Burunlarını siliyorlar ve seslerini denemek için birkaç nota söylüyorlardı. Papaz yanındakileri sık sık göndererek damadın gelip gelmediğini öğrenmeye çalışıyordu. Sonra vestiyere kadar kendisi gidip kendisi bakmaya başladı. Sonunda hanım

lardan birisi saatine bakarak. "Gerdekten garip bir şey bu" dedi. O zaman davetlilerin hepsi harekete gelip sıkıntı ve memnuniyetsizliklerini yüksek sesle açıklamaya başladılar. Damadın sağdıcılarından birisi olup bitenleri anlamak için dışarı çıktı. O sırada Kitty beyaz elbisesini giymiş. tülünü takmış, elinde çiçekleri, Cherbatzky'terin oturma odasında bekliyordu. Yanında düğünde kendisine yardım edecek olan kızkardeşi Bayan Lvov vardı.

Levine ise pantolonunu giymiş ama ceketsiz ve paltosuz olarak, oteldeki odasında bir aşağı, bir yukarı dolaşıyor ve ikide bir başını kapıdan çıkarak gelen giden var mı diye bakıyordu. Ama koridorda çıt çıkmıyordu. Umutsuz bir şekilde geri dönerek, sakın sakın sigarasını içen Stephane Arcadieitch'e:

"Hiç kimse bu kadar korkunç ve saçma bir duruma düşmemiştir," dedi.

Stephane Arcadieitch hafifçe gülümseyerek, "Evet çok saçma bir durum," dedi. "Ama fazla merak etme, hemen getirirler."

"Ne yapacağımı biliyorum," dedi Levine. "Bu ceketin önü ne kadar çok açık... Olacak iş değil." Buruşmuş gömleğine baktı. "Ya eşyam tren istasyonuna gönderilmişse."

"O zaman benimkini giyersin."

"Öyle olsaydı daha önce giyerdim."

"Gülünç gözükmek hiç iyi değildir. Bekle bir dakika... Nasıl olsa gelecek..."

Levine o akşam elbisesini istediği zaman hizmetçisi Kuzma, ceketini ve paltosunu ve gerekli olan her şeyi getirmişti, ama gömlek getirmemişti.

Levine:

"Peki gömlek?" diye sormuştu.

Kuzma gülümseyerek, "Sırtınızda bir gömlek var," demişti.

Kuzma temiz bir gömlek ayırmayı unutmuştu. Levine'in bütün eş434

yalarını sarıp Cherbatzky'lerin evine göndermişti. Genç çift oradan hareket edecekti. Levine'in sabahtan beri giydiği gömlek buruşmuştu... Önü açık ceketle giyilmesi imkânsızdı. Cherbatzky'lere adam göndermek zaman kaybetmek demektir. Bir başka gömlek aldirmek için birisini gönderdiler. Giden adam geldi. Pazar olduğu için her taraf kapalıydı. Stephane Arcadieitch'in evine birisini gönderdiler. Getirdiği gömlek çok geniş ve kısaydı. Sonunda eşyasının arasından bir gömlek alıp getirmesi için birisini Cherbatzky'lere gönderdiler. Damat kilisede beklenildiği sırada odasında yabani bir hayvan gibi dört dönüyor ve ikide bir kapıdan bakıyordu. Kitty'e birkaç saat önce söylediklerini hatırlayıp da onun neler düşünebileceği aklına geldikçe deliye dönüyordu.

Sonunda Kuzma, nefes nefese odaya girdi.

"Tam zamanında yetiştim, eşyayı arabaya yüklüyorlardı," dedi.

İki dakika sonra Levine hızla koridora fırladı. Duyduğu acıyı fazlalaştırmak istemediği için saatine bakmıyordu.

Onun geldiğini gören Stephane Arcadieitch, gülümseyerek:

"Böyle hareket etmekle bir şeyi değiştiremezsin. Merak etme her şey halledilecek. Sana söylüyorum." dedi.

"Tamam geldiler!", "İşte damat", "Hangisi?", "Epey genç, değil mi?", "Gelin ölü gibi sararmış," Levine genç kızla kapıda buluştuktan sonra içeri girdiği sırada orada bulunanlar bu sözleri söyleyerek, düşündüklerini açıklıyorlardı.

Herkes Kitty'nin son günlerde çirkinleştiğini söylüyordu. Ama Levine aynı fikirde değildi. Çiçeklerle bezenerek, yukarı kaldırılarak tutturulmuş saçlarına, yüzünü örten tüle ve genç kızın boynunu yanlardan saklayan ön taraftan gösteren yüksek yakaya hayranlıkla bakıyor

Anna Kurenina

435

du Onu her zamankinden daha güzel buluyordu. Onun hoşuna giden çiçekler, tül, Paris'ten getirilmiş olan elbise değil, Kitty'nin yüzü, gözlen! dudakları ve saf görünüşüydü.

"Sizin beni bırakıp kaçtığınızı sandım," diyerek gülümsemişti.

Levine kıpkırmızı kesilerek, "Başıma gelenler o kadar aptalca şeyler ki. onlardan söz etmeye bile utanıyorum," dedi. Sonra yanına gelen Sersje İvanovitch'e döndü.

Serge onun elini sıkıp gülümseyerek, "Bu gömlek hikâyesi çok komik," dedi.

Levine onun ne söylediğinin farkına bile varmadan, "Evet, evet" diye cevap verdi.

Stephane Arcadieitch alaylı bir şekilde, "Kostiya cevap vermeden önce çok önemli bir sorun var. Senin karar vermen gerekli. Daha önce yakılmış olan şamdanları mı yoksa hiç yakılmamış şamdanları mı yakalım diye soruyorlar. Bunun sonunda on ruble var..." Tekrar gülümsedi. "Ben karar verdim, ama bu kararımı kabul etmeyeceğinden korkuyorum."

Levine bunun bir şaka olduğunu anladığı halde gülümseyemedi.

"Söylesene nasıl yapsınlar. Yaksınlar mı yakmasınlar mı?"

"Yakmasınlar."

"Hele şükür sorunu çözdüm. Levine yanından ayrılıp Kitty'e yaklaştığı sırada Stephane Arcadieitch, "İnsan bu durumda ne kadar şaşkın oluyor" dedi.

Kontes Nordston, "Kitty unutma haliya ilk sen basacaksın," dedi. Sonra Levine'e döndü. "Çok hoş bir insansınız."

ihitiyar bir hala da şöyle dedi, "Korkmuyorsunuz değil mi?"

Bayan Lvov:

"Üşüyor musun? Çok solgunsun. Dur biraz," diyerek Kitty'nin başındaki çiçekleri düzeltti.

Dolly geldi, bir şeyler söylemek istedi, ama beceremedi, bağırdı436

ve sonra garip bir şekilde güldü.

Kitty de Levine gibi. çevresindekilere bomboş gözlerle bakıyordu.

Bu sırada töreni yapacak olan din adamları yerlerini almışlardı. Papaz Levine'e döndü bir şeyler söylemeye başladı. Levine papazın ne dediğini anlamıyordu.

Sağdıç Levine'e, "Gelini elinden tutup götürün," dedi.

Levine bu hareketi yapana kadar uzun bir zaman geçti. Hareketi doğru yapması için birkaç kere yeni baştan başlaması gerekti. Ya Kitty'nin elini yanlış tutuyor, ya da kendi elini yanlış kullanıyordu. Sonunda kendi sağ eliyle, Kitty'nin sağ elini tutması gerektiğini anlayana kadar epey zaman geçti. Papaz onların

önünde birkaç ilerde konuşuyordu. Birisi eğilip gelinin eteğini tuttu. Kilisenin içi birden o kadar sessizleşti ki, eriyen mumlardan dökülen damlaların sesi duyulmaya başladı.

Tören elbisesini giymiş olan ufak tefek papaz, rahlenin başında bir şeyler söyleyip duruyor, kollarına haç resimlen işlenmiş olan ağır elbisesinin içinden küçücük ellerini çıkarıyordu.

Stephane Arcadieyitch, onun yanına gelip kulağına bir şeyler fısıldadı. Sonra Levine'e bir işaret yaparak yerine gitti.

Papaz çiçeklerle süslenmiş iki şamdan yaktı. Sonra Levine ve .Kitty'e döndü. Papaz, Levine'in günahını çıkaran adamdı. Yorgun ve üzüntülü gözlerle onlara bakarak içini çekti, sonra damadı takdis etti ve üstüste koyduğu parmaklarını eğilmiş olan Kitty'nin alnına değdirerek şamdanları onlara verdi ve buhurdanı alarak yavaşça yürümeye başladı.

Levine:

"Bu hakikat mi?" diyerek başını çevirip kamına baktı. Onu yandan görüyor, ama dudaklarının ve kirpiklerinin titremesinden kendisine bakıldığını farkettiğini anlıyordu. İnlememek için kendisini zorladığı ve elindeki şamdanın titrediği belli oluyordu.

437

Eteklilerin hışırtısını, geç kalmış olmasını, arkadaş ve davetlilerin konuşmalarını sanki unutmuştu. İç neşe ve korkuyla dolmuştu.

Yakışıklı bir adam olan baş diyakon, sırtında gümüş bir elbiseyle onlara doğru yaklaşarak papazın karşısında durdu.

"Tanrının ismi aziz olsun." Heceler yavaş yavaş birbirinin ardına duyuluyor ve havayı ses dalgacıkları ile titreştiriyordu.

"Tanrının ismi ezeldenberi azizdir ve aziz olacaktır," diye cevap verdi ufak tefek papaz. Rahlenin üzerinde bir şeyler arıyordu.

Her zaman olduğu gibi, sessizlik içinde Tanrıya dua ettiler.

"Onlara sevgi, mutluluk ver Tanrım! Sana yal varıyoruz." Sanki bütün kilise baş diyakonun bu sözleri ile nefes almaya başlamıştı.

Levine bu sözlerin ne demek olduğunu anlamış ve etkisi altında kalmıştı. "Benim yardıma evet sadece yardıma ihtiyacım olduğunu nasıl anlıyorlar?" dedi kendi kendine. Şüphelerini hatırlayarak. "Bu korkunç ve tehlikeli durumda ne yapabilirim yoksa? Evet benim yardıma ihtiyacım var" dedi yeniden.

Baş diyakon Çar için duayı bitirince papaz elinde bir kitap ile Levine ve Kitty'e döndü. "Ayrı olanları aşkta birleştiren Tanrı, koparılması imkânsız evlilik bağını kurdu. İshak ve Rebeka'yı takdis eden Tanrım, kulların Costantin ve Ekaterinâ'yı da takdis et. Onları iyi yoldan ayırma/

Korodakiler; "Amin," dediler. Levine:

Ayrı olanları aşkta birleştiren" sözünde ne büyük bir anlam var" 'ye düşündü. Onun şu anda duyduklarına ne kadar uygun düşüyorlardı. "Acaba Kitty de aynı şeyleri mi duyuyordu?"

Kitty e baktığı zaman onunla gözgöze geldi. Onun da aynı şeyleri düşündüğünü anladı. Ama Levine yanılıyordu. Kitty söylenilen sözle rin hiçbirini duymuyordu. İçine üşüşen duygular gittikçe boğucu bir geliyor ve onun herhangi bir şey duymasına engel oluyordu. Bu438

duyguların neşeye benzer bir tarafları da vardı. Aylardır uzayıp giden hazırlıkların ve beklemlerin artık sona erdiğini düşünüp neşeleniyordu. Levine'in yanına gidip, onun kollarına ilk atıldığı zaman onun için yepyeni bir hayat başlamıştı. Ama eski hayatı da sürüp gidiyordu. Bu yüzden şu son altı hafta, hem mutluluk, hem de en büyük acıları bir arada duymuştu. Bütün istekleri, hayatı ve umutları, iyice anlamadığı ve bazan çılgınca sevip, bazan kaçındığı şu adama bağlanmıştı. Eskiden sevdiği insanlara, annesine, babasına karşı duyduğu ilgisizliğe neden olan şeyi düşünüp sevindiği de oluyordu. Bütün istekleri, düşünceleri bu adamla yaşayacağı hayatla ilgiliydi. Ama, bu hayat henüz ortada yoktu, bu hayatı tam anlamıyla düşünemiyordu. Bilinmeyen ve yeninin insanın içine saldıdığı korku ve sevinçten başka bir şey duymuyordu. İşte şu anda, eski hayatı sona eriyor ve yenisi başlıyordu. Bu hayat onun tecrübesizliği karşısında korkuyla dolu bir hayat olarak görünebilirdi. Ama artık her şey bitmiş, altı haftadan beri süren heyecanın sonu gelmişti.

Papaz tekrar kürsüye dönerek, Kitty'nin küçücük yüzüğünü aldı ve bu yüzüğü Levine'in parmağına geçirdi. Sonra dua etti. Bundan sonra Levine'in büyük yüzüğünü Kitty'i pembe küçücük parmağına geçirerek aynı duayı tekrarladi.

Papaz, Levine'in büyük yüzüğünü Kitty'ye, Kitty'nin küçücük yüzüğünü Levine'e tekrar verdi. Ne

yapacaklarını yine şaşırdılar.

Dolly, Çirkof ve Stephane Arcadieitch onlara ne yapmaları gerektiğini anlatmak için yanlarına geldiler. Şaşırmalar, duraklamalar ve mırıldanmalar birbirini kovaladı. Yeni evlilerin yüzündeki mutluluk hiç değişmemişti. Sonunda Stephane Arcadieitch gülümsemeden, artık kendi yüzüklerini takabileceklerini söyledi.

Yüzükler sahiplerinin eline geçtikten sonra papaz duaya devam etti, "Sen kadını yaratıp onu erkeğe yardımcı olsun, ona çocuk yetiştiresin diye verdin. Ey yüce Tanrımız atalarını takdis ettiğin gibi Constan

439

tin ve Ekaterine'yı da takdis et ve aşklarını gerçek ve sevgi içinde birleştir..."

Levine, o güne kadar evlilik hakkında düşündüklerinin çocukça şeyler olduğunu anlamaya başlamıştı. O güne kadar anlamadığı şeylerin var olduğunu ve şu anda onu her zamandan daha az anladığı halde etkisi altında kaldığını da seziyordu. Boğazına bir şeyler tıkanıyor, göz yaşları yanaklarını ıslatıyordu.

Kilisede Moskova'nın bütün seçkin insanları vardı. Tören boyunca, iyice aydınlatılmış olan kilisede, şık giyinmiş kadınlar, fraklı erkekler, genç kızlar alçak sesle konuşup durmuşlardı. Çoğunlukla erkekler konuşmuşlardı. Kadınlar her zaman ilgi duydukları törenin ayrıntılarına dalıp gitmişlerdi.

Geline yakınları arasında, Kitty'nin iki kızkardeşi vardı. Bunlardan birisi Dolly, öteki yabancı ülkelerden yeni gelmiş olan güzel bayan Lvov'du.

Gelin neden leylâk rengi giyinmiş? Düğün töreninde bu siyah renk ne kadar kötüdür," dedi bayan Korsunsky.

Bayan Trubetzk, "Onun tenine bu renk daha çok yakışıyor" dedi. Ben akşam üzeri düğün töreni yapmalarının nedenini anlayamadım."

Bayan Korsunsky, evlendiği gün ne kadar güzel olduğunu, kocasının kendisini ne kadar budalaca sevdiğini ve şimdi bütün bunların ne kadar değişmiş olduğunu hatırlayarak, "Çok güzel bir şey bu... Ben de akşam üstü evlenmişim," dedi.

On defa sağdıçlık yapan birisinin evlenemeyeceğini söylerler, nuncu defa sağdıçlık yapmak istedim, ama yerimi daha önce kapmış olduklarını gördüm," dedi Kont Siniavin. Konuşurken kendisiyle yakından ilgilenen güzel Prenses Tcharsky'e bakıyordu.440

Prenses sadece gülümsemekle cevap verdi. Kitty'e bakıyor ve Kont Siniavin ile ne zaman bu şekilde evleneceğini düşünüyordu. O zaman yaptığı bu şakayı ona hatırlatmaktan zevk duyacaktı.

Cherbatzkye nedimelik yapan yaşlı bayan Nikolevna'ya tacı Kitty'nin topuzunun üzerine koymak istediğini, bunun uğur getireceğini söyledi.

Bayan Nikolevna sadelikten hoşlanırdı. "Hayır bu iyi bir şey değil," diye cevap verdi. Serge İvanovitch Darya Dimitrievna ile konuşuyordu.

"Kardeşiniz evlendiği için çok mutlu olmalı. Kitty dünyanın en tatlı kızıdır. Levine'e imrendiğinizden eminim."

"Hayır Darya Dimitrievna, bu duygulan kaybettim ben," dedi Serge. Birden üzüntülü ve ciddi bir tavır takındı.

Stephane Arcadieitch baldızına boşanma hakkında bir şaka anlatıyordu. Ama baldızı onun söylediklerini duyacak durumda değildi.

"Yazık ki Kitty bugün pek güzel değil," dedi Kontes Nordston. Sonra karşısında duran Bayan Lvov'a "Levine onun küçük parmağına değmez değil mi?" diye ilâve etti.

Bayan Lvov:

"Aynı fikirde değilim, ben Levine'i severim. Müstakbel kayınbiraderim olacak diye değil," dedi. "Çok güzel hareket ediyor. Bu durumlarda gülünç olmamak çok zordur. Gülünç değil, sahte hareketler de yapmıyor, sadece heyecanlanmış olduğu belli oluyor."

"Siz onlann evleneceklerini anlaştınız değil mi?"

"Evet, Kitty onunla daima ilgilenmişti."

"Bakalım hangisi haliya ilk olarak basacak. Kitty'e bunu hatırlattım."

"Bu hiç önemli değil" dedi Bayan Lvov. "Bizim ailemizin kadınları erkeklerine baş eğen kadınlardır."

"Ah... ben haliya bile Vassily'den önce basmıştım. Sen ne

il! >,,

441

yapmıştın Dolly?"

Dolly onların yanında duruyordu. Söylediklerini duymuştu. Ama cevap vermedi.

Çok heyecanlanmıştı. Ağzını açsa ağlayacağını biliyordu. Kendi düğününü düşündü. Gözleri Stephane Arcadievitch'in pırıl pırıl yanan yüzüne takıldı. Tertemiz aşkını bir kere daha hatırladı. Yalnız kendisini değil, tanıdığı kadınları ve arkadaşlarını da hatırlamıştı. Onların da Kitty gibi düğün elbisesiyle, içleri sevgi, umut ve korku dolu olarak, hayatlarının o tek gününde mihrabın önünde böyle durmuş olduklarını düşündü. Bu gelinler arasında boşanacağı duyduğu sevgili Anna'sının hayali de belirdi. O da Kitty kadar saf ve masum bir şekilde durmuştu. "Şimdi ne kadar garip" diye düşündü Dolly. Evlenme törenini sadece tanıdıklar ve akrabalar değil, yabancılar da izliyorlardı. Kimsenin tanımadığı birtakım kadınlar, nefes bile almaktan korkuyorlarmış gibi, baştan başa dikkat kesilmiş olarak, gelin ve damadı seyrediyorlardı. Yanlarında bulunan ve kaba saba şakalar yapan duygusuz erkeklerin sözlerini duymuyorlardı sanki.

"Kız neden ağlıyor? Yoksa evlenmek istemiyor mu?"

"Böyle güzel bir erkekle evlenmek istemez olur mu? O bir prens. değil mi?"

"Beyazlar giyinmiş kadın gelinin kızkardeşi mi?"

"Korodakiler Tchodovo'dan mı gelmişler?"

"Hayır Synod'dan."

Ben uşaklardan birine sordum. Damat gelini hemen köydeki malikânesine götürecekmış. Çok zengin bir adammış. Kız onunla bu yüzden evlenmiş"

Hayır, bunlar tam birbirlerine uygun iki genç."

"Gelin ne kadar güzel değil mi? Hele çiçekler..."

Kilisenin içine girmeyi başarmış olan kadınlar topluluğundan buna benzer sözler duyuluyordu.442

Törenin birinci kısmı bittikten sonra, papaz genç evlilere dönerek ipek halıyı işaret etti. Haliya ilk basanın evin reisi olacağını duydukları halde, ne Levine, ne de Kitty bunları hatırlamadan haliya doğru birkaç adım attılar. Arkalarında bulunanların tartışmalarını bile duymuyorlardı. Kalabalıktan bazıları önce Levine'in, bazıları da ikisinin birden basmış olduklarını tartışıp duruyorlardı.

Kendi istekleri ile evlendikleri, başka birini isteyipistemedikleri konusunda sorular sorulduktan sonra yeni bir tören başladı, Kitty papazın sözlerini anlamak istiyor, ama bir türlü anlayamıyordu. Mutluluğu içini gittikçe kaplıyor, dikkatini dağıtıyordu.

Dua ediyorlar, "Onlara çocuklar ver, çocuklarını onlara, onları çocuklarına bağışla." Adem'in karısının kaburga kemiklerinden çıktığını belirttiikten sonra, "Bu yüzden evliler ana babalarından uzaklaşacak ve yeniden bir vücut haline geleceklerdir" diyorlardı. Kitty kelimeleri tek tuk anlayabiliyor ve "Ne kadar harika" bir şey diyordu kendi kendine. "Bunların gerçekten böyle olması gerekiyor."

Papaz evlilik taçlarını başlarına koyarken "Yavaş koyun," diye fısıltılar duyuldu. Cherbatzky, eldivenli elleriyle tuttuğu tacı Kitty'nin başının yükseğinde tutuyordu.

Kitty gülümseyerek fısıldadı, "Tacı koy."

Levine ona baktığı zaman yüzündeki mutluluk ışıltısına şaşırdı. Kitty'nin duydukları onu da etki altında bırakmıştı.

Kutsal kitabın okunduğunu ve dışardakilerin o kadar sabırsızlıkla bekledikleri son cümlelerin de sona erdiğini duydular. Ayı kadehten ılık şarap ve su içerken anlatılamayacak bir zevk duydular.

Cherbazky ve Çirikof taçları tutarak ilerlerken papazın birden durmasıyla oldukları yerde kaldılar. Geride kalmışlardı. Kitty'nin yüzünde beliren neşe sanki herkesin içine işliyordu. Levine diyakon ve papazın da kendisi gibi gülümsemek istediklerini sandı.

Papaz başlarından taçları alarak son duaları okudu ve genç evlileri

Karenina

tebrik etti. Levine Kitty'e baktı, onu daha önce hiç böyle görmemişti. Yüzündeki bu mutluluk onu her zamankinden daha güzel yapmıştı. Levine ona bir şeyler söyledi, ama törenin sona erip ermediğini anlayamamıştı. Papaz onun şaşkınlığını sona erdirecek sözleri söylemekte gecikmedi. Hafifçe gülüp, ellerindeki şamdanları alarak, "Karınızı öpün, siz de kocanızı öpün."

Levine, Kitty'nin titreyen dudaklarını öptü, ona kolunu verdi ve kiliseden dışarı çıktılar. Olup bitenlerin gerçek olduğuna bir türlü inanamıyordu. Çekingen ve şaşkın gözleri karşılaşana kadar bunun doğru olabileceğine inanmamıştı. Bakıştıkları zaman tek bir varlık haline gelmiş olduklarını anladı.

Yemekten sonra genç çiftler köye gitmek üzere hareket ettiler.

Wronsky ve Anna Avrupa'da üç aydan beri birlikteydiler. Venedik, Roma ve Napoli'yi gezmişler, sonra da küçük bir İtalyan kasabasına gelmişlerdi. Siyah elbiseler giyinmiş, yakışıklı bir metrdotel elleri ceplerinde, gururlu bir şekilde karşısında bulunan birisiyle konuşuyordu. En iyi odalardan birisini tutmuş olan Rus kontunun merdivene yaklaştığını gören metrdotel ellerini ceplerinden çıkararak selam verdi. Mektupların

gelmiş olduğunu, ev konusunun halledildiğini ve kâhyanın anlaşmayı imzalamak için beklediğini bildirdi. "Çok güzel," dedi Wronsky, "Hanımefendi içerde mi, değil mi?" Dışarı çıkıp biraz gezindikten sonra, döndüler."

Wronsky yumuşak kumaştan yapılmış şapkasını çıkardıktan sonra, mendiliyle terlemiş alnını sildi. Yanlarından iyice uzamış saçlarını aradaki seyrekliği kapayacak şekilde taradı. Orada duran adama şöyle bir göz atıp ilerledi.

Metrdotel, "Bu bey Rustur, sizi soruyordu," dedi.444

Wronsky tanıdık birisiyle karşılaşmanın verdiği sıkıntı ile birlikte monoton hayatına renk katacak birisini tanıyacağı için sevinci de içine alan karmakarışık bir his duydu. Wronsky adama bir daha dikkatle baktı. Birden her ikisinin de gözlerinde bir ışık belirdi:

"Goleniçef..."

"Wronsky..."

Bu adam gerçekten Wronsky'nin eski arkadaşlarından Goleniçef ti. Goleniçef liberalist olduğu için okulu bitirdikten sonra orduya girmemiş ve devlet idaresinde çalışmamıştı. Ondan sonra bir kez karşılaşmışlardı. Wronsky bu karşılaşmada, Goleniçef in liberalist bir düşünceye sahip bir kişi olarak kendisini biraz küçümsemediğini, ilgi duyduğu şeyleri ve hayatını önemsemediğini sezmışti. Bunun üzerine Wronsky de o her zaman takındığı gururlu tavırla davranarak, sanki, "Benim hayatımı beğenip beğenmememin hiç önemi yok, ama benimle dostluk etmek istersen bana saygı duymak zorundasın" demek istemişti. Goleniçef, Wronsky'nin bu davranışını da küçümsemişti.

Bu son davranışın onları birbirinden daha da uzaklaştıracağı sanılmıştı. Ama birbirleriyle karşılaşmaktan memnun oldukları her hallerinden belli oluyordu. Wronsky'nin arkadaşını gördüğü zaman bu kadar memnun kalacağını kimse söyleyemezdi. Goleniçef de memnun görünüyordu.

Wronsky dostça gülümseyerek, "Seni gördüğüme çok memnun oldum," dedi.

"Wronsky ismini duymuş ama hangi Wronsky olduğunu anlayamamıştım. Çok memnun oldum."

"Gel içeri girelim. Söyle bakalım burada ne arıyorsun?" "İki yıldan beri burada yaşıyorum. Çalışıyorum burada." "Öyle mi?" dedi Wronsky dostça. "Gel içeri gidelim." Rus geleneğine uygun olarak hizmetkârların duymaması gereken bir şey olduğu

445

zaman yaptığı gibi Fransızca konuşarak:

"Bayan Karenina'yı biliyorsun. Onunla birlikte seyahat ediyoruz. Onu görmeye gidiyorum." dedi. Goleniçefin yüzünü dikkatle inceliyordu.

Goleniçef, Anna'yı tanıdığı halde, ilgisizce, "Hayır tanımıyorum." dedi. "Çoktan beri burada mısınız?" diye ekledi.

Wronsky: "Dört günden beri," dedi.

Goleniçefin yüzündeki anlamı ve konunun değiştirilmiş olmasını farkedenden Wronsky, "Evet, iyi bir insandır o. Kötülük düşünmeyeceğinden eminim," diye aklından geçirdi. "Onu Anna'yla tanıştıtabilirim. Kötü ve adi şeyler düşünmez."

Üç aydır Anna ile birlikte yabancı ülkelerde dolaşan Wronsky, yeni tanıştıkları insanların onun Anna ile olan ilişkisini nasıl karşıladıklarını anlamaya çalışmıştı. Erkeklerin çoğu bu ilişkiye normal ve temiz bir şey gibi bakıyorlardı,

Aslında, Wronsky'nin normal ve temiz bir şekilde baktıklarını sandığı insanların konu hakkında belli bir düşünceleri yoktu. Onlar, sadece hayatın ortaya çıkardığı karışık ve anlaşılabilir olaylara karşı iyi yetiştirilmiş insanların davranışları gerektiği gibi davranıyorlardı. Durumun zorluğu ve önemini kavramış gibi hareket ediyorlardı. Hatta karşılarındakinin hareket tarzını kabul ettiklerini ve doğru bulduklarını bile söylüyorlardı. Ama bunların hepsini apaçık bir şekilde kelimelerle anlatmanın gerekli olmadığını düşünüyorlardı.

Wronsky, Goleniçefin bu insanlardan olduğunu anlayınca onu gördüğüne daha da memnun oldu.

Anna ile daha önce hiç karşılaşmamıştı. Anna'nın güzelliğine ve içinde bulunduğu durumu kabul etmekteki rahatlığına ve samimiyetine hayran kalmıştı. Wronsky, Goleniçef i içeri getirdiği zaman Anna kıpkırmızı kesilmişti. Ama güzel yüzünde beliren bu kırmızılık Goleniceefin hayranlığını uyandırmıştı. Goleniçefin en fazla hayran kaldığı446

nokta, Anna'nın onun yanında Wronsky'e Alexis diye hitap ederek samimiyet göstermesi ve yeni tuttukları bir eve taşınacaklarından söz etmesiydi. Goleniçef bu içten ve açık davranıştan çok horlanmıştı. Alexis

Alexandroviç'i ve Wronsky'i tanıyan Golençef, Anna'yı iyice anlamış olduğunu sanıyordu. Wronsky'nin tutmuş olduğu yerden söz eden Golençef, "Kılavuz kitaplarda oranın ismi geçiyor. Tintoretto'nun son çağlarında yaptığı bir resim de var orada." dedi.

"Hava çok güzel hadi dışarı çıkıp gezelim. Gidip oraya da bakalım," dedi, Wronsky Anna'ya bakarak. Anna: "Çok iyi olur. Gidip şapkamı giyeyim. Sıcak mı acaba?" dedi Wronsky'e bakarak. Yüzü yeniden kızarmıştı. Wronsky onun bakışlarından, kendisinin Golençef ile birlikte olmaya ne kadar önem verdiğini anlayamadığını ve bunun için gerektiği gibi davranmadığından korktuğunu sezdi.

Ona tatlı tatlı bakarak; "Hayır çok sıcak değil," dedi. Anna, Wronsky'i memnun etmiş olduğunu düşünerek ona gülümsedi ve hızla dışarı çıktı.

İki arkadaş birbirlerine baktılar. Sanki Golençef, Anna'yı çok beğendiği için bir iki söz söylemek istemiş, ama gereken kelimeleri bulamadığı için susmuş, Wronsky de onun konuşacağını düşünerek korkuya kapılmıştı.

Wronsky bir konuşma konusu bulmak için, "Demek burada yerleştin," dedi. "Demek hep aynı iştesin," diye devam etti. Kendisine Golençef'in bir şeyler yazdığını söylemişlerdi. Bunun için bir kadehten ılık şarap içerken, "Aynı kitabın ikinci kısmını yazıyorum" dedi. "Daha doğrusu henüz yazmaya başlamadım. Bilgi topluyor, belgeleri gözden geçiriyorum. Bu kitabın konusu oldukça geniş olacak. Biz, Rusya'da Bizanslıların varisleri olduğumuzu bir türlü kabul etmek is

447

temeyiz." Bunları söyledikten sonra heyecanlı bir şekilde düşünceleri: ni ve görüşlerini açıklamaya başladı. Wronsky önce, "İki Eleman'ın kitabının birinci kısmın okumamış olmasından dolayı sıkıntı duydu. Ama Golençef düşüncelerini açıklamaya başlayınca, kitabın birinci kısmını okumamış olan Wronsky onun söylediklerini takip etmeye ve ilgi ile dinlemeye başladı. Çünkü Golençef çok güzel konuşuyordu. Ama konuşmasındaki sinirlilik Wronsky'i tedirgin ediyordu. Golençef'i hep, sınıf birincisi olan ince, sessiz, zayıf bir delikanlı olarak hatırlayan Wronsky onun böyle sinirlenmesine bir türlü inanamıyordu. Bundan pek hoşlanmamıştı. Wronsky'nin hoşlanmadığı şeylerden birisi de Golençef gibi bir adamın kendini saçma sapan yazılar yazan adamlarla bir tutması ve onlara karşı kızgınlık duymasıydı. Değer miydi bu? Wronsky bundan hoşlanmadı, ama Golençef'in üzüldüğünü anlayıp sıkıldı. Anna'nın içeri girdiğini farketmemiş, coşkun bir şekilde konuşup duruyordu.

Anna şapkası, pelerini ve elinde salladığı şemsiyesi ile içeri girdiği zaman Wronsky, Golençef'in şikâyeti konuşmalarından kurtulmuş olmanın sevincini duydu. Golençef, zorlukla kendine gelmeye çalıştı. Birkaç dakika üzüntülü bir insan gibi durdu. Ama o sırada herkese dostça davranan Anna onu da neşelendirmeyi başardı. Birçok konuları denedikten sonra resimde karar kıldı. Çünkü Golençef bu konuda çok güzel konuşuyordu. Anna onu dikkatle dinlemeye başladı. Tutmuş oldukları eve gidip baktılar.

Gen döndükleri sırada, Anna Golençefe, "Beni çok sevindiren bir nokta var," dedi. Sonra Wronsky'e dönerek, "Bu evde bir atölye de var. Onu kendine ayırmalısın." Bu sözleri Rusça söylemişti. Wronsky'e "sen" diye hitap ediyor ve böyle yaparak, Golençef'in ya Payalınız hayatlarına girerek onlara arkadaşlık edeceğini, bu yüzden isinden Çimmenin yersiz olduğunu anlatmak istiyordu.

Golençef hemen Wronsky'e dönerek, "Siz resim yapıyor muşu448

nuz?" dedi.

Wronsky:

"Evet çok eskiden resim dersleri alınıştım. Yeniden başladım biraz." dedi kızarak.

Anna tatlı bir gülümsemeyle, "Çok yeteneklisin" dedi. "Ben bu işten anlamam, ama anlayanlar da aynı şeyi söylediler," diye ekledi.

Anna özgürce yaşadığı ve sağlığına kavuştuğu ilk aylarda kendink o kadar mutlu ve güçlü hissediyordu ki, bundan utanç duyuyordu.

Hastalığından sonra olup bitenler yani; kocasıyla barışması, tekrar bozuşması, Wronsky'nin kendisini yaraladığını duyması, boşanma hazırlıkları, evinden ve oğlundan ayrılması bütün bunlar ona korkunç bir rüya gibi geliyordu. Bu rüyadan Wronsky ile birlikte yabancı bir ülkede uyanmıştı sanki. Kocasının çekmiş olduğu acı ona tiksinti veriyordu. Bu duygu boğulmak üzere olan bir adamın kendisine asılan bir başkasını silkelediği zaman duyabileceği duyguya benziyordu. Adam boğulmuştu. Şüphesiz bu şekilde hareket etmiş olmak çok kötüydü. Ama başka türlü kurtulmak imkânsızdı. En doğrusu bu korkunç olayları düşünmemekti...

Kocasından ayrıldığı sırada Anna, kendisini avutacak bir düşünce bulmuştu. "Bu adamı mahvettim, ama bundan ben de faydalanacak değilim," diyordu. "Bu olay yüzünden ben de acı çekeceğim, en fazla önem verdiğim şeyi yani ismimi ve oğlumu kaybettim. Hata ettiğim için boşanmak ve mutlu bir hayat sürmek istemiyorum. Utancımı ve oğlumdan ayrılmanın acısını sonuna kadar çekmek istiyorum," diye düşünmeye devam ediyordu. Ama daha sonra, Anna acı çekmediğini farkettil. Utanç da duymuyordu. Yabancı ülkeleri gezdikleri sırada Ruslarla karşılaşmamak için büyük bir çaba harcıyorlar, bunu da başa

Anna Kareninu

449

rıvorlardı. Ya da durumlarını çok iyi anladıklarını söyleyen insanlarla karşılaşılıyorlardı. Bu insanların onların durumlarını kendilerinden daha iyi anladıkları söylenebilirdi. İlk günlerde oğlundan ayrılmış olması bile Anna'yı fazla üzmemişti. Küçük kız (Anna'nın çocuğu) o kadar sevimliydi ki. oğlunu bile unutturuyordu. Hastalıktan kurtulmuş bir insanın yaşama isteğini duyan ve içinde bulunduğu durumun yeniliğine kapılan Anna mutlu bir insan olmuştu. Bu durumunu affedemiyordu. Wronsky'i tanıdıkça daha fazla seviyordu. Onu hem kendisi için, hem de duyduğu aşk için seviyordu. Ona tamamen sahip olduğunu biliyor ve bundan mutlu oluyordu. Yeni giymiş olduğu sivil elbise onu, sanki bir genç kızmış gibi etkiliyordu. Onun yanında kendisini önemsiz bir insan olarak görüyor, ama bunu ona açıklamaktan çekiniyordu. Açıklayacak olursa onun kendisini daha az seveceğinden korkuyordu. Oysa korkması için hiçbir neden yoktu.

Wronsky, Anna'nın içinde bulunduğu durumu farkediyor ve üzülmemesi için elinden gelen her şeyi yapıyordu. Wronsky'nin kendisine gösterdiği bu ilgi bazen Anna'yı rahatsız ediyordu, ama bunu takdir etmekten de kendini alamıyordu.

Fakat, Wronsky uzun zamandır istediği bütün şeylere sahip olduğu halde tamamen mutlu değildi. İsteklerini gerçekleştirmiş olmasının kendisine beklediği mutluluğun binde birini bile vermemiş olduğunu görmüştü. Askerlikten ayrılıp Anna ile birlikte yaşamaya başladığı zaman, o ana kadar ulaşılması güç olduğu bir özgürlüğe kavuşmuş ve

undan çok memnun olmuştu. Ama bu duygu çok geçmeden kaybolmuştu.

önlünde yepyeni duyguların belirmiş olduğunu, yani can sıkıntısı

sına kapıldığını anlamıştı. Farkına varmadan her kaprisini ciddiye alıp

ağlanmaya başlamıştı. Her kaprisi bir istek sanıyordu. Tamamen

geçen on saatlik zamanı her gün şu veya bu şekilde doldurmak450

gerekiyordu. Wronsky bekârken, yabancı ülkelerde gezmiş, ve zamanını geçirmek için zorluk çekmemişti. Ama şimdi bekâr hayatının gereklerine uygun olarak davranması imkânsızdı. Anna buna izin vermezdi. Bekâr arkadaşları ile yemek yiyip, eve biraz geç geldiği akşam Anna bir sinii' krizi geçirmişti. Aralarındaki ilişki normal olmadığı için bulundukları yerin sosyetesine girmeleri de imkânsızdı. İlgi çekici yerleri gezmek ve görmek Wronsky için pek de önemli değildi. Bunları daha önce görmüş olması bir yana, Wronsky hiçbir zaman böyle şeylere önem vermezdi.

Aç bir insanın önüne gelen her şeye saldırmaması gibi, Wronsky de önce politikaya, sonra yeni kitaplara ve en sonunda da resim yapmaya meraklandı.

' Çocukluktan beri resmi sevdiği ve parası da olduğu için gravürler toplamaya ve daha sonraları resim yapmaya başladı.

Anna'nın İtalyan elbisesi ile bir resmini yapmış ve bu resim hem kendisi, hem de resmi görenler tarafından çok beğenilmişti.

Yeni taşındıkları konağın resimli duvarları, işlemeli tavanı, mozayikli zemini, şömineleri, misafir odaları; Wronsky'nin kendisini ordudan çekilmiş bir Rus askeri olarak değil de, eski resimlere düşkün ve sevdiği kadın için dünyadan elini eteğini çekmiş bir artist olarak düşünmesine neden oluyordu. Bütün bunlar Wronsky'nin hoşuna gidiyordu.

Wronsky'nin seçtiği bu yeni davranış başlangıçta kendisi için çok iyi olmuştu. Golenief in aracılığıyla ilgi çekici bir iki insan da tanımıştı. Bir İtalyan öğretmenden ders alarak doğa karşısında peyzajlar çizi" yor ve orta çağ İtalyan hayatını inceliyordu. Orta çağ İtalyan hayatı Wronsky'i o kadar büyümüşti ki, o çağlarda giyilen şapkalar benzeyen

451

bir şapka ve pelerin giymeye başladı. Bunlar kendisine pek yakışmıyordu.

Wronsky bir sabah Goleniçef, kendisini ziyarete geldiği zaman elindeki gazeteyi uzatarak, "Burada yaşıyoruz, ama olup bitenlerden hiç haberimiz yok," dedi. O gün almış olduğu bu Rusça gazetede, onların

bulunduğu kasabada yaşayan Mihailov isimli ünlü bir Rus ressamından söz ediliyordu. Bu ressam bir resim yapmış ve resim bitmeden önce satın alınmıştı. Wronsky, "Mihailofun resmini gördün mü?" dedi. Gazetede, Rus hükümetinin ve akademinin bu değerli sanatçı ile ilgilenmemesi de eleştiriliyor.

"Evet gördüm" dedi Goleniçef. Yeteneksiz bir insan değil, ama seçtiği yol tamamen yanlış. Bu din resme ve İsa resimlerine karşı alınmış İvanov Strausse Renan'vari bir tavrı dile getiriyor.

"Resmin konusu neymiş?" dedi Anna.

"Pilatus'un önünde İsa. İsa yeni anlayışın bütün gerçekliği ile bir Yahudi olarak resmedilmiş."

Resmin konusu Goleniçef i en fazla sevdiği konulardan birisine getirmişti. Konuşmaya başladı:

"Böyle büyük bir hataya nasıl düştüklerini anlamıyorum," dedi. 'Büyük ustalar İsa'yı belli bir şekilde resmetmişlerdir. Bu nedenle, bir devrimci ya da filozofu resmetmek istedikleri zaman, niçin tarihten Socrat'ı, Franklin'i ya da Charlotte Corday'ı almazlar bilmem... İsa ye "ne bunları seçseler iyi olur. Kendi sanatlarını kavrayamayacağı bir konu alıyorlar sonra..."

Wronsky bir sanat koruyucusu olduğunu düşünerek, "Mihailof, edikleri kadar sefalet içinde mi?" diye sordu. Resmi ister iyi, ister kötü olsun, bu sanatçıya yardım etmenin görev olduğunu düşünüyordu. iyi bir portre ressamıdır. Fazla sıkıntı çekmemiştir. Madam Vasilioikof'un bir potresini yaptı. Gördünüz mü?" Ama portre yapmaktan

pek hoşlanmaz bu yüzden parasız kalmış olabilir. Bana kalırsa..."452

"Anna Arcadievnâ'nın bir portresini yapmasını isteyebilir miyiz?" dedi Wronsky.

"Neden?" diye sordu Anna. "Senin yaptığından sonra başka portre istemem. Annie'nin bir portresini yaptırılma daha iyi olur (küçük kızına Annie diyordu). Pencereden çocuğu bahçeye götüren güzel mürebbiye

Anna'nın gizli sıkıntılarından birinin kaynağıydı. Wronsky onun güzelliğini ve orta çağı bir insan gibi davranışını çok beğeniyor, resimlerine modellik ettiriyordu. Ama Anna bu mürebbiyeyi kışkırttığını kendi kendine itiraf etmeye cesaret edemiyordu. Bu yüzden hem mürebbiyeye, hem de erkek çocuğuna çok nazık bir şekilde davranıyordu. Wronsky pencereden dışarı baktıktan sonra Anna ile gözgöze gelmişti. Goleniçefe dönerek:

"Mihailof u tanıyor musunuz?" dedi.

"Kendisiyle tanıştım. Garip, bir adam. Çok kötü yetişmiş. Son zamanlarda sık sık rastlanan Tanrı tanımazlardan, şüpheci ve maddeci felsefeleri olduğu gibi, sorup soruşturmadan kabul etmiş birisi." Anna ve Wronsky'nin de konuşmak istediğini farketmişti halde anlamamış gibi görünen Goleniçef sözüne devam etti, "Eskiden Tanrı tanımaz denilen insanlar, sıkı bir din ve ahlâk terbiyesinden geçtikten sonra, ruhi sıkıntı ve çatışmalar sonunda şüphecilik ve Tanrı tanımazlığa düşen kimselerdi. Ama son yıllarda din ve ahlâktan haberleri olmadığı halde böyle bir düşüncüyü benimseyen doğuştan Tanrı tanımazlar var. Bunlar her şeyi inkâr etmeye kalkışıyorlar. Yaptıkları, bir çeşit vahşetten başka bir şey değil. Mihailof da bunlardan birisi. Akademiye giriş tanınmaya başladığı sırada kendine öğrenim yapmaya, kendini yetiştirmeye çalışmış. Ama bilgi edineceği yerin dergiler olduğunu sanmış. Eskiden bilgi edinmek isteyen bir insan örneğin bir Fransız, önce klâsikleri okumakla işe başlardı. Büyük tiyatro yazarlarını, filozofları, tarihçileri okurdu. Ama şimdi inançsızlığı yayan dergiler ve kitaplar okunuyor ve böylece öğrenim yapıldığı sanılıyor. Yirmi yıl önce oku

453

muş olsaydı bu dergi ve kitaplarda bile belli inançlara karşı gelinmiş olduğunu, kısacası inkâr edilen bir şeyin var olduğunu anlardı. Ama_ bugün bu iddiaların yalnız olumsuz tarafları ortaya konuyor ve gelişme, tabii seçme ve hayat savaşıdan başka hiçbir şeyin var olmadığı ileri sürülüyor. Bir makalemde..."

Wronsky'nin ressamın yetişmesi ve kültürü ile ilgilenmediğini sadece ona yardım etmesi gerektiğini düşündüğünü anlayan Anna, "Size bir teklifim var, hadi gidip bu adamı görelim," dedi.

Goleniçef kendini toparlayıp, bu düşünceye katıldığını bildirdi Sanatçı uzak bir yerde oturduğu için arabaya binmeleri gerekiyordu.

Bir saat sonra Anna, Goleniçef ve Wronsky birlikte kasabanın kenar mahallelerinden birinde bulunan yeni yapılmış çirkin bir evin önünde durdular. Onları karşılamaya gelen kapıcının karısı, ressamın misafirlerini stüdyosunda kabul ettiğini, ama şimdi evde olduğunu söyledi. Ressamın evi hemen yakındaydı. Kapıcının karısını, kartları ile birlikte Ressama göndererek resmini görmek istediklerini belirttiler.

Kont Wronsky ve Goleniçef in kartları geldiği zaman Mihailof çalışıyordu.Eve gelince, ev sahibinin atlatamayan ve kira istediğini bildiren karısına kızmıştı.

Ayrıntıya girmemeni sana kaç kere söyledim," diyordu. "Zaten budalası, hele İtalyanca konuşmaya

kalkınca daha budala oluyorsun. "Bu benim suçum değil ki... Para olsaydı..." Mihailof kızgınlıktan ağlayacak gibiydi. "Yalvarırım beni yalnız dedi. Sonra çalışma odasına geçerek kapıyı kapattı. "Sersem kadın diye mırıldandı. Bir dosya açarak, hızla çalışmaya başladı. Karısı ile kavga ettiği ve işleri kötü gittiği zaman daha iyi çalışırdı Çalışması ilerledikçe, "Hepsi yerin dibine batsın," diye düşündü.454

Çılgın bir öfkeye kapılmış adamın skecini yapıyordu. Daha önce bir skeç daha yapmış, ama o zaman tatmin olmamıştı. "Yanılmışım eski yaptığım daha iyiydi," dedi kendi kendine. Karısının yanına gitti, ama onun yüzüne bakmıyordu. En büyük kızına seslenerek, "SiZe verdiğim resmi ne yaptınız?" dedi. Arayıp bu resmi buldular. Ama biraz kirlenmiş ve yağlanmıştı. Skeci alıp masanın üzerine koyarak ve gözlerini kısarak baktı.

"Tamam işte bu..." dedi. Bir kurşun kalem olarak çalışmaya, çizmeye başladı. Mum lekeleri resimdeki insan figürüne farklı bir anlam vermişti.

Bu duruşu yeniden çizdi. Birden kendisinden sigara satın aldığı bakkalın yüzü aklına geldi. Sert yüzlü, çıkık çeneli birisiydi bu. Neşeli bir şekilde yüksek sesle güldü. Tam skeci bitirdiği sırada Wronsky ve Goleniçef in kartları geldi.

"Geliyorum, geliyorum," dedi.

Sonra karısını görmeye gitti.

Çekingen bir şekilde gülümseyerek; "Şaşa darılma bana, hadi barışalım," dedi. "İkimiz de suçluyuz değil mi?" Karısıyla barıştıktan sonra, zeytin yeşili renkte kadife yakalı bir pardesü giyip şapkasını alarak dışarı çıktı. Arabaları ile gelip kendisini ziyaret eden vatandaşlarını düşününce memnun oldu.

Resim sehpasının üzerinde duran resmi de düşündü. Şimdiye kadar hiçbir kimsenin böyle bir resim yapmamış olduğundan emindi. Tablosunun Rafael'in bütün resimlerinden daha üstün olduğuna ve bu resimde verdiği anlamı kimsenin veremeyeceğine inanıyordu. Bununla beraber başkalarının eleştirilerine de çok önem veriyordu. Bu eleştiriler onun içine işliyorlardı. Resimde kendisinin de gördüğü en önemsiz bir şeyi işaret eden hafif bir eleştiri bile onun huzurunu kaçırmaya yetiyordu. Kendisini eleştirenlerin daha sağlam görüşleri olduğuna ve kendi görmediği hataları farkettiklerine inanıyordu. Böylece onlardan

Anna Karenî na

455

yararlanacağını düşünüyordu.

Stüdyonun kapısına yaklaşıncı. Anna'yı gördü. Anna'nın aydınlık ta görünen yüzü onu şaşırtmıştı. Goleniçef in anlattıklarını dinliyordu. Çevresine bakıp ressamın gelip gelmediğini anlamak ister gibi bir hali vardı. Mihailof içeri girerken, Anna'nın yüzünde beliren anlamı hafızasına kazındığını ve kendisine sigara satan bakkalın yüzü gibi istediği zaman hatırlayıp resimlerinde kullanacağını fark bile etmiyordu. Goleniçef in hakkında söylediklerinin sonucu olarak ressam, hakkında pek güzel şeyler düşünmeyen Anna ve Wronsky; onun dış görünüşünden de pek hoşlanmamışlardı. Mihailof, orta boylu kaba saba bir insandı. Kahverengi şapkası, zeytin yeşili pardesüsü ve dapdaracık pantolonu ile hiç de iyi bir etki yapmamıştı. Üstelik yüzü sıradan bir adamın yüzüne benziyordu.

İlgisiz görünmek ister gibi hareket ederek, "Lütfen içeri girin" dedi. Stüdyonun kapısına yaklaşarak cebinden anahtarı çıkardı.

İçeri girdikleri sırada Mihailof, ziyaretçilerin yüzlerini yine dikkatle inceledi ve Wronsky'nin çenesini hafızasına kaydetti.

Goleniçef in burada yaşayan bir Rus olduğunu biliyordu. Ama onunla nerede karşılaşmış ve neler konuşmuş olduğunu hatırlayamıyordu. Gördüğü her insanın yüzünü hatırladığı gibi Goleniçef in de yüzünü hatırlıyordu. Ama bu yüzü, anlamı çok kuvvetli olmayan yüzlerle biraraya koymuştu. Bayan Karenin ve Wronsky'nin zengin Ruslar olduğunu ve bütün zengin Ruslar gibi sanattan hiç anlamadıkları halde zevk sahibi ve anlayışlı insanlar gibi gözükmek istediklerini düşündü. "Bundan önce büyük iyi eserleri görmüşler, şimdi de modern sanatçıları gözden geçirmek istemişlerdir. Koleksiyonlarının tamam olması için bana da uğramayı ihmal etmemişlerdir," diye düşünüyordu. Her Şeyden zevk aldıklarını söyleyenlerin nasıl davrandıklarını çok iyi biliyordu. Bu çeşit insanlar, modern sanatçıların eserlerine sadece, eski ustaların eserlerinin değerlerinden bir şey kaybetmediklerini ve sana456

tın geçmişe ait olduğunu söyleyebilmek için bakarlardı. Onların aralarında konuşup, sağa sola bakmak için gezinip durmalarından ve bir resmi açması için beklerken tembel tembel durmalarından bunu anlamıştı. Ama yine de heyecanlanmıştı. Bütün seçkin ve zengin Rusların sersem herifler olduğunu düşündüğü halde Wronsky'den ve hele Anna'dan çok hoşlanmıştı.

"İşte efendim" dedi. "Pilatus'e vaiz. Matta İncili, Yirmi yedinci bab." Arkalarına çekilip durdu. Heyecandan

dudaklarının titrediğini farkettiler.

Ziyaretçiler ses çıkarmadan resme baktıkları sırada o da bir yabancı gibi tablosuna gözlerini dikmişti. Bu kısa zaman içinde, bir an önce küçümsediği ziyaretçilerin önemli eleştiriler yapacaklarına inanmıştı. Üç yıl boyunca yapmış olduğu ve bütün üstünlüklerini bildiği resmine, bir yabancı gözüyle bakmış ve onda güzel hiçbir şey bulamamıştı. Resimde bulunan ve üzerinde uzun uzun çalıştığı, büyük çaba harcadığı şekiller ve renklere onların gözleriyle bakıyor ve orada daha önce binlerce defa yapılmış sıradan şekiller ve renklerden başka bir şey görmüyordu. Tam ortada duran ve kendisine o kadar heyecan vermiş olan İsa'nın yüzüne baktığı zaman anlamsız bir şey görüyormuş gibi oluyordu. Eski ustalar bunun gibi bir yığın resim yapmışlardı. Yaptığı resim zayıf, sıradan ve kötü bir resimdi. Ziyaretçilerin ressam oradayken kibar sözler söyleyecekleri onu övecekleri ve yalnız kalınca da arkasından alay edecekleri belliydi.

Bir dakikadan fazla sürmediği halde, sessizlik dayanılmaz bir acı veriyordu ona. Bu duygusunun farkına varmamaları için, Goleniçefe hitap ederek:

"Sizinle karşılaşmak şerefine eriştim sanırım," dedi. Anna ve Wronsky'nin yüzlerinde beliren anlamı kaçırmak istemediği için onlara dikkatle baktı.

"Sizinle karşılaşmak şerefine eriştim sanırım," dedi. Anna ve

457

Wronsky'nin yüzlerinde beliren anlamı kaçırmak istemediği için onlara dikkatle baktı.

"Evet Rossi'de karşılaşmıştık. Hatırlamıyor musunuz?" dedi Goleniçef. Bakışlarını resimden kolayca ayırıp sanatçıya baktığı belli oluyordu.

Mihailof'un bir eleştirisi beklediğini anlar anlamaz ekledi:

"Son olarak gördüğünden beri resminiz bir hayli değişmiş. Beni ilgilendiren Pilatüs figürü oldu. İyi bir insan. Mihailof'un yüzü birdenbire aydınlandı. Gözleri pırıl pırıl yanmaya başladı. Bir şeyler söylemek istedi, ama heyecandan bunu başaramadı. Öksürüyormuş gibi yaptı. Karşısındakinin söyledikleri önemsiz şeyler olduğu halde, Mihailof da aynı şeyleri düşündüğü için memnun olmuştu. Resmi bütün canlılığı ve karmakarışıklığı ile önüne serilmişti. Mihailof Pilatüs'ü böyle bir adam olarak görmek istediğini söyledi, ama sözünü sonuna kadar getiremedi.

Wronsky ve Anna da sanatçının duygularını incitmek ve yüksek sesle budalaca bir şey söylememiş olmak için iyice anlaşılmayan birtakım sözler söylediler. Seyirciler sergilerde genellikle böyle yavaş sesle konuşurlar. Mihailof, resmin onları etkilemiş olduğunu farkettiler. Yanlarına yaklaştı.

Anna, "İsa'nın yüzündeki anlam ne harikulade" dedi. Gördükleri arasında en fazla bunu beğenmiş ve resmin ortasında duran bir figürü beğenmenin ressamı mutlu edeceğini düşünmüştü "İnsan onun Pilatüs'e acıdığını anlıyor."

Bu söylenebilecek binlerce söz arasında en doğru olanıydı. Kadın İsa'nın Pilatüs'e acıdığını söylemişti. Gerçekten de İsa'nın yüzünde böyle bir anlamın bulunması gerekiyordu. Çünkü aynı yüzde sevgi, mutluluk ve huzur anlatımları da vardı. Merhametin de belirmesi gerekiyordu. Resmi bir adam olarak Pilatüs ve acıyan bir kimse olarak İsa. Bunu görmek, maddi hayatla manevi hayatın belirişini görmek de458

inekti. Mihailof bu çeşit düşüncelere dalmıştı.

"Evet figür ne güzel yapılmış. İnsan sanki çevresinde dolaşabileceğini düşünüyor." dedi Goleniçef. Bu sözleri ile figürün anlamını beğenmediğini elinde olmadan belli ediyordu.

Wronsky, "Evet büyük bir ustalık gösterilmiş burada" dedi. "Aradaki figürlerin duruşuna bakın. İşte teknik budur." Bunları söylerken Goleniçefe bakıyordu. Aralarında geçen ve bu çeşit bir teknik elde etmekten umudunu kestiğini açıkladığı bir tartışmayı anlatmak istiyordu.

Anna ve Goleniçef. "Evet harikulade" diyerek Wronsky'nin düşüncesine katıldılar. Mihailof, çok coşkulu bir durumda olduğu halde Wronsky'nin teknikten söz etmesinden hiç hoşlanmamıştı. Ona kızgın bakıyordu. Bu teknik kelimesini sık sık duyar, ama bununla ne anlatıldığını bir türlü anlayamazdı. Teknik konudan farklı olarak bu ustalığı göstermek için kullanılan bir kelimeydi. Bir resmin ortaya çıkması için birçok zorluğun ortadan kaldırılması gerektiğini biliyordu, ama teknik diye ayrı bir şey yoktu. Kendisine ilham yoluyla herhangi bir şey olmadıktan sonra en büyük tekniğe sahip bir ressam bile hiçbir şey yapamazdı. Sonra teknikten söz edilmek gerektiği zaman onun övülmesi hiç de doğru olmazdı. Yaptığı her resimde birtakım teknik hata ve eksiklikler olduğunu bilirdi. Ama bütünü bozmamak için bunları gözardı etmesi gerekiyordu.

Goleniçef, "İzin verirseniz bir şey söyleyeyim," dedi.

Mihailof zoraki bir şekilde gülümseyerek, "Rica ederim, çok memnun olurum," dedi.

"Bana öyle geliyor ki, İsa'yı bir Tanrıinsan olarak değil, bir insanTanrı olarak resmetmişsiniz. Onu bu şekilde anladığınızı sanıyorum."

Mihailof üzüntülü bir şekilde, "Gerçekten sevmediğim bir İsa'yı resmedemezdim," dedi.

459

"Şüphesiz. Söylediğim kadar düşüncemden başka bir şey değil. Siz başka türlü görebilirsiniz. Meselâ İvanov'u ele alalım. İsa tarihi bir konu haline getirildikten sonra, İvanov'un daha taze ve el değmemiş konular seçmesi uygun olmaz mı?"

"Bir kimse ararsa başka konular da bulabilir. Bana kalırsa sanat tartışma ve şüphe götürmez. Oysa İvanof'un resimlerinin önünde bu yaptığı Tanrı mı değil mi diye tartışıp dururlar. Böylece resmin yapacağı etkinin bütünlüğü kaybolmuş oluyor."

"Sanmam," dedi Mihailof. "Okumuş insanlar için böyle bir sorun yoktur."

Goleniçef ressamın düşüncesine katılmıyor ve etkinin bütünlüğü jüriyalının sanatın temellerinden birisi olduğuna inanıyordu.

Miaiof şaşırılmıştı, düşüncelerini savunacak sözler söylemiyordu.

Anna ve Wronsky arkadaşlarının zekâsının böyle taşmasından sıkılmışlar, birbirlerine bakıyorlardı. Sonunda, ressamın davetini beklemeden, Wronsky kenarda duran bir tablonun önüne gitti.

"Ne kadar güzel bir şey, enfes doğrusu. Bir mücevhere benziyor," dedi.

Mihailof, "Bu hoşlarına giden de ne?" dedi kendi kendine. İki yıl önce yapmış olduğu bu resmi tamamen unutmuştu. Aylarca bu resimle uğraşırken ne kadar çok acı çektiğini, ne kadar coşku ve mutluluk duyduğunu unutmuştu. Bitirdiği resimleri unutmak onun alışkanlığıydı zaten. Bu resme bakmıyordu bile. Bir İngiliz bu tabloyu almak isteği için onu buraya getirmişti.

"Eski bir çalışmam bu," dedi.

Goleniçef de resmin büyüüne kapılmıştı.

"Ne kadar hoş bir şey" dedi.460

oy

Bu tablo bir söğüt ağacının gölgesinde oynayan iki çocuğu gösteriyordu.

Resmin bu şekilde beğenilmesi. Mihailofu biraz heyecanlandırıl gibi oldu. Ama ressam geçip gitmiş şeyler için heyecanlanmak ve duygulanmaktan hiç hoşlanmazdı. Bu yüzden ziyaretçilerin dikkatini üçüncü bir resme çekmeye çalıştı.

Ama Wronsky bu resmin satılık olup olmadığını sordu. Ziyaretçilerin orada bulunmaları dolayısıyla heyecanlanmış olan Mihailof için o sırada para konusunu açmak tiksindirici bir şeydi.

Üzüntülü bir şekilde "Satılması için getirmiştım buraya," dedi.

Ziyaretçiler gittikleri zaman, Mihailof, İsa ve Pilatüs isimli tablosunun karşısına geçip, ziyaretçilerin neler söylemiş olduklarını ve anlatmak istedikleri şeyleri aklından geçirmeye çalıştı. İşin ilginç, onlar stüdyodayken bir yabancı gibi resimlerini seyretmeye kalkmasını ve kendini onların yerine koymaya çalışmasını tamamen unutmuştu. Resmine sanatçı gözüyle bakıyor ve onun mükemmel bir resim olduğundan şüphe etmiyordu.

Ama İsa'nın ayaklarını biraz değiştirmek gerekiyordu. Paleti eline alıp çalışmaya başladı. Çalışırken, devamlı olarak, fonda görülen Yuhanna'nın yüzüne baktı. Ziyaretçiler onu fark etmemişlerdi bile. Oysa bu figür hiç iyi değildi. İsa'nın ayaklarını bitirince bu figürle de uğraşmak istedi, ama çok heyecanlı olduğu zaman çalışamazdı. O anda çok duygulu ve heyecanlıydı. Tam resmin üzerini kapayacağı sırada durakladı, uzun uzun Yuhanna'nın yüzüne baktı. Sonunda sanki oradan ayrılmak istemiyormuş gibi resmin yanından uzaklaştı ve eve gitti.

Wronsky, Anna ve Goleniçef de neşeyle geri döndüler. Mihailoftan ve resminden söz ediyorlardı. İki çocuğu gösteren resim onları çok etkilemişti Wronsky, "Ne güzel bir eser, nasıl olmuş da bunu yap~ mış. Tablosunun ne kadar güzel olduğunu farketmiyor. Bu resmi mutlaka almalıyım" diyordu.

461

Mihailof. Wronsky'e bu resmi sattı ve Anna'nın bir portresini yapmayı da kabul etti. Kararlaştırılan gün gelip, çalışmaya başladı...

Besinci seanstan sonra, portrenin güzelliği belli olmaya başlamış • d "Özellikle Wronsky, resmin yalnız modeline benzerliğine değil, etkileyici güzelliğine de hayran kalıyordu. Mihailof'un Anna'nın en özgün taraflarını bulup resmetmesi şaşılacak bir şeydi. Wronsky, "Onun ruhundaki bu güzelliği görüp

gösterebilmek için, onu benim gibi sevmek, anlamak gerekir" diye düşünüyordu. Oysa bu anlamı da Wronsky, ilk olarak bu portreden öğrenmiş bulunuyordu. Ama bu ifade o kadar gerçektir ki, gören herkes bunu daha önce tanıdığını sanıyordu.

• Kendi yapmış olduğu portreyi düşünen Wronsky, "Ben bu ifadeyi yakalamak için uğraştım durdum, oysa Mihailof şöyle bir bakıp onu resmetmeye başladı, işte teknik dediğin budur," diyordu.

Goleniçef, "Merak etme, sen de buna ulaşacaksın," diyordu. Onun gözünde Wronsky hem yetenekli, hem de kültürlü olduğu için sanatçı olmaya elverişli bir insandı. Goleniçef in Wronsky'i beğenmesi, onun da kendi kitap ve makalelerini beğenmesini arzu etmesinden ileri geliyordu.

Mihailov, Wronsky'nin konağında iken stüdyoda olduğu gibi hareket etmiyordu. Kibar ama düşmanca bir tavır takınıyor, saygı duymadığı insanlara yaklaşmaktan korkuyormuş gibi davranıyordu, Wronsky'e "Ekselans" diye hitap ediyor, davet ettikleri halde yemeye gelmiyor ve seanslar biter bitmez hemen evine dönüyordu. Anna ressamı karşı çok içten davranıyor ve portresini yaptığı için ona minnettarlık duyuyordu. Wronsky de içten davranıyordu. Ressamın yaptığı resim hakkında ne düşündüğünü öğrenmek için can atıyordu. Goleniçef sanat hakkındaki düşüncelerini ortaya koymak için hiçbir fırsatı kaçırmıyordu. Fakat Mihailof her zamanki gibi soğuk bir şekilde davranıyordu Anna onun kendisine bakmaktan hoşlandığını ama konuşmaması

Leo Tolstov

maktan kaçındığını anlıyordu. Wronsky onun resminden söz ettiği zaman ressam ağzını bile açmıyordu. Wronsky'nin yapmış olduğu resimleri görünce de bir tek söz bile söylememişti. Goleniçef in konuşmalarından bıkmıştı. Ona karşılık bile vermiyordu.

Bütün bunlara karşılık, onlarda Mihailofu pek sevmiyorlardı. Seanslar bitip, güzel bir resme sahip oldukları zannın ressamdan kurtulmuş oldukları için sevinmişlerdi. Goleniçef, hepsinin aklına gelen ama kimsenin açıklamaya cesaret edemediği bir düşüncüyü ilk olarak açıklamış ve Mihailof un Wronsky'nin kıskandığını söylemişti.

"Zengin ve soylu bir kontun kolayca, kendisi kadar resim yapabilmesi onun çok canını sıkıyordu. Kısacası bu bir kültür meselesidir. Oysa Mihailof un kültür yok."

Wronsky ressamı savunuyordu, ama için için Goleniçef in söylediklerine hak veriyordu. Çünkü, ona göre, aşağı sınıftan birinin özentisi duyması ve kıskanması çok doğal bir şeydi.

Anna'nın portresi, (hem Wronsky, hem Mihailof tarafından modele bakarak çizilmişlerdi) Wronsky'e kendi sanatı ile Mihailofun sanatı arasındaki farkı gösterebilirdi. Ama Wronsky bunu göremiyordu. Mihailofun yaptığı portre bittiği zaman Wronsky de Anna'nın portresini yapmaktan vazgeçmişti. O sırada buna ihtiyaç olmadığını düşünmüş ve ortaçağ hayatı üzerine yaptığı resme devam etmeye başlamıştı. Hem Goleniçef, hem Anna bunun daha doğru olduğunu söylemişlerdi. Anna'nın portresini yapmaktan zevk almasına rağmen, Mihailof da seansların bitmiş olmasına memnun olmuştu. Goleniçefin sanat hakkında konuşmalarına ve Wronsky'nin resmine dayanamıyordu. Bunlardan kurtulduğu için çok memnundu. Wronsky'nin eğlenmek için resim yapmasının önüne geçilemeyeceğini ve sanatseverlerin bu çeşit işlere kalkışmak hakkına sahip olduklarını biliyordu, ama bundan nefret etmekten de geri kalmıyordu. Mihailof, Wronsky'nin resmin görünce hem acımış, hem de tedirgin olmuştu. Bu hem zavallı hem de

463

tehlikeli bir resimdi.

Wronsky'nin resim ve ortaçağ hayatı ile ilgilenmesi fazla uzun sürmedi. Yaptığı resimleri bitiremeyecek kadar resim zevki vardı. Başlangıçta belli olmayan hata ve eksikliklerin resmin sonuna doğru ortaya çıktığını seziyordu. Goleniçef de aynı şeyleri duyuyor, ama itiraf etmekten kaçınıyordu. Wronsky'nin resmi için henüz bilgi topladığını ve yeteneğinin tam anlamıyla olgunlaşmamış olduğunu söyleyip kendini aldatıyordu. Ama Wronsky kendini aldatabilen bir insan değildi. Hiçbir açıklama yapmadan resim yapmayı bıraktı.

Ama bu işi de bırakınca, Wronsky ve Anna'nın küçük bir İtalyan kasabasında geçirdikleri hayat dayanılmaz kadar sıkıntılı bir duruma gelmişti. Oturdıkları konak çirkin ve sıkıcı bir yer gibi görünmeye başladı. Zemindeki çatlaklar, eski perdeler bütün çirkinlikleri ile görünmeye başladılar. Goleniçefin monotonluğu, İtalyan öğretmeni ve Alman gezgini onları iyice sıkıkmaya başlamıştı. Bir değişiklik yapmaları gerekiyordu. Rusya'ya dönmeye karar verdiler. Wronsky Petersbourg'da kardeşi ile bir arazi işini görülecek, Anna da oğlunu görecekti. Yazı Wronsky'nin malikânesinde geçirmeyi kararlaştırdılar.

Levine evleneli üç ay olmuştu. Mutluydu, ama bu düşündüğü gibi bir mutluluk değildi. Aile yaşantısının onun düşündüklerine hiç uymadığını görmüştü.

Bir bekâr olarak, evli insanların anlaşmazlıklarını, çekişmelerini, andıklarını gördüğü zaman onları küçümseyerek gülümserdi. kendisi evlendiği zaman, hayatında bu tür olayların olmayacağından emindi Ama onun evlilik hayatı da düşündüğü gibi olmamıştı. Bu ha yatı endisi değil, bir yığın ayrıntı yönetiyordu. Bunlara karşı gelmeye çalışmak olanaksızdı. Levine de bütün erkekler gibi evlilik hakkın464

da düşündüklerinin en doğru düşünceler olduğuna inanmıştı. Bu hayatın ufak tefek olayların dışında, mutluluk içinde geçen bir aşk hayatı olduğuna inanıyordu. Kendisi çalışacak ve evine döndüğü zaman karısının sevgisiyle dilenecekti. Karısı da onun tarafından seilmekten başka hiçbir şey istemeyecekti. Ama karısının da çalışması gerektiğini unutmuştu. Şiir dolu, zarif bir yaratığa benzeyen karısının, evlilik hayatlarının daha ilk günlerinde, ev işleri ile ilgilenmek zorunda kalması onu şaşırtmıştı. Düğünden önce, köye gitmekte ısrar etmesi ve aşkın dışında bu çeşit şeyler isteyebilmesi de Levine'i çok şaşırtmıştı. Ama çok geçmeden bu çeşit işlerin karısı için önemli şeyler olduğunu anladı. Moskova'dan getirdikleri mobilyaların düzenlenmesine, misafir odası hazırlanmasına, ihtiyar Agafea Mihailovna'dankilerin ve mutfağın anahtarlarını almasına şaşkın ve hayran bir şekilde şahit olmuştu. Aşçının ve Agafea Mihailovna'nın, tecrübesiz hanımlara bakıp gülümseyerek başlarını salladıklarını da farketmişti.

Levine, Kitty'nin ne kadar büyük bir değişiklik geçirmekte olduğunu farkında değildi.

Dolly'nin geleceğini düşündükçe sevinçten deliye dönüyordu. Çünkü çocukların istedikleri pastaları yaptırabilecek ve evini nasıl yönettiğini kızkardeşine gösterecekti. Evini düzenlemesinden duyduğu zevkin nereden geldiğini o da anlayamıyordu.

Bu ev işleri, başlangıçta Levine için gereksiz işler gibi görünmüştü, ama çok geçmeden onlara hayran olmaya başlamıştı. Yeni mutluluk sürprizlerinden birisi de buydu.

Başka bir sürpriz de daha evliliklerinin ilk günlerinde kavga etmeleri idi. Levine, karısıyla kavga edebileceğini aklına bile getirmemişti Oysa düğünden birkaç gün sonra, Kitty ona, kendisinden başka kimseyi düşünmediğini söylemiş, ağlayarak yine onun kollarına atılmıştı.

İlk kavga, uzakta bulunan bir çiftliğe giden Levine'in eve yarım saat geç gelmesinden olmuştu. Levine kestirme bir yoldan gideyim

465

derken yolunu kaybetmiş ve bu yüzden geç kalmıştı. Eve geldiği zaman karısının yüzünde o güne kadar görmediği kötü bir anlam ile kar silâsınca, olduğu yerde kalmıştı. Onu öpmek istemişti. Ama Kitty eliyle itmişti.

"Ne var?"

Kitty sakın bir şekilde konuşmaya çalışarak. "Kendi zevkini düşünüyordun" demeye çalışmış, ama ağzını açar açmaz, yarım saatir pencere önünde oturarak düşündüğü bütün kıskançlıklar, gereksiz düşünceler ardarda ağzından dökülmüştü. Levine o zaman kendi varlığı ile karısının varlığının birbirine nasıl karışmış ve bir tek vücut haline geldiğini anlamıştı.

Levine bu duyguyu daha sonraları aynı hiddetle duymadı. İlk seferinde ondan kurtulması için uzun zamanın geçmesi gerekmişti. Ona karşı kendini savunmak ve yanlış düşündüğünü göstermek istedi. Ama yanlış düşündüğünü göstermesi, daha fazla acı çekmesine neden olacak, onları birbirlerinden uzaklaştıracaktı.

Bir yandan ona haksız olduğunu göstermeye çalışıyor, diğer taraf . tan aralarına giren bu olaydan hemen kurtulmak istiyordu. Bu şekilde suçlanmak çok kötüydü, ama ona haksız olduğunu göstererek daha fazla acı çekmesine neden olmak da istemiyordu...

Çok geçmeden barıştılar. Kitty açıkça söylememişti, ama haksız olduğunu anlamıştı. Levine'e karşı daha yumuşak ve şefkatli davranmaya başladı. Ama bu türlü kavgaları engelleyemiyorlardı. En önemsiz şeyler yüzünden atıştıkları oluyordu. Bunun nedeni evlilik hayatlarının başlangıcında, birbirleri için önemli olan şeylerin neler olduğunu bilmemeleri ve tedirgin olmalarıydı. Birisi sakın, diğeri sinirli olduğu

zaman kavga etmiyorlardı, ama ikisi de sinirli oldukları zaman en önemsiz şeyler yüzünden bile kavga ediyorlar ve daha sonra kavganın nedenini hatırlayamıyorlardı. Önceleri evliliğe alışmaları onlar için olmadıkça zor olmuştu.466

467

Aralarındaki bağı sanki ayrı yönlerde doğru çekmek için diremiyorlardı. Halayları pek iyi geçmemişti. Evliliklerinin üçüncü ayında, Moskova'dan döndükleri zaman, hayatları daha kolay ve sakinleşir gibi oldu. Moskova'dan gelmişlerdi. Yalnız kalabildikleri için çok sevinçliydi. Levine yazı masasının başına geçmiş, bir şeyler yazıyordu. Kitty evliliklerinin ilk günlerinde giydiği ve Levine'in çok hoşuna giden bir elbiseyle, eski deri divanın üzerine uzanmıştı. Bu divan Levine'in büyük babasından kalmaydı. Elinde bir iş vardı. Levine yazıyor ve karısının orada olmasında mutluluk duyuyordu. Levine tarımla ilgili eski düşüncelerini hem uyguluyor, hem de onları tek bir kitapta topluyordu. Eski örnekleri ele alıp tekrar okuduğu zaman, kitaba devam etmenin iyi bir iş olacağını görmüştü. Şimdi Rusya'da tarımın bu kadar kötü bir durumda bulunmasının nedenlerini inceleyen bir bölüm yazıyordu. Kötülüğün yalnız toprağın haksız bir şekilde dağıtılmış olmasından değil, Rus yapısına uygun olmayan batı modelinin, yanlış uygulanmasından dolayı olduğunu ileri sürüyordu. Ulaştırma araçlarının gelişmesi, yeni yollar ve tren yolları, nüfusun şehirlerde toplanması, lüksün artması ve kredinin gelişmesi, tarımın aleyhine olmuştu. Kısacası iktisadi hayatı meydana getiren unsurların düzenli olarak gelişmesi gerekirdi. Oysa Rusya gibi gelişmiş bir ülkede sadece siyasi nedenlerden dolayı ortaya konulmuş olan ulaştırma araçları, örneğin tren yolları, tarımın lehine değil aleyhine oluyordu. Bir organizmada bir tek organın anormal bir şekilde gelişmesi nasıl o organizmanın gelişmesini önlerse, Rusya'da da ulaştırmanın gelişmesi ve onunla birlikte kredi ve sanayi gelişiyor, ama bu gelişme tarıma zarar veriyordu. Böylece tarımın düzenlenmesi gibi önemli bir konu da gözden kaçırılmış oluyordu. Levine yazı yazarken, Kitty onun Prens Tcharsky'e ne kadar garip davranmış olduğunu hatırladı. Moskova'dan ayrılmadan bir gün önce. genç Prens, Kitty'e kibarca kur yapmıştı "Beni kıskandı herhalde" diye düşündü Kitty. "Ne garip... hem tatlı, hem de aptalca bir şey bu... Benden şüphe etmesi ne garip. Bu adamlara bir aşçı kadar önem vermediğimi bilse," diye düşünmeye devam etti. sonra kocasının başına ve kırmızı ensesine baktı. "Çalışırken onu meşgul etmek haksızlık ama olsun. Nasıl olsa boş zamanı var. Yüzüne bakayım... Acaba kendisine baktığımı farkedecek mi?" "Evet sahte bir zenginlik izlenimi uyandırdılar," dedi Levine. Sonra yazmayı bıraktı. Karısının gülümseyerek kendisine baktığını hissetmişti. Döndü: "Ne var?" dedi. Ayağa kalkmıştı. "Tamam, baktı," diye düşündü Kitty. Levine'e bakarak, "Bir şey yok, senin bu tarafa bakmanı istemiştin," dedi. Yazısını yarıda bıraktığı için kızıp kızmadığını anlamak istiyordu. Levine, neşeyle, "Birlikte yalnız kaldığımız zaman ne kadar mutluyuz," dedi. "Evet öyle, bir daha Moskova'ya filân da gitmek istemiyorum." "Peki ne düşünüyordun?" "Ne mi düşünüyordum. Şey... bir şey yok, hayır yazını yazmaya devam et," dedi Kitty. "Benim de işim var zaten." Makasını alıp iplikleri kesmeye başladı. Levine onun yanında durup, makasın hareketlerine gözlerini dikerek, "Hayır ne düşündüğünü söylemelisin," dedi. "Ne mi düşünüyordum? Moskova'yı düşünüyordum." dedi. Levine karısının elini öperek, "Ben neden insanların en mutlu ola468

nıyım? Bu çok anormal bir şey," dedi. Biraz sonra Kuzma içeri girip, çayın hazır olduğunu bildirdi. Levine: "Kasabadan geldiler mi?" dedi. "Evet şimdi geldiler. Eşyaları açıyorlar." Kitty ayağa kalkarak, "Hemen gel, yoksa sen olmadan mektuplarını açar okurum." Levine yalnız kalınca, kâğıtlarını topladı ve onları karısının aldığı yeni dosyaya yerleştirdikten sonra, ellerini yıkadı. Aklından geçenler yüzünden gülümsedi ve onları doğru bulmuyormuş gibi başını salladı. Kadınca ve korkak şeyler vardı bunların arasında. Bu yeni hayatını düşünüp kendisine Capuan adını takmıştı. "Bu şekilde gitmek hiç de doğru değil," diye düşündü. "Neredeyse üç ay olacak, hemen hemen hiçbir şey yapmadım. Bugün ilk olarak ciddi ciddi çalışmaya başladım. Ne oldu. Hiç. Başlar başlamaz bir yana attım yazdıklarımı. Dışarda da çalıştığım yok. İşlerimle ciddi bir şekilde ilgilenmiyorum. Bir iş yapmaya kalksam ya karımdan ayrıldığım için bu işten nefret ediyorum, ya da onu yalnız bırakmanın doğru olmadığını düşünüyorum. Evlenmeden önce bekârlık hayatının ciddi olmadığını, ciddi hayatın evlilikle başladığım düşünürdüm. Oysa üç aydanberi zamanımı boşa harcayıp durdum. Hayır bu böyle

süremez, tekrar başlamalıyım. Bunda karımın suçu yok" diye düşünüyordu.

Levine yukarı çıktığı zaman, Kitty'nin yeni semaver ve yeni çay takımlarının yanında, masada oturarak Dolly'den gelen bir mektubu okuduğunu gördü. Agafae Mihaiiovna da oradaydı.

İhtiyar kadın Kitty'e bakıp sevgi ile gülümseyerek, Levine'e, "Hanımefendi burada durmamı söyledi bana," dedi.

469

Levine bu sözlerden. Mihailovna'nın arasının düzeldiğini anlamıştı. Önce Mihaiiovna, genç hanımefendisinin elinden her şeyi almasından pek hoşlanmamış, ama sonunda Kitty ona kendisini sevdirmenin yolunu bulmuştu.

Kitty:

"Senin mektubunu da açtım," dedi. Levine'e kötü bir yazıyla doldurulmuş bir kâğıt uzattı. "Şu kadından, hani erkek kardeşinin..." diye ekledi. "Hepsini okumadım. Bu bizimkilerden ve Dolly'den geliyor. Bak Dolly, Tanya ve Grisha'yı Sarmatsks'ta bir çocuk balosuna götürmüş, Tanya bir Fransız Markizi kıyafetine girmiş."

Levine onun söylediklerini dinlemiyordu. Kıpırmızı kesilerek, kardeşinin eski metresi Maria Nicolaevna'nın gönderdiği mektubu aldı ve okumaya başladı. Birinci mektubunda, Nicolas'ın kendisini, suçsuz olduğu halde kovmuş olduğunu, ihtiyacı olduğu halde hiçbir yardım istemediğini, sadece yalnız kalan bambaşka bilgiler veriyor, Nicolas'ı yeniden bulduğunu, onunla birlikte Moskova'ya gittiklerini, sonra da bir köye gitmiş olduklarını yazıyordu. Nicolas orada bir hükümet dairesinde çalışmaya başlamıştı. Ama çok geçmeden amiri ile kavga etmişti ve Moskova'ya dönerken birdenbire hasta yatağında hep sizden söz etti. Zaten bir kuruş parası bile kalmadı cebinde," diye yazıyordu.

Kitty, Dolly'nin mektubunu Levine'e uzatıp, "Bak oku sana neler yazmış," diyeceği sırada, kocasının yüzündeki değişikliği görüp sustu.

"Ne var? Ne oluyor?" dedi.

"Kardeşim Nicolas'ın ölüm döşeğinde olduğunu yazıyor. Gidip onu göreceğim."

Kitty'nin yüzü de bir anda değişmişti, Dolly'i, Tanya'yı unutmuştu.

"Ne zaman gidiyorsun?" dedi.

"Yarın."

"Ben de seninle geleyim olmaz mı?"470

Levine sitem eder gibi. "Kitty ne biçim düşünce bu?" dedi.

Kitty de alınmıştı. "Ne olur, senin sırtına yük olmam ki!.."

"Ben kardeşim ölmek üzere olduğu için gidiyorum," dedi. "Sen ne yapacaksın?"

"Sen niye gidiyorsan, ben de onun için gitmek istiyorum."

"Bu kadar kötü bir anda, tek başına kalıp, canının sıkıldığını düşünüyor," diye aklından geçirdi Levine. Buna kızmıştı.

"Böyle şey olmaz," dedi sert bir şekilde.

Agatae Mihailovna fırtınanın kopmak üzere olduğunu anlayıp, "fincanını yavaşça masanın üzerine koyarak odadan çıktı. Kitty onun çıktığını bile farketmemişti. Kocasının son sözleri bu kadar sert bir şekilde söylemesi gücendirmişti onu. Özellikle söylediklerine inanmaması onu üzmüştü.

"Sana söylüyorum, eğer gidersen ben de geleceğim seninle," dedi kızgın bir tavırla. "Niye böyle şey olmaz diyorsun?"

"Çünkü nereye gideceğimi ben bile bilmiyorum. Kimbilir hangi cehennemin bucağıdır. Yollar kötüdür, otellerde kalmak gerekir. Bana yük olursun," dedi Levine, soğukkanlı davranmaya çalışıyordu.

"Hiç de değil. Ben bir şey istemem. Senin gittiğin her yere gidebilirim."

"Peki öyleyse. Bu kadınla karşılaşamayacağın için oraya gelemezsin."

"Bilmiyorum bunu. Bu kadının nerede olduğunu ve kim olduğunu da öğrenmek istemiyorum. Ben kocamın kardeşinin öldüğünü biliyorum. Kocamın onun yanına gittiğini biliyorum. Ben de onunla gideceğim..."

"Kitty kızma, biraz sakın ol. Bu konu çok önemli, senin zayıf bir insan gibi davranarak, yalnız kalmaktan hoşlanmadığını belli etmeni istemem. İstersen, Moskova'ya git, orada birkaç gün kal."

"Benim kötü bir insan gibi davrandığımı düşünürsün hep!" dedi

471

ağlayarak. "Ben yalnız kalmaktan sıkıldığım için değil, kocam sıkıntıdayken ona yardım etmemin görevim

olduğunu düşündüğüm için seninle gelmek istedim. Ama sen bile bile beni gücendirmek ve anlamamak istiyorsun."

Öfkesini tutamayan Levine, "Artık bu kadar yeter, bu kadar kölelik olmaz," diye bağırdı.

Kitty oturma odasına doğru hızla giderken, "Öyleyse neden evlendin. Özgür yaşayabilirdin," dedi.

Levine tekrar karısının yanına gittiği zaman onun ağlamakta olduğunu gördü. Karısını yatıştırmaya çalıştı. Ama Kitty onun söyledikle

16

ni dinlemiyordu. Elini tutup öpmeye başladı. Saçları ve ellerini terar ıkrar öptü. Halâ sesini çıkarmıyordu. Ama yüzünü avuçlarına alıp, Citty" diye seslendiği zaman, birden haykırmaya başladı. Barışmışlardı.

Ertesi gün birlikte gitmeyi kararlaştırdılar. Levine bu karardan pek memnun olmamıştı. Tartıştıkları sırada Kitty'i ikna edemediği için kendisine kızıyordu. Sonra karısının Maria Nicolaevna gibi bir kadınla karşılaşacağını ve aynı odada bulunacağını düşününce tüyleri diken diken oluyordu.

Nicolas Levine'in hasta olarak yattığı otel, yeni modellere uygun olarak yapılmış taşra otellerinden biriydi. Bu otel yapılırken, temizlik, konfor ve inceliğin eksik olmaması için çaba harcanmış ama otelin içinde oturanlar çok geçmeden bu binayı en pis izbelere birisi haline sokmakta gecikmemişlerdi.

Kapıcılık görevini sırtında kirli bir ceket bulunan bir asker yapıyordu. Merdivenler, kir pas içinde bir frakla ortada dolaşan bir garson, tozlu balmumu çiçeklerin süslediği masaların bulunduğu yemek salo472

nü, toz, pislik içinde ve karmakarışık. Bütün bunlar. Levine'i sıkıntıya boğmuştu.

Her zaman olduğu gibi. kendilerine ne kadarlık bir oda istedikleri sorulmuş ve cevap olarak onlara uygun bir oda bulunmadığı söylenmişti. İyi odalardan üçü, bir demiryolları müfettişi, Moskovalı bir avukat ve taşrada gezintide olan Prens Astafief tarafından tutulmuş bulunuyordu. Sadece pis bir oda vardı. Bunun yanındaki bir başka odanın, akşama boşalacağını söylemişlerdi. Levine korktuğunun başına geldiğini ve hemen kardeşinin yanına gidecek yerde, karısıyla uğraşmak zorunda kaldığı için Kitty'e kızıyordu. Tuttukları odaya çıktıkları zaman, Kitty çekingen ve suçlu bir insan gibi: . "Git hadi git," dedi.

Levine bir tek söz söylemeden dışarı çıktı. Çıkar çıkmaz, Maria Nikolevna ile karşılaştı. Kadın onun geldiğini haber almış ama yanına gelmeye cesaret edememişti. Aynen Moskova'da gördüğü gibiydi. Sırtında aynı yün elbise vardı. Kolları ve boynu açıktı. Sadece biraz daha şişmanlamış gibi görünüyordu.

"Eee, kardeşim, nasıl? Nasıl?"

"Çok kötü. Ayağa kalkamıyor. Sizin gelmenizi bekliyordu. Siz... Eşinizle birlikte misiniz?"

Levine kadının neden sıkıldığını hemen anlayamamıştı. Ama kadın açıkladı.

"Ben uzaklaşıyorum. Mutfağa inerim. Nicolas Dimitrievitch eşinizin gelmiş olmasına çok sevinecek. Evlendiğinizi duydu."

Levine karısından söz ettiğini anlamıştı. Ne söyleyeceğini bilemedi.

"Hadi onun yanına gelin," dedi kadın.

Levine ilerler ilerlemez, oda kapısının açıldığını ve Kitty'nin baktığını gördü.

Levine kendisini bu kadar kötü bir duruma düşüren karısına hem

473

kızmış, hem de ondan utanmıştı. Kıpırmızı kesildi. Maria Nicolaevna ondan fazla kızarmıştı. Neredeyse ağlayacaktı. Ne yapacağını bilmiyor, önlüğünün kenarlarını çekiştirip duruyordu.

Levine ilk önce, bu garip kadına bakarken Kitty'nin gözlerinde bir merak ifadesinin belirmiş olduğunu gördü. Ama bu birkaç saniyeden fazla sürmedi.

Levine yanlarından sallana sallana geçmekte olan bir adama öfkeyle bakarak, "İnsan koridorda böyle konuşamaz ki," dedi.

Kitty, Maria Nicolaevna'ya dönerek, "Öyleyse odaya girin," dedi. Tam o sırada kocasının yüzündeki sert ve kızgın ifade gözüne çarpmıştı. "Peki gidin şimdi, sonra sen gelip bana haber verirsin," dedi Levine'e. Kapıyı kapayıp içeri girdi.

Levine kardeşinin odasına gitti. Ocasını tahmin ettiği gibi bulmadı. Ölümün yaklaşmasından doğan durumların hepsini göreceğini, yani onu daha güçsüz bir halde bulacağını düşünmüştü. Bunlar için hazırlanmıştı. Ama karşılaştığı durumun bunlarla hiçbir ilgisi yoktu.

Tavanı renkli, duvarları pislikten kararmış, havası leş gibi kokan küçük bir odada, duvardan uzaklaştırılmış bir yatakta yorganlara sanlı bir insan vücudu görölüyordu. Yorganın üzerinde duran kolun kapladığı bileği, yumuşacık gibi görünen kol kemiğine sanki anlaşılmaz bir şekilde bağlanmıştı.

Başı yastıklara dayalıydı. Levine terle ıslanmış bukleleri ve ıslak alnı görebiliyordu.

Levine, "Bu korkunç vücut benim kardeşim olamaz" diye düşündü. Ama yaklaşp da yüzünü görünce

şüpheleri dağıldı. Yüzdeki bütün değişmeye rağmen, gözlerin kendine doğru çevrilişi ve dudakların hafifçe kıpırdamasından yatakta yatanın kendi kardeşi olduğunu anlamıştı. Gözleri, Levine sert ve sitem eder gibi bakıyordu. Levine mutlu olduğu için kendini suçlu hissetmeye başlamıştı.474

Konstantin kardeşinin elini tuttu. Nicolas gülümsedi. Belli belirsiz bir gülümseme idi bu. Ama gözlerdeki sert ifade değişmemişti.

Güçlkle konuşarak. "Beni böyle bulacağını düşünmemiştin değil mi?" dedi.

"Evet... hayır demek istiyorum" dedi Levine. Ne öylececeğini bilemiyordu. "Bana neden daha önce haber vermedin? Evlendiğim sırada seni her yerde aradım, ama bulamadım."

Sessizlik olmasın diye konuşuyordu. Ama ne söylediğini bilmiyordu. Kardeşi tek bir söz söylemiyordu. Nicolas bu sözlerden çok memnun olduğunu, ama durumunun kötülüğü yüzünden Levine'in yanına gelmek istememiş olduğunu söyledi. Tekrar sustular. Sonra Nicolas yerinden kıpırdadı. Bir şeyler söylemeye başladı. Yüzündeki ifadeye bakılınca ciddi ve önemli bir şeyden söz edeceği düşünülüyordu. Nicolas sağlığından söz ediyordu. Levine onun halâ yaşama isteği olduğunu anladı.

Sustukları zaman, Levine hemen ayağa kalktı, üzerine çöken heyecanlardan kurtulmak istiyordu. Gidip karısını getireceğini söyledi.

"Çok iyi. Burasını temizlemelerini söyleyeyim. Çok kirli. Marya odayı süpür," dedi. Sonra kardeşine bakarak, Marya'ya seslendi. "Sonra dışarı çıkarsın."

Levine cevap vermedi. Koridorda durakladı. Karısını getireceğini söylemişti, ama gelmemesi için onu ikna etmesinin daha doğru olacağını düşündü.

"Ben acı çektiğim gibi onun da acı çekmesi için neden var mı?" diye düşündü.

Kitty korkmuş gibiydi. "Kardeşin nasıl?" diye sordu. "'Çok korkunç, korkunç..'" dedi Levine.

Kitty sustu. Çekingen bir şekilde kocasına bakıyordu. Sonra onun yanına gidip iki eliyle dirseklerini tuttu.

"Konstiya beni onun yanına götür. İkimizin bu acıya birlikte kat

475

lanması daha kolay olur. Götür beni," dedi. "Benim için onu görmeyip de yalnız seni görmenin çok acı olduğunu anlamalısın. Hem sana hem ona yardımım dokunabilir." Bütün mutluluğu bu isteğin yerine getirilmesine bağılıymış gibi yalvarıyordu kocasına.

Levine kabul etmek zorunda kaldı. Maria Nicolaevna'nın orada bulunduğunu bile unutmuştu. Kitty'le birlikte kardeşinin odasına gittiler.

Kitty kocasına yakınlık duyan ve cesur bir insan gibi bakıyordu. Yavaşça yürüyerek hastanın odasına girdi ve kapıyı kapattı. Yatağın yanına kadar geldi, hasta başını çevirmemişti. Kitty Nicolas'ın iri ellerini küçücük körpe ellerinin arasına aldı. Kadınlara özgü o içli ve yakın sesle konuşmaya başladı.

"Soden'de karşılaştık, ama tanışmadık," dedi. "Sizin kardeşiniz olacağım aklınıza gelmezdi değil mi?"

Yalnız görseydiniz beni tanımazdınız," dedi Nicolas gülümseyerek.

"Tanırdım. İyi ki bize durumunuzu bildirdiniz. Kostia sizden çok söz ederdi. Çok merak ediyordu."

Hasta adam biraz sonra bu konuşmalarla ilgilenmemeye başlamıştı.

Kitty konuşmasını bitirmeden hastanın yüzünde, ölen insanların yaşama isteğinden doğan o sert ifade gelmişti.

Nicolas'ın sert bakışlarından kurtulmaya çalışan Kitty, "Burada rahat değilsiniz sanırım," diyerek çevresine göz gezdirdi. Sonra kocasına, "Başka bir oda istemeliyiz, birbirimize daha yakın oluruz," dedii

Levine kardeşine bakamıyordu. Kardeşinin yanına geldiği zaman sanki bakışları bulanmıştı. Onun durumunu tam olarak göremiyordu.478

avuçlarına aldı.

"Şimdi beni sol yanıma çevirin. Sonra siz gidip biraz dinlenin." dedi Nicolas.

Onun söylediğini Kitty'den başka kimse anlamadı. Çünü Kitty uzun süredir onun ne istediğini anlamaya çalışıyordu.

"Öteki tarafa çevirmek gerekiyor. Hep bu tarafına yatarak uyuyor," dedi kocasına. "Onu sen çevirmelisin. Hizmetkârları çağırmak çok tatsız bir iş. Ben yeterince kuvvetli değilim." Sonra Maria Nikolaevna'ya dönerek, "Siz çevirebilir misiniz?" dedi.

"Hiç sanmam," dedi kadın. •

Dokunmak bile istemediği kardeşinin vücudunu, yorganın altından kollarını geçirerek kaldırmak zorunda kalan Levine korkmuştu. Karısının emrine uyarak, hareket etti. Kitty'nin çok iyi bildiği ciddiyetini takınarak,

kardeşini kaldırdı. Kuvvetli bir adam olduğu halde, kardeşinin hasta vücudunun ağırlığı onu şaşırtmıştı. Boynuna dolanmış olan kolun bütün ağırlığını hissederek, vücudu çevirdiği sırada, Kitty yastığı alıp eliyfe kabartarak ters yüz etti ve hastanın başını oraya koyarak, ıslak alnına yapışan bukleleri geriye doğru itti. Hasta, kardeşinin ellerini bırakmıyordu. Levine bir şey yapmak istediğini ve elini bir tarafa doğru çektiğini farkediyordu. Evet Nicolas, Levine'in ellerini çekerek dudaklarına doğru götürdü ve öptü: Levine hiçkırıklara boğularak bir şey söyleyemeden odadan dışarı fırladı.

O akşam karısıyla konuşurken Levine ona bakıp, kutsal kitabın şu sözlerini hatırlıyordu. "Bunları bilgili ve akıllı insanlardan saklayıp bebeklere açıkladın."

Levine kendisini, "Bilgili ve akıllı" bir insan olarak gördüğü için böyle düşünmüyordu. Kendisini bilgili ve akıllı bir insan olarak kabul

479

edemiyordu. Ama karısından ve Agafae Mihailovna'dan daha akıllı bir insan olduğunu düşünmekten de kendini alamıyordu. Ölümü düşündüğü zaman, bu olayı bütün gücü ile tasarladığını da biliyordu. Düşünce * lerini okuduğu bir yığın büyük adamın ölüm hakkında bu iki kadının bildiklerinin yüzde birini bilmediklerinden emindi. Agafae Mihailovna ve Katya (Kardeşi Kitty'i bu isimle çağırıyordu. Levine de ona böyle hitap etmekten hoşlanmıyordu) başkalarına benzemiyorlardı. Her ikisi de ölüm ve hayatın ne gibi şeyler olduğunu biliyor ve bundan hiç şüpheye düşmüyorlardı. Gerçi kendilerine sorulsa cevap veremez, ama ölüm denilen olayın önemi üzerinde aynı şeyleri düşünmekten ve bu olaya aynı biçimde bakmaktan da geri kalmazlardı. Ölüm halinde olanlara karşı nasıl davranmak gerektiğini bilmelerinde ve onlardan korkmamalarında görülüyordu. Levine ve benzerlerinin ölüm hakkında bir yığın söz söylemeleri mümkündü, ama ölümün ne olduğunu bilmedikleri, ölen insanlardan korkmalarından ve ne yapacaklarını şaşırmalarından belli oluyordu. Levine kardeşi Nicolas'ın yanında yalnız olsaydı, korkar ve ne yapması gerektiğini bir türlü bilemezdi.

Hatta ne söylemesi gerektiğini ve nasıl hareket etmesinin doğru olacağını da kestiremezdi. Kendilerini ilgilendirmeyen şeylerden söz etmek olanaksız görüldüğü gibi ölümden söz etmek de olanaksız görünüyordu ona. Ses çıkarmamak ve bir şey söylememek de olanaksızdı... "Kendisine baksam, onu incelediğimi sanıp kızacak, bakmasam başka şeylerle ilgilendiğimi sanıp gücenecek" diye düşünüyordu. Ama Kitty böyle hareket etmiyor ve kendisini düşünmüyordu. Bu yüzden işler yolunda gidiyordu. Ona kendinden ve evlenmesinden bahsetmiş, şakalar yapmıştı. İyileşeceğinden de söz etmişti. Demek ki Kitty'nin . bildiği bir şey vardı. Bu iki kadından da yalnızca içgüdüleri ile hareket etmediklerini gösteren şey, onların karşılarındakine sadece maddi bir rahatlık değil, manevi bir huzur ve avunma da Verebilmeleriydi. Verdikleri şeyin, ölmek üzere olan adamın maddi çevresinden bağımsız480

bir şey olduğu açıktı. Mihailovna, ölen adamdan söz ederken, "Kutsal törenleri geçirdikten sonra öldü. Tanrı hepimize böyle bir ölüm versin," demişti. Katya da çamaşırları getirip değiştirdiği, odayı silip siipürdüğü'halde, hastadan kutsal törenleri yaptırmasını istemişti.

Kendi odalarına geçtikleri zaman Levine, başını eğip bir köşeye oturdu. Ne yapacağını bilmiyordu. Yemek, odanın hazırlanması gibi konuları konuşmadığı gibi, karısına herhangi bir şey söylemek cesaretini de gösteremiyordu. Ondand utanıyordu. Öte yandan Kitty her zamankinden daha hareketliydi. Yemeğin getirilmesini söyledi, eşyaları açtı, yatakların yapılmasına yardım etti. Erkeklerle savaştan ve tehlikeli anlardan önce gelen o çevik ve becerikli tavırları takınmıştı. Bu tavırlar hayat boyunca bir iki kere takındırdı ve insan hayatının boşuna geçmemiş olduğunu kanıtlardı.

Her şeyi çabucak düzenledi ve saat oniki olmadan önce bütün işleri bitirdi. Otel odasını evleri gibi düzenlemiş ve çok da başarılı olmuştu.

Bütün bunlara rağmen o gece yemek yiyemediler. Uzun zaman oturdular. Uykuları kaçmıştı.

Kitty tuvalet masasının önünde oturup, pırıl pırıl yanan saçlarını tararken, "Kutsal törenlerden geçmesini kendisine kabul ettirdim," dedi. "Annem bazı duaların insanı iyileştirdiklerini söylemişti."

Levine onun saçlarını taramasına bakarak, "İyileşeceğini sanıyor musun?" dedi.

"Doktor üç günden fazla yaşayamayacağını söyledi. Belli olmaz ki. Onu ikna ettiğim için çok memnunum doğrusu." Kocasına bir şey sorar gibi bakıyordu. Din meselelerinden söz ettiği zaman yüzünde beliren o aptalca ifade ile "Her şey mümkündür," diye ekledi.

Nişanlı oldukları zaman din konusunu konuşmuşlardı. O zamandan beri, bu konuda hiç tartışmamışlardı. Ama Kitty her zaman kiliseye gidiyor ve dualarını yapıyordu. Böyle hareket etmenin doğru oldu

481

ğunu düşünüyordu. Levine'in itiraz etmesine rağmen, Kitty onun, kendisi kadar, hatta kendisinden daha fazla Hristiyan olduğunu ileri sürüyordu.

"Şu Maria Nikolaevna, bu işleri nasıl yürüteceğini bilmiyor," dedi Levine. "Doğrusunu istersen, senin gelmene çok memnun oldum. Sen.." Karısının ellerini tuttu, ama öpemedi. (Ölen bir adama bu kadar yakinken onun elini öpmek yersiz bir hareket gibi görünüyordu ona.) Sadece okşamakla yetindi. Karısına af dilemek ister gibi baktı.

"Burada yalnız olaydın canın sıkılırdı," diye cevap verdi. Sonra kızarak, ensesindeki buklelerden birini firketeyle tutturdu. "Evet, bu kadın ne yapacağını bilmiyor," diye devam etti, "Ben Soden'de bulunduğum sırada öğrenmişim."

"Orada bu kadar hasta insanlar yoktur sanırım." "Daha kötüler var."

"En korkunç şey onu genç olarak göremememdir. Gençken o kadar yakışıklıydı ki... Ama o zaman onu anlayamıyordum." "Belki onunla dost olurduk," dedi Kitty...

"Evet sen olabilirdin. Bu dünya için yaratılmamış kimselerden biridir o."

"Daha çok zamanımız var" dedi Kitty. Bileğindeki küçük saatte bakarak, "Yatma zamanı geldi," diye ekledi.

Ertesi gün hasta adam kutsal törenlerden geçirildi. Tören sırasında Nicolas Levine samimi ve coşkulu bir şekilde dua ediyordu. Önünde duran renkli bir bez üzerine konulmuş olan haça öyle sabit bir şekilde bakıyordu ki, Levine korkuya kapılmıştı. Levine bu ateşli duanın, çok sevdiği hayattan ayrılışını daha acı bir hale sokmaktan başka bir işe yaramayacağını biliyordu. Levine kardeşinin dine inanmayışının, bu 482

Arına Karenina

483

biçimde bir hayatın daha kolay olacağını düşünmekten değil, durmadan gelişen bilimin, dinin öne sürdüğü inançları yıkmasından ileri geldiğini biliyordu. Bu yüzden, onun şu anda dua etmesi, düşüncesinin doğal bir sonucu değil, iyileşmek umuduyla başvurduğu umutsuz, bir çabalamadan başka bir şey değildi. Kitty'nin ona inanılmayacak iyileşme olaylarını anlatarak, umudunu arttırdığını da biliyordu. Levine bunları biliyor ve hastanın özlediği hayatla bir iskelet haline gelmiş olan vücudu arasındaki zıtlığı görerek acı duyuyordu. Tören sırasında dine inanmayan bir adam olduğu halde Levine, binlerce defa yaptığı hareketi tekrar etti. Tanrıya hitap ederek, "Eğer varsan, bu adamı iyileştir. Hem beni, hem onu kurtarmış olacaksın," dedi.

Törenden sonra hasta bir hayli iyileşmişti. Bir saat boyunca hiç öksürmedi, gülümsedi ve Kitty'nin ellerini öperek, rahat olduğunu, acı çekmediğini söyledi. İştahının açıldığından bile söz etti. Çorbası gelince olduğu yerde doğruldu ve bir de pirzola getirmelerini istedi. Levine ve Kitty onun iyileşebildiğinden umudu kesmiş oldukları halde, yine de neşelendiler. İyileşeceğini umut edip, bu umutlarının boşa çıkmasını düşünerek korktular. "Nasıl iyi mi?" "Evet çok iyi." "Harikulade bir şey bu." "Hiç de öyle değil." "Ne de olsa iyi" diyorlardı birbirlerine.

Bu aldanma pek uzun sürmedi. Hasta sakın bir şekilde uyumaya başladı. Ama aradan yarım saat geçmeden öksürerek uyandı. Herkesin umudu suya düşmüştü. Hasta kendisi de kötümserliğe kapılmış ve biraz önceki iyimser düşüncelerinin hepsini unutmuştu.

Yarım saat önce söylediklerini hatırlamaktan utanç duyar gibi davranarak, delikli bir kâğıtla kapalı olan iyodin şişesini istedi. Levine şişeyi verirken kardeşinin kendisine yarım saat önce haça baktığı gibi yalvarırcasına baktığını ve iyodin harikalar yarattığını ona söylemesini istediğini sezdi.

Levine doktorun iyodin hakkında söylediklerini tekrar ederken, hasta, "Katya burada değil mi?" dedi. "Burada değil öyleyse söyleyebilirim. Onun hatırı için rol yaptım. İyileşmiş filan değildim. Sen ve ben birbirimizi aldatamayız." Kemikli elleriyle kocaman şişeyi tutup iyodini içine çekmeye başladı.

Akşam saat sekizde Levine ve karısı odalarında çay içiyorlardı. Maria Nicolaevna nefes nefese içeri girdi. Sapsarı kesilmişti. Dudakları titriyordu. "Ölüyor. Şu anda öleceğinden eminim" diye inledi.

İkisi birden Nicolas'ın yanına koştular. Arkasındaki yastıklara dayanarak yatağın içinde oturmuştu. Başını önüne eğmişti.

Bir sessizlikten sonra, Levine "Nasılsın?" dedi.

"Ölüyorum," diye cevap verdi. Güçlkle konuşuyordu. Başını kaldırmadan, gözlerini yana çevirerek Levine'i görmek istedi, ama başaramadı. "Katya sen git," diye seslendi.

• Levine karısının yanına gidip bir şeyler fısıldayarak, onu gönderdi.

"Ölüyorum," diye tekrar etti.

Levine bir şey söylemiş olmak için, "Niçin böyle diyorsun," dedi.

"Çünkü ölüyorum," diye tekrar etti. Sanki bu sözden zevk alıyor. "Sonum yaklaştı."

Maria Nicolaevna yanına geldi.

"Uzanın şöyle daha rahat edersiniz," dedi.

Nicolas yavaş yavaş konuşarak, "Çok geçmeden tamamen yatacağım," dedi. "Öldüğüm zaman yatacağım." Hem kızgın, hem alaycı bir hali vardı. "İstersen yatırabilirsin beni."

Levine kardeşini sırtüstü yatırdı. Yanına oturdu. Soluk bile almadan onun yüzüne bakıyordu. Hasta gözleri kapalı olarak sırtüstü yattı. Alnındaki damarlar oynayıp duruyordu. Levine kardeşinin dudaklarını 484

hissetmeye çalıştı.

"Evet böyle, evet," diyordu hasta. Sık sık tekrarlıyordu bu sözleri. "Biraz dur," dedi. Sonra sustu. "Tamam," dedi. Sanki onun için her şey halledilmişti artık. Derin derin inleyip, içini çekerek, "Tanrım," dedi.

Maria Nicolaevna hastanın ayaklarına elledi. "Soğuyor," dedi.

Hasta bir süre kıpırdamadan yattı. Levine uzun bir zaman geçtiğini sandı. Henüz ölmemişti. Arasına inliyordu. Levine düşünmekten yorulmuştu. Ne kadar uğraşsa ölümün ne gibi bir şey olduğunu kavrayamayacağını anlamıştı. Ölümü bile düşünmüyordu, ama bundan sonra ne yapması gerektiği düşüncesi istemeden kafasını dolduruyordu. Ölünün gözlerini mi kapamalıydı, onu kaldırmalı mıydı, tabut mu ısmarlamalıydı? Adeta taş kesilmişti. Kardeşini kaybettiği için üzülmüyordu sanki. Hatta ona acımıyordu bile. Kardeşi için duyduğu bir tek duygu varsa, o da, ölen bir adamın kendisinin elde edemediği bilgiyi elde etmesine karşı duyduğu özlem.

Uzun süre kardeşinin yanında oturdu. Sonun gelmesini bekliyordu. Ama son bir türlü gelmiyordu. Kapı açılıp Kitty göründü. Levine kalkıp ona engel olmak istedi. Ama tam kalkacağı sırada hasta adamın çıkardığı seslerin değiştiğini farketti.

"Gitme" diyerek elini uzattı. Levine onun elini tuttu. Kızgın bir şekilde karısına çıkmasını işaret etti.

. Ölmek üzere olan adamın eli avucunda, orada saatlerce durdu. Artık ölümü de düşünmez olmuştu. Kitty'nin ne yaptığını, yandaki odada

X

kimlerin oturduğunu, doktorun kirada mı, yoksa evinde mi oturduğunu düşünmeye başladı.

Yemek yemek ve uyumak istiyordu. Elini çekip hastanın ayaklarına dokundu. Ayaklar soğuktu, ama hasta halâ nefes alıyordu. Levine ayaklarının ucuna basarak dışarı çıkmak istedi, ama hasta yeniden seslendi, "Gitme."

485

Sabah olmuştu, hastanın durumu değişmemişti. Levine elini yavaşça çekip, odasına gitmiş ve uyumuştur. Uyandığı zaman kardeşinin ölmüş olduğunu öğreneceğini düşündüğü halde, durumun değişmediğini haber aldı. Yeniden oturmaya, öksürmeye, yemek yemeye başlamıştı. Yeniden ölümden söz etmeye, iyileşeceğini düşünmeye, her zamankinden daha sıkıntılı bir insan gibi davranmaya başlamıştı. Ne kardeşi, ne Kitty'i onu yatıştıramıyorlardı. Herkese kızılıyordu. Herkese kötü sözler söylüyor, çektiği acılardan onları sorumlu tutuyor ve kendisine bakmak için Moskova'dan ünlü bir doktor getirmeleri gerektiğini ileri sürüyordu. Nasıl olduğunu sordukları zaman, her zaman, "Çok acı çekiyorum," diye cevap veriyordu.

Hasta özellikle yatakta yatmaktan oluşan yaralar yüzünden acı çekiyordu. Bunların önüne geçmek imkânsızdı. Çevresindekilerin hepsini suçluyordu. Moskova'dan doktor getirmediklerini söyleyip duruyordu. Kitty onu yatıştırmak için her şeyi yapıyordu. Maddi ve manevi bakımdan adeta o da tükenmiş gibiydi. Ama bunu kabul etmek istemiyordu. Herkes onun yan ölü olduğunu düşünüyor ve bir an önce ölmesi gerektiğini seziyordu. Ama bunu açıkça söylemiyorlar, ilâçlar ve doktor düşünüyorlardı. Hastanın tedavi edilmesi için ellerinden geleni yapıyorlar, onu, kendilerini ve karşılarındakileri aldatmaya çalışıyorlardı. Bütün bunlar bir çeşit sahtekârlık ortaya koyuyordu. Ölmek üzere olan adamı herkesten daha fazla seven Levine, yaptığı bu sahtekârlıktan hepsinden daha fazla acı çekiyordu.

Kardeşlerini hiç olmazsa ölüm döşeğinin başında barıştırmak isteyen Levine, öteki ağabeyi Serge'e bir mektup yazmıştı. Cevabı hastaya okudu. Serge İvanovitch gelemeyeceğini yazıyor, ama kardeşinin kendisini affetmesini istiyordu. Hasta hiçbir cevap vermedi. "Ne yazayım ona,!" dedi Levine. "Kızgınlık duymuyorsun sanı484

hissetmeye çalıştı.

"Evet böyle, evet," diyordu hasta. Sık sık tekrarlıyordu bu sözleri. "Biraz dur," dedi. Sonra sustu. "Tamam," dedi. Sanki onun için her şey halledilmişti artık. Derin derin inleyip, içini çekerek, "Tanrım," dedi.

Maria Nicolaevna hastanın ayaklarına elledi. "Soğuyor," dedi.

Hasta bir süre kıpırdamadan yattı. Levine uzun bir zaman geçtiğini sandı. Henüz ölmemişti. Arasına inliyordu. Levine düşünmekten yorulmuştu. Ne kadar uğraşsa ölümün ne gibi bir şey olduğunu kavrayamayacağını anlamıştı. Ölümü bile düşünemiyordu, ama bundan sonra ne yapması gerektiği düşüncesi istemeden kafasını dolduruyordu. Ölünün gözlerini mi kapamalıydı, onu kaldırmalı mıydı, tabut mu ısmarlamalıydı? Adeta taş kesilmişti. Kardeşini kaybettiği için üzülmüyordu sanki. Hatta ona acımıyordu bile. Kardeşi için duyduğu bir tek duygu varsa, o da, ölen bir adamın kendisinin elde edemediği bilgiyi elde etmesine karşı duyduğu özlemiydi.

Uzun süre kardeşinin yanında oturdu. Sonun gelmesini bekliyordu. Ama son bir türlü gelmiyordu. Kapı açılıp Kitty göründü. Levine kalkıp ona engel olmak istedi. Ama tam kalkacağı sırada hasta adamın çıkardığı seslerin değiştiğini farkettiler.

"Gitme" diyerek elini uzattı. Levine onun elini tuttu. Kızgın bir şekilde karısına çıkmasını işaret etti.

. Ölmek üzere olan adamın eli avucunda, orada saatlerce durdu. Artık ölümü de düşünmez olmuştu.

Kitty'nin ne yaptığını, yandaki odada

X

kimlerin oturduğunu, doktorun kirada mı, yoksa evinde mi oturduğunu düşünmeye başladı.

Yemek yemek ve uyumak istiyordu. Elini çekip hastanın ayaklarına dokundu. Ayaklar soğuktu, ama hasta halâ nefes alıyordu. Levine ayaklarının ucuna basarak dışarı çıkmak istedi, ama hasta yeniden seslendi, "Gitme."

485

Sabah olmuştu, hastanın durumu değişmemişti. Levine elini yavaşça çekip, odasına gitmiş ve uyumuştur. Uyandığı zaman kardeşinin ölmüş olduğunu öğreneceğini düşündüğü halde, durumun değişmediğini haber aldı. Yeniden oturmaya, öksürmeye, yemek yemeye başlamıştı. Yeniden ölümden söz etmeye, iyileşeceğini düşünmeye, her zamankinden daha sıkıntılı bir insan gibi davranmaya başlamıştı. Ne kardeşi, ne Kitty'i onu yatıştıramıyorlardı. Herkese kızılıyordu. Herkese kötü sözler söylüyor, çektiği acılardan onları sorumlu tutuyor ve kendisine bakmak için Moskova'dan ünlü bir doktor getirmeleri gerektiğini ileri sürüyordu. Nasıl olduğunu sordukları zaman, her zaman, "Çok acı çekiyorum," diye cevap veriyordu.

Hasta özellikle yatakta yatmaktan oluşan yaralar yüzünden acı çekiyordu. Bunların önüne geçmek imkânsızdı. Çevresindekilerin hepsini suçluyordu. Moskova'dan doktor getirmediğini söyleyip duruyordu. Kitty onu yatıştırmak için her şeyi yapıyordu. Maddi ve manevi bakımdan adeta o da tükenmiş gibiydi. Ama bunu kabul etmek istemiyordu. Herkes onun yan ölü olduğunu düşünüyor ve bir an önce ölmesi gerektiğini seziyordu. Ama bunu açıkça söylemiyorlar, ilaçlar ve doktor düşünüyorlardı. Hastanın tedavi edilmesi için ellerinden geleni yapıyorlar, onu, kendilerini ve karşılarındakileri aldatmaya çalışıyorlardı. Bütün bunlar bir çeşit sahtekârlık ortaya koyuyordu. Ölmek üzere olan adamı herkesten daha fazla seven Levine, yaptığı bu sahtekârlıktan hepsinden daha fazla acı çekiyordu.

Kardeşlerini hiç olmazsa ölüm döşeğinin başında barıştırmak isteyen Levine, öteki ağabeyi Serge'e bir mektup yazmıştı. Cevabı hastaya okudu. Serge İvanovitch gelemeyeceğini yazıyor, ama kardeşinin kendisini affetmesini istiyordu. Hasta hiçbir cevap vermedi. "Ne yazayım ona,!" dedi Levine. "Kızgınlık duymuyorsun sanı486

rim.

Bu soru karşısında şaşırarak Nikolas, "Yok canım hiç kızgın değilim," dedi. "Bana bir doktor göndermesini söyle."

Hasta hep aynı durumdaydı. Onu gören herkes artık ölmesi gerektiğini düşünmeye başlamıştı. Otelde oturanların hepsi, garson, doktor, Maria Nicolaevna, Levine, Kitty böyle düşünüyorlardı. Yalnız hasta bu düşünceye katılmıyor ve doktor getirmediği için öfkeleniyordu. Kendi kendine ilaçlar alıyor, yaşamaktan söz ediyordu. Çevresindekiler de ona acı vermeye başlamışlardı. Bu yüzden hastanın karşısında konuşmamaya, hareket etmemeye çalışıyorlardı. Hayatı sanki sonsuz bir acı ve ondan kurtulmak için duyulan sonsuz bir istek haline gelmişti.

Kasabaya geldiklerinin onuncu günü Kitty rahatsızlandı. Baş ağrıyordu. Bütün sabah yataktan çıkmadı.

Doktorlar hastalığın, heyecan ve yorgunluktan ileri geldiğini ve dinlenmesi gerektiğini söylediler.

Ama Kitty akşama doğru kalkıp, hasta adama bakmaya gitti. Kitty içeri girdiği zaman Nicolas ona sert ve alaycı bir şekilde baktı. Rahatsız olduğunu söyleyince gülümsedi.

"Nasılsınız?" diye sordu Kitty.

"Çok kötü," diye mırıldandı. "Acı çekiyorum."

"Acı mı? Nereniz acıyor?"

"Her yerim."

Maria Nicolaevna, "Bugün ölecek," diye mırıldandı. Kadın bunu mırıldayarak söylediği halde, Nicolas duymuş olabilirdi. Levine ona susmasını işaret etti. Ama bu kelimeler onun üzerinde sanki hiç etki yapmamıştı. Bakışlarında herhangi bir değişiklik görülüyordu.

Dışarı çıktıkları zaman, Levine kadına sordu. "Neden böyle söylüyorsunuz?"

"Bir şeyler çekiyordu bugün onun için."

487

"Ne demek istiyorsunuz?"

Kadın eteğinin kıvrımlarını eliyle çekiştirerek, "Böyle yapıyordu," dedi.

Levine içeri girdikten sonra kardeşinin böyle hareketler yaptığını gördü. Hasta bütün gün kendine bif şeyler çekiyormuş gibi hareket etti.

Maria Nicolaevna'nın dediği doğru çıktı. Gece bastırırken hasta elini kaldıramayacak hale gelmişti. Sadece sert bir bakışla gözlerini önüne dikmişti. Kitty ve Levine kendilerini görsün diye ona doğru eğildikleri zaman bile böyle bakıyordu. Kitty papazı çağırımları için haber gönderdi.

Papaz duayı okuduğu sırada hasta hiçbir hayat belirtisi göstermez olmuştu. Gözleri kapanmıştı. Levine, Kitty ve Maria Nicolaevna yatağın yanında duruyorlardı. Papaz duayı bitirecekken, hasta inledi ve gözlerini açtı. Papaz duayı bitirdikten sonra haçı hastanın buz gibi alnına değdirdi. Biraz durduktan sonra Nicolas'ın iri ellerine dokundu.

"Ölmüş," dedi. Odadan çıkmaya hazırlandı. Ama ölü sanılan adamın, birbirine yapışmış gibi duran bıyıkları birdenbire titremeye başladı. Hepsi susmuşlardı. Sessizlikte, göğsünün derinlerinden gelen, keskin hırıltıları duydular.

"Henüz ölmemiş... birazdan."

Bir dakika sonra yüzü aydınlanır gibi oldu. Bıyıklarının altında sanki bir gülümseme belirmişti....

Alexis Alexandrovitch, Betty ve Stephane Arcadievitich ile konuştuktan sonra, kendisinde beklenen hareketin karısını rahatsız etmemek ve tamamen serbest bırakmak olduğunu anladığı zaman o kadar sersemlemişti ki, tek başına karar verecek gücü kendinde bulamamıştı.488

Kendi işlerine karışmaktan bu kadar hoşlanan insanlara adeta teslim olarak her istediğini tek bir itirazda bulunmadun kabul etmişti. İçinde bulunduğu durumu ilk olarak, Anna gittikten ve İngiliz mürebbiye. kendisiyle birlikte mi yoksa yalnız mı yemek yiyeceğini sorduktan sonra kavramıştı. İşin en zor tarafı geçmiş hayatı ile şimdiki durumunu birbirine yakınlaştıramamasıydı. Onu şaşırtan karısıyla geçirmiş olduğu mutlu yılları hatırlaması değildi. Karısının kendisini aldatmasıyla başlayan devre de değildi. Bu devre çok acı olmuştu, ama ne olup, ne bittiğini anlamıştı. O sırada karısı kendisini terketmiş olsaydı, çok acı çekecekti, ama şu anda içinde bulunduğu umutsuzluğa düşmüş olmayacaktı. Birkaç gün öncesine kadar karısına ve başkasının çocuğuna göstermiş olduğu ilgi sevgi ile içinde bulunduğu durum arasında bir bağlantı kuramıyordu. Bütün bu yaptıklarına karşılık, şimdi herkesin küçük gördüğü ve alay ettiği bir insan haline gelmişti.

Karısı gittikten sonra, geçen iki gün içinde, Alexis Alexandrovitch her zamanki gibi işleri ile ilgilenmiş ve kayıtsız davranmaya çalışmıştı. Karısının odasını ve eşyasını ne yapacaklarını soran hizmetkârların karşısında, olup bitenlere şaşmayan ve hepsini önceden bilen bir adam gibi görünmek için elinden gelen çabayı göstermişti. Ama ikinci günden sonra, uşak, Anna'nın ödemeyi unuttuğu bir terzi pusulasını getiren adamın aşağıda beklediğini söyleyince; Alexis Alexandrovitch adamı yanına çağırımları için emir verdi.

"Sizi rahatsız ettiğimiz için özür dileriz efendim" dedi adam. "Hanımefendinin adresini bilmiyorduk!"

Alexis bu sözleri duyunca düşüncelere daldı. Çevresindekilerin hepsi bunu anlamışlardı. Sonra birden dönerek gidip masanın başına çöktü. Efendisinin heyecanlandığını gören uşak, adama daha sonra gelmesini söyledi. Yalnız kalınca, Alexis, durumu başkalarından sak* layacak biçimde hareket etmeye artık gücünün yetmediğini anladı.

Kendisini götürmek için bekleyen arabanın gönderilmesini ve zi

489

yare kabul edilmemesini söyledi. Yemeğe bile inmedi.

Bu iki gün içinde, uşaklarının, gelen adamın ve karşılaştığı herkesin yüzünde gördüğü küçümseme, alaya artık katlanamayacağını anla" di. Bu küçümsemeden kurtulamayacağını biliyordu. Çünkü küçümsemenin nedeni kötü bir insan olması değildi. Böyle olsaydı daha iyi bir insan olmaya çalışır,

bundan kurtulurdu. Küçümsenme utanç verici ve iğrenç bir durumda bulunmasından ileri geliyordu. Kalbi kırık bir insan olduğu için onu affetmeyeceklerini biliyordu. Zavallılığını insanlardan saklamaya çalışmıştı. Çünkü bunu gördükleri zaman kendisine saldıracaklarını biliyordu. İki gün boyunca bunu yapmıştı. Ama artık devam edemiyordu.

Acı duymak bir yana tamamen yalnız da olduğunu düşünerek umutsuzluğa kapıldı. Bütün Petersbourg'da, hatta yeryüzünde onun çektiği acıyı anlayacak bir tek insan yoktu. Derdini kimseye açamazdı.

Alexis'in bir tek kardeşi vardı. Babaları ve anneleri onlar çok küçükken ölmüştü. Servetleri pek fazla değildi. Büyük bir devlet memuru olan amcaları Karenin onları büyüttü.

Okulları ve üniversiteyi birincilikle bitiren Alexis, amcasının yardımıyla iyi bir yere geçerek hayata atıldı. Bundan sonra bütün gücünü büyük bir siyaset adamı olmaya verdi. Kardeşi kendisine en yakın duyduğu insanlardan birisiydi. Ama dışişlerinde görev almış olduğu için daima yabancı ülkelerde bulunuyordu. Alexis'in evlenmesinden biraz sonra da ölmüştü.

Taşrada vali olduğu sırada Anna'nın orada bulunan halası, genç kızı Alexis ile tanıştırmıştı. Çok geçmeden Alexis ve Anna arasındaki bağlantı kuvvetlenmişti, onunla evlenmesi gerektiğini söyledi. Alexis fazla düşünmeden Anna'ya talip oldu.

Anna'ya karşı duyduğu yakınlık, onu, başkalarıyla dostluk kurmak ihtiyacından kurtarmıştı sanki. Bu yüzden bir tane bile arkadaşı yoktu. Bir sürü insan tanıyor ama kimseyle arkadaşlık etmiyordu. Başkalarıy490

Leo Tolst

oy

491

la. konuşabilir, iş konusunda onlara yardım eder ve onların yardımını görürdü. Ama bu ilişki belli sınırların ötesine geçmezdi. Bir tek arkadaşı vardı. Bu adamla üniversitedeyken yakınlaşmış ve daha sonraları da arkadaşlığını devam ettirmişti. Ama o da şimdi, Rusya'nın ıssız bir köşesinde, görevinin başında bulunuyordu. Petersbourg'da bulunanlar arasında en samimi olduğu insanlar, yanında çalışan sekreteri ve doktoruydu.

Sekreteri Sludin, zeki ve iyi kalpli bir insandı. Ama beş yıllık resmi çalışmaları aralarına sanki bir duvar çekmişti.

Flexis, getirilen kâğıtları imzaladıktan sonra, uzun bir süre sesini çıkarmadan oturdu. Sludin'e birkaç kez baktı. Konuşmak istiyor, ama başaramıyordu. "Başıma gelenleri biliyorsunuz," gibi bir cümleyle söze başlamak istiyordu. Ama her zaman söylediği cümleyle konuşmayı bitirdi. "Şu kâğıtları hazırlayın," dedi.

Doktor da kibar bir insandı. Alexis'e yakınlık duyduğu belliydi. Ama ona da açılmak olanaksızdı.

Kadın dostlarını, örneğin Kontes Lidia İvanovna'yı düşünmedi bile. Kadın olmaları onlardan nefret etmesine yetiyordu.

Alexis Alexandrovitch Kontes Lidia İvanovna'yı unutmuştu. Ama Kontes onu unutmamıştı. Haber verilmesini beklemeden, Alexis'in bulunduğu odaya yöneldi. Alexis başını avuçlarına almış düşünüyordu.

Nefes nefese, adamın ellerini avuçlarına alarak, "Her şeyi duydum, dostum," dedi. Düşünce dolu güzel gözleriyle ona bakıyordu.

Alexis Alexandrovitch, kaşlarını çatarak ayağa kalktı, ona bir sandalye getirerek:

"Oturmaz mısınız Kontes?" dedi. "Kimseyi görmüyorum, çünkü iyi değilim," diye ekledi.

„, Kontes "Dostum," dedi. Kaşları yüzünde bir üçgen oluşturarak sapsarı çirkin yüzü daha da çirkinleştirdi. Ama Alexis Alexandrovitch onun kendisine gerçekten acıdığını anlıyordu. Yumuşamaya ve kadının tombul ellerini tutup tekrar öpmeye başladı.

Heyecandan titreyen bir sesle, Kontes; "Sevgili dostum, kendini bırakmamalısın. Çektiğiniz acıların çok büyük olduğunu biliyorum, ama bunlardan kurtulmalısınız," dedi.

Alexis, Kontesin elini bırakarak gözlerinin içine bakmaya devam etti. "Ben mahvolmuş, ezilmiş bitmiş bir insanım," dedi. "İçinde bulunduğum iğrenç duruma karşı koyacak gücü kaybettim."

"Sizin dayanacağınız şeyler var. Bana değil, ama benim dostluğuma dayanabilirsiniz. Biz Tanrının bize verdiği sevgiye dayanabiliriz. Bu bizi kurtarabilir," dedi. Adeta kendinden geçmişti. Alexis, Kontesin bu halini gayet iyi bilirdi "Tanrı sizin dayanacağınız ve kurtaracağınız olacak."

Kontes'in kendi heyecanlarından zevk alarak ve Petersbourg'da o çağlarda yayılmakta olan mistik cereyanın etkisinde kalarak söylediği bu sözler, abartılı olmakla beraber, Alexis'in içine su serpmişti.

"Ezildim ben, mahvoldum," diye tekrar etti. "Artık hiçbir şey görmüyor ve anlamıyorum."

Kontes, sevgili dostum," diye tekrar etti.

"Kaybettiğim şeyleri düşündüğüm için acı çekmiyorum," dedi Alexis. "İçine düştüğüm kötü duruma dayanamıyorum. Herkes beni küçük görüyor. Belki böyle düşünmemeliyim. Ama elimde değil."

"Sizin utanmanıza gerek yok. Siz hareketlerin en güzelini yaptınız."

Alexis Alexandrovitch kaşlarını çattı, parmaklarını çıtırdatmaya başladı.

"İnsan bütün gerçekleri bilmeli," diye devam etti. "Bir kimsenin dayanmasının da sınırı vardır. Ben kendi sınırlarıma geldim, Kontes.492."

Bütün gün ortaya çıkan ev sorunlarıyla uğraştım (Ortaya çıkan sözünün üzerinde duruyordu.) Evdekilerin hepsi hizmetçiler, mürebbiyeler, kâhyalar, evet hepsi üzüyorlar beni. Dayanamıyorum artık. Yemekte... Dün ne'rdeyse masadan kalkacaktım. Oğlumun bana bakmasına dayanamıyordum. Olup bitenlerin ne olduğunu öğrenmek istemiyordu belki, ama sormak istediği gözlerinden belli oluyordu. Dayanamıyordum. Bana bakmaktan korktuğunu da anladım." Alexis terzinin pusulasından da söz edecekti, ama birden durakladı. Bu pusulayı hatırlayınca kendisinin dünyanın en rezil insanlarından birisi olduğunu düşündü.

Kontes, "Anlıyorum aziz dostum, hepsini anlıyorum," dedi. "Sizi yatıştıramayacağımı bildiğim halde buraya geldim. Ama yardımım dokunabilir. Evde bu işlerle uğraşacak bir kadının bulunması gerekiyor. Bu görevi bana verin. Ev işleri ile ilgileneyim." Alexis sessizce Kontesin elini tuttu.

"Birlikte, oğlunuzla ilgili konulan hallederiz. İş konusunda da pek becerikli değilimdir, ama elimden geleni yapmaya çalışacağım. Evinizin kâhyası olacağım. Bana teşekkür etmeyin. Kendim için yapmıyorum bunu..."

"İzin verin de teşekkür edeyim."

"Dostum, bir hristiyan için en yüce durum sayılabilecek olan halinizden utanmamalısınız (Küçük düşenler yüceltilecektir.) sözünü unutmayın. Bana teşekkür etmeniz de yersiz. Tanrıya teşekkür etmelisiniz," dedi. Sonra bakışlarını tavana çevirerek dua etmeye başladı.

Alexis Alexandrovitch onu dinliyor ve söylediklerinden mutlu oluyordu. Oysa bu çeşit coşkunluklardan nefret ederdi. Alexis, dinle sadece siyaset bakımından ilgilenirdi. Birçok yorumlamalara ve tartışmalara yol açan bu yeni mistik akımdan pek hoşlanmıyordu. Bu akıma karşı sert bir tavır bile takınmış ve Kontes ile hiç tartışmamıştı. Şimdi ilk olarak onun söylediklerini zevkle dinliyor ve karşı gelmiyordu. Kontes duasını bitirdiği zaman, "Yaptıklarınız için size çok teşekkür

493

kür ederim," dedi.

Kontes bir kez daha dostunun ellerini tuttu.

Gözlerindeki yaşları silerek, "Şimdi görevime başlıyorum," dedi. "Önce oğlunuzla görüşeyim. Gerekirse size de başvururum." Ayağa kalkıp odadan çıktı.

Kontes, Seryoza'nın odasına giderek, çocuğa babasının bir evliya olduğunu ve annesinin vefat ettiğini söyledi, adamakıllı ürkümüş olan çocuğun yanaklarını gözyaşları ile ıslattı.

Kontes sözünü tuttu. Alexis Alexandrovitch'in ev işlerini idare etmeye başladı. Ama iş konusunda pek becerikli olduğunu söylemekle alçak gönüllülük etmemiş oluşu ve gerçeği dile getirdiği anlaşıldı. Verdiği emirlerden hiçbirisi yapılmıyordu. Uşak Korney emirleri hiç belli etmeden değiştiriyor ve kimse farkına varmadan evi idare ediyordu. Ama Kontesin yardımı faydasız olmamıştı. Alexis'e manevi bir dayanak vermiş, kendisini sevdiğini göstermişti. Öte yandan Alexis, Petersburg'da yayılmaya başlayan yeni mistik cereyana inanmaya ve bağlanmaya başlamıştı.

Kontes Lidia İvanovna, çok genç yaşta zengin yüksek mevki sahibi ve neşeli bir adamla evlendirilmişti. İki ay sonra Kont, Lidia İvanovna'yı terketti. Karısının yalvarmalarını gülümseyerek karşıladı. Lidia ve Kontu tanıyanlar bu işin neden böyle olduğunu anlayamamışlardı. Boşanarak ayrı yaşadıkları sırada Kont eski karısıyla karşılaştığı zaman, alaycı bir şekilde hareket etmekten kendini alamıyordu. Bu alayın nedeni de bilinmiyordu.

Kontes artık eski kocasını sevmiyordu, ama başka birisini sevmeye de kalkışmamıştı. Birçok kadın ve erkeklere aynı zamanda aşık olduğu söylenebilirdi. Göze batan herkese aşıkta. Kraliyet ailesinin için494

de olan her genç prens ve prensese aşıkta. Kilisede yüksek mevkiler edinmiş olan iki piskoposa, önemli bir gazeteciye, bir bakana, bir doktora ve Karenin'e de aşıkta. Bütün bu aşk ve ihtiraslar, onu saray ve sosyete ile karmakarışık ilişkiler kurmaktan da alıkoymuyordu. Ama karısı gittikten ve evinin idaresini üzerine aldıktan sonra, bütün öteki bağlantılarının önemsiz olduğu ve aslında yalnız Karenin'e aşık olduğunu anlamıştı. Bu duygunun eski duygularının hepsinden daha kuvvetli olduğunu seziyordu. Bütün ötekileri

yaptıkları bu iş için sevdiği halde, Karenin'i sırf kendisi ve kişiliği için sevdiğini düşünüyordu. Onu sadece sözleriyle değil, bütün varlığı ile memnun etmeye çalışıyordu. Elbiselerine ve süsüne dikkat eder olmuştu. Karenin serbest olsaydı ve ben dul olsaydım, kimbilir neler olurdu diye rüyalara dalıyordu. Karenin odaya geldiği zaman kızarıyordu. Kendisine güzel bir söz söylediğinde tatlı tatlı gülümsüyordu.

Birkaç hafta boyunca, Kontes, gayet heyecanlı bir hayat yaşadı. Anna ve Wronsky'nin Petersbourg'a gelmiş olduklarını öğrenmişti. Alexis Alexandrovitch'in karısıyla karşılaşmasını engellemek gerekiyordu. Hatta bu iğrenç kadının Petersbourg'da bulunduğunu bile anlamamalıydı.

Lidia İvanovna araştırmalar yaparak, bu "iğrenç insanların" yani Anna ve Wronsky'nin ne yapmak istediklerini öğrenmeye çalıştı. Alexis'in onlarla karşılaşmasını önlemek için elinden gelen her şeyi yaptı. Dostunun bütün hareketlerini gözledi.

Kontese genç bir yaver haber iletliyordu. Hizmetlerine karşılık Kontesten yardım göreceğini umut eden bu yaver, Anna ve Wronsky'nin işlerini sona erdirmiş olduklarını ve yakında şehri terkedeceklerini de bildirmişti. Lidia İvanovna bu haberi alınca rahatlamıştı. Ama ertesi gün kendisine, üzerindeki el yazısını dehşete düşerek tanıdığı bir mektubu getirdikleri zaman çok korktu. Bu el yazısı Anna'ya aitti. Mektup oldukça kalındı. Sarı kâğıdın üzerinde bir marka vardı.

495

Güzel kokuyordu.

"Kim getirdi bunu?"

"Otelden gelen bir hizmetkâr."

Kontesin oturup mektubu okuması için aradan uzun zaman geçti. Sinirlenmiş ve bu yüzden astım nöbetine tutulmuştu. Kendine geldikten sonra, Fransızca olan mektubu okudu:

"Madame la Kontes,

Gönlünüzün hıristiyanlık duygulan ile dolu olduğunu bildiğim için size bu mektubu yazmak cesaretini gösteriyorum. Oğlumdan ayrıldığım için çok acı çekiyorum. Buradan ayrılmadan önce onu bir kere görmeme izin verilmesini istiyorum. Size baş vurmamı hoş görün. Alexis'in yerine size başvurmamın sebebi bu iyi kalpli insana kendimi 'yeniden hatırlatmamak ve acı çektirmemek için. Sizin ona dostça bağlı olduğunuzu ve beni anlayacağınızı biliyorum. Seryoza'mın bana gelmesine izin verebilir misiniz? Yoksa belli bir saatte benim eve gelmem mi gerekecek. Belki de onu başka bir yerde ne zaman görebileceğimi bildirirsiniz. Oğlumu görmek istememin ne kadar dayanılmaz bir duygu olduğunu belki anlamazsınız. Bundan dolayı onu görmeme izin verdiğiniz zaman, size ne kadar minnettar olacağımı da belki anlayacaksınız.

Anna"

Bu mektup Lidia İvanovna'yı baştan aşağı öfkelenmişti. Hem mektubun anlattıkları, hem de serbest bir şekilde yazılmış olması (kontes böyle düşünüyordu) onu öfkelenmişti.

Bekleyen adama, "Cevap ermeyecek" dedikten sonra, not defterine, Alexis Alexandrovitch'e götürülmek üzere bir şeyler yazdı. Kendisini saat birde mutlaka görmesi gerektiğini söylüyordu.

"Sizinle acı ve önemli bir konu üzerinde konuşması gerekiyor.498

Alexis durumundan kuşkulanan bir yana dursun, yaptığı işlerin yerinde olduğunu ve herkesin kendisinden memnun kaldığını bile düşünüyordu.

Bu davranışını haklı çıkarmak için kutsal kitapların yazdıklarını hatırlamaktan da çekiniyordu. Karısını bırakmış olduğundan beri işleriyle daha yakından ilgilenerek,Tanrı uğruna iyilikler yapmakta olduğunu düşünüyordu.

Konsül üyesinin bir an önce sıvışmak istemesi Alexis'i etkilemiyordu. Üye en sonunda, kraliyet ailesinden birisinin geçişini bahane ederek, Alexis Alexandrovitch'in elinden kurtuldu.

Alexis yalnız başına kalınca önüne bakarak düşüncelerini toparladı, sonra kapıya doğru ilerledi. Orada Kontes Lidia İvanovna'yı bulacağını tahmin ediyordu.

Alexis yanlarından geçeceği Prens kızı ensesine ve saray çevresinden olan adamın iriyarılılığına dikkat ederek, "Ne kadar sağlıklı insanlar bunlar," diye düşündü. "İnsanların her şeyinin kötülük olduğunu söylemişler. Bu gerçek," dedi.

İleriye doğru giderken, kendisi hakkında biraz önce kötü şeyler söyleyen adama, kibar bir şekilde selam verdi. Kapıya doğru bakınca Kontesi gördü.

Alexis yanından geçerek, kendisini soğuk bir şekilde selamladığı sırada, ufak tefek adam, kötü bir biçimde gülerek, "Alexis Alexandrovitch, sizi tebrik etmeyi unuttuğum, özür dilerim," dedi. Alexis'ın üniformasına eklenmiş olan yeni şeriti ima ediyordu.

Alexis, "Teşekkür ederim," diye cevap verdi. "Ne kadar güzel bir gün." "Güzel" kelimesinin üzerinde duruyordu.

Kontesin sarı renkteki omuzlarını gören ve bakışlarıyla kendisini çağırdığını farkedenden Alexis, beyaz dişlerini göstererek gülümsedi. Ona doğru ilerledi. Lidia İvanovna sırtındaki elbiseyi birçok sıkıntılara girerek yapmıştı. Nitekim son zamanlarda yaptığı elbiselerin hemen he

I

499

men hepsi onun için üzüntü kaynağı oluyordu. Giyinmesini tamamen değiştirmişti.. Otuz yıl önceki giyişi ile şu andaki elbiseleri arasında bir ilgi yoktu. Kendisini süslemek ve çekici bir kadın gibi göstermek istiyordu. Ama görünüşü ile bu isteği arasındaki tersliğin herkesin gözüne batmasından da korkuyordu.

Ama Alexis bakımından, süslenmesinin başarılı bir sonuca varmış olduğunu söylemek mümkündü. Çünkü Alexis ona hayran kalıyordu. Alexis çevresini kuşatmış olan düşmanlar ve nefret arasında, onu, sevgi dolu tek bir varlık olarak görüyordu.

Alaycı bakışların arasından geçerken, güneşe çevrilmiş bir çiçeğe benziyordu sanki.

Kontes Alexandrovitch gülümsedi. Bunun pek önemli olmadığını anlatmak ister gibi omuzlarını silkti. Oysa Kontes, Alexis'in böyle bir şeyden çok zevk aldığını, ama bunu belirtmek istemediğini biliyordu.

Kontes Lidia, Seryoza'yı kastederek, "Bizim melek ne âlemde?" dedi.

"Doğrusu kendisinden memnun olduğunu söylemeyeceğim," dedi. Gözlerini açıp, kaşlarını yukarı kaldırmıştı. "Sitnikofda pek memnun değil. 'Sitnikof Seryoza'nın özel öğretmeni idi.) Daha önce belirttiğim gibi, bu çocukta insanları etkileyen şeylere karşı soğuk bir davranış var." Alexis işinin dışında kendisini ilgilendiren tek konudan yani oğlunun yetiştirilmesi konusundan söz etmeye başlamıştı.

Alexis, Kontesin yardımı ile hayata ve işine yeniden sarıldığı zaman, eline bırakılmış olan oğlunun öğrenimini de sağlamak gerektiğini düşünmüştü. Pedagoji ile daha önce hiç ilgilenmemiş olan Alexis, konuyu önce dikkatli bir şekilde ele alarak, birçok kitaplar okudu. Didaktik, öğretim ve antropoloji konularında bir yığın eser okuduktan sonra bir öğretim plâni yaptı ve Petersburg'un en iyi mürebbiyelerini tutarak oğlunun yetiştirilmesine başladı.

"Ama onun yüreğini unutuyorsunuz," dedi Kontes. "Onun yüreği500

babasınıninkine tıpatıp benziyor. Böyle bir insan kötü bir kimse olamaz."

"Evet belki... Ben bana düşenlerin hepsini yapıyorum. Elimden gelen bu."

"Bana gelmelisiniz. Bir konu hakkında sizinle konuşmak istiyorum. Acı hatıralarınızı deşmek istemezdim, ama başkaları böyle düşünmüyor. Karınızın burada bulunduğunu haber aldım. Bir mektup yollamış bana." Karısının sözünü duyunca Alexis titrer gibi oldu. Ama sonra yüzünde yapılacak hiçbir şey olmadığını düşünen bir insan ifadesi belirdi.

"Bunu bekliyordum," dedi Alexis Alexandrovitch.

Kontes ona hayranlıkla baktı. Karşısındaki adamın ne kadar yüce bir ruhu olduğunu düşününce gözleri doldu.

Alexis Alexandrovitch, Kontesin portreler ve mozayiklerle süslü ufak odasına girdiği zaman, Kontes henüz gelmemişti.

Elbisesini değiştiriyordu.

Yuvarlak masanın üzerine bir örtü serilmişti. Üzerinde porselen bir çay takımı duruyordu. Alexis Alexantrovitch odayı süsleyen sayısız portrelere ilgisizce baktıktan sonra masanın yanında oturdu. Üzerinde duran İncil'i eline aldı.

Kontesin ipek etekliğinin hışırtısını duydu.

Kontes hareketler yaparak içeri girerken, "Şimdi bu konu üzerinde sakın bir şekilde konuşabiliriz," dedi.

Kıpkırmızı kesilmiş olan ve derin derin nefes alan Kontes, birkaç giriş cümlesinden sonra, Anna'dan almış olduğu mektubu Alexis Alexandrovitch'e verdi.

501

Alexis mektubu okuduktan sonra uzun süre konuşmadı.

Sonunda çekingen bir şekilde gözlerini kaldırarak, "Bunu reddetmeye hakkım olmadığını sanıyorum," dedi.

"Sevgili dostum siz kimsede kötülük olmadığını sanırsınız..."

"Hayır ben herkesin kötülüğünü açıkça görüyorum. Konu bu değil. Acaba..."

Kararsız olduğu yüzünden anlaşılıyordu. Anlamadığı bir konuda karar verirken yardım bekliyor, tavsiyeler istiyor gibiydi.

"Hayır," dedi Kontes, "Her şeyin bir sınırı vardır. Ahlâksızlığı anlıyorum.." diye devam etti. Oysa gerçeği söylemiyordu. Çünkü kadınları ahlâksızlığa götüren şeyi hiçbir zaman anlayamazdı. "Evet ahlâksızlığı anlıyorum, ama acımasız davranmasını anlayamıyorum. Hem de size acımasızlık yapılıyor. Sizin bulunduğunuz şehire nasıl olur da gelebilir? İnsan yaşadıkça neler öğreniyor... Sizin büyüklüğünüzü ve onun ahlâksızlığını gittikçe daha iyi anlıyorum.

"Taşı kime atmalı?" dedi Alexis Alexandrovitch. İçinde bulunduğu durum karşısında takındığı tavır ona zevk veriyordu. "Her şeyi affettim ben; onu çocuğuna karşı duyduğu sevgiden yoksun bırakmam."

"Bu sevgi mi dostum? Gerçek bir duygu mu acaba?> Sizin affettiğinizi kabul etsek bile elimize bırakılmış olan o meleğin duygularıyla oynamaya hakkımız var mı? Annesinin öldüğünü sanıyor. Onun için Tanrıya dua ediyor. Böyle olması daha iyi. Onu görürse neler düşünecek?"

Alexis Alexandrovitch bu düşüncelere katıldığını belli ederek, "Bunları düşünmemiştim," dedi.

Kontes başını ellerinin arasına alıp sustu. Dua ediyordu.

Duasını bitirip, başını kaldırdıktan sonra, "Beni dinlerseniz, annesinin Seryoza'yı görmesine izin vermeyin. Sizi bu yüzden ne kadar acı Çektiğinizi .görmüyor muyum sanıyorsunuz? Hadi kendinize aldırıyorsunuz diyelim. (Hep böyle yaparsanız zaten) Bu durumda bile gö502

rüşme, sizin ve çocuk için yeni acıların doğmasına neden olacak sadece. Eğer onda biraz insanlık kalmışsa böyle bencil hareket etmeye kalkmamalıydı. Evet bu görüşmeye engel olmalısınız. İsterseniz ben ona yazayım."

Alexis Alexandrovitch bu teklifi kabul etti. Kontes Fransızca yazdığı şu mektubu Anna'ya gönderdi:

"Sevgili Hanımefendi,

Çocuğunuzun sizi hatırlaması ve görmesi en kutsal tanıdığı şeylere karşı aklında bir şüphe uyandırabilir. Soracağı sorulara cevap vermek mümkün olmayabilir. Bu yüzden kocanızın bu görüşmeyi kabul etmemesini, hristiyanların sevgi anlayışı bakımından ele almanızı rica ediyoruz. Tanrı size acısın.

Kontes Lidia"

lık duygularıyla döktürüyordu.

Anna ile geçen bütün hayatını düşündükçe, ona teklif yaparken hem utanıyor, hem de üzülüyordu.

"Ama nasıl olur da beni suçlayabilirler?" diyordu. Wronsky'leri ve Oblansky'leri, bu yatak odası kahramanlarını düşündü. "Onların sevişmeleri ve evlenmeleri sanki başka türlü mü oluyor," dedi kendi kendine. Bundan sonra, her yerde dikkatini çeken, o kendinden emin ve sağlam adamları düşünmeye başladı. Bu hayat için değil, ama sonsuz hayat için yaşadığını düşünerek bu kötü hatırlamalardan kurtulmaya çalıştı.

Ama işin garibi, şu geçici ve önemsiz hayatında işlemiş olduğu birkaç hatanın kendisini, sanki sonsuz hayat yokmuş gibi şeytana uymalar fazla sürmedi.

Bu mektup Kontesin kendisine açıkça söyleyemediği bir amaca ulaşmasını yani Anna'yı yaralamasını sağlıyordu. Hem bu işi kestirmeden yapmıştı.

Alexis Aleandrovitch, Kontesin yanından ayrılıp evine geldiği zaman işleriyle bir türlü ilgilenemedi.

Bu kadar kötü işler yapmış olan ve kendisine karşı iyilikle davrandığı karısını düşünerek işlerinden geri kalmaması gerekirdi. Ama bir türlü böyle olmuyordu. Örneğin eline alıp okumaya çalıştığı kitabı bir türlü anlayamıyordu. Karısıyla olan bağlantılarını ve ona karşı işlediği hatayı (şimdi bu şekilde görünüyordu,ona) düşünmekten kendini alamıyordu. At yarışından döndükleri sırada, Anna'nın kendisini aldattığını nasıl söylediği gözünün önüne geliyordu, Anna'nın göndermiş olduğu mektubu hatırladığı zaman acı duyuyordu. Kimsenin istemediği affetmesini düşündükçe sanki çıldıracak gibi oluyordu. Öteki adamı" çocuğuna gösterdiği ilgiyi de hatırlıyordu. Bu, içini utanç ve pişman

Doğum gününden bir gün önce gezintiden dönen ve paltosunu hizmetkâra veren pembe yüzlü Seryoza, "Ne haber Kapitonich?" dedi. Hizmetkâr upuzun gövdesini eğerek, çocuğa gülümseyerek bakıyordu.

"Kapitonich, o kâtip bugün geldi mi? Babam gördü mü onu?"

"Evet gördü. Babanızın kâtibi dışarı çıktığı zaman o adamın geldiğini haber verdim," dedi hizmetkâr gözünü kırparak.

Salonlara giden koridorun kapısında duran mürebbiye, Seryoza'ya seslendi. Seryoza mürebbiyesinin ince sesini duymuyor gibiydi. Hizmetkârın kemerini tutmuştu. Bakışlarını ona dikmişti. "Peki babam, onun istediklerini yerine getirdi mi?"

Hizmetkâr "Evet" der gibi başını salladı. Belki yedi kez Karenin'lerin evine gelmiş ve Alexis Alexandrovitch kendisine yardım etmesini istemiş olan yoksul bir kâtip, hem Seryoza'yı hem de hizmetkârı ilgilendirmişti. Seryoza ona kapıda rastlamıştı. Adam ço504

cıklarının açlıktan ölmek üzere olduklarını söylüyordu.

İlk görüşmeden sonra, Seryoza ona bir kere daha rastlamıştı. Adamın başına neler geldiğini onu yakından ilgilendiriyordu.

Seryoza, "ok memnun oldu mu?" dedi.

"Şüphesiz. Dışarı çıkarken adeta oynuyordu."

Seryoza biraz sustuktan sonra, "Bir şey bırakan oldu mu?" diye sordu.

Seryoza, hizmetkârın, kendi doğum günü için'Kontesin bıraktığı hediyeden söz ettiğini derhal anlamıştı.

"Yok canım? Nerede?"

"Korney onu babanıza götürdü. Güzel bir oyuncak olmalı."

"Ne kadar büyük? Bu kadar var mı?"

"Hayır biraz küçük, ama güzel bir şey olmalı."

"Bir kitaptır."

"Hayır sanmam. Haydi koşun. Vasili Lukite sizi çağırıyor," diye ekledi hizmetkâr. Mrebiyenin yaklaştığını hissetmiş ve çocuğun eldivenli elini hafif bir hareketle kemerinden çıkarmıştı.

Seryoza, mrebbiyesini her zaman yumuşatan glmsernesiyile, "Vasili Lukite lütfen bir dakika," dedi.

Seryoza çok mutluydu. Onun için her şey mükemmeldi. Bunu herkese anlatmak ve bu duyguyu öteki insanlarla paylaşmak istiyordu. Yoksul kâtibin memnun olması ve kendisine oyuncaklar hediye edilmesi de bugün birlikte ortaya çıkmıştı. Seryoza, böyle bir günde, herkesin mutlu ve neşeli olması gerektiğini düşünüyordu.

"Babam bugün Alexandra Newesky nişanını aldı biliyor musunuz?" dedi Seryoza.

"Tabii biliyorum. Gidip kendisini kutlayanlar bile oldu."

"Buna memnun oldu mu?"

"arın sevgisini kazanmaktan mutluluk duyulmaz mı? Babanızın • buna lâıyk olduğı ortaya konmuş oluyor," dedi hizmetkâr ciddi bir şe

505

kilde.

Seryoza hizmetkârın yüzüne bakarak, hayallere daldı. Bu yüzü bütün ayrıntıları ile incelemişti daha önceden. Örneğın kırıl sakalların arasından aşığı doğru sarkar gibi görünen çenesini iyice tanıyordu. Bu yalnız Seryoza'nın bildiğı bir şeydi. Çünkü hizmetkâra aşığıdan bakıyordu o.

"Son zamanlarda kızınızı gördünüz mü?" dedi.

Hizmetkârın kızı bir bale danszyd.

Her zaman gelemez ki. Onun da dersleri var sizin de, haydi gidin..." dedi hizmetkâr.

Seryoza odaya girince, derslerine başlayacağı yerde, getirilen hediyein bir makina olduğunu tahmin ettiğini mrebbiyesine söyledi, sonra, "Siz ne dersiniz?" diye sordu. Ama Vasili Lukitç gramer dersinden başka bir şeyi düşünmüyordu.

Seryoza, kitabı elinde ders masasının basma getiğı zaman birden, "Alexandra Newsky'den daha büyük olan ned.ir söyleyin bana?" dedi. "Biliyorsunuz, babam Alexandre Nevvsky nişanını aldı."

Öğretmen, Vladimir'in Nevvsky'den üstün olduğunu söyledi.

"Peki ondan daha yüksek olan?"

"Doğrusu hepsinden daha yüce olan Adrey Pervoznanny'dir."

"Peki ondan daha ykseğı nedir?"

"Bilmiyorum," dedi Vasili Lukite.

"Demek bilmiyorsunuz?" diye cevap verdi. Sonra dirseğine dayanarak, düşüncelere daldı.

Çeşitli şeyler düşündü. Babasının teki iki nişanı da aldığıı düşündü. Sonra bydğı zaman kendisinin bunlardan büyük ne gibi bir nişan alabileceğini düşünmeye başladı. Koydukları her yeni nişanı kazanacaktı.

Seryoza'nın gramer hocası ikide gelecekti. Ama zaman geçiyor, Seryoza bir türlü derslerine alışamıyordu. Öğretmen yalnızca hoşnut506

suzluk duymadı, canı da sıkıldı. Bu Seryoza'yı etkiledi. Derslerini bilmesinden sorumlu tutulamayacağını anlıyordu. Çünkü ğretmeni anlattığı sırada her şeyi anlamış olduğunu sanıyor, ama sonra hiçbir şeyi hatırlayamıyordu. Örneğın "ansızın" kelimesinin bir hareket zarfı olduğunu bir türlü düşünemiyordu. Ama öğretmenini hayal kırıklığına uğratmış olduğu için üzüntü de duyuyordu.

Öğretmenin sesini çıkarmadan, kitaba baktığı anı seçerek:

"Mihail İvanich, sizin doğum gününüz ne zamandır?" dedi.

"Siz ödev ve derslerinizi düşünseniz daha iyi olur. İnsan gibi akıllı bir yaratık için doğum gününün ötekilerden farkı yoktur. O gün de ödevlerini yapmak zorundadır."

Seryoza öğretmenin, kokulu sakalına, aşağıya inmiş gözlüklerine bakarak hayallere daldı. Öğretmenin anlattıklarını duymuyordu bile. "Peki neden, hepsi böyle en tatsız konular aynı biçimde anlatıp dururlar. Neden beni bırakmıyor? Neden beni sevmiyor?" diye düşünüyordu. Sorularına cevap bulamıyordu.

Gramer öğretmenin dersinden sonra, sıra babasının dersine geldi. Seryoza babasını beklerken, masanın başında oturmuş, bir kâğıt keseceği ile oynayarak hayal kuruyordu.

Seryoza'nın en fazla sevdiği şey, gezmeye çıktığı sırada annesini aramaktır.

Seryoza genel olarak ölüme inanmadığı gibi, annesinin öldüğüne de inanmıyordu. Kontes annesinin ölmüş olduğunu söylemiş, babası da bunun doğru olduğunu açıklamıştı, ama Seryoza yine inanmıyor ve gezmeye çıktığı zaman annesini arayıp duruyordu. Siyah saçlı her güzel kadını annesi sanıyordu. Bu çeşit kadınlar görünce heyecandan adeta soluğu tutuluyor ve ağlayacak gibi oluyordu. Kadının kendisine

507

doğru gelip, yüzünden peçesini kaldırmasını bekliyordu. Annesinin yüzünü görecekti, onun kollarına atılacak, vücudunun yumuşaklığını . duyacak ve kokusunu içine çekecekti. Sonra mutluluktan bağıracaktı. Eski mürebbiyesi annesinin ölmemiş olduğunu söyledikten ve babasıyla Kontes onun ölmüş sayılacağını, çünkü kötü bir insan olduğunu ona anlattıklarından sonra da annesini aramaya devam etti. O gün parkta bir kadın görmüş ve annesine benzettiği bu kadının kendisine doğru gelişini heyecanla seyretmişti. Ama kadın biraz sonra ortadan kaybolmuştu. Seryoza o gün, annesine karşı her. zamankinden daha fazla bir sevgi duymuştu. Şimdi babasını beklediği sırada her şeyi unutmuş, elindeki bıçakla masanın kenarına çentikler açarken annesini düşünüp duruyordu.

Vasili Lukitç onu ayağa kaldırarak, "İşte babanız geliyor," dedi.

Seryoza yerinden fırlayıp babasının elini öptü. Sonra onun yüzüne dikkatle baktı. Aldığı nişandan dolayı duyduğu sevinci sanki yüzünden okumaya çalışıyordu.

Masanın yanındaki koltuğa oturan ve İncil'i alarak açan, Alexis Alexandrovitch, her hristiyanın İncil'i baştan sona bilmesi gerektiğini söylüyor, ama ders sırasında İncil'e baş vurmaktan kendini alamıyordu. Seryoza bunu farketmişti.

"Evet çok güzel bir gezinti yaptık babacığım," diye cevap verdi. Sonra kendisine yasak edilmiş olan bir hareketi yaptı, yani sandalyesini sallamaya başlayarak, "Nadinka'yı gördüm," dedi. (Nadinka Kontes Lidia'nın yeğeniydi. Onun evinde büyütülüyordu) "Size yeni bir nişan verildiğini söyledi. Mutlu musun babacığım?"

Alexis Alexandrovitch, "Önce lütfen sandalyeni sallama," dedi.

"Önemli olan ödül değil çalışmadır. Bunu anlamamı isterdim. Ödül almak için çalışacak olursan, çalışman sıkıcı bir iş haline gelir." (Alexis bunları söylerken sabahları yüzlerce kâğıt imzalamak gibi tatsız bir işi yaparken, sırf görevi olduğu için nasıl dayandığını düşündü.)508

509

Seryoza'nın pırıl pırıl yanan gözleri donuklaştı. Babası onunla her zamanki tavrıyla konuşuyordu. Seryoza, onun sanki kitaplardan çıkmış bir çocuğa hitap eder gibi konuştuğuna dikkat etmişti. Halbuki kendisi böyle hayal ürünü bir çocuğa hiç benzemiyordu. Ama babasıyla birlikte olduğu zaman, sanki kitaplarda rastlanılan insanlardan birisi gibi hareket ediyordu.

"Umarım söylediklerimi anlıyorsun" dedi babası.

Seryoza, "Evet babacığım," dedi.

Ders, İncil'den birçok sözleri ezerlemek ve eski Ahdin başlangıç kısımlarını tekrarlamaktan oluşuyordu. Seryoza bu sözleri çok iyi biliyordu, ama babasının kemikli alnına öyle dalgın bir şekilde bakıyordu ki, sonunda cümleleri birbirine karıştırmaya başladı. Böylece, Alexis Alexandrovitch onun söylediklerinden bir şey anlamadığını farketmiş oldu.

Kaşlarını çatıp Seryoza'ya sözlerin anlamını açıklamaya başladı. Seryoza bunları daha önce de duymuştu. Ama "ansızın" kelimesini olduğu gibi, bunları da çok açık bir şekilde anladığı için daha sonra bir türlü hatırlayamıyordu.

Seryoza korkarak babasına baktı. Acaba söylediklerini tekrar ettirecek mi diye düşündü. Babası, söylediklerini tekrar etmesini istemeden Eski Ahid'le ilgili konulara geçti. Seryoza bunları da çok iyi biliyordu. Tufandan önceki peygamberleri sayarken çok güçlük çekiyordu. Bunların arasında yalnız

Enok'un ismini hatırlıyordu. Çünkü Enok onun en fazla sevdiği kimseydi.

Kendisine sık sık sözünü ettikleri ölüme, Seryoza inanmıyordu. Sevdiklerinin ve kendisinin ölebiimesi inanılmayacak bir şeydi onun için.

Ölüm, onun için tamamen anlaşılmas ve olanaksız bir şeydi. Ama ona, bütün insanların öleceğini söylemişlerdi. Kendilerine inandığı kimselere bunun doğru olup olmadığını sormuş, hepsi de doğru demiş lerd. Ama Enok ölmemişti. Demek ki, başkaları da ölmeyebilirdi. "Tanrıya, onun kadar bağlı bir kimsenin canlı bir şekilde gökyüzüne alınmayacağını kim ileri sürebilir," diye düşünüyordu. Seryoza'nın sevmediği kötü kimseler ölebilir, ama iyi insanlar hep canlı kalabilirlerdi.

"Peki, peygamberlerin isimleri nelerdi?"

"Enok, Enok..."

"Seryoza bunu daha önce söyledin. Çok kötü yapıyorsun; çok kötü. Bir hristiyanı her şeyden daha fazla ilgilendiren şeyleri öğrenmek istemiyorsun." Ayağa kalkarken öğrenmek istediğini ne acaba?" dedi. "Hem beni, hem de öğretmenlerini üzüyorsun. Seni cezalandırmam gerekecek."

Babası ve hocaları Seryoza'dan memnun değillerdi. Derslerini öğrenmediği de doğrudu. Ama Seryoza'nın aptal bir çocuk olduğunu söylemek olanaksızdı. Hatta hocalarının kendisine örnek olarak öğretilenleri öğrenmek istemediğini ileri sürüyordu. Ama aslında onun bunu öğrenmesi diye bir şey söz konusu olmazdı. Babasının ve hocalarının istedikleri ile kendisinin istedikleri arasında büyük farklar vardı. Hatta öğrenim bakımından onun düşünceleri ile öğretmenlerinin ve babasının düşünceleri ile öğretmenlerinin ve babasının düşünceleri hiç uymuyordu. Seryoza dokuz yaşındaydı ama, kendi ruhunun neler istediğini biliyordu. Herkesin ona yaklaşmasının önüne geçiyor, öğretmenleri bir şey öğrenmeyeceğini söyledikleri sırada gönlü bilgi edinmek isteğiyle tutuşuyordu. Kapitoniç, Nadinka, Vasili Lukitç gibi kimselerden bir yığın şey öğreniyordu, ama öğretmenlerinin ona hiçbir faydası olmuyordu. Babası Seryoza'nın Nadinka'yı görmesini yasakladı. Ama bu Seryoza'nın daha fazla işine yaramıştı. Neşeli bir halde olan Vasili Lukitç ona oyuncaklar yapmasını öğretmeye başladı. Yatana kadar annesini düşünmedi. Ama yatağa girince, onu birdenbire hatırladı. Kendi bildi510

ği şekilde onun için dua etti ve ertesi gün yani doğum gününde annesinin gelip kendisini bulmasını diledi.

"Vasili Lukitç, bu akşam her zamanki dualardan başka ne gibi bir dua ettim biliyor musunuz?"

"Derslerinizi daha iyi öğrenebilmek için dua etmişsinizdir."

"Hayır."

"Oyuncaklar için mi?"

"Hayır, kesinlikle bilemezsiniz. Çok güzel bir şey bu, ama size söyleyemem, çünkü sırdır. Tahmin edemeyeceksiniz herhalde."

"Hayır edemem, hadi söyleyin," dedi Vasili Lukitç gülümseyerek. Gülmemesi pek nadir görülürdü. "Hadi yat artık, işiği söndürüyorum."

"Işık olmadan dua ettiğim şeyi daha iyi görebilirim. Bakın, sırrımı nerdeyse açıklıyorum," dedi Seryoza gülümseyerek.

Işık söndürüldüğü zaman, Seryoza annesini sanki yanı başındaymış gibi hissetti. Sanki önünde durmuştu. Sevgi dolu gözlerle ona bakıyordu. Sonra bıçağı, oyuncakları düşündü, kafasının içinde her şey birbirine karıştı. Uykuya daldı.

Petersbourg'a geldiği zaman, Anna ve Wronsky en güzel otellerden birinde kaldılar. Wronsky aynı otelde ama ayrı bir katta kalıyordu. Anna, çocuğu, çocuğun mürebbiyesi ve hizmetçisi ile birlikte dört odalı bir dairede kalıyordu.

Wronsky Peterbourg'a geldiği gün, gidip kardeşini gördü. Annesi de oradaydı. Kardeşinin karısı ve annesi yabancı ülkelerde neler yaptığı konusunda onunla konuştular, ortak tanıdıklarından söz ettiler. Ama Anna hakkında bir tek söz bile söylemediler. Kardeşi ertesi gün otele gelip onu gördü. Anna'dan söz etti Wronsky, Anna ile aralarındaki ilişkiye bir evlilik gibi baktığını, boşanma gerçekleşince onunla evle

511

neceğini. ama o zamana kadar da Anna'yı karısı gibi gördüğünü söyledi ve kardeşinden, bunları annesine bildirmesini rica etti.

"Başkalarının hoş görmesi bana vız gelir," dedi Wronsky. "Ama benimle ilgi kurmak isteyenler bana nasıl davranıyorlarsa, kanma da öyle davranmalıdırlar," dedi.

Wronsky'nin başkalarının yanında Anna ile resmi bir şekilde konuşuyordu. Ama ağabeysinin, Anna ve Wronsky arasındaki ilişkiyi bildiği kabul edilmiş olduğu için, Anna'nın Wronsky'nin malikânesine gitmesi konusunu açmaktan çekinmediler.

İçinde bulunduğu durum Wronsky'yi ilginç düşüncelere sürüklüyordu. Wronsky'nin, Anna ve kendisi için başkalarının arasına girmek ve sosyete hayatına katılmak imkânlarının ortadan kalkmış olduğunu düşünmesi gerekirdi. Ama Wronsky öyle yapmıyordu. Böyle bir düşüncenin eski zamanlarda doğru olduğunu, ama çağdaş hayatın ilerlemesi için (farkına varmadan ilerleme fikrinin savunucularından birisi haline gelmişti) bu düşüncenin bir yana bırakıldığını sanıyordu. Toplum hayatı değişmişti. Başkalarının arasına katılıp katılamayacakları sorusu eski önemini kaybetmişti. "Tabii saray çevresine yeniden giremeyiz, ama arkadaşlarla aynı ilişkilerimizi sürdürebiliriz" diye düşünüyordu. Aslında toplum hayatının kendilerine kapanmış olduğunu biliyordu, ama hayatın değişip değişmediğini anlamak için sanki deneme yapmak istiyordu. Ama çok geçmeden hayatın kendisi için açık, ama Anna için kapalı olduğunu anladı.

Petersbourg sosyetesine ait hanımlar arasında ilk gördüğü kuzini Betsy olmuştu.

"Sonunda görüştük," dedi. "Anna nasıl? Ne kadar memnun olduğumu anlatamam. Bu kadar seyahatten sonra Petersbourg sizin gözünüze çok zavallı bir yer olarak görülmüştür. Roma'da ne güzel bir balayı yaşamışsınızdır kimbilir? Boşanma ne oldu, her şey bitti mi?"

Wronsky, boşanmanın gerçekleşmiş olduğunu anlayınca Betsy'nin512

513

yüzünden bütün sevincin silinip gittiğini farkettiler.

"Başkalarının bana taş atmaya kalkışacaklarını biliyorum, ama gelip Anna'yı görecekmişim." dedi. "Evet mutlaka geleceğim. Sizin uzun süre burada kalmayacağınızı biliyorum. Kalmayacaksınız değil mi?"

O gün gelip Anna'yı gördü. Ama eskisi gibi hareket etmiyordu. Cesaretinden bir şeyler kaybetmiş gibiydi. Anna'nın arkadaşlığına sadık kalarak ne büyük tehlikelere girdiğini anlamak ister gibi hareket ediyordu. Anna'nın yanında sadece on dakika kaldı ve dedikodu yaptıktan sonra, gideceği sırada:

"Boşanmanın ne zaman gerçekleşeceğini bana hiç söylemediniz. Ben sizin tarafınızdanım, ötekiler her kötülüğü yapmaktan çekinmeyecekler. Her neyse, bugünlerde her şey böyle oluyor zaten. Demek cuma günü gidiyorsunuz. Birbirimizi görmememiz ne kadar kötü!"

Betsy'nin davranışı bile Wronsky'e; başkalarından ne bekleyebileceğini açıkça anlatmaya yeterdi. Ama Wronsky böyle hareket etmedi. Ailesinin içinde bulunduğu durumu anlayabileceğini düşündü. Annesinin pek umudu yoktu. O Anna'yı ilk görüşünde o kadar seven annesinin, şimdi aynı kadını sadece oğlunun hayatını mahvetmiş olduğu için affetmeyeceğini çok iyi biliyordu. En fazla güvendiği kimse kardeşinin karısı Varya'ydı. Onun Anna'ya karşı kötü davranmayacağını düşünüyordu. Anna'yı görmeye gideceğini ve onu evinde kabul edeceğini bile düşünmüştü.

Geldiğinin ertesi günü, Wronsky Varya'yı görmeye gitti ve onunla konuştu. Düşündüklerini açıkça belirtti.

"Wronsky sizi ne kadar sevdiğimi ve size ne kadar düşkün olduğumu bilirsiniz," dedi Varya. "Ama bu konuyu açmak istememiştin, çünkü size ve Anna Arcadieva'ya karşı yararlı olamayacağımı biliyordum. Benim onun hareketlerini eleştirdiğimi yargıladığımı sanmayın. Onun yerinde olsam, belki ben de aynı şeyleri yapardım. Zaten bunlar beni ilgilendirmez," dedi Varya. Wronsky'nin üzüntü dolu yü züne bakıyordu. "Ama her şeyi açıkça konuşmamız gerek. Benden gidip Anna'yı görmemi ve ona eski durumunu kazanmak için yardım etmemi istiyorsunuz. Bunun olanaksız olduğunu anlamıyor musunuz? Benim yetişkin kızlarım var. Kocam yüzünden sosyetenin içinde yaşamam gerekiyor. Evet gidip Anna'yı görebilirim, ama onu evime davet edemem. Ya da onu kimsenin öğrenemeyeceği bir yere davet etmem gerekecek. O da bunu kabul etmez."

Wronsky yengesinin kararını değiştiremeyeceğini bildiği halde üzüntüsüyle; "Kabul ettiğiniz kadınlardan çoğu ondan daha kötüdür!" dedi ve ayağa kalktı.

Varya ona çekingen bir şekilde bakarak, "Alexis beni anlamaya çalış, suç bende değil," dedi.

"Sana kızmıyorum," dedi, Wronsky üzüntülü bir durumda, "Dostluğumuzu yıktığı hiç olmazsa zayıflattığı için buna üzuldüm," dedi. "Benim başka türlü hareket edemeyeceğimi de siz anlamalısınız."

Bunları söyledikten sonra dışarı çıktı.

Wronsky bundan sonraki birkaç günü de kimseye rastlamamak için çaba harcayarak geçirdi. Tanıdıklarından birine rastlasa, bunun kendisi için bir sıkıntı ve acı kaynağı olacağını anlamıştı artık. İçinde bulunduğu en kötü durumlardan biri, Petersburg'dayken, Alexis Alexandrovitch ismiyle her yerde karşılaşmak zorunda kalmasıydı. Herhangi bir konudan söz açsa konuşma dönüp dolaşıp Alexis Alexandrovitch'e geliyordu. Nereye gitse, onunla karşılaşacağından korkuyordu.

Hele Anna'daki değişikliği, Wronsky'e aşık gibi görüyor, bazen de soğuk, anlaşılmaz ve tedirgin bir kimse gibi davranıyordu. Wronsky'den bir şeyler sakladığı belliydi. Ama bu durumda Wronsky'nin neler düşünebileceğini ve ne kadar acı çekebileceğini düşünmüyor gibi görünüyordu.514

Anna'nın Rusya'ya geri dönmesinin nedenlerinden birisi oğlunu görmek istemesiydi. İtalya'dan ayrıldığından beri bu isteğinden bir an bile kurtulamamıştı.

Petersbourg'a yaklaştıkça, bu karşılaşmanın önemini daha heyecan duyarak anlatıyordu. Hatta böyle bir karşılaşmayı gerçekleştirmek için ne gibi yollara başvurmaları gerektiğini bile düşünmüyordu. Oğlunun bulunduğu kente gelince, onu görmesinden daha doğal bir şey olabileceğini düşünemiyordu. Ama gelir gelmez çocuğunu görmenin o kadar kolay bir iş olmadığını anladı.

İki gündenberi Petersbourg'daydı. Sürekli olarak oğlunu düşünüyordu. Ama bu isteğini gerçekleştirememişti. Doğru eve gitmek hakkını kendinde bulamıyordu. Kocasına mektup yazmak da istemiyordu. Çünkü ancak, onu düşünmediği zamanlar kendini mutlu hissedebiliyordu. Oğluyla sokakta karşılaşmaya kalkışmak da istemiyordu. Orta söyleyeceği pek çok şey vardı. Onu kucağına almak sevmek istiyordu. Serge'in eski mürebbiyesi ona yardım edebilirdi. Ama bu mürebbiye artık Alexis Alexandrovitch'in evinde değildi. Onu bulmak için araştırmalar yapmış, böylece iki gün boşuna geçmişti.

Kontes Lidia'nın kocası ile eskisinden de samimi olduğunu öğrenmiş ve ona bir mektup yazmaya karar vermişti. Bu mektubu yazmak için çok çaba harcadı. Çocuğunu görmesinin kocasının yüce, kalpliliğine kalmış olduğunu belirtti. Mektup kocasına gösterilirse, Alexis'in bu isteği geri çevirmeyeceğini düşünüyordu.

Mektubu götüren adam, ona beklemediği, acı bir cevap getirmişti. Yani isteğine cevap verilmiyordu. Anna kendini küçülmüş hissediyordu. Bu acı duruma tek başına katlanması gerekiyordu. Çünkü Wronsky'nin gözünde çocuğunu görememesi o kadar önemli bir olay değildi. Wronsky'nin, çektiği acıyı anlayamayacağından ve kötü bir imada bulunacağından korkuyordu. Böyle bir durumda ondan nefret edebilirdi. Bu yüzden ona hiçbir şey söylemedi. Bütün gün evde oturup çocuğunu nasıl görebileceğini düşünmeye başladı. Sonunda kocasına bir mektup yazmaya karar verdi.

Tam bu mektubu yazacağı sırada, Kontes'in gönderdiği mektubu aldı. Bu mektupta kendisine yapılan haksızlığa çok öfkeleni. Kendisini suçlu bulmaktan çok, öteki insanlara kızıyordu şimdi.

"Bu soğuk davranışlar, bu sahte duygular," diye söylendi. "Bana acı çektirmek ve üzme için her şeyi yapıyorlar. Bunun üzerine ertesi gün, oğlunun doğum gününde doğruca eve gidip, Serge'i görmeye ve böylece onun aldatılmasını önlemeye karar verdi.

Bir dükkâna gidip oyuncaklar aldıktan sonra nasıl hareket etmesi gerektiğini düşündü. Sabah saat sekizde, Alexis Alexandrovitch'in evde bulunmadığı sırada gidecekti. Hizmetçilere para verecek ve peçesini kaldırmadan, Serge'in isim babası tarafından gönderilmiş olduğunu, oyuncakları ona vermesi gerektiğini söyleyecekti.

Her şeyi hazırlamıştı, yalnız oğluna neler söyleyeceğini bilmiyordu. Bunu düşünemiyordu.

Ertesi gün saat sekizde, bir araba kiralamış olan Anna eski evinin kapısını çalıyordu. Henüz giyinmemiş olan Kapitonich, pencereden bakıp peçeli bir kadın görünce, "Git kapıyı aç bakalım, bir hanım gelmiş," diye seslendi. Yardımcısı olan bir çocuk (Anna bu çocuğu tanııyordu) kapıyı açtı, Anna onun avucuna bir üç rublelik koydu.

"Serge... Serge Alexievitch..." diyerek yürüdü. Avucuna konulmuş olan parayı inceleyen çocuk, ikinci kapıya vardığı zaman onu durdurdu.

"Kimi görmek istiyorsunuz?" dedi.

Anna bu kelimeleri sanki duymuyordu. Cevap vermedi.

Ziyaretçinin şaşkın bir halde olduğunu gören Kapitonich onun yanına geldi. İkinci kapıyı açarken ne istediğini sordu.

Anna "Prens Sokorodumof, Serge Alexievitch'e gönderdi," dedi.

Anna içinde dokuz yıl yaşamış olduğu evinin, değişikliğe uğrama

miş olan antresinin kendisini bu kadar etkileyeceğini hiç düşünmemişti. Tatlı ve acı hatıralar zihnini doldurmuş, geliş nedenini tamamen unutmuştu.

Kapitonich önün kürk mantosunu alırken, "Lütfen bekleyin," dedi.

Mantoyu alırken Kapitonich onun yüzüne dikkatle bakmış ve Anna'yı tanıyarak sessiz bir şekilde eğilmişti.

"Lütfen içeri giriniz efendim," dedi.

Anna bir şey söylemek istemiş, ama başaramamıştı. İhtiyar adama utanarak suçlu bir şekilde bakmış, çevik adımlarla merdivenleri çıkmaya koyulmuştu. Kapitonich, iki büküm bir halde, onun peşiden gelmeye çalışıyordu.

"Mürebbiyesi belki buradadır ve giyinmemiştir. Ona haber vereyim," dedi.

Anna ihtiyar hizmetkârın söylediklerini anlamadan, pek iyi tanıdığı merdivenin basamaklarını çıkıyordu.

"Lütfen sola... Etraf temiz değil, kusura bakmayın... Beyefendi misafir odasındadır şimdi," dedi kapıcı nefes nefese. Sonra, "Bir dakika bekleyin efendim bakayım," diyerek, kapıyı açtı ve içeri girdi. Anna yalnız kaldı. Kapıcı geri dönünce, "Şimdi uyanmış efendim," dedi. Anna çocuksu bir esneyiş sesi duymuştu. Bu ses oğlunu sanki gözlerinin önündeymiş gibi hayal etmesine yetmişti bile.

"Bırakın beni gireyim. Siz gidin," dedi Anna. İçeri girdi. Sağ tarafta bir yatak vardı. Yatağın içinde uzanmıştı. Uykulu bir şekilde güliimsüyordu.

Anna sessiz bir şekilde ona yaklaşarak, "Serge," dedi.

Serge'den ayrı bulunduğu zamanlar onu en fazla sevdiği zamankinden yani dört yaşındaki gibi hayal etmişti. Oysa karşısındaki Serge, bırakmış olduğu Serge'den farklıydı. Dört yaşındaki Serge ile hiçbir ilgisi yoktu. Büyümüş ve incelmışti. Yüzü ne kadar süzölmüştü. Saçlarını kısacık kesmişlerdi. Elleri ne kadar solgundu. Onu bıraktığından

Anna

Karenina

517

heri çok değişmişti.

Çocuğun kulağına yeniden, "Serge." diye fısıldadı.

Çocuk dirseğinin üzerinde doğruldu, sanki bir şey arıyormuş gibi başını sağa sola çevirdi, sonra gözlerini açtı. Önünde kıpırdamadan duran annesine, sesini çıkarmadan inceden inceye baktı sonra birden gülümseyerek, gözlerini kapayıp kendini ileriye, annesinin kollarına doğru attı.

Anna derin derin nefes alarak, kollarını oğlunun beline doladı. "Yavrum, Sergei'm," dedi. Serge Anna'nın kollarının arasında kıpırdanıyor. "Anne" diyordu.

Yarı uykulu bir halde tombul kollarını annesinin boynuna dolamıştı. Anna yalnız çocuklarda bulunan o uyku dolu sıcaklık ve güzel kokuyu hissediyordu.

Serge gözlerini açarak. "Bugün benim doğum günüm olduğu için geleceğinizi biliyordum. Hemen kalkayım."

Bunu söyleyince uyumaya başladı.

Anna ona bakmaya doyamıyordu. Onun ne kadar değişmiş olduğunu anlıyordu. Vücuduna dokunuyor ve ağlıyordu.

Serge birden uyanarak, "Niçin ağlıyorsun anneceğim?" dedi. Sesi titremeye başlamıştı. "Neden ağlıyorsun?" diye sordu.

"Ağlamayacağım... Sevindiğim için ağlıyordum. Seni uzun süredir görmemiştım. Ağlamayacağım... ağlamayacağım," dedi. Gözyaşlarını tutmaya çalışıyor, başını yana çeviriyordu. Biraz sonra, "Hadi şimdi giyinme zamanı," dedi ve elbiselerinin bulunduğu sandalyenin yanına oturdu.

"Bensiz nasıl giyiniyorsun... Nasıl..." diyecek oldu. Söze neşeli bir şekilde başlamış, ama devam edememişti. Başını yine yana çevirdi.

"Soğuk banyo yapmıyorum. Babam bunu istemiyor... Vasili Lukitç'i görmediniz mi siz? Birazdan gelir. Benim elbiselerimin üzerine oturmushsunuz," dedi. Serge. Sonra gülmeye başladı.518

Arına K'arenina

519

Serge tekrar onu kucaklayarak, "Anneciğim." dedi. Sanki annesinin güldüğünü görünce artık her şeyi kavramış gibiydi.

Annesinin şapkasını çıkararak, "Bundan hoşlanmıyorum," dedi Anna. "Ölmüş olduğumu düşündün mü?"

"Hayır buna hiç inanmadım."

"Demek inanmadın şekerim."

"Biliyordum zaten,biliyordum." diye tekrarladı. Bu sözleri çok seviyordu. Saçlarını karıştıran annesinin elini tutup, avucunu öptü.

Bu kadının kim olduğunu bilmeyen, fakat konuşmalarından Serge'in annesinden başkası olamayacağını anlamış olan Vasili Lukitç, ne yapacağını şaşırmıştı. Anna'nın evden ayrılışından sonra Serge'in mürebbiyeliğine başlamış olan Lukitç, içeri girip girmemekte karar veremiyor ve Alexis Alexandrovitch'e haber vermek gerekip gerekmediğini düşünüyordu. Sonunda belli bir saatte, Serge'i kaldırmanın kendi görevi olduğunu ve orada bulunan kimsenin önemli olmadığını düşünerek, üstünü giyindi ve Serge'in odasına giderek kapıyı açtı.

Ama Anna ve oğlunun kucaklaşmaları, birbirlerine söyledikleri düşüncesini değiştirmeye yeterli oldu.

Başını salladı ve içini çekerek kapıyı kapattı. Boğazını temizleyip gözyaşlarını tutmaya çalışarak, "On dakika daha bekleyeyim," dedi.

Bu sırada evdeki hizmetkârlar da heyecanlanmışlardı. Eski hanımlarının evde olduğunu, Kapitonich'in onu eve soktuğunu ve Alexis Aleandrovitch'in saat dokuzda eve geleceğini biliyorlardı. Karşılaşmalarını engellemek gerekiyordu.

Uşak Korney, Kapitonich'in Anna'yı içeri bıraktığını öğrenmiş ve ona kızmıştı. Hatta evden kovulacağı bile söylemişti. Kapitonich bunun üzerine elini havaya kaldırarak, "Demek onu içeri almayacaktım On yıl yanında çalışıp bir tek kötü söz duymadıktan sonra. "Buraya giremezsiniz, gidin, diyecektim...."

Korney ona küçümseyici bir şekilde baktıktan sonra, "Hadi oradan asker," demişti. Sonra hizmetçi kadına dönerek, "Maria Efimova, bu durum ne olacak? Alexis Alexandrovitch birazdan gelecek."

Kadın, "Ben onu odadan çıkarırım, amma iş yani," diye ekledi.

Ve "Hanımefendiciğim," diye Anna'nın yanına koştu, ellerini omuzlarını öpmeye başladı. "Serge'in doğum gününde buraya gelmenize, neşe getirmenize izin veren Tanrıya şükürler olsun. Hiç değişmemişsiniz." dedi.

"Sizin burada olduğunuzu biliyordum," dedi Anna. Heyecanlanmıştı.

"Burada değilim, kızkardeşimle birlikte yaşıyorum. Doğum günü nedeniyle geldim sevgili Anna Arcadievna."

Kadın birdenbire ağlamaya, Anna'nın ellerini öpmeye başladı.

Serge yüzü pırlıl pırlıl, bir eliyle kadının, diğeriyle annesinin ellerini tutmuş, halının üzerinde tepiniyordu.

Serge:

"Bazen gelip beni görür... Geldiği zaman..." diyecek oldu. Ama kadının annesine bir şeyler fısıldadığını görüp sustu. Annesinin yüzünde, ona hiç uygun düşmeyen bir korku ve utanç ifadesi belirmişti.

Annesi ona yaklaştı:

"Şekerim," dedi.

Hoşçakal diyemiyordu. Ama yüzündeki ifadeden bu anlaşılıyordu. Serge bunu anlamıştı. "Şekerim beni unutmayacaksın..." dedi. Cümlelerin sonunu getirememişti.

Daha sonra başka şeyler söylemesinin de mümkün olduğunu düşünmüştü. Ama o anda aklına hiçbir şey gelmemişti. Serge onun neler söylemek istediğini anlıyordu. Annesinin mutlu olmadığını ve kendisini sevdiğini farketmişti. Anne ve babasının karşılaşmayacağını sezi

yordu. Fakat yüzündeki utanç, onun yürekler acısı halini görünce soru sormaya cesaret edemiyordu. Annesinin yanına sokulup, kulağına, "Hemen gitme, şimdi gelmez," dedi.

Annesi onu kendisinden ayırıp yüzüne baktı. Yalnız babasından söz ettiğini değil, babası hakkında ne düşünmesi gerektiğini sorar gibi bir hali olduğunu farkettiler.

"Serge şekerim, senin onu sevmen lâzım," dedi. "Benden daha kibar ve iyidir. Ben ona kötülük ettim. Büyüdüğün zaman anlayacaksın

bunları," diye ekledi.

Serge onun omuzlarına asılıp, ağlayarak, "Hayır, senden iyi kimse yoktur," diye bağırmaya başladı.

Bu sırada kapı açılarak, Vasili Lukitç içeri girdi. Öteki kapıya doğru yaklaşan ayak sesleri duyuluyordu. Sütüne kadın, korku içinde fısıldadı, "Geliyor." Anna'ya şapkasını uzattı.

Serge yatağa kapanıp, yüzünü ellerinin arasına saklayarak ağlıyordu. Anna son bir kere eğilip, onun ıslak yüzünü öptü ve hızla kapıya doğru ilerledi. Dışarı çıkacağı sırada Alexis Alexandrovitch ile karşılaştı. Alexis Anna'yı görünce başını yere eğdi.

Kocasına baktığı zaman gözlerinde, oğlunu elinden almış olan bu adama karşı duyduğu nefret ve kıskançlık kendisini belli etmişti. Peçesini indirerek hızla dışarı çıktı.

Bir gün önce o.kadar acı ve sevgiyle seçmiş olduğu oyuncakların paketini açacak zamanı bulamamıştı. Onu da birlikte götürdü.

Anna çocuğunu görmek istiyor ve bunu uzun süredir hayal edip duruyordu, ama onunla karşılaşmasının kendisini bu kadar etkileyeceğini hiç düşünmemişti. Otel odasının yalnızlığına dönünce bir süre, burada bulunuşun nedenini anlayamadı. "Evet bitti artık. İşte yapayal

521

nızım." diyerek, şapkasını bile çıkarmadan sandalyeye oturdu. Pencereilerin arasına konmuş, bir masanın üzerinde duran bronz bir saate gözlerini dikerek, düşünmeye çalıştı.

Dışarıdan getirmiş olduğu Fransız hizmetçisi, içeri girerek giyinmesi gerektiğini söylediği zaman, Anna kadına şaşkın bir şekilde baktı.

Çocuğu güzel bir şekilde giydirmiş olan İtalyan mürebbiye, onu Anna'ya getirdi. Annesini gören bebek her zamanki gibi ağzını açarak gülümsemeye, ellerini sallayarak debelenmeye başladı. Onu görünce, gülmemek, tutsun diye parmaklarından birini uzatmamak mümkün değildi. Anna bunların hepsini yaptı. Onu kucağına alıp dans etti, taze bembeyaz dirseklerini, yanaklarını öptü. Bütün bunlara rağmen, bu küçüğe karşı duyduklarının, Serge'ye karşı duyduklarının yanında pek önemli olmadığını, hatta bu duygulara sevgi bile denemeyeceğine karar verdi. Sevmediği bir erkekten olan birinci çocuğuna sanki bütün analık sevgisini vermişti.

Çocuğu mürebbiyeye geri verdi. Masanın yanına yaklaşarak için

de Serge'in de resimleri bulunan bir albümü açtı. Çeşitli yaşlarda çekilmiş olan bu resimleri yanyana koyarak karşılaştırmalar yapmak istedi. Bunun için onları birer birer albümden çıkardı. Serge, bu resimde beyaz bir elbiseyle görünüyordu. Bir sandalyede oturmuştu, kaşlarını tatmıştı, ama gülümsüyordu. Fotoğrafi bir türlü çıkaramıyordu Anna. Masanın üzerinde kâğıt keseceği de yoktu. Bunun için yandaki resmi fıkarnaya. çalıştı. Bu Wronsky'nin Roma'da çektiği bir resimdi. Başında yuvarlak bir şapka ve uzun saçlıyken çekmişti.) Resmi çıkarken, "İşte," dedi. Birden mahvolmasına neden olan kişinin Wronsky olduğunu hatırladı. Onu sabahtanberi düşünmemişti. Ama bu asil ve yakışıklı yüzü görünce içinde bir şeylerin kıpırdadığını duymuştu.

"Peki ama beni böyle yalnız başıma nasıl bırakıyor. Hiç düşünmü

yor mu?" diye sorarak ona sitem etmeye başlamıştı. Oysa çocuğuyla ilgili her şeyi ondan sakladığını unutuyordu. Hemen haber gönderip gelmesini söyledi. Heyecanlanmıştı. Ona bütün olup bitenleri nasıl anlatacağını düşünmeye başladı. Haberci Wronsky'nin misafiri olduğunu, ama hemen geleceğini ve kendisinden Prens Yaşvin ile birlikte gelmelerine izin vermesini rica ettiğini bildirdi. Yaşvin Petersbourg'a yeni gelmişti. "Dün akşam yemeğinden beri beni görmemiş olduğu halde yalnız gelmiyor. Kendisine her şeyi anlatamayacağım, çünkü Yaşvin ile birlikte geliyor," diye düşündü. Birden garip bir düşünce aklına geldi. Ya Wronsky onu sevmiyorsa? Ne olurdu o zaman?

Sonra birkaç gün içinde olup bitenleri iyice hatırladığı zaman, bu düşüncelerin doğru olduğunu gösteren bir sürü neden buldu. Petersbourg'a geldikleri zaman ayrı odalarda oturmaları gerektiğini ileri sürmesi, dünden beri ortada görünmemesi ve şimdi gelirken, sanki kendisini yalnız olarak gömlekten korkuyormuş gibi bir arkadaşı ile birlikte gelmesi, Anna'yı şüpheli düşündürüyordu.

"O zaman bana niçin söylemiyor bunu? Bunu bilmem gerekir. Bunu daha önceden bilseydim ne yapacağıma karar verirdim," dedi, kendi kendine. Oysa Wronsky'nin kendisini sevmediğini düşünüyordu. Umutsuzluğa düşmüştü. Hizmetçisini çağırarak, giyinme odasına geçti. Wronsky kendisini sevmekten vazgeçmişse, güzelliği ile onu etkilemek istiyordu sanki. Saçlarını kendisine en fazla yakışan şekilde taradı.

Daha hazırlanmadan zilin çalındığını duydu. Odaya girdiği zaman Wronsky'nin değil Yaşvin'in bakışlarıyla karşılaştı. Wronsky, Anna'nın masanın üzerinde unuttuğu Serge'in resimlerine bakıyordu. Dönmek için acele etmedi.

Küçücük elini Yaşvin'in kocaman avucuna bırakırken, "Sizinle görüştüğümüzü sanıyorum. Geçen yıl yarışlarda karşılaşmıştık," dedi. Sonra Wronsky'e dönerek, elindeki fotoğraflara uzandı, "Ver onları

bana..." dedi. Yaşvin'le konuşmaya devam etti. "Bu yılın yarışları iyi miydi? Ben bu yarışları değil, ama Roma'daki at yarışlarını gördüm. Siz diğer ülkelerle pek ilgilenmiyorsunuz galiba. Sizi az tanıdığım halde bütün zevklerinizi biliyorum," diye ekledi.

Yaşvin:

"Özür dilerim. Zevklerim oldukça kötü şeylerdir," dedi.

Biraz konuştular. Wronsky'nin saatine baktığını gören Yaşvin Anna'ya Petersbourg'da uzun zaman kalıp kalmayacağını sordu. Sonra eğilerek pelerini aldı.

Anna Wronsky'e baktıktan sonra, "Hayır uzun zaman kalacağımı sanmıyorum," dedi.

"Demek ki bir daha görüşmeyeceğiz?"

"Gelip bizimle yemek yiyin," dedi Anna. "Yemek burada pek iyi değil, ama Alexis ile görüşmüş olursunuz. Eski arkadaşları arasında sizin kadar sevdiği kimse yoktur."

"Memnuniyetle," dedi Yaşvin gülümseyerek. Wronsky, bu gülümsemeden Yaşvin'in Anna'dan çok hoşlanmış olduğunu anlamıştı.

Yaşvin "Hoşça kalın," diyerek çıktı. Wronsky arkada kaldı.

Anna, "Sen de gidiyor musun?" dedi Wronsky'e.

"Geç kaldım bile," diye cevap verdi. Sonra Yaşvin'e seslendi, "Sen yürü, ben geliyorum."
Anna, Wronsky'nin elini tuttu ve bakışlarını gözlerinden ayırmayarak, onun gitmemesini sağlamak için söylemesi gereken sözleri aklından geçirdi.
"Bir dakika dur. Sana söylemek istediğim şeyler var. Yemeğe gelmesini söylemem doğru oldu mu?"
"Tabii çok iyi yaptın," dedi Wronsky. Sakin bir şekilde gülümseyerek, Anna'nın elini öptü.
Anna onun ellerini sıkarak, "Alexis bana karşı değişmedin değil mi?" diye sordu. "Burada ne kadar üzüldüğümü bilemezsin. Ne zaman

gidiyoruz?"

Yakında, yakında. Buradaki yaşayışımızın benim için de ne kadar tatsız olduğunu tahmin edebilirsin," dedi Wronsky elini çekerek.

Anna alınmış gibi, "Peki hadi git" dedi ve hızla onun yanından uzaklaştı.

Wronsky otele geri döndüğü zaman Anna'yı bulamadı. Kendisi çıktıktan sonra bir kadının Anna'yı görmeye geldiğini ve Anna'nın bu kadın ile birlikte gittiğini söylediler. Haber bırakmadangitmiş olması, bu kadar geç kalması, öğlene kadar başka yerlere gittiği halde Wronsky'e haber vermemesi ve Yaşvin'in önünde elindeki fotoğrafları kızgın bir şekilde çekip alması, Wronsky'i ciddi düşüncelere sürükledi. Anna ile açık bir şekilde konuşması gerektiğine karar vererek beklemeye başladı. Fakat Anna yalnız gelmedi. İhtiyar halası (hiç evlenmemişti) Prenses Oblonsky de onunla beraberdi. Anna'nın birlikte dışarı çıktığı kadın bu prenesti. Anna'nın bakışlarından ve sinirli hareketlerinden onun huzursuz olduğunu anlamıştı. Wronsky, Anna ile ilk tanıştığı zamanlarda onun bu halini çok sevmişti. Ama şimdi, aynı davranışlar onu korkutuyordu.

Yemek dört kişilik olarak hazırlandı. Tam yemek salonuna geçecekleri sırada, Prenses Betsy'den haber getiren Tuşkeviç geldi. Bets'y gelip Anna'yla son bir kere görüşmediği için özür diliyor, onun altı buçuk ve dokuz arasında gelip kendisini görmesini rica ediyordu. Wronsky, Anna'ya bakarak önün kimseyle görüşmemesinin doğru olacağını bildirir gibi yaptı. Fakat, Anna anlamamazlıktan geldi. •

Hafifçe gülümseyerek, "Yazık ki altı buçuk ve dokuz arasında gelemem," dedi.

"Prenses çok üzülecek buna."

"Ben de üzülüyorum."

Tuşkeviç, "Bu akşam Patti'yi dinlemeye gidiyor musunuz?"

"Patti mi? Güzel bir düşünce. Bir loca bulabilseydim giderdim."

Tuşkeviç, "İsterseniz ben bulabilirim" dedi.

"Size minnettar kalırdım," dedi Anna, Bizimle yemek yemek istemez misiniz?"

VVronsky hafifçe omuzlarını silker gibi yaptı. Anna'nın neler düşündüğünü bir türlü anlayamıyordu İhtiyar Prensesi neden çağırıyordu, Tuşkeviç'i neden yemeğe çağırıyordu? Hele operaya gitmek istemesi. Bütün tanıdıklarının bulunduğu operaya gitmek istediğini söylerken doğru mu söylüyordu? Anna'ya baktı. Anna hem aldırmaz, hem yarı alaycı, hem de zavallı bir bakışla cevap verdi ona, Wronsky bunun ne demek olduğunu anlayamadı. Anna yemekten huzursuz bir şekilde davranıyordu. Yemekten kalktıktan sonra Tuşkeviç operaya gitti. Yaşvin ve Wronsky aşağıya sigara içmeye indiler. Wronsky biraz kaldıktan sonra tekrar yukarı çıktı. İçeri girdiği zaman, Anna'nın Paris'ten getirmiş olduğu ipek ve kadife tuvaletini giymiş olduğunu gördü. Bu tuvaletin yakası çok açıktı. Bütün güzelliği belirliyordu.

Wronsky ona bakmamaya çalışarak, "Operaya gidiyor musunuz gerçekten?" dedi.

Kendisine bakmamasına alınan Anna, "Neden bu kadar heyecanlandınız?" dedi. "Niçin gitmeyeyim?"

Wronsky'nin bu sözleri söylemesinin nedenini anlamıyormuş gibi davranıyordu.

Wronsky kaşlarını çatarak, "Gitmemen için bir neden yok." dedi.

Anna onun alaycı tavırlarının farkına varmamış gibi yaparak; "Ben de bunu söylemek istiyordum," diye cevap verdi.

Wronsky aynen kocasının tavrıyla, "Anna size ne oluyor Allah aşkına," dedi.

"Ne sormak istediğinizi anlamıyorum."

"Operaya gitmek diye bir şey olmayacağını biliyorsunuz?"

"Neden olmasın. Yalnız gitmiyorum ki... Prenses Varvara da benimle gelecek."526

Wronsky şaşırmış gibi omuzlarını silkti. "Gerçekten bilmediğinizi mi..." diye söze başladı. "Bilmek istemiyorum." dedi Anna sert bir şekilde. "Bana vızgelir. Yaptıklarım pişman mı oldum? Hayır, hayır... Bugün de aynı şeyleri yapardım. Sizin ve benim için önemli bir tek şey varsa, o da birbirimizi sevip sevmediğimizdir. Seni seviyorum. Başka her şey vız gelir bana." dedi Wronsky'e Rusça konuşarak.

Gözlerinde garip bir parliltı vardı. "Bana karşı değişmedinizse neden gözlerinizi kaldırıp bir kere bile bakmadınız?"

Wnonsky ona baktı. Bütün güzelliğini ve kendisine o kadar yakışan elbisesini gördü. Ama bu güzellik ve incelik Wronsky'i rahatsız ediyordu şimdi.

• Wronsky buz gibi bakışlarını Anna'ya çevirdi, sesini yumuşatmaya çalışarak, "Size karşı olan duygularım değişmedi. Ama rica ederim bunu yapmayın," dedi Fransızca.

Anna onun sözlerini anlamadı ama bakışlarındaki soğukluğu farkettil. Tedirgin bir şekilde cevap verdi.

"Neden gitmemem gerektiğini açıklar mısınız lütfen?"

"Çünkü sizin için..." Wronsky kararsızdı.

"Anlamıyorum, Yaşvin'le birlikte olmak kötü bir şey mi? Prenses Varya da kötü bir insan değil... İşte geldi..."

Wronsky kendisini anlamak istemeyen Anna'ya karşı ilk defa nefret duymaya, kızmaya başlamıştı. Ona kızgınlığının nedenini açıkça söylememesi, bu duygunun daha da şiddetlenmesine neden oluyordu. Düşündüğünü olduğu gibi söylemeye kalksa şöyle demesi gerekecekti.

"Çok tanınmış bir Prensesle ve böyle bir elbiseyle operaya gitmeniz, düşmüş bir kadın olduğunuz kabul ettiğinizi gösterdiği gibi, top

527

luma meydan okuduğunuzu ve onunla aranızdaki bağlan ebediyen kesmiş olduğunuzu da göstermektedir."

Ama bunları Anna'ya söyleyemiyordu. "Peki ama neden anlayamıyor. Ne oluyor ona?" diye soruyordu kendi kendine. Onun güzelliğinin daha fazla farkına vardı, şu anda ona karşı duyduğu saygının azalmakta olduğunu anlıyordu.

Odasına döndüğü zaman, Yaşvin upuzun bacaklarını uzatarak bir sandalyeye oturmuştu. Konyak ve maden suyu içiyordu.

Yaşvin arkadaşının üzüntülü yüzüne bakarak, "Lankovsky'nin Güçlü" isimli atından söz ediyordu. Onu satın almalısın. Tavsiye ederim. Hele vücudunun ön kısmı kusursuzdur denebilir.

"Galiba satın alacağım onu," dedi Wronsky.

Atlar üzerinde konuşmaları onu ilgilendiriyordu, ama Anna'yı düşünmekten de kendini alamıyordu. Ayak seslerini dinliyor ve sadece bakıyordu.

"Anna Arkadieva, operaya gittiğini bildirmemi emretti..."

Yaşvin bir bardak konyak daha içtikten sonra, ayağa kalkıp ceketini ilikledi. Hafifçe gülümseyerek (Bu gülümseyişle, arkadaşının üzüntüsünün nedenini bildiğini anlatmak istiyor gibiydi) "Haydi biz de gidelim," dedi.

Wronsky üzüntülü bir sesle, "Ben gitmiyorum," dedi.

"Ben gitmeliyim. Söz verdim. Gelirsem önden bir koltuk al. Kruzin'in koltuğunu alabilirsin," dedi Yaşvin çıkarken.

"Gelemem işim var."

Otelden dışarı çıkarken, "İnsanın karısı olması kötü, ama karısı olmayan bir kadınla uğraşması daha kötü," diye düşündü.

Wronsky yalnız kalınca odada bir aşağı, bir yukarı dolaşmaya başladı.

"Bu gece herkes oradadır. Dördüncü gece. YegOr ve karısı hatta annem bile operadadır. Anna gitti. Pelerini çıkarıp aydınlık salona 528

529

girmiştir. Tuşkeviç. Prenses Varvara..." Onları gözünün önüne getiriyordu. "Peki bana ne oldu. Ben ya korktum, ya da onu korumak görevini Tuşkeviç'e verdim. Nereden baksan aptalca, evet aptalca bir şey bu..." "Peki beni ne diye bu duruma sokuyor" diye düşündü.

Masaya sertçe vurduğu zaman, üzerindeki maden suyu şişesi sallandı. Tutmak için elini uzattı, ama yakalayamadı. Şişesinin devrildiğini görünce kızıp masaya tekme attı. Sonra zili çaldı.

"Benim hizmetimde kalmak istiyorsanız işinizi daha dikkatli yapmalısınız" dedi uşağa. "Bunların kalkmış olması gerekir."

Suçsuz olduğunu bilen ve kendini savunmaya kalkan uşak, efendisinin yüzündeki anlamı görünce bir tek kelime bile söylemedi. Halının üzerine dökülmüş olan şeyleri ve, kırık bardak parçalarını toplamaya

başladı.

"Bu sizin göreviniz değil. Temizlik yapması için garsonu çağırın. Siz elbisemi hazırlayın."

Wronsky saat sekiz buçukta operaya gitti. Oyun en heyecanlı yerindeydi. Kürkünü çıkarmasına yardımcı olan görevli Wronsky'i tanıdı. Ona "Ekselans" diye hitap ediyordu. Hafifçe aydınlatılmış koridorda localara bakan adamla, kollarında kürkleri olduğu halde bekleyen iki kişiden başka kimse yoktu. Wronsky korkunç alkış seslerini duyunca parçanın sona ermiş olduğunu anladı. Şamdanlar ve gaz lambaları ile pırıl pırıl aydınlatılmış olan salona girdiği zaman gürültü halâ devam ediyordu. Wronsky salonun ortasına kadar ilerledi ve duraklayarak çevresine bakındı. O anda, dikkati, çevresinde bulunan tanıdık yüzlere, sahneye, gürültüye, ilgi çekmeyen, rengârenk kalabalığa her zamankinden daha az çevrilmişti.

İçeri girdiği zaman perde sona ermişti. Bu yüzden kardeşinin locasına gitmedi. Önde oturan ve kendisini görerek yanına çağırarak Serpuhovsky'e doğru ilerledi.

Wronsky, Anna'yı henüz görmemişti. Onun bulunduğu tarafa bakmamaya çalışıyordu. Ama insanların baktıkları tarafa dikkat edince onun nerede olduğunu anlıyordu. Çevresine dikkatle, ama farketmeden bakıyordu. En korktuğu şeyin gerçekleşip gerçekleşmemiş olduğunu anlamak istiyor yani, Alexis Alexandrovitch'in orada bulunup bulunmadığını bilmeye çalışıyordu. Alexis Alexandrovitch orada değildi.

Serpuhovsky, "Sende askerlikten eser kalmamış artık!" diyordu. "Bir diplomata ya da sanatçıya benziyorsun."

Wronsky gülümseyerek, "Evet haklısın," dedi. Sonra yavaşça dürbününü çıkardı.

"Doğrusu sana öneriyorum. Buraya gelip de bunu giyince (apoletlerini işaret ediyordu) özgürlüğümü kaybettiğimi anlıyorum."

Serpuhovsky, Wronsky'nin mesleki hayatının bitmiş olduğunu biliyordu, ama onu eskisi gibi sevmekte devam ediyordu. Hatta ona daha yakın davranıyordu.

"Yazık ki birinci perdeye yetişemedin."

Onun söylediklerini yarım yamalak dinleyen Wronsky, dürbününü koltuklardan localara çevirmişti. Türban giymiş bir kadının ve dazlak bir adamın yanında birden Anna'nın başını gördü. Göz kamaştıracak kadar güzeldi. Beşinci locadaydı. Önde oturuyordu. Yaşvin'e bir şeyler söylemek için hafifçe dönmüştü. Geniş omuzlarının üzerinde duran güzel başı ve pırıl pırıl gözleri, Wronsky'e onu Moskova'da baloda gördüğü anı hatırlattı. Güzelliğine yine hayrandı, ama bu güzellik ona kötü bir söz gibi geliyordu. Wronsky'e doğru bakmıyordu. Wronsky onun kendisini görmüş olduğunu anlamıştı.

Wronsky dürbününü yeniden o tarafa çevirdiği zaman, Prenses Varvara'nın garip bir şekilde kızarmış olduğunu gördü. Anna yelpazesini kapamış, kırmızı kadife kaplamanın üzerine vuruyor ve uzaklara Bakarak, yandaki locada olup bitenleri görmüyor veya görmek istemi530

Karenina

yordu. Yaşvin'in yüzünde kumarda kaybettiği zamanki anlam belirmişti. Bıyığının sol tarafını sanki yutacakmış gibi emiyordu. Yan gözle bitişik locaya bakıyordu.

Yandaki locada Kartasof lar vardı. Wronsky onları tanıyordu. Anna'nın da onlarla tanıştığını biliyordu. Ayağa kalkmış olan ufak tefek bayan Kartasof, arkasını Anna'ya dönmüş, kocasının tuttuğu mantosunu giyiyordu. Kadının yüzü bembeyaz kesilmişti, çok kızgındı. Dazlak ve şişman bir adam olan Katasof hem Anna'dan tarafa bakıyor, hem de karısını yatıştırmaya çalışıyordu.

Wronsky, Kartasof lada Anna arasında neler geçtiğini bilmiyor, ama Anna'yı küçük düşürücü şeyler olduğunu, arılayabiliyordu.

Bir şeyler olduğunu anlayan, ama kesin olarak ne olduğunu kestiremeyen Wronsky bir ipucu geçirmek umuduyla kardeşinin locasına gitti. Anna'nın bulunduğu yerden uzak yollar seçerek ilerlemeye çalışan Wronsky birden eski alay komutanı ile burun buruna geldi. Komutan iki tanıdığı ile konuşuyordu. Wronsky'i görünce yanındakilerden birine anlamlı bir şekilde bakarak:

"Ooo Wronsky gel bakalım. Alaya ne zaman uğrayacaksın," dedi.

"Özür dilerim, çok acelem olduğu için duramayacağım, başka sefere" dedi Wronsky. Hızla yukarı kata çıktı.

Wronsky'nin annesi, ihtiyar kontes de kardeşinin locasındaydı. Varya yanında genç Prens Sorokin olduğu halde onu koridorda karşılamıştı.

Prens Sorokin locaya dönünce, Warya kayınbiraderine hemen öğrenmek istediği konuyu açtı. Adamakıllı heyecanlanmıştı.

"Bu yapılmaz, çok kötü bir şey bu. Bayan Kartasofun böyle bir şey yapmaya hakkı yok..." diye başladı.

rf

"Peki ne oldu? Bilmiyorum ben."

"Ne?Duyinadınız mı?"

"Son duyacak kimse benim bilirsin..."

"Bayan Kartasoftan daha iğrenç bir yaratık olamaz."

"Peki ne yaptı?..."

"Kocam söyledi... Bayan Karenina'ya hakaret etmiş. Kocasını yanJaki locada bayan Karenina ile konuştuğu sırada, bayan Kartasof rezalet çıkarmış. Kocam onun yüksek sesle terbiye dışı bir söz söylemiş olduğunu anlattı."

Locanın kapısından başını uzatan genç Prens Sorokin, "Kont, anneniz sizi çağırıyor," dedi.

Annesi alaycı bir şekilde gülerek, Wronsky'e "Seni bekliyordum, nerelerdesin?" diye sordu.

Wronsky soğuk bir şekilde:

"İyi akşamlar anneciğim. Sizi görmeye geldim," dedi.

Prens Sorokin dışarı çıktığı zaman, "Neden gidip Bayan Karenina'ya kur yapmıyorsun? Doğrusu herkesin gözlerini kamaştırdı. Patti'yi bile unutturdu."

"Anne, bu konuyla ilgili bir şey söylememenizi rica etmiştim."

"Ben yalnızca başkalarının söylediklerini tekrar ediyorum."

Wronsky cevap vermedi. Prenses Sorokin ile biraz konuştuktan sonra, dışarı çıktı. Kapıda kardeşi ile karşılaştı.

"Ah Alexis..." dedi kardeşi. "Ne saçma iş... Kadın budalalığı işte. Dosdoğru gidip onu görmek istedim. Hadi birlikte gidelim."

Wronsky onun söylediklerini dinlemiyordu. Hızla aşağı indi. Bir Şey yapması gerekiyordu, ama ne yapacağını bilemiyordu. Anna'nın kendisini içine düşürdüğü saçma durumu düşünüp kızıyor, ama küçültülmüş bir insan olduğunu aklına getirince içi acımayla doluyordu. Aşağı inip doğru Anna'nın locasına yöneldi. Locada Stremof vardı. Anna ile konuşuyordu.

"Artık eski tenorlar kalmadı..."

Wronsky, Anna'nın kendisine alaylı bir şekilde baktığını sanıyordu. "Geç geldiniz. En güzel şarkıyı kaçırdınız," dedi.

—•HIS532

533

Wronsky sert bir şekilde:

"Müzik alanında pek bilgim ve zevkim yoktur."

"Prens Yaşvin gibi," dedi Anna. "Patti'nin çok bağırdığını ileri sürüyor."

İkinci perdenin ortasında, Wronsky, Anna'nın salondan çıkmış olduğunu görünce, çevresindekilerin kızgın bir şekilde "Şist, şist" diye seslenmelerine aldırmadan, ayağa kalkarak dışarı çıktı.

Anna daha önce eve gelmişti. Wronsky onun yanına gittiği zaman tiyatroda giydiği elbise halâ üzerindeydi. Duvara dayalı duran ilk sandalyede oturmuştu. Önüne bakıyordu. Anna ona baktığında eski durumunu aldı.

Wronsky: "Anna," dedi.

Anna gözleri yaşlı bir halde, "Bütün suç senin," diye bağırmaya başladı. Sesinde nefret belirtileri vardı.

"Gitmemeni söylemiştim. Kötü bir şeyler olacağını biliyordum."

"Kötü mü?" diye haykırdı. "İğrenç bir şey. Benim yanımda oturmanın onur kırıcı bir şey olduğunu söyledi bu kadın." Wronsky, "Sersem bir kadının gevezelikleri bunlar," dedi. "Neden bu tehlikeye atıldın, ne diye bu durumu yarattın?"

"Senin bu sakinliğinden nefret ediyorum. Bu duruma düşmemi önlemeliydin. Beni sevmiş olsaydın böyle davranmazdın."

"Anna. Seni sevdiğimden nasıl şüphe edebilirsin?"

"Benim sevdiğim ve acı çektiğim kadar, sevip acı çekseydin. dedi Anna.

Wronsky ona hem kızgındı, hem de acıyordu. Kendisini sevdiğini söyleyerek onu yatıştırmaya çalıştı. Çünkü başka türlü yatışmasına olanak yoktu. Sonunda yatıştı. Ertesi gün tamamen anlaşmış olarak şehri terkettiler.

Darya Alexandrovna yazı, çocukları ile birlikte, kızkardeşi Kitty Levine'nin evinde geçirdi. Kendi evi oturulmayacak durumdaydı. Levine ve Kitty onu, yazı birlikte geçirmek için ikna edebilmişlerdi. Stephane Arcadievitich bu kararın çok doğru olduğunu söylemişti ve Moskova'da kalmıştı. Arada bir gelip iki üç gün Levine'lerde misafir oluyordu.

Oblonsky'ler yetmiyormuş gibi, ihtiyar Prenses de gelip, yazı onlarla birlikte geçirmişti. Tecrübesiz kızına

yardım etmesinin gerekli olduğunu düşünüyordu. Bundan başka, Kitty'nin Almanya'da tanıdığı ve evlendiği zaman ona misafir geleceğini söylemiş olan Varenka da sözünü tutmuştu. Bütün bu misafirler Kitty'nin akrabaları ya da tanıdıklarıydı. Levine bütün bu insanları seviyordu, ama Levinvâr hayatlarının güme gittiğini ve "Cherbatzky unsurunun" hayatlarına kaplamış olduğunu da görmemezlikten gelmiyordu. Levine'in yakınlarından sadece Serge İvanovitch vardı. Ama o da Kosniçef ailesinden bir insandı. Levine'in manevi hayatı ortadan silinmiş gibiydi.

Levine'in evinde o kadar çok insan vardı ki, bütün odalar doluydu.. Büyükanne, masaya oturulduğu zaman, oradakileri sayıyor ve on üçüncü olan torununu ve ondan sonrakileri ayrı bir masaya orutturuyordu.

Yemekte bütün aile bulunuyordu. Dolly'nin çocukları, mürebbiyeleri ve Varenka mantar toplamaya gitmek için plânlar yapıyorlardı. Bilgisi ve zekâsı yüzünden, herkesin korku derecesinde saygı gösterdiği Serge İvanovitch mantar üzerinde konuşulanlara katılarak herkesi Şaşırtmıştı.

Varenka'ya dönerek, "Beni de götürün. Mantar toplamaktan hoşlanırım. Güzel bir iştir," demişti.

Varenka biraz kızarak, "Memnuniyetle," diye cevapladi. Kitty, koliyle anlamlı bir şekilde bakışmıştı. Bakışlarından bir şey anlaşılmaması için hemen annesiyle konuşmaya başladı. Yemekten sonra 534

Anna Karenina

535

kardeşiyle konuşmaya dalan Serge İvanovitch: elinde kahvesi, çocukların mantar toplamaya çıkacağı kapıyı görecektir şekilde pencerenin önünde oturmuştu. Levine de pencerenin yakınında oturuyordu.

Kitty de kocasının yanında durmuştu. Kendisini hiç ilgilendirmeyen bu konuşmanın bitmesini bekliyordu.

Serge İvanovitch'in de konuşulanlarla pek ilgilenmediği belli oluyordu. Kitty'e gülümseyerek; "Evlendiğinizden beri çok değiştiniz, iyi bir değişme oldu bu" dedi.

Levine, Kitty'e bakarak, "Kitty senin için ayakta durmak iyi değil," dedi ve bir sandalye uzattı.

"Ooo vakit kalmadı artık," dedi Serge İvanovitch çocukların çıktığını görünce.

Varenka sırtında yeşil bir elbise ve başında mendil kapıda bekliyordu.

Serge kahvesini bitirip, sigara paketini ve mendilini ayrı ceplerine yerleştirerek, "Geliyorum Varvara Andraevna! Geliyorum," diye seslendi. Serge İvanovitch'in duyması gerektiğini düşünmüştü. "Ne kadar ince bir yaratık Varenka!" diye seslendi. "Korulukta mı olacaksınız? Belki biz de geliriz."

Birdenbire kapıda beliren ihtiyar Prenses, "Kitty durumunu unutuyorsun sen. Bağırman doğru mu?" diye seslendi.

Kitty'nin çağırmasını ve annesinin ona çıkışmasını duyan Varenka hızlı adımlarla Kitty'nin yanına gitti. Kızarmış yüzü, hareketlerindeki hızlilik, genç kızın içinde yeni duyguların ortaya çıkmış olduğunu açığa vuruyordu. Kitty bunların ne olduğunu biliyor ve sonucu dikkatle bekliyordu.

Varenka'yı öptüğü sırada, "Varenka bugün bir şeyler olursa çok memnun olacağım," dedi.

Şaşırmış olan Varenka bu sözleri duymuş olduğunu belli etmemek ister gibi, Levine'e, "Siz de bizimle geliyor musunuz" diye sordu.

"Evet ama harman yerine kadar gideceğim ben. Orada kalmam gerek."

"Neden, orada ne yapacaksın?" dedi Kitty.

"Yeni arabalara bakacağım. Gönderilen malları incelemem gerekiyor" dedi Levine.

"Sen nerede olacaksın?"

"Terasta olacağım."

Levine'lerde bulunan bütün hanımlar terasta toplanmışlardı. Yemekten sonra orada oturmaktan hoşlanmıyorlardı. Yapacak işleri de vardı. Agatha Mikhailovna'nın söylediği şekilde su katmadan reçel yapmakla da uğraşacaklardı.

Bu metodu Kitty kendi evinde öğrenmişti. Daha önce bir kere denemişlerdi, ama Agatha Mikailovna su koymadan reçel yapılamayacağını düşünerek gizli olarak su ilave etmeye kalkışmış ve bu işi yaparken yakalanmıştı. Şimdi herkesin önünde reçel yapmak zorunda kalıyordu. Su koymadan da reçel yapılabileceğini kendisine gösteriyorlardı.

Epeyce kızmış olan Agatha'nın yüzü kıpkırmızı kesilmişti. Dirseklerine kadar sıvalı kollarını hareket ettirerek, reçeli karıştırıp duruyor ve içinden iyice pişmemesini ya da kaskatı kesilmesini diliyordu. Agatha'nın kendisine kızmış olduğunu anlayan Prenses (çünkü bu reçel konusunda sorumlu kendisiydi) başka tarafa bakıyor ve sanki bu konuyla hiç ilgilenmiyormuş gibi başka konulardan söz ediyordu. Arada sırada Agatha'ya kaçamak bakışlarını çevirmekten de geri kalmıyordu.

Prenses konuşmasına devam ederek: "Hizmetçilerinin elbiseleri." "Stiva, hizmetçilere para vermenin daha

iyi bir hediye olduğunu 536

söylüyor." dedi Dolly. "Ama..."

Kitty ve Prenses bir ağızdan cevap verdiler. "Para olmaz, hediye vermek hepsinden iyidir."

Reçelin başına geçmiş olan Dolly. şurubu kaşıkla dökmeye başlayarak, "Bu oldu artık," dedi.

"Agatha Mikhailovna biraz daha pişirin, o zaman tamam olacak" diye ekledi.

İhtiyar kadın anlamasın diye hepsi Fransızca konuşuyorlardı. Kitty, "A propos de Varenka (Varenka'ya gelince)" diye söze karıştı. "Biliyor musun anne, bugün bir şeyler olacağını, işlerinin yola gireceğini sanıyorum. Ne demek istediğimi anlıyorsun değil mi? Ne iyi olacak," diye ekledi.

Dolly, "Doğrusu yaman bir çöpçatan," dedi. "Onları nasıl da buluşturdu."

"Yok canım. Anne söyle bakayım ne düşünüyorsun bu konuda."

"Onun hakkında kötü bir şey düşünülemez ki 'Serge İvanovitch'i kastediyordu.) Onun Rusya'da evlenemeyeceği kız yoktur. Çok genç değil tabii. Fakat kızların onunla evlenmek için can attıklarını biliyorum. Kız da çok hoş ama onun..."

"Ama anneciğim her ikisi için de bu çok iyi olacak. Kız ne kadar iyi biliyorsun," dedi Kitty parmaklarını çıtlatarak.

"Serge'in de onu beğendiği kesin, bundan eminim," dedi Dolly.

"Serge'in çok iyi bir işi ve zenginliği var bunları karısından istemek" zorunda değil. Ona gerekli olan sadece iyi bir kız."

"Kızın böyle bir kimse olduğu belli."

Kitty: "Kızın onu seveceğinden de eminim. Ne kadar güzel olacak. Onları ormandan gelirken görür gibi oluyorum. Ne olup bittiğini bakışlarından kolaylıkla anlarım," dedi.

"Heyecanlanma senin heyecanlanman doğru olmaz," dedi annesi.

"Heyecanlanmadım anne, Serge'in ona teklif yapacağını sanıyo

537

rum.

Kitty aniden sordu. "Anne babam sana nasıl teklif yaptı."

"Bizim evliliğimiz gayet kolay ve basit bir şekilde gerçekleşti," dedi yaşlı Prenses. Hatırladıklarından memnun olmuştu. Yüzü neşeye pırıldıyordu.

"Peki ama nasıl oldu? Kendisiyle konuşmadan önce onu sevdin değil mi?"

Kitty bir kadının hayatında o kadar önemli olan bu konuları annesiyle rahat rahat konuşabildiği için çok mutlu oluyordu.

"Tabii sevdim onu. Bizimle birlikte yazı sayfiyede geçirmişti."

"Peki birbirinizi nasıl anladınız?"

"Siz bu konuda yenilikler yaptığınızı sanırsınız, ama bu iş hep aynıdır. İnsan nasıl anlaşıp? Gülüşürler ve bakışlarla tabii."

"Evet doğru söyledin, gerçekten bakışlar ve gülüşlerle anlaşır insan," dedi Dolly.

"Peki neler söyledi?"

"Kostiya sana ne söyledi?"

"Tebeşirle yazarak anlattı bana. Ne kadar güzel bir şeydi bu. Sanki üzerinden yıllar geçmiş gibi."

Üç kadın bu konuyu düşünmeye başladı. Sessizliği ilk önce Kitty bozdu. Geçen yıl başından geçenleri ve Wronsky'e karşı duyduklarını düşünmüştü.

"Yalnız bir şey var, yani Varenka'nın şu aşk konusu var," dedi.

Düşündükleri ona bu olayı hatırlatmıştı. "Serge İvanovitch'e bu konudan biraz söz etmeliydim. Erkeklerin hepsi geçmişimiz hakkında Çok kıskançtırlar."

"Hepsi öyle değildir," dedi Dolly. "Sen kocanı düşünerek böyle söylüyorsun. Wronsky'i düşündüğü zaman bile acı duyan bir insan o. Söylediğim doğru değil mi?"

Kitty düşünceli bir gülümseyişle, "Evet," dedi.538

Leo Tolstov

Kızının savunmasını üzerine alan anası hemen atıldı. "Seninle Wronsky arasında bir şey olmadı ki. Böyle sinirlenmesini anlayamıyorum doğrusu. Wronsky sadece senin dikkatini çekmişti. Bu her genç kızın başına gelir."

Kitty biraz kızarak, "Evet. ama biz bundan söz etmiyoruz," dedi.

Annesi onun sözünü keserek, "Bir dakika durun," dedi. "Benim Wronsky ile konuşmama bile izin vermemiştin. Hatırlıyor musun?"

Kitty acı çekiyormuş gibi, "Aman anneciğim," dedi.

"Yavrucuğum senin bu sırada heyecanlanmaman gerekir. Dikkat etmelisin," dedi annesi.

"Merak etme heyecanlı değilim anneciğim"

Dolly:

"O sırada Anna'nın gelmesi ne kadar iyi oldu," dedi. "Ama kendisi için çok* kötü oldu bu." diye ekledi. Düşündükleri sanki onu şaşırtmıştı. "O zaman Anna kendisini mutlu hissediyor, Kitty ise mutlu olmak için çalışıyordu. Oysa şimdi durum tam tersine döndü. Onu sık sık düşünüyorum."

. Kitty'nin Wronsky ile değil de Levine'le evlenmiş olmasını bir türlü kabullenememiş olan annesi, "Düşünecek insan bulmuşsun. Bırak şu iğrenç kadını," dedi.

"Niye bu konuyu açıyorsunuz?" dedi Kitty. Sıkılmış olduğu belli oluyordu. "Ben bunları hiç düşünmüyorum. Düşünmek istemiyorum daha doğrusu." Kocasının ayak seslerini duymuştu.

"Düşünmek istemediğin şey de ne" dedi Levine onlara yaklaşırken.

Kimsenin kendisine cevap vermediğini görünce soruyu tekrarlamadı.

"Özür dilerim kadın millet meclisini dağıttım," dedi. Kendisine cevap vermek istemediklerini anlamış, kızmıştı.

Ama kendini toparlayıp Kitty'e doğru ilerledi.

I

539

I

"Nasılsın'." diye sordu. Kitty'e bakan herkesin yüzünde beliren anlam onda da ortaya çıkmıştı.

"Teşekkür ederim, iyiyim. Senin işler nasıl gitti?" dedi Kitty gülümseyerek.

"Yeni arabalar çok iyi. Fazla yük alıyorlar. Atlan koşmalarını söyledim. Çocukları almaya gidiyor muyuz?"

İhtiyar Prenses sitem eder gibi, "Kitty'i arabayla mı götüreceksiniz?" dedi.

"Evet Prenses, çok ağır sürülecek araba."

Levine bazı kimselerin kaynanalarına "Anne" dediklerini biliyordu, ama kendisi bunu bir türlü beceremiyordu. Gerçi Prenses'e saygı duyuyor ve onu seviyordu, ama ona "Anne" dediği zaman kendi annesine saygısızlık yapmış olacağını düşünüyordu. "Sen de bizimle gel anne," dedi Kitty.

"Böyle tedbirsiz bir şekilde hareket edilmesini görmek istemem." "Öyleyse ben de yürürüm. Kendimi çok iyi hissediyorum." "Biliyorum iyisin, ama tedbirli hareket etsen daha iyi olur." Levine, Agatha Mikhailovna'yı neşelendirmek için, "Agatha reçel oluyor mu? Bu yeni yöntem nasıl?" dedi.

"Oluyor herhalde," dedi Agatha. "Bana kalırsa bu kadar kaynat mamalı."

"Böyle daha iyi siz merak etmeyin Agatha," dedi Kitty. Daha sonra, "Annem Agatha'nın pişirdiklerine bayılıyor" diye ekledi.

Agatha Mikhailovna Kitty'e kızgın bir şekilde baktı.

"Beni avutmaya çalışmayın hanımcığım," "Sizi onunla birlikte görmem beni mutlu etmeye yetiyor."

Kitty: "Bizimle gelip siz de mantar arasanıza. En iyi yerleri gösterirsiniz bize" Agatha Mikhailovna gülümseyerek başını salladı. "Sana da kızmak istiyorum, ama elimden gelmiyor," demek ister gibi bir hali vardı.540

Kitty kocasıyla yalnız kaldığına çok sevinmişti. Çünkü terasa gelip onlara ne konuştuklarını sorup da cevap alamadığı zaman, kocasının canının çok sıkıldığını anlamıştı.

Yürümeye başlayıp, tozlu yola kadar gelerek evden görünmeyecek kadar uzaklaştıkları sırada, Kitty kocasına sokuldu. Levine yakında kendisine bir çocuk verecek olan karısının yanında bulunmaktan büyük mutluluk duyuyordu. Levine onun sesini duymak istiyordu. Hamile olduğundan beri gözlerindeki anlam kadar, sesi de değişmişti Kitty'nin.

"Demek yorulmadın?" dedi Levine.

"Hayır seninle yalnız kalmamıza çok sevindim. Onları seviyorum, ama yalnız başına geçirdiğimiz kış akşamlarını aramıyor değilim."

"O akşamlar güzeldi, ama bu günlerimiz de çok iyi. Her ikisi de çok iyi," dedi Levine karısının elini sıkarak.

"Sen terasa geldiğin zaman neden söz ediyorduk biliyor musun?" "Reçelden mi?"

"Evet reçelden de söz ediyorduk, ama asıl erkeklerin nasıl evlenme teklifi yaptıkları üzerinde konuşuyorduk."

Levine onun söylediği kelimelerden çok sesine dikkat ediyor ve yolun iniş çıkışlarını gözden kaçırmıyordu.

"Ya..." dedi. "Sen ne düşünüyorsun bu konuda?"

Levine gülümseyerek, "Ne düşüneceğimi bilmiyorum," diye cevap verdi. "Serge bana pek acayip görünüyor. Daha önce söylemiştim biliyorsun."

"Evet her şey olup bittiği zaman ben henüz çocuktum. Daha sonra bu konuda söylenenleri duydum. Ama onun o sırada nasıl bir insan olduğunu hatırlıyorum. Kadınlara karşı davranışına dikkat etmişimdir. Onlara kibar davranır. Kadın olarak değil sadece insan olarak ele alır onları."

"Evet haklısın. Ama şimdi Varenka ile... Durum biraz değişik sa

541

nırım."

"Belki vardır, ama Serge'i iyi tanımak gerekiyor. O sadece düşünce hayatı olan bir insandır. Büyük bir insandır."

Bizim düşündüğümüz gibi bir şeyin olması onu aşağılatır mı yani?"

"Hayır, ama o tamamen manevi bir hayata alışmıştır. Gerçekten

kaçınır. Oysa Varenika gerçeği temsil ediyor."

"Evet, ama Varenika'nın çok daha manevi bir insan olduğu söylenebilir. Serge'in benim gibi bir insandan hoşlanmadığını bilirim."

"Yanılıyorsun, seni çok beğeniyor. Akrabalarımın seni beğenmelerinden çok memnun oluyorum."

"Anlıyorum, bana çok nazik davranıyor ama..."

"Levine ile olan bağlılığınıza benzemiyor bu. Birbirinizi gerçekten sakınıyordunuz." Biraz durduktan sonra, "Ondan niye söz etmeyeyim?" diye ekledi. "Ondan söz etmediğim için bazen kendime kızıyorum. Söz etmeyince unutup insan. Zavallı kardeşim ne kötü bir durumdayız... Peki neden konuşuyorduk biz," diye sordu Levine.

Kitty kocasının söylediklerini kendi diline çevirerek, "Onun aşık plamayacağını düşündüğünü söylemiştin."

"Düşünmeyecek bir kimse demedim," diye cevap verdi Levine gülümseyerek. "Sadece aşık olmak için gerekli ilginin onda bulunmadığını söyledim. Ona her zaman özenmişimdir. Bu kadar mutlu oldum şu ar»da bile özeniyorum."

"Aşık olmaktan yoksun bir insan olduğu için mi özentisi duyuyorsun ona?"

"Hayır, benden daha mükemmel bir insan olduğu için," dedi Levi

ne. "Kendisi için yaşamıyor. Bu yüzden sakın ve mutlu bir hayat sürüyor."

Kitty sevimli ve alaycı bir gülüşle, "Peki sen?" diye sordu. Aynı gülümseyişle, "Peki sen neden memnun değilsin?"542

Levine kendisinin mutlu olmadığına, karısının inanmayışından zevk alıyordu.

Farkında olmadan, karısını, kendisine neden inanmadığını açıklamaya zorluyordu:

"Mutluyum, ama kendimden memnun değilim..." dedi.

"Peki mutluyusan nasıl olur da kendinden memnun olmazsın?"

"Doğrusu. Nasıl anlatsam... Benim en fazla merak ettiğim şey. şimdi senin ayağının takılmaması. Dikkat et böyle yürüme," diye bağırdı. Kitty; önünde duran bir dalın üzerinden atlamak için acele bir hareket yapmıştı. "Kendimi gözönüne getirip başkaları ile karşılaştırdığını zaman, özellikle kardeşimle karşılaştığım zaman zavallı bir insan olduğumu düşünüyorum."

Kitty aynı gülümsemeye. "Peki ama nasıl?" dedi. "Sen de başkaları için çalışmıyor musun? Kooperatif konusu, malikâne ile ilgili çalışmaların, kitabın ne oluyor?"

"Şimdi anlıyorum bunu... Evet bu bir bakıma senin yüzünden oldu," dedi Levine karısının elini okşayarak.

"Bütün bunların eski önemi kalmadı. Baştan savma yapıyorum onları artık. Onlarla seninle olduğu gibi ilgilenseydim... Oysa istemeden, sanki zorunlu bir şeymiş gibi yapıyorum bunları şimdi."

"Peki babama ne dersin?" diye sordu Kitty. "Başkalarına iyilik yapmakla uğraşmaz o. Zavallı bir kimse mi babam?"

"Hayır değil. Ama bir insanın bu şekilde zavallı sayılması için babanın ne kadar sade namuslu ve iyi bir insan olması gerekir. Bende bu özellikler yok. Benim hiçbir şey yaptığım yok. Senin yüzünden oldu bunlar. Daha öncesen vardın, şimdi de bu," dedi Levine. Kitty'nin kemerine doğru bakarak Kitty onun ne demek istediğini anlamıştı. "Eskiden bütün gücümü bu çalışmalara veriyordum, şimdi bunu yaşıyorum. Doğrusu utaniyorum. Bir angarya gibi geliyor bu bana şimdi. Kendimi aldatmaya çalışıyorum."

"Peki su yaşadığınız, anı Serge ile değişmek ister miydiniz? Bu iş

leri başkaları için yapmak, bundan zevk almak ve hayatta başka bir şeye sahip olmamak ister miydin?" "Yok canım," dedi Levine. "Doğrusu o kadar mutluyum ki hiçbir şeyi anlamıyorum. Serge. Varenika'ya evlenme teklifi yapacak diyordun galiba?" "Evet, ama pek de emin değilim. Yalnızca çok korkuyorum. Bir dakika dur." Eğilip yolun kenarında duran bir papatyayı aldı, "Gel sayalım," dedi. Yapraklarını bir bir kopararak, "Teklif edecek, etmeyecek, edecek, etmeyecek," diye saymaya başladı. Sonra çiçeği Levine'e verdi. Levine de, beyaz yaprakları kopararak, "Edecek, etmeyecek" diye devam etti. Kitty birdenbire "Hayır, hayır olmadı, iki tane kopardın." dedi. Pek gelişmemiş bir yaprağı koparan Levine, "Bu çok ufak sayılı naz ki..." dedi. "İşte araba bizi geçiyor bile." Prenses seslendi. "Kitty yorulmadın mı?" "Hayır." "Yorulduysa gel sen de bin. Atlar çok uslu, ağır gidiyorlar!.." Ama binmeye değmezdi, çünkü gelecekleri yere varmışlardı. Hep si birlikte yürüyerek o tarafa ilerlediler. Kara saçlarına beyaz bir eşarp sarmış olan Varenika neşeli bir şekilde çocuklarla ilgileniyordu. Kendisiyle ilgilendiği erkeğin evlenme teklifi yapması ihtimali onu adeta güzelleştirmişti. Serge İvanovitch onun yanında yürüyor ve genç kıza karşı hayranlık duymaktan bir an bile geri kalmıyordu. Ona baktıkça genç kızın kendisine söylemiş olduğu tatlı sözler ve hakkında duyduğu övgüler aklına geliyordu. Onun 544

yanında bulunmaktan duyduğu mutluluk sürekli artıyordu. Sonunda sepetine bir mantar koyduğu sırada Varenika'nın gözlerinin içine baktı kalmıştı. Genç kızın yüzündeki heyecan ve mutluluğu görünce, şaşırmış ve kendi kendine şöyle demişti:

"Madem ki böyle, o halde bu işi iyice düşünmeliyim. Karar vermeliyim. Okul çocukları gibi şaşırmış, kontrolsüz hareketler yapmak doğru değil."

"Ben herkesten ayrı mantar toplayacağım," diyerek ötekilerden ayrıldı ve ormanın içine daldı.

Kırk elli metre yürüdükten sonra, artık kendisini görmediklerinden emin olan Serge İvanovitch, kırmızı çiçekler açmış, bir çalının ardında durdu. Etrafında çıt çıkmıyordu. Yanında durduğu çalının tepesinde bir arı oğlu gibi vızıldayan sineklerin uğultusundan ve uzaktan gelen çocuk seslerinden başka bir şey duymuyordu. Bir de, Grisha'yı çağıran Varenika'nın kontralto sesini de duydu. Farkında olmadan gülümsedi. Güldüğünü farkettiği zaman sanki bundan hoşlanmıyormuş gibi başını salladı ve bir sigara yaktı. Kibriti tutuşturmak için bir hayli güçlük çekti. Ama sonunda kokulu sigarasının çıkardığı halkalara bakarak düşünmeye başladı.

"Neden olmasın?" dedi kendi kendine. "Bu yakınlaşma (Karşılıklı yakınlaşma diyordu buna) hayatımın genel akışına karşı olsaydı anlardım bunu. Ama böyle değil. Bu duyguya karşı çıkarabileceğim tek şey Marie'yi kaybettiğim zaman onun anısına sadık kalacağımı söylemiş olmamdır. Duygulanma karşı söyleyebileceğim tek söz budur," diye düşünüyordu. Başkalarının kendisini romantik bir insan olarak görmekten vazgeçeceklerini düşündüğü için böyle söylüyordu kendi kendine." Uygunluk bakımından düşünecek olursam bundan daha iyisini bulacağımı sanmıyorum," diyordu.

Serge birçok kadınlar tanımıştı, ama bunlardan hiçbirinde karısında bulunması gereken özellikleri görememişti, Varenika bir çocuk ka

545

dar taze ve gençti, ama aynı zamanda bir kadın kadar olgundu. Onu sevecek olsa bir kadın gibi sevecekti. Önemli bir şeydi bu. Sosyete hayatından nefret ediyordu, ama sosyete hayatını çok yakından tanıyan ve buna kolaylıkla uyabilen bir insandı. Serge'in hayalinde kadının en önemli özelliklerinden birisi de buydu. Sadra Varenika dindar bir kadındı. Ama dindarlığı Kitty'ninki gibi çocukça bir dindarlık değildi. Prensiplere bağlı bilinçli bir dindarlıktı. Hangi bakımından ele alsın, Serge bu genç kızın istediği kadına çok uyduğunu görüyordu. Fakir ve kimsesiz bir genç kızdı. Her şeyini kocasına borçlu olacaktı. Serge evlilik hayatında karısının böyle olmasını istiyordu. Bütün bu özelliklere sahip olan Varenika onu seviyordu. Serge alçak gönüllü bir adamdı, ama bunu görmemezlikten gelemiyordu.

Serge de onu seviyordu. Bir tek kusur varsa o da biraz yaşlı olmasıydı. Ama onun ailesindeki insanlar uzun yaşamaları ile ün kazanmışlardı. Sonra saçlarında bir tek beyaz kıl yoktu. Varenika, ellisine gelmiş erkeklerin sadece Rusya'da kendilerini ihtiyar sandıklarını söylememiş miydi? Fransa'da elli yaşında bir kimsenin kendisini olgun bir erkekle, kırk yaşında birisinin de genç bir adam kabul ettiğini de eklemişti. Zaten kendisini yirmi yaşındaki gibi genç hissettikten sonra yaşının ne önemi olabilirdi. Varenika'yı, batan güneşin renklere boğduğu ufku üzerinde, ormanın kıyısında gördüğü zaman kalbi heyecanla çarpmamış mıydı? Sanki gönlü eriyormuş gibi bir duyguya kapıldı. Kararını vermiş gibiydi. Varenika bir mantarı koparmak için eğilip çevik bir şekilde ayağa kalktıktan sonra çevresine bakındı. Serge İvanovitch

sigarasını atarak kararlı adımlarla ona doğru ilerledi. Leo Tolstov

"Varvara Andaevna gençliğimde hayal ettiğim kadını düşünmüş ve onu karım olarak görmek istemiştim. Uzun yıllar yaşadım. Ama düşündüğüm şeyi ilk olarak sizde buldum. Sizi seviyorum ve sizinle evlenmek istiyorum."

Varenika'ya on adım yaklaşıp kadar. Serge İvanovitch bunları tekrarlayıp durdu kendi kendine. Varenika mantarların üzerine eğilmiş, onları Grisha'dan korumaya çalışarak Masha'yı çağırıyordu.

Tatlı sesiyle. "Buraya gelin küçükler, ne güzel mantarlar var." diye sesleniyordu.

Gülümseyen tatlı yüzünü ona çevirerek, "Siz bir şeyler buldunuz mu bari?" diye sordu.

Serge İvanovich. "Bir tane bile bulamadım, siz buldunuz mu? dedi.

Çevresini sarmış olan çocuklarla ilgilendiği için cevap veremedi. Bir ağacın dibinde duran küçük bir mantarı Masha'ya göstererek, "Onu da al," dedi. Çocuk mantarı alıp kırarken Varenika ayağa kalktı. "Bu beni yeniden çocukluğuma döndürüyor sanki," dedi. Serge İvanovitch'in yanına gelmiş çocuklardan ayrılmıştı.

Konuşmadan birkaç adım yürüdüler. Varenika onun konuşmak istediğini anlıyordu. Ne söyleyeceğini tahmin ettiği için heyecanlanıyordu. Varenika'nın susması daha doğru olurdu. Çünkü mantarlardan konuştuktan sonra asıl konuya geçebilmek için bir ara susmak uygun düşerdi. Ama Varenika elinde olmadan bir cümle söyledi.

"Demek bir şey bulamadınız... Zaten, ormanın içinde pek bulunmaz." Serge cevap vermeden içini çekti. Varenika'nın mantarlardan söz etmesine üzülmüştü. Ama Varenika'nın söylediklerine cevap ver mekten kendini alamadı.

"Evet ormanın kenarında daha fazla mantar bulunduğu doğrudur Birkaç dakika daha geçti. Çocuklardan iyice uzaklaşmışlardı. Varenika kalbinin atışlarını sanki duyacaktı. Bir sarıp bir kızarıyordu

547

Bayan Stahl ile yaşadıktan sonra Kozniçef gibi bir adamın karısı olabilmek, onun için mutlulukların en büyüğü demektir. Bu adamı sevdiğinden emindi.

Serge İvanovitch, teklifin şu anda yapılmadığı taktirde hiçbir zaman yapılamayacağını biliyordu. Varenika'nın nasıl heyecanlanıp korktuğunu görüyor ve üzülmüyordu. Hemen karar vermesi gerektiğini düşündü. Hatta teklifi hangi cümlelerle yapacağını bile aklından geçirdi. Ama bunları söyleyeceği yerde, birden aklına gelen bir soruyu sordu:

"Beyaz mantarla siyah mantar arasında ne fark vardır?"

Cevap verirken Varenika'nın dudakları titriyordu:

"Tepesi hemen hemen hiç farklı değildir. Fakat sapında görülür."

Bu sözler söylenir söylenmez her ikisi de artık her şeyin bitmiş olduğunu, söylenmesi gerekenlerin söylenmeyeceğini anlamışlardı. O ana kadar artan heyecanlar birdenbire sönmüştü.

Serge İvanovitch artık çok sakin konuşuyordu. "Siyah mantarın sapı iki üç gün traş olmamış bir erkeğin çenesine benzer," dedi.

Varenika gülümseyerek, "Evet doğru," dedi. Farkında olmadan yürüyüşlerinin yönünü değiştirmişlerdi. Çocukların bulunduğu tarafa gidiyorlardı. Varenika hem utaniyor, hem de üzüntü duyuyordu. Üzerinden yük kalkmış gibi bir duygu da vardı içinde.

Serge İvanovitch eve gelip olup bitenleri bir kere daha düşününce önceki kararının yanlış olduğunu, Marie'nin anısına saygısızlık edemeyeceğini anladı.

Çocuklar üzerine doğru koşarak geldikleri zaman, Levine karısını korumak için onun önüne geçerek, kızgın bir sesle, "Çocuklar yavaş, koşmayın!" diye seslenmişti.

Çocukların arkasından Varenika ve Serge ormandan çıktılar. Kitty ikisinin yüzüne bakar bakmaz, umdukları şeyin gerçekleşmemiş olduğunu hemen anlamıştı. 548

549

Eve döndükleri sırada kocası Kitty'e sordu:

"Ne oldu?"

Kitty babasını andıran bir tavırla (Levine, Kitty'nin bu özelliğini çok seviyordu). "İşler yürümedi," diye cevap verdi.

Çocukların çay içtiği saatte, büyükler balkonda oturup, hiçbir şey olmamış gibi, konuşmaya devam ettiler. Oysa, özellikle Serge ve Varenika önemli bir olay olduğunu çok iyi biliyorlardı. Sınıfta kalmış ya da

okuldan kovulmuş çocuklara benziyorlardı Orada bulunanlar da önemli bir şeyin olup bittiğini sezdikleri için, konuyu hiç önemsemeden birtakım ilgisiz şeylerden söz edip duruyorlardı.

İhtiyar Prenses, "Alexandre'in gelmeyeceğinden eminim," dedi.

O gece Stephane Arcadievtch'in trenle gelmesi bekleniyordu. İhtiyar Prens de gelmesinin mümkün olduğunu yazmıştı.

"Nedenini de biliyorum," diye devam etti Prenses, "Genç insanların, hiç olmazsa başlangıçta, yalnız bırakılmaları gerektiğini düşünür."

"Ama babam bizi hep yalnız bıraktı," dedi Kitty, "Sonra biz genç evli değil, eski kankoca olduk artık."

Prenses içini çekerek, "O gelmezse, sizden ayrılmak zorunda kalacağım."

Prensesin üzüntülü olduğu beliydi. Kızları birbirlerine bakıp sustular. Bu bakışlarla "Annemiz her zaman üzülecek bir şey bulur zaten," demek istiyorlardı. Ama onlar, Prensesin en fazla sevdiği kızını evlendirdikten sonra hem kocası, hem kendisi, hem de bomboş kalmış olan evleri yüzünden üzüldüğünü anlayamıyorlardı.

Esrarlı, anlamlı bir yüzle kenarda duran Agatha Mikhailovna'yı gören Kitty:

"Ne var Agatha?" dedi.

"Yemek zamanı," dedi ihtiyar kadın.

"Evet doğru," diye cevap verdi Dolly, "Sen gidip o işle uğraş, ben de Grisha'nın dersini tekrarlayıp tekrarlamadığını kontrol edeyim

Yoksa bütün gün tembellik eder."

Levine ayağa kalkarak, "Bu benim dersim Dolly, ben gidiyorum," dedi.

Orta okula başlamış olan Grisha, yazın derslerini tekrarlıyordu. Daha önce Moskova'da oğluna Lâtince çalıştıran Darya Alexandrovna Levine'lerde misafir kaldığı zaman günde en az bir kere, oğluna Lâtince ve aritmetik konularını tekrarlatmayı adet edinmişti. Levine bu işi kendisinin yapabileceğini söylememişti. Ama Dolly onun kitaptan ayrıldığını ve serbest bir şekilde ders verdiğini görünce, bu işi yine kendisinin yapmasının doğru olacağını ileri sürmüştü. Levine hem Stephane Arcadievtch'in oğlunu ihmal etmesine, hem de öğretmenlerin çocuğu bu kadar kötü yetiştirmiş olmalarına şaşıyordu. Ama Dolly'e onun istediği biçimde ders vereceğini söylemişti. Kitaptan ders verdiğini için buna pek ilgi duymuyor, bazen ders saatini bile unuttuğu oluyordu. O gün de öyle olmuştu.

Levine:

"Tamam Dolly.sen otur. Ben kitaba uygun olarak dersini veririm onun," dedi.

Levine, Grisha'nın yanına gitti.

Varenika da aynı şeyi Kitty'e söylüyordu. Levine'lerin evi gibi düzenli bir evde bile, Varenika faydalı bir insan olmanın yolunu bulmuş

"Yemeğe ben bakarım, siz oturun," diyerek Agatha Nikhailovinin yanına gitti.

"Tavukları hazırlamayacaklar diye korkuyorum. O zaman..."

"Agatha Mikhailovna ve ben bu işi hallederiz," dedi Varenika ve tadan kayboldu.

Prenses:

"Ne kadar hoş bir kız."

"Nefis bir insandır anneciğim. Onun bir eşi yoktur."550

Vareniku konuşmaya katılmak istemediği belli olan Serge İvanovitch. "Demek Stephane Arcadievtch bugün gelecek?" dedi. Sonru hafifle gülererek: "Damatları sizin iki damadınız kadar farklı bir aile yoktur sanırım." diye ilave etti. "Birisi sosyete içinde yaşayan oradan çıkarılsa hareket edemeyecek hale gelen bir kimse. Öteki de bizim çevik, atılgan, enerjik Kostiya'mız. Onu sosyeteye soktuğunuz zaman sudan çıkmış balığa döndürürsünüz."

Annesinin, bu çeşit konulan Serge'e açmasına kızan Kitty, "Anneciğim, her şeyi yapmaya hazır olduğunu söyledi, biliyorsunuz," dedi.

Prenses Serge'e dönerek. "Gerçekten çok dikkatsiz," dedi. "Zaten size söylemek istiyordum. Biliyorsunuz Kitty burada kalamaz. Mutlaka Moskova'ya gelmesi gerekiyor. Bunu Levine'e söylemelisiniz."

Konuşmalarının tam ortasında, at sesleri ve tekerlek gürültüleri duydular. Dolly kocasını karşılamak için kalkmaya davrandığı sırada. Levine Grisha'ya ders verdiğini odanın penceresinden atlayarak balkona seslendi. Alçak pencereden atlarken Grisha'yı da ardından atlatmıştı.

"Stiva geldi," diye bağırdı. "Dersi bitirdik merak etme Dolly," diye ekledikten sonra, arabaya doğru bir çocuk gibi koşmaya başladı. Arkasından seğirten Grisha da:

"İs ea id, eyus. eyus," diye seslendi.

"Birisi daha var babamız tabii," dedi Levine yolun alt başından. Kitty öbür taraftan gel, o merdivenden

inme."

Ama Levine. arabada oturmuş olan kimseyi ihtiyar Prens sanmakla yanılmıştı.

Arabaya yaklaştıkça, Stephane Arcadieitch'in yanında bulunan genç ve yakışıklı adamı daha iyi tanımıştı. Bu Cherbatzky'lerin uzak akrabalarından biri olan Vassenka Veslosky'di. Moskova ve Petersbourg sosyetelerinin en tanınmış kişilerinden biriydi. Stephane Arcadieitch onu tanıştırırken, "İyi bir sporcu ve yaman bir delikanlı," diye tanıtmıştı.

Levine arabaya binineyip. yanında yürüdü. Her gün. biraz daha fazla sevdiği ihtiyar Prens'in gelmemiş olması ve onun yerine, gereksiz bir adam olan Vassenka Veslovsky'i misafir etmek zorunda kalması bir hayli canını sıkıyordu. Hele, yaşlı genç bütün ailenin heyecan içinde bekledikleri merdivenlere yaklaştıkları zaman Vassenka'nın çok rahat bir şekilde Kitty'nin elini öpmesine adanmış kızdı.

Vassenka Levine'in elini bir kere daha sıkarken. "Kızınız ve benkardeş çocuklarıyız. Eskidenberi tanışırız," demişti.

Stephane Arcadieitch orada bulunanların birbirlerini selamlamalarına bile zaman bırakmadan, "Çok av var mı?" diye sordu. "Niyetimiz çok kötü. Tanya, arabanın arkasında senin için bir şey var, koş al," diyerek her tarafa lâf yetiştiriyordu. Karısının elini bir kere daha öptükten sonra avucuna alıp öteki eliyle okşarken, "Ne kadar güzelleşmişsin Dolly," dedi.

Biraz önce dünyanın en mutlu insanı olan Levine, şimdi kara kara düşünüyor ve herkesten nefret ediyordu.

Karısına kur yapan Stephane Arcadieitch'e bakarken, "Kimbilir bu dudaklarla dün kimi öpmüştür?" diye düşündü. Sonra Dolly'e baktı.

Onu da beğenmedi.

"Kocasının kendisini sevdiğine inanmıyor. Öyleyse neden memnun oluyor? Ne saçma bir durum!" dedi kendi kendine.

Bir an önce o kadar sevmiş olduğu Prensese baktı. Sanki kendi evindeymiş gibi Vassenka'yı karşılamasından hiç hoşlanmadı.

Serge İvanovitch'ten bile tiksiniyordu. Stephane Arcadieitch'i saygılı bir şekilde karşılaması gözünden kaçmamıştı. Halbuki Serge'in Oblonsky'i sevmeyişini ve ona karşı saygı duymadığını pek iyi bilirdi.

Hatta Varenika bile sinirine dokunuyordu. Yeni tanıştığı bu delikanlının karşısında hiçbir şeyden haberi olmayan melek gibi bir kız r'ünü oynarken evlenmekten başka bir şey düşünmüyordu.

Kendisi gibi herkesin de bir tatil günü geçirdiklerini düşünür gibi 552

Anna Karenina

davranışının aslında'nın nereli haline katılan Kitty'e herkesten daha fazla kızılıyordu. Hele herifin gülüşüne karşı gülümseyerek cevap vermesi Levine'i çileden çıkarmıştı.

Gürültü patırtı içinde konuşarak eve girdiler. Oturdıkları sırada Levine ortalıktan kayboldu.

Kitty kocasının canını sıkın bir şey olduğunu anlamıştı. Onu yalnız bulup kendisiyle konuşmak istiyordu.

Ama Levine işi olduğunu söyleyerek hemen gitmişti. Çiftlikte işlerinin önemini sanki yeni anlamış gibiydi.

"Onlar için bu çeşit işlerin önemi yok, oysa bu işler yapılmadan olmaz," diye düşünüyordu.

Levine kendisini yemeğe çağırdıkları zaman eve geldi. Agatha Mikhailovna ve Kitty, merdivende durmuşlar, yemekte çıkarılacak şaraplar üzerinde konuşuyorlardı.

"Ne diye böyle kafanızı patlatıyorsunuz? Her zamanki gibi hareket etsenize."

"Hayır... Stiva içmez... Kostiya bir dakika dur... Ne oluyor?" Levine karısını beklemeden hızla oturma odasına girdi. Stiva ve Vassenka'nın açmış oldukları hararetili konuşmaya katıldı.

Stephane Arcadieitch, "Ne dersin, yarın ava gidiyor muyuz?" dedi. Veslovsk, "Lütfen gidelim," dedi.

Levine:

"Tabii memnuniyetle. Bu yıl hiç çıktınız mı?" Levine kibar bir şekilde konuşuyor ve Vassenka'nın bacaklarına bakıyordu. "İyi avlar bulacağımızı umuyorum, yalnız çok erken kalkmamız gerekecek. Y ö gün değilsiniz sanırım. Yorgun musun Stiva?"

"Ben mi? Ben hiç yorulmam. İstersen bütün gece kalalım. İsterse niz hemen çıkalım."

553

"Gerçekten, hiç uyumayalım isterseniz... Çok güzel bir fikir." dedi Veslovsky.

Dolly her zamanki gibi hafifçe alay ederek, kocasına, "Hepimiz sizin uyumadan bir gece geçebileceklerinizi biliyoruz," dedi. "Bana sorarsanız şimdi uyumak gerekiyor... Ben gidiyorum."

Stephane Arcadieitch, "Hayır Dolly, biraz kal." dedi. Yemek masasının yanında oturan Dolly'nin yanına gitti. "Seninle konuşacaklarım var."

"Hiç sanmam..."

"Biliyor musun Veslovsky, Anna'larda kalmış. Yine onların yanına gidecek. Sizden elli mil uzakta oturuyorlar. Benim de gidip onu görmem gerek. Veslovsky, buraya gelsene..."

Vassenka hanımların bulunduğu masaya yaklaşıp Kitty'nin yanına oturdu.

*

Darya Aexandrovna, "Demek onu gördünüz. Lütfen anlatın bana, ne yapıyor?" dedi Vassenka'ya.

Levine masanın diğer uçundaydı. Prenses ve Varenika ile durmadan konuştuğu halde, Stephane Arcadieitch, Dolly, Kitty ve Vassenka arasında esrarlı ve hararetle bir konuşma olduğunu anlıyordu. Hepsi bununla kalmış olsa iyiydi...

Kitty'nin, hararetle bir şekilde konuşan Vassenka'nın yüzüne garip lgarip baktığını görür gibi olmuştu Levine.

Veslovsk, Anna ve Wronsky'den söz ederek, "Evleri çok güzel

I doğrusu," diyordu. "Hüküm vermek benim hakkım değil, ama onların evinde insanın kendini gerçekten bir evde hissettiğini söyleyebilirim." "Peki ne yapmayı düşünüyorlar?" "Galiba Moskova'ya gidecekler."

"Hepimizin gidip onları görmesi ne kadar iyi olurdu," dedi Stephane Arcadieitch. "Sen ne zaman Moskova'ya gideceksin?" "Temmuz ayını orada geçireceğim," dedi Vassenka.554

"Sen gidecek misin?" diye sordu Slephane Arcadieitch karısına.

"Uzun süredir isliyordum. Mutlaka gideceğim. Onun için çok üzülüyorum. Anna'yı çok iyi tanırım ben. Harika bir kadındır. Yalnız giderim oraya. Sen olmuşun daha iyi zaten."

"Tabii haklısın." dedi Stephane Arcadieitch, "Peki sen Kitty?"

Kitty kıpkırmızı kesilip, kocasına göz ucuyla bakarak. "Ben mi? Niçin gideyim?" dedi.

Veslovsky. "Anna Arcadieitch'yi tanıyor musunuz?" diye sordu. "Büyüleyici bir kadındır o."

Gittikçe kızaran Kitty. "Tabii tanıyorum." diyerek ayağa kalktı ve kocasının yanına gitti.

"Yarın ava çıkacak mısınız?" diye sordu.

Kitty'nin kızardığını gören ve bunu yanlış bir şekilde yorumlayan Levine kıskançlıktan deliye dönmüştü. Kitty'nin bu sorusunu da yanlış anladı. Sanki Kitty. Vessenka'ya aşıkta da onun memnun olması için kocasını ava gitmeye zorluyordu.

Levine hiç de doğal olmayan sesiyle cevap verdi, "Evet gideceğim."

"Gitmeyin. Yarın burada kalın. Yoksa Dolly kocasını görmeyecek. Öbür gün gidersiniz." dedi Kitty.

Levine, Kitty'nin bu sözlerini de şöyle yorumladı. "Beni ondan ayırma. Yani Vassenka'dan ayırma demek istiyordu. Sen istersen git. ama ben bu tatlı delikanlı ile birlikte olmak isterim."

Levine kibar bir şekilde. "Madem ki istiyorsun, yarın burada kalırsın," dedi.

Neden olduğu kötü durumu onlayamayan Vassenka. Kitty'nin arkasından kalkıp gelmişti. Onu hayran hayran seyrediyordu.

Levine bu bakışı yakaladı. Birden bembeyaz kesildi. Sanki nefes alamıyordu. "Karıma nasıl oluyor da böyle bakabiliyorsun?" diyordu içinden.

555

"Demek öbür gün gideceğiz..." dedi Vassenka. Bir sandalyeye oturarak, her zamanki gibi ayak ayak üzerine attı.

Levine'in kıskançlığı gittikçe artıyordu. Daha şimdiden kendini aldatılmış bir koca gibi görüyordu. Fakat bütün bunlara rağmen Vassenka ile kibar konuşuyor ve ona av hakkında sorular soruyordu.

Prenses ayağa kalkarak odasına gitmeye hazırlandı. Kitty'e yatmasının doğru olacağını söyledi. Böylece Levine'in duyduğu acı sona eriyordu. Ama Levine tekrar kıskançlık krizlerine tutuluyordu. Vassenka, Kitty'e

"İyi geceler" derken elini öpmek istemiş, ama Kitty, kızarak elini çekmiş ve acele bir şekilde:

"Biz böyle şeyleri sevmiyoruz," demişti.

Levine karısının böyle bir şeye izin vermesine ve sonra bundan birdenbire kaçınmasına kızıyordu.

Yemekte fazla şarap içmiş olan Stephane Arcadieitch oldukça neşeliydi. "Bu saatte yatılır mı?" dedi.

Sonra Ay'ı işaret ederek, "Bak Kitty ne kadar güzel" dedi. "Veslovsky tam serenad yapılacak zaman... Çok güzel sesi vardır bilmezsiniz. Gelirken birlikte şarkılar söyledik. En yeni şarkıları biliyor. Varvara Andraevna ile birlikte duetto söylesinler."

Toplantı dağıldığı zaman, Oblonsky ve Veslovsky evin önündeki yola çıktılar, orada dolaşarak şarkılar söyledikleri duyuluyordu.

Levine karısının yatak odasında sessizce oturuyordu. Karısının sofularına da cevap vermiyordu. Ama Kitty, "Belki Veslovsky'i beğenmedin," dediği zaman artık kendini tutamadı. Her şeyi söyledi Kitty'e. Bu sözleri söylerken küçüldüğünü anlıyor, bu yüzden daha da öfkeleniyordu.

Karısının tam karşısında duruyordu. Ateş gibi yanan gözlerini ona dikmişti. Kaşları çatılıydı. Kollarını

bağlamış, kuvvetli pazularını avuçlarının içine almıştı. Sanki adelelerini oldukları yerde tutmak istiyordu. Yüz ifadesinden acı çektiği belli oluyordu. Bu Kitty'e dokun556

557

muştı. Çeneleri sıkılmıştı.

"Benim kıskanç olduğumu anlamalısın. Saçma bir söz bu. Ben kıskanç olamam. Ama sana birisinin öyle bakmasına da dayanamıyorum. Kendimi küçülmüş, yaralanmış hissediyorum..."

Kitty o geceki hareketleri ve sözleri iyice hatırlamaya çalışarak, "Hangi şekilde bakması?" dedi. "Benim içinde bulunduğum durumda herhangi bir çekiciliğim olabilir mi?"

Levine başım ellerinin arasına alarak, "Bu sözü söylemeyecektin," dedi... "Ya çekiciliğin olsaydı ne olacaktı?.."

"Rica ederim Kostiya, bir dakika dinle beni... Benim için dünyada senden başka bir kimse yok... Hiç kimseyi görmememi mi istiyorsun?"

Kitty ilk önce, onun kendisini böyle kıskanmasına alınmış ve kızmıştı. Ama şimdi onun nasıl acı çektiğini görüyordu. Onu bu durumdan, kurtarmak için elinden geleni yapmaya hazırdı.

Levine umutsuzca, "Benim içinde bulunduğum gülünç ve iğrenç durumu anlamalısın," dedi. "Benim evimde bulunuyor ve her zamanki gibi rahatça hareket ediyor, ayak ayak üzerine atıyor... Ben de ona karşı kibar bir şekilde davranmak zorunda kalıyorum."

Kitty, kocasının kendisini bu kadar sevmesine içinden sevinirken, "Ama Kostiya abartıyorsun," dedi.

"İşin kötüsü sen her zaman aynısın. Benim için kutsal bir yaratık haline geldiğin şu sırada bile yine aynısın. Bu kadar mutlu olduğumuz bir sırada sersemin biri geliyor... Sersem değil... Onu küçümsemeye hakkım yok. Benim onunla ilgim yok. İyi ama mutluluğumuz..."

"Bu durumun asıl nedenini biliyorum ben," dedi Kitty.

"Söyle bakalım neymiş?"

"Biz masa başında konuşurken nasıl baktığınızı gördüm."

Levine canı sıkılmış gibi, "Peki ne olmuş?" dedi.

Kitty masa başında neden konuştuklarını kocasına anlattı. Bunları anlatırken heyecandan sesi kesiliyordu sanki. Levine bir süre sessizce onu dinledi, sonra birden:

"Katya seni boşu boşuna üzdüm. Beni affet sevgilim. Delilik bu. Bir yabancının bizim mutluluğumuzu bozacağını düşünmek korkunç birşey."

"Ben de senin için üzüldüm."

"Özür dilerim. Delinin biriyim ben...Bu yaptığım cinayet." "Bu küçük düşürücü bir durum, haklısın..."

"Öyleyse bütün yaz burada kalmasını isteyeceğim ondan. Ona çok nazik davranacağım," dedi Levine karısının elini öperek. "Yarın göreceksin... Ha sahi yarın gidiyoruz biz..."

Ertesi gün daha kadınlar uyanmadan, avcılarını götürülecek olan araba kapının önünde hazır olarak bekliyordu. Sabahın erken saatlerinden beri ava gidileceğini fatketmiş olan Laska, havlayıp mızıldadıktan sonra, arabacının yanına oturmuş, sabırsız gözlerle avcılarının geleceği tarafa bakıyor ve yerinde duramıyordu. İlk önce Vassenka Keslovsky görüldü. Dizlerinin üzerine çıkan yeni çizmeler giymişti. Üzerinde şeritli bir İskoç pelerini, belinde Rus malı deri bir fişeklik vardı. Elinde kayıpsız bir İngiliz tüfeği görülyordu. Laska onu görür görmez hemen aşağı atlayıp Vassenka'nın yanına geldi, kendi dilince ötekilerin gelip gelmediğini soruyordu sanki. Cevap alamayınca yine eski yerine geçti. Bir kulağını dikerek dinlemeye koyuldu. Sonunda kapı tekrar açıldı ve Stephane Arcadievtch'in puvanter köpeği fırtına gibi dışarı çıktı. Ardından ağzında sigarası, elinde tüfeği sahibi görüldü.

"Aferin Krak, aferin," diye köpeği coşturuyordu. Ayağında tozluklar vardı. Kısa bir ceket giymişti. Başında şekli kaybolmuş bir şapka vardı. Ama son model silahı ve eskimiş olmasına rağmen en iyi kalite deriden yapılmış fişekliği mükemmeldi.558

Vassenka. bir sporcunun eski püskü şeyler giymesinin sık bir gi yim olduğunu hiç düşünmemişti. Giyim eski püskü. ama av malzemesi en iyi kaliteden olduğu zaman pek göz alıcı bir manzara ortaya çıktığını, pırlıl pırlıl yanan Stephane Arcadievtch'e baktığı zaman anlıyordu. Stephane Arcadievtch eski püskü elbiseleri içinde bir Rus soylusunun tam örneğiydi. Vassenka bir daha ava gittiği zaman bu şekilde giyinmesi gerektiğini düşündü.

"Peki ev sahibimiz ne oldu?" dedi.

"Giyinik olarak aşağı inmişti, ama tekrar karısının yanına koştu galiba."

Stephane Arcadieitch doğru düşünmüştü. Levine giyinip aşağıya inmiş, ama tekrar yukarı çıkarak karısından bir gün önce yaptıklarından dolayı özür dilemişti Kendisine dikkat etmesini ve çocuklardan uzakta durmasını da söylemişti. Birisi farketmeden itebilirdi. Sonra iki gün evden uzaklaştığı için kızmadığını bir kere daha söylemesini istedi. Ertesi gün bir atlı ile kendisine sağlığını bildirmesini de istedi. Kitty kocasından iki günlüğüne ayrıldığı için üzülüyordu. Ama onu ayağında av çizimleri ve kendisinin hiç anlamadığı sporculuk heyecanı içinde görünce, bundan alacağı zevki düşünerek sevindi. Hatta ona neşeyle güle güle dedi.

Merdivenlerden koşu koşu aşağıya inen Levine. "Özür dilerim beyler." dedi. "Yemekleri aldınız mı? Peki peki... Laska in bakayım aşağı. Aşağıda yat."

Sonra kendisine yaklaşan marangoz ile konuşmak için arabadan aşağı atladı. "Dün gelip beni görmediniz. Şimdi işimden alıkoyuyorsunuz," dedi marangoza.

"İzin verirsiniz merdivene üç basamak daha ekleyelim efendim. O zaman tamamlanacak."

Levine canı sıkılmış bir şekilde, "Benim söylediklerimi dinleyecektiniz" diye cevap verdi. Size başka türlü yapmanızı söyleydim

Anna Kurenina

559

Artık düzelmez bu. Benim söylediğim şekilde yeni bir merdiven yapın."

Marangoz yeni yapılmakta olan bir binanın merdivenlerini yaparken aradaki mesafeyi hesaplamamış!! Yerine koyunca merdivenin kısa geldiğini görmüştü. Aynı merdivene üç basamak daha ilave etmek istiyordu.

Marangozla uzun uzun tartışan ve toprağın üzerine merdiveni ve binayı çizerek düşüncesini açıklayan Levine, sonunda damı yeni bir merdiven yapmak gerektiğine inandırabildi. .

"Benim dediğim gibi yapın lütfen," dedi. Sonra arabaya bindi. Levine evin sorunlarından kurtulduğu için o kadar neşeliydi ki, kimseyle konuşmak istemiyordu. Av sahasına yaklaşan bütün avcıların duyduğu o heyecanı duyuyordu. Tek düşüncesi Oblonsky önünde mahcup olmamak ve ondan daha iyi av çıkartmaktı.

Oblonsky de aynı şeyleri düşünüyordu Bu yüzden konuşmak istemiyordu pek. Vassenka tek başına konuşarak gevezelik edip duruyor susmak bilmiyordu. Levine onun söylediklerini dinleyince, dün ona ne kadar haksızlık etmiş olduğunu anlıyordu. Vassenka gerçekten, açık kalpli, basit, ama iyi bir insandı. Levine onunla bekârken karşılaşsaydı dost olurdu. Levine onun rahatlığını ve aldırmazlığını sevmemişti.

Vassenka soldaki ata bayılmıştı. Bu bir Don atıydı. Onu övüp duruyordu. "Bir step atına binip steplerde dört nala uçmak kimbilir ne kadar hoştur," diyordu. Levine onu sempatik bulduğu ve dün yaptığı yanlışlardan bir an önce kurtulmak istediği için olmalı, Vassenka'ya ısınmaya başlamıştı bile.

İki mil kadar ilerlediklerinde, Vassenka sigara içmek istedi, ama çantasını bulamadı. Çantada otuz yedi ruble para da vardı.

"Levine, ben şu yedek atla eve kadar gidip geleyim," dedi. İnmeye hazırlanıyordu.

"Hayır siz gitmeyin canım," diye cevap verdi Levine. "Arabacıyı 560

561

gönderirim."

Arabacı yedek atla geri döndü. Levine onun yerine geçti.

Stephane Arcadieitch, "Söyle bakalım nerelere gideceğiz?" diye sordu.

"Plânımız şu... Şimdi Gvozdiov'a gidiyoruz. Orada su tavuğu bulabiliriz. Gvozdiov'dan sonra hem su çuluğu, hem su tavuğu bulabileceğimiz çayırlar var. Şimdi hava sıcak. Oraya onbeş mil kadar vardır akşama doğru varıp biraz akşam avı yaparız. Geceyi orada geçirdikten sonra daha ilerlere gideriz."

"Peki yolda bir şey yok mu?"

"Var ama yorulmasak daha iyi olur. Zaten hava sıcak. İki yer var yol üstünde ama oralarda av var mı bilmiyorum."

Levine o taraflara gitmek istiyordu. Ama burası çiftliğe yakın olduğu için her zaman gidilebilirdi. Sonra üç avcının avlanmasına yetecek av yoktur oralarda."

Levine'in geçmek istediği küçük bir çayıra geldikleri zaman, Stephane Arcadieitch, usta avcılar gibi tâ uzaktan kamışları görmüştü.

Çayırı göstererek, "Burasını bir deneyelim mi?" dedi.

Vassenka "Levine hadi deneyelim ne olur?" diye yalvarmaya başlamıştı. Levine onların istediklerini kabul

etmek zorunda kaldı.

Daha araba durmadan köpekler birbirinin ardından yere atlayıp su birikintilerine doğru koşmuşlardı.

"Krak! Laska!"

Köpekler geri döndüler.

Onların hiçbir şey bulamayacağını düşünen Levine, "Üç kişi birden avlanamayız, ben burada kalacağım," dedi.

Veslovsky, "Hayır Levine, olmaz. Gel beraber gidelim," dedi.

"Üçümüze yetecek kadar yer yok orada, inanın. Laska gel buraya. Başka bir köpeğe ihtiyacımız yok değil mi?"

Levine arabanın yanında durup avcılarını seyretmeye başladı. Doğruca su birikintilerinin üzerine gidiyorlardı. Küçük kuşlardan başka bir şey yoktu orada. Vassenka bunlardan birini vurdu.

"Oraya gitmemeniz için değil, zaman kaybı olacağı için istememiştin. Gördünüz mü?" dedi Levine.

"Olsun yine de zevkliydi," dedi Vassenka. Bir elinde silahı ötekinde vurduğu küçük kuş, sallana sallana arabaya çıkmaya çalışıyordu. "Ne güzel vurdum bu kuşu değil mi? Çayırlara ne zaman varacağız?"

Atlar birden hareket ettiler. Levine başını bir tüfeğe çarptı. Tam o sırada bir silah sesi duyuldu. Aslında tüfek Levine başını çarpmadan önce ateş alınmıştı. Vassenka'nın horozlardan birini düşürmüş olduğu halde ötekini kurulu olarak bırakmış olduğunu anladılar. Saçmalar yere saplandı. Yaralanan olmamıştı. Stephane Arcadieievitch gülümseyerek Vassenka'ya çıkıştı. Ama Levine aynı şeyi yapamıyordu, hem tehlike atlatmış, hem de başını çarpmıştı. Zaten Vassenka'nın bu duruma çok üzülmediği belli oluyordu. Sonra neşeyle gülmeye başladı.

İkinci çayıra geldikleri zaman da Levine geçip gitmek istedi. Ama Vassenka yine ısrar etti. İyi bir ev sahibi olan Levine arabanın yanında kaldı.

Çok geçmeden Krak ferma yaptı. Vassenka koşarak hayvanın yanına gitti. Stephane Arcadieievitch yetişmeden bir su tavuğu havalandı. Vassenka kuşu vuramamıştı. Kuş biçilmemiş bir çayıra tekrar kondu. Bu hayvanın peşinden gitmek Vassenka'nın hakkıydı. Krak, su tavuğunu yeniden buldu ve ferma yaptı. Vassenka bu sefer kuşu kaçırmadı. Vurduğu avla'birlikte arabanın yanına geldi. "Siz gidin ben arabanın yanında dururum," dedi.

Levine onlara bakarak heyecanlanmıştı Dizginleri Vassenka'ya verip çayıra doğru ilerledi. Deminden beri orada dikilip kalmaktan 562

563

bıkmış olan ve mızıldanan Laska, Levine'in çok iyi bir ver olduğunu söylediği yöne doğru ilerledi. Krak burayı bulamamıştı.

"Köpeği neden durdurmuyorsun?" diye seslendi Stephane Arcadieievitch.

Köpeğin neşeli bir şekilde ilerlemesinden zevk duyan Levine. "Merak etme kuşları ürkütmez," dedi.

Laska ilerledikçe sinirli bir şekilde hareket ediyordu. Havalanan küçük bir kuşa bakmadı bile... Sazların çevresinde şöyle bir döndü. İkinci defa dönecekken birden kaskatı kesildi. Fermaya durdu.

Kalbinin adamakıllı çarptığını duyan Levine. "Stiva. Stiva," gel buraya diye seslendi. Birdenbire sanki kulağında bir perde açılmış gibi bütün sesleri boğuk gürültüler halinde duymaya başladı. Mesafe duygusu denilen şeyi kaybetmişti sanki. Stephane Arcadieievitch'in ayak seslerini duyuyor, onları uzakta ilerleyen nal sesleri sanıyordu. Üzerine bastığı otlardan çıkan sesi uçan su tavuğunun çıkardığını sanıyordu. Yakından gelen bir ses daha duydu. Birisi suyun içinde ilerliyor gibiydi. Bunun ne olduğunu anlayamadı.

Köpeğine doğru ilerledi.

"Aport," diye bağırdı.

Köpeğin önünden su tavuğu değil bir su çulluğu havalandı. Levine tüfeğini omuzladı nişan aldı. Ama bu sırada su içinde yürüyenlerin sesini hatırlatan gürültü artmaya başlamıştı. Sonunda Veslovsky'nin sesini de duydu. Tüfeğinin su çulluğunun arkasında kaldığını gördüğü halde ateş etti.

Kuşu vuramadığından emin Olduğu zaman dönüp arkasına baktıAraba ve atlar çayırın orta yerine kadar girmişlerdi.

Kuşa ateş edildiğini görmek isteyen Vassenka, at ve arabayla Ça yırın ortasına, çamurlu yere kadar gelmişti.

Levine çamura batmış arabaya doğru giderken, "Hay Allah kah retsin," dedi kendi kendine. Vassenka'ya soğuk bir şekilde seslen

arabayı neden buraya getirdin. Sonra arabacıyla birlikte atları ve arabayı çamurdan çıkarmaya çalıştı.

Levine hem rahat ateş edemediği, hem de atlarının çamura batması yüzünden sinirlenmişti. Hele ne Stephane Arcadieitch'in ne de Vassenka'nın arabayı çıkarmak için kendisine yardım etmediklerini görünce daha fazla kızdı. Onlar bu işten hiç anlamıyorlardı. Vassenka'nın orasının kuru olduğunu söyleyerek bahaneler uydurmasına hiç aldırmadan, arabacı ile birlikte arabayı çamurdan kurtarmaya çalıştı. Ama Vassenka'nın biraz sonra çamurlukları kırılacak gibi arabayı ittiğini görünce, ona karşı, eski duygularının etkisinde kalarak hareket ettiğini düşünerek kendisine kızdı. Bunun üzerine Vassenka'ya yakınlık gösterdi. Her şey yoluna girdikten sonra yemek yemek için oturdular.

Vassenka ikinci tavuğunu bitirirken Fransızca bir ata sözü söylebrek mutluluğunu belirtti. "Şimdi yaptıklarımı affettirmek için benim rabacının yerine geçerek arabayı sürmem gerekir," dedi. Levine'in ıslırlanna rağmen dizginleri eline aldı. "Hayır suçumu affettirmeliyim, burası çok rahat," diyordu.

Levine onun atlan yormasından korkuyordu. Çünkü Vassenka iyi araba sürmesini bilmiyordu. Ama çok geçmeden bu korkularını unutarak, Vassenka'nın neşesine kapılıp gitti. Onun bütün yol boyunca söylediği şarkıları dinledi. Yemekten sonra Gozdiov'a doğru ilerlerken her zamankinden daha neşeliydiler.

Vassenka atları kötü sürmemiştir. Çayıra vardıkları zaman henüz erkendi. Hava soğumamıştı.

Çayıra yaklaştıkları sırada Levine, Vassenka'dan nasıl kurtulabileceğini ve böylece rahat bir şekilde avlanabileceğini düşünüyordu. Stephane Arcadieitch de aynı şeyden korkuyordu. Levine, onun yüzü

zünde, ava başlayan her gerçek sporcunun yüzünde görülen o neşeli ama aptalca anlamı da gördü.

Stephane, kamışların üzerinde uçuşan iki kuşu göstererek, "Atmacalar var burada. Belli ki iyi bir çayır. Ne taraftan gideceğiz?" dedi. Sonra ekledi, "Atmaca olan yerde av da vardır."

Silahının anahtarını üzüntüyle yoklayan ve çizmelerini çekiştiren Levine, "Baylar, şu sazlıkları görüyor musunuz?" dedi. Nehrin sağ yanında uzayan çayırın üzerinde bulunan ve bir çölü andıran sahayı gösteriyordu. "Su birikintileri buradan başlıyor. Hani şu yeşil yerden. Buradan uzanarak kuş yatakları vardır. En iyi yerlerden biridir burası. Bir kere tam on yedi tane su çulluğu vurmuştum. Köpeklerimizi alıp ayrılacak ve ayrı yönlerde doğru gideceğiz. Sonra yeldeğirmeninin yanında buluşuruz."

Stephane Arcadieitch, "Peki kim sağa, kim sola gidecek?" dedi. "Sağ taraf daha geniş, siz ikiniz o tarafa giderseniz, ben de soldan giderim," diye ekledi.

Vassenka, "Güzel hadi gidelim... En fazla bir av yapacağız... Hadi," diye bağırdı.

Levine kabul etmek zorunda kaldı. Birbirlerinden ayrıldılar.

Su birikintilerine yaklaşır yaklaşmaz köpeklerin av aramaya başladıkları görüldü. Levine Laska'nın yöntemini biliyordu. En iyi yeri de biliyordu. Bir yığın su çulluğu kaldıracağından emindi.

Yanında, suyun içinde yürüyüp duran arkadaşına, "Veslovsky, yanımdan ayrılmayın," dedi.

Önceki kazayı hatırlayan Levine "Veslovsky'nin silahının ne yana çevrilmiş olduğuna dikkat etmekten kendini alıkoyamıyordu.

"Size engel olmak istemem. Benim için üzülme," dedi Veslovsky.

Ama Levine yine de korkuyordu. Kitty'nin sözlerini hatırlıyordu, "Birbirinizi vurmayın sakın," demişti. Köpekler birbirine yaklaşıyor,

Anna Karenina

565

birbirlerini geçiyorlardı. Herbiri kendi kokusu peşinde gidiyordu. Su çulluklarını bulmak umudu o kadar kuvvetliydi ki, Levine ayak seslerini bile kuşların sesi sanıyor ve tüfeğin anahtarı ile oynuyordu.

Levine birden, iki silah sesi duydu. Kulağının dibinde atılmıştı sanki. Vassenka, avcılara doğru gelen ve çayırın üzerinde alçak uçan bir ördek sürüsüne ateş etmişti. Levine etrafına bakmaya zaman bulamadan, ardarda üç su çulluğu kalktı. Bunlardan sonra, sekiz su çulluğu daha sürü halinde havalandı.

Kuşlardan biri daha zikzak uçuşunu yaparken, Stephane Arcadieitch ateş etti. Kuş düştü. Oblonsky bundan sonra silahını, halâ alçak olarak uçan ikinci kuşa çevirdi. Silah sesi duyulunca bu kuş da düştü.

Levine bu kadar şanslı değildi. Alçak uçan bir kuşa ateş etti, vuramadı. Yükselmiş olan aynı kuşa ikinci bir kez ateş etti. Ama tam bu sırada ayağının altından havalanan bir başka su çulluğuna dikkat ettiği için ikinci atışı da boşa gitti.

Bu sırada silahını tekrar doldurmak olanağım bulmuş olan Veslovsky bir başka kuşa iki kere ateş etti. Stephane Arcadieitch vurduğu su çulluğunu alıp pırıl pırıl yanan gözleriyle Levine'e baktı.

"Haydi ayrılalım," diyerek, silahını hazırladı. Köpeğine ısıklık çalarak uzaklaştı. Levine ve Veslovsky de bir başka yana doğru yürüdüler.

Levine ilk seferinde kuşu vuramazsa, sinirlenir ve bu yüzden bütün gün kötü bir av yapardı. Su çullukları gittikçe çoğalıyordu. Avcıların ayaklarının ucundan, köpeklerin önünden kalkıyorlardı. Levine kötü şansını değiştirebilirdi. Fakat gittikçe daha kötü bir avcı gibi hareket ediyordu. Yanında yürüyen ve hiçbir şey

vuramadığı halde neşesini kaybetmeyen Veslovsky'nin gözünde küçüldükçe küçülüyormuş gibi hissediyordu kendini. Levine daha da sinirlendi. Artık hiçbir şeyi Duramayacağını bildiği halde ateş ediyordu. Laska sanki durumu anlıyordu. Silah sesleri birbirini kovalıyordu. Silahlardan çıkan duman ortalığı kaplamıştı. Ama çantalarında üç tane su çulluğundan başka bir 566

şey yoktu. Bunlardan birini Veslovsky vurmuştu. Birini de birlikte vurmuşlardı. Su birikintilerinin diğer yanında Stephani Arcadieitch'in silah sesleri duyuluyordu. Pek sık duyulmuyordu, ama dikkatli ve sağlam bir şekilde avlandığı belli oluyordu. Hemen hemen bir silah sesinden sonra, Stephane Arcadieitch köpeğine, "Kak, Kak... Aport..." diye sesleniyordu.

Bu Levine'i daha da sinirlendiriyordu. Su çullukları birikintilerin üzerinde dönüp duruyorlardı. Kanat sesleri ve çığırışları iyice duyuluyordu. İlk havalanmış olan su çulluğu tekrar avcılarının önüne konmuştu. İki atmacanın yerini şimdi bir düzine atmaca almıştı. Bağırışarak yere indiler.

Kesilmiş ya da kesilmemiş kısımlarda kuş bulunmadığını bildiği halde, Levine, Stephane Arcadieitch'le söz vermiş olduğu için arkadaşı ile birlikte ilerlemeye devam etti.

Bir arabanın üzerine oturmuş olan köylülerden bazıları "Hey sporcular, gelin bizimle yemek yiyin. Biraz şarap için," diye seslendiler.

Levine onlara baktı.

Bembeyaz dişlerini gösteren ve elindeki yeşil renkli şişeyi güneş ışığına kaldıran, neşeli bir köylü, "Gelin canım, hadi," diye bağırdı.

Veslovsk, "Ne diyor bunlar" diye sordu.

Levine:

"Votka içmeye çağırıyorlar sizi. Ben olsam giderdim," diye cevap verdi. Veslovsky'nin votka içmek isteyip kendisini yalnız bırakacağını umuyordu.

"Neden içki ikram ediyorlar bize?"

"Neşelenmişler. Hadi gidin. İlgî çekici bir şey bu."

"Peki... garip bir şey doğrusu."

"Hadi, hadi... Değirmenin yolunu nasıl olsa bulursunuz," dedi Levine. Yorgunluktan sallanan ve tüfeği sürüyerek giden Veslovsky'i görünce memnun oldu.

I

567

"Siz de gelin... Korkmayın canım," dedi köylünün biri. "Pastamızdan yersiniz."

Levine votka içip biraz ekmek yemek için can atıyordu. Adamakıllı yorulmuştu, ayaklarını çamurdan çıkarmak için büyük bir çaba harcıyordu. Biraz tereddüt etti. Ama Laska'yı görünce bütün yorgunluğu geçti, hızlı adımlarla köpeğine doğru ilerledi. Ayağının ucundan bir su çulluğu kalktı. Ateş etti. Kuş düştü. Laska yeniden ferma yapmıştı. "Yakala," diye seslendi. Bir başka kuş köpeğin tam önünden havalandı.

Levine ateş etti. Şanslı değildi. Bu kuşu kaçırdı. Vurduğu su çulluğunu aramaya gittiği zaman onu da bulamadı. Laska kuşun vurulduğuna inanmamıştı. Levine onu gönderdiği zaman arıyormuş gibi yaptı, ama aslında aramıyordu. Levine suçu Veslovsky'e atmıştı, ama o yanında olmadığı zaman da iyi avlanamadı.

Bir sürü şu çulluğu kaldırdı ama hepsini kaçırdı.

*

Hava halâ sıcaktı. Terden ıslanmış elbiseleri vücuduna yapıştıyordu. Sol çizmesi suyla dolmuştu. Kurşun gibi ağır çekiyordu. Ter damlacıkları, barut dumanıyla kararmış yüzünden süzülüyordu. Ağzı zehir gibi acıydı. Barut ve birikinti su kokusunu duyuyordu. Kulaklarında havalanan su çulluklarının kanat seslerinden başka bir ses yoktu. Tüfeğinin namlusu sanki ateş kesilmişti. Dokunamıyordu ona. Kalbi sık sık atıyor, elleri tirtir titriyordu. Yorgun ayaklarını sürüyerek ilerliyordu. Ama yürümeye ve avlanmaya devam ediyordu. Sonunda bir kuş daha kaçırdıktan sonra, silahını ve şapkasını yere attı.

"Hayır, kendime hakim olmalıyım," dedi. Silahını ve şapkasını alıp Laska'yı çağırdı. Çamurlardan çıktı. Kuru bir yere gelince, oturup çizmelerini çıkardı. Tekrar su birikintisine yürüyüp, birikinti sudan biraz içti. Ateş gibi yanan silahını ıslattı. Yüzünü gözünü yıkadı. Biraz serinleyince, bir su çulluğunun konduğunu gördüğü yere doğru ilerledi. Soğukkanlılığını korumaya karar vermişti.

Sinirlerine hakim olmaya çalışması fayda etmedi. İyice nişan al568

°y

madan tetiğe dokundu. Gittikçe daha kötü avlanıyordu.

Stephane Arcadieitch ile buluşmayı kararlaştırdıkları yere ilerlediği sırada çantasında sadece beş tane su

çulluğu vardı.

Stephane Arcadievtch'i görmeden önce köpeğini gördü. Krak çamurla simsiyah olmuş bir kızıl dalının ardından çıkıp, zafer kazanmış bir tavırla Laska'yı kokladı. Ardından Stephane Arcatievtch göründü. Kıpırmızı kesilmişti, terliyordu. Yakalarını açmıştı.

"Ne var ne yok? Epey silah attınız," dedi. Neşeyle gülümsüyordu.

Levine:

"Sen nasıl avlandın?" diye sordu. Sormasına hiç gerek yoktu, çünkü kuş dolu av çantasını görmüştü.

"Fena değil."

On dört parça av vurmuştu.

"Çok güzel bir yer burası. Veslovsky'nin senin başına bela olduğunu sanıyorum. Bir tek köpekle avlanmak da iyi değil," dedi Stephane. Sanki zaferini hafifletmek istiyordu.

Levine ve Stephane Arcadievtch, Levine'in her zaman kaldığı köylünün kulübesine geldikleri zaman, Veslovsky'i orada buldular. Kulübenin ortasında oturmuştu. İki eliyle bir kereveti tutuyordu. Köylünün kayınbiraderi çizmelerini çıkarması için ona yardım deiyordu. Her zamanki gibi tatlı tatlı gülümsüyordu.

"Şimdi geldim: İls ont ete charmants (Çok sevimli kimseler Bana içecek ve yiyecek verdiler. Delicieux (Enfes) Hele votka. Bundan daha iyisini içmemiştim doğrusu. Para da almak istemiyorlar. Kusurumuza bakmayın diye özür dileyip duruyorlar üstelik"

"Niye para alsınlar. Sizi ağırlıyorlar. Votkayı satmak için yapmamışlar ki," dedi köylünün asker olan kayınbiraderi. Çizmeyi çıkarmayı

JAnnaKarenina

569

başarmıştı.

Çizmelerinin çamurlu oluşu yüzünden kirlenmiş olan kulübeye, tüylerini yalayıp duran pis köpeklere, bataklık ve barut kokusuna rağmen, sporculara özgü bir neşeyle yemeklerini yiyip çaylarını içtiler. Yıkayıp temizlendikten sonra, onlar gelecek diye süpürülmüş olan basaman ambarına gittiler. Arabacı orada yataklarını hazırlamıştı.

Hava kararmış olmasına rağmen hiçbiri yatmak istemiyordu.

Tüfeklerden, köpeklerden, eski av partilerinden söz ettikten sonra hepsinin ilgisini çeken bir konuya geldiler. Saman kokulu ambarı, kırık arabayı (oku çıkarıldığı için arabayı kırık sanıyordu) efendilerinin ayaklarının dibinde uyuyan köpekleri, köylünün inceliğini övdükten sonra, Vassenka sözünü bitirince, Oblonsky geçen yıl, bir önceki yaz Maltus'un bulunduğu yerde düzenlemiş oldukları av partisinden söz etmeye başladı.

Maltus, tren yolları hisse senetleri ile zengin olmuş bir kimseydi. Stephane Arcadievtch, bu zenginin Tver bölgesindeki av arazilerini, avcılarının bindikleri arabaları, yemek yedikleri yeri anlattı.

Levine, "Bu çeşit insanların nasıl olup da seni tiksindirmediklerini anlayamıyorum doğrusu," dedi. "Bu karmaşadan tiksiniyor musun? Bu adamlar öyle bir şekilde para kazanıyorlar ki, herkes onlardan öğreniyor. Onların kendilerinden tiksinesine aldırıyorlar, ama lâıyk oldukları küçümsemeden kaçınmak ve başkalarının gözünü boyamak için bu parayı kullanıyorlar."

Vassenka Veslovsky, "Çok doğru" diye haykırdı. "Oblonsky oraya efendiliği yüzünden gidiyor, ama başkaları, Oblonsky onların dostu diyor."

"Yok canım," dedi Oblonsky. Levine, onun konuşurken güldüğünü farkediyordu. "Ben bu adamı herhangi bir zengin tüccar ya da asilzadeden daha namussuz bir adam olduğunu sanmıyorum. Hepsi aynı şekilde para kazanıyorlar. Çalışmaları ve zekâları ile..."570

"Hangi çalınma. Ayrıcalık alıp bunları kullanmakla para kazanmak olur mu?"

"Tabii olur. Ona ya da başkasına bu ayrıcalıkları vermeseler demiryolu diye bir şey olmaz."

"Ama bu çaişma değil ki. Örneğin bir köylünün ya da okumuş bir kimsenin çalışması gibi değil."

"Güzel. Ama bir sonuç olarak düşünürsek bunun da bir çalışma olduğunu söyleyebiliriz. Ama sen demiryollarının faydasız olduğunu söylersin bilirim."

"Hayır bu başka bir konu. Demiryollarının faydalı olduğunu kabul ediyorum. Ama yapılan çalışmayla uygun olmayan her kazanç bir namussuzluktur."

"Peki uygun olan şeyin ne olduğunu kim belirleyecek?" Namus ve namussuzluk arasında kesin bir çizgi bulamayacağını anlayan Levine, "Uygun olmayan yollarla, sahtekârlıkla kazanç sağlamak..." dedi.

"Örneğin bankacılık," diye ekledi. "Çalışmadan büyük paralar toplamak çok kötü bir şeydir. Bunlar eskiden de vardı. İşin şekli değişti sadece. Kral öldü yaşasın yeni kral."

"Bütün bu söylediklerin doğru olabilir... Otur yerine Kral," dedi Stephane Arcadievtch köpeğine

seslenerek. "Ama namuslu bir iş ile namussuz bir işin farkını söylemedin bize. Ben başkâtibimden daha fazla maaş alıyorum. Oysa o işleri benden daha fazla biliyor. Bu namuslu bir şey değil galiba..." "Bir şey söyleyemem."

"Peki ben söyleyeyim. Örneğin sen toprak ekerek beşbin ruble kazanıyorsun diyelim. Oysa bizi misafir eden şu köylü ne kadar çalışırsa çalışsın elli rubleden fazla kazanamaz. Bu benim kâtibimden ve Maltüs'ün bir istasyon müdüründen fazla kazanması kadar namus dışı bir şey. Ama bunu ileri sürmek doğru olmaz. Bana kalırsa toplum bu zengin insanlara karşı ters bir tavır takınmış. Bu tavrın hiçbir temeli yok.

Sadece özentiden doğuyor..." Veslovsky: "Hayır doğru değil bu" dedi. "Ne diye özenti duyulsun? Bu çeşit para kazanmada kötü bir taraf var."

Levine: "Köylünün elli, benim beşbin ruble kazanmamın haksızlık olduğunu söyledin. Doğru. Bunu ben de düşünüyorum. Ama..." diye

söze başladı.

"Çok doğru" dedi Vassenka. "Biz içki içiyor, ata biniyor, ava gidiyoruz. Oysa onlar durmadan çalışıyorlar. Neden?" Bu konu üzerinde hayatında ilk defa düşündüğü belliydi. Bu yüzden çok samimi bir şekilde konuşuyordu.

Levine'i kışkırtmak ister gibi bir hali olan Oblvsky, "Evet bu haksızlığı hissediyorsun, ama kazandığını köylülere vermiyorsun."

İkisi arasında, bacanak oldukları ve birbirlerinden daha iyi bir hayat sürdüklerini iddia etmeleri yüzünden sanki gizli bir rekabet başlamıştı.

"Vermiyorum, çünkü kimse istemiyor. Vermek istesem bile bunu

başaramam. Verecek adam bulamam." "Köylülere ver. Geri çevirmezler..." "Nasıl vereyim, gidip onlarla bir anlaşma mı yapayım?" "Bilmiyorum. Eğer kazandıklarının hakkın olmadığına inanıyor san..."

"Hayır inanmıyorum. Hatta bunlara vermeye hakkım bile olmadığını düşünüyorum. Hem toprağa, hem de aileme karşı sorumlu olduğunu düşünüyorum." "Özür dilerim. Bu eşitsizliğin haksızlık olduğunu düşünüyorsan, bu düşünceye uygun olarak hareket etmiyorsun?"

"Bu düşüncenin tersini yapıyorum. Çünkü köylüyle aramdaki me safenin daha fazla açılmasını istemiyorum." "Bırak canım..."572

Veslovsky de "Evet bir çelişki var bunda." diyerek Oblonsky'nin düşüncesine katıldı. Kapıyı açarak samanlığa giren köylüye dönerek "Ooe ev sahibimiz, henüz uyumadınız mı siz?" dedi.

"Hayır. Sizin uyuduğunuzu sanmıştım. Şuradan bir kanca alacağım," diyerek çıplak ayaklarıyla dikkatli bir şekilde yürüdü.

"Peki siz nerede uyuyacaksınız?"

"Dışarı gideceğiz bu gece. Hayvanlarla birlikte."

"Ne güzel gece!" dedi Veslovsky. Açık kapıdan görünen kulübenin ucuna ve hafif aydınlıkta beliren arabaya baktı. "Bakın dinleyin. Kadınlar şarkı söylüyorlar, doğrusu hiç de fena değil. Kim bunlar dostum? Şurada ilerdeki kızlar."

"Hadi gidelim. Biraz dolaşalım. Uyuyamayız. Oblonsky hadi gel..."

"İnsan hem burada yatıp, hem de dışarı çıkabiseydi ne iyi olurdu," dedi Oblonsky gerinerek, "Yatmak çok güzel."

Veslovsky dışarı çıkıp, köylü kapıyı arkasından kapadığı zaman, Oblonsky, "Çok hoş bir arkadaş değil mi?" dedi.

"Evet haklısın," diye cevap verdi Levine. Akli halâ az önceki tartışmadaydı. Elinden geldiği kadar açık bir şekilde düşünce ve duygularını anlatmış, ama her ikisi de namuslu ve akıllı insanlar olan arkadaşları ona, çelişkili davrandığını söylemişlerdi. Bu canını sıkıyordu.

"Sevgili dostum bu iş böyle. İnsan ya düzenin yerinde olduğunu söyleyip haklarına sıkı sıkıya yapışır, ya da benim gibi ayrıcalıklı bir hayat sürülmekte olduğunu söyler ve bunlardan yararlanarak tatmin olmaya çalışır."

"Eğer bu ayrıcalıklar haksızlık olsaydı onlardan zevk alamazdın. Hiç olmazsa ben böyle yapamazdım. Benim için önemli olan suçlu olduğumu düşünmemdir."

Bu konuşmadan sıkıldığı belli olan Stephane Arcadieitch, "Hadi gidelim, olmaz mı?" dedi.

I

•Levine cevap vermedi. Arkadaşlarının kendisi hakkında söylediklerini düşünüyordu.

"Saman kokusu ne kadar keskin," dedi Stephane Arcadieitch ayağa kalkarken. "Uyumak olanaksız. Vassenka eğleniyor herhalde. Gülmesini duyuyor musun? Gitsek daha iyi olmaz mı? Hadi." "Hayır ben gelmeyeceğim," dedi Levine.

"Bu da bir prensip meselesi değil ya..." dedi Stephane Arcadieitch gülümseyerek... Karanlıkta şapkasını arıyordu.

"Hayır bir prensip meselesi değil, ama neden gideyim." "Biliyor musun' sen başına belâ açacakısın?" Şapkasını bulmuş ayağa kalkmıştı.

"Ne demek istiyorsun?"

"Karına karşı nasıl hareket ettiğini farketmiyor muyum sanıyorsun? İki gün evden uzaklaşıp ava gitmenin bile önemli bir sorun haline geldiğini anladım. Birkaç ay boyunca böyle hareket etmek kötü değildir, ama bütün hayat boyunca olmaz bu. Bir erkeğin bağımsız olması gerekir. Onun farklı merak ve zevkleri vardır," dedi Oblonsky kapıyı açarak.

* Levine:

"Hizmetçi kızların peşinden gitmesi mi gerekir?" diye sordu. "Tabii neden olmasın? Hoşuna gidiyorsa sorun yok demektir. Bundan kötülük çıkmaz ki. Karıma bir kötülüğü olmaz, benim de hoşuma gider. Önemli olan evdekargaşalık çıkmaması için dikkat etmektir. Bunu yaptıktan sonra tamamen serbestsin."

Levine kuru bir şekilde, "Belki dediğin gibidir," diyerek yan tarafına döndü. "Yarın sabah erkenden ava gideceğim, kimseyi uyandırmayacağım."

Geriye dönen Veslovsky'nin sesini duydular. "Baylar gelin. Öyle güzel bir kız keşfettim ki sormayın. Gerçek bir Gretchen. Dost bile olduk. Gerçekten çok güzel bir kız." 574

Levine uyuyormuş gibi yaptı. Oblonsky ayakkabılarını giydi. Bir sigara yakıp dışarı çıktı. Bira?, sonra ikisinin de sesi duyulmaz oldu.

Levine uzun süre uyuyamadı. Köylünün ve akrabalarının seslerini dinledi. Köylünün en küçük çocuğu ile asker konuşuyorlardı. Küçük çocuk av köpeklerinden korkmuş olduğunu söylüyordu. Sonra avcıların ertesi gün ne yapacaklarını, kuşları nasıl öldüreceklerini sordu. Dayısı, avcıların ertesi gün su birikintilerine gideceklerini ve tüfekleriyle kuş vuracaklarını söyledi. Sonra. "Hadi Vaska uyu bakalım artık," dedi. Bunu söyledikten biraz sonra horlamaya başladı. Sessizlik ortalığı kaplamıştı. Atların nefes alışından ve uzaklarda bağırışıp duran bir su çulluğunun sesinden başka bir şey duyulmuyordu.

"Yarın erkenden giderim. Hiç sinirlenmem. Bir yığın su çulluğu var. Su tavuğu da bulurum. Geri döndüğüm zaman Kitty haber göndermiş olur. Belki Stiva'nın hakkı var. Bir erkek gibi davranmıyorum. Karıma kul köle olmuşum," diye düşündü.

Yarı uykulu bir halde, Veslovsky ve Oblonsky'nin neşeli bir şekilde konuşup güldüklerini duyuyordu. Bir aralık gözünü açtı, Oblonsky ve Veslovsky ay ışığı ile aydınlanmış kapıda durmuşlar bir genç kızın tazeliğinden söz ediyorlardı. Veslovsky gülümsüyordu. Levine tam olarak uyanmadan:

"Beyler, yarın sabah gün ışımadan önce," dedi.

Levine ertesi sabah erkenden uyandı. Arkadaşlarını uyandırmaya çalıştı. Yüz üstü yatmış olan Veslovsky ölü gibi uyuyordu. Cevap vermedi.

Kıvrılıp yatmış olan Laska bile tembel tembel uyandı. Vücudunun ön tarafını yavaşça kaldırdı. Oblonsky de pek istekli değildi. Çoraplarını ve çizmelerini giyen Levine, silahını aldıktan sonra, kapıyı dikkatle açıp yola çıktı. Arabacılar arabaların içinde uyuyorlardı. Atlar hareketsiz duruyordu. Yalnız birisi tembel tembel yem yiyordu. Dışarısı henüz aydınlanmamıştı.

Kulübeden çıkan ev sahibesi ihtiyar köylü kadın, sanki onu çoktandır tanıyormuş gibi, samimi bir şekilde, "Neden bu kadar erken kalktın yavrum?" dedi.

"Avlanmaya gideceğim... Su birikintileri bu tarafta mı?" "Evet yavrum dosdoğru git. Bir keçi yolu var orada. Dün akşam bizim çocuklar hıvaları oraya götürmüşlerdi."

Laska keçi yolundan hızla ilerliyordu. Durmadan gökyüzüne bakan Levine, çevik adımlarla ardından geliyordu. Su birikintilerine gelmeden güneşin doğmayacağını umut ediyordu. Dışarı çıktığı zaman pırıl pırıl yanan ayın rengi şimdi matlaşmıştı. Etraftaki belli belirsiz şekiller iyice belirmeye başlamış, bu sessizlikte en hafif gürültü bile duyulabiliyordu. Levine'in kulağının dibinden bir arı uçu. Sıkılmış bir kurşun gibi vızıldıyordu. Yol doğruca su birikintilerine gidiyordu. Su birikintilerini üzerinde bulunan sisten anlamak mümkündü. Kamışlar ve çalılar bu sisin içinde birer ada gibi görünüyorlardı. Geceleyin hayvan otlatmış olan çoban ve köylülerin, gocuklarına sarılıp yattıkları yol kenarını da görüyordu Levine. Onların hemen yanında üç tane at vardı. Birisinin bağlı olduğu zincirin sesi duyuluyordu. Uyuyan köylüleri geçip ilk kamışlara vardığı zaman Levine silahını yokladı. Köpeği gören atlar ürkmüşler yana çekilmişlerdi. Laska

alayıcı bir şekilde atlara baktı. Levine köpeğini okşadı, sonra ava başlayabileceğini bildiren ısıltı çaldı.

Su birikintilerine giren Laska çeşitli kokular arasından, kendisini her zaman daha fazla ilgilerdiren kuşun kuvvetli kokusunu duymuştu. Koku şurada azalıyor, burada fazlalaşıyordu. Ama gerçekte hangi yönden geldiğini anlamak imkânsızdı. Yönü iyice bulabilmek için rüzgârda daha hızlı koşmak gerekiyordu. Laska bacaklarının hareket576

ettiğini adeta duymadan. şimşek gibi ileri atıldı. Her atılışından sonra durup sağa dönüyor, sonra doğudan esen sabah rüzgârına başını çeviriyordu. Açılmış burun delikleriyle havayı koklarken birden sadece izlerinin değil kuşların da tam önünde olduklarını anladı. Bir sürü olmalıydılar. Yavaşladı. Yakındaydılar, ama nerede olduklarını iyi anlayamıyordu. Yönü iyice belirtmek için bir daire çizmesi gerekiyordu. Tam bu sırada efendisinin kendisini çağırdığını duydu. "Laska buraya gel," diyor ve ona başka bir yön gösteriyordu. Laska, sanki Levine'e kendi istediği yöne gitmekte daha haklı olduğunu anlatmak istiyordu. Ama Levine kızgın bir şekilde emrini tekrarlardı. Laska'ya av bulunması mümkün olmayan bir yeri gösteriyordu. Laska sanki o tarafta kuş arıyormuş gibi yaptı. Efendisini memnun etmek istiyordu. Şöyle bir

döndükten sonra tekrar eski" yerine geldi. Kokuyu tekrar duymuştu. Efendisi kendisini alıkoymadığı zaman ne yapması gerektiğini çok iyi biliyordu. Büyük bir su birikintisine yuvarlanmasına aldırmadan, bacaklarının üzerinde, sazların çevresinde dönmeye başladı. Bu dönüş her şeyi açıkça ortaya çıkaracaktı. Kuşların kokusu gittikçe kuvvetleniyordu, birden onlardan birinin hemen biraz ilerisinde olduğunu anladı. Olduğu yerde çivi gibi çakıldı. Vücudu sanki taş kesilmişti. Kısacık ayaklarından dolayı önünde neler olduğunu 'göremiyordu, ama duyduğu kokudan kuşun beş altı adım ilerisinde olduğunu çok iyi biliyordu. Olduğu yerde duruyor ve buluşundan gittikçe emin olduğu için neşeleniyordu. Kuyruğu kaskatı kesilmişti, yalnız ucu hafifçe titriyordu. Korktuğu için kulaklarından birisi tersine dönmüştü, başını kımıldatmadan gözleriyle efendisine bakmaya çalışıyordu. Efendisi Laska'nın çok iyi tanıdığı yüz ifadesi ile ilerliyordu. Laska onun çok yavaş yürüdüğünü sanıyordu, ama aldanıyordu.

Laska'nın ferma yapış biçimine dikkat eden Levine önünde bir su tavuğu olduğunu anladı. İlk kuşu kaçırmamak için dua ederek köpeğine yaklaştı. Yanına geldiği zaman ileri bakarak, köpeğinin burnuyla Karenina

577

vurduğu şeyi kendisi gözleriyle gördü. Bir iki adım ileride, çalılırlar arasında, başını sağa sola çevirip çevresini dinleyen bir su tavuğu duruyordu. Sonra ilerleyip gözden kayboldu.

Levine, Laska'nın arkasına dokunarak, "Yakala, yakala," diye bağırdı.

Laska kendi kendine "Gidemem ki, nereye gideyim?" diye düşündü. "Buradan onların nerede olduklarını anlıyorum, ama ileri gidersem kaybederim." Fakat efendisi onu diziyle dürtükleyip, heyecanlı bir sesle, "Hadi, yakala Laska," diye sesleniyordu.

Laska. "Madem ki istiyor, onun dediğini yapayım, suç benden gitti," diye ileriye atıldı. Artık koku filân duymuyordu, sadece hiçbir şey anlamadan bazı sesler duyuyor ve bazı şeyler görüyordu.

Eski bulunduğu yerden on adım kadar ileriden bir su tavuğu havalandı. Silah sesi duyulur duyulmaz ağır beyaz göğsünün çamura düşerken çıkardığı gürültü duyuldu. Bir başka kuş Levine'in ve köpeğinin arkasından kalktı. Levine arkasına döndüğü zaman, kuş bir hayli uzaklaşmıştı, ama Levine onu da vurdu.

Üçüncü kuş havaya doğru yükseldikten sonra yıldırımla çarpılmış gibi kuru bir yere yuvarlandı.

İri ve sımsıcak su tavuğunu çantasına atan Levine, "İşler yolunda gider gibi görünüyor," dedi. "Ha, Laska ne dersin?"

Levine silahını tekrar doldurup ilerlediği zaman güneş epey yükselmişti. Ama fırtına bulutlarının ardından gözüküyordu. Ay bütün ışığını kaybetmiş, bir beyaz buluta benzemişti. Bir tek yıldız bile görülmüyordu. Biraz önce nem yüzünden mat bir şekilde parlayan sazlar altın gibi ışıltıyorlardı. Su irikintileri amber gibi kokuyorlardı. Çayırıların yeşili sarımtırak bir yeşile dönmüştü. Sazlık kuşları uçuşup durur. Bir atmaca havalanıp, ot yığınının üzerine konarak çok mem

bir şekilde bataklığa bakıp başını iki yana salladı. Tarlaların üzerinde kargalar uçuşup duruyorlardı. Uyanıp saçlarını taramaya başla578

Arına Karenina

579

iniş olan ihtiyar bir adama doğru, çıplak ayaklı bir çocuk birkaç at götürüyordu. Otların yeşil rengi üzerinde uzanan barut dumanı süt gibi bembeyaz görünüyor.

Çocuklardan birisi Levine'e doğru koştu..

Biraz açığından yürüyerek. "Amca dün burada ördekler vardı," diye seslendi.

Arka arkaya üç kuş vurmuş olan Levine. çocuğun kendisini beğendiğini hissedince daha da fazla neşelendi.

Avcıların bir sözü vardır. "İlk av kaçırılmazsa bütün gün iyi gider," derler. Bu sözün doğru olduğu bir kere daha belli oldu.

Saat ona doğru, oniki mil kadar yürümüş olan Levine, yorgun argın, misafir oldukları kulübeye geri dönüyordu. Çantasında ondokuz parça av bir de ördek vardı. Onu, uygun düşmez diye çantaya koymamış, beline bağlamıştı.

Arkadaşları uyanmış, kahvaltılarını etmişlerdi.

Avlan yeniden sayan Levine, "Acele etmeyin, ondokuz tane olduklarını biliyorum," diyordu. Kana bulanmış olan su çulluktan ve tavukları, o anda, uçtukları zamankinden çok daha önemsiz görünüyorlardı.

Avlar sayıldı. Levine'in söylediğinin doğru olduğu belli oldu. Stephane Arcadieitch'in imrenmesi Levine'i ayrıca memnun etti. Kitty'nin gönderdiği adamı ve mektubu orada bulunca, Levine daha da neşelendi.

"Ben çok mutluyum. Sakın beni merak etme. Yeni bir korumam var şimdi. İsmi Marya Vlashevna." Bu Levine'in hayatında önemli bir yer tutmakta olan ebe kadındı. "Gelip beni gördü. Çok iyi olduğumu söylüyor. Sen gelinceye kadar onu burada alıkoyacağız. Hepimiz çok iyiyiz. Lütfen acele etme. İyi avlanıyorsanız bir gün daha kal."

Kitty'den aldığı mektup ve iyi bir .av yapmış olması Levine o kadar neşelendirmişti ki, canını sıkı iki olayı unutmıştu bile. Bu olaylardan birinin, doru atın bir gün önce çok yorularak hastalanması, öteki de Kitty'nin bol bol hazırlamış olduğu yiyeceklerin hepsinin bitmiş olmasıydı.

Levine kulübeye dönerken o kadar acıkmıştı ki, pastalar ve tavuklar adeta burnunda tutmuştu. Oraya gelir gelmez bunlardan istedi. Ama pastanın bittiğini ve tavuklardan eser kalmadığını öğrenmesi uzun sürmedi. Stephane Arcadieitch gülererek Veslovsky'i gösteriyor ve "Arkadaşımızın iştahı çok açık" diyordu. "Benim de iştahım yerindedir ama onunki şaşılacak bir şey."

Levine üzüntüyle bakarak, "Ne yaparsın?" dedi. Sonra uşağa dönerek, "Philip bana biraz sığır eti ver bari," diye ilave etti.

Philip, "Sığır etleri de bitti efendim. Kemikleri köpeklere verdik," diye cevap verdi.

Levine'in canı sıkılmıştı. Adeta bağırır gibi, "Bana biraz yiyecek bırakabilirsiniz," dedi.

"Bana biraz süt bul, hadi," diye ekledi.

Süt içtikten sonra, bir yabancıyla karşısında bu şekilde hareket et • mis olmasından dolayı utandı. Kahkahalarla gülmeye başladı.

Akşam üzeri yeniden ava çıktılar. Veslovsky çok iyi avlandı. Geceleyin eve doğru yola çıktılar.

Geriye dönüşleri de gidişleri kadar neşeli oldu. Veslovsky şarkılar söyleyip, kendisine "Kusurumuza bakmayın diyen köylülerle geçirdiği maceraları anlattı. Oyun oynadığı kızlardan da söz etti. Bu kızlardan birisi ona evli olup olmadığını sormuş, bekâr olduğunu öğrenince, Öyleyse başkalarının karısının peşinde koşacağınıza evlenin de bir kan edinin" demişti. Bu sözler Veslovsky'nin çok hoşuna gitmişti.580

581

"Doğrusu bu gezintimiz benim çok hoşuma gitti. Sen de hoşlandın mı Levine?"

"Tabii, ben de çok beğendim." dedi Levine. Vassenka'ya karşı düşmanlık duymadığı hatta onu sevdiği için memnun oluyordu.

Ertesi gün saat onda Levine, Vassenka'nın odasının kapısını çalıyordu.

Veslovsky, "Entrez (giriniz)" diye seslendi. "Afedersiniz elimi yüzümü ancak yıkadım." Yatak kıyafeti ile Levine'in önünde duruyordu.

"Kusura bakmayın," dedi Levine. Pencerenin yanına oturdu. "İyi uyudunuz mu?"

"Mükemmel uyudum."

"Çay mı, yoksa kahve mi içeceksiniz?"

"Hiçbirini istemem. Öğle yemeğine kadar bekleyeceğim. Doğrusu utandım. Hanımlar aşağı indiler sanırım. Şöyle bir gezinti yapsak çok iyi olur. Bana atlarınızı gösterirsiniz."

Bahçede biraz gezinip, atları gördükten, hatta paralelde biraz jimnastik yaptıktan sonra, Levine misafiri ile birlikte eve döndü ve oturma odasına çıktı.

Veslovsky, semaverin yanında oturan Kitty'e yaklaşarak. "Çok güzel avlandık, birçok tecrübeler geçirdik," dedi. "Hanımların bu zevklere katılmamaları çok yazık, doğrusu."

.Misafirinin kendinden emin tavırlarına ve gülümseyişine dikkat edip yeniden şüphelenen Levine, "Ev

sahibesine bir şeyler söylemesi çok normal," diye düşündü.

Stephane Arcadieitch ve Maria Vlashevna ile birlikte masanın öbür ucunda oturan Prenses, Levine'i yanına çağırarak", Moskova'ya gitmeleri gerektiğinden ve Kitty için yer hazırlamak zorunda olduğundan söz etti. Levine düşününden önceki hazırlıkları nasıl küçümsemişse, doğumundan önceki bu telaşı da öyle küçümsüyordu. Bebek için hangi patiskanın alınması gerektiği konusundaki tartışmalara katılmak, gizli gizli ve hiç bitmeyecek gibi örülen hırkalara, hazırlanan bezlere bakmak istemiyordu. Dolly bunlara özel bir ilgi gösteriyordu. Bir erkek çocuğunun (çocuğunun erkek olacağından emindi) doğduğunu haber aldığı an büyük bir mutluluk ve inanılmayacak bir duyguyla dolacağını biliyor ve bu olayın sanki herkesin başına gelebilen sıradan bir olay gibi görülüp, hazırlıklar yapılmasını kabul etmiyordu. Bu ona bir çeşit küçük düşme ve şaşkınlık duygusu veriyordu.

Ama Prenses bunu anlamıyor ve onun ses çıkarmamasını ya da ilgilenmemesini bir çeşit ilgisizlik sanıyordu. Bu yüzden Levine'i bir an rahat bırakmıyordu. Stephane Arcadieitch'e bir apartman bulmasını söylemişti. Şimdi de Levine ile uğraşıyordu.

"Ben hiçbir şey söyleyemem Prenses. Siz istediğiniz gibi yapın," dedi Levine.

"Ne zaman taşınacağınıza karar vermeniz gerek."

"Gerçekten bilmiyorum. Moskova'dan uzakta milyonlarca çocuğun doğmuş olduğunu söyleyebilirim. Neden..."

"Peki öyleyse..."

"Hayır, hayır, Kitty'nin istediği gibi olsun."

"Bundan Kitty'e söz edemeyiz. Onu korkutmamı mı istiyorsunuz? Bu bahar, cahil bir doktorun eline düştüğü için ölen Nathali Golitzin'i biliyorsunuz."

Levine üzüntülü bir şekilde, "Sizin istediğinizi yapacağım," dedi.

Prenses ona bir şeyler söylemeye başladı. Ama o dinlmiyordu. Prensesin konuşması canını sıkıyordu, ama asıl semaverin başında "up bitenlere üzülmüyordu.

Kitty'e doğru eğilmiş olan ve tatlı gülümseyişiyle bir şeyler söyleyen Vassenka'ya bakarak, "Hayır olamaz bu," dedi kendi kendine.582

Vassenka'nın davranışında, gülüşünde, gözlerinde hoş olmayan bir şey vardı. Levine Kitty'nin görünüş ve davranışında bile uygunsuz bir şeyler görür gibi oldu. Mutluluk içindeyken birdenbire umutsuzluk, öfke ve küçük düşmenin en derin çukurlarına atılmış gibi hissetti kendini. Tekrar herkesten ve her şeyden tiksilmeye başladı.

Çevresine bakarak, "Siz bildiğiniz gibi yapın Prenses," diye tekrarladı.

"Dolly ne kadar geç kaldın bugün."

Darya Alaxandrovna içeri girince herkes ayağa kalktı. Vassenka ayağa kalkıp hemen oturdu. Modern delikanlıların çoğu gibi. o da kadınlara fazla saygı göstermiyordu. Yerine oturduktan sonra gülerken yeniden konuşmaya başladı.

"Masha'yı merak ettim. Gece iyi uyumadı. Bugün de çok yorgun" dedi Dolly.

Vassenka Kitty'le daha önce konuştukları konuyu, yani Anna'dan bahsedip ve aşkın her şeyden daha önemli olup olmadığını tartışıyordu. Kitty bukonuyu sevmiyordu. Konuşma şeklinden ve kocasının bu konuya kızacağını düşündüğü için sıkılıyordu. Ama konuşmayı kesecek ve genç adamın kendisine hayran oluşundan duyduğu memnuniyeti saklayacak kadar tecrübeli bir insan değildi. Kocasının kendisine baktığı ve her şeyi yanlış bir şekilde yorumladığını da biliyordu. Nitekim Dolly'e Masha'nın ne olduğunu sorduğu zaman Vassenka bir ara susmuş, sonra Dolly'e ilgisizce bakmıştı Levine bu soruya iki yüzlülüğün en güzel örneği olarak kabul etti.

"Bugün mantar toplamaya gidecek miyiz?" dedi Dolly.

"Tabii, mutlaka gidelim, ben de gelirim," dedi Kitty ve birden kızardı. Kibarlık olsun diye, Vassenka'ya gelip gelmeyeceğini sormak istiyordu, ama sormadı. Önünden kararlı adımlarla geçen kocasına, suçluymuş gibi bakarak, "Nereye gidiyorsun Kostiya?" dedi. Bu suçlu görünüş, Levine'in kuşkularını sanki doğru çıkarmıştı.

583

Karısına bakmadan. "Makinist ben burada yokken gelmiş. Kendini henüz görmedim." dedi.

Levine aşağı inip makinisti buldu. Biraz sonra karısının ayak sesleri merdivenlerde duyuldu. Hızla iniyordu.

"Ne istiyorsun?" diye sordu Kitty'e. "İşimiz var bizim."

Kitty, Alman makiniste dönerek, "Özür dilerim, kocamla biraz yalnız konuşmak istiyorum," dedi.

Alman odadan çıkmak üzereydi, ama Levine ona:

"Rahatsız olmayın," diye seslendi.

Alman, "Tren saat üçte kalkıyor, geç kalmamalıyım," diye cevap verdi.

Levine ona cevap vermeden, karısıyla dışarı çıktı.

Fransızca konuşarak, "Ne söylemek istiyorsun bana?" dedi Kitty'e.

Karısının yüzüne bakmıyor, onun ne kadar kötü bir halde olduğunu görmüyordu. Kitty titriyordu.

"Şunu... şunu... söylemek istiyorum... Böyle devam edemeyiz..."

Levine kızgın bir şekilde, "Karşıda hizmetçiler var, bir olay çıkarma şimdi," dedi.

"Peki, içeri girelim öyleyse."

Kitty yandaki odaya girmek istiyordu, ama orada, İngilizce öğretmeni, Tanya'ya ders veriyordu.

"Bahçeye çıkalım."

Bahçede bir köylüyle karşılaştılar. Kitty'nin ağladığını görmemesi için koşarcasına başka bir tarafa gittiler.

Aralarındaki anlaşmazlıkları ortadan kaldırmaları, bu kötü duruma son vermeleri gerektiğini anlıyorlardı.

"Böyle devam edemeyiz. İkimiz de acı çekiyoruz." Bahçenin تنها bir köşesinde, bir sıranın üzerine oturdukları zaman Kitty devam etti "Bütün bunlar neden?"584

585

Ö geceki gibi kollarını göğsünün üzerinde kavuşturmuş ve karısının önünde ayakta dimdik durmuş olan Levine. "Söyle bakalım, onun davranış ve konuşmasında kötü ya da kaba bir şey var mıydı?"

"Evet haklısın Kostiya." dedi Kitty. "Ama benini hiç suçum yok ki. Sabahleyin başka türlü davranmaya çalışıyordum, ama ne yapayım. Bu insanlar... Neden geldi yine? Ne kadar mutluyduk biz..! Hıçkırıklardan sarsılıyordu.

Kendilerini kovalayan bir şey, uzaklaşmak istedikleri bir şey olmadığı bahçede üzerinde oturdukları sırada iyi vakit geçirmediikleri belli olduğu halde, bahçıvan onların rahat ve neşeli bir şekilde eve döndüklerini gördü.

Levine karısını odasına çıkardıktan sonra, Dolly'nin oturduğu tarafa gitti. Darya Alexandrovna'nın o gün de dertleri başından aşkındı. Odada dolaşüyor ve köşede duran küçük bir kız çocuğuna çıkışıyordu.

Kızı nasıl cezalandıracağını bilmeyen Doll, "Bütün gün bu köşede duracak ve yemeğini tek başına yiyeceksin. Sana elbise de yapmayacağım," dedi.

Levine'e dönerek, "Çok kötü bir çocuk bu. Bu kötü huyları nereden almış bilmem?"

Levine:

"Ne oldu? Ne yaptı?" diye sordu. Bu durumla pek ilgilenmiyordu. Çünkü ondan öğüt almaya gelmiş, ama uygunsuz bir zamana rastlamıştı.

Ama Dolly onun bir şey sormak için geldiğini hisseder gibi olmuştu.

"Canınız sıkılmışa benziyor, ne var?" dedi.

Dolly'nin konuşma tarzı, Levine'in söylemek istediği şeyi kolay laştırıcı bir biçimdeydi.

"Kitty'le birlikte bahçedeydik... Kavga ettik. Ştiva geldiğinden beri bu ikinci kavgamız."

Dolly anlayan gözlerle ona baktı!

Levine:

"Bana lütfen açıkça söyleyin." dedi... "Bu adamın davranışında, tatsız hatta bir kocayı küçük düşürücü bir taraf var mı?"

"Yani... nasıl söyleyeyim..." Annesinin hafifçe gülümsediğini gören Macha'nın kıpırdandığını görünce, "Olduğun yerde dur" dedi. "Başkalarına sorarsanız bu adam kibar bir delikanlı gibi hareket ediyor. Genç ve güzel bir kadına kur yapıyor. Kocasının bundan memnun olması gerekir."

"Sadece ben değil Stiva da farketti. Kahvaltıdan sonra bana Veslovsky'nin, Kitty'e kur yaptığını" söyledi.

"Tamam, şimdi tatmin oldum," dedi Levine. "Onu buradan uzaklaştırabilirim şimdi."

Dolly şaşırmış bir şekilde, "Ne demek istiyorsunuz? Deli misiniz siz? dedi. "Saçmalama Kostiya, sadece biraz düşün." Macha'ya döndü, "Fanny'e gidebilirsin şimdi." Tekrar Levine'le konuşmaya başladı.

"İsterseniz ben Stiva ile konuşayım. Onu alıp götürebilir. Misafir beklediğinizi söyler."

"Hayır, hayır ben kendim hallederim bu işi."

"Hayır, eğlenceli bir şey olacak bu," dedi Levine. Gözleri neşeden pırıl pırıl yanıyordu. Annesinin önünde duran ve ne yapacağını bilmeden onun bakışlarını yakalamaya çalışan küçük kıızı işaret ederek, "Affedin onu Dolly, bir daha yapmaz," diye ilave etti.

Annesi ona baktı. Çocuk hemen ağlamaya başlayıp, yüzünü annesinin kucağına soktu. Dolly incecik ellerini, sevgiyle onun başında igezdirdi.

Levine Veslovsky'e bakmaya gitti.586

Arabacılara, tren istasyonuna gitmeye hazır olmalarını bildirdi.

"Yaylardan biri kırık," dedi uçak.

"Tamir edersiniz... misafir nerede?"

"Odasına çıktı."

Levine Veslovsky'nin odasına çıktı, Veslovsky, bavullarından eşyalarını çıkarmış, binicilik elbiselerini giymişti.

Vassenka, Levine'in yüzünde garip bir ifade bulunmasından ya da Kitty'e karşı davranışının yersiz olduğunu düşünmesinden olmalı, ev sahibinin birden içeri girdiğini görünce tedirgin oldu.

"Tozlukla mı ata biniyorsunuz?"

"Evet. böyle daha temiz oluyor," dedi Vassenka. Tozlukların kancalarını taktıktan sonra, samimiyetle gülümsedi.

Vassenka'nın iyi bir insan olduğu kesindi. Levine hem onun için, hem de kendisi için üzüldü.

Masanın üzerinde kırık bir sopa duruyordu. Bu sabah kuvvet denemesi yaparken onu birlikte kırmışlardı.

Levine sopanın parçasını avucuna alıp, ufalamaya başladı. Bir türlü söze başlayamıyordu.

Sonunda, Vassenka'ya kararlı bir şekilde bakarak, "Sizin için atları hazırlamalarını istedim" dedi.

"Öyle mi?" dedi Vassenka şaşırılmış bir şekilde, "Nereye gidilecek."

Levine üzüntülü bir halde, "Sizi istasyona götürecekler," dedi.

Vassenka:

"Siz evden ayrılıyor musunuz? Yoksa bir şey mi oldu?"

Kırık sopanın ucunu gittikçe daha hızlı ufalamaa çalışan Levine, "Misafirlerim gelecek," dedi. Sonra da "Hayır misafir beklemiyorum, hiçbir şey de olmadı, ama sizden, gitmenizi rica ediyorum. Kabalığımı istediğiniz şekilde yorumlayabilirsiniz."

Vassenka durumu anlamış gibiydi. Ağırbaşlılıkla, "Açıklamanızı rica ederim," dedi.

587

Çenesinin titreyişlerinin önüne geçmeye çalışan Levine, ağır ağır ve yumuşak bir şekilde, "Açıklayamam," dedi.

Levine'in sinirli bir şekilde sopayı ufalayıp durması, adalelerinin kasılıp açılması, titreyen çene kemikleri,, Vassenka'yı sözlerinden daha fazla ikna etmiş olmalıydı. Küçümseyici bir şekilde gülüp, eğilerek;

"Oblonsky'i göremem mi?" dedi.

Levine, Vassenka'nın gülümsemesine aldırmadı.

"Oblonsky'i ne yapacak?" diye düşündü, sonra:

"Onu size göndereyim," dedi.

Arkadaşını gördükten sonra, bahçede dolaşan ve misafirinin gitmesini bekleyen Levine'in yanına giden Oblonsky, "Bu ne biçim iş?" dedi. "Gülünç bir şey bu. Ne oldu sana? Bu kadar gülünç bir şey görülmemiştir. Bir genç adam..."

Levine yeniden sararmıştı, Oblonsky'nin sözünü keserek:

"Lütfen bundan söz etme, elimde değil" dedi. "Ona ve sana karşı nasıl hareket ettiğimi düşününce utanıyorum. Ama böyle devam edemezdi. Gitmeyi onun için çok kötü buluyorum. Ama burada kalması karım ve benim için sıkıcı bir durum yaratıyordu."

"Ama ona hakaret ediyorsun. Sonra bu çok gülünç, doğrusu." "Benim için hem sıkıcı, hem de aşağılatıcı bir durum. Benim hatam değil bu. Acı çekmem için neden yok."

"Bunu senden beklemezdim. Kıskançlığı anlarım. Ama bu derecesi gerçekten çok gülünç."

Levine onun yanından ayrılıp, bahçenin dibine giderek tek başına dolaşmaya başladı. Biraz sonra arabanın gürültüsünü duydu. Ağaçların arkasından bakınca, İskoç pelerini giymiş olan Vassenka'nın arabada, samanların üzerinde oturmuş olduğunu gördü. Araba yoldan aşağıya doğru iniyordu.

Bir uşak evden çıkıp, arabayı durdurunca, Levine, "Bu da ne?" dedi. Biraz sonra Levine'in tamamen unutmış olduğu makinist ortaya 588

çıktı. Vassenka'ya bir şeyler söyleyerek arabaya bindi. Birlikte uzaklaştılar.

Prens ve Stephane Arcadieyitch. Levine'in davranışı yüzünden şaşkına dönmüşlerdi. Levine de çok gülünç bir duruma düştüğünü biliyordu. Suçlu olduğunu da hissediyordu. Ama karısının ve kendisinin çektiklerini düşününce, ikinci kez aynı durumda kalsa yine aynı şeyleri yapacağını itiraf ediyordu.

Bütün bunlara rağmen, akşama doğru, Prenses hariç herkes neşelenmişti. Prenses Levine'in yaptığını

unutamıyordu. Cezalarını çekmiş çocuklar ya da sıkıcı bir törenden kurtulmuş büyükler gibi neşeliydiler. Vassenka'nın gönderilişi sanki çok eski bir olaydı. Babası gibi gülünç hikâye anlatma yeteneğine sahip olan Kitty, misafirleri giderken yeni ayakkabılarını giydiğini ama dışarı çıkmaya zaman kalmadan arabanın sesini duyduğunu tekrar tekrar anlatıyor ve Varenka'yı kahkahalarla güldürüyordu.

Arabaya bakınca, ayağında tozlukları, sırtında İskoç pelerini samanların üzerine oturmuş olan Vassenka'yı görmüştü.

"Bu kadarla kalsa iyi... Birden araba duruyor... Şişman bir Alman, Vassenka'nın yanına binmez mi? Her ikisi birden uzaklaşıyorlar... Yeni ayakkabılarımı boşuna giydiğimi anlıyorum.." diye bitiriyordu hikâyesini.

Darya Alexandrovna, Anna'yı görmeye gitmişti. Kardeşini sıkıntıya soktuğu ve Levine'in hoşlanmadığı bir şeyi yaptığı için üzülüyordu. Fakat gidip Anna'yı görmesi ve durumu değişmiş olsa bile ona karşı duyduklarının değişmemiş olduğunu belirtmesi gerekiyordu. Oraya giderken Levine ile hiçbir ilgisi olmaması için kasabaya adam gönderip at kiralattı. Bunu duyan Levine, kendisini görmeye gelerek:

"Sizin oraya gitmenizden hoşlanmadığımı nereden çıkardınız?" dedi. "Bundan hoşlanmayabilirim. Ama oraya gidip de benim atlarımı almazsanız daha fazla üzülürüm. Gideceğinizi kesin olarak söylemeliydiniz bana. Kasabadan at kiralamak benim hoşuma gitmez. Benim atlarım var. Gücenmemi istemiyorsanız, benimkileri kullanın."

Darya Alexandrovna kabul etmek zorunda kaldı. Kararlaştırılan gün atlar hazırlanmıştı. Bu sırada Prenses ve ebe kadın da Levine'lerlen ayrılmakta olduğu için at bulmak ve yolculuklarını düzenlemek çok zor oluyordu. Ama misafirperverlik gereğince Levine'in bunları yapmak zorundaydı. Levine, kendi evinde misafir olan Darya Alexandrovna'nın at kiralamasına izin veremezdi. Sonra kiralık atlar için yirmi ruble istiyorlardı. Darya Alexandrovna'nın mali durumunun kötü olduğunu ve bu yirmi rublenin önün için önemli bir para sayılabilece

ğini bilen Levine, kendi atlarını vermenin doğru olduğunu bir kere daha anlıyordu. Levine'ler, Dolly'nin mali durumunu sanki kendilerinin gibi benimsemişlerdi. Çok dikkatli davranıyorlardı.

Levine'in öğütlerine uyan Darya Alexandrovna, gün doğmadan yola çıktı. Yol iyi, araba rahatı. Atlar neşe içinde ilerliyorlardı. Levine, arabacının yanına bir adam daha verdi. Dolly, çay içmek için durdukları hana gelinceye kadar uyudu.

Levine'in Sivagesky'e giderken uğradığı köylünün kulübesinde çay içip, karısıyla çocuklarından konuştuktan sonra, Dolly, köylüyle, Kont Wronsky hakkında da çene çalmaya başladı. Köylü Kont'un çok mükemmel bir insan olduğunu söylüyordu. Saat ona doğru tekrar yola çıktılar. Dolly evde çocuklarla uğraştığı için düşünce zaman bulamıyordu. Bu dört saatlik yolculuk boyunca bu fırsatı ele geçirmiş ve hayatını baştan başa ve değişik acılar altında düşünmeye başlamıştı. Düşündükleri kendisine bile garip geliyordu. Önce çocukları düşündü. Onları merak ediyordu.

Oysa Prenses ve Kitty (ona daha çok güveniyordu) çocuklarla il590

gileceklerini söylemişlerdi. "Masha yaramazlık etmese, Girska atların yanına yaklaşmasa, Lilly midesini bozmasa bari," diye düşünüyordu. Bu endişelerin yerini birden gelecekle ilgili sorular aldı. Kış için Moskova'da yeni bir apartıman kiralaması gerektiğini, mobilyaları değiştirmek zorunda olduklarını, en büyük kızına bir manto yapması gerektiğini düşündü. Sonra birkaç yıl sonra olacakları düşündü. Çocukları nasıl hayata atılacaklardı? "Kızlar kolay" diye düşündü. "Ama oğlanlar?"

"Şimdi Grisha'ya ders verebilmem çok iyi bir şey. Ama serbest olduğum için yapabiliyorum bunu. Ya çocuğum olursa ne yapacağım?" Sonra kocasını düşündü. "Stiva'dan yardım beklememeli, dostların yardımıyla onları yetiştirebilirim. Ama bir başka çocuğum olursa ne yapacağım?"

"Çocuğu doğurmak bir şey değil. Gebelik ayları zor," diye devam etti. Son gebeliğini ve çocuğunun ölümünü düşündü. Sonra kulübede kendisiyle konuştuğu kadını hatırladı. Kadının çocuğu olup olmadığını sormuştu:

"Bir kız çocuğum olmuştu, ama Tanrı beni ondan kurtardı. Geçenlerde öldü." demişti kadın.

"Çok üzölmüş olmalısınız?" demişti Darya Alexandrovna.

"Üzölmek mi? Büyük babanın yeteri kadar torunu var. Bu çocuk başımıza bela olacaktı sadece. Evet bir bela."

Darya Alexandrovna, kadının sevimliliğine rağmen bu sözlere kızmış ve isyan etmişti. Ama şimdi bu sözleri bir türlü aklından çıkaramıyordu. Bunlarda bir gerçek payı vardı."

On beş yıllık evlilik hayatına bakan Darya Alexandrovna, "Evet, gebelikler, hastalıklar, yorgunluk, ilgisizlik, sonra çirkinleşme, güzelliğimi kaybetmek, hayatım böyle geçti," diye düşünüyordu. "Genç ve güzel olan Kitty bile çirkinleşti. Hele ben gebe olduğum zaman yüzüne bakılmaz bir insan haline geldiğimi biliyorum. Doğum, acılar, son

Arma Karenina

591

dakika... Ondan sonra çocukla uğraşmak geceler boyunca uykusuz almak, korkmak..."

Darya Alexandrovna çocukları yetiştirirken çektiği acıları düşünüyordu. "Sonra hastalanırlar. Yaramazlık ederler. Onlara doğru yolu göstermek, terbiyelerine dikkat etmek gerekir. Eğitimlerini sağlamak... Lâtince... Bunca güç ve anlaşılmaz şeyler, sonra bunlar yetmiyormuş gibi, çocuklardan birinin ölümü." Dolly son çocuğunu ve onun ölümünü düşündü. Ufacık, pembe tabutu, göğsünde bir haç, ağzı açık bir şekilde yatan solgun bebeği hatırladı. Herkes ne kadar ilgisiz davranmıştı. Oysa onun yüreği parçalanıyordu.

"Peki bütün bunlar ne için?" diye sordu. "Bütün bunların sonucu ne olacak?" Hayatımı mahvediyorum. Ya gebeyim, ya da çocuklara bakmakla meşgul oluyorum. Üzüntü içinde yaşadığım gibi, başkalarını da üzüyorum. Kocam benden hoşlanmıyor. Çocuklar kötü bir şekilde yetişiyorlar. İyi eğitim görmüyorlar. Paraları yok, Levine'lerde kalmasaydık, yazı bilmem nasıl geçirecektik? Kostiya ve Kitty bize çok iyi davranıyorlar, ama bu durum böyle devam edemez. Çocukları olacak onların. Başlarına bela olamayız. Babamın da parası yok, bize yardım edemez. Çocukları yetiştirmek ne kadar güç. Çocuklar istediğimiz gibi yetişseler, birer namuslu insan olacaklar...Bunu sağlamak için insanın hayatı mahvoluyor." Kötü kadının söylediklerini yeniden hatırladı. Yeniden isyan etti. Ama kadının söylediklerinde bir gerçek payı olfluğunu kabul etmekten kendini alamadı.

İçine korku salan bu düşüncelerden kurtulmak için, uşağa sordu, Mihail, daha çok uzak mı?"

"Bu köyden, oraya beş mil olduğunu söylüyorlar." Araba köyün içinden geçiyordu. Bir köprünün üzerinde birkaç köylü kadın toplanmış neşeli neşeli konuşuyorlardı. Arabaya bakıyorlardı. Dolly bu kadınların neşeli ve sağlıklı görünüşlerine özentiliydi. Arabanın arkasına rahat bir şekilde yaslandıktan sonra, "Onlar hayatın tadını çıkarıyorlar"592

593

yorlar." diye düşünmeye devanı etti. "Oysa ben. bir hapisanedeyim" gibi sıkıntıların ve korkuların içinde yaşayıp, duruyorum. Şöyle bir dakika bulunca düşünebiliyorum kendimi. Bu köylü kadınlar, kızıkardeşim Nathalie. Varenika ve Anna bütün bu kadınlar hayatın tadını çıkarıyorlar oysa ben..."

"Bir de kalkmış Anna'ya saldırıyorlar. Ben ondan daha mı iyiyim? Benim bir kocam var, onu seviyorum. Gerçi sevmek istediğim şekilde sevmiyorum, ama yine de bu duyguyu taşıyorum. Anna kendi kocasını sevmemişti. Yaşamak istedi o. Tanrı gönlümüzü yaşamak isteğiyle doldurmuş. Onun yerinde olsam ben de aynı şeyi yapardım. Acaba Stiva ile kavga ettiğiniz zaman, onun öğütlerini dinlemekle doğru mu hareket ettim. Belki de kocamdan ayrılıp hayatıma yeniden başlamam gerekiyordu. Sevebilir ve sevebilirdim. Sanki bu durumumuz daha mı iyi? Ona saygı duymuyorum artık. Ona sadece ihtiyacım var." Darya Alexandrovna böyle düşünürken, aynaya bakmak istedi. Ama arabacı ya da uşağın kendisini aynaya bakarken gördüğü taktirde utanacağını düşünerek bu hareketi yapmadı.

Aynaya bakmadan bile, kendisi için zamanın fazla geç olmadığını düşündü. Serge İvanovitch'i ve çocuklar kızamık olduğu zaman eve gelip kendisine yardım eden, Stiva'nın iyi kalpli arkadaşı Truvotsin'i aklına getirmekten kendini alamadı.

Truvotsin, Dolly'a aşık. Genç bir adam da vardı. Stiva (şaka ederek söylemişti bunu bu genç adamın, Dolly'i, kardeşlerinin her ikisinden de güzel bulduğunu açıklamıştı. Darya Alexandrovna birden imkânsız ve ihtiraslı bir gönül macerasını düşünmeye başladı. "Anna iyi yaptı. Onu eleştirmiyorum. Hem kendisi hem de bir başkasını mutlu ediyor. Benim gibi tükenmiş bir insan haline gelmemiştir." Anna'yı düşünürken kendisini de aynı durumda düşünen Dolly'nin dudakların da budalaca bir gülüş belirdi. O da Anna gibi, her şeyi kocasına anlatı yor ve Stiva'nın yüzünde beliren şaşkınlığa bakıp sanki gülümsüyordu

Böyle hayallere kapılmış bir durumda. Dolly'nin arabası Vozvzhensko'ya giden yolun başına gelmişti.

Arabacı arabayı durdurarak, yandaki tarlaya baktı. Tarlada bir arabanın üzerinde oturmuş olan birkaç köylü vardı. Uşak aşağıya inmeye karar vermişken birden fikrini değiştirerek köylülerden birini çağırmağı daha uygun bularak işaret etti. Araba durduğu zaman sanki rüzgâr da kesilmişti. Atlar üzerlerine konan sinekleri kaçırmak için sinirli sinirli titriyorlardı. Köylülerden biri onlara yaklaştı.

Çıplak ayak, ağır ağır ilerleyen köylüye kızan uşak. "Çabuk gel biraz, hadi," diye seslendi.

Başına bir paçavra sarmış olan, kıvrıkcık saçlı ihtiyar köylü, elini gözüne siper ederek, hızla ilerledi.

"Vozveznsko'daki Kontun malikânesine nerden gidilir?" diye sorduktan sonra, "Yolun sonuna kadar gidin, sonra sola dönün. Tam karşınıza gelecek. Kimi görmek istiyorsunuz? Kontu mu?"

Anna'dan köylüye bile nasıl söz edeceğini bilemeyen Dolly, "Acaba evdeler mi?" diye sordu.

Bir ayağını kaldıran köylünün toz içinde bıraktığı beş parmak ve topuğunun izi görülüyordu. "Evde mi, tabii evdedirler," dedi. Konuşmak istediği belli oluyordu. Bu sözü bir kere daha tekrarladı. Dün misafirler geldi yalnız. Bir yığın misafir. Ne istiyorsun?" dedi kendisine seslenen bir köylü çocuğa, "Biraz önce buradan geçmişlerdi. Bir hasat makinesine bakmaya gitmişler. Mutlaka evdedirler şimdi. siz kimlerdensiniz?" Arabacı arabaya binerek, "Uzaktan geliyoruz. Demek malikâne hemen şurada." Tabii, çok yakında, dediğim gibi... diye konuşmaya devam eden 594

köylü arabanın yanında yürüyordu. Çok geçmeden, geniş omuzlu yakışıklı bir delikanlı da onun yanına gelmişti.

"Ne var, hasat için işçi mi arıyorlar yossa?" dedi.

"Bilmiyorum, aslanım."

"Dediğim gibi, sola dönerseniz tam karşınıza gelir," diye tekrarladı köylü. Onlarla daha fazla konuşmak istediği belli oluyordu.

Arabacı atları kamçılıdı. Ama tam köşeyi dönecekleri sırada, köylü, "Arkadaş dur, dur!" diye bağırdı. Arabacı durdu.

"Geliyorlar, işte oradalar..." diyerek, dört atlı ve bir arabadan oluşmuş olan topluluğu gösterdi.

Bunlar Wronsky, jokeyi, Anna ve Veslovsky idiler. Arabada da Prens Varvara ile Sviagesky bulunuyordu. Yeni bir hasat makinesinin çalışmasını seyretmeye gitmişlerdi.

Araba durduğu zaman, bu grup ağır ağır ilerledi. Anna, Veslovsky'nin önündeydi. Güzel bir İngiliz atına binmişti. Büyük şapkasının altında, dalgalanan saçları, dolgun omuzları ve biçimli göğsü, siyah binicilik elbisesi, davranışlarındaki rahatlık ve serbestlik Dolly'i çok etkilemişti.

Dolly, Anna'nın at üzerinde olduğunu görünce, ilk önce pek hoşlanmamıştı. Ona kalırsa bir kadının ata binmesi ancak genç kızlık ve flört çaığında hoş görülebilirdi. Anna gibi bir kadına uygun düşmeyen bir durumdu bu. Bütün şıklığına rağmen Anna'nın davranışında hemen belli olan bir ağır başlılık vardı. Göze batan hiçbir şey yoktu.

Anna'nın yanında, sırtında İskoç peleriniyle Vassenka Veslovsky geliyordu. Darya Alexandrovna onu tanıyınca hafifçe gülümsemekten kendini alamadı. Onların arkasında Wronsky vardı. Koyu renkli bir kısağa binmişti. Kısağın dört nala koşarak heyecanlanmış olduğu belli oluyordu.

Anna, kocaman arabanın bir köşesine büzülmüş olan Dolly'i tanıyınca, birden gülümsedi. Bağırarak atını dört nala kaldırdı. Arabanı"

595

yanına gelince kimsenin yardımına gerek kalmadan atından atladı ve Dolly'i karşılamaya koştu.

Dolly'i öperek. "Sizi tanıdım, ama bunun bir rüya olmasından korktum, ne kadar memnun olduğumu bilemezsiniz," dedi. Sonra ona dikkatle baktı.

Atından inmiş olan ve onlara yaklaşan Wronsky'e dönerek, "Alexis, bak ne kadar güzel bir sürpriz," dedi.

Wronsky uzun gri şapkasını çıkararak Dolly'e yaklaştı.

Beyaz dişlerini gösteren bir gülümseme ile ve söylediği kelimelerin üzerine basarak, "Sizi gördüğümüze ne kadar memnun olduğumuzu bilemezsiniz?" dedi.

Vassenka, atından inmeden, şapkasını çıkarıp, şeritlerini havada sallayarak, yeni geleni selamladı.

Araba yanlarına geldiği zaman, Dolly'nin Prensese baktığını gören Anna, "İşte, Prens Varvara," dedi.

Dolly, "Ha..." dedi. Ama yüzünden, hiç de memnun olmadığı belli olmuştu.

Prens Varvara, Dolly'nin kocasının halası oluyordu. Bu kadının zenginlere dalkavukluk ettiğini bildirdi. Ama kendisiyle hiç ilgisi olmayan. Wronsky gibi bir adama aynı şeyi yapması ve üstelik Dolly'nin akrabası olması canını sıkıyordu. Onun yüzünde beliren ifadeye dikkat eden Anna da üzülmüştü.

Darya Alexandrovna arabaya yaklaşarak Prens Varvara'yı soğuk bir şekilde selamladı. Dolly, Sviagesky'i de tanıyordu. Sviagesky, dostu Levine'in genç karısıyla nasıl yaşadığını sordu. Sonra Dolly'nin gelmiş olduğu arabaya birbirini tutmayan atlarla eski koşumlara bakarak, hanımların kendisinin sürdürdüğü arabaya binmesi gerektiğini söyledi.

"Ben öteki arabaya geçerim. Prens bunu kullanır. Zaten atlar da Çok uysal."596

Arına Karenina na

597

"Hayır biz ona bineriz." dedi Anna. "Siz olduğunuz yerde kalın." Sonra Dolly'i kolundan tuttu.

Darya Alexandrovna, daha önce görmediği bu şık arabaya, güzel atlara ve çevresindeki insanlara bakınca şaşırıyordu. Adeta gözleri kamaşmıştı. Ama en fazla şaşırdığı şey, kendisine karşı sevgi ve saygı

beslediği Anna'nın bu kadar değişmiş olmasıydı.

Dolly'den daha az dikkatli bir insan belki, onun gördüğünü görmezdi. Anna'daki değişmeyi anlamasına yardım eden başka bir şey de arabada düşündükleriydi. Dolly, Anna'nın yüzünde, kadınların aşık oldukları zaman büründükleri o garip ve parlak güzelliği görmüştü. Yüzü, davranışları, sesi tamamen değişmiş ve daha güzelleşmiş gibiydi. Sanki bunun farkındaymış gibi davranıyordu.

Arabaya biner binmez her ikisi de ne yapacaklarını şaşırdılar. Anna, Dolly'nin kendisine böyle durmadan bakışı karşısında ne yapacağını bilmez bir hale gelmişti. Dolly de, Sviagesky'nin kendisini buraya getiren araba hakkında söylediklerini duyduktan sonra utanmıştı. Bu kirli ve eski arabada, Anna ile birlikte oturmaktan utanmıştı. Arabacı Philip ve uşak da aynı şeyleri hissediyorlardı.

Köylüler hepsi oturdukları arabadan inmişler, birbirleriyle karşılaşan dostları seyrederek, yorumlar yapıyor ve eğleniyorlardı.

Başına paçavra sarmış olan kıvrıkcık saçlı köylü, "Çoktandır birbirlerini görmemişler, çok sevindiler," dedi.

"Gerasim amca, bak, şu kara beygiri mısır sürerken kullansak ne kadar iyi olur, işler ne kadar çabuk yürür değil mi?"

Bir başkası, yan eğerine binmiş olan Vassenka Veslovsky'i göstererek, "Bu pantolonlu kadın mı değil mi?" dedi.

"Kadın değil erkek. Ne güzel sürüyor atını."

"Çocuklar, bugün uyuyamayacağız galiba, ne dersiniz?"

İhtiyar adam güneşe bakarak, "Ne uyuması, öğleyi çoktan geçti, hadi kancalarınızı alın da gelin bakalım."

Anna, Dolly'nin incelmış ve buruşmuş yüzüne bakıyordu. Ona, zayıflamış olduğunu söylemiş istedi, ama kendisinin daha güzelleşmiş olduğunu bildiği ve bunu Dolly'nin gözlerinden okuduğu için, sesini çıkarmadı. İçini çekerek, kendi durumundan söz etmeye başladı.

"Bana bakıyor ve benim duumumda olan bir insanın nasıl olup da mutlu olabileceğini düşünüyorsunuz değil mi?" dedi. "Doğrusu çok mutluyum. Sanki başımdan bir mucize geçti. Hani rüyalar vardır, korkunç şeyler görürsünüz sonra birdenbire uyanırsınız, ortada hiçbir şey kalmamıştır, her şeyden kurtulmuşsunuzdur. Ben de böyle birdenbire uyandım. O kadar sefil ve sıkıntılı bir hayat geçirdikten sonra, buraya

geldiğimiz zaman her şeyi unuttum. Çok mutluyum," dedi. Çekingen bir gülüşle Dolly'e bakıyor, onun ne düşündüğünü anlamaya çalışıyordu.

Dolly gülümseyerek, "Ne kadar memnun oldum tahmin edemezsiniz?" dedi. "Sizin adınıza buna çok sevindim. Neden bana bir şey yazmadınız?"

"Neden mi yazmadım... Çünkü cesaretim yoktu... Benim durumumu unutmamalısınız."

"Bana yazarken bunları düşünmemeniz gerekirdi... Benim, sizin durumunuzu nasıl düşündüğümü bilseniz..."

Darya Alexandrovna sabah düşündüklerini açıklamak istedi, ama Şimdi bunlardan söz açmasının gereksiz olduğunu düşündü.

"Bunlardan sonra açarız," dedi. Leylâk ve Akasya ağaçlarının ardından gözüken yeşil ve kırmızı damlan göstererek, "Bunlar ne?" diye sordu. Konuşmayı değiştirmek istiyordu. "Küçük bir kasabaya benziyor."

Anna cevap vermedi.

"Benim durumuma nasıl bakıyorsunuz? Bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz?" diye sordu.

Tam Dolly'nin cevap vereceği sırada, Anna'nın atını almış olan ve 598

ona sağ ayaktan başlayarak dört nala gitmesini öğretmeye çalışan Vassenka, yanlarından hızla geçti.

"Tamam, öğrendi, Anna Arkadievna." diye seslendi.

Anna ona cevap vermedi. Dolly böyle önemli ve uzun sürecek bir konuyu arabada konuşmaktan kaçınmak istiyordu. Bu yüzden düşüncelerini devam ettirmedi.

"Bir şey düşündüğüm yok," dedi. "Sadece sizi seviyorum. Bir insan bir kimseyi sevince onu bütün olarak ve nasılsa öyle kabul ederek sever.

Anna gözlerini arkadaşının yüzünden ayırıp başını aşağı doğru eğerek düşünmeye başladı. Dolly'nin bilmediği yeni bir huydu bu. Dolly'nin söylediklerini bir bir düşünüyordu. Kendi isteğine uygun olarak yorumlar yaptığı belliydi. Dolly'e bakarak:

"Eğer günahlarınız varsa, gelip beni gördüğünüz için onların affedilmiş olduğundan eminim," dedi. Dolly, Anna'nın gözlerinin dolduğunu farketmişti. Onun elini okşadı.

Dolly biraz sustuktan sonra eski korusunu tekrarladı. "Bu binalar nedir? Kaç tane bina var böyle?"

"Bunlar, hizmetkârların odaları, samanlıklar ve ahırlardır" dedi Anna. "İşte şurada da park başlıyor. Hepsi harap olmuştu. Alexis yeniden yaptırdı onları. Burasını çok seviyor. İdare edilmesiyle de uğraşıyor. Öyle iyi

bir insan ki!.. Eline ne alsın onu mükemmel bir hale getirir. Burayla ilgilenmek ona heyecan veriyor. Birinci sınıf bir iş adamı ve idareci olup çıktı. Bir tek rublenin bile hesabını soruyor. Ama bin ruble sözkonusu olunca hiç aldırılmaz. Harcayıverir. Şu büyük binayı görüyor musunuz? Bu yeni bir hastahane. Alexis boş zamanlarını ona harcıyor. Yüzbinlerce ruble harcayacağından eminim. Buna nasıl başladı bilmezsiniz. Köylüler kendisinden bir çayır satın almak istediler. Alexis fiyatı düşük bulup satmadı. Ben de kendisine cimri olduğunu söyledim. Bunun üzerine, cimri olmadığını belirtmek için bu hastaneyi

a Karenina

599

yapmaya başladı. Bu tuhaf bir hareket, fakat kendisini bunun için de seviyorum. Biraz sonra evini göreceksiniz. Büyük babasının eviymiş. Dışarıda hiç değişiklik yapmadı."

Bahçenin ağaçları arasından gözükken, sütunlu, güzel eve bakan Dolly hayranlıkla, "Ne sevimli bir ev" dedi. "Güzel değil mi? Hele yukarıdan çok güzel bir manzara var."

Evin önüne geldiler. İki işçi bir çiçek bahçesini düzenliyorlardı.

Anna atları görünce, "Demek bizden önce gelmişler," dedi. "Benim atım çok güzel değil mi? Atı buraya getirin bir de şeker verin bana," dedi Anna. Uşaklara dönerek, "Kont nerede?" diye sordu. Veslovsky ile birlikte onlara doğru gelen Wronsky'i görünce, "İşte, geliyor," diye ilave etti.

Wronsky, Anna'yla Fransızca konuşarak, "Prensesi nereye yerleştireceksiniz?" diye sordu. Sonra Dolly'i tekrar selamladı ve elini öptü. "Büyük balkonlu oda iyidir sanırım."

"Hayır orası çok uzak. Köşedeki odaya yerleştirelim. Birbirimizi daha sık görebiliriz böylece," dedi Anna. Uşağın getirdiği şekeri atına vererek.

Tekrar Dolly'e döndü. "Bir süre kalırsınız. Bir gün olmaz. Bırakmayız sizi."

Arabanın içinde yüzünün toz içinde kaldığını bilen ve sıkılan Dolly. "Geri döneceğimi söyledim. Çocuklar var biliyorsunuz..."

"Olsun Dolly, olsun şekerim. Neyse sonra konuşuruz. Gel şimdi."

Oda Wronsky'nin misafirler için ayırmış olduğu güzel adalardan biri değildi. Anna, Dolly'nin yabancı olmadığını ve kendilerini hoş göreceğini söylemişti. Oysa, Dolly hiçbir zaman bu kadar lüks bir odada yaşamamıştı. Bu odaya baktıkça yabancı ülkelerde kalmış oldukları tellerin güzel odaları aklına geliyordu. Bir aralık Dolly'nin yanında oturan Anna, "Sevgilim ne kadar utluyum, tahmin edemezsin," dedi. "Bana bütün aileyi anlat. Stiva'yı

şöyle bir gördüm. Çocuklardan söz edemez zaten o. Tanya nasıl.' Kocaman kız olmuştur herhalde."

"Evet boyu çok uzadı," dedi Dolly. Çocukları hakkında bu kadar soğuk bir şekilde konuşmasına kendisi de şaşırılmıştı. "Levine'lerde kalıyoruz. Çok iyi vakit geçiriyoruz."

"Beni küçük görmediğinizi bilseydim... Hepiniz gelebilirdiniz buraya. Alexis, Stiva'nın eski bir arkadaşıdır," dedi. Birden kızardı.

"Ama biz..." dedi Dolly. Ne söyleyeceğini bilmiyordu.

"Çok neşelendim de saçmalıyorum galiba. Kısacası senin gelmen beni çok sevindirdi." Anna, Dolly'i tekrar öpmeye başladı. "Hakkımda ne düşündüğünü halâ söylemedin. Bunu bekliyorum. Beni olduğum gibi kabul etmenden memnun oldum. En fazla istediğim şey, başkalarının beni, herhangi bir şeyi kanıtlamaya kalkışmış bir kadın gibi görmemeleridir. Ben hiçbir şey kanıtlamak istemiyorum. Sadece yaşamak istiyorum. Kendimden başka kimseye zararım dokunmasın istiyorum. Bunu yapmaya hakkım var değil mi? Bu önemli bir konu. Sırası gelince konuşuruz. Şimdi gidip giyineceğim. Size bir hizmetçi göndereyim."

Darya Alexandrovna yalnız kalınca, tecrübeli bir ev kadını gibi çevresini inclemeye başladı. Eve girdiği zaman ve şimdi odasında gördüğü her şey ona zenginlik ve gösteriş düşüncesini aşılıyordu. Bu kadar gösterişli yeri Rusya'da görmemiş, sadece İngiliz romanlarında okumuştur. Her şey yeniydi. Duvardaki Fransız halıları da, yerdeki halı da yepyenydi. Yatakta son model minderler vardı. Tuvalet masası, küçük divan, masalar, ocağın üzerinde duran bronz saat, perdeler, yepyeni ve çok değerli eşyalardı.

Saçını yukarıda tutturmuş ve üzerine Dolly'ninkinden daha güzel

Karenina

601

bir elbise giymiş olan güzel hizmetçi de yeni tutulmuş olmalıydı. Herhalde ona oldukça iyi para veriyorlardı. Darya Alexandrovna hizmetçinin temizliğinden, davranışından hoşlandı, ama biraz sıkıntı da duydu. Kendi eşyasını gören hizmetçiden adeta utanıyordu. Hiç olmazsa kendini rahat hissetmiyordu.

Yıllardır tanıdığı Annuşka içeri girince, Dolly'nin içi rahatladı. Yeni hizmetçi Anna'ya gönderildi. Annuşka, Dolly'in yanında kaldı.

Annuşka, Dolly'i gördüğüne çok memnun olmuştu. Hemen konuşmaya başladı. Dolly, onun hanımı hakkında konuşmak ve Kont'un hanımına çok düşkün olduğundan söz etmek istediğini anlamıştı. Bu konuya geldiği zaman, Dolly konuşmayı başka bir yöne çeviriyordu.

"Ben Anna Arcadieвна ile birlikte yetiştim: Hanımım benim için her şeyden daha değerlidir. Yargılamak bize düşmez... Birbirini bu kadar sevdikten sonra..."

"Lütfen su dök de yıkanayım," diyerek Dolly onun sözünü kesti.

"Başüstüne. İki kadın ufak tefeği yıkıyoruz. Asıl çamaşır, makineyle yıkıyor. Kont bu işlerle ilgilenir. Ah... ne mükemmel bir koca..."

Dolly, Anna'nın gelmesine memnun oldu. Annuşka'nın çenesini kapamak başka türlü mümkün olmayacaktı.

Anna sade bir elbise giyinişti. Dolly bu sade elbiseyi dikkatle gözden geçirdi. Bunun ne kadar değerli olduğunu ve bu sadeliği elde etmek için bir yığın para vermek gerektiğini çok iyi biliyordu.

Anna artık sıkılmıyordu. Çok rahat davranıyordu. Dolly onun. ziyareti yüzünden geçirdiği heyecanı tamamen atlatmış olduğunu farkettili İlgisiz bir tavır takınmıştı. Böylece, düşüncelerinin sırrını başkalarına kapamış olduğunu belirtmek istiyordu sanki.

Anna, Annuşka'dan söz ederek, "Eski bir arkadaştır," dedi.

"Annie mi? Çok iyi. Onu görmek ister misiniz? Gelin göstereyim size. Başımıza dertler açılıyor, sütanneler yüzünden. Bir İtalyan sütan602

ne var, çok iyi biraz budala bir kız. Onu göndermek istedik. Bebek çok alışmış okluğu için yanımızda tutmak zorunda kaldık."

Dolly "Peki nasıl yaptınız..." diye çocuğun adını soracak oldu. Ama Anna'nın kaşlarının çatılmış olduğunu görünce sözünü değiştirdi. Anna anlamıştı...

"Çocuğun soy adını sormak istiyorsunuz. Evet bu Alexis'i de düşündürüyor. İsmi yok. Bir Karenina sadece, evet ismi yok..." Anna başını önüne eğdi. "Bunları daha sonra konuşuruz." Birden neşelendi. "Gelin onu göstereyim size. O kadar cici bir çocuk ki. Emekliyor artık."

Çocuğun odasındaki lüks, Dolly'i daha da fazla şaşırttı. İngiltere'den ısmarlanmış ve çocuğun yürümesini kolaylaştıran aletler ve oyuncaklar vardı. Banyosu son modeldi. Bunların hepsi İngiliz malıydı. Sağlam zevkli ve pahalı şeyler oldukları belliydi.

İçeri girdikleri zaman, bebek masanın başında, sandalyesine oturtulmuş bir vaziyetteydi. Mamasını yiyordu. Yanında bulunan Rus hizmetçinin, bebeğin mamasına ortak çıktığı belliydi, Asıl sütanne ve mürebbiye orada değillerdi. Yandaki odadaydılar. Garip bir Fransızca konuşarak çene çalıyorlardı. Başka türlü anlaşmalarına imkân yoktu.

Anna'nın sesini duyar duymaz, kapıda çirkin yüzlü, ince uzun İngiliz mürebbiye göründü. Başım sallayıp, buklelerini düzeltmeye çalışarak, Anna kendisine çıkmadığı halde, hemen kendini savunmaya başladı. Anna'nın söylediği her kelimedenden sonra acele acele, "Evet, hanımefendi," diye cevap veriyordu.

Pembe yüzlü, kara gözlü bebek tanımadığı Dolly'e sert bir şekilde bakıyordu. Dolly bebeği çok sevmişti. Bebeğin çok sağlıklı olduğunu düşünüp özeniyordu.

Bebeğin emeklemesi de hoşuna gitmişti. Dolly'nin çocuklarından hiçbirisi böyle emeklememişti. Çocuğu yere halının üzerine koymuşlardı. Büyüklerin kendisine hayran olduklarını anlıyor ve siyah gözle

Anna

Karenina

603

rini onlara dikerek, küçük kollarını oynatıyor, sonra bacaklarının yardımıyla ilerlemeye çalışıyordu.

Ama Darya Alexandrovna, çocuğun odasını ve özellikle İngiliz

mürebbiyeyi hiç sevmemişti. Anna'nın evine herhangi bir mürebbiye

nin kolaylıkla giremeyeceğini düşünen Dolly, bu çirkin İngiliz kızının burada bulunuşunu kolaylıkla anlayabiliyordu.

Anna'nın ve mürebbiyelerin konuşması, aralarında sıkı bir ilişki bulunmadığını da ortaya çıkarmıştı. Dolly, Anna'nın çocuğun odasına arada sırada uğradığını anlamıştı. Çocuğunun oyuncaklarını aramış, ama nerede olduklarını bir türlü bulamamıştı. İşin en garip tarafı; Anna, çocuğunun kaç tane dişi olduğuna doğ ru cevap verememişti. Son çıkan iki dişinden haberi bile yoktu.

Dışarı çıkarken, oyuncaklara değmemek isteyen Anna, eteğini tutarak şöyle diyordu, "Doğrusu burada bana hiç kimsenin ihtiyacı yok. İlk çocuğumu doğurduğum zaman, durum böyle değildi."

Darya Alexandrovna çekingen bir şekilde, "Başka türlü olacağını sanıyordum," dedi.

"Hayır, yanılıyorsunuz. Biliyor musunuz, ben Seryoza'yı görüyorum. Gözlerini kısmıştı. Sanki uzaklarda bir şeye bakmak istiyordu. "Bundan daha sonra söz ederiz. Ben, önüne her türlü yiyecekler getirilen, ama nereden başlayacağını bilemeyen bir yoksul kadına benziyorum. Yiyecekler sizsiniz. Hangi konuyu ele alıp, ondan hoşlanmamız gerektiğine bir türlü karar veremiyorum."

Anna biraz durduktan sonra tekrar konuşmaya başladı. "Burada kimlerle karşılaşacağınız hakkında size biraz bilgi verelim. Önce hahanımlardan söz edeyim. Prenses Varvara'yı tanıyorsunuz. Sizin ve Stiva'nın onun hakkında ne düşündüğünüzü biliyorum. Stivaonun halası Katerina Pavlovna'dan üstün olduğunu kanıtlamak için çabalarını söyler. Ama çok iyi bir ladindir o. Ona çok şeyler borçluyum. Bir zaman: lar Petersbourg'da kendisine güvenebileceğim bir insan gerekiyordu.604

Gerçekten iyi bir kadındır. Benim durumumu hafifletmek için elinden geleni yaptı. Bu durumun ne kadar ağır olduğunu anlamadığınızı görüyorum... Hele Petersbourg'da." diye sözüne devam etti. "Burada çok rahat ve mutluyum. Böyle devam edeceğini sanıyorum. Sviagesky, bu bölgenin başkanı. Çok iyi bir insan. Ama Alexis'den bir şeyler bekliyor sanırım. Alexis gibi bir adanı serveti ile, burada önemli bir insan oluyor, biliyorsunuz. Sonra bizim dostlarımız arasında, Tuşkeviç de var. Onu tanırınız. Betsy'nin hayranıdır. Zavallı çok yalnız kaldı, gelip bizi görüyor. Alexis, bu adamın çok hoş olduğunu söyler, ama ona kendisini göstermek istediği gibi kabul etmek gerekir diye öğüt de verir. Varvara'nın dediği çok nazik bir insandır o. Sonra bir de Veslovsky var; biliyorsunuz, çok kibar bir gençtir." Anna bunları söylerken hafifçe gülümsüyordu. "Levine'ler ve Veslovsky arasında geçen olayların nedeni ne? Alexis'e uzun uzun anlatmış doğrusu biz inanamadık. Çok kibar ve çocuksu biransandır. Veslovsky" diye devam etti. Aynı şekilde gülümsüyordu. "Alexis'in belli bir çevresi, arkadaşları olması gerekiyor. Bu yüzden onları önemsiyorum. Evin neşeli bir havası olmalı. Böylece Alexis yepyeni şeyler yapmak ihtiyacından kurtuluyor. Sonra bir de Alman kâhyamız var, onu da göreceksiniz. Alexis onu çok beğeniyor. Yaptıklarını, övüp duruyor. Bir de doktorumuz var. Tam anlamıyla nihilistin biri değil, ama bıçakla yemek yer. Bir de mimarımız var... Yani küçük bir saray erkânını hatırlatıyorlar."

Mermerden yapılmış terasa çıkan Anna, yanında Dolly ile birlikte, orada oturan Prenses Varvara'ya doğru ilerleyerek, "İşte size Dolly'i getirdim, Prenses, Onu görmeyi çok istiyordunuz," dedi. "Akşam yemeğinden önce hiçbir şey istemediğini söylüyor. Ama siz onun için yiyecek bir şeyler söyleyin lütfen. Ben gider bizimkileri buraya getiririm."

Prenses Varvara, Dolly'i dostça karşıladı ve Anna ile birlikte yaşadığını», çünkü Anna'yı yetiştiren halası Katerina Pavlovna'dan, daha

Karenina

605

fazla yakın olduğunu söyledi. Herkes Anna'yı bıraktığı zaman, ona bu en zor zamanlarında yardım etmenin bir görev olduğunu düşünmüştü.

"Kocasını boşayabilir. O zaman benim görevim sona erecek, Yalnızlığımıza döneceğim. Ama o zamana kadar görevimi yerine getirmem gerekecek. Onlar en iyi evli çiftler gibi yaşıyorlar. Onları yargılamak bizim değil, Tanrının hakkıdır. Biryuzovsky ve Madam Aveniev... Sam Nikandrof, Vasilef ve bayan Mamanof, Liza Neptunof da böyle değil iniydiler? Şimdi herkes onları evine kabul ediyor. Sonra bu ev o kadar güzel bir yer ki, insan kendini İngiltere'de sanıyor. Sabahleyin kahvaltıda toplanıyoruz. Sonra herkes ayrılıyor. Herkes istediğini yapıyor. Akşam yemeği saat yedide yenir. Stiva sizi göndermekle çok iyi yapmış. Onların yardımı ihtiyacı var. Annesi ve kardeşi ona yardım edemezler biliyorum. Oysa Wronsky çok iyilik yapıyor. Hastahaneden size söz ettiler değil mi? Her şey Paris'ten geldi."

Anna erkekleri bilardo salonunda bulmuş ve onlarla birlikte terasa gelmişti. Akşam yemeğine uzun bir zaman vardı. Hava çok güzeldi. Vakit geçirmek için herkes ayrı bir teklif yapıyordu.

Veslovsky gülümseyerek, "Bir parti tenis yapalım. Anan Arcadieva ve ben eş oluruz, yine."

Wronsky, "Hayır hava sıcak. Sandala binip gezelim. Anna AleKandrova'ya nehrin kıyılarını gösteririz."

Sviagesky, "Benim için hava hoş," dedi.

"Bana kalırsa, Dolly gezinmeyi tercih eder. Belki de sandala binmekten hoşlanır."

Anna, Sviagesky ile, Dolly de Wronsky ile birlikte yürüyorlardı. Dolly içinde bulunduğu bu çevreden sıkılıyordu. Kendini rahat hissedemiyordu. Anna'nın davranışını genel olarak haklı bulmakla kalmıyor, doğru hareket etmiş olduğunu da düşünüyordu. Namuslu yaşamış ve sıkıcı hayatlarından bıkmış olan kadınlar çoğu kez gizli gönül maceralarına uzaktan hayranlık duyarlar. Dolly de bu duygularla yüklüy606

oy

dü. Ama kendisinin alışmadığı böyle bir çevrede. Anna'yı gördüğü zaman Dolly'nin rahatı kaçırıyordu, en fazla tiksindiği şey de, rahatı için her şeyi harcamaya hazır bir durumda olan Prenses Varvara'nın tavrıydı. Dolly, Anna'yı haklı buluyordu, ama onun sevdiği ve uğruna fedakârlıklar yaptığı adamı görünce hiç de memnun olmuyordu. Zaten Wronsky'i hiç sevmemişti. Onu gururlu bir insan olarak görüyordu. Oysa gururlanması için zenginliğinden başka hiçbir şeyi yoktu.

Dolly sıkılıyor ve konuşacak bir şeyler bulmaya çalışıyordu. Wronsky'nin evinden ve onu çok beğendiğinden söz etti.

"Evet çok güzel bir binadır, eski stil, ama sevimli," dedi Wronsky.

"Merdivenlerin önündeki bahçeyi çok sevdim. Eskiden de böyle miydi?"

"Hayır," dedi Wronsky. Gülümsüyordu. "Bu bahçeyi geçen yıl görmüş olsaydınız..."

Wronsky konuşmaya başladı. Başlangıçta ağır ağır konuşurken, gittikçe hızlandı. Evinin ve bahçenin bütün ayrıntılarını bir bir sayıp dökmeye açıklamalar yapmaya başladı. Evini güzelleştirmek için oldukça çaba harcamış olan bir insanın bunu bir yabancıya açıklaması zevk verici bir işti. Bu yüzden, Wronsky, Dolly'nin söylediklerinden memnun olmuştu.

"Eğer yorulmadınızsa ve sizi ilgilendirirse, gidip hastahaneye bakalım. Gidelim mi?" diye sordu. Dolly'nin sıkılıp sıkılmadığını anlamak ister gibi yüzüne bakıyordu. Sonra Anna'ya döndü. "Anna, geliyor musun?"

"Gideceğiz değil mi?" dedi Anna Sviagesky'e hitap ederek. "Zavallı Veslevsky ve Tuşkeviç'i kaygının içinde bekletmeyelim. Haber gönderelim onlara."

Anna daha önce hastahaneden söz ederken yüzünde beliren aptal

ca gülümseyişle Dolly'e doğru dönerek, "Evet, burada bir abide yaptırıyor," dedi.

Sviagesky, "Çok önemli bir şey bu," dedi. Ama Wronsky'e dalkavukluk yapmadığını belirtmek için ufak tefek eleştiriler yapmaktan da geri kalmadı.

"Doğrusu, köylülerin sağlığıyla bu kadar ilgilendiğiniz halde, okullarla ilgilenmemenize şaşıyorum Kont," diye devam etti.

"Okullara her yerde rastlanıyor," dedi Wronsky. "Ben bunu gerçekleştirmekten hoşlandım, onun için hastahane yaptım." Dolly'e dönerek, "Bu taraftan" dedi.

Bir patikadan yürüyüp, sağa sola bir iki kez saptılar. Sonunda küçük bir kapının önüne geldiler. Darya Alexandrovna, kendini kırmızı tuğladan, büyük bir binanın önünde buldu. Bina neredeyse bitmişti. Henüz boyanmamış olan çinko çatı güneşte parlıyordu. İşçiler çalışıyorlardı.

"Sizin işler çok hızlı ilerliyor," dedi Sviagesky, "Son defa burada bulunduğum zaman, çatıyı yapmamışlardı bile."

"Sonbaharda tamamlanacak. İçerde her şey bitti," dedi Anna.

"Peki bu yeni bina nedir?"

Wronsky cevap verdi, "Bu doktorların kalacağı yer ve dispanser."

Mimarın kendisine doğru geldiğini gören Wronsky, hanımlardan özür dileyerek adama doğru ilerledi.

İşçilerin kireç kırdıkları çukurun başına giderek orada durdu ve mimarla hararetli bir şekilde konuşmaya başladı.

Ne olduğunu soran Anna'ya, "Cephenin alçak olduğunu" söyledi.

"Temelin yükseltilmesi gerektiğini söylemiştim," dedi Anna.

"Evet Anna Arcadievna, öyle yapsaydık çok daha iyi olurdu. Ama şimdi çok geç," diye cevap verdi mimar.

Anna mimarlık bilgisine şaşan Sviagesky'e cevap vererek, "Beni çok ilgilendiriyor bu konu," dedi. "Yeni binaların hastahane binasına 608

uygun olması gerekiyor. Daha sonra yapıldıkları için önceden planlanmamışlardı."

Yukarı kattaki bütün odalar, hemen hemen tamamlanmıştı. Birinci kata çıkıp, önlerine gelen ilk odaya girdiler. Duvarlar mermer gibi boyanmışlardı. Büyük camlı pencereler yerlerine takılmıştı. Sadece yerin parkesi tamamlanmamıştı. Marangozlar, saçlarını tutan bağları çıkarıp ayağa kalkarak gelenleri selamladılar.

"Burası kabul odasıdır," dedi Wronsky. "Burada sıra, masa ve sandalyelerden başka hiçbir şey olmayacak," diye ilave etti.

"Bu taraftan gidelim, içeri girelim. Pencereye yaklaşmayın," dedi Anna. Boyanın kuruyup kurumadığına baktı. Boya kurumuştu. "Alexis, boya kurumuş," dedi.

Kabul odasından sonra koridora çıktılar. Wronsky onlara yeni bir havalandırma tesisatı gösterdi. Daha sonra, mermer banyoları ve yaylı şilteleri gördüler Öteki odaları da gezdiler. Hiç ses çıkarmadan gerekli eşya ve yiyeceği taşıyacak olan arabalar da vardı. Son icatları ve makineleri çok iyi bilen birisi gibi

davranan Sviagesky gördüklerini takdir ettiğini belirtiyordu. Dolly bütün bunlardan şaşkına dönmüştü. Wronsky'e sorular soruyor, her şeyi anlamaya çalışıyordu. Bu Wronsky'nin çok hoşuna gidiyordu.

"Evet, bana kalırsa, bu Rusya'nın örnek bir hastahanesi olacak," dedi Sviagesky:

"Peki, lohusa koğuşu yok mu?" dedi Dolly.

Wronsky kibar bir insan olduğu halde Dolly'nin sözünü kesti:

"Burası doğum evi değil, hastahane olacak... Bütün hastalar kabul edilecek," dedi. "Ha... şuna bakın. Hastalığın ağır dönemini geçiren hastalar için ısımarlanmış ve yeni gelmiş bir tekerlekli sandalyeyi Darya Alexandrovna'ya doğru sürerek, "Bakın," yürüyemeyecek kadar zayıf olduğu halde, hava almak isteyebilir, değil mi? O zaman bu sandalyeyi kullanarak dışarı çıkabilir..."

Karenina

609

Darya Alexandrovna her şeyle ilgileniyordu. Her şeyi sevmişti. Ama en fazla Wronsky'nin açık kalpli davranışını seviyordu. Onun neler söylediğini dinlemeden, birkaç kez kendi kendine, "Evet, çok hoş bir adam bu," diye düşündü ve kendisini Anna'nın yerine koydu. Wronsky'nin bu merakını o kadar beğenmişti ki, Anna'nın ona ne kadar aşık olduğunu arılayabiliyordu.

Sviagesky'nin yeni alınan aygın görmek isteğine katılarak, ahırlara kadar gitmeleri gerektiğini söyleyen Anna'ya, Wronsky, "Bana kalırsa Prenses yoruldu, oraya gitmeyelim" dedi.

"Siz gidin, ben Prensesi eve götürürüm. Biraz konuşuruz yolda," diye devam etti Wronsky. Sonra Dolly'e dönerek, "İsterseniz gidelim," diye ekledi.

Şaşırmış olan Darya Alexandrovna, "Atlar hakkında hiç bilgim yoktur. Ama gidip onları görmek isterim," dedi

Wronsky'nin yüzünde beliren ifadeden, onun kendisinden bir şeyler istediğini anlamıştı. Dolly yanılmıyordu. Küçük kapıdan geçip tekrar bahçeye döndükleri zaman, Wronsky, Anna'dan tarafa baktı ve onun kendisini duyamayacağından emin olunca, konuşmaya başladı.

"Size bir şeyler söylemek istediğimi anlamışsınızdır," dedi. Bezgin gözlerle Dolly'e bakıyordu. "Sizin, Anna'nın en iyi arkadaşlarından biri olduğunuzdan eminim," diye devam etti. Cebinden çıkardığı mendille başını kuruladı. Saçları iyice dökülmüştü.

Darya Alexandrovna cevap vermedi. Sıkıntıyla ona bakıyordu. Wronsky ile yalnız kalınca korkmuştu. Yüzündeki ifade onu korkutuyordu.

Wronsky'nin kendisine ne söyleyeceğini tahmin etmeye çalıştı. Düşünceler, zihninden yıldırım hızıyla geçiyordu, "Çocuklarla birlikte 610

611

gelip, onların yanında kalmamı isteyecek... Ya da Moskova'da. Anna'yı kabul edecek bir çare bulmamı rica edecek. Yoksa Vassenka Veslovsky ve Anna'dan mı söz edecek?... Bütün bu ihtimaller Dolly'nin canını sıkıyordu. Ama Wronsky'nin asıl istediğini tahmin edememişti.

"Siz Anna'yı istediğiniz gibi etkileyebilirsiniz. Bunun için bana yardım edin lütfen."

Dolly, ağaçların altında yürürken bir aydınlanan bir karanlığa boğulan Wronsky'nin yüzüne bakıyordu. Dolly onun sözlerini bitirmesini bekliyordu. Ama Wronsky ses çıkarmadan yürüyor, elindeki bastonla oyalanmaya çalışıyordu.

"Siz bizi görmeye geldiniz. Anna'nın en eski arkadaşlarından bir siz varsınız. 'Prenses Varvara'yı saymıyorum) Bu hareketi yaparken bizim içinde bulunduğumuz durumu normal olarak kabul etmediğinizi sadece Anna'yı sevdiğiniz için böyle hareket etmiş olduğunuzu sanıyorum. Bilmem söylediklerim doğru mu?" . "Tabii, doğru..." dedi Dolly, "Ama..."

Wronsky, "Bir dakika..." diyerek Dolly'nin sözünü kesti. "Anna'nın durumunu benden daha iyi hiç kimse anlayamaz. Benim de bir kalbim olduğunu kabul etmek lütfunda bulunursanız bu durumdan ne kadar üzülüğümü kabul edersiniz. Onun bu duruma düşmesinde benim de suçum var, bu yüzden acısını çekiyorum."

Wronsky'nin samimiyetine hayran kalan Dolly, gayri ihtiyari, "Evet haklısınız," dedi. "Ama sorumlu olduğunuz için bu durumu biraz abartıyorsunuz sanırım. Evet Anna'nın durumu zor, bunu anlıyorum."

"Çok zor," dedi Wronsky, kaşlarını çatarak. "Petersbourg'da kaldığımız onbeş gün boyunca onun çekmiş olduğu acılan tahmin edemezsiniz."

"Evet, ama burada Anna'nın da sizin de dostlarınız var."

"Dostlarımız, evet dostlarımız," dedi Wronsky, küçümseyen bir tavırla.

"Artık mutlusunuz (hep mutlu olmanızı diliyorum.) Anna'nın mutlu olduğu her halinden belli oluyor. Kendisi de söyledi zaten," dedi Darya Alexandrovna gülümseyerek. Ama bu sözleri söyler söylemez, Anna'nın gerçekten mutlu olup olmadığı hakkında şüphe etmeye başladı.

Ama bu konuda Wronsky'nin hiç şüphe etmediğı belliydi. O şimdi çok mutlu. Ama ben?., başımıza gelecekleri düşünüp korkuyorum. Afedersiniz, yürümek ister misiniz?"

"Benim için önemli değil."

"Öyleyse şuraya oturalım."

Darya Alexandrovna, yolun kenarında bulunan bir sıraya oturdu. Wronsky de karşısına geçti.

"Evet, mutlu olduğumu biliyorum," diye tekrar etti Wronsky. Dolly bu meselede daha da şüpheye düşmeye başlamıştı. "Ama bu devam edebilir mi? Yanlış ya da doğru hareket etmiş olduğumuz ayrı bir konu. Önemli olan zarların atılmış olmasıdır." Rusça konuşurken birden Fransızca'ya başlamıştı. "Bütün hayat boyunca birbirimize bağlanmış bulunuyoruz. En kutsal saydığımız aşk bağlarıyla bağlanmış bulunuyoruz. Bir çocuğumuz var. Başka çocuğumuz da olabilir. Ama en küçük bir şey bile binlerce karışıklık ve zorlukla karşılaşırız. Anna bunları görmüyor ya da görmek istemiyor. Bunu anlamak da zor değil. Ama ben aynı şekilde davranmıyorum. Kanun karşısında, kızım benim çocuğum değil, Karenin'in çocuğudur. Buna tahammül edemem," dedi sert bir hareket yaparak. Sonra üzüntülü gözlerle Darya Alexandrovna'ya baktı. Dolly ona Cevap vermedi, sadece baktı.

"Bir gün bir oğlum olabilir, ama kanun karşısında o da bir Karenin olacak. Ne benim ismini taşıyacak, ne de benim varisim olacak.612

Ne kadar mutlu olursak olalım, ne kadar çocuğumuz olursa olsun, aramızda gerçek bir bağ olmayacak. Hepsi Karenin sayılacak onları. Bu durumun ne kadar iğrenç olduğunu anlıyorsunuzdur. Bundan Anna'ya söz etmek istedim, ama sinirlendi. Anlamak istemiyor, ben de gereğı gibi anlatamıyorum ona. Beni mutlu ediyor, ama bir şeyler yapmam gerektiğini hissediyorum. Bunun üzerine az önce gördüğünüz işlere giriştim. Bu işlerle gurur duyuyorum. Sarayda bulunmak ya da orduda çalışmaktan daha büyük bir iş yaptığımı sanıyorum. Kendi malikânemde oturuyor, burada çalışıyorum..."

Wronsky buraya geldiğı zaman ne söyleyeceğini bilmez bir hale gelmişti. Kendini toparlayarak:

"Bu işleri yaparken, yaptıklarımın benimle birlikte unutulmayacağından, ortadan kalkmayacağından emin olmak istiyorum. Kısacası benim de varislerim olmalı. Ama bundan yoksun kalıyorum. Sevdığı kadından olan çocuklarının, kendisine değil, bir başkasına ait olduğunu gören bir adamın korkunç halini düşünün...."

"Evet, haklısınız. Peki ama Anna bu durumda ne yapabilir?" dedi Darya Alexandrovna.

"Evet, asıl konuşmamın esası da bu zaten," dedi Wronsky kendisini toparlamaya çalışarak. "Anna birçok şeyler yapabilir. Boşanmak mutlaka gerekli. Kocasını bir zamanlar onu boşamaya razı olmuştu. Şimdi de aynı şeyi kabul edeceğinden eminim. Bütün sorun ona bir şey yazmakta. Anna'nın birtakım küçük duygulan bir yana koyarak, ona bir mektup yazması gerek. Bu çok önemli bir şey. Hem kendisinin, hem de çocukların hayatı buna bağlı. Ben kendimden söz etmiyorum. Benim için de zor tabii," dedi. Sanki kendisine kötülük yapmaya hazırlanmış olan birisini tehdit ediyor gibiydi: "İşte bu yüzden size rica ediyorum Prenses, lütfen onu, kocasına bir şeyler yazmaya ikna edin..."

Aiexis Alexandrovitch ile son görüşmesini hatırlayan Dolly, sanki

Karenina

613

rüyadaymış gibi: "Tabii, tabii," dedi. Anna'yı düşünerek, "Şüphesiz bunu yaparım," diye ekledi.

"Onun üzerindeki etkinizi kullanarak, bir mektup yazmasını sağlayın. Ben bundan söz edemiyorum ona."

Darya Alexandrovna. "Merak etmeyin bu işi yapmaya çalışırım, ama nasıl oluyor da Anna bunu aklına getiremiyor?" dedi. Birden Anna'nın gözlerini yarıya kadar kapamayı alışkanlık edinmiş olduğunu hatırladı. Önemli bir konu konuşulduğu zaman Anna hemen gözlerini kapıyordu. "Sanki hayatım görmek istemediğı için böyle yapıyor," dedi Dolly kendi kendine. "Onunla konuşacağım," diye tekrar etti.

Ayağa kalkarak evin yolunu tuttular.

Anna, Doly'i kendinden önce evde olunca, ona Wronsky ile ne konuşmuş olduklarını sormak ister gibi baktı, ama bu konudan söz edeceğine:

"Yemek vakti geliyor," dedi. "Daha başbaşa konuşmak fırsatını ele geçiremedik. Bu akşam konuşuruz belki. Şimdi gidip giyineceğim. Siz de öyle yapın, gezintide üstümüz başımız çamur oldu."

Dolly odasına çıktı. Kendisini çok neşeli hissediyordu. Dolly'nin elbise değiştirmesine imkân yoktu. Çünkü üzerindeki en iyi elbisesiydi. Ama yemek için hazırlandığını belli etmesi gerekiyordu. Bunun için hizmetçiyi çağırarak, elbisesini fırçalamasını, eşarplarını değiştirmesini emretti.

Üçüncü olarak gayet sade, ama zevkli bir elbiseyle ortaya çıkan

Anna'yı görünce, gülümseyerek, "Benim bütün yapabildiğim bu," dedi.

Anna sanki kendi şıklığını affettirmek ister gibi, "Biz kurallara Çok uyuyoruz," dedi. "Alexis sizin buraya gelmenizden çok hoşlandı.614

615

Yorgun değilsiniz değil mi?" diye ilave etti.

Yemekten önce herhangi bir şeyden söz edecek kadar zaman yoktu. Oturma odasına girince, Prenses Varvara'nın ve gece elbisesi giymiş olan erkeklerin orada olduklarını gördüler. Mimarın sırtında bir frak vardı. Wronsky doktor ve kâhyayı misafirlere tanıştırdı.

Beyaz kırıvat takmış ve iyice traş olmuş bir uşak yemeğin hazır olduğunu haber verdi. Wronsky, Anna'nın eşlik etmesini Sviagesky'den rica etti. Kendisi Dolly'e eşlik ediyordu. Veslovsky, Prenses Varvara'ya daha önce kolunu uzattığı için Tuşkeviç açıkta kaldı. Mimar ve doktorla birlikte içeri yürüdü.

Yemek salonu, yiyecekler, şaraplar evin gösterişine uygun düşmekle kalmıyor, çok daha modern olmakla da kendini belli ediyordu.

Darya Alexandrovna kendisi için çok yeni sayılabilecek olan bütün bu zenginliklere ilgiyle bakıyor ve evinde yapamayacağını bildiği halde her şeye dikkat etmekten de geri kalmıyordu. Bunların nereden ve nasıl gelebilmiş olduğunu anlamaya çalışıyordu. Veslovsky, kocası ve Sviagesky'nin bu çeşit sorulan kendilerine hiçbir zaman sormadıklarını biliyordu. Alexis Kriloviç'in masaya bakışından, uşağa işaret verişinden ve kendisine sıcak çorbayı mı yoksa soğuk çorbayı mı tercih ettiğini soruşundan, evdeki düzenin ev sahibinin kendisinden geldiğini anladı. Bu işte Anna'nın Veslovsky'den daha fazla rolü olmadığı besbelliydi. O, Sviagesky, Prenses, Veslovsky kendileri için hazırlanmış olanlardan zevk alan birer misafirden başka bir şey değillerdi.

Anna sadece, konuşmayı yönetmesi bakımından ev sahibi sayılabilir. Kâhya ve mimar gibi tamamen başka insanların çevresinde toplandığı küçük bir masada konuşmayı yöneltmek ev sahibi için çok zor bir işti. Ama Anna bunu beceriyordu. Hatta bundan zevk aldığı belli oluyordu. Konuşma, önce Veslovsky ve Tuşkeviç'in birlikte yalnız olarak yaptıkları kayak gezintisiyle başladı. Bundan sonra Tuşkeviç Petersbourg'da ve Yat Kulübü'nde yapılan son yarışlardan söz

açtı. Anna bu sözün sona ermesinden yararlanarak hemen mimara dönerek, onu konuşturmaya çalıştı.

Sviagesky'i kastederek, "Nikolas İvaniç, binanın çok hızla ilerlediğini görerek şaşırıyor," dedi. "Doğrusu her gün binayı gören ben de inşaatın hızı karşısında şaşıyorum."

Mimar:

"Ekselansla çalışmak bir zevktir," diye söze başladı. Saygılı ve rahat konuşuyordu, kendi önemini küçümsemeyen bir hali de vardı, "Bölge otoriteleri ile çalışmak bambaşka bir iştir. Orada bir yığın kâğıt yazmak çizmek gerekir. Oysa burada Kont'a müracaat ediyorum. Düşündüğümüz hemen gerçekleşiyor."

Sviagesky gülümseyerek, "Amerikan usulü çalışmak," dedi.

"Evet Amerikalılar çok akıllıca inşaat yapıyorlar."

Konuşma Amerika'da politik iktidarın kötüye kullanılmasına geçince, Anna kâhyayı da tartışmaya karıştırmak için, başka konulardan söz açmaya başladı.

Darya Alexandrovna'ya dönerek, "Hiç hasat makinesi gördünüz mü?" dedi. "Biz bir tane gördük. Bu benim ilk gördüğüm hasat makinesidir."

"Küçük makaslara benziyorlar aynı. Bir tahta ile bir yığın uzun makastan yapılmış. Aynen şuna benziyor."

Anna, o güzel beyaz elleriyle bir bıçak ve bir çatal aldıktan sonra makinenin nasıl çalıştığını göstermeye başladı. Anna'nın bu açıklama ile hiçbir şeyi anlatmadığını farketmediği belliydi. Ama bu konuşmanın başkalarının hoşuna gideceğini ve ayrıca ellerinin çok güzel olduğunu da biliyordu.

Gözlerini ondan ayırmayan Wronsky "Daha çok çakıllara benziyorlar," dedi.

Anna hafifçe gülümsedi, ama cevap vermedi. Kâhyaya dönerek, "Değil mi Kari Fedoritch, makasları hatırlatıyorlar değil mi?" diye 616

617

sordu.

Alman kâhya "Evet," dedikten sonra makinenin işlemlerini açıklamaya başladı.

"Yazık ki kestikleri bağlamıyor bu makine," dedi Sviagesky. "Viyana fuarında bir makine görmüştüm, bir telle bağlayarak demetler yapıyordu. Bu daha faydalı olabilir."

Alman, birdenbire konuşmaya başlamıştı. Cebinden kalem ve kâğıdını çıkararak daha geniş açıklamalar

yapmak istedi, ama bir ziyafette olduğunu hatırlayarak bundan vazgeçti. Wronsky'nin kendisine soğuk bir şekilde baktığını görmesi de bunda rol oynamıştı.

Vassenka Veslovsky Alman'ı taklid ederek onunla Almanca konuşmaya başladı. Sonra gülümseyerek Anna'ya dönerek, "Almanca'ya bayılırım," dedi.

Anna tatlı bir sertlikle, "Yeter" dedi.

Hasta bir insana benzeyen doktora dönerek, "Sizi tarlalarda bulacağımızı sanmıştık doktor," dedi.

Doktor üzüntüyle:

"Oraya gittim, ama sonra döndüm," dedi.

"İyi bir yürüyüş yapmış olmalısınız."

"Evet, çok doğru."

"Peki ihtiyar adam nasıl oldu? Tifüs değil sanırım."

"Hayır tifüs değil, ama durumu çok kötü."

Böylece yanında çalışanlara kibarlığını göstermiş olan Anna, "Ne yazık," diye doktora cevap verdikten sonra, arkadaşlarına döndü.

Sviagesky, Anna'nın yaptığı hareketleri taklid ederek, "Sizin tarifinize uygun bir makine yapmak çok güç bir iş olacak Anna Arcadieva," dedi.

Anlattığı makinenin ötekileri eğlendirdiğini bilen Anna, gülümseyerek, "Neden öyle olsun?" dedi. Bir genç kız gibi davranması Dolly'nin hiç de hoşuna gitmemişti.

Tuşkeviç söze karışarak, "Ama Anna Arcadieva'nın mimarlık bilgisi çok kuvvetli," dedi.

"Evet dün Anna Arcadieva'nın sütunlardan, su oluklarından söz ettiğini duydum," dedi Veslovsky.

"Söyledikleri doğru muydu?"

"İnsan bu konular hakkında bu kadar şey dinledikten, bunları gördükten sonra, biraz bilgi sahibi oluyor. Bunda şaşılacak bir şey yok," dedi Anna. Veslovsky'e hitap ederek, "Ama sizin evlerin hangi maddeden yapıldığını bile bilmediğinizi söyleyebilirim," diye ilave etti.

Darya Alexandrovna, Anna'nın Veslovsky ile arasındaki alaycı konuşmalardan hoşlanmadığını anlamıştı, ama Anna istemediği halde bu duygusunu belli ediyordu.

Wronsky, Veslovsky'nin söylediklerine hiç önem vermiyordu.

"Hadî. Veslovsky söyle bakalım, taşlan birbirine nasıl tutturuyorlar?"

"Çimentoyla tabii."

"Çok güzel... Peki çimento nedir?"

"Bir çeşit harç canım... hayır macun..." dedi Veslovsky. Herkes gülmeye başlamıştı.

Doktor, mimar ve kâhyanın üzüntülü sessizliği bir yana, ötekiler, bütün yemek boyunca neşeli bir şekilde konuşular. Bir konudan ötekine atladılar. Sırası geldikçe birbirlerini iğnelemekten geri kalmadılar. Darya Alexandrovna bir keresinde çok alındı. Çok kızdı ve kıpkırmızı kesildi. Daha sonraları kötü bir şey söyleyip söylemediği hakkında uzun uzun düşündü. Sviagesky, Levine'den söz etmeye ve onun Rusya'da tarım alanında makine kullanılmasını doğru bulmadığını açıklamaya başlamıştı.

Wronsky gülümseyerek: "Bu bay Levine'le maalesef tanışamadık," dedi. "Aleyhinde bulunduğu bu makineleri hiç görmemiş olmalı, Ya da bu makinelerin Rusya'da yapılan garip taklidlerini görmüş ve kullanmıştır. Bir insanın bu çeşit konular üzerinde ne gibi fikirleri ola618

:oy

•bilir?"

Veslovsky. Anna'ya dönüp gülümseyerek: "Saçma sapan fikirleri olabilir," dedi.

"Ben onun ileri sürdüğü düşünceleri savunamam," dedi Darya Alexandrovna. "Ama onun çok bilgili bir insan olduğunu söyleyebilirim. Kendisi burada olsaydı size nasıl cevap vereceğini bilirdi, ama ben bunu yapamıyorum."

"Ben onu çok severim ve aramızda derin bir dostluk vardır. Ama biraz kaçıktır işte," dedi Sviagesky gülümseyerek. Örneğin bölge konseylerinin ve hakemlerin hiçbir işe yaramadığını söyler. Bunun için her şeyden elini ayağını çekmiş."

İncecik saplı bir kadehe buzlu su dolduran Wronsky, "Bu bizim milli uyuşukluğumuzdan ileri geliyor," dedi. "İçinde bulunduğumuz durumun bize ne gibi sorumluluklar yüklediğini anlamıyoruz. Bu yüzden görevlerimizi unutuyoruz."

Wronsky'nin üstünlük taslamasından canı sıkılan Darya Alexandrovna, "Görevlerine onun kadar düşkün bir kimse tanımıyorum," dedi. Şu veya bu sebepten üzerinde konuşulan konuya çok ilgi duyan Wronsky, sözlerine devam ederek, "Oysa ben, örneğin beni bölge yargıcı seçerek şereflendirenlere (bu Nicolas

İvanovitch'in sayesinde oldu diyerek Sviagesky'i işaret etti) minnettarım. Bir at yüzünden kavga eden iki köylünün arasını bulmak bence çok önemli bir iştir. Bölge konseyine seçilmeyi de bir şeref kabul ederim. Arazi sahibi bir insan olarak elde etmiş olduğum ayrıcalıkları ancak böyle ödeyebilirim."

Darya Alexandrovna, bu adamın kendi evinde ve masanın başında, söylediklerinin doğru olduğundan ne kadar emin olduğuna bakınca şaşırıyordu. Levine de kendi evinde konuşurken aynı derecede emin sözler ediyordu. Ama Dolly Levine'i seviyordu. Onun için Levine'den tarafa çıkıyordu.

"Demek gelecek seçimlerde sizden yardım bekleyebiliriz kont,"

619

dedi Sviagesky.

"Kayınbiraderinizle aynı fikirdeyim. Ama tam anlamıyla aynı konu üzerinde değil. Bu son günlerde, başkalarına karşı diye bir yığın şeyin ortaya çıktığını görüyoruz. Eskiden bir yığın devlet memuru vardı. İnsan yapacağı en küçük iş için bile o işe bakan memurla görüşmek zorunda kalırdı. Şimdi de aynı bunun gibi herkesin birtakım görevleri ortaya çıktı. Alexis altı aydanberi burada olduğu halde, sanırım, en az altı yedi derneğe üye oldu. Bu gidişle insanın kendisine ayıracak zamanı kalmayacak. Sonra dernekler bu kadar bollaşınca bunun sadece bir şekil meselesi haline geleceğinden korkuyorum."

Sviagesky'e dönerek, "Siz kaç tane derneğe üyesiniz Nikolas İvanitch, en az yirmi dernek değil mi?"

Anna rahat bir şekilde konuşuyordu, ama tedirgin olduğu belli oluyordu. Darya Alexandrovna, Wronsky ve Anna'yı hiç ses çıkarmadan incelemiş ve bu sonuca varmıştı. Anna konuşur konuşmaz, Wronsky'nin yüzünde dikkatli ve ciddi bir anlamın belirdiğine de dikkat etmişti. Prenses Varvara'nın konuşmayı değiştirip Petersbourg'daki tanıklardan söz açmaya kalkışması ve Wronsky'nin bahçede söyledikleri de Dolly'nin aklına geldi. Bütün bunlardan, Wronsky ve Anna arasında, derneklere üye olma konusunda derin bir ayrılığın var olduğunu anlıyordu.

Yemek, şaraplar, çevre, hepsi fevkalâdeydi, ama Dolly'nin son yıllarda artık görmez olduğu büyük ziyafetlerle bu toplantının arasında büyük bir fark yoktu. Aynı yapmacık davranışlar bu toplantıda da vardı. Tanıdıklar arasında yapılan bir toplantıda, böyle bir havanın ortaya çıkması Dolly'nin hiç de hoşuna gitmemişti.

Yemekten sonra terasta oturdular bundan sonra da tenis oynadılar. Oyuncular ikiye ayrılıp, iyice gerilmiş ağın her iki tarafında yerlerini aldılar. Darya Alexandrovna da oynamak istedi, ama oyunun kurallarını anlayana kadar uzun zaman geçti. Anladığı zaman da kolunu kırıp620

datamayacak kadar yorulmuştu. Prenses Varvara'nın yanına oturup oyuncuları seyretmeye başladı. Tuşkeviç de yok geçmeden oyunu bıraktı. Ama diğerleri bir hayli oynadılar. Sviagesky ve Wronsky ciddi ve iyi oynuyorlardı. En kötü oynayan Veslovsky'di. Ama şakaları ve kahkahaları ile herkesi güldürmekten ve neşelendirmekten geri kalmıyordu. Susmak bilmiyordu. Öteki erkekler gibi Wronsky de hanımlardan izin alarak ceketini çıkarmıştı. Hareket etmekten kızarmış yüzü, üzerindeki gömleğin içinden belli olan sağlam ve güzel yapılı vücudu göze çarpıyordu.

O gece yatağa girdiği zaman, Darya Alexandrovna gözlerini kapar kapamaz, tenis ağına doğru uçar gibi atılan Vassenka Veslovsky'i görmüştü.

Darya Alexandrovna oyun sırasında fazla eğlenmemişti. Anna ve Veslovsky arasındaki alaylı konuşmaları, çocuk oyunu oynayan bu kocaman insanların anormal halini hiç de beğenmemişti. Ama topluluğu bozmamak ve vakit geçirmiş olmak için yorgunluğunu alır almaz yine onlara katılmış ve eğleniyormuş gibi görünmeye çalışmıştı. Bütün gün, oyunlarını berbat ettiğini sandığı kendinden daha zeki artistlerden oluşan bir tiyatro grubunda oynuyormuş gibi gelmişti ona. İşler yolunda gidecek olursa iki gün kalmak üzere gelmişti. Ama akşamüstü, oyun sırasında ertesi gün gitmeyi kararlaştırmıştı. Yolculuk sırasında o kadar nefretle hatırladığı ev işleri, mecburiyetleri ve çocuklar, Anna'larda geçirdiği bir günün sonunda ona bambaşka bir ışık altında görünmeye başlamışlardı. Bir an önce onlara kavuşmak istiyordu.

Akşam oyundan sonra sandalla gezinti yapılmıştı. Sonunda odasına çıkan Darya Alexandrovna, yatmak için saçlarını çözdüğü zaman derin bir gönül rahatlığı duymuştu.

Anna'nın hemen gelip kendisini görmek isteyeceğini düşününce hiç memnun olmuyordu. Yalnız kalmak ve düşünmek istiyordu.

621

Gecelik elbiselerini giymiş olan Anna, Dolly'nin tam yatmaya hazırladığı zaman gelmişti. Bütün gün boyunca Anna, kendisini çok ilgilendiren meselelerden söz etmek istemiş, ama her seferinde sözünü yarıda bırakmıştı: "Daha sonra konuşuruz bunları, size o kadar çok söyleyeceğim var ki!" demişti.

Şimdi başbaşa kalmışlardı, ama Anna ne söyleyeceğini bilmiyordu. Dolly'nin karşısında oturmuştu ona bakıyordu. Çeşitli konulan aklından geçiriyor ama onlarda konuşulmaya değer bir şey bulamıyordu. Sanki önce her şey söylenmişti.

Dolly'e bir günahkâr gibi bakarak sıkıntılı bir eda ile, "Kitty'den ne haber?" dedi. "Gerçeği söyle Dolly, bana kızgın mı değil mi?"

Darya Alexandrovna gülümseyerek, "Kızgın mı? Yok canım," diye cevap verdi.

"Ama benden tiksiniyordur. Ya da küçük görüyordur beni."

"Hayır sanmam. Yalnız bu çeşit şeyler unutulmaz, bilirsin..."

Açık pencereden dışarıya bakan Anna, "Evet doğru," dedi. "Ama suç benim değil. Peki kim suç. Zaten suç ne demek? Başka türlü olabilir miydi bu? Sen de düşünüyorsun? Senin, Stiva'nın karısı olmaman mümkün müydü?"

"Doğrusu bilmiyorum. Senin bana söylemeni istiyorum bunu."

"Tabii, tabii..., Kitty hakkındaki sözümüz bitmedi ama... Mutlu mu? Kocasının çok iyi bir adam olduğunu söylüyorlar."

"İyi olmaktan daha fazla değerli bir adam. Onun kadar mükemmel bir insan tanımadım."

"Çok memnun oldum... Çok... Demek mükemmel bir insan."

Dolly gülümsedi.

"Sen kendinden söz etsene... Konuşacağımız bir yığın şey var... Zaten bugün..." Dolly Wronsky'den hangi adıyla söz açması gerektiğine karar verememişti. Ona kont ya da Alexis Krilovitch demek istemiyordu.622

"Alexis ile konuştunuz değil mi?" dedi Anna. "Neden konuştuğunuzu bilmiyorum. Ama ben sana benim ve hayatım hakkında ne düşündüğünü sormak istiyorum."

"Böyle birdenbire nasıl söyleyeyim bilmiyorum ki? Gerçekten bilmiyorum..."

"Olsun, yine de söyle bana. Benim hayatımı görüyorsun. Ama bizi yazın gördüğünü ve yalnız olmadığımızı unutmamalısn. Buraya ilkbaharın başlangıcında geldik, yapayalnız yaşadık. Çok geçmeden yine yalnız kalacağız. Benim de istediğim bu zaten. Ama bir de benim onsuz yaşadığımı yapayalnız kaldığımı düşün... Bunun gerçekleşeceğini, onun çoğu kez evden uzak kalacağını biliyorum," dedi Anna. yerinden kalkarak Dolly'nin yanına oturdu.

Cevap vermek üzere olan Dolly'nin sözünü keserek, tabii onu zorla evde tutmak istemem. Yarışlar yeni başladı. Atları yarışlara katılacak. O da birlikte gidecek. Memnunum... Ama düşün bir kez, benim durumumu düşün... Peki ama bundan söz etmenin ne faydası var?" diyerek gülümsedi. "Sana ne anlattı?"

"Benim de söylemek istediğim bir konuya dokundu. Onun avukatı olmak çok daha kolay tabii... Senin... senin... (Darya Alexandrovna tereddüt ediyordu) durumunu daha düzenli bir hale koymanın mümkün olabileceğini söylüyordu. Benim bu konuda ne düşündüğümü biliyorsun. Ama yine de, eğer mümkünse, evlenmen çok doğru olur."

"Boşanayım demek istiyorsun," dedi Anna. "Biliyor musun, Petersburg'da beni görmeye gelen bir tek kadın vardı. Prenses Betsy. Onu tanıyorsun tabii. Aslında onun kadar aşağılık bir kadın yoktur. Tuşkeviç ile bir ilişkisi vardır. Kocasını en adi şekilde aldatır. Durumum kötü oldukça benimle ilgilenmeyeceğini söyledi. Karşılaştırma yapmak aklımdan geçmez şekerim... Seni bilirim. Aklıma geldi de onun için söyledim. Evet, ne diyordu sana?"

"Seni ve kendisini düşündüğü için çok zor durumda olduğunu

623

söylüyordu. Bunun bencillik okluğunu söyleyebilirsin, ama bu soylu ve yasal bir bencilliktir. Kızının durumunu düzeltmek ve senin kocan olmak, sana kanunen bağlanmak istiyor."

"Hangi evli kadın, hangi esir benim kadar bağlıdır?" dedi Anna üzüntülü bir şekilde.

"Onun tek istediği şey... senin acı çekmemendir."

"İmkânsızdır bu... Peki?"

"Sonra çok yasal bir isteği daha var. Çocuklarınızın isim sahibi olmasını istiyor."

Anna gözlerini yarı kapayarak Dolly'e baktı. "Hangi çocuklar?"

diye sordu.

"Anne ve bundan sonra olacak çocuklarınız."

"Bu konuda üzülmesi çok gereksiz. Bundan böyle başka çocuk doğurmayacağım."

"Bunu nasıl söyleyebilirsin..."

"Doğurmayacağım, çünkü istemiyorum." Dolly'nin yüzünde, şaşkınlık, korku ve merak ifadelerini gören Anna, heyecanlı olduğu halde gülmekten kendini alamadı:

"Hastalığımdan sonra doktor söyledi bana..."

I

Dolly gözlerini açarak, "İmkânsız bir şey bu," dedi.

Sonucu çok büyük olan gerçeklerden birini öğrenmiş olan insan onlara inanmak istemez birdenbire. Bunun imkânsız bir şey olduğunu söyler. Üzerinde uzun uzun düşünmek ister.

Bir ya da iki çocukları olan ailelerin sırrını açıklayan bu gerçek, Dolly'i çok şaşırtmıştı. Ne söyleyeceğini bilmiyordu. Çeşitli heyecanların elinde sanki oyuncak olmuştu. Şaşkın şaşkın Anna'ya bakıyordu. Bunun mümkün olabileceğini bütün hayatınca kabul etmişti. Şimdi gerçek olduğunu öğreniyor ve korkuya düşüyordu.

Biraz durduktan sonra, peki ama ahlâka aykırı değil mi bu?" dedi.624

625

"Niçin olsun. Bu durumda iki şık var. hangisini seçersin? Gebe olup hiçbir şey yapamamak ve kocama yardımcı olabilmek." dedi Anna kesin bir şekilde.

Darya sanki onun düşüncelerini tahmin ediyormuş gibi, "Senin gi bi insanlar için tereddüt etmenin yeri var. Ama benim için yok. Çünkü ben onun karısı değilim. Beni sevdiği sürece yanında tutar. Onun sevgisini kaybetmemem gerek. Bunu nasıl sağlayabilirim, böyle değil tabii," diyerek ellerini şaşılacak bir hızla karnının önünde hareket ettirerek bir yuvarlak çizdi. Dolly'nin aklına bir sürü düşünce takılmıştı sanki. "Ben Stiva için çekici bir kadın olmaktan çıktım, beni bunun için aldattı. Ama benden sonraki kadını çekiciliğini kaybettiği için aldatmadı ki. Çekici bir kadın olduğu halde onu da bıraktı. Anna nasıl oluyor Wronsky'i bu şekilde elinde tutacağını sanıyor? Wronsky'i bunu arıyorsa daha şık ve güzel kadınlar bulabilir. Kolları, vücudu, yüzü ne kadar güzel olursa olsun Anna'dan daha güzel bir kadın bulabilir. Nitekim benim yakışıklı ve adi kocam böyle yapıyor," diye düşünüyordu.

Ama cevap vermedi, sadece içini çekti. Anna buna dikkat etti. Tekrar söze başladı. Daha kuvvetli olduklarını sandığı delillerini ortaya dökmeye koyuldu.

"Bunun doğru olmadığını söylüyorsun, ama benim içinde bulunduğum durumumu unutmamalısın. Ben nasıl olur da çocuk isteyebilirim. Acı çekmekten korktuğum için değil bu. Çocuklarımla ne olacağını düşün bir kere. Bir yabancınn adını taşıyan talihsiz yaratıklar olacaktır. Doğumları dolayısıyla, annelerinden, babalarından utanç duymak zorunda kalacaklar."

Dolly, "İşte bunun için boşanman gerekli," dedi. Ama Anna onu duymadı. Kendisini ikna etmiş olan delilleri birer birer ortaya koymak istiyordu.

"Yeryüzüne talihsiz yaratıklar getirmekten kaçınamadıktan sonra

aklım ne ise yarar." Dolly'e baktı. Ama onun cevap vermesini beklemeden sözüne devam etti.

"Çocuklarıma haksızlık ettiğimi düşüneneğim her zaman." dedi. "Onlar dünyaya gelmezlerse, hiç olmazsa kötü durumda olmaktan kurtulurlar. Aksi halde bunun bütün suçu benim omuzlarıma yüklenecek."

Bütün bunları Darya Alexandrovna da aklından geçirmişti. Ama şimdi onları dinlediği halde anlayamıyordu. "Bir insan var olmayan insanlara nasıl haksızlık edebilir," diye düşünce ona o kadar garip göründü ki, bu çeşit delice düşünceleri aklından atmak ister gibi başını salladı.

Yüzü tiksindir gibi anlam kazanmıştı, "Hayır anlamıyorum bunu, doğru değil bu." dedi.

"Ama senin ve benim aramda..." dedi Anna. Kendi düşüncelerinin kuvvetine inandığı ve Dolly'nin itirazının zayıflığını gördüğü halde ileri sürdüklerinin doğru olduğuna kendisi de pek inanamıyordu. "Senin ve benim aramda büyük bir fark var. Senin için daha fazla çocuk sahibi olup olmamak, benim için de sadece çocuk sahibi olup olmamak sözkonusu. Bu büyük bir farktır. Benim, şu durumda çocuk işleyemeyeceğimi kabul etmen gerek."

Darya Alexandrovna cevap vermedi. Anna'dan adamakıllı ayrılmış olduğunu ve aralarında bir duvar bulunduğunu anlamıştı. Bazı meseleler üzerinde anlaşmaları imkânsızdı. En iyisi, bütün bunlardan hiç konuşmamaktı.

"Durumunuzu düzeltmenizin gerekli olduğu belli oluyor işte," dedi Dolly.

Anna birdenbire üzüntülü ve şikayetçi bir şekilde konuşmaya başlayarak, "Evet, mümkün olsa," dedi.626

"Boşanmanın imkânsız olmadığını biliyorsun, kocanın buna razı olduğunu söylediler."

"Dolly bu konu üzerinde konuşmak istemiyorum."

"Pekâlâ" konuşmayalım," dedi Dolly. Anna'nın yüzünden ne kadar acı çektiği belli oluyordu. "Bana kalırsa sen çok kötümsersin."

"Ben mi? Yok canım. Ben her zaman neşeliyimdir... Herkesi azdırıyorum... Görmüyor musunuz

Veslovsky'i..."

"Evet ama Veslovsky'nin davranışı hiç de hoşuma gitmiyor," dedi Darya Alexandrovna konuyu değiştirmek isteyerek.

"Yok canım, önemsemeyin. Alexis'i eğlendiriyor işte. Bir çocuktur o. Benim' kontrolüm altındadır. İstediğim şeyi yaptırırım ona. Senin Grisha'ya yaptırdığın gibi. Dolly..." diyerek birden konuyu değiştirdi.

"Demek çok kötümser olduğumu düşünüyorsun. O kadar korkunç ki... Bu konuları hiç düşünmemek istiyorum."

"Ama düşünmelisin. Elinden gelen her şeyi yapmalısın."

"Peki ben ne yapabilirim? Hiçbir şey. Bana Alexis'le evlenmemi, bunu düşünmediğimi söylüyorsun." Anna'nın yüzüne kan hücum etmişti. Ayağa kalktı, hafifçe göğüs geçirdi. Odada bir aşağı, bir yukarı dolaşmaya başladı. Arada bir duruyordu. "Bunu düşünmediğimi söylüyorsun. Onu biran bile aklımdan çıkaramıyorum. Bu yüzden de kendimi suçluyorum. Çünkü bunu düşünmek beni delirtebilir, evet delirtebilir," diye tekrar etti. "Bunu düşündüğüm zaman ilaç almadan uyuyamıyorum. Neyse bırakalım. Sakin bir şekilde konuşalım. Bana boşanmamı söylüyorlar. Önce onun buna razı olmayacağını biliyorum. Şimdi Kontes Lidia İvanovna'nın etkisindedir.

Sandalyenin üzerinde dimdik oturmuş olan Darya Alexandrovna, başını hareket ettirerek Anna'yı izliyordu. Yüzünden onun acılarına yakınlık duyduğu belli oluyordu.

Yumuşak bir sesle, "Bir kere denemem gerek," dedi.

Anna

Karenina

627

Binlerce kez düşünmüş ve ezberlemiş olduğu bir düşünceyi ileri süren Anna, "Denediğimi farzedelim, ne olacak?" dedi. "Bu kendisinden nefret ettiğimi ona haksızlık ettiğimi kabul ettiğim halde, iyiliğine sığındığımı göstermekten başka bir işe yaramaz. Peki ona bir mektup yazdığımı kabul edelim. Ya küçük düşürücü bir cevap, ya da rızasını elde edeceğim. Razı olduğunu kabul edelim..." Anna bu sırada Dolly'den en uzak noktada bulunuyordu. Orada durarak, perdeye bir şeyler yaptı. "Razı olduğunu kabul edelim... Peki oğlum... Oğlumu bana vermezler ki, oğlum, bırakmış olduğum babasıyla birlikte büyüyerek benden nefret edecek. Anlıyor musun ben, bu iki insanı yani Alexis ve Serge'i kendimden fazla ve eşit miktarda seviyorum."

Ellerini göğsünün üzerinde sıkıca kavuşturmuş olduğu halde odanın ortasına geldi ve Dolly'in karşısında durdu. Beyaz geceliğin içinde de gövdesi her zamankinden daha iri görünüyordu. Başını eğerek ıslanmış gözleriyle, gecelik şapkası ve elbisesi içinde minnacık kalmış olan ve heyecandan titreyip duran Dolly'e baktı.

"Ben sadece bu iki varlığı seviyorum. Onlar birbirinin yanında bulunamayan iki insan. Onlara ikisine birden sahip olamıyorum. Asıl istediğim bu. Bu olmadığı için başka bir şeye önem vermiyorum. Beni suçlama, mahkûm etme. Sen temiz kalpli bir insansın. Benim ne kadar acı çektiğimi anlayamazsın." Gidip Dolly'nin yanına oturdu. Suçlu gibi onun yüzüne baktı ve ellerini tuttu.

"Benim hakkımda ne düşünüyorsun? Beni küçümsemiyorsun değil mi? Buna lâıyk değilim. Sadece mutlu değilim, o kadar. Mutlu olmayan biri varsa o da benim," diye mırıldandı. Başını çevirip, ağlamaya başladı.

Darya Alexandrovna yalnız kalınca, dua ettikten sonra yatağına girdi. Anna kendisine açıklamalar yaparken onu bütün kalbiyle dinlemişti. Ama şimdi onu düşünmeye kendini zorlayamıyordu. Evine ve Çocuklarına ait hatıraları bambaşka bir zevk ile düşünmeye başlamıştı.628

Leo Tolstoy

Evinden bir gün bile ayrı kalmak istemiyordu artık. Ertesi gün gitmeye kesin olarak karar vermişti.

O sırada Anna odasına gidip bir bardağa bazı ilaçlar koymuştu Bunu içip biraz oturduktan sonra, yatak odasına daha neşeli bir şekilde gitti.

Yatak odasına girdiği zaman Wronsky ona ısrarlı bir şekilde baktı. Dolly'nin odasında uzun zaman kaldığını bildiği için onunla konuştuklarının neler olduğunu anlamaya çalışıyordu. Ama Anna hiçbir şey belli etmemeye çalışıyor_ve bunu başarıyordu. Wronsky ona baktığı zaman, epey alışmış olduğu halde kendisini halâ büyüleyen güzelliğinden başka bir şey görmedi. Soru sormak da istemedi. Anna'nın kendisinin açıklamalar yapmasını istiyordu. Ne var ki, Anna sadece birkaç kelime söyledi.

"Dolly'i sevdiğin için memnun oluyorum. Onu seviyorsun değil mi?"

"Dolly'i çoktandır tanırım bilirsin. Çok iyi kalpli bir insandır."

Ertesi gün ev sahiplerinin itiraz etmesine rağmen, Darya Alexandrovna, yolculuk hazırlığına başladı.

Levine'in üstü başı pek iyi olmayan arabacısı birbirini tutmayan atlarını, çamur içinde kalmış olan eski püskü arabasını kararlı bir şekilde sermeye başladı.

Darya Alexandrovna Prens Varvara ve erkeklere veda etmek istememişti. Bir gün kaldığı halde hem Dolly, hem de Anna bu topluluk ile Darya Alexandrovna arasında herhangi bir yakınlık bulunamayacağını anlamışlardı. Bu yüzden onlarla karşılaşmamasının daha iyi olacağını düşünüyorlardı. Anna üzüntülüydü. Dolly gittikten sonra, hiç kimsenin, aralarındaki konuşmada duyduğu hisleri yeniden uyandıramayacağını biliyordu. Bu duygular ona acı veriyordu.

Darya Alexandrovna, araba çayırırlara çıktığı zaman derin bir nefes aldı. Yanındaki adamlar, Wronsky'lerin evinde geçirdikleri zamandan

Anna

Karenina

629

memnun olup olmadıklarını sormak istediği sırada, Philip kendi kendine cevap verdi:

"Çok zenginler ama bize üç kâse yulaf hamuru işi verdiler, yemek için. Üç kâsedden ne olacak. İnsanın dişinin kovuğuna girmez. Yulafın fiyatı kırkbeş köpek. Bizim evimizde, hiç kimsenin korkusu yoktur, misafirler istedikleri kadar yiyebilirler."

"Atları sevdiniz mi?" dedi Dolly.

"Doğrusu atlar mükemmel. Ama burası biraz sıkıntılı bir yer gibi geldi bana. Bilmem siz ne düşünüyorsunuz, Darya Alexandrovna?" dedi arabacı.

"Ben de aynı şeyi düşünüyorum. Akşam üzeri eve varabilecek miyiz?"

•••

"Varmamız gerekir..."

Eve varınca herkesi mutlu ve sevimli bulan Darya Alexandrovna, onlara nasıl samimi bir şekilde karşılandığından, Wronsky'nin zenginlik ve inceliğinden, eğlencilerden uzun uzun söz etti. Onların aleyhine bir şey söylenmesine izin vermiyordu.

"İnsanın Anna ve Wronsky'i tanıması greekir (Ben şimdi onları daha iyi tanıyorum). O zaman ne kadar iyi ve kibar insanlar olduklarını anlayabilir," diyordu. Bunları söylerken samimi bir şekilde söylüyordu. Çünkü orada duyduğu sıkıntı ve tedirginliği tamamen unutmuştu.

*

Anna ve Wronsky yazı ve kışın bir kısmını malikânede geçirdiler. Boşanmak için herhangi bir girişim yapılmamıştı. Başka bir yere gitmemek konusunda anlaşmışlardı. Ama bütün sonbahar boyunca yapayalnız ve misafirsiz yaşayınca bu hayata dayanamayacaklarını ve bunu değiştirmeleri gerektiğini anladılar.

Dış görünüşte, onların hayatlarından daha mükemmel bir hayat 630

Tolstoy

Karenina

631

olamazdı. Her istediklerine sahiptiler. Bir çocukları vardı. İkisi ile meşgul olacak şeyler bulmuşlardı. Anna her zaman misafir varmış gibi bakımlı ve şık bir halde ortaya çıkıyordu. Durmadan kitap okuyordu. Hem roman, hem de o çağın ciddi edebiyat sayılan eserlerini incelemişti. Yabancı dergilerde tanıtılan kitapların hepsini getiriyordu. Kapalı bir çevrede yaşayan insanların dikkati ile okuyordu onları. Wronsky'nin ilgilendiği konular üzerinde yazılmış makale ve kitapları da okuyordu. Öyle ki, Wronsky başı darda kalınca mimarlık ve tarım hatta at yetiştirme ve spor konularında ona akıl danışıyor. Wronsky onun bilgisi ve hafızası karşısında şaşırıyordu. Hatta söylediklerinden şüphe bile etti. İspat etmesini istedi. Bunun üzerine Anna söylediklerinin bir dergi ya da kitapta yazılmış olduğunu ona kolaylıkla gösteriyordu.

Hastahane binasında Anna'yı ilgilendirmişti. Bu binanın plânı ve yapılmasında önemli bir rol oynadı. Ama en büyük ilgisi yine kendine çevrilmişti. Ne zamana kadar Wronsky'nin kendisini seveceğini düşünüp duruyordu. Wronsky, Anna'nın sadece kendisinin hoşuna gitmekle kalmayıp, yararlı olmaya çalışmasını saygı ve taktikle karşılıyordu. Ama Anna'nın onu elde tutmak için yaptığı bu çabalar canını sıkıyordu. Zaman geçtikçe ve Wronsky, Anna'nın bu çabaları içinde kımıldayamaz hale geldiğini görünce onlardan kaçmak için olmasa bile özgürlüğünü hissedebilmek için isyan etmeyi arzular gibi olmuştu. Bu baskılar arkadaşlarıyla buluşmaya ya da yarışa gittiği zaman Anna'nın çıkardığı kavgalar olmasa Wronsky kendisini çok mutlu hissedekte sürdüğü hayat, yani Rus Aristokrasisinin temeli olan zengin toprak sahibi hayatı, zevklerine çok uygun düşüyordu. Altı ay bu hayatı sürmüş ve bundan daha fazla zevk almaya da başlamıştı. Hastahane, makineler ve İsviçre'den getirilmiş inekler için çok para harcamış olduğu halde, zenginliğini artırdığını düşünüyordu. Geliriyle ilgili konularda çok sıkı davranıyordu. Oduunların ve buğdayın satılması, toprakların kiraya

verilmesi işlerinde fiyatları daima yüksek tutmayı biliyordu. Tehlikeli yollara baş vurmuyor ve sağlam hesap yaparak işe girişiyordu. Alman kâhya herhangi bir makinenin alınmasında onu daima aldatmayakalkıp kâr sağlamaya çalışmasına rağmen, Wronsky'i bu oyunlara gelmiyordu. Wronsky onun söylediklerini dikkatle dinliyor sadece en yeni ve Rusya'da bilinmeyen makinelerin alınmasını emrediyordu. Wronsky sağlam ve akıllıca hareket ederek gelirini artırıyordu.

Ekim ayında Kasninsky eyaletinde seçimler yapıyordu. Wronsky, Sviagesky Kozniçef, Oblonsky ve Levine'in topraklarının bir kısmı bu eyalette bulunuyordu.

Bu seçimler bölgede büyük heyecan yaratmış ve herkesin dikkatini çekmişti. Şimdiye kadar seçimlerde bulunmamış kimselerin Moskova'dan geldikleri görülüyordu. Petersburg'dan ve yabancı ülkelerden gelenler bile vardı. Wronsky bu seçimlere katılacağına dair Sviagesky'e çok önceden söz vermişti. Sviagesky gelip kendisini malikânesinden aldı. Bir gün önce bu seyahat yüzünden Anna ve Wronsky arasında adeta bir kavga olmuştu. Mücadeleye iyice hazırlanmış olan Wronsky, Anna'ya seçimlere gittiğini gayet soğuk bir sekide bildirdi. Daha önce, onunla bu şekilde hiç konuşmamıştı. Fakat Anna bu haberi, hiç de kötü karşılamadı. Wronsky şaşırılmıştı.

Anna ne zaman geri döneceğini sordu, Wronsk ona dikkatle baktı, böyle hareket etmesinin nedenini öğrenmek istiyordu. Anna gülümsedi. Wronsky, Anna'mn yalnız, çok kararlı olduğu ve bu kararını kendisinden başka bir kimseye bildirmek istemediği zaman böyle hareket ettiğini biliyordu. Wronsky bundan korkmuştu, ama kavga etmemek için bir şey sormadı. Onun artık makul bir şekilde hareket ettiğine yam yamalak inandı. Buna çoktanberi inanmak istiyordu.

"Canınız sıkılmayacak sanırım."

"Sanmam," dedi Anna. "Dün iki tane kitap geldi. Eğlenirim."

"Hiç olmazsa bu şekilde hareket etmeye çalışıyor. Çok iyi," diye 632

dükündü Wronsky. "Yoksa durmadan kavga etmemiz gerekecek."

Bunun üzerine Anna'ya seçimler hakkında açıklamalar yapmadan evden ayrıldı. Herhangi bir şey hakkında Anna'ya ilk kez bir açıklama yapmıyordu. Bir bakıma bundan rahatsız oluyor, ama bir bakıma da bunun daha iyi olduğunu düşünüyordu. "Başlangıçta bir anlaşmazlık olabilir, ama sonunda buna alışır," diye düşündü. "Ona her şeyimi verebilirim ama, ben bir erkeğim, özgürlüğümü veremem."

Eylül ayında Kitty'nin doğumu yüzünden Levine Moskova'ya hareket etti. Levine Moskova'da bir ay boyunca hiçbir şey yapmamıştı. Bu sırada Kaşinsky eyaletinde toprakları olan ve seçimlerle yakından ilgilenen Serge İvanovitch oraya gitmeye hazırlanıyordu. Seleznevsky bölgesinde seçime katılması gereken kardeşini de kendisiyle birlikte gelmeye davet etti. Levine'nin o bölgede önemli bir işi vardı. Bir de yabancı ülkelerde bulunan kızkardeşlerinin bir para konusu yüzünden oraya gitmesi gerekiyordu.

Levine'in Moskova'da sıkıldığını gören Kitty oldukça pahlıya mal olan bir elbise ısmarlayarak, seyahate çıkması konusunda onu adamakıllı zorladı. Bu elbise için harcanmış olan para Levine'in karar vermesinde büyük bir rol oynadı. Kaşhine'e gitti.

Levine Kaşhine'de altı gün geçirmişti, kızkardeşinin işiyle uğraşüyor, heyeti her gün ziyaret ediyordu. Herkes eşçimlerle uğraştığı için bölge mahkemesinden bir işin çıkması çok zor oluyordu. Levine'in alacaklarını tahsil etmesi de zor oldu. Uzun tartışmalardan sonra, paranın ödenmesi üzerinde anlaşmaya varılmıştı, ama noter bu işi yapmak istemiyordu, çünkü başkanın imzalaması gerekiyordu. Başkan seçimlerdeydi. Bütün bu uğraşlar, oradan oraya gitmeler, kendisinin haklı olduğunu gördüğü halde yardım edemeyen kibar insanlarla konuşma

633

lar. Levine'i büyük bir Zavallılık ve zorluk içinde bırakmıştı. Adamcağız Levine'e yardım etmek, onu içinde bulund.ğu güçlükten çıkarmak için elinden geleni yapmaya çalışıyordu. Belki onuncu kez, "Dediğimi yapmalısınız, şu ve şu adamlara gitmelisiniz" diyordu. Ama ardından hemen ilave ediyordu, "Bütün bunlara rağmen bekleyebilirsiniz." Levine bütün bu söylenenleri yapıyordu. Herkes kendisine kibar davranıyordu, ama sonunda işlerini bir türlü yoluna koyamıyordu. İşin en önemli tarafı, Levine'in kiminle çarpıştığını bilmemesi, kendi işinin gerçekleşmesinin kimin çıkarlarına ters düştüğünü anlayamamasıydı. Bunu kimse bilmiyor gibi görünüyordu. Müşavir avukatın bilmediği kesindi.

Ama Levine evlendiğinden beri çok değişmişti. Bu işleri anlayamamasının nedeni, fazla bilgi sahibi olmamasından ileri geldiğini düşünüyor ve üzülmüyordu.

Serge İvanovitch ona, seçimlerde ortaya konmak istenen yeni devrimin anlamını açıklıyordu. Kanun tarafından birçok kuruluşun idaresi altında olan bölge başkanı Snetkof isimli birisiydi. Bu iyi kalpli soylu parasını harcamaktan çekinmiyor ve namuslu bir şekilde çalışıyordu, ama günün ihtiyaçlarını anlamaktan

çok uzaktı. Her konuda soyluların ihtiyaçlarını anlamaktan çok uzaktı. Her konuda koyuluların tarafını tutuyordu. Genel eğitime karşı geliyordu. O kadar önemli olan bölge konseyine siyasi parti havası vermişti. Yapılacak işi Snetkof'un yerine açık kafalı, ileri, modern bir kişiyi getirmekti. Böylece soylulara bir sınıf olarak değil, konseyin üyeleri olarak haklar tanıyan bir siyaset takip edilecekti, Kaşinsky eyaleti en önemli eyaletlerden biriydi. Böyle bir siyaset orada gerçekleştirilebilirse, bütün Rusya'ya örnek olabilirdi. Bu yüzden bu eyaletteki seçimler çok önemliydi. Snetkof'un yerine ya Sviagesky, ya da Serge İvanovitch'in yakın dostu olan eski bir üniversite profesörü olan Nevvedovsky'nin seçilmesi isteniyordu.634

Toplantı valinin konuşmasıyla açıldı. Vali, soylulara hitap ederek seçenekleri kişilerin durumlarını gözönünde tutarak değil, yapacakları işlere layık olmaları bakımından seçmeleri gerektiğini belirtti. Her zaman olduğu gibi bu sefer de Kaşinsky eyaleti soyluların görevlerini her şeyin üstünde tutacaklarından ve Çar'a bağlılıklarını göstereceklerinden emin olduğunu ilave etti.

Vali konuşmasını bitirip dışarı çıkarken, soylular gürültü patırtı yaparak ve heyecan içinde onun arkasından geldiler. Kürkünü giyerek, bölge şefi ile konuşurken, çevresini sardılar. Hiçbir şeyi gözden kaçırmak istemeyen Levine de kalabalığa katıldı. Valinin şöyle dediğini duydu. "Marya İvanovya lütfen söyleyin, karım çok üzgün ve eve gelemeyecek." Bunun üzerine heyecanlı bir halde, soylular kürk mantolarını giyerek, kiliseye doğru ilerlediler.

Kilisede, Levine de ötekiler gibi elini kaldırarak, diyakonun söylediklerini tekrar etti ve Valinin istediklerini yerine getireceği hakkında yemin etti. Kilise törenleri Levine'i daima heyecanlandırırdı. "Put'u öperim" kelimesini söylediği zaman etrafına bakınca, genç ihtiyar herkesin aynı sözleri tekrar ettiğini gördü ve çok duygulandı.

İkinci ve üçüncü gün, soyluların mali durumu ve genç kızlar okulu üzerinde duruldu. Levine'in yapması gereken bir yığın iş vardı. Bu yüzden toplantılara katılamadı. Dördüncü gün bölge başkanı açıklamalarda bulundu. O zaman eski ve yeni parti arasında savaş başladı. Hesapları incelenmekle görevlendirilmiş olan komisyon her şeyin gerektiği gibi yapılmış olduğunu söyledi. Başkan ayağa kalkarak soylulara teşekkür etti ve ağladı. Soylular elini sıkıp onu uzun uzun alkışladılar. Ama bu sırada, Serge İvanovitch'in Partisinden bir soylu ayağa kalkarak, komisyonun hesapları incelemediğini, böyle bir hareketin başkana hakaret olacağını düşünerek bu işten vazgeçmiş olduklarını duyduğunu söyledi. Komisyon üyelerinden biri bunun doğru olduğunu ağızından kaçırdı. Bunun üzerine ufak tefek ama çok kurnaz görünüşlü

635

birisi ayağa kalkarak, başkanın belki hesap vermek istediğini ve komisyonun nezaketi yüzünden bu ahlâki borcu yerine getirmekten alıkonulmuş olduğunu söyledi. Bunun üzerine komisyondakiler yeniden hesapları gözden geçirdiklerini söylediler. Serge İvanovitch, mantığı olarak, onların hesapları ya gözden geçirmiş ya da gözden geçirmemiş olduklarını kabul etmeleri gerektiğini ileri sürerek düşüncelerini açıkladı. Serge İvanovitch'e karşı partiden birisi cevap verdi. Bunun üzerine Sviagesky konuştu. Sonra tekrar kurnaz görünüşlü adam söz aldı. Tartışma uzun zaman sürdü ve hiçbir sonuca bağlanmadı. Levine bu konu üzerinde bu kadar uzun boylu tartışmalarına şaşıyordu. Serge İvanovitch'e paranın kötüye kullanıldığına inanıp inanmadığını sorduğu zaman aldığı cevaba daha fazla şaşırtmıştı, Serge İvanovitch.

"Yok canım, bu çok namuslu bir adamdır. Ama bölgelerde bu çeşit eski yöntemlerin kullanılmasının önüne geçmek gerekiyor" demişti.

Beşinci gün, kısım başkanları seçilecekti. Bu en fırtınalı gündü. Seleznevsky mıntıkasında, Sviagesky başkan seçildi. O akşam bir ziyaret verdi.

Altıncı gün bölge başkanı seçimi yapılıyordu. Odalar, çeşitli üniformalar giymiş olan soylularla doluydu. Bazıları sadece o gün için gelmişlerdi. Birbirlerini yıllardır görmemiş olanlar ve Kırım'dan, Petersburg'dan gelenler soylular odasında karşılaşıyorlardı. Çar'ın portresinin altında bulunan Valinin masası etrafından durmadan tartışılıyordu.

Soylular, küçük ve büyük odalarda gruplar halinde toplanmışlardı. Konuşmalarında, bakışlarından, susmalarından her grubun ötekinden sakladığı birtakım sırlar olduğu belliydi. Dış görünüş bakımından iki sınıfa ayrılmışlardı. Yeniler ve eskiler, boğaza kadar ilikli eski soylu 636

üniformalarını ya da görevli oldukları askeri sınıfların (Süvari, piyade denizci) üniformalarını giymişlerdi. İhtiyarların üniformaları eski moda uyarak işlemeli kumaştan yapılmıştı. Apoletleri vardı. Hemen hemen hepsinin elbiseleri bel tarafından sımsıkıydı. Sanki sahipleri büyümüş elbise küçülmüştü. Gençler ceketleri

uzun üniformalar giymişlerdi. Çoğunun yakalan ilikli değildi. Arada sırada, kalabalığa renk katan saray üniformaları giymiş gençler de görülüyordu.

Levine, genç asillerden bazılarının eski partiye katıldıklarını gördüğü halde, ihtiyarlardan bazılarının da Sviagesky ile fısıf fısıf konuştuklarına dikkat etmişti. Bunların yeni partinin taraftarı oldukları belli oluyordu. Levine küçük bir odadaydı. Sigara içen ve çene çalan bir topluluğun içinde dostlarıyla birlikte oturmuştu. Bıjtün zekâsını Serge o sırada Sviagesky'nin ve bir başka kısım başkanı olan Hliustof'un söylediklerini dinliyordu: Hliustof, Snetkof a başkanlıkta kalmak için rica etmesinin doğru olmadığını söylüyor, oysa Serge ve Sviagesky bu plânın doğru olduğunu ileri sürüyorlardı. Levine muhalefette bulunan grubun, devirmek istediği kimseye başkanlıkta kalmasını neden rica ettiğini bir türlü anlayamıyordu.

Bir şeyler içmiş ve yemeğini henüz bitirmiş olan Stephan Arcadieievitch, işlemeli ve korkulu bir mendille ağzını silerek topluluğa yaklaştı.

Konuşulanları dinledikten sonra, Sviagesky'nin düşüncelerinden yana çıktı.

"Bir kısım yeter. Sviagesky'nin açıkça muhalif olduğu belli" dedi. Bu sözlerin, Levine'den başka herkes için bir anlamı vardı.

Levine'i görünce onu kollarından yakalayıp çekerek, "Ooo Kostiya, hurdasın ha..." dedi. "Demek düşüncelerini değiştirdin," Levine düşünceletini değiştirmek istiyordu, ama neden söz edildiğini bir türlü anlayamıyordu. Topluluktan bir iki adım uzaklaşarak, Stephane Arca

637

dieievitch'e eski başkanın kalması için neden manevralarını anlamadığını söyledi.

Stephane Arcadieievitch, "Çok basit" diyerek bunun düşmanları oylamak ve oylamaya mecbur etmek için bir araç olduğunu açıkladı. Levine iyice anlamamıştı. Birkaç soru sormak istediği sırada herkesin, gürültü çıkarak büyük salona doğru ilerlediğini gördü.

Her kafadan bir ses çıkıyordu. Levine de ötekilerle birlikte büyük salona girdi. Hepsini acele ediyorlar ve sanki bir şey kaçırmaktan korkuyorlardı. Soylular arasında sıkışıp kalmış bir vaziyette, bölge başkanı, Sviagesky ve diğer liderlerin tartıştıkları masaya doğru ilerliyordu.

Levine pek yaklaşmamıştı. Yanında at gibi nefes alan bir soylu ve çizimleri gıcırdayan bir başka soylu yüzünden, söylenenleri iyice duyamıyordu. Başkanın yumuşak sesini hafifçe duyuyordu. Sonra kurnaz görünüşlü adam incecik sesini ve Sviagesky'nin konuşmasını da farkedebiliyordu. Bir maddenin ve "Mahkemeye gitmeye müsait" tabirinin anlamı üzerinde tartışıyorlardı.

Serge İvanovitch, masaya yaklaşınca, kalabalık onun geçmesi için yol verdi. Serge İvanovitch, kurnaz görünüşlü adamın sözlerini bitirmesini, bekledikten sonra, en doğru hareketin maddenin kendisini incelemek olduğunu söyledi ve kâtibe kanunu getirmesini emretti. Bu madde, fikir ayrılığı olması halinde oylamaya başvurulması gerektiğini belirtiyordu.

Serge İvanovitch maddeyi okuduktan sonra açıklamaya başladı, ama tam bu sırada, uzun boylu, geniş omuzlu ve dapdaracak bir üniforma giymiş olan bir büyük toprak sahibi, onun yanına giderek, parmağıyla masaya vurduktan sonra, "Oylama yapalım. Fazla konuşmalıyım," dedi.638

Orada bulunanlar hep bir ağızdan konuşmaya başladılar. Uzun boylu soylu gittikçe kızıyor ve yüksek sesle konuşmaya başlıyordu. Ama söylediklerini anlamak imkânsızdı.

Uzun boylu soylunun Serge İvanovitch ve arkadaşlarından nefret ettiği belli oluyordu. Bu Serge ve arkadaşlarının aynı şekilde ondan tiksindiklerine yol açıyordu. Ama adam onların istediğini ileri sürüyordu. Gürültü gittikçe artmaya başladı. Bir aralık hiçbir şey anlaşılmaz oldu. Başkan oradakileri sessizliğe davet etti.

"Oy... Oylamaya koyalım... Her soylu anlıyor bunu... Biz bu vatan için kanımızı döktük. Çar'ın güvenliği... Başkanın hesaplarını incelemeye gerek yok, veznedar değil o... Sorun bu değil... Oy verin lütfen," diye bağıyorlardı. Yüzler ve bakışlar bağırılardan daha da korkunçtu. Bütün yüzlerden nefret okunuyordu. Levine ne olup bittiğini bir türlü anlayamıyordu. Flerov hakkındaki kararın oya konulup konulmaması konusunun bu kadar böyle tartışılabilmesine şaşıyordu. Serge İvanovitch'in kensine daha sonra anlattığı şu olayı unutmuştu. Bölge başkanından kurtulmak için oylarda çoğunluk elde etmek gerekiyordu, bunu sağlamak için de Flerof'un oy verebilme hakkında sahip olması gerekiyordu, Flerof'un oy hakkı ise söz konusu olan maddenin ne şekilde yorumlanacağına bağlıydı.

Bir oy her şeyi değiştirebilir. Çok dikkatli ve tutarlı hareket etmek gerekir," diye de ilave etmişti. Serge.

Ama Levine bunların hepsini unutmuştu. Kendilerine saygı duyduğu bu insanların bu kadar kötü durumlara düşebilmelerine şaşıyor ve üzülüyordu. Bu duygulardan kurtulmak için öteki odaya gitti. Odada içki dağıtan garsonlardan başka kimse yoktu. Garsonların tabak yıkarken takındıkları neşeli ve iç açıcı tavırlar

Levine'in gönlüne su serpmişti. Sanki sıkıcı bir yerden açık havaya çıkmış gibi duyuyordu kendini. Aşağı yukarı dolaşp, garsonları zevkle seyretmeye başladı.İçlerinden en yaşlısı Levine'in en fazla hoşuna gideniydi. Genç

Anna
Karenina

639

sonlara çıkıyor ve masa örtülerini nasıl katlamaları gerektiğini anlatıyordu.

Tam ihtiyar garsonla konuşacağı sırada, bütün özelliği bölge soyluların isimlerini ezbere bilmek olan kâtiplerden biri içeri girerek:

"Konstantin Dimitrievitch, lütfen gelin, kardeşiniz sizi çağırıyor," dedi.

Levine salona girdi. Beyaz bir pusula alıp kardeşinin peşinden gitti. Sviagesky'nin alaylı bir tavırla ayakta durup, sakalını avuçları içine alarak çevresine bakındığı masanın yanına geldiler. Serge İvanovitch elini kutunun içine sokup pusulasını bir yere koyduktan sonra Levine'e yer açtı ve durdu. Levine ilerledi, ama ne yapacağını unuttuğu için şaşırılmıştı. Serge İvanovitch'e alçak sesle sordu. "Nereye koyacağım pusulayı?" Yanlarında konuşan insanlar olduğu için bu sorunun duyulmayacağını sanmıştı. Ama konuşanlar susup, dönerek ona baktılar. Serge İvanovitch kaşlarını çatı:

"Buna herkes kendi karar verir," dedi sert bir şekilde.

Birçokları gülümsediler. Levine kızardı. Sağ elini örtünün altına sokup, pusulayı sağ tarafa koydu. Çünkü pusula sağ elindeydi. Tam o sırada sol elini de örtünün altına sokması gerektiğini hatırladı. Aceleyle bu hareketi yapmaya çalıştı, ama geç kalmıştı. Daha şaşkın bir vaziyette, geriye çekildi.

R. harfini telâffuz edemeyen kâtip yüksek sese, "126 oy lehte, 98 oy aleyhte" diye bağırdı. Birden herkes gülmeye başladı. Oy kutusundan bir düğme ve iki tane fındık da çıkmıştı. Söz konusu olan soylu oy verme hakkını kazanmıştı. Yeni parti ilk zaferini elde ediyordu.

Ama eski parti yenilmiş olmayı kabul etmiyordu. Bu partiye üye olanların, Snetkof a kalması için ısrar ettiklerini Levine duyuyordu, paşkan bir şeyler söylüyordu. Leyine yaklaştı, Snetkof soyluların kendisine gösterdikleri ve lâıyk olmadığı güvenden söz ediyordu. Tek yeteneğinin soylulara oniki yıl hizmet etmiş olmasında bulunabileceğini 640

ileri sürüyordu. "Gerçek ve iyi niyetten ayrılmayarak. elimden geldiği kadar hizmet ettim. Size teşekkür ederim" sözlerini birkaç kez tekrarlamıştı. Sonra birden ağlamaya başladı, sözlerini bitiremeyerek öteki odaya geçti. Bu göz yaşlarının kendisine yapılan haksızlıktan mı soylulara olan sevgisinden mi, içinde bulunduğu durundan mı yoksa düşmanlarla çevrilmiş olduğunu hissetmesinden mi ileri geldiği bilmediği halde orada bulunan herkes onun ağladığını görünce duygulanmıştı. Levine de Snetkofa yakınlık duyup üzüldü.

Tam kapıda başkan, Levine ile çarpıştı.

Bir yabancısı sanıp, "Afedersiniz, kusura bakmayın," dedi. Ama Levine'i tanıyınca gülümsedi. Levine onun kendisine bir şeyler söylemek istediğini, ama çok heyecanlanmış olduğu için bunda başarılı olamadığını sandı. Sırmalı elbisesi içinde ilerlerken, Levine'e tehlikede olduğunu anlayıp acele kaçan bir av hayvanını hatırlatıyordu. Başkanın yüzündeki anlam Levine'i çok üzmüştü. Çünkü, bir gün önce, kendi işini halletmek için onu evinde ziyaret eden Levine, başkanı bütün ihtişamı içinde görmüş, babacan tavırlarına dikkat etmişti. Eski eşya ile dolu ev, eskiden esirken özgür bırakıldığı zaman eski efendisinin yanından ayrılmamış uşak, torununu okşayan büyük anne, okuldan eve gelip büyük babasının elini öpen delikanlı, bütün bunları Levine bu evde görmüş, ihtiyar soylulara karşı sempati hissetmişti. Levine'in şimdi Karşısında gördüğü ihtiyar ise insana acımak duygusu veren bir zavallıyı hatırlatıyordu. İhtiyarın gönlünü almak için bir iki kelime söylemek istedi.

"Yine bizim başkanımız olacaksınız," dedi.

Korkmuş gibi çevresine bakan başkan, "Hiç sanmam," dedi. "Ben yorulдум, ihtiyar bir insanım ben. Benden daha genç ve başarılı kişiler varsa yerime onlar geçsin.

Başkan yan kapılardan birine girerek gözden kayboldu.

En önemli saat gelmişti. Seçimlere geçiliyordu.

,
641

Flerof la ilgili tartışma, yeni partiye hem oy. hem de zaman kazandırmıştı. Eski partinin adamları üç soyluyu oy veremez duruma getirmişlerdi. Bunlardan ikisini alıp getirmek mümkün oldu. Bu soylulardan ikisi içkiye düşkün insanlardı. Snetkof taraftarları onları sarhoş etmişlerdi. Üçüncünün de üniformasını

çaldırmışlardı.

Bunu duyan yeni parti taraftarları, hemen arabayla adam gönderip, elbisesiz kalan soyluya üniforma buldular. Sarhoşlardan biri de toplantıya girmeyi başarmıştı.

Sarhoşları almaya gitmiş olan soylu, "Birini getirdim," dedi. Sviagesky'e, "Suyla iyice ıslattım, kendime geldi."

Sviagesky başını sallayarak, "Çok sarhoş olmasın, oy verirken yıkılmasın sakın dedi.

"Hayır değil... Başka içki içirmeye kalkmazlarsa sorun kalmaz... Garsona söyledim, ne olursa olsun ona içki vermeyecek..."

Sigara ve içki içilen dar oda soylularla doluydu. Heyecan gittikçe artıyordu. Herkes tedirgin bir haldeydi. Özellikle, parti liderleri çok sinirliydi, bir tek şey onlar için çok önemliydi. Yaklaşan savaşı idare edecek olan generaller onlardı. Geri kalanlar savaşa giren askerler gibi nem hazırlık yapıyor, hem de eğlenerek bir şey bulmaya çalışıyorlardı kimisi tezgâhta ya da masalarda yemek yiyor, kimi de dolaşarak sigara içiyordu. Ya da uzun süredir görmedikleri arkadaşları ile konuşuyorlardı.

Levine yemek yemek istemedi, sigara da içmiyordu. Serge İvanovitch, Stephane Arcadieitch ve Sviagesky'den oluşan topluluğunun yanına da yaklaşmak istemiyordu, çünkü üzerinde yaver üniforması

bulunan Wronsky onlarla hararetle bir tartışmaya dalmıştı. Levine bir önceki toplantıda onu görmüş ama selamlamak zorunda kalma642

ov

mak için onunla karşılaşmaktan kaçınmıştı. Pencerenin yanına aitjip oturdu. Grupları seyrediyor ve söylenenleri dinliyordu.

Kendisinden ve sırtında bir bahriye üniformasıyla yanında oturan ihtiyar, dişsiz bir soyludan başka bir türlü patırtıya katılmayan hiç kimse yoktu. İhtiyar dudaklarını durmadan kıpırdatarak anlaşılmas sözler söylüyordu.

"Terbiyesizin biri bu herif. Kendisine söyledim bunu. ama hiç aldırıyor. Düşünün bir kere, üç yılda bile toplayamaz bunu," diye bağıırıyordu birisi. Konuşurken toplantıya geldiği için giydiği belli olan yepyeni çizmelerinin topuklarını hızla yere vuruyordu. Levine'e ters bir şekilde baktıktan sonra, sırtını döndü.

Ufak tefek bir soylu, "Evet, hiç şüphe yok, çok adi bir iş bu," dedi.

Biraz sonra bir grup soylu Levine'in bulunduğu yere doğru ilerlediler. Rahatça konuşacak bir köşe aradıkları belli oluyordu.

"Onun pantolonunun çaldığını nasıl söyleyebilir? İçki içmek için rehine mi koydum? adi herif... Bunu söylemeseydi daha iyi ederdi."

"Özür dilerim, onlar kanuna dayanıyorlar." Başka bir gruptan bu cümleler duyuldu. "Kadın da soylu olarak kayıt edilmeli."

"Bırak şu kanunları... Ben samimi konuşuyorum. Bizler kişizadeyiz değil mi? Bundan şüphe yok sanırım?"

"İçelim mi ekselans, fine champagne mi istersiniz?"

Başka bir grup bağıra çağıra konuşan bir kişizadenin ardından geliyordu. Bu sarhoş soylulardan biriydi.

"Man Semponva'ya akılcı bir kira ile vermesini söyledim, nasıl olsa kâr sağlayamıyor. Bu cümleyi söyleyen soylu, eski erkânıharbiye üniformasını giymiş olan ak sakallı birisiydi. Levine hu adamla Sviagesky'nin evinde karşılaşmış olduğunu hatırladı. Onu hemen tanımış! Adam da Levine'e baktı. Selamlaştılar.

"Sizi gördüğüme çok memnun oldum, tamdım sizi. Geçen yıl ki sim şefimizin evinde görüşmüştük."

643

"Tarım işleriniz nasıl gidiyor?"

"Hep aynı. daima zarar," dedi. Daha sonra "Nasıl oldu da buraya geldiniz, bizim coup d'etat (darbei hükümet) miza mı katılıyorsunuz?" diye devam etti. Fransızca kelimeleri kötü bir aksanla söylenmiş olduğunu kabul eder gibi bir hali vardı. "Bütün Rusya burada kral emrinde çalışan beyler bile," dedikten sonra, üzerinde beyaz saray üniforması ile yanında bir general ile birlikte gezinen Stephane Arcadieitch'i gösterdi.

"Doğrusu, bu seçimlerin yabancısıyım ben, bir şey anlamıyorum," dedi Levine.

Toprak sahibi ona baktı.

"Anlaşılacak ne var? Bunda hiç bir anlam yok ki, ölmüş bir kurum bu. Sürüklenerek gidiyor. Burada her çeşit insan var ama gerçek soylu yok. Üniformalara bakın..."

"Peki neden geliyorsunuz, öyleyse?" dedi Levine.

"Alışkanlıktan, başka bir şey değil. Sonra insanın bağlantılar kurması gerek. Bir ahlâki görevdir bu. Çıkar

da var işin içinde. Damadım üye olmak istiyor. Zengin bir insan değil. Ona yardım etmek gerekiyor. Bu adamlar ne için geliyorlar? diyerek, eliyle kurnaz görünüşlü kişiyi gösterdi.

"Bu yeni soylular neslidir."

"Yeni olabilir ama soyluluk onlardan uzak. Onlar bir çeşit mal sahibidirler, ama biz toprak sahibiyiz. Kendi kuyularını kendileri kazıyorlar."

"Ama siz bunun zamanını doldurmuş bir kuruluş olduğunu söylediniz?.."

"Olsun, yine de biraz saygı duymak gerek. Stenkof, oysa... Biz belki faydalıyız belki değiliz, ama yüz yılların yetiştirdiği varlıkları. Yeni yetişene yer açmak için eskiyi devirmek mi gerekiyor? Eskiye yerinde bırakacak ondan faydalananacak şekilde yeniyi yetiştirmek ge644

rekmez mi?" dedi. Sonra hemen konuyu değiştirdi: "Peki sizin topraklarınız nasıl?.."

"Pek iyi değil. Yüzde beş üzerinden çalışıyorum."

"İyi ama kendinizi hesaba katmıyorsunuz. Sizin çalışmanızın değeri yok mu? Ben eskisinden daha fazla çalıştığım halde daha az kazanıyorum. Bunu unutmayın."

"Peki kaybettiğinizden bu kadar eminseniz neden bu yöntemle çalışıyorsunuz?"

"İnsan bunu bildiği halde yapar. Bu da alışkanlık. İşin kötüsü" diyerek kollarını pencerenin kenarına koyarak konuşmaya devam etti. "Oğlum bu işleri hiç sevmiyor. Onun bir bilgin olacağından şüphe yok. Böylece benim topraklanma bakacak kimse kalmayacak. Buna rağmen yine de çalışıyorum. Örneğin bu yıl bir çiçek bahçesi kurmayı düşünüyorum."

"Evet, doğru," dedi Levine, "Ben de bunu hissettim. Çalışmama karşılık para kazanamayacağımı biliyorum. Ama yine de çalışıp duruyorum... Bu, insanın toprağa karşı duyduğu bir sorumluluktan ileri geliyor."

"Bazıları toprakları köylülere satmanın doğru olduğunu söylüyor diye ilave etti. Levine gülümseyerek, "Ama biz elimizdekini saklayıp, çocuklarımıza bırakabilirsek Tanrı'ya şükrederiz."

Levine gururlu bir şekilde. "Evet," diye cevap verdi. "Evet doğrusu biz hiçbir şey yapmadığımız halde olduğumuz yerde duruyoruz," diye ilave etti.

Toprak sahibi adam beyaz bıyıklarını kıpırdatarak, güldü:

"Aramızda, Nikolas İvanovitch (Sviagesky) ve bölgemize yem yerleşen Wronsky gibi arkadaşlar da var. Onlar yeni yöntemler ve makinelerle çalışmak istiyorlar, ama sonuç, boşu boşuna para harcamaktan başka bir şey olmuyor."

"Peki ama, biz neden tüccarlar gibi hareket edip, ormanlarımızı

Arına Karenina

645

keserek, satmıyoruz?" dedi Levine, bu düşünce sanki onu şaşırtmıştı.

"Sizin söylediğiniz gibi, ocağımızı devam ettirebilmek istediğimiz için böyle hareket ediyoruz. Sonra bu, bir soyluluğa yakışmaz. Soylu olarak bizim görevimiz burada seçimde değil, kendi malikânelerimizde. İnsanın bir sınıf içgüdüsünde var. Bu içgüdü de var. Bu içgüdü neyi yapmak ve neyi yapmamak gerektiğini söylüyor. Köylüler de var. Onlara şaşarım doğrusu. Kazanmasalar bile çalışıp dururlar."

"Tam bizim gibi," dedi Levine, Sviagesky'nin ona yaklaştığını görünce, "Sizi gördüğüme çok memnun oldum," dedi.

Toprak sahibi, Sviagesky'e dönerek, "Sizde görüştüğümüzden beri ilk olarak karşılaşıyoruz, tatlı tatlı konuştuk," dedi.

"Yeni düzene ve yeniliklere karşı mısınız yoksa?" dedi Sviagesky gülümseyerek.

"O kadar olacak..."

"İçiniz rahatladı mı bari?"

Sviagesky, Levine'nin koluna girip onu dostlarının yanına götürdü.

Bu sefer Wronsky'den kaçınmak imkânsız hale gelmişti. Serge İvanovitch ve Stephanie'e bakıyordu.

Levine'e elini uzatarak "memnun oldum. Sizinle Prens Cherbatz'lerde karşılaşmıştık sanırım" dedi.

"Evet hatırlıyorum," dedi Levine ve kıpkırmızı kesilerek kardeşine döndü. Onunla konuşmaya başladı.

Wronsky hafifçe gülümseyerek Sviagesky ile konuşmaya devam etti. Levine ile arkadaşlık etmek istemediği açıkça belli oluyordu. Kar

kardeşi ile konuşan Levine devamlı olarak Wronsky e. "Kim isterse..." "Siz adaylığınızı koyar mısınız?" dedi Levine.646

"Hayır," dedi Sviagesky. Korkmuştu. Serge İvanovitch'in yanında duran kurnaz görünüşlü soyluya

korkarak baktı.

"Peki kim? Nevvedovsky mi koyacak," dedi Levine.

Bu çok kötü bir sözdü. Çünkü iki aday Sviagesky ve Nevvedovsky'den başkası değillerdi.

Kurnaz görünüşlü soylu, "Yok canım ben adaylığımı koymam," dedi.

Kurnaz görünüşlü soylu Nevvedovsky'den başkası değildi.

Stephane Arcadievitch, göz kırıp Wronsky'e bakarak, "Heyecanlı bir şey bu, yaşa benziyor," dedi.

"İnsanın bahis tutacağı geliyor."

"Evet, çok heyecanlı." dedi Wronsky. "Bir çeşit kavga bu."

"Sviagesky çok ileri görüşlü bir insan. Her şeyi anlıyor."

"Evet, öyle," dedi Wronsky.

Bundan sonra bir sessizlik oldu. Bu arada Wronsky (bir şeye bakması gerekiyordu) bakışlarını Levine'e çevirdi. Ayaklarına, elbisesine, sonra yüzüne baktı. Levine'in üzüntülü gözlerinin kendisine dikilmiş olduğunu görünce, bir şey söylemiş olmak için:

"Siz her zaman köyde yaşadığınız halde, nasıl oluyor da uzlaştırma yargıcı değilsiniz? Üniformanız başka."

Levine üzüntülü bir şekilde cevap verdi, "Çünkü uzlaştırma yargıcılığı saçma bir kurum," Levine, Wronsky ile konuşmak ve ilk karşılaşmalarındaki kabalığını hafifletmek için fırsat gözlüyordu.

Wronsky şaşırılmış bir halde, "Hiç de öyle sanmıyorum." dedi.

"Bu oyun gibi bir şey" dedi Levine. "Yargıçlara ihtiyacımız yok bizim. Sekiz yıl boyunca bu yargıçlarla birlikte tek iş yapmadım. Benim yaptıklarımı da yanlış anladılar Benim oturduğum yerden otuz mil uzaktalar. İki rublelik bir iş için bir avukat göndermem ve on beş ruble harcamam gerekiyor."

Ondan sonra bir köylünün yaptığı hırsızlığı ve kendisinin buna karşı yaptığı şikâyeti anlattı. Bütün bu söylediklerinin gereksiz ve saç

Karenina

647

ma sapan şeyler olduğunu anlamıyor değildi.

"Dostumuz çok garip bir insandır." dedi. Stephane Arcadievitch gülümseyerek... "Hadi gelin gidelim..."

Oylama yapılıyor galiba..."

Birbirlerinden ayrıldılar.

Kardeşinin yaptığı sersemlikleri gören Serge İvanovitch, "Anlamıyorum, bir insan nasıl olur da politikadan bu kadar uzak olur," dedi. "Bizim Rusların en büyük eksikliği bu zaten. Bölge başkanı bizim düşmanımız sen onunla canığer dostunuz, adaylığını koymasını tavsiye ediyorsun. Wronsky yakın dostumuz olmadığı halde bizim taraftan, onu bize düşman etmeye çalışıyorsun. Sonra Nevvedovsky'e adaylığını koyup koymayacağını soruyorsun. Bu yapılır mı?"

Levine üzüntülü bir şekilde, "Bunlardan bir şey anlamıyorum ben. Zaten saçma sapan şeyler bunlar," dedi.

"Bunların saçma sapan şeyler olduğunu söylüyorsun, ama bir şey yapmaya kalktığın zaman, ağzına gözüne bulaştırıyorsun."

Levine cevap vermedi. Birlikte büyük salona yürüdüler.

Kendisine bir tuzak hazırladığını ve adaylığının konması konusunda istek olmadığını gördüğü halde, bölge bakanı yine de adaylığını koymaya karar vermişti. Salonda çıt çıkmıyordu. Kâtip, muhafız subaylarından, Mihail Stepanovitch Snetkof'un başkanlığı için oy verileceğini ilân etti.

Kısım başkanları, üzerlerinde oylar bulunan tabloları küçük masalardan büyük masaya taşıdılar. Seçim başladı.

Kardeşiyle birlikte kısım başkanını takip ederek masaya yaklaşan Stephane Arcadievitch Levine'e "Sağ tarafa koyacaksın," diye fısıldadı. Ama Levine kurulmuş olan tuzağı unutmuştu. Bu yüzden Stephane Arcadievitch'in bunu söylerken yanılmış olabileceğini düşündü. Snetkof'un düşman olduğu belliydi. Masaya yaklaşırken pusulayı sağ elinde tutuyordu, ama bunun yanlış olduğunu düşünerek sol eline geçirdi ve böylece pusulayı sola koydu. Bu işin ustası olan birisi masanın ba648

şında durup dirsek hareketleri ile pusulaların nereye konmuş olduğunu anlıyordu, Levine'in hareketini görünce kaşlarını çatı. Levine'in kendi bilgileriyle hareket etmesi hiç de iyi sonuç vermiyordu. .

Hiç ses çıkmıyordu. Oyların sayımı duyuluyordu. Sonra aleyhe ve leyhe verilen oyların sayısını bildiren ses duyuldu. Başkan büyük bir çoğunlukla kazanmıştı. Birden ortalığı gürültü kapladı. Herkes kapılara doğru gidiyordu. Soylular Snetkof'un çevresini almışlardı. Onu tebrik ediyorlardı.

Levine, "Artık bitti değil mi?" diye sordu. Serge İvanovitch'e:

"Hayır şimdi başlıyor," dedi Sviagesky gülümseyerek. "Başka adaylar başkandan daha fazla oy almış

olabilirler."

Levine bunu hatırlıyordu, ama bunun ne olduğunu düşünemeyecek kadar yorgundu. Üzüntülüydü. Kalabalıktan kurtulmak istiyordu.

Kimse ona dikkat etmediği ve ihtiyaç duymadığı için yeniden küçük odaya geçti. Garsonları tekrar seyredererek biraz neşelendi. İhtiyar garson ona bir şeyler yemesini söyledi. Fasulyeli bir pirzola yedikten ve garsonlarla eski efendileri hakkında konuştuktan sonra, salona girmek istemedi. Parmaklıklara dayanarak aşağıda söylenenlerin bir kelimesini bile kaçırmamaya çalışıyorlardı. Kadınların yanında avukatlar, yüksek okul öğretmenleri ve subaylar vardı. Hepsi seçimlerden, başkanın kötü durumundan ve tartışmaların hararetinden söz ediyorlardı. Gruplardan birinde, Levine, kardeşinin övüldüğünü duydu, bir hanım yanındaki avukata:

"Kozniçef in konuşmasını duyduğum için çok mutluyum" diyordu. "İnsanın yemek yemeyi unutmamasına değer bu. Ne kadar hoş bir adam. Apaçık konuşuyor. Mahkemelerde onun gibi konuşan bir meslektaşınıza rastlamadım. Meldel var, ama o da Kozniçef kadar ikna edici değil."

Levine, parmaklığın üzerinde boş bir yer bulup, dayanarak aşağıya bakmaya ve söylenenleri dinlemeye koyuldu.

649

Bütün soylular, bölgelerine göre ayrılmış yerlerde, parmaklıkların arkasında oturuyorlardı. Salonun ortasında üniformalı bir adam duruyor ve yüksek sesle konuşuyordu.

"Bölge soylularının başkanı olarak seçilmek üzere İvanovitch Aputhin'i teklif ediyoruz." Bir ölüm sessizliği ortalığı kaplamıştı. İnce bir ses duyuldu, "Kabul edilmedi."

"Pytor Pytorvitch'i teklif ediyoruz."

Çocuksu bir ses cevap verdi, "Kabul edilmedi."

Bu böylece bir saat kadar sürdü. Levine parmaklığa dayanmış bakıyor ve seyreliyordu. Önce bunun ne demek olduğunu anlamaya çalıştı, ama sonra vazgeçti ve sıkıldı. Soyluların yüzünde gördüğü nefret ve kızgınlık ifadelerini hatırlayarak gitmeye karar verdi. Aşağıya inmeye çalıştığı sırada, hızla yukarı çıkmaya çalışan bir hanım yanında bir savcı olduğu halde yanından geçti.

Levine, kadına geçmesi için yol verdiği sırada, savcı, "Geç kalmadığınızı söylemiştim size," dedi.

Levine aşağıya inmişti. Cebinde paltosunun numarasını aradığı sırada kâtip yanına geldi:

"Lütfen bu taraftan Konstantin Dimitrievitch, oylama yapılıyor."

Adaylığını koymayacağını kesin bir şekilde söylediği halde Nevyedovsky için oy veriliyordu. Levine salonun kapısına yaklaştı, kapı kilitliydi. Kâtip kapıyı çaldı, açtılar. Levine kıpkırmızı kesilmiş iki kişiyle karşılaştı.

Adamlardan biri, "Artık buna dayanamıyorum," dedi. Dışarı çıktılar.

Levine, onlardan sonra bölge başkanını gördü. Yorgunluk ve sıkıntıdan korkunç bir hale gelmişti.

"Kimseyi dışarı bırakmamasını söylemiştim sana" dedi kapıcıya.

"Birisini içeri aldım ekselans."

"Hay Allah..." diyerek bölge başkam başını eğip, tiril tiril titreye650

rek salonun ortasındaki masaya doğru yaklaştı.

Daha önceden planlandığı gibi. Nevyedovsky daha yüksek bir çoğunluk kazanarak bölge başkanlığına seçildi. Birçokları buna sevindiler. Kimisi heyecandan deliye dönmüştü. Kimisi de üzüntüden kahroluyordu. Eski başkan üzüntüsünü saklayamayacak kadar kötü bir durumdaydı. Nevyedovsky salondan dışarı çıktığı zaman, kalabalık valinin peşinden gittiği gibi onun da arkasından geldi. Snetkof seçildiği zaman da kalabalık onu böyle takip etmişti.

Yeni seçilen başkan ve zafer kazanan parti üyeleriden çoğu o gün Wronsky ile birlikte yemek yediler.

Wronsky evde canı sıkıldığı ve Anna'ya karşı özgürlüğünü kanıtlamak istediği için olduğu kadar, Sviagesky'nin kendisine bölge konseyi seçimlerinde yaptığı yardıma karşılık borcunu ödemek için de gelmişti seçimlere. Ama seçimlerin kendisini bu kadar ilgilendireceğini ve heyecanlandıracağını tahmin etmemişti. Taşra soyluları arasında yepyeni ve önemli bir insan olmuştu. Ama etki alanının geniş ve derin olduğunu düşünerek kendisini aldatmıyordu. Bu etki aslında, Wronsky'nin servet sahibi olmasından, Kashin'de bulunan önemli bir bankanın müdürü olan arkadaşından, çocukluk arkadaşı olan Validen ileri geliyordu. Ama ona etki eden bir insan haline gelmesinde en büyük rolü oynayan şey, herkese karşı alçak gönüllü ve samimi davranmasıydı. Soylular onun sanıldığı gibi gururlu bir kimse olmadığını hemen anlamışlardı. Masasında, Nevyedovsky'nin kazanmasını kutlarken kendi zaferinin de tadını çıkarıyordu. Seçimler onu öylesine heyecanlandırmıştı ki, üç yıl içinde evlenebilirse, gelecek seçimlerde kendi

adaylığını koymayı bile düşünüyordu.
Bugün koruduğu birisinin zaferini kutluyordu. Sağ tarafında genç

651

vali oturuyordu. Bu kişi yüksek rütbeden bir generaldi. Başkalarının gözünde, seçimleri açan ve konuşmasıyla herkesi heyecanlandıran bu önemli adam, Wronsky için çocukluk arkadaşı küçük Katka Maslov'darı başkası değildi. Wronsky onun utangaç olduğunu bilirdi. Yardımdan çekinmezdi. Salonda Nevyedovsky oturmuştu. Yüzünden kurnazlık akıyordu. Wronsky ona karşı çok kibar davranıyordu.

Sviagesky yenilgiye uğradığı için fazla üzülmemişti. Kadehini elinde çevirerek, Nevyedovsky'e hitap etmiş ve yeni soyluların ondan daha iyi bir lider bulamayacaklarını açıklamıştı. Her namuslu insanın bu başarıdan zevk duyduğunu da ilave etmişti.

Stephane Arcadieitch, iyi vakit geçirmiş olduğu için memnundu. Başkalarının eğlenmesi onun da hoşuna gitmişti. Seçim yüzünden mükemmel bir ziyafete konmuşlardı. Sviagesky, eski başkanın ağlamaklı halini taklid etti. Nevyedovsky'e dönerek, "Siz ekselans, para hesaplarını verirken ağlamaktan başka bir yol seçersiniz tabii." dedi. Başka bir kişi uşakların eski başkanın o gece vereceği balo için nasıl giydirilmiş olduklarını ve şimdi nasıl geri gönderildiklerini anlattı. Tabii yeni başkan balo vermek isterse durum değişirdi.

Bütün yemek boyunca, Nevyedovsky'e "Ekselans" ya da "Başkanımız" diye hitap ediyorlardı.

Yeni bir geline "Madam derken duydukları zevki alıyorlardı sanki. Nevyedovsky, bu şekilde adlandırılmasına karşı olumsuz bir tavır takınmıştı. Ama bundan için için hoşlandığım ve yeni görevine uygun düşmeyecek bir zafer sarhoşluğuna kapılmasının doğru olmadığını düşündüğü belli oluyordu.

Yemekten sonra, seçimlerin sonucu ile ilgili kişiler birçok telgraflar gönderildi. Çok neşeli olan Stephane Arcadieitch. Darya Alexandrovna'ya şu telgrafi gönderdi. "Nevyedovsky seçildi. Tebrikler. Bunu evdekilere söyle." Telgrafi yüksek sesle yazdırırken, "Bizim neşemize onların da katılması gerek," diyordu. Darya Alexandrovna 652

telgrafi aldığı zaman harcanmış olan parayı düşünüp üzüldü ve bunun yemekten sonra "Telgrafçılık oynamaya" düşkün olduğunu bilirdi.

Yemekler ve yabancı ülkelerden getirilmiş şaraplar çok güzeldi. Yirmi kişilik davetlilerin hepsi Sviagesky tarafından seçilmişti. Yeni parti üyeleri olan bu adamlar zeki ve iyi yetişmiş insanlardı. Yeni başkanın, valinin, banka müdürünün ve "Sevimli ev sahiplerinin" şerefine içtiler.

NVronsky çok memnundu. Taşrada böyle bir hava bulabileceğini hiç düşünmemişti.

Yemeğin sonuna doğru daha çok eğlenilmeye başlamışlardı. Vali VVronsky'den verilecek olan yardımseverler konserine gelmesini rica etti.

Wronsky sevdiği bir İngilizce tâbiri kullanarak, "Bana göre değil bu," dedi. Ama gülümseyerek, geleceğini söyledi.

Sigara içtikleri masadan kalkacakları sırada, Wronsky'nin uşağı, bir tepsi içinde kendisine bir mektup getirdi.

"Vozdvizenskoy'dan geliyor. Özel uçakla," diyerek anlamlı bir şekilde baktı.

Davetlilerden birisi, Fransızca konuşarak, "Savcı Sventitsky'e ne kadar benziyor," dedi. Uşaktan söz ediyordu. Wronsky kaşlarını çatarak mektubu okumaya başlamıştı.

Mektup Anna'dan geliyordu. Okumadan içinde neler olduğunu tahmin etmişti. Seçimlerin beş günde biteceğini umduğu için Cuma günü geri dönebileceğini söylemişti. Oysa o gün Cumartesiydi. Gününde gelmediği için, Anna'nın kendisine sitem ettiğinden emindi. Bir akşam önce Anna'ya gönderdiği mektup eline geçmemiş olmalıydı.

Mektupta öz olarak bunlar yazılmıştı. Ama yazış biçimi Wronsky'nin beklemediği bir şeydi. Hiç hoşuna gitmemişti. "Annie çok hasta. Doktorlar tehlikeli olduğunu söylüyorlar. Yapayalnız ne yapacağımı bilemiyorum. Prenses Varvara yardım edeceğine başıma be

653

la oluyor. Seni kaç gündür bekledim. Nerede olduğunu ne yaptığını öğrenmek için bu adamı gönderiyorum. Kendim gelmek istedim, ama "bundan hoşlanmayacağını bildiğim için vazgeçtim. Cevap gönder. Ne yapacağımı öğreneyim..."

"Çocuk hasta olduğu halde, buraya gelmeyi düşünüyor. Çocukları hastayken, böyle sert mektuplar yazıyor," diye düşündü Wronsky.

Seçimden sonra duyulan neşe ve bu ağır aşkın acılığı birbirine tamamen ters iki kuvvet gibiydi. Ama

Wronsky'nin gitmesi gerekiyordu. İlk trenle eve hareket etti.

Wronsky seçimlere gitmeden önce, Anna her ayrılışlarında aynı kavgaların tekrar edilmiş olmasının Wronsky'i kendisine bağlayacak yerde soğuttuğunu anlamış ve kendini kontrol ederek hiçbir şey olmamış gibi hareket etmeye karar vermişti. Ama Wronsky ayrılırken ona öylesine soğuk bakmıştı ki, Anna bundan adeta yaralanmış ve yaratmak istediği durum daha ortaya çıkmadan yok olmuştu.

Daha sonraları, yalnız kalıp da bu soğuk bakış üzerinde düşündüğü zaman, her zaman vardığı sonuca ulaşmaktan yani kendi durumunun kötülüğünü düşünmekten başka bir şey yapmamıştı. "İstediği yere istediği zaman gitmek onun hakkıdır. Gitmek değil beni terketmek bile hakkıdır. Onun her hakkı var, ama benim yok... Ama bunu bildiği için bu şekilde hareket etmesi gerekirdi... Oysa bana bir yabancıya bakar gibi baktı. Bu bakış birçok şeyler anlatıyor... Eskiden böyle değildi," diye düşünüyordu. Bu bakış ilgisizliğin tâ kendisiydi."

Aralarına bir soğukluğun girdiği ve elinden bir şey gelmediğini bildiği halde aralarındaki ilişkiyi değiştirmek için de bir şey yapmıyordu. Eskiden olduğu gibi şimdi de sadece aşk ve çekiciliği ile tutabilirdi onu. Böylece gündüzleri işler, geceleynin morfin sayesinde,654

Tolstov

Wronsky ondan ayrıldığı zaman ne olacağını tasarlamak gibi korkunç bir düşünceden kurtulmaya çalışabiliirdi. Wronsky'nin kendisini bırakmaması, her zaman yanında olması için başvuracağı bir aşka çare daha vardı. Bu da boşanmak ve Wronsky ile evlenmekti. Bunu düşünmeye başladı.

Anna bu düşüncelere dalarak beş gün geçirdi. Bu beş gün boyunca Wronsky uzaktaydı.

Anna bu süreyi Prenses Varvara ile konuşarak, gezmeye giderek, hastahaneyi ziyaret ederek ve bilhassa kitap okuyarak geçiriyordu. Ama beşinci gün arabacı yalnız gelince Wronsky'i ve orada ne yaptığını düşünmekten kendini alıkoyamayacağını anladı. Tam bu sırada kızı da rahatsızlanmıştı. Anna ona bakıyordu, ama hastalık tehlikeli olmadığı için başka şeyleri düşünmesine engel olamıyordu. Ne yaparsa yapsın bu çocuğu sevemiyordu. Seviyormuş gibi gözükmek de elinden gelmiyordu. O günün akşamı Anna ne yapacağını şaşırılmıştı. Wronsky'nin yanına gitmeye kalktı, ama sonra bundan vazgeçip mektup yazdı. Okumaya bile gerek görmeden özel uçakla gönderdi. Ertesi gün Wronsky'nin cevabını aldı ve kendi yazdıkları için pişmanlık duydu. Bebeğin tehlikeli bir şekilde hasta olmadığını öğrendiği zaman kendisine nasıl bakacağını düşünüyordu. Ama Anna bu mektubu yazdığına yine de pişman değildi. Anna Wronsky'nin sırtına yük olduğunu, onun özgürlüğünü engellediğini biliyordu, ama geri döndüğü için de seviniyordu.

Oturma odasıındaydı. Pencerenin yanına oturmuş eline Taine'in bir kitabını almıştı. Arabanın tıkırtısını duyacağı anı dikkatle bekliyordu. Birkaç kere tekerleklerden çıkan seslere benzeyen gürültüler duyduğunu sanıp aldandı. Sonunda tekerlek gürültülerini değil, arabacının sesini duydu. Anna kızarak ayağa kalktı, ama daha önce iki kez yaptığı gibi aşağıya inmedi, olduğu yerde kaldı. İki yüzlülüğüne kendisi de kıızıyordu. Wronsky'nin kendisini nasıl karşılayacağını bilmiyor, korku

655

yordu. Gururunun kırılmış olduğunu unutmuştu. Wronsky'nin sıkıntılı dayanmasından çekiniyordu. Bebeğin son iki gün içinde adamakıllı iyileşmiş olduğunu düşündü. Mektubunu gönderir göndermez iyileşmeye yüz tutan bebeği düşünüp sinirleniyordu. Sonra Wronsky'nin aşağıda olduğunu düşündü.Yüzünü, gözünü, ellerini özlemişti. Sesini duymuştu. Her şeyi unutup neşe içinde onu karşılamaya koştu.

Aşağıya koşarak inen Anna'ya bakan Wronsky. çekingen bir şekilde, "Annei nasıl?" diye sordu.

Wronsky oturmuştu. Uşak çizmelerini çıkarmasına yardım ediyordu.

"İyileşti."

"Peki sen?" diye sordu Wronsky.

Wronsky, onun kendisi için giydiğini bildiği elbisesine, yeni saç tuvaletine soğuk bir şekilde bakarak, "Memnun oldum, iyi" dedi. Bütün bunlar sevimli şeylerdi, ama kaçınıcı kezdir büyütüyordu onu... Yüzünde birden Anna'nın korktuğu o ifade belirdi.

Islak sakallarını mendiliyle silip, Anna'nın elini öperken, "Çok memnun oldum," diye tekrarladı. "Peki sen iyi misin?"

"Önemli değil," diye düşündü Anna. "Bütün sorun buradan ayrılmaması. Burada kaldığı sürece beni sever."

O akşam Prenses Varvara ile birlikte neşeli bir gece geçirdiler. Varvara, Anna'yı Wronsky'e şikayet ederek evden ayrıldığı zaman Anna'nın ilaç almış olduğunu söyledi.

"Ne yapayım?... Yoksa uyuyamıyorum," dedi Anna. "O burada olduğu zaman ilaç almıyorum hiç..."

Wronsky onlara seçimlerden söz etti. Anna ustaca sorduğu soruları, Wronsky'nin en hoşlandığı konudan yani başarısından söz açmasını sağladı. Wronsky'i evde ilgilendiren ne varsa onlar üzerinde de açıklamalar yaptı. Neşeli bir şekilde anlatıyordu bunları.

Gece geç vakit, yalnız kaldıkları sırada, Anna Wronsky'i yine avu 656

cünun içine almış olduğunu görünce, mektup konusunu açtı.

"Açıkça söyle mektubu alınca sinirlendin ve bana inanmadın değil mi?"

Bunu söyler söylemez Wronsky'nin kendisine duyduğu yakınlığa rağmen bu mektup meselesini affetmemiş olduğunu anladı. "Evet" dedi Wronsky. "Evet, mektup çok garipti. Hem Annie'nin hasta olduğunu söylüyor, hem de gelmek istediğini yazıyordun."

"Gerçek buydu."

"Şüphe etmiyorum."

"Hayır ettin. Halinden belli oluyor."

"Böyle bir şüphe aklımın ucundan bile geçmemişti. Sadece sinirlenmiştim. Birtakım görevlerim olduğuna inanmak istemiyor gibi hareket ediyordum sanki."

"Konsere gitmek görev mi?"

"Bundan konuşmayalım..."

"Neden konuşmayacak mısınız?"

"Ben sadece önemli olayların ortaya çıkabileceğini anlatmaya çalıştım. Örneğin şu arada Moskova'ya gidip ev konusunu halletmem gerekiyor... Anna neden bu kadar tedirginsin... Sensiz yaşayamayacağımı biliyorsun."

Anna'nın sesi birden değişmişti. "Öyleyse, bu hayattan bıkmış olduğun belli oluyor. Evet öteki erkeklerin yaptığı gibi hareket edecek, bir gün gelecek sonra gideceksin..."

"Anna haksızlık ediyorsun. Ben bütün hayatımdan vazgeçmeye hazırım."

Anna onu dinlemek istemiyordu.

"Sen Moskova'ya gidersen ben de gelirim. Ya birlikte yaşarız, ya da ayrılırız."

"Benim istediğim beraber yaşamak. Ama bunun için..."

"Boşanmak gerekiyor. Ona mektup yazacağım. Böyle yaşamaya

657

devam edemeyeceğimi anlıyorum... Ama seninle Moskova'ya geleceğim."

"Beni tehdit ediyor gibi konuşuyorsun," dedi Wronsky gülümseyerek, "Ama söylediği zaman gözlerinde sadece soğuk bir bakış değil acı çeken ve acımasız bir. kimse haline gelen kötü niyetli birisinin bakışları vardı.

Anna bu bakışı yakaladı ve ne olduğunu anladı. Bu bakış sanki:

"Öyleyse bu bir felâket," diyordu. Bir iki saniye süren bu izlenimi Anna hiçbir zaman unutmadı.

Anna kocasına boşanmaları konusunda bir mektup yazdı. Kasım ayının sonlarına doğru Petersburg'a gitmek isteyen Prenses Varvara'dan ayrılarak Wronsky ile birlikte Moskova'ya gitti. Alexis Alexandrovitch'den gelecek olan cevabı ve bundan sonra da boşanmanın gerçekleşmesini bekleyerek, evli bir çift gibi birlikte yaşamaya başladılar.

Levine'ler üç aydan beri Moskova'daydılar. Hesaplarına göre Kitty'nin çocuğunu doğurması için hazırlanması zamanı gelmişti bile. Ama doğum gecikiyordu. Doktor, hastabakıcı. Dolly ve çocuğun doğacağını korkarak düşünen Levine sabırsızlanmaya ve merak etmeye başlamışlardı. Yalnız Kitty merak etmiyordu. Çok sakin ve mutluydu.

Çocuğu için yepyeni bir duygunun içinde gelişip büyüdüğünü duyuyordu." Artık kendisinin bir parçası değil, kendi hayatını yaşayan yeni bir varlıktı bu. Bu yeni yaratık ona bazan acı veriyordu, ama hiç bilmediği mutlulukları duymasına da yol açıyordu.

Bütün sevdikleri yanındaydı, ona büyük bir özen gösteriyorlardı. Hayatı o kadar güzeldi ki, bunun bir gün sona ereceğini bilmeseydi, böyle sürüp gitmesini bile isteyebilirdi. Hoşuna gitmeyen tek şey, kocasının 658

burada rahat olmamasıydı.

Levine'in köyde, rahat, sakin ve kibar bir davranışı vardı. Kitty bunu seviyordu. Şehirde ise daima tedirgin bir durumdaydı. Sanki birisinin kendisine ya da Kitty'e kabalık etmesinden korkuyordu. Köyde kendi yerinde olduğunu biliyordu. Ne yapacağını bilmez hale düşmüyordu. Oysa şehirde sürekli bir telaş içindeydi. Sanki bir şeye yetişememekten korkuyordu. Oysa hiçbir iş yaptığı yoktu. Kitty onun için üzülüyordu. Ama başkalarına acımaya layık bir adam gibi görünmediğini biliyordu. Topluluk içinde

bulundukları sırada ona bir yabancı gibi bakmaya çalışıyor ve acınacak birisi olmaktan çok, iyi terbiyesi, kadınlara karşı kibarlığı, vücut ve yüzündeki seçkinlik ifadesi ile hoşla giden bir insan olarak belirlediğini fark ediyordu. Ama Kitty ona dıştan değil, içten bakıyor ve onun kendi kendisiyle uygunluk halinde bulunmadığını biliyordu. Bazan onun şehirde yaşamamasını bir kayıp olarak görüyor, bazan da şehirde doyurucu bir hayat geçirmesinin çok zor olduğunu düşünerek ona hak veriyordu.

Gerçekten de o şehirde ne yapabiliirdi. Oyundan hoşlanmaz, kulübe gitmezdi. Oblonsky gibi arkadaşlarla eğlenip, içki içmek ve gezmeye gitmekten de hoşlanmıyordu. Topluluklara katılması mı gerekiyordu. Kitty, Levine'in sadece genç kadınların topluluklarına katılmaktan hoşlandığını biliyordu. Ama bundan kendisi hoşlanmıyordu Kitty'nin. Peki evde oturup, kardeşi ve annesi ile mi konuşmalıydı? Levine'in sonunda bu konuşmalardan da sıkıldığı belliydi. Levine, kitabını yazmak için kitaplığa giderek orada notlar almak ve çalışmak istemişti. Ama Kitty'e bir iş yapmadıkça, iş yapmak için elinde kalan zamanının daha azalmış olduğunu hissediyordu. Sonra kitabından o kadar çok söz etmişti ki, düşünceleri karmakarışık olmuşlar ve ilgi çekicilik özelliğini

kaybetmişlerdi.

Şehirde bulunmanın iyi yanı kavga etmemeleriydi. Kitty şartların değişmiş olmasından mı yoksa birbirlerine karşı daha dikkatli hareke'

659

etiklerinden dolayı mı bu sonuca ulaştıklarını bilmiyordu. Moskova'da hiç kıskançlık kavgası yapmamış olmamışlardı. Oysa bundan çok korkmuşlardı.

Bu bakımdan başlarından çok önemli olan bir olay da geçmişti. Yani Kitty, Wronsky ile karşılaşmıştı.

Kitty'nin büyük annesi Prenses Maria Borrissovna onu görmek istemişti. Toplantılara sağlığı yüzünden katılamayan Kitty, ihtiyar kadının isteğini yerine getirerek babasıyla birlikte Prensesin evine gitti ve orada Wronsky ile karşılaştı.

Kitty bu karşılaşma sırasında, Wronsky'nin eski davranışlarını birden hatırlayarak heyecanlanıp kızarmasını bir hata olarak görüyor ve kendi kendine kızıyordu. Ama bu sadece bir iki saniye sürmüştü. Babası Wronsky ile konuştuğu sırada Kitty kendini toparlamış ve Wronsky'e bakacak, onunla konuşacak duruma gelmişti. Tabii gerekirse konuşacaktı. Hem de söz ve davranışlarında kocasını (orada bulunmadığı halde Levine'in manevi etkisini duyuyordu) üzecek hiçbir şey olmayacaktı.

Wronsky'e bir iki kelime söyledi hatta onun "Bizim meclis" diye alay ettiği seçimler hakkında söylediklerine sakın bir şekilde gülümsedi. Fakat sonra hemen Prenses'e dönerek, gidene kadar bir daha Wronsky'e bakmadı. Yalnız kabalık olmasın diye. Wronsky veda ettiği zaman bakışlarını ona çevirdi.

Babasının kendisine Wronsky hakkında bir şey söylememesi Kitty'i çok memnun etmişti. Babasının kendisinden memnun kaldığını anlıyordu. Kitty kalbinin derinliklerinde bir yerde Wronsky ile ilgili eski anıları saklarken bu şekilde rahat ve ilgisiz davranabileceğini tahmin etmemiştir.

Kitty kocasına, Prensesin evinde Wronsky ile karşılaştığını söylediği zaman Levine kendisinden daha fazla kızarmıştı. Bu olayı Levine'e anlatmak çok zordu. Ama ayıntılardan söz etmek daha da zordu.660

Levine soru sormamış, ama karısına kaşlarını çatarak bakmıştı.

"Senin orada bulunmayışına üzıldüm... Odada olmamam değil Sen yanımda olsaydın bu kadar tabii olamazdım. Şimdi daha fazla kızarıyorum evet kızarıyomm..." dedi Kitty. Gözleri dolmuştu.

Levine onun kendisinden memnun kalmış olduğunu anlamıştı. Karısının heyecanlanıp kızarmasına rağmen, ona inanıyordu. Soru sormaya başladı. Kitty de bunu istiyordu zaten. Karısının önce kızardığını, ama sonra sakın ve ilgisizce konuştuğunu öğrenince çok memnun oldu. Wronsky ile karşılaştığı zaman, seçimlerde olduğu gibi aptalca davranmayacağını, onunla arkadaş olmaya çalışacağını söyledi.

"İnsanın karşılaşmaktan korktuğu ve adeta düşmanı saydığı bir başkasının varlığı ne kadar kötü bir şey" dedi. "Çok memnunum, çok..."

Levine Kitty'i görmeye geldiği zaman, "Lütfen gidip Bol'lan ziyaret et," sözüyle karşılaştı. "Kulüpte yemek yediğini biliyorum. Babam senin ismini de yazdırmış. Peki sabahleyin ne yapacaksın?"

"Katavasofu görmeye gideceğim," dedi Levine.

"Bu kadar erken mi gidiyorsun?"

"Beni Metrof la en seçkin bilim adamlarından biridir o," dedi Levine.

"Evet, çok övdüğün makale onundu galiba... Peki sonra ne yapacaksın?"

"Kızkardeşimin işi için mahkemeye giderim belki."

"Konsere gitmiyor musun?" diye sordu Kitty.

"Oraya yalnız gitmek istemem."

"Neden gitsene... Yeni şeyler görürsün orada. Seni ilgilendirir bu. ben olsam giderdim."

"Neyse, yemekten önce eve geleceğim," dedi Levine saatine bakarak.

"Gece elbiseni giy. Kontes Bollu başka türlü ziyaret edemezsin."

Anna

Karenina

661

"Bunu yapmak zorunda mıyız?"

"Tabii... Çünkü bizi görmeye geldi. Bütün yapacağın oraya gitmek."

"Söylesem inanmazsın. Bütün bunlardan o kadar uzağım ki, düşündükçe utanıyorum. Yapılacak iş değil bu... Yabancıların biri onları görmeye gidiyor, ne yapacağını bilmeden orada birkaç dakika oturuyor, onların zamanını berbat ediyor. Kendisi de sıkılıyor, sonra çıkıp gidiyor. Aynı bunun gibi."

Kitty güldü:

"Evlenmeden önce ziyaretlere gittiğini sanıyordum. Doğru değil mi?"

"Evet giderdim, ama bunlardan çok sıkıldım. Çoktandır bu alışkanlığımı da kaybettim. Utanıyorum zaten. Bu adam neden geldi? dediklerini duyar gibi oluyorum."

Kitty gülümseyerek ve aynasına bakarak, "Merak etme böyle bir şey söylemeyecekler," dedi. Sonra kocasının elini tuttu, "Lütfen git."

Levine karısının elini öptükten sonra gitmek üzereyken, Kitty ona:

"Kostiya biliyor musun, benim elimde sadece on beş ruble kaldı."

"Merak etme, bankaya gidip para alacağım. Ne kadar istersin?" dedi Levine.

"Bir dakika dur," dedi Kitty onun elini tutarak. "Bir dakika konuşalım. Boşuna para harcamadığımı sanıyorum. Para o kadar çabuk harcanıyor ki... Galiba iyi idare edemiyoruz."

Levine kaşlarını çatmış olarak bakarak, "Önemli değil," dedi.

Kitty bunun ne demek olduğunu biliyordu. Levine'in kendi kendisiyle uyum içinde olmadığını gösterirdi bu.

"Sokolof a buğdayı satmasını ve biraz avans almasını söylemiştim. Nasıl olsa para buluruz, merak etme," dedi Levine.

"Evet ama..."

"Merak etme, önemli değil... Allahısmarladık sevgilim."662

663

Annemi dinlediğim için kendime kızıyorum bazan. Köyde olsaytık daha iyi olacaktı. Burada hem seni sıkıntıya sokuyorum, hem de paramızı boş yere harcıyoruz."

"Hayır, söylediklerin doğru değil. Evlendiğimden beri, hayatımın daha iyi olabileceğini aklımdan geçirmiş değilim."

"Öyle mi," dedi Kitty, kocasının gözlerinin içine bakarak.

Levine bunu düşünmeden, sadece karısını avutmak için söylemişti. Ama Kitty'nin güzel gözlerinin soru sorar gibi yüzüne dikilmiş olduğunu görünce, bütün varlığıyla, aynı sözleri tekrar etti. "Karımı unutuyorum doğrusu," diye düşündü, sonra birkaç güne kadar gerçekleşecek olan yeniliği aklına getirdi.

Kitty'nin ellerini avuçlarına alarak, "Yakında olacak mı? Nasıl hissediyorsun kendini?" dedi.

"Bunu o kadar çok düşündüm ki, artık ne bir şey aklıma geliyor, ne de bir şey hissedebiliyorum."

"Korkuyorsun değil mi?"

Kitty, küçümsercesine gülümsedi. "Hayır hiç korkmuyorum."

"Herhangi bir şey olursa, biliyorsun ben Katasof lardayım."

"Hayır hiçbir şey olmayacak, bunu düşünme. Babamla birlikte gezmeye gidecek, Dolly't ziyaret edeceğiz. Yemekten önce döneceğimi sanıyorum. Biliyor musun Dolly'nin durumu gittikçe zorlaşıyor. Gırtlığına kadar borca girmiş. Bir tek kuruşu yok. Birkaç gün önce, annem ve Arseny ile birlikte konuşuyorduk. (Arseny, kızkardeşi Lvov'un kocasıydı) Senin de Arseny'nin birlikte Stiva'ya giderek konuşması gerektiğini kararlaştırdık. Babamıza bundan söz edemeyiz Ama sen ve Arseny birlikte giderseniz..."

"Bizim elimizden ne gelir?" dedi Levine.

"Sen Arseny'i görür onunla konuşursun. Kararımızı ondan öğre nirsın."

"Arseny'nin bütün düşüncelerine katılırım. Gidip onu görürüm

Konsere gidecek olursam, Nathaile ile birlikte gideceğim. Hadi, Alaha ısmarladık."

Merdivenlerde, Levine. eski uşağı Kuzma ile karşılaştı. Bir araba kiralamasını söyledi.

Yolda, para konusunu unutmuştu. Tanışacağı sosyoloji bilginini ve kâtipi hakkında ona ne söyleyeceğini düşünüyordu.

Levine Moskova'da geçirdiği ilk günlerde yaptığı harcamalara bakıp şaşırmıştı. Ama artık alışmıştı. İçkicilerin başına gelen şey onun da başına gelmişti. Birinci kadehi zorlukla içmişti. İkincisi kolaylıkla geçmiş. Ondan sonraki kadehler yağ gibi akmişti. Levine masraflara böyle alışmıştı. Levine, uşak ve kapıcının getirdikleri için ilk yüz rubleliğini bozdururken, bunların hiç kimseye faydası olmadığını düşünmekten kendini alamamıştı. Ama bu düşüncesini açıkladığı zaman, Kitty ve Prensesin çok şaşırdığını görmüş ve bunların alınmasının gerekli olduğunu düşünmüştü. Ama yine de bu parayla bir işçinin sabahdan akşama kadar bütün yaz boyunca çalışacağını düşünmekten kendini alamamıştı.

Levine bundan sonra, akrabaları için verdiği bir ziyafette yirmi sekiz ruble harcamıştı. Bu paranın da ne kadar buğday ettiğini düşünmekten vazgeçmemişti, ama hesabı öderken bir çeşit alışkanlık ve rahatlık duymuştu. Artık para bozdururken düşüncelere dalmıyordu, alışmıştı. Para kazanılırken harcanan emeğin aynı para ile elde edilen zevke eşit olup olmadığını düşünmekten artık vazgeçmişti. Ürünlerini belli bir fiyatın altında satamayacağını bile düşünmüyordu artık. Yoncaları ileri sürdüğü fiyattan elli köpek aşağı satılmıştı. Bu şekilde para harcayacak olursa, borçlanmadan bir yıl boyunca bile yaşayamayacağı düşüncesini de bir yana bırakmıştı. Önemli olan, nereden geldiğini Pek araştırmadan bankadan para almaktı. Bunu gerçekleştirmişti. Bankada her zaman parası vardı. Ama son günlerde bankadaki parası da tükenmişti. Başka bir çareye başvurusu gerekiyordu. Kitty'le konu664

:oy

ken bunları düşünüyordu. Ama bunun üzerinde fazla durmadı. Katavasof ve Metrof ile karşılaşacağını düşünmeye başladı.

Levine şehirde kaldığı süre içinde, evlendiğinden beri görmediği, eski arkadaşı profesör Katavasof la sık sık konuşmak olanağı bulmuştu. Katavasof un hayat anlayışındaki sadelik ve açıklığı seviyordu. Levine, arkadaşının hayat anlayışındaki açıklığın, onun yaradışındaki basitlikten doğduğunu düşünüyordu. Katavasof da Levine'in düşüncelerindeki dağınıklığın nedenini fikir disiplininin yoksun oluşu ile açıklıyordu. Ama Levine arkadaşının açık düşüncelerinden, Katavasof da Levine'in çeşitli düşüncelerinden hoşlanıyordu. Bu yüzden sık sık buluşup, görüşüyorlardı.

Levine, Katavasof a kitabından bazı parçalar okumuştı. Profesör bunları beğendi. Bir gün önce halk için verilen derslerden birinde buluşmuşlardı. Katavasof Levine'e makalesini çok beğendiği, Metrof un Moskova'da olduğunu bildirmişti. Metrof, Levine'in çalışmaları ile ilgilenmişti. Ertesi gün saat onbirde Katavasof u görmeye geleceğini v« Levine ile de tanışmaktan memnun olacağını bildirmişti.

Levine'i küçük oturma odasında karşılayan, Katavasof, "Doğrusu çok yamansınız," dedi. "Zili çalınca, herhalde tam zamanında gelmez, Levine değildir dedim ama aldanmışım... Peki, Montenegrins hakkında ne diyorsunuz şimdi? Savaşçı insanlar değil mi?" dedi Katavasof.

"Ne olmuş?" dedi Levine.

Katavasof, kısaca ona savaş olaylarından söz açtı. Sonra çalışma odasına girerek, ona kısa boylu sağlam yapılı birisini tanıstırdı. Bu Metroftu. Başlangıçta, politikadan ve önemli olayların Petersboğurg'da nasıl anlaşıldığından söz ettiler. Metrof sağlam kaynaklardan edindiği bir bilgiye dayanarak, Çar'ın ve bakanlardan birinin söyledik"

665

lerini onlara açtı.Katavasof da aynı derecede inanılır kaynaklardan. Çar'ın başka bir şey söylemiş olduğunu ileri sürdü. Levine bu her iki sözün de hangi şartlar içinde söylenmiş olabileceğini anlamaya çalıştı. Çok geçmeden bu konuşmayı kestiler.

"Evet, arkadaşımız, işçilerin, çevrelerinin etkisi altında kaldıklarını ileri süren bir kitap yazdı? dedi Katavasof, "Ben uzman değilim, ama bir doğa bilgini olarak, insanın biyolojik kanunların dışında bir varlık olarak alınmamış olmasından çevreye ait olduğunun ileri sürülmesinden çok memnun oldum. Bu şekilde ele alınan insanın gelişme kanunlarını bulmak istiyor."

"Çok ilgi çekici bir şey bu" dedi Metrof.

"Benim yapmak istediğim, tarım üzerine bir kitap yazmaktır," dedi Levine kızarak. "Ama tarımda en önemli şey olan işçiyi inceleyince, şaşırtıcı sonuçlara vardım."

Levine düşüncelerini açıklamaya çalıştı. Metrof un ekonomi, politik bilimin herkesçe kabul edilmiş kanunlarının aleyhine bir makale yazmış olduğunu biliyordu. Ama bu okumuş adamın yüzüne bakınca kendi düşüncelerine ne kadar yakınlık gösterdiğini anlayamıyordu.

"Peki Rus işçisinin özelliklerini nerede buluyorsunuz?" dedi Metrof. "Biyolojik yapısında mı yoksa, içinde bulunduğu çalışma şartlarında mı?"

Levine bu sorunun altında, doğru bulmadığı bir düşüncenin bulunduğunu sezdi. Rus köylüsünün toprağa

karşı, başka uluslardan farklı bir şekilde davrandıklarını ileri sürdü.

Metrof, Levine'in sözünü keserek, "Ulusların genel özelliklerinden bahseden birisi kolaylıkla yanılabılır" dedi. "İşçinin içinde bulunduğu koşullar daima onun toprakla ve sermaye ile olan bağıntısına dayanır" diye ekledi.

Metrof, Levine'in düşüncesini açıklamasına izin vermeden kendi görüşünü ortaya atmaya başladı.666

Levine onun düşüncesinin ne olduğunu anlamamıştı. Çünkü anlamak zahmetine girişmemişti. Metrof un, ekonomi politiğe hücum eden bir makale yazmasına rağmen, Rus köylüsünün durumunu yine de sadece sermaye, ücret ve gelir bakımından ele aldığını anlamıştı. Oysa. Rusya'nın doğusundaki topraktan alınan kiranın hemen hemen hiçbir şey olmadığını, ücretten de söz edilmeyeceğini (çünkü milyonlarca işçi ücreti yiyecek şeklinde alınıyordu) sermayenin de en basit aletlerin sahibi olmak şeklinde ortaya çıkmakta olduğunu ileri sürebilirdi. Metrof ekonomistlerden ayrılıyordu, ama yine de konuya bu açıdan bakıyordu.

Levine önce dikkatle dinleyip kabul etmedi. Hatta Metrof un sözünü kesmek, kendi düşüncelerini açıklayarak, onun kanıtlarını çürütmek istedi. Ama biraz sonra, konuya çok farklı açılardan baktıklarını ve konuşmalarının boşuna olacağını, çünkü birbirlerini anlayamayacaklarını kavradı. Metrof un söyledikleri onu hiç ilgilendirmiyordu, ama dinlemekten zevk alıyordu. Böyle bilgi sahibi bir kimsenin, kendisine bu konulan açmasından ve anlayışından emin olmasından zevk duyuyordu Levine.

Levine bu yüzden gurur duyuyordu. Oysa, düşüncelerini bütün arkadaşları ile tartışmış olan Metrof, karşılaştığı herkese bu konudan söz açmaktan kendini alamıyordu.

Metrof konuşmasını bitirir bitirmez saatine bakan Katavasof, "Çok geç kaldık," dedi.

"Bugün Sivintiş hakkında bir jübile yapılacak diye devam etti Katavasof, Levine'e dönerek, "Pytor İvanovitch ve ben bu toplantıya katılacağız. Zooloji üzerinde yaptığı çalışmalarla ilgili bir konferans vereceğim. Sizi ilgilendirirse bizimle birlikte gelin," dedi.

"Evet hemen hareket etmeliyiz," dedi Metrof. "Bizimle gelin sonra bana gideriz. Kitabınız hakkında daha fazla fazla bilgi sahibi olmak isterim."

667

"Daha tam anlamıyla bitmedi. Eksik. Ama toplantıya birlikte gelirim."

Biraz sonra o kışın önemli konularından birini: yani üniversite konusunu konuşmaya başladılar. Kurulda bulunan üç yaşlı profesör, genç profesörlerin fikirlerini kabul etmemişlerdi. Gençler fikirlerinde ısrar etmişler, öğretmenlerin arasına ayrılık girmişti.

Katavasof un katılmış olduğu parti karşıdakilerin aşağılık adamlar olduğunu ileri sürüyor, karşıdakiler de onların saygısız ve görgüsüz insanlar olduklarını söylüyorlardı. Levine üniversite ile ilgili olmadığı halde, Moskova'da bulunduğu sırada bu konu üzerinde tartışmalara katılmıştı. Eski üniversite binasına doğru yürüdükleri sırada bu konu üzerinde konuştular. Konuşmalara Levine de katıldı.

Toplantı başlamıştı. Katavasof un oturduğu masanın çevresinde yarım düzine insan vardı. Bunlardan birisi önündeki kâğıtlara eğilmişti, yüksek sesle bir şeyler okuyordu. Levine masanın çevresinde bulunan boş sandalyelerden birine oturdu ve yanında bulunan bir öğrenciye okunan şeyin ne olduğunu sordu. Öğrenci sıkılmış gibi Levine'e bakarak:

"Biyografisi" dedi.

Levine biyografiyle ilgilenmediği halde, okunanları dinledi ve bu ünlü bilginin hayat hikâyesi hakkında faydalı bilgiler edindi.

Biyografi bitince, başkan okuyana teşekkür ettikten sonra şair Ment'in bu nedenle göndermiş olduğu bir şiiri okudu ve şaire teşekkür yollu bir iki söz söyledi. Bundan sonra Katavasof, bilginin araştırmalarını açıklayan konuşmasına başladı.

Katavasof konuşmasını bitirince, Levine saatine baktı. Saat biri geçiyordu. Konserden önce, Metrof a kitabını okuyacak zamanı yoktu. Zaten Levine bunu yapmak da istemiyordu. Metrof la konuşmalarını düşününce, ikisinin de değerli fikirleri olduğunu, ama bu fikirlerini kendilerine özgü yönlerde geliştirdikleri zaman bir işe yarayabilecek668

oy

lerini anlıyordu. Düşüncelerini yanyana getirmekle bir şey kazanmış olamazlardı. Levine Metrof un teklifini kabul etmemeye karar ererek, toplantı bittiği zaman onun yanına gitti. Metrof, Levine'i başkana tanıttı. Siyaset üzerinde konuşuyorlardı. Metrof, Levine'e söylemiş olduklarını başkana da söylüyordu. Levine de o sabah verdiği cevapların aynısını tekrarlamak zorunda kaldı. Daha sonra üniversiteden söz açtılar.

Levine bu konu üzerinde söylenecek olanları da bildiği için acele edip, Metrof davetini kabul edemeyeceğinden dolayı üzgün olduğunu bildirdi ve Lvov'ların evine doğru yola çıktı.

Kitty'nin kızkardeşi Natalie'nin kocası Lvov, bütün hayatını öğrenimini yapmış olduğunu yabancı ülkelerde geçiyordu. Diplomatlık yapıyordu.

Bir yıl önce, çocuklarına daha iyi bir öğrenim sağlayabilmek amacıyla, Lvov diplomatlığı bırakmış, sarayda görev almıştı.

Görüşleri, alışkanlıkları ve yaşlan farklı olmasına rağmen (Lvov, Levine'den yaşlıydı) bu iki insan bütün kış boyunca birbirleriyle buluşup görüşmüşler ve yakın arkadaş olmuşlardı.

Lvov evdeydi. Levine uşaklara haber verdirmeden onu görmeye gitti.

Sırtında ropdöşambr, ayağında deri terlikler bulunan Lvov bir sandalyeye oturmuştu. Mavi camlı kelebek gözlüklerini takmış masanın üzerinde duran bir kitabı okumaya başlamıştı. Yarı yanmış bir sigarayı incecik elinde tutuyordu.

Halâ genç gözüken ve kır saçlarıyla daha da seçkin bir hale giren güzel yüzü, Levine'i görünce bir gülümseyişle aydınlandı.

"Çok iyi ettiniz. Size haber göndermek istiyordum. Kitty nasıl? Şuraya oturun daha rahattır." Ayağa kalkıp bir iskemle çekti. "Journal

669

de Petersburg'daki son yazıyı okudunuz mu?" dedi.

Levine. Petersburg'daki söylenenler hakkında Katavasof tan duyduklarını açıkladı. Siyaset üzerinde biraz konuştuktan sonra, Metrof ile karşılaşmış olduğundan söz etti. Toplantıyı da unutmadı. Bu konular Lvov'u çok ilgilendiriyordu.

"Size öneriyorum doğrusu. Bilginlerin çevresine giriyorsunuz" dedi Lvov. Konuştukça her zaman yaptığı gibi Rusça'yı bırakıp Fransızca'ya geçti. Daha kolay geliyordu kendisine "Yazık ki benim zamanım yok. Çocuklar ve işlerim yüzünden boş zamanım kalmıyor. Bu yüzden bilgilerimin eksik olduğunu kabul ederken utanç duymuyorum."

"Buna inanmıyorum ben" dedi Levine gülümseyerek, Lvov'un samimi bir şekilde kendini küçük gördüğünü biliyordu.

"Gerçek söylüyorum. Öğrenimim çok kötü olmuştur benim. Çocuklarımı gerektiği gibi yetiştirmek için dikkat etmeliyim. Öğretmenler yetmiyor. Birisinin özellikle ilgilenmesi gerekir. Bakın ne okuyorum," diyerek masanın üzerinde duran gramer kitabını gösterdi. "Mişa'nın bunu öğrenmesi gerek, o kadar zor ki..."

Levine onun sorduğu bir şeyi açıklamaya çalıştı. Çocuğa anlatmasını söyledi. Lvov, Levine ile aynı fikirde değildi.

"Siz bu konuya pek önem veriyorsunuz galiba," dedi.

"Hayır, tam tersi, size baktıkça, çocuklarımı nasıl dikkatle yetiştirmem gerektiğini görüyorum."

"Siz bunu biliyorsunuz..."

"Bütün bildiğim," dedi Levine. "Sizinkiler gibi iyi yetiştirilmiş çocuklar görmediğimdir. Bundan iyisi can sağlığı."

Lvov bundan memnun olduğunu saklamak istedi, ama gülümsüyordu.

"Benden iyi olsunlar yeter," dedi. "Bizimkiler yabancı ülkelerde kalıp çok şey kaybettiler. Yetiştirilmeleri zor oluyor."670

"Bu eksiği kolaylıkla telafi edersiniz.. Çocuklarınız çok zeki. Önemli olan kişilik sahibi olmalarıdır zaten. Çocuklarınızda bu var."

"Kişilik sahibi olmalarını sağlamak çok güç. Dine dayanmasa hiçbir baba çocuğunu yetiştirecek gücü kendisinde bulamaz."

Levine'i çok ilgilendiren bu konu. güzel Natalia Alexandrovna'nın içeri girmesi ile yanda kaldı. Dışarı çıkmak üzere giyinmişti.

"Sizin burada olduğunuzu bilmiyordum," dedi. Birçok defa duyduğu ve iyice bıktığı bu konu üzerindeki konuşmayı yarıda bıraktığından dolayı zevk duyduğu belli oluyordu. "Kitty nasıl? Bugün sizinle yemek yiyeceğim, Arseny, unutmadan söyleyeyim," diyerek kocasına döndü. "Sen arabayı alırsın."

Birlikte, o günkü işlerini konuşmaya başladılar. Lvov resmi bir ziyarete, karısı da önce konsere sonra bazı toplantılara gidecekti. Bütün bunları halletmek gerekiyordu. Onların hesaplarına Levine de katıldı. Böylece Levine'in Natalie ile birlikte konsere ve toplantılara gitmesi, sonra arabayı Lvov'un çalıştığı yere göndermeleri kararlaştırıldı. Kocasını yine arabayla Nathalie'yi alıp Kitty'lere götürecekti. Lvov işini bitirmemiş olursa, arabayı geri gönderecekti. O zaman Natalie'yi Levine götürecekti.

Lvov karısına, "Çocukların mükemmel olduğunu söylüyor bana," dedi. "Oysa onların böyle olmadıklarını biliyorum ben."

"Arseny daima mükemmelliği arar," dedi karısı. "Her şeyi abartır. Babamın söylediği gibi eskiden çocuklara fazla önem verilmezdi. Bu bir abartıydı. Şimdi onların her istediği yapılıyor. Bu da fazla. Anne baba çocuklarının hatırı için yaşıyorlarmış gibi hareket ediliyor."

"Anne babalar bundan memnunlar belki," dedi Lvov gülümseyerek. "Seni tanımayan biri bu sözlerle başka, üvey anne olduğunu düşünebilir."

Natalie sakın bir şekilde, "Hiçbir şeyde kaçmak iyi sonuçlar vermez.." dedi.

Arına Karenina

671

Lvov. içeri giren ve Levine'e selam verdikten sonra, babalarına yaklaşan çocuklara dönerek, "Gelin buraya bakayım, harika çocuklarım benim," dedi. Çocukların, babalarına bir şey sormak istedikleri belli oluyordu.

Levine onlarla konuşmak istedi, ama olmadı. Çünkü Natalie kendisiyle konuşmaya başlamış ve tam o sırada Lvov'un büro arkadaşı Mahotin içeri girmişti. Lvov ile birlikte birini görmeye gidecekleri için üniformasını giymişti. Prenses Korsinsky, şehir konsülü ve Madam Arpaskin'in beklenmedik ölümü üzerine konuşmaya başladılar.

Levine kendisine verilmiş olan görevi neredeyse unutacaktı. Salona doğru yürürken hatırladı.

Levine karısının dışarı çıkışına bakan ve merdivende duran Lvov'a dönerek, "Kitty sizinle Oblonsky hakkında konuşmamız gerektiğini söylemişti."

"Evet biliyorum. Prenses bacanakların Oblonsky'e hücum etmesini istiyor," dedi. Lvov, "Peki ama ben neden bunu yapayım?"

"Öyleyse ona ben hücum ederim," diye cevap verdi Natalie, gülümseyerek, Konuşmalarını bitirdiklerini görünce, "Hadi'gidelim," dedi.

öğleden sonra konserde ilgi çekici iki parça vardı. Bunlardan birisi Kin Lear 'Kral Lir) isimli bir fantazi. öteki de Bach'ın anısına çalınacak olan bir kuartet idi. Her ikisi de modern eserlerdi. Levme bunlar hakkında kesin bir sonuca varmak istiyordu. Baldızın, yerine kadar götürdükten sonra bir sütunun altında durmuş, baştan aşağı dikkat kesilerek çalınanlar, dinlemeye başlamıştı. Ellerin, kolların, sallayan beyaz kravatlı orkestra şefine, şapkalar giymiş kadınlara, hiçbir şey düşünmeyen ya da müzikten başka her şeyi düşünen kalabalığa bakma672

dan bütün dikkatiyle kendisini çalınan parçaya vermişti. Müzikten anlayanlarla ya da konuşkan tanıdıklarla karşılaşmak istememişti.

Ama King Lear'ı dinledikçe hakkında belli bir düşünceye ulaşamayacağını daha açık bir şekilde görüyordu. Sanki besteci bir duyguyu anlatmak için daima hazırlık yapıyor, ama bunu anlatmayı başaramadan müziği yeniden kırıntılar, başlangıçlar haline geliyordu. Ya da sadece kendi kaprisleri müzik aracılığıyla açıklanıyordu. Arasına insana güzellik duygusu veren bu parçalar hiçbir şeye götürmedikleri için insanın canını sıkıyorlardı. Neşe, üzüntü, umutsuzluk aralarında hiçbir bağlantı olmadan ardarda geliyorlardı. Bunlar bir delinin duygulanmaları gibi birbiriyle ilişkisiz bir haldeydi. İnsanı şaşırtıyorlardı.

Parça çalındığı sürece, Levine dans eden insanlara bakan bir sağır gibi hissetti kendisini. Dikkatini toplamaya çalışırken öyle enerji harcamıştı ki, parça bitince yorgunluk duydu. Büyük bir alkış koptu. Herkes ayağa kalkıp bir ağızdan konuşmaya başladı. Levine içinde bulunduğu zor durumdan kendisini kurtaracak bir müzikseverle konuşmak istiyordu. Dinleyicilerin arasında dolaşırken, Pertofla konuşmakta olan bir müziksever gördü.

"Nefis," diyordu Pestof... "Nasılsınız Konstantin Dmitrievitch? Özellikle Ordelya'nın yaklaştığını duyduğunuz yerlerde parça plâstik ve heykel sanatının özelliklerini hatırlatan bir özellik taşıyor. Değil mi?" Fantazinin King Lear'i dile getirmek istediğini unutmuş olan Levine, "Cordelia mı?".. Ne demek istiyorsunuz?" diye çekingen bir şekilde sordu.

Pestof elinde tuttuğu programı üzerine parmaklarıyla vurarak, "Burada işte bakın, Cordeliya içeri giriyor..." dedi. Programı Levine'e uzattı.

Levine o zaman fantazinin King Lear olduğunu hatırladı. Aceleyle, Sheakespeare'den yapılmış olan çeviri parçalarını okumaya başladı

Arına Karenina

673

Konuştuğu adam yanından ayrılmıştı. Pestof'un karısında Levine kalmıştı. "Bu olmadan müziği takip edemezsiniz," dedi Pestof.

Antrakta, Levine Pestof ile, Wagnercilerin müziği üzerinde tartışmalara daldı. Levine Wagner ve Wagnercilerin müzik sanatını başka bir sanatın alanına çekmeye kalkışmalarının yanlış olduğunu ileri sürüyordu. Şiirinde resim sanatının yaptıklarını yapmaya kalkınca yanlış bir yola girdiğini ilave etti. Bir şairin büstü etrafında şiirlerinde sözü geçen hayallerin rölyeflerini yapan bir heykeltıraştan da söz etti. "Hayaller hayal olmaktan o kadar uzaktadır ki, merdivene yapmış varlıkları hatırlatıyorlardı," dedi. Bu benzetme hoşuna gitmişti. Ama aynı sözleri daha önce ve Pestof'un kendisine söylememiş olduğundan emin olmadığı için mahcup oldu.

Pestof sanatın bir bütün olduğunu ve en yüksek güzelliklere ancak birçok sanatların bir araya getirilmesiyle ulaşılabileceğini söyledi.

Levine ikinci parçayı dinleyemedi. Yanında duran Pestof müzik çalındıkça eleştiriler yapıyor, parçanın basitliğine saldırarak, bu parça ile Pre Raphaelite (Rafaelite öncekiler) resim arasında benzerlikler buluyordu. Levine dışarı çıktığı zaman birçok başka dostlarıyla karşılaştı. Onlarla siyaset müzik ve ortak arkadaşları üzerinde konuştu. Karşılaştıkları arasında, ziyaretine gitmeyi unuttu. Kont Bol da vardı. Durumu Natalie'ye anlattı.

"Hadi çabuk gidin öyleyse," dedi Madam Lvov. "Belki evde degillerdir. O zaman toplantıya gelip beni alırsınız. Orada olacağım..."

Kontes Bol'un evine girerken, "Belki evde değillerdir" diyordu

Kapıcı onun paltosunu alarak, "İçerdeler, buyurun efendim," dedi. Eldivenlerini çıkaran Levine, içini çekerek, "Ne sıkıcı iş" diye dü674

şünlü. "Neden geldim buraya. Onlarla ne konuşacağım."

İlk odadan geçerken. Levine. bir uşağa sert bir şekilde çıkışarak emirler veren Kontes Bol ile karşılaştı. Levine'i görünce gülümsedi küçük odaya geçmesini rica etti. İçerde kontesin iki kızı ve Levine'in tanıdığı bir Moskovalı Yarbay vardı. Levine onları selamladıktan sonra, şapkasını dizlerinin üzerine koyarak divanın üzerine oturdu.

"Kariniz nasıl? Konsere gittiniz mi? Biz gidemedik... Annemin cenaze törenine gitmesi gerekiyordu."

"Evet duydum," dedi Levine. "Ne kadar beklenmedik bir ölüm."

Kontes içeri girip oturdu. Karısını ve konsere gidip gitmediğini sordu. Levine cevap verdikten sonra. Madam Apaksin'in ölümü hakkında birkaç soru sordu.

"Sağlığı pek iyi değildi zaten."

"Dün operada mıydınız?"

"Evet."

"Lucca mükemmeldi."

"Evet çok iyiydi," diye cevap verdi. Kendisi hakkında düşüneceklerine önem vermediği için bu şarkıcı üzerine defalarca duymuş olduğu sözleri tekrarlardı. Kontes Bol dinliyormuş gibi hareket ediyordu. Levine sustuktan sonra Yarbay konuşmaya başladı. O da opera ve kültür üzerinde konuştu. Sonunda kahkahayla gülererek ayağa kalktı ve git" ti. Levine de gitmek istedi, ama Kontesin yüzüne bakınca gitmesinin doğru olmadığını anladı. Bir iki dakika daha kalmalıydı. Oturdu.

Ama konuşacak bir şey bulamıyor susuyordu. Bu durumun ne kadar aptalca olduğunun farkındaydı.

"Toplantıya gitmiyor musunuz, çok hoş olacakmış," dedi Kontes. "Hayır gitmiyorum, baldızımı oradan alacağım sadece," dedi Levine.

Yeniden sustular. Kızlar anneleriyle bir kez daha bakiştılar.

"İşte gitmek zamanı geldi," diye düşündü Levine. Ayağa kalk11 Kontes ve kızları karısına selamlar gönderdiler.

675

Kapıcı. Levine'e. "Ekselans nerede oturuyorlar?" diye sordu. Sonra adresini güzel ciltlenmiş bir deftere yazdı.

"Aldırmıyorum, ama bu çok saçma ve aptalca bir işti," diye düşündü Levine. Herkesin aynı aptallıkları yaptığını düşünüp avunmaya çalışıyordu.

Levine toplantıda birçok tanıdıklarını ve hemen hemen bütün yüksek sosyeteyi gördü. Çok önemli olduğunu söyledikleri raporun okunması sırasında gelmişti. Rapor bitince herkes dışarı çıktı. Levine, o akşam tarımla ilgili bir konferansa gelmesini söyleyen ve ısrar eden Sviagesky, sonra yarışlardan oraya gelmiş olan Stephane Arcadieitch ile karşılaştı. Onların ve başka tanıdıklarının toplantı, müzik parçaları ve yeni bir dava hakkında söylediklerini dinledi. Ama bütün bunlardan yorulmuş olduğu için saçma sözler söylemekten geri kalmadı. Rusya'da yargılanan ve dışarıya sürgüne gönderilen birisinden söz etmiş,

bunun anlamsızlığını belirtmek için:

"Onu yabancı ülkelere göndermek, bir balığı suya atarak cezalandırmaya benzer." demişti. Levine kendi düşüncesi gibi ileri sürdüğü bu düşünceyi bir tanıdığından duyduğunu, bu tanıdığıın da Krilof'un bir hikâyesinde bulunan bu sözü bir gazete makalesinde görmüş olduğunu hatırladı.

Levine, baldızı ile eve geldikten ve Kitty'i neşeli bir halde bulduktan sonra, kulübe gitti.

Levine kulübe tam zamanında vardı. Davetli ve üyeler gelmeye başlamışlardı. Levine uzun süreden beri kulübe uğramamıştı. Kulübü dış görünüşünden hatırlamıştı. Ama içerisinin üzerinde ne gibi etki bırakmış olduğunu hatırlamıyordu. Merdivenlerden çıkıp, kapıcının açtığı kapıdan içeri girerek, üyelerin asılı duran paltolarını görünce, can676

Leo Tols

landı. Yukarıdaki kapıların önünde duran ihtiyar ve tanıdık yüzlü kapıcı acele etmeden kapıyı açıyor ve gelenin yüzüne bakıyordu işte.. Levine kendini birden rahat ve mutlu hissetti.

Şapkanın kapıcıya verilmesi gerektiğini unutmuş olan Levine'e. kapıcı "Lütfen, şapkanızı verin," dedi. "Çoktan beri gelmediniz. Prens isminizi dün yazdırdı. Prens Stephane Arcadieitch henüz gelmedi.

Kapıcı.yalnızca onu tanımakla kalmıyor, tanıdık ve akrabalarının hepsini de biliyordu.

Levine salonu geçerek, gürültü ve kalabalık yemek salonuna girdi.

Dopdolu masaların arasında yürüyüp davetlilere baktı... Genç ihtiyar bir yığın insan gördü. Kimini şöyle, kimini yakından tanıyordu. Herkes neşeliydi. Sanki sıkıntılarını şapkaları ile birlikte kapıcının odasında bırakmışlardı. Hayatın zevklerini duymaya hazır bir durumdaydı. Sviagesky, Cherbatzky, ihtiyar Prens, Wronsky ve Serge İvanovitch oradaydılar.

Prens oturduğu yerden, elini uzatıp, gülümseyerek, "Biraz geç kaldınız," dedi. "Kitty nasıl?"

"Çok iyi. Üçü birden evde yemek yiyorlar."

"Burada yer yok. Şu masaya git, hemen bir yer bul," dedi Prens, dönerek dikkatle yılan balığı çorbasından aldı.

Levine birden bir ses duydu, "Levine buraya gel," Truvotsindi bu." Yanında genç bir subay vardı. Masanın yanında iki boş sandalye duruyordu. Levine mutlu bir ifadeyle oraya yürüdü. Levine Truvotsin'i her zaman sevmişti. Hele bir yığın ilginç konuşmadan sonra, Truvotsin'in iyilik dolu yüzünü görmek bir zevkti.

"Oblonsky ve senin için yer ayırttım. Birazdan gelir."

Kazık yutmuş gibi duran ve gözlerinde neşe kıvılcımları pırıldayan genç subayın adı Gagın'dı. Truvotsin onları birbirlerine tanıştırdı

"İşte geliyorlar..."

Oblonsky onlara doğru gelerek, "Şimdi mi geldiniz? Votka içtiniz

677

mi? Hadi gel öyleyse," dedi.

Levine ayağa kalkarak, onun birlikte üzerinde çeşitli ordövrler bulunan büyük masaya yaklaştı. Masanın üzerinde bir insanın isteyebileceği her şey vardı. Ama Stephane Arcadieitch olmayan bir şey istedi. Garson hemen getirdi onu. Bir bardak şarap için masalarına döndüler.

Daha çorba içtikleri sırada. Gagın şampanya getirtti ve dört bardağı doldurmasını söyledi. Levine şarap içmeye devam ederek, bir şişe daha istedi. Çok acıkmıştı. İştahla yiyip içiyor ve arkadaşlarının neşeli, basit konuşmalarından zevk alıyordu. Gagın Petersburg'da çok gülünç olan bir hikâeyi anlatırken, Levine katıla katıla güldü. Yakınlarında oturanlar dönüp baktılar.

"Çok güzel bir hikâye doğrusu, insan dayanamıyor," dedi Stephane Arcadieitch. Sonra garson dönerek, "Bir şişe daha getir," dedi. Kendi hikâyesini anlatmaya başladı.

Levine ve Stephane Arcadieitch'e hitap eden garson, elindeki pırıl pırıl yanan iki şampanya kadehini uzatarak, "İliyiç Vinovsky sizinle birlikte içmek istiyor," dedi. Oblonsky kadehi eline aldı, masanın diğer ucunda oturan kabak kafalı, kızıl bıyıklı bir adama bakarak başını sallayıp gülümsedi:

"Bu kim?" dedi Levine.

"Bir defa yanımda karşılaşmıştın onunla. Hatırlamıyor musun? Hoş bir adamdır," dedi.

Levine, Stephane Arcadieitch'in yaptıklarını taklit ederek, kadehi eline aldı.

Stephane Arcadieitch'in anlattığı hikâye de güzeldi. Levine'inkine de güldüler. Atlardan, yarışlardan ve Wronsky'nin Atlas'ının nasıl birinci geldiğinden söz ettiler. Levine zamanın nasıl geçtiğini farketmedi bile.

Stephane Arcadieitch sandalyesinin arkasına yaslanarak, işte geliyorlar deyip Wronsky ile yanındaki muhafız subayını gösterdi.678

Wronsky nereli bir şekilde yanlarına gelip, elini Oblonsky'nin omuzuna koyarak, kulağına bir şeyler

fısıldadı. Sonra Levine ile el sıkışarak. "Sizi gördüğüme çok memnun oldum." dedi. "Seçimlerden sonra sizi aradım, ama gitmiş olduğunuzu öğrendim.

"Evet o gün ayrıldım. Sizin atınızdan konuşuyorduk şimdi. Tebrik ederim." dedi Levine. "Güzel bir koşuymuş."

"Evet. sizin de yarış atlarınız var galiba, değil mi?"

"Hayır, babamın vardı. Ama, benim de bu konuda biraz bilgim var."

"Nerede yemek yediniz?" dedi Stephane Arcadieitch.

"Sütunların arkasındaki ikinci masadaydık."

"Başarısını kutluyorduk," dedi uzun boylu subay. "İkinci kez büyük ödülü aldı. Benim de kumarda bu kadar şansım olsa... Neyse zaman kaybetmeyelim. Cehennem gibi bölgelere gideyim ben..." Subay bunları söyledikten sonra uzaklaştı.

Trotvotzkin'in sorusuna cevı veren Wronsky, "Yaşvin'dir bu," dedi. Sonra boş sandalyeye oturdu. Kendine sunulan şarabı içtikten sonra bir şişe şarap getirmelerini söyledi. Kulübün havası ya da içtiği şarabın etkisiyle olacak, Levine Wronsky ile hayvan yetiştirme konusunda gevezelik etti. Ona karşı hiçbir düşmanlık duymamasından mutlu oluyordu. Hatta ona, karısıyla. Prenses Marya Borisovna'nın evinde karşılaşmış olduklarını yine karısından duyduğunu söyledi.

"Prenses Maria bir harikadır," dedi Stephane Arcadieitch, sonra hakkında bir hikâye anlatmaya başladı. Hepsı güldüler. Hele Wronsky hepsinden fazla güldü. Levine onunla barışmış olduğunu hissediyordu.

"Bitirdik mi?" dedi Oblonsky... "Hadi öyleyse gidelim."

Yemekten kalktıktan, n sonra Levine, Gagın ile birlikte, yürüdü, san

Karenina

679

ki uçuyordu. Büyük salondan geçtiği sırada kayınbabası Prensle burun buruna geldi.

"Bizim, (Miskinler Tekkesini) nasıl buldun?" dedi Prens. Sonra onu kolundan çekerek. "Gel gel," diye ekledi.

"Etrafı görmek istiyordum zaten." dedi Levine. "Çok ilgi çekici bir yer."

"Benim için de öyle, ama başka bakımdan. Şu ihtiyarları görüyor musun?" diyerek kendilerine doğru gelen pinpon bir adamı gösterdi. "Onları doğuşlarından beri (şulupik) sanırsın sen." "Şulupik ne demek?"

"Bu ismi bilmiyorsun demek. Şulupik kulüp gediklisi demektir. Bu adamlar kulüpsüz edemezler. Biz bu çeşit adamlar olmaktan korkarız. Prens Çeçensky vardı, biliyor musun?"

"Hayır." dedi Levine. Ama bakışlarında gülünç bir şey anlatmaya hazırlandığını anlamıştı.

"Ha bu prens, birkaç yıl öncesine kadar diğerleriyle Şulupik diye alay ederdi. Ama karşıda duran şişman kapıcı 'İçerde kimler var? Şulupiker var mı?' diye sormuş. Vasili cevap vermiş. (Evet efendim siz çüncüsünüz. Ya böyle işte. Bunu söylemiş Vasili."

Rastladıkları dostları selamlayarak, Prens ve Levine odaları gezdiler. Büyük salonda masalar hazırlanmış, oyun başlamıştı. Divanlı bir odada satranç oynuyorlardı. Serge İvanovitch birisiyle konuşmaya dalmıştı. Bilardo salonunda neşeli bir grup içki içiyordu. Gagın de onların arasındaydı. "Cehennemî Bölgelere" bakınca. Yaşvin'in oyun oynadığını, masanın başında bir yığın insanın toplanmış olduğunu gördü. Ses çıkarmadan yarı karanlık okuma odasına da girdiler. Öfkeli bir genç gazetenin birini alıp diğerini bırakıyordu. Dazlak bir general önündeki kitaplara dalıp gitmişti. Prensın entellektüeller odası dediği yere de gittiler. Üç kişi son siyasi gelişmeler üzerinde bir tartışmaya dalmışlardı.680

Prensın oyun arkadaşlarından biri gelerek, "Prens lütfen gelin hazırız." dedi. Levine yalnız kalınca, tartışanların yanına yaklaştı. Ama sabahki konuşmaları hatırlayınca yine bıkkınlık geldi içine. Hemen Oblonsky ve Truvatsin'i bulmaya gitti.

Truvatsin, bilardo salonunda içenlerle birlikteydi. Oblonsky de odanın bir köşesinde Wronsky ile konuşuyordu.

"Can sıkıcı oymasına bir şey değil... Durum çok düzensiz, bu kötü" gibi sözler çarptı Levine'in kulağına. Oradan uzaklaşmaya çalıştığı sırada, Stephane Arcadieitch ona seslendi.

"Levine, Levine," Stephane Arcadieitch'in ağılamadığını, ama gözlerinin dolmuş olduğunu gördü. İçtiği ya da üzüldüğü zaman hep böyle olurdu. Bu kez her iki neden vardı ortada. "Levine gitme," dedi. Kalmasını samimi olarak istediği belliydi. Kolunu tutuyordu.

Wronsky'e dönerek, "Bu benim çok iyi hatta'en iyi arkadaşımıdır," dedi. "İkiniz de benim yakınmışınız. Dost olmanızı istiyorum. Olacaksınız zaten. Çünkü mükemmel insanlarsınız."

Wronsky, "Öpüşüp arkadaş olmaktan başka yapacağımız bir şey yok," dedi. Dostça elini uzattı.

Levine. Wronsky'nin elini samimi bir şekilde sıktı.

"Çok sevindim," dedi Levine. Stephane Arcadieitch: ,

"Garson, bir şişe şampanya," diye seslendi.

Wronsky:

"Öyle mutluyum ki" dedi.

Çok istedikleri halde üzerinde konuşacakları bir konu yoktu. Bunu ikisi de hissedebiliyordu.

Stephane Arcadieitch, Wronsky'e, "Biliyor musun, hiç Anna ile karşılaşmadı," dedi. "Bütün istediğim Anna'ya tanıştırmak onu: Hadi gidelim Levine."

"Öyle mi?" dedi Wronsky. "Sizi görünce çok memnun olacak. Hemen eve gitmem gerekiyor, ama Yaşvin'i merak ediyorum. Oyunu bi

681

tirene kadar burada kalabilirim."

"Neden, kaybediyor mu?"

"Evet. benden başka kimse onu vazgeçiremez."

"Peki, Levine pyramid oynar mısın? Mükemmel," dedi Stephane Arcadieitch. "Masayı hazırlasınlar"

Toplan üçgen şeklinde demirin içine koymuş olan adam. "Hazır efendim," dedi.

"Hadi başlayalım."

Oyundan sonra Wronsky ve Levine, Gag'in'in masasında oturdular. Stephane Arcadieitch'in tavsiyesine uyarak, Levine de bu oyuna katıldı.

Wronsky masada oturmuştu. Arkadaşlarının biri gelip biri gidiyordu. Arada sırada "Cehennemi bölgelere" gidip Yaşvin'e bir göz atıyordu. Sabahki yorgunluğundan sonra Levine tatlı tatlı dinleniyordu. Wronsky ile barıştığına memnun olmuştu. Kulübün rahat havasına dalıp gitmişti.

Oyun bittiği zaman, Stephane Arcadieitch, Levine'in koluna girdi.

"Hadi hemen, Anna'yı görmeye gidelim. Evdedir. Seni getireceğime söz vermiştim ona. Akşamı nerede geçirmeyi düşünüyordun?"

"Sviagesky ile bir konferansa gidecektik Önemli değil pek. Hadi gidelim," dedi Levine.

"Çok güzel, hadi gidelim," dedi Oblonsky. Garsona seslendi, "Bakın bakalım arabam dışarıda mı?"

Levine masadan kalktı, kaybetmiş olduğu kırk rubleyi verdi. Hesabını ödedi. Sonra kollarını sallaya sallaya odalardan geçerek dışarı çıktı.682

Kapıcı kı/gın bir sesle bağırdı. "Oblonsky'nin arabası!" Arabacı ortaya çıkana kadar. Levine kulübün iç açıcı havası içinde duyuyordu kendini. Ama arabaya binip sallanmaya, arabacının bağırırlarını duymaya, yarı aydınlık meyhane ve dükkânları görmeye başlayınca, birden ayıldı: yaptıklarını düşünmeye başladı. Anna'ya gitmesi doğru muydu? Kitty ne derdi bu işe? Ama Stephane Arcadieitch ona düşünecek zaman bırakmamıştı. Bu düşüncelerini sanki anlamış gibi konuşmaya başladı:

"Ne kadar seviniyorum bilemezsin..." dedi. "Onunla tanışacaksın. Dolly de bunu istiyordu. Lvov da gördü onu. Kardeşimdir, ama seçkin bir insan olduğunu söylemekten çekinmem. Yazık ki şimdi çok güç bir durumda..."

"Neden şimdi?"

"Kocasıyla boşanma üzerinde anlaşmaya varmak istiyoruz. Kabul ediyor. Ama çocuk konusu ve çözümlenmesi gereken bir yığın başka sorun var. Boşanma gerçekleşir gerçekleşmez, Wronsky ile evlenecek. Kimsenin inanmadığı bu eski adetler ne kadar saçma! İnsanı rahatından ediyor." dedi Stephane Arcadieitch. "O zaman durumları bizimkiler gibi normal olacak."

"Güçlük nereden geliyor"

"Bu eski ve can sıkıcı bir hikâyedir. Anna üç aydan beri Moskova'da olduğu halde Dolly'den başka kimseyle görüşmüyor. Sokağa çıkamıyor. Şu sersem Prens Varvara bile bıraktı onu. Başkası onun yerinde olsa çıldırır. Sol tarafta, klişenin dönemecinde," diye bağırdı arabacıya. Havanın soğuk olmasına rağmen, paltosunun düğmelerini açarak. "Ne kadar sıcak," dedi.

"Ama bir kızı varmış. Onunla ilgileniyormuş," dedi Levine.

"Sen bütün kadınları kuluçkaya yatan tavuk gibi görürsün," diye cevap verdi arkadaşı. "Çocuğuyla ilgileniyor tabii. Ama asıl yazdıkları ile uğraşıyor. Gülme... Bir çocuk kitabı yazıyor. Kimseye söylemiyor.

Buna parçalar okudu. Ben de kitabı Vorkuefe verdim... Biliyorsun du editördü. Kendisi de yazardır... Çok güzel bir kitap olduğunu söyledi. Ama Anna her şeyden önce bir kadındır. Yanında bir küçük İngiliz kızı var... Ailesine de bakıyor."

"Yardımsızlık gibi bir şey bu."

"Her şeyin kötü yanını görürsün... İçinden geldiği için böyle davranıyor. Wronsky'nin bir İngiliz at bakıcısı vardı, herif kendini içkiye verip sapıttı. Ailesini bıraktı. Anna onlarla ilgilendi. Bütün aileye bakıyor. Para

vererek değil... Çocukları kendi çocuklarıymış gibi yetiştiriyor. Kendin de göreceksin..."

Araba bahçeye girdi, Stephane Arcadievitch kapıyı çaldı.

Kapıyı açan uşağa hanımın içrede olup olmadığını sormadan içeriye girdi. Levine doğru mu yanlısını yaptığını düşününce içeri girdi.

Levine aynaya bakınca yüzünün kırmızı olduğunu gördü. Ama sarhoş olmadığından emindi. Hah döşeli merdivenlerden Oblonsky'nin arkasında yürüyerek yukarı çıktı. Stephane Arcadievitch, kendisini dostça selamlayan, uşağa Anna'nın yanında kim olduğunu sordu. Uşak, "Bay Vorkeuf." diye cevap verdi. "Neredeler?" "Çalışma odasında."

Pek büyük olmayan yemek odasından halılara basarak yürüyen Stephane Arcadievitch ve Levine, bir tek lambayla aydınlanmış yarı karanlık çalışma odasına girdiler. Duvara asılmış bir başka reflektörlü ayna, Levine'in bakmadan edemediği bir kadın portresini aydınlatıyordu. Bu Anna'nın İtalya'da, Mihailof tarafından yapılmış resmiydi. Stephane Arcadievitch ilerlediği zaman Levine özel ışıkla yadınlanan bu portreye baka kaldı. Nerede olduğunu unutmuştu; söylenenleri duymuyor bu olağanüstü portreye bakıyordu. Karşısındaki sanki bir resim değil, gözlerini kendisine dikmiş güzel bir kadındı. Canlı her684

hangi bir olabileceğinden çok daha güzeldi.

Portrede hayran olduğu kadının, yanı başından kendisine hitap ederek. "Memnun oldum," dediğini duydu. Levine'in karşısındaki kadın aynı biçimde ve aynı elbiseyle görünmüyordu, ama sanatçının resme aktardığı güzelliği taşıyordu. Gerçek, resim kadar göz kamaştırıcı değildi, ama daha etkileyici, daha baştan çıkarıcıydı.

Levine'i karşılamak için ayağa kalkmıştı. Memnun olduğu belliydi. Elini her zamanki gibi rahat bir hareketle uzatarak, Levine'i, Vorkuefe takdim etti. Sonra ders çalışan kızıl saçlı güzel bir kızı göstererek, kendi öğrencisi olduğunu söyledi.

"Çok memnun oldum, gerçekten," dedi. Güzel dudaklarından dökülen bu kelimeler Levine için bambaşka anlamlara büründüler. "Sizi çoktan beri tanıyor ve beğeniyorum. Hem Stiva ile arkadaşlığınız, hem de karınız yüzünden... Karınızı az bir zaman için tanıdım, ama üzerimde bir çiçeğin bıraktığı etkiyi yaptı. Evet bir çiçeğin... Yakında çocuğu olacakmış galiba."

Rahat konuşuyor ve bir Levine'e bir kardeşine bakıyordu. Levine yaptığı etkinin iyi olduğunu anlayınca kendini rahat ve mutlu hissetti. Sanki Anna ile kırk yıllık arkadaştlar.

Stephane Arcadievitch sigara içip içmeyeceği sorusuna karşı, "Rar hat sigara içebilmek için burada oturduk biz," dedi. Sonra Levine'in içip içmediğini sormadan, bağa kaph bir sigara kutusunu dolabın gözünden çıkardı. Bir sigara aldı.

"Bugün nasılsın?" dedi kardeşi.

"Her zamanki gibi sinirliyim."

Levine'in resimle ilgilendiğini gören, Stephane Arcadievitch, "Harikulade bir şey değil mi?" dedi.

685

"Bundan daha iyi bir portre görmedim."

"Şaşılacak kadar çok benziyor değil mi?" dedi< Vorkuef.

Levine portreden modele baktı. Levine'in kendisine baktığını görünce Anna'nın yüzüne garip bir aydınlık belirdi. Levine utandı. Hemen Darya Alexandrovna'yı görüp görmediğini soracaktı ona. Ama bu . sırada Anna konuştu. "İvan Petrovitch ile Vasçenkof un son resimlerinden söz ediyorduk. Onları gördünüz mü?"

"Evet gördüm," dedi Levine.

"Özür dilerim, sözünüzü kestim galiba, bir şey soracaktınız sanırım..."

Levine ona, Darya Alexandrovna'yı görüp görmediğini sordu.

"Dün buradaydı. Grisha yüzünden okuldakilere kızdı. Lâtince hocası Grisha'ya karşı iyi davranmamış."

"Evet resimleri gördüm," dedi Levine eski konuyu ele alarak: "Pek beğenmem onları."

Levine bu konudan, sabahki gibi sadece konuşmuş olmak için söz etmiyordu. Anna ile konuşmaktan ve onu dinlemekten zevk alıyordu.

Anna sadece zeki ve doğal davranmıyor, aynı zamanda karşısındakinin düşüncelerine kendi düşüncelerinden fazla önem veriyordu. •

Konuşma modern sanat akımlarına geldi. Yeni bir Fransız ressamının İncil yaptığı resimlerden konuştular. Vorkuef, bu sanatçının kaba bir gerçekçiliği olduğunu söyleyerek hücum etti.

Levine Fransızların saygıyı en son sınırlarına kadar götürdüklerini, bu bakımdan gerçekçiliğe dönüşü bir

yetenek olarak ileri sürdüklerini söyledi. Yalan söylemenin içinde bile şiir bulurdu onlar. Levine bu söylediklerinden çok memnun olmuştu. Anna bu düşünceyi takdir edip gülümsedi. "Gülüyorum," dedi. "Bu insanın çok doğal bir portre gördüğü zaman gülmesi gibi bir şey. Söylediniz hem Fransız resmini, hem de ölümsüzlüğünü (Zola, Duadet) çok iyi açıklıyor. Ama belki bu hep 686

böyle olmuştur. Yani insanlar önce hayal ürünü birtakım tipler yaratmışlar, sonra bu tiplerden bırakarak daha doğal ve gerçek tipler yaratmaya kalkışmışlardır.

"Çok doğru bu," dedi Vorkuef.

"Demek kulüpteydiniz," dedi Anna kardeşine.

Levine adeta kendinden geçerek, Anna'nın güzel yüzüne baktı. "Evet bu bir kadın, tam anlamıyla." diye düşünüyordu. Anna'nın yüzü bu sırada tamamen değişti. Onun kardeşiyle neler konuştuğunu duymuyordu. Ama yüzündeki bu değişiklik Levine'i şaşırtmıştı. Öfke, merak ve gurur belirmişti yüzünde. Ama bir an sürdü. Sanki bir şey hatırlamak ister gibi gözkapaklarını kapadı.

"Evet, yalnız bu kimseyi ilgilendirmiyor," diyerek küçük İngiliz kızına döndü.

"Lütfen oturma odasına çay getirmelerini söyle," dedi İngilizce.

Kız ayağa kalkıp gitti.

"Nasıl, sınavını geçti mi?" dedi Stephane Arcadieitch.

"Tabii, çok yetenekli bir çocuk. Çok da iyi bir kişiliği var."

"Kendi çocuğundan fazla seveceksin onu."

"İşte bir erkek konuşması. Sevmekte az ya da çok diye bir şey yoktur. Kızımı başka bir sevgiyle bunu da başka bir sevgiyle seviyorum.

"Anna Arcadieitch'a şu İngiliz çocuğunun öğrenimi için harcadığı enerjinin yüzde birini Rus çocukları için harcarsa çok büyük bir iş yapmış olacağını söylüyordum," dedi Vorkuef.

"Elimden gelmiyor bu." Kont Alex'in Kiriloviç (bu ismi, söylerken Levine'e çekingen bir şekilde baktı. Levine farkına varmadan saygı dolu ve güvenli bir bakışla cevap verdi ona) kaç kere söyledi bana. Çocukları severim, ama çalışacak halim yok. Enerjiden söz ettiniz. Enerji sevginin olduğu yerde ortaya çıkar, bu çocuğu seviyorum, kendiliğinden oluyor bu. Nedenini açıklayamam size."

Tekrar Levine'e baktı. Gülüşü ve bakışı. Levine'e, bu sözleri yalnızca kendisi için söylendiğini ve onun kendisini anlayacağından emin

olduğunu belli ediyordu.

"Haklısınız," dedi Levine. "Bir insanın okul ya da buna benzer bir kuruma bütün varlığıyla bağlanması olanaksızdır. Hayırseverlik işlerinin bu kadar kötü sonuçlar vermesinin nedeni de budur sanırım." Anna biraz sustu, sonra gülümseyerek:

"Evet, evet, elimden gelmez bu," dedi. "Bir yığın küçük kızla dolu bir yeri sevmem. Bu bakımdan hiçbir başarı gösteremedim ben. Bu şekilde davranarak, kendilerine toplumsal bir yer sağlamış pek çok kadın var. Hele şimdi kendimi vermem gereken bir şey bulmam gerektiği sırada... kaşlarını çatmıştı. Levine onun kendisinden söz ettiği için yine kendisine kızarak kaşlarını çatıldığını anlamıştı) bunu hiç yapamam." Hemen konuyu değiştirerek, Levine'e, "Sizin de bu çeşit çalışmalardan hoşlanmayan birisi olduğunuzu öğrenmiştim. Sizi bütün gücümle savundum o zaman." "Nasıl, savundunuz beni?"

"Aleyhinize söylenen sözlerle karşılık vererek. Biraz çay içmek istemez misiniz?" Anna ayağa kalkıp, kapalı bir kabı aldı.

Vorkuef kitabı kastederek, "Bunu bana verin Anna Arcadieitch,"

dedi. "Almalıyım onu."

Yok canım, daha hastalık halinde," dedi Anna.

Stephane Arcadieitch, Levine'i başıyla göstererek, "Ona söyledim," dedi.

"Söylemeyecektim," dedi Anna. "Benim yazılarım, Lisa Merkaloof'un hapishanelerden alıp sattığı oyma işlerine, sepetlerine benziyor. Lisa bir yardım kolunda hapishane kolu başkanlığı yapıyor." Levine'e döndü.

"Bu zavallı insanların yaptığı işleri görmelisiniz. Birer sabır

eseri onlar."

Levine, kendisini bu kadar etkileyen bu kadında yeni bir özellik 688

' buluyordu. Güzellik ve incelikten başka bu kadında gerçeklik de vardı. Durumunun kötülüğünü ondan saklamaya çalışıyordu. Son sözü söylerken sanki taş kesilmişti. Bu anlam onu daha güzel yapıyordu. Ama ressamın portrede belirttiği mutluluktan onda eser yoktu. Levine, Anna'ya bir daha baktı ve ona karşı derin bir acıma duydu.

Anna, Levine ve Vorkuef'den oturma odasına gitmelerini istedi. Kardeşiyle bir şeyler konuşacaktı. "Boşanması hakkında, belki de Wronsky hakkında konuşurlar. Onun kulüpte ne yaptığını sorar. Yoksa benden mi konuşacaklar," diye düşündü Levine. Anna'nın kardeşiyle neler konuştuğunu o kadar merak etmişti ki, Vorkuef'in genç kadının yazdığı çocuk hikâyeleri ile ilgili olarak söylediklerini duymuyordu bile. Çay içerken eğlenceli ve neşeli konular konuşuldu. Konuşmak için konu aramak şöyle dursun, zaman bile bulamıyorlar, hızla konuşuyorlardı. Levine konuşma boyunca onun zekâsına ve güzelliğine hayran kalmıştı. Levine dinliyor ve cevap veriyor, ama bu sırada Anna'nın ruhsal durumunu düşünüyor, duygularının ne olabileceğini tahmin etmeye çalışıyordu. Eskiden onu çok sert bir şekilde yaralamış olmasına rağmen şimdi, garip bir düşünce akışına kapılarak haklı olduğunu kabul ediyor ve hatta ona acıyordu. Wronsky'nin onu tamamen anlamış olmamasından da korkuyordu. Saat onbirde Stephane Arcadieitch gitmek üzere kalktığı zaman, (Vorkuef daha önce gitmişti) Levine, zamanın bu kadar çabuk geçmesine şaşmıştı. Üzülerek o da Oblonsky ile birlikte gitmeye hazırlandı. Anna elini uzatıp, Levine'in elini tutup, zafer dolu bir bakışla yüzüne baktı. "Güle güle, aradaki tatsızlığın kalkmış olmasına çok memnun oldum," dedi. Sonra elini çekip, gözlerini yarıya kadar kapadı. "Karınıza onu her zamanki gibi sevdiğimi söyleyin. Benim durumumu beğenmiyorsa, beğenmemekte devam etmesini dilerim. Çünkü

689

beni affetmesi için. Çektiklerimi çekmesi gerekir. Onun başına böyle bir şey gelmesini bütün varlığımla isterim."

Levine, yanında Stephane Arcadieitch olduğu halde, dışarı çıktığı zaman, "Ne kadar şanssız, sevimli ve harika bir kadın," diye düşündü.

Levine'in ziyaretten memnun olduğunu gören Stephane Arcadieitch, "Nasıl söylediğim gibi. değil mi?" dedi.

"Evet," dedi Levine, "Harika bir kadın. Yalnız zeki değil aynı zamanda çok duygulu. Onun adına çok üzülüyorum."

"Her şeyin bir an önce yoluna girmesini Tanrıdan dileyelim," dedi Stephane Arcadieitch. Sonra arabasının kapısını açtı. "Hoşça kal; aynı tarafa gitmiyoruz değil mi?"

Levine, Anna ile konuştuklarını bütün ayrıntılarıyla hatırlayarak, yüzündeki en ufak değişikliklere dikkat ederek ve ona gittikçe daha fazla yakınlık duyarak, evin yolunu tuttu.

Eve gelince, Kuzma karısının iyi olduğunu, kızkardeşlerinin biraz önce gitmiş olduklarını söyledi ve kendisine iki mektup verdi. Levine unutmamak için onları hemen okudu. Birisi kâhya Sokolof'tandı. Sokolof mısır için düşük bir fiyat verildiğini bu yüzden satılmadığını yazıyordu. Ötekisi kardeşindendi. İşlerinin halledilmemiş olduğuna kızıyordu.

Levine, "Düşük fiyatla satarsız" diyerek birinci sorunu kolaylıkla Çözdü. Kızkardeşinin işini yapmamış olduğu için suçlu olduğunu kabul etti. "İnsanı zamanı olmuyor burada" dedi. O gün de mahkemeye gidememişti. Ertesi gün gitmeye karar verdi. Karısının yanına giderken o gün olup bitenleri aklından geçirdi. Olayları ve konuşmaları hatırladı. Balık üzerine yaptığı benzetme ve Anna için duyduğu garip yakınlık bir yana, o gün yanlış bir şey yapmış sayılmazdı.

Levine, karısını üzgün ve sıkıntılı buldu. Üç kardeş güzel bir ye690

Leo

Tolstoy

mek yemişlerdi, ama Levine'i beklemekten sıkılmış ve sonra Kitty'yi yalnız bırakarak gitmişlerdi.

Şüphe dolu bakışlarını Levine'e çevirerek, "Peki ne yaptın sen?" diye sordu Kitty.

Sonra gülümseyerek, kocasının söylediklerini dinledi.

"Bugün Wronsky ile karşılaştım. Buna çok sevindim. Ona çok iyi davrandım. Bir daha kendisiyle görüşecek değilim, ama tatsızlığın ortadan kalkmasına sevindim," dedi. Birden Anna'ya gitmiş olduğunu hatırlayarak kızardı. "Köylülerin içki içmesinden söz ettik. Soyluların mı yoksa köylülerin mi daha fazla içki içtiğini kesin olarak söyleyemem, köylüler tatillerde içerler ama..."

Kitty köylülerin içki içişiyle ilgilenecek değildi. Kocasının kızardığını farketmiş, bunun nedenini öğrenmek istemişti.

"Peki sonra nereye gittin?"

"Stiva Anna Arcadieitch'a gitmeye zorladı beni." Bunu söylerken yeniden kızardı. Ama artık oraya gitmesinin doğru bir hareket olup olmadığını anlamıştı. Hareketi yanlıştı.

Anna'nın ismini duyunca Kitty'nin gözleri parıladı. Ama duygularını kontrol ederek, kocasına beli etmedi.

Sadece:

"Oh!" dedi.

"Buna kızmazsın sanırım. Hem Stiva, hem de Dolly oraya gitmemi istediler."

"Hayır," dedi Kitty. Ama Levine kızmış olduğunu gözlerinden anlıyordu.

Anna'dan söz ettikten sonra. Kitty'e gönderdiği selamı da söyledi. "Çok iyi ama zavallı bir kadın o," diye ekledi.

Sözünü bitirdiği zaman Kitty, "Evet acınmaya değer bir kadın, dedi. "Mektuplar kimden?"

Mektupların kimden geldiğini söyledi. Karısının sakin halin6 inanmıştı. Elbisesini değiştirmeye gitti.

Karenina

691

Geri döndüğü zaman. Kitty yine aynı koltukta oturuyordu. Kendisine doğru yaklaşan kocasına bakıp hıçkırarak ağlamaya başladı:

"Ne oluyor, ne var?" dedi Levine. Niye ağladığını biliyordu.

"Sen bu iğrenç kadına aşık oldun... Gözlerinden anladım bunu. Seni büyüledi... Böyle olur mu? Kulüpte içiyor, kumar oynuyor, sonra onu görmeye gidiyorsun... Buradan gitmeliyiz! Ben yarın gideceğim..."

Levine karısını yatıştırana kadar epey uğraştı. Sonunda Kitty'i ikna etmişti. Acıma duygusuyla içtiği şarabın etkisiyle, Anna'nın büyüleyici davranışına kapılmış olduğunu ve onu bir daha görmeyeceğini söyledi. Samimi olarak. Moskova'da kaldığı uzun zaman boyunca konuşmak ve yiyip içmekten başka bir şey yapmadığını, bu yüzden böyle olduğunu itiraf etti. Sabah saat üçe kadar konuştular. Ancak saat üçte içleri rahat edip uyuyabildiler.

Misafirleri gittikten sonra, Anna oturmadı. Bir aşağı, bir yukarı dolaşmaya başladı. Bütün akşam boyunca farkında olmadan, Levine'i kendisine hayran etmek için elinden geleni yapmıştı. Son zamanlarda karşılaştığı genç erkeklere karşı, hep böyle hareket ediyordu. İsteddiği amaca ulaşmış olduğunu biliyordu. Anna da ondan hoşlanmıştı. Erkek olarak Wronsky ve Levine arasında büyük bir fark olduğunu görmüştü, ama ortak bir yanları da olduğunu gözden kaçırmamıştı. Ama Levine oradan ayrılır ayrılmaz, Anna onu unutmuştu bile.

Kafasında bir tek düşünce vardı. "Öteki erkekleri bu kadar etkilediğim halde, Wronsky bana neden böyle soğuk davranıyor! Belki soğuk değil... Beni sevdiğini biliyorum... Ama aramızda yeni bir şey de Var. Bu akşam neden gelmedi? Yaşvin'i bırakmazmış... Yaşvin çocuk mu? Bana başka görevleri de olduğunu anlatmak mı istiyor? Niye öz692

gürlüğünün ve aşkının ayrı şeyler olduğunu kanıtlamaya çalışıyor. Ben kanıt değil sevgi istiyorum... Moskova'daki hayatımın ne kadar zor olduğunu anlaması gerekiyor. Bu hayat mı? Cevap da gelmedi... Stiva Alexis Alexandrovitch'i görmeye gidemeyeceğini söyledi... Yeniden mektup yazamam. Elimden hiçbir şey gelmiyor. Kendime yeni eğlenceler bulup zaman geçirmeye çalışıyorum. Okumak... Yazı yazmak... Bunun ilaçtan farkı yok. Beni anlaması gerekir," diye düşünüp duruyordu. Neredeyse ağlayacaktı.

Wronsky'nin kapıyı çaldığını duyunca gözyaşlarını kuruladı. Sonra bir kitap alarak okuyormuş gibi yaptı. Wronsky'e eve gelmediği için sıkıldığını göstermek istiyordu. Üzüntü ve umutsuzluğunu anlamaması gerekirdi.

Anna kendine acıyabilirdi, ama onun Anna'ya acımaması gerekiyordu. Onunla kavga etmek istemiyordu. Ne var ki, farkında olmadan aksi bir tavır takınmıştı.

Wronsky neşeyle onun yanına gelerek, "Canım sıkılmadı ya?" dedi. "Şu kumar ne korkunç bir ihtiras..."

"Hayır sıkılmadım. Sıkılmamayı öğrendim. Stiva Levine buraya gelmişlerdi."

"Evet geleceklerini söylemişlerdi. Levine'i nasıl buldun?" dedi Anna'nın yanı başına oturarak.

"Çok hoş bir adam. Biraz önce gittiler. Yaşevin ne yapıyordu?"

"On yedi bin kazanmıştı. Onu masadan uzaklaştırabilirdim. Ama tekrar kumara devam etti. Kaybediyor şimdi."

Gözlerini birden Wronsky'e kaldırıp "Öyleyse neden orada kaldın?" dedi. Yüzünde kötü bir anlam vardı. Güzelliğini kaybetmiş gi' biydi. "Stiva'ya Yaşvin'i oradan uzaklaştırmak için kaldığını söylediğin halde onu bırakmışın."

Wronsky'nin yüzünde de kavgacı bir anlam belirmişti.

"Önce, ben ona sana haber getirmesini söylemedim. Sonra ben ya

693

lan söylemem. Önemli olan kalmak isteyip, istemediğimi yerine getirmemdir," dedi kaşlarını çatarak. Biraz sonra "Anna ne oluyor sana?" dedi. Elini tutacağını umut ederek parmaklarını gevşetti.

Wronsky'nin böyle davranması Anna'nın hoşuna gitmişti, ama sanki savaştayınışı da, birden teslim olmamak gerektiğini düşünüyormuş gibi hareket ediyordu.

"İstedin ve kaldın. Evet, sen her istediğini yapıyorsun. Bunu bana neden söylüyorsun? Buna hakkın olmadığını söyleyen mi var?" dedi Anna. Gittikçe sinirleniyordu.

Wronsky elini geri çekti. Yüzünde inatçı bir anlam belirmişti.

"Senin için bu bir inatçılık sorunu," dedi Anna. Onun yüzüne bakmış ve aradığı uygun kelimeyi bulmuştu.

"İnatçılıktan başka bir şey değil. Benden üstün olup olmadığını anlamak istiyorsun... Oysa ben..." Birden kendine acımaya, ağlamaya başladı. "Bana karşı ters davrandığını anladığım zaman neler duyduğumu bir bilsen... Kendimi nasıl uçurumun kenarında hissettiğimi, kendimden nasıl korktuğumu bir bilsen..." Yüzünü saklamak için başını arkaya çevirdi.

Wronsky onun bu halinden korkmuştu. Elini öperek, "Nelerden söz ediyorsun?" dedi. "Neden böyle yapıyorsun? Evin dışında eğlence mi arıyorum ben, kadınlarla mı düşüp kalkıyorum? Seni mutluluğa kavuşturmak için ne yapmalıyım, söyle? Seni mutlu edebilmek için her Şeyi yaparım," dedi. Anna'nın umutsuzluğunu görüp üzülmüştü. "Seni bu durumdan kurtarmak için yapmayacağım şey yoktur, Anna," dedi.

"Neyse önemli değil," dedi Anna. "Yalnız yaşamaktan sinirlerim bozulmuş olacak. Bu konuyu bırakalım. Yayış ne oldu?... Söylemedim bana," diyerek kazandığı başarıyı ondan saklamaya çalıştı.

Wronsky yemek isteyip, Anna'ya yarışları anlatmaya başladı. Ama yüzünden Anna'nın kendine karşı kazanmış olduğu zaferi kabul edemediği belli oluyordu. Bakışlarında Anna'nın o kadar korktuğu "atçılık daha sağlam bir şekilde yeniden belirmişti. Sanki yenilmesin694

den acı duyuyor ve Anna'ya her zamankinden daha soğuk davranıyordu. Anna bir silah olarak kullandığı, "Kendimden nasıl korktuğumu bir bilsen" sözlerinin çok tehlikeli olduğunu ve bir daha kullanılamaları gerektiğini anlıyordu. İkisini birbirine bağlayan sevginin yanında, kötü bir çatışma gelişip, boy atmış olduğunu ve bunu Wronsky'nin kalbinden olduğu kadar kendi kalbinden de çıkarıp atamayacağını seziyordu.

İnsanın alınamayacağı bir durum yoktur... Hele çevresindekilerin bu durum karşısında yaşayıp gittiklerini görünce... Levine üç ay önce böyle bir gün geçirdikten sonra rahat bir şekilde uykuya dalabileceğini düşünemezdi bile. Başiboş dolaşmış, para harcamış, adamakıllı içmiş, (kulüpte olup bitenleri ek hatırlamıyordu) karısının eskiden aşık okluğu bir adamla arkadaşlık etmiş ve bunlar yetmiyormuş gibi mahvolmuş bir kadını görmeye giderek onun etkisi altında kalmıştı. Bütün bunlardan sonra sakın bir şekilde uyuyordu. Şarabın, uykusuzluğun ve yorgunluğun etkisiyle deliksiz bir uykuya dalmıştı.

Saat beşte bir kapı gıcirtısıyla uyandı. Kitty yatakta, yanında değildi. Hemen ayağa fırladı. Paravanın öte yanında bir ışık vardı. Ayak sesleri duyuyordu.

Yarı uykulu bir halde, "Ne var? Ne var? Kitty ne oluyor?" dedi.

Elinde bir mumla paravanın arkasından çıkan Kitty gülümseyerek. "Bir şey yok, kendimi pek iyi hissetmedim," dedi.

Levine korkarak, "Ne? Başladı mı yoksa... Hemen..." diyerek elbiselerine doğru atıldı.

"Hayır, hayır," dedi Kitty gülümseyerek onun elini tuttu. "Bir şey olmayacağından eminim. Sadece biraz rahatsızlandım. Geçti şimdi.

Kitty yatağa girip mumu söndürerek uzandı. Levine onun ses Çı

695

karmadan yatışından ve söylediklerinden süphelenmisti, ama o kadar yorgundu ki. yeniden uykuya daldı. Levine onun temiz kalbinden geçen ve bir kadının hayatında en önemli olayla ilgili düşünce ve duygularını ancak çok sonraları öğrenebildi. Saat yedide karısı onu hafifçe dürterek ve kulağına fısıldayarak:

"Kostiya merak etme bir şey yok ama... Lizaveta Petrovna'yı çağırırsak iyi olur," diyordu.

Mum yeniden yakılmıştı. Kitty yatağın ortasında oturmuştu. Elinde, son günlerde yaptığı bir yün örgüsü tutuyordu.

"Sakin korkma, bir şeyim yok; ben korkmuyorum," dedi Kitty. Elini önce Levine'in göğsüne sonra dudaklarına değdirdi.

Yarı uyanık bir şekilde hemen kalkıp giyindi. Kitty'e bakıyordu. Gitmek istiyor, ama onun bakışlarından sanki kutulamıyordu. Kitty'i hiç böyle görmemişti. Bir gün önce onun canını sıkacak şeyler yapmış olmanın ne kadar aşağılık bir davranış olduğunu düşündü. Kitty'nin yüzü cesaret ve neşeyle sanki pırıl pırıl yanıyordu.

Kitty yapmacıktan uzak bir insan olduğu halde, Levine bu olaydan dolayı daha iyi ortaya çıkan gerçek

Kitty'e bakıyor ve hayran oluyordu. Ruhunun çıplaklığı ve saflığı Levine'in gözlerini kamaştırıyordu. Kitty ona gülümseyerek bakarken, birden yanına gelip ellerini boynuna doladı. Kaşlarını çatmıştı. Çektiği acıdan şikâyet ediyordu sanki. Levine kendini suçlu hissediyordu. Ama Kitty'nin bakışlarından kendisini suçlamadığını anlıyordu. "Suçlu ben değilsem kim?" dedi Levine. Sorumlu birisini aradı, ama bulamadı. Kitty acı çekiyor, şikâyet ediyor, sonra acılarını yenerek onlardan zevk alıyordu. Ruhunda yüce bir şeyin gerçekleşmekte olduğunu anlıyordu. Ne olduğunu bilmiyordu bunun. Bir türlü anlayamıyordu. "Anneme haber gönderdim. Sen Lizaveta'yı bulmalısın. Önemli değil Kostiya..." Kocasından ayrılıp zili çaldı.696

"Hadi git şimdi. Pasha geliyor. İyiyim ben."

Levine onun bir gece önceki yerden örgüye başladığını görünce şaşırıldı.

Levine bir kapıdan çıkarken, oda hizmetçisinin öteki kapıdan içeri girdiğini duyd.u Kapıda durup, Kitty'nin hizmetçiye verdiği emirleri dinledi.

Aşağıda atları arabaya koşuyorlardı. Levine tekrar yatak odasına çıktı. Uçar gibi koşuyordu. İki hizmetçi dikkatli bir şekilde içeriye bir şeyler taşıyorlardı.

Kitty hem örgü örüyor, hem de emir veriyordu.

"Ben doktoru almaya gidiyorum. Lizavetta Petrovna'ya gitmişler, ama oraya da gideceğim. Bir şey istiyor musun? Dolly'e gideyim mi?..."

Kitty ona baktı, ama söylediklerini anlamadığı belli oluyordu.

Elini sallayarak seslendi, "Evet, evet, git..."

Tam oturma odasına gittiği sırada, yatak odasından gelen bir inilti duydu. Olduğu yerde kaldı. Ne olduğunu anlayamıyordu.

"Evet Kitty bu," diyerek başını elleriyle tutup aşağıya indi.

Bilmediği bir nedenden dolayı ağzına gelen kelimeleri söylemeye başladı. "Tanrım bize acı, bizi affet," diyordu... İnançsız bir insan olduğu halde, bu kelimeleri sadece ağzıyla tekrar etmiyordu. Şüpheleri, akıl yoluyla inanca varmanın olanaksızlığı bile onu Tanrıya dönmekten alıkoyamıyordu. Bütün bunlar ruhundan bir toz gibi uçup gidiyordu. Sevdiğinin ruhunun ve varlığının elinde bulunduğu Tanrıdan başka kime dönebilirdi o an?"

Atlar henüz hazırlanmamıştı. Yürüyerek evden çıktı ve Kuzma'ya kendisinin arkasından gelmesini söyledi. Köşede hızla ilerleyen bir arabayla karşılaştı. Kadife bir manto giymiş olan Lizavetta'yı tanıdı. Kadının ufacık yüzünde özel bir serti* ve ciddiyet vardı. Levine, "Tanrıya şükürler olsun," dedi. Arabacıya

697

durmasını söyledi. Koşarak arabanın yanından geliyordu.

"Demek iki saat oldu, fazla değil?" dedi Lizavetta. "Pytor Dimitrievitch'e haber verin. Ama onu telaşlandırmayın. Eczaneden biraz da afyon alın."

"Demek kötü bir şey olmayacak... Tanrı bize acısın," dedi Levine. Kendi arabasının kapıdan çıktığını görmüştü Kuzma'nın yanına binerek, doktorun evine çekmesini söyledi.

Doktor henüz kalkmamıştı. Uşak onun geç yattığını ve erken kaldırılmaması için emir verdiğini söyledi. Birazdan uyanacaktı. Uşak lamba şişelerini siliyordu. Adamın bu ilgisizliği Levine'i şaşırtmıştı. Ama biraz düşününce, kimsenin kendi duygularım bilip ona göre hareket etmek zorunda olmadığını anladı.

Yapması gerekenleri iyice düşünen ve kendisini çok güçlü hisseden Levine, "Acele etme, hiçbir şeyi gözden kaçırma," dedi kendi kendine.

Doktorun kalkmadığını görünce bir plân kurdu. Kendisi cezahaneye, Kuzma da bir başka doktoru aramaya gidecekti. Döndüğü zaman doktor halâ kalkmamışsa, uşağa para vererek ya da zorla uyandıracaktı onu.

Eczanede, kalfa, bekleyen bir arabacıya istediğini verdikten sonra, lamba şişelerini temizleyen uşak gibi ilgisizce Levine'e afyon veremeyeceğini söyledi. Levine, sinirlenmemeye çalışarak, doktorun ve ebenin isimlerini söyledi, afyonun ne için kullanılacağını açıkladı. Kalfa Almanca konuşarak, yan tarafta bulunan birisine afyonu vermesinin doğru olup olmadığını sordu. Olumlu cevap aldı. Yavaş yavaş hareket ederek afyonu hazırlamaya, paket yapmaya başladı. Levine'in sabrı taşmıştı artık. Şişeyi kaptığı gibi fırladı dışarı. Doktor henüz kalkma698

mıştı. Halıları yerine koyan uşak, efendisini uyandıramayacağını söylüyordu. Levine on rublelik bir banknotu uzatarak, Pytor Dimitrievitch'in (Levine'in) hiç önem vermediği bir doktor şimdi gözünde adamakıllı büyümüştü kendine, her saat geleceğine dair söz vermiş olduğunu, bu yüzden kızmayacağını

söyledi.

Uşak efendisini uyandırmayı kabul etti. Yukarı çıkıp Levine'i bekleme odasında yalnız bıraktı.

Levine doktorun öksürdüğünü, yürüdüğünü sonra yıkanarak bir şeyler söylediğini duyuyordu. Üç dört dakika geçmişti Levine saatler geçti sanıyordu. Kendini tutamadı:

"Pytor Dimitrievitch," diye seslendi. "Özür dilerim, iki saatten beri buralardayım..." dedi yalvarır bir sesle.

"Hemen geliyorum, hemen," dedi doktor. Levine, doktorun konuşurken güldüğünü duyarak şaşırıldı.

"Hemen geliyorum."

Doktor çizmelerini giydi, biraz daha vakit geçti. Sonra elbisesini giyip saçlarını taradı. Vakit geçiyordu.

Tam doktora sesleneceği sırada onun hazırlanmış olarak kapıda belirdiğini gördü.

"Bu insanlarda vicdan yok," diye düşündü Levine. "Biz dokuz doğururken, onlar saçlarını tarıyorlar."

Sanki onu iğnelemek ister gibi, doktor Levine'in elini sıkarak, "Günaydın," dedi. "Acele etmeye gerek yok. Sorun nedir?"

Levine elinden geldiği kadar karısının durumunu anlattı. Sözleri. nin arasında yalvarıyor, hemen gitmelerini söylüyordu doktora.

"Acele etmeye gerek yok... Durumu anlamıyorsunuz. Bana ihtiyaç olmadığını biliyorum. Ama söz verdim, madem istiyorsunuz geleyim. Acele etmeyelim. Oturun lütfen. Kahve içmek istemez misiniz?"

Levine doktora kendisiyle alay edip etmediğini sormak ister gibi baktı. Ama doktor gayet ciddi idi.

699

"Biliyorum, biliyorum," dedi doktor. "Ben de evliyim. Bu çeşit olaylarda biz kocaların çok zavallı bir duruma düştüğümüzü bilirim. Bir hastanın kocası, bu durumlarda daima ahırda saklanırdı.

"Peki. doktor siz ne düşünüyorsunuz. Tehlikeli mi lıkı?"

"Hayır hiçbir tehlike yok. Durum çok iyi."

Kahve getiren uşağa kızgın bir yüzle bakan Levine. "Hemen geleceksiniz değil mi?" dedi.

"Bir saat sonra gelirim."

"Yapmayın doktor..."

"İzin verin de kahvemi içeyim..."Doktor kahvesini içmeye başladı. İkisi de susuyorlardı.

"Savaş iyi gidiyor." dedi doktor. "Telgrafları okudunuz mu?"

"Artık dayanamıyorum." dedi Levine ayağa fırlayarak, "Demek on beş dakika sonra bize geleceksiniz?"

"Yarını saat sonra geleceğim."

"Söz veriyorsunuz, değil mi?"

Levine eve gittiği zaman kapıda Prensesle karşılaştı. İkisi birden yatak odasının kapısında durdular. Prensesin gözleri dolmuştu, elleri titriyordu. Levine'i kucaklayarak ağlamaya başladı.

Dışarı çıkan Lizavetta'nın ellerini tutarak, "Nasıl?" dedi.

"Çok iyi, yalnız uzanması gerekiyor... İkna etmeli."

Levine ne olup bittiğini anladığı andan itibaren, karısını yatıştıracak ve cesaretlendirecek şekilde hareket etmeye karar vermişti. Ne olabileceğini, ihtimalleri, çekilen acıyı düşünmeye kalkmadan, beş saat boyunca duygularına hakim olmak istiyordu. Bunu yapabileceğini düşünmüştü. Ama doktordan gelip, karısının acı çektiğini görünce, hemen, "Tanrını bize acı," demeye başlamıştı. İçini çekmiş, bu durumda kalacağını düşünerek korkmuştu. Böylesine acı çekiyordu. Halbuki henüz bir saat geçmişti.

Bundan sonra, ikinci, üçüncü saatler de geçti. En fazla bu duru700

mun beş saat süreceğini düşünmüştü. Beş saat de geçmişti. Durum halâ değişmiyordu. Ama dayanması gerekiyordu, çünkü yapabileceği bir şey yoktu. Her an acıdan yıkılıp gideceğini düşünüyordu.

Dakikalar geçiyor, duyduğu zavallılık ve acı sürekli artıyordu.

İnsanın herhangi bir konu hakkında bir düşünce edinmesini sağlayan normal hayat şartları, Levine için ortadan kalkmıştı. Zaman duygusunu kaybetmişti. Dakikalar saat, saatler daha uzun bir zaman gibi geliyordu ona artık., Lizavetta ona, paravananın arkasındaki mumu yakmasını söylediği zaman saatin öğleden sonra beş olduğunu görmüş ve şaşırmıştı. Sabahın onu olduğunu söyleselerdi daha fazla şaşırmazdı. Bu zaman boyunca ne yaptığını bilmiyordu. Karısının bazan acıyla buruşan bazan da gülümseyen, şişmiş yüzüne bakıyordu. Ağlamamak için dudaklarını ısırarak Prensesi, dağılmış kır saçlarını doktor ve Dolly'i de görüyordu. Doktor iri sigaralar içiyor, Lizavetta güvenç veren bir yüzle oraya buraya koşuyor, Prens bir aşağı bir yukarı holde yürüyüp duruyordu. Neden gelip gittiklerini ve nerede olduklarını bilmiyordu ama, Prens ve doktor önce yatak odasında sonra çalışma odasında görünmüşlerdi. Bu odada kurulu bir yemek masası da ortaya çıkmıştı bir aralık, sonra Dolly belirmişti, kendisini bir yere gönderdiklerini hatırlıyordu. Bir masa ve divanı dışarı çıkarmıştı, karısına bir hizmet olduğur^u düşünerek

zevkle yapmıştı bu işi... Kendi yatağını dışarı çıkarmış olduğunu çok sonra anlamıştı. Doktorla konuşmuştu, odadaki kutsal resmi Prensesin hizmetçisi ile birlikte kaldırmak isterken, küçük lambayı kırmıştı. Resmi en sonunda yerinden kaldırıp, getirerek Kitty'nin başucuna koymuşlardı! Bunların nasıl ve ne zaman olduğunu söyleyemezdi. Prens niçin elini avuçları içine alıp, fazla meraklanmamasını istediğini de anlayamamıştı. Dolly onu odadan çıkarmış, biraz yemek yemesini söylemişti. Doktorun yüzünden kendisine acıdığı belli oluyordu.

Bir yıl önce bir otel odasında Nicolas'ın ölüm yatağının başında

701

duyup düşündüklerini sanki bir daha yaşıyordu. Ama bu sefer sonu acı değil sevinç olacaktı. Ama o duyduğu acı da bu sevinç de hayatın sadeliğinden ayrılan bir şey vardı. Sanki onlar insanın içinden bakarak Tanrısal bir şeyi seyrettikleri birer örnektir. Bu Tanrısal şeye bakarken ruhunun daha önce erişemediği ve tanımadığı yüksekliklere çıktığını, aklının da ağır aksak bu yükselişin peşinden geldiğini, ama ona erişemediğini seziyordu.

"Tanrı bize acısın, bize yardım etsin," diyordu. Uzun yıllardır dinden uzak yaşamış olmasına rağmen, çocukluğunda ve ilk gençliğinde olduğu gibi Tanrıya bütün varlığıyla çevrilmiş olduğunu kavıyordu.

Bütün bu süre içinde iki ruhi durum içinde bulunuyordu. Bunlardan birisi doktorla, Dolly'le. prensle birlikte olduğu ve yemekten, politikadan söz edildiği ve Levine'in bir an olup bitenleri unutup uykudan uyanmış gibi davrandığı durumdu. Öteki de Kitty'nin karşısında, onun duyduğu acıdan kalbinin parçalacak gibi olduğu durumdu. Karşısında duruyor ve Tanrıya dua ediyordu. Unuttuğu zaman, yatak odasından gelen bir iniltiye uyanıyor, birdenbire korkuya düşüyordu. Hemen koşup kendisinin suçlu olmadığını söylemek istiyor, ama yolda böyle bir şeyin sözkonusu olmadığını hatırlıyordu. Sonra karısını korumak istiyordu. Ama ona yardım etmesinin ve onu korumasının da imkânsız olduğunu anlıyordu. Yeniden Tanrıya dua etmeye koyuluyordu. Zaman geçtikçe bu iki durum daha netleşip, keskinleştiler. Ondan ayrı kalarak onu unuttuğu zamanlar hiç hatırlamıyor, ama onun karşısına geçtiği zaman da bir cehennem acısı çekiyordu. Kaçmak istiyor, ama ona koşmaktan başka bir şey yapamıyordu.

Ara sıra Kitty kendisini çağırdığı zaman onu suçlu buluyordu. Ama gülümsediğini ve "Seni seviyorum," dediğini duyunca, Tanrıyı suçlu buluyordu. Sonra Tanrıya yalvarıyor, kendisini affetmesini ve bu durumdan kurtarmasını istiyordu.702

Erken mi yoksa geç mi olduğunu bilmiyordu. Bütün mumlar yanmıştı. Dolly çalışma odasında idi. Doktora biraz uzanmasını söylüyordu. Levine doktorun anlattığı hikâyeleri dinliyordu. Bir aralık olup bitenleri tamamen unutmuş gibiydi. Doktorun söylediklerini anlıyordu bile. Birden sanki yeryüzünden gelmiyormuş gibi bir bağırma duyuldu. Bu bağırış o kadar kuvvetliydi ki, Levine yerinden bile kıpırdıyamadı. Korku içinde doktora bakakaldı. Doktor başını yana eğip gülümsedi. Her şey o kadar olağanüstüydü ki, Levine artık hiçbir şeyde gariplik bulmuyordu. "Böyle olması gerekiyor demek ki," deyip sesini çıkartmadı. Peki bu bağırın kimdi? Ayaklarının ucuna basarak oda kapısına gidip, Kitty'nin yüzünü görecektir diye durdu. Bir değişiklik vardı. Lizavetta'nın yüzünden belli oluyordu bu. Kadının yüzü daha sertleşmiş ve sararmıştı. Kitty'nin şişmiş ve sertleşmiş yüzü kendisine doğru döndü. Göz göze geldiler. Onun ellerini tutmak ister gibi kollarını ileriye doğru açıyordu. Kocasının buz gibi ellerini terli avuçlarına alıp yüzüne bastırdı.

"Gitme, gitme. Korkuyorum, korkuyorum," dedi. "Anne küpelerimi al. Ağırlık yapıyorlar. Çabuk, çabuk Lizavetta..."

Hızla konuşuyor, gülümsemeye çalışıyordu. Birden yüzü değişti. Levine'i iterek:

"Oh... Ne korkunç... Ölüyorum, ölüyorum... Hadi git," diye bağırdı. Levine o garip iniltiyi tekrar duydu.

Başını ellerinin arasına alıp odadan dışarı koştu.

"Merak etme, bir şey yok, merak etme..." dedi Dolly.

Levine yandaki odada durdu. Hayatı boyunca hiç duymadığı çığ" ıkları duyuyordu. Kitty'nin bağırdığını anlamıştı artık. Çoktan çocuğu istemez olmuştu. Çocuktan nefret ediyordu. Karısının bile yaşamasını istemiyordu. Bu acı ve can çekişme sona ermeliydi.

Dışarı çıkan doktorun ellerine sarılarak, "Doktor ne var, ne oluyor?" dedi.

703

"Sonu geldi artık," dedi, Doktorun yüzü o kadar asıktı ki. Levine bu sözün karısının ölümünü anlattığını sandı.

Hemen odaya koştu. Önce Lizaetta'nın daha da asılmış yüzü gözüne çarptı. Kitty'nin yüzünü göremedi.

Yüzünün olduğu yerde iğrilip büğrölmüş ve inilti çıkararak bir nesne vardı sanki. Kalbinin parçalandığını duyarak, yatağın kenarına yığıldı. Bağırış daha da fazlaştı ve sonra sanki en yüksek noktasını bulmuş gibi birden durdu. Levine kulaklarına inanamıyordu. Etrafında mırıltılar ve telaşlı sesler duyuluyordu. Bağırışlar kesilmişti. Karısının sesi, yumuşak bir şekilde "Oldu. bitti," dedi.

Yüzü sakın ve güzeldi. Sessizce kocasına bakıyor, gülümsemeye çalışıyor, ama başaramıyordu.

Levine, yirmi iki saat içinde yaşadığı o uzak alemden sanki birdenbire geri gelmişti. Bir zafer kazanmış gibiydi. Levine duyduğu mutluluktan deliye dönmüştü. Gerilemiş terler boşandı, hıçkırık ve sevinç gözyaşları konuşmasına engel oldular.

Karısının elini alıp dudaklarına götürdü. Parmaklar hafifçe hareket ederek bu öpüşe sanki cevap verdiler. O sırada, yatağın ayak ucunda Lizavetta'nın elleri arasında canlı bir yaratık, lambada titreşen alev gibi onaya çıkıyor, biraz önce var olmadığı halde artık kendine özel olan hayatını yaşamaya başlıyor; kendine benzer yaratıklar ortaya getirmek hakkına sahip oluyordu.

"Canlı, canlı hem de bir erkek," dedi Lizavetta çocuğun sırtını okşarken.

Kitty, "Anne doğru mu?" dedi.

Prenses cevap veremiyor ağılıyordu, sessizliğin ortasından birden yepyeni bir ses duyuldu. Sanki annesine "Evet" diye cevap veriyordu. Dünyaya gelen yaratığın cesur ve kendini belli eden bağırmasıydı bu.

Levine'e daha önce Kitty'nin ölmüş olduğunu, kendisinin de onunla birlikte öldüğünü, çocuklarının melekler olduğunu ve Tanrının da 704

karsısında durduğunu söyleselelerdi hiç şaşmazdı. Ama hayata geri dönüp Kitty'nin yaşadığını ve ondan doğan çocuğun kendi oğlu olduğunu öğrenince bu gerçeği anlayabilmek için büyük bir çaba harcaması gerekti. Levine anlatılamayacak derecede mutluydu. Peki bebek? Nereden gelmişti? Ne zaman? Kimdi o? Bu düşünceye bir türlü alışamıyordu.

Saat onda ihtiyar Prens, Serge İvanovitch ve Stephane Arcadieyitch, Levine'lerdeydiler. Levine kendini ulaşılamayacak kadar yükseklerde hissediyordu. Hem konuşuyor, hem de karısını düşünüyordu. Bir çocuğu olduğu düşüncesine de kendini alıştırmak istiyordu. Evliliğinden önce düşünmediği bir biçimde önem kazanmış olan kadınlar dünyası şimdi gözünde daha da büyüyordu. Onlar kulüpteki yemekten söz ederlerken, Levine, karısını düşünerek, "Ne oluyor ac.aba? Uyudu mu? İyi mi? Ne düşünüyor acaba? Oğlum Dimitri ağlamasın sakın," diye aklından geçiriyordu. Konuşmalarının ortasında birden ayağa kalkarak, odadan dışarı çıktı.

"Kendisini görebilecek miyim? Haber gönder bana," dedi Prens.

Kitty'nin saçları taranmış, üstü değiştirilmişti. Elleri yorganın üzerinde, yatağın içinde uzanmıştı. Kocasını görünce yüzü daha da aydınlandı. Levine'in ellerini tutarak uyuyup uyumadığını sordu. Levine cevap veremedi.

"Ben biraz uyudum, Kostiya," dedi. "O kadar rahatladım ki."

Levine'nin yüzüne bakarken birden, çocuğun ağladığını duyarak:

"Verin onu bana Lizavetta, baksın bir kez, verin bana," dedi.

Lizavetta elinde kıpkırmızı, buruş buruş garip bir şeyle gelerek, "Tabii babası görsün onu," dedi. "Bir dakika... Hele bir temizleyelim onu," diye devam ederek bebeği yatağın üzerine uzattı. Sonra pudrala

705

maya başladı.

Levine bu zavallı, küçük yaratığa bakarak, kalbinde babalık denilen o duyguların nasıl kabaracağına dikkat etti. Bu küçücük varlığa karşı tiksintiden başka bir şey duymuyordu. Levine adeta korkuyordu.

Lizavetta Petrovna gülümseyerek:

"Korkmayın, korkmayın" dedi.

Çocuk giydirildikten sonra, Lizavetta sanki onu kendi elleriyle yaratmış gibi tutarak, Levine'in biraz ilerisinde durdu. Levine oğlunu bütün görkemi içinde görebilirdi artık.

Kitty gözlerini çocuğundan ayırmıyordu. "Bana verin bana verin," dedi. Atlayacak gibi bir hareket yaptı.

"Ne istiyorsunuz Katerina İvanovna? Böyle davranmayın. Bir dakika. Size vereceğim onu. Hele bir babası görsün bakalım," dedi Lizavetta. Mükemmel bir bebek bu."

Bu çok güzel bebek Levine'de tiksinti, acıma hislerinden başka bir şey uyandırmıyordu. Bunları duyacağını hiç düşünmemişti Levine.

Lizavetta bebeği annesinin göğsüne koyarak, Levine'e başını çevirdi. Birden hepsinin güldüğünü duyarak, döndü. Çocuk süt emmeye başlamıştı.

"Yeter, yeter bana verin," dedi Lizavetta. Ama Kitty çocuğu bırakmadı. Çocuk annesinin kollarında uyudu.

Kitty çocuğu yüzünü görecek biçimde çevirdi. Buruş buruş olan yüz, karmakarışık oldu. Bebek hapşırıyordu.

Gözyaşlarını zor tutan Levine, karısını öptükten sonra odadan çıktı Bebeğe karşı duydukları umduğu gibi çıkmamıştı. Bu duygu neşe dolu ve iç açıcı bir şey değildi. Anlayıştan doğan yeni bir işkenceydi bu. Bu yaratığın acı duyabileceğini düşünüp o kadar acı çekiyordu ki, Çocuğu hapşırıldığı zamanki sevincini ve hatta gururunu bile unutturuyordu ona.706

Stephane Arcadieitch'in işleri çok kötü gidiyordu. Ağaçlarından aldığı paranın üçte ikisini harcamıştı. Geri kalanını da avans olarak ve yüzde on faizle almıştı. Tüccar fazla para vermiyordu. Çünkü bunların kendi malı olduğunu söyleyen ve bu işlere ilk olarak karışan Darya Alexandrovna, ağaçların son üçte birinin parasının alındığına dair senet imzalamaktan kaçınmıştı. Oblonsky'nin bütün maaşı masraflarına ve verilmesi gereken küçük borçlara gidiyordu. Beş paralan yoktu.

Bu çok kötüydü. Stephane Arcadieitch durumun böyle devam edemeyeceğini düşündü.

Banka direktörü ve iş adamlarından birçok arkadaşları vardı. Onlar kendisinden çok para kazanıyorlardı.

"Ben uyuyorum," diye düşündü. "Hepsi beni geçtiler." Bunun üzerine baştan aşağı dikkat kesildi. Kışın sonuna doğru çok iyi bir yerin açık olduğunu öğrendi. Önce Moskova'daki akrabalarıyla atağa geçti. Sonra bahar gelince kendisi Petersbourg'a gitti. Bu bin ile elli bin ruble arasında gelir sağlayan işlerden birisiydi. Bankalarla, güney demiryolları şirketinin karışmasından meydana gelmiş bir şirketin idare meclisi kâtipliği idi. Bu işi yapan insanın birçok yetenekleri ve büyük bir çalışma gücü olmalıydı. Bu özelliklere sahip adam bulmak zor olduğu için, namuslu bir adamın getirilmesinden başka bir şey düşünülüyordu. Stephane Arcadieitch namuslu bir adamdı. Hatta resmi kurumlara kafa tutacak kadar namusluydu. Bu işe herkesten fazla o layıktı. Moskova'da onu tanıyanlar da aynı şeyi söyleyebilirlerdi.

Bu iş yılda yedi bin ile on bin arasında gelir sağlıyordu. Oblonsky devlet memurluğundan ayrılmadan da işi yapabiliirdi. İşin sağlanması iki bakan, bir hanım ve iki yahudinin elindeydi. Oblonsky'nin bunları Petersbourg'da görmesi gerekiyordu. Bundan başka Karenin'i görerek kesin bir cevap alacağını kızkardeşi Anna'ya söz vermişti. Dolly'den yalvararak elli ruble aldıktan sonra Petersbourg'a gitmek üzere çıktı.

707

Stephane Arcadieitch. Alexis Alexandrovitch'in çalışına odasında oturmuş. Rusya'nın ekonomisinin durumunu anlatan sözlerini dinliyor, bir an önce kendilerini asıl ilgilendiren konulara geçmesini sabırsızlıkla bekliyordu.

Alexis Alexandrovitch, artık kitap okumak için takmak zorunda kaldığı kelebek gözlüğünü çıkarıp, eski kayınbiraderine soru sorar gibi baktığı sırada, Stephane Arcadieitch, "Evet, çok doğru, özel durumlarda bu çok doğrudur, ama günümüzün özgürlük prensibi olduğunu da unutmamak gerekiyor," dedi.

Alexis "Evet, ama ben özgürlüğü de içine alan bir başka prensipte atıyorum," dedi. "İçine alan" sözlerine ayrı bir önem vererek üzerlerinde durmuştu.

Sonra düşüncelerinin anlatıldığı yerleri okumak için gözlüğünü tekrar taktı. Güzel bir yazıyla doldurmuş olan sayfaları çevirdikten sonra son kısımları bir daha okudu.

"Özel çıkarların korunması için önlemler alınması gerektiğini söylemiyorum. Herkesin yararlanabileceği bir yol tutmak gerektiğini ileri sürüyorum." Gözlüğünün üstünden Oblonsky'e baktı. "Ama onlar bunu anlayamıyorlar. Çıkarlarından başka düşündükleri yok, sözlerin sihrine kapılıp gidiyorlar."

Stephane, Alexis "Onlar," diye söz etmeye başladığı ve Rusya'daki bütün felâketlerin bu anlayışsız adamlar yüzünden ortaya çıktığını söylediği zaman konuşmasının sonuna gelmiş olduğunu bilirdi. Bu yüzden savunmuş olduğu serbest ekonomi fikrini hemen bir yana bırakarak kendisiyle aynı fikirde olduğunu ileri sürdü. Alexis Alexandrovitch, düşünceli bir tavırla karalama kâğıtlarını çevirerek sustu.

"Size şunu da söylemek istiyordum," dedi Oblonsky; "Pomorsky'i göreceksanız, benim güney Demiryolları ve Bankaları Birleşik Şirketin genel kâtipliği işini almak istediğimi lütfen kendisine söyleyin." Stephane Arcadieitch şirketin ismini iyice öğrenmiş olduğu için 708

yanlışlık yapmadan söylüyordu.

Alexis Alexandrovitch ona bu iş hakkında birkaç soru sorup tekrar sustu. Yeni idare kurulunun kendi düşüncelerini nasıl karşılayacağını düşünmüştü Ama sonunda bunun çok karmakarışık bir konu olduğuna karar verip gözlüğünü çıkardı.

Alexis Alexandrovitch, kaşlarını çatarak, "Dokuz bin" dedi. Stephane Arcadieitch'in kendisinden istediği şeyin, gerçekleştirmek istediği ekonomik yeniliklerle çelişkili olduğunu düşünerek:

"Bu konu üzerinde bir not yazarak, ekonomik hayatımızın kötüye doğru gitmesinin nedenlerinden biri

olarak, bu yüksek maaşları göstermiş," dedi.

"Peki ne yapmalı?" dedi Oblonsky. "Bir banka müdürünün on bin aldığını düşünün. Hakkıdır bu."

"Maaşın bir mal karşılığı verilen para olduğunu düşünürüm. Bu bakımdan o da arz ve talep kanuna bağlıdır. Bu gözönünde tutulmadan iş verilir, örneğin aynı değerde iki mühendisin biri on bin, öteki bin kazanır, herhangi bir avukat banka müdürlüğüne getirilir zengin olursa maaşın arz ve talep kanununa göre değil, şahsi çıkarlarına uyarak yaralandığını ileri sürerim. Bu çok kötü bir şeydir. Devlete çok zararı olan bir kötüye kullanmadır, bana kalırsa..."

Stephane Arcadieitch, eniştesinin sözünü kesti.

"Evet, ama bu şirketin yararlı işler yaptığını biliyorsunuz. Bütün istedikleri namuslu bir şekilde çalışmak," dedi..

"Namus yeterli değildir," dedi Alexis Alexandrovitch.

"Konuşma sırasında Pomrky'e bir şeyler söylersiniz, bana çok yardım etmiş olursunuz," dedi Stephane.

"Galiba bu Volgorinof'un elinde."

"Volgorinof'elinden geleni yapacağını vaad etti," dedi Oblonsky, kızarak. kızarmasının nedeni o sabah yahudi Volgorinof'u görmeye gitmiş ve görüşmeden tatsız bir sonuç olmasıydı, bunu hatırlamıştı.

709

Stephane Arcadieitch yeni kurulan şirketin namuslu bir kuruluş olduğuna inanıyordu. Ama o sabah Volgorinof başkalarıyla birlikte onu iki saat bekletince, (bunu bilerek yaptığı kesinti) epey sıkıntıya düşmüştü.

Belki, Rurik hanedanından gelen birisi olduğu halde iki saat bekletilmesinden, belki de ataları gibi devlete hizmet etmeyip, özel sektörde iş bulmaya kalkışmasından olacak. Stephane Arcadieitch çok sıkılmıştı. İki saat boyunca bekleme odasında bir aşağı bir yukarı dolaşmış, sakallarını çekiştirmiş, öteki bekleyenlerle konuşmuş, kendi durumu üzerine bir eleştiri yazmaya kalkışmış ve hem kendinden, hem de başkalarından içinde bulunduğu durumu saklamaya çabalamıştı.

Kızgın ve rahatsız bir haldeydi. Belki yazdığı eleştiri bitiremediği, belki de bilmediği başka bir neden yüzünden böyleydi.

Sonunda Volgorinof onu içeri almış, ama istediğini yapamayacağını söylemişti. Stephane Arcadieitch bunu mümkün olduğu kadar çabuk unutmaya çalışmıştı. Şimdi bu adamı hatırlayınca, kızmaktan kendini alamıyordu.

"Sizlerle bir şey hakkında görüşmek istiyorum, biliyorsunuz Anna hakkında." dedi Stephane Arcadieitch biraz sustuktan sonra.

Oblonsky, Anna'nın ismini söyler söylemez, Alexis Alexandrovitch'in yüzü aniden değişmişti. Cansız bir nesneye dönmüştü sanki.

Sandalyesinde sallanarak, "Benden istediğiniz nedir?" dedi.

"Durum açıkça belirtilmesi ve bir sonuca bağlanması, Alexis Alexandrovitch. Bunu rica ediyorum, size (felâkete uğramış bir koca olarak değil diyecekken sözü değiştirdi) bir devlet adamı olarak değil (bu sözün yersiz kaçtığını farketmişti) iyi bir insan ve bir hristiyan olarak hitap ediyorum. Ona acımalısınız," dedi. 710

oy

"Evet, ama açıklamalısınız." dedi Alexis tatlı bir sesle.

"Onu görseniz, o kadar kötü bir durumda ki.. Acırdınız ona."

"Anna Arcadieitch'in istediği her şeye sahip olduğunu sanıyorum," dedi Alexis ince bir sesle.

"Rica ederim böyle söyleyerek suçunu ortaya çıkarmayın. Olan olmuş. Onun ne istediğini biliyorsunuz. Boşanmanızı bekliyor."

"Oğlumu yanıma alırsam, boşanmayacağını söylemişti kendisi. Ben de öyle yapacağımı söyledim. Konunun kapandığını sanıyordum," dedi Alexis Alexandrovitch.

Eniştesinin dizine dokunan Stephane Arcadieitch, "Lütfen sinirlenmeyin," dedi. "Konu kapanmadı. Siz ona çok iyi davrandınız. Anna bunu anlıyor. Ama ilk başta size yaptığı haksızlığı düşündüğü için sizin davranışınızı belki anlayamamıştı. Her şeyden vazgeçmişti. Ama zamanla içinde bulunduğu durumun ne kadar kötü olduğunu anlamakta gecikmedi."

Alexis Alexandrovitch, kaşlarını kaldırarak, "Anna Arcadieitch'in hayatı beni ilgilendirmez," dedi.

"Sanmıyorum," dedi Oblonsky. "Dayanılmayacak koşullar içinde yaşıyor. Buna lâıktır diyeceksiniz. O da bunu biliyor ve bu yüzden sizden bir şey istemeye cesaret edemiyor. Ama onun bütün akrabaları ve onu sevenler size yalvarıyoruz. Böyle acı çekmesi gerekli mi? Kime yararı var bunun?"

"Hayır, hayır" dedi Oblonsky. Sanki elini onun eline değdirmekle Alexis'i yumuşatacağını sanıyordu. "Ben

sadece onun durumunun ne kadar kötü olduğunu anlatmaya çalışıyordum. Siz bu durumu değiştirebilirsiniz. Bundan hiçbir şey kaybetmezsiniz. Ben her şeyi düzenlerim. Sizin bu işle uğraşmanız bile gerekmez. Daha önce söz vermiştiniz zaten..."

"Söz verilmiştir. Bu konunun kapandığını sanıyorum. Anna Arcadievnâ'nın yeterince..." Alexis Alexandrovitch'in yüzü bembeyaz ol

Anna Karenina

711

muştı. Dudakları titriyordu.

"Her şeyi sizin büyüklüğünüzden bekliyor. Onu bu durumdan kurtarmanızı diliyor. Oğlu için şart koşmuyor şimdi. Boşanmak onun için çok önemli olan bir konudur. Bir kere düşünün... Daha önce söz vermiş olmanıza güvenerek Moskova'ya geldi, altı aydır cevabınızı bekliyor. Onu böyle bekletmeyin. Ben her şeyi düzenlerim. Ne gibi..."

"Ben bundan söz etmiyorum..." diye Oblonsky'nin konuşmasını yanda bıraktı. "Hakkım olmayan bir söz vermiş olmaktan korkuyorum."

"Sözünüzden dönüyor musunuz?"

"Mümkün olan her şeyi yapacağıma söz verdim. Ama şimdi söz verdiklerimin yapılmasının mümkün olup olmadığı düşünüyorum."

Oblonsky ayağa fırlayarak, "Hayır, olamaz, buna inanmam." dedi. "Onun kadar şanssız bir başka kadın yoktur."

"Söz verdiğim her şey mümkün mü bunu düşünüyorum. Siz dine inanmayan bir insansınız. Ama ben bir dindar olarak hareket ediyor, bu kadar önemli bir konuda Hristiyanlığın kanununu bozmaktan çekiniyorum."

"Ama Hristiyanlıkta, bizim aramızda boşanmanın kabul edilmiş olduğunu biliyoruz." dedi Stephane Arcadievnitch. "Boşanmayı bizim kilisemiz bile kabul etmiştir..."

"Kabul etmiştir, ama bu anlamda değil..."

"Siz çok değişmişsiniz Alexis Alexandrovitch. Sizin dindarlığınızı ve iyiliğinizi hepimiz takdir etmiştik. Her fedakârlığı yapmaya hazırdınız. Şimdi..."

Alexis birden kesilip, sapsarı ayağa fırlayarak, incecik bir sesle, "Lütfen bu konuyu bir yana bırakalım... evet konuşmayalım..." dedi.

Stephane Arcadievnitch şaşkın bir şekilde gülümseyip elini uzatarak, "Sizi üzdümse affedin, yalnızca benden istenilen bir görevi yerine getiren bir elçiyim ben..."712

Alexis Alexandrovitch ona elini uzattı. Biraz düşündükten sonra: "Bu konuyu yeniden düşüneyim. Akıl danışayım. Öbür gün size son cevabımı veririm," dedi.

Stephane Arcadievnitch tam gideceği sırada, uşak içeri girerek:

"Serge Alexievitch," diye haber verdi.

Stephane Arcadievnitch. "Bu Serge Alexievitch de kim?" diyecek oldu, ama birden hatırladı.

"Seryoza," dedi yüksek sesle. "Ben de bir direktör filan sandım. Anna onu görmemi söylemişti bana," diye düşündü.

Anna'nın isterken nasıl çekingen davranmış olduğunu gözünün önüne geldi. "Nerede olduğunu, ona kimin baktığını öğren Stiva... belki de.." demişti Anna. Stephane Arcadievnitch, "Anna'nın bu 'Belki de,' sözüyle ne kast ettiğini biliyordu. Mümkünse çocuğu yanına alacak şekilde düzenle işleri demek istiyordu artık. Aa yeğenini görmek' ona başlı başına bir zevk veriyordu.

Alexis Alexandrovitch, kayınbiraderine, Serge'in yanında annesinin söz etmemesi gerektiğini söylemişti.

"Annesiyle son kez görüştükten sonra hastalandı," dedi Alexis. "Hayatından umudu kesmiştik. Ama iyi bir tedavi görerek kurtuldu. Doktorun tavsiyesine uyarak okula gönderiyorum şimdi. Arkadaşlarıyla birlikte olması iyi sonuçlar veriyor. Şimdi çok iyi." I

"Ne kadar büyümüş. Artık Seryoza değil, Serge Alexievitch olmuş," dedi Stephane Arcadievnitch gülümseyerek. Geniş omuzlu, güzel çocuğa bakarak, sevinç duyuyordu. Çocuk sağlıklı ve neşeli görünüyordu. Dayısına sanki bir yabancıymış gibi selam verdi. Ama onu tanıdığı zaman, birden kızarak döndü. Sonra babasına yaklaşıp okuldan aldığı taktirlerden birisini gösterdi.

713

Babası. "Çok güzel, aferin," dedi. "Gidebilirsin."

"Hem uzamış hem de incelmış, çok büyümüş." dedi Stephane Arcadievnitch. "Beni tanıdın mı?"

"Evet dayıcığım," dedi çocuk babasına bakarak. Sonra bakışlarını yere çevirdi.

Dayısı onu yanına çağırıp, ellerini tuttu.

"Ee... ne yapıyorsun bakalım.?" dedi. Onunla konuşmak istiyor, ama ne söyleyeceğini bilemiyordu Stephane Arcadieitch.

Çocuk kızardı ve hiçbir şey söylemeden elini hafifçe çekti. Dayısı elini çekince, babasına bir göz attı. Serbest kalınca hemen odadan dışarı fırladı.

Seryoza annesini son olarak bir yıl önce görmüştü. Sonra ondan hiçbir haber alamamıştı. Bu yıl boyunca, okula gitmiş, arkadaşlar edinmişti. Annesini pek düşünmüyordu artık. Annesiyle ilgili anıları da aklından çıkarmaya çalışıyordu. Bunların çocukça şeyler olduğunu düşünüyordu. Anne ve babasının bir kavga yüzünden ayrılmış olduklarını, kendisinin babasıyla kalmak zorunda olduğunu biliyor ve buna alışmaya çalışıyordu.

Utandığı anıları aklımı getiren dayısını gömlekten hiç memnun olmamıştı. İçeri girerken duyduğu kelimeler ve babasıyla dayısının yüzlerinden annesi hakkında konuştuklarını anlamış bu yüzden üzülmüştü.

Ama Stephane Arcadieitch onun arkasından gelip dışarda, okulda nasıl zaman geçirdiğini ve oynadığını sorunca, babası orada olmadığı için daha rahat bir şekilde konuşabilmişti.

Dayısına cevap vererek, "Bir demiryolumuz var. Trecilik oynuyoruz..." demişti.

Stephane Arcadieitch çocuğun annesine ne kadar benzediğini gözden kaçırmamıştı. Alexis Alexandrovitch'e söz vermiş olduğu halde ona annesinden söz etmeden duramamıştı:714

"Annemi hatırlıyor musun Seryoza?"

Seryoza hemen cevap verdi. "Hayır hatırlamıyorum." Kıpırmızı oldu, yüzü asıldı. Başka bir söz söylemedi. Öğretmeni onu yarım saat sonra merdivenin başında bulduğu zaman neden böyle huysuz ve asık suratlı olduğunu anlayamadı.

"Ne oldu. Galiba oynarken düştün. Zaten çok tehlikeli bir oyun bu, trecilik. Müdüre söylemeli," dedi.

Seryoza kızgın bir şekilde cevap verdi, "Düşseydim kimseye söylemezdim, kimse farkında olmazdı," dedi.

"Peki ne oldu öyleyse?"

"Bırakın beni... Hatırlıyorum yahut hatırlamıyorum ona ne...Yalnız bırakın beni," diye bağırdı. Yalnız öğretmenine değil, sanki bütün dünyaya bağıırıyordu.

Stephane Arcadieitch, Petersbourg'da zamanını boşuna geçirmeydi. İşlerini yaptıktan sonra, Moskova'nın miskinliğini üzerinden atmak için eğlencelere dalmayı da unutmadı.

Şarkılı kahvelerine, o minibüslerine rağmen Moskova yine de sıkıcı bir yerdi. Oblonsky bunu biliyordu. Belli bir süre ailesi ve tanıdıkları bir arada yaşayınca, Moskova'da kendini sıkıttıdan çatlayacak gibi hissediyordu. Her şeyden sıkılıyordu. Karısı, çocuklarının sağlığı, işi bile bir dert oluyordu onun için. Ama Petersbourg'a gidip gerçekten yaşayan insanlar arasına katılarak birkaç gün geçirince bütün bu sıkıntı ve düşüncelerden kurtuluyordu. Petersbourg'da Prens Çeçensky ile karşılaşabilirdi. Bu soylunun iki karısı ve bir yığın çocuğu vardı. Resmi ailesinin yanında değil, gayri meşru ailesinin yanında mutlu oluyordu. Resmi oğullarının en büyüğünü yanına alıp gayri meşru ailesine gidiyordu. Böylece oğlunun düşüncelerinin genişleyeceğini ileri sü

715

rüyordu. Moskova'da böyle şey olur muydu?

Petersbourg'da çocuklar ana babalarının hayatım zehir etmiyorlardı. Okua gönderiyorlardı çocuklarını. Lvov'larda olduğu gibi her şeyi çocuklar için feda etmek düşüncesi yoktu burada. İnsanın kendi hayatını yaşamasının bir görev olduğunu bilenler vardı bu şehirde. Kültürlü insan bundan başka türlü düşünemezdi zaten.

Petersbourglular paraya karşı da başka bir davranışa sahiptiler. Stephane Arcadieitch Bartnyansky adında bir arkadaşıyla görüşmüştü. Yaşadığı hayata bakılırsa en az elli bin ruble harcadığı söylenbilecek olan bu arkadaşına:

"Sen Mordvisky'i tanırsın. Şu benim iş için ona söyle, yardım etsin," demişti.

"Unuturum, hatırlat bana... Peki ama demiryolları ve Yahudilerle ne işin var senin? Kötü bir iş bu..."

"Para kazanmam gerekiyor, beş param yok." "Yaşıyorsun değil mi?" "Evet ama gırtlığına kadar borçtayım."

"Ya... demek çok borcun var," dedi Bartvansky yakınlık göstererek.

"Evet en az on iki bin... ruble borcum var." Bartvansky kahkahalarla güldü.

"Şanslı adamsın," dedi. "Benim borçlarım bir buçum milyona yükseldi, hiçbir şeyim yok, ama yine de yaşıyorum..."

Stephane Arcadieitch bu davranışın doğruluğunu elle tutulur bir şekilde gördü. Zhivahov yüz bin ruble

borçlanmıştı. Ama çok iyi yaşıyordu. Kont Krivtsof için herkes mahvolmuş bir adam diyordu. Ama iki tane metresi vardı. Bütün bunların yanında Petersbourg, Stephane Arcadieitch'i çok etkiliyordu. Kendisini adeta gençleştiriyordu. Moskova'da bazan saçında beyaz teller olduğuna dikkat ediyor, yemekten sonra uyukluyor ya da merdivenleri çıktıktan sonra nefes nefese kah716

yordu. Petcrsbcmrg'da sanki on yaş, daha gençleşiyordu.

Yabancı bir ülkeden gelen Prens Pytor Oblonsky ona gezilerini anlatırken. "Biz burada yaşamıyoruz. Altmış yaşında olmama rağmen Avrupa'da kendimi bir delikanlı gibi hissediyor, bir bardak şarap içiyor, genç kadınlarla ilgileniyordum. Ama Rusya'ya dönüp de karımın yanına giderek, eski hayatıma başlayınca yeniden ihtiyarladığımı anlıyorum. Bu yüzden hemen Paris'e geri dönmüştüm," demişti. Prens yabancı ülkelerde bulunduğu zaman Stephane Arcatievitch Petersbourg'da bulunuyordu. Moskova'da kendini o kadar çökmüş hissediyordu ki. ihtiyar Prens dediği gibi, "ruhunun kurtuluşundan" başka bir şey düşünemiyordu sanki. Ama Petersbourg'da yeniden bir sosyete adamı oluyordu.

Prenses Betsy ile Stephane Arcatievitch arasında garip bir bağlılık vardı. Stephane ona daima kur yapar gibi görünür ve inanılmaz şeyler söylerdi. Betsy'nin bundan çok hoşlandığını biliyordu. Karenin ile konuştuktan sonra Prenses Betsy'i görmeye gitmişti. Kendisini o kadar genç hissediyordu ki, Betsy'e yaptığı şakalar ve kur yüzünden bir an için içinden çıkamaz bir duruma geldi. Ama Betsy'i eskisi kadar beğenmiyordu. İşin kötüsü Betsy onu her zamanki gibi beğeniyordu. Prenses Miaghaya gelmeseydi Stephane Arcatievitch bu başbaşa konuşmadan oldukça zor durumda kalacaktı.

Stephane Arcatievitch'i gören Prenses, "Oooo demek buradasınız," dedi. "Zavallı kızkardeşinin ne oldu?.. Bana böyle bakmayın Kendisinden yüz kez daha kötü olan insanlar onun aleyhine döndüler. Onu daima korudum ben... Wronsky buraya geldiği zaman bana haber vermeliydi. Anna'yı görmek isterdim. Kendisini ne kadar sevdiğimi söyleyin ona..."

"Evet, durumu çok kötü..." diye Stephane Arcatievitch söze başlamıştı Prenses Miagha'ya her zaman olduğu gibi karşısındakinin sözünü keserek, "Onu anlatın bana," dedi.

717

"Siz belki bana açıklayabilirsiniz." dedi Stephane Arcatievitch. "Dün onunla boşanma hakkında konuştum. Bugün cevabını verecekti. Cevap yerine Kontes Lidia İvanovna'dan bir mektup aldım. Bu ne demek?"

"Evet anlaşılıyor" dedi Prenses gülümseyerek. "Gidip Landu'ya soracaklar."

"Landu'ya mı soracaklar. Neden? Kim bu Landu?"

"Ünlü falcı Landu'yu bilmiyor musunuz? Delinin biridir. Ama kardeşinizin geleceği onun elindedir. Landu Parisli bakkal çırağının biri. Bir gün bir doktorun bekleme odasında uyuya kalmış. Uykusunda hastalara tavsiyelerde bulunmuş çok etkili olmuş. Yuy Meledinsky'nin karısı bu adamın şöhretini duyunca kocasını ona tedavi ettirmiş. İyileştiği söylenemez, adamcağız her zamanki gibi hasta. Ama onlar Landu'ya inanmışlar ve onu Rusya'ya birlikte getirmişler. Buradakiler mal bulmuş gibi saldırdılar ona. Kontes de onu evlatlığa kabul etti.

"Evlatlığa mı kabul etti?"

"Evet oğlu olarak. Artık Landu değil, Kont Bezubof o. Kontes Lidia bu adama hayran. Alexis Alexandrovitch'in evine her şey bu adama danışılarak yapılıyor. Kızkardeşinin durumu da böyle."

Yemejten sonra Stephane Arcatievitch Kontes Lidia İvanovna'nın evinin yolunu tuttu.

Alexis Alexandrovitch'in paltosunu ve yanındaki garip görünümlü paltoyu gören Stephane Arcatievitch kapıcıya, "Kontesin yanında kim var? Bir Fransız mı?" diye sordu.

Kapıcı sert bir şekilde, "Alexis Alexandrovitch ve Kont Bezubof dedi.

Yukarı çıkarken "Prenses Miaghaya'nın hakkı varmış" dedi için718

den "Kontes Lidia ile iyi geçinmeli. Pomorsky'nin üzerinde çok etkisi var.

Hava aydınlık olmasına rağmen, Kontes'in odalarındaki pancurlar çekilmiş, lambalar yakılmıştı. Yuvarlak bir masanın yanında oturmuş olan Kontes ve Alexis Alexandrovitch alçak sesle konuşuyorlardı. Kısa boylu, zayıf, sarı benizli yakışıklı bir adam ilerde duruyor duvardaki resimlen inceliyordu. Adamın saçları yakasından aşağıya uzanıyordu. Kalçaları bir kadının gibi genişti.

Ev sahibesini ve Alexis Alexandrovitch'i selamlayan Stephane Arcatievitch. tanımadığı adama bakmaktan kendini alamadı.

Kontes tatlı bir şekilde, "Bay Landu" diyerek onları birbirine tanıştırdı.

Landu hemen başını çevirdi. Stephane Arcatievitch'e yaklaştı ve cansız elini onun avucuna bırakarak el

sıkıştıktan sonra hemen resimlerin bulunduğu tarafa gitti. Kontes ve Alexis Alexandrovitch, birbirlerine anlamlı bir şekilde bakiştılar.

Stephane Arcatievitch'e yer gösteren Kontes, "Sizi gördüğüme çok memnunum," dedi.

"Size Landu diye tanıttım onu," dedi. Fransıza bakarak, "nk Kont Bazuboz olarak tanınmaktan hoşlanmıyor."

"Evet tanıyorum kendisini," dedi Stephane Arcatievitch. "Kontes Bezubof u iyileştirdiğini duydum."

"Gidecek, burada kalmayacak," dedi Alexis Alexandrovitch.

Kontes, Stephane Arcatievitch'e bakarak, "Evet Paris'e gidecek, bir ses duymuş," dedi.

"yle mi?" dedi Stephane Arcatievitch. Bu garip insanlar arasında bir şeyler olduğunu ya da olacağını hissediyor ve bir hata yapmamaya çalışıyordu.

Bir aralık sustular. Sonra, Kontes Lidia, sanki asıl konuyu aacakmış gibi, gülümseyerek Stephane Arcatievitch'e hitap etti:

719

"Sizi uzun süredir tanırım. Daha yakından tanımak fırsatını ele geçirdiğim için memnunum. Ama iyi bir dost olmak için arkadaşınızın i dünyasına girmeniz gerekir. Korkarım size Alexis Alexandrovitch'e karşı böyle davramntyorsunuz. Ne kastettiğini anlıyorsunuz tabii."

Oblonsky den söz ettiklerini bilmediğini, genel bir şekilde konuşmak isteyerek; "Alexis Alexandrovitch'in durumunu anlıyorum bir bakıma..." dedi.

Ayağa kalkmış olan Stephane Arcatievitch'e sevgi dolu gözlerle bakan Kontes, "Alexis Alexandrovitch. ruhsal bir değişime uğradı. Bunu iyice farketmediğinizi sanıyorum," dedi.

Kontesin hangi bakanla daha iyi arkadaş olduğunu ve işi elde etmesi için etkileyebileceğini kestirmeye alışan Stephane Arcatievitch, Kontese samimi bir şekilde gülümseyerek, "Bu değişmeyi anlayabilirim, biz her zaman dost olmuşuzdur," dedi.

"Ruhunda meydana gelmiş olan değişiklik onun kendi cinslerini daha fazla sevmesine yol açıyor. Ama söylediklerimi anlamıyorsunuz galiba... ay ister misiniz?" dedi, tepsiyi uzatan uşağı bakışlarıyla işaret ederek:

"Belki haklısın. Başına gelen felâket..."

Sevgi dolu bakışlarını yine Stephane Arcadieievitch'e eviren Kontes, "Bu felâket, onun değişmiş olan benliğinde yepyeni mutluluk duygulan uyandırdı," dedi.

"Bakanların her ikisiyle konuşmasını bile rica edebilirim ona," diye düşündü Stephane Arcatievitch;

"şüphesiz haklısınız Kontes," diye cevap verdi. "Ama bu değişmeler çok kişisel şeylerdir. İnsanın en yakın arkadaşları bile söz edemez bundan."

"Hayır, bunlardan açık bir şekilde söz edip birbirimize yardım etmeliyiz"

"şüphesiz, doğru, ama inançlar arasında farklar vardır, sonra.."720

dedi Oblonsky gülümseyerek.

"Tanrısal bir gerçeğin söz konusu olduğu yerde fark yoktur."

"Evet, çok doğru ama..." diyerek, Stephane Arcatievitch şaşkın bir şekilde sustu. Dinden konuştuklarını en sonunda anlamıştı.

Lidia İvanovna'ya yaklaşan Alexis Alexandrovitch. "Birdenbire uyumaya başlayacak sanırım," dedi.

Stephane Arcatievitch çevresine bakındı. Landu oturmuştu. Başı önüne düşmüştü. Herkesin kendisine baktığını farkedince başını kaldırıp çocukça gülümsedi.

"İlgilenmeyin," dedi Kontes. Alexis Alexandrovitch'in oturması için bar sandalye çekti. Tam bu sırada bir uşak içeri girip bir mektup getirdi. Kontes zr diledi, hemen mektubu okuyup, şaşılacak kadar hızla bir cevap yazarak adama verdi. "Moskovalıların özellikle erkeklerin dine karşı çok ilgisiz olduklarına dikkat ettim," dedi.

"Moskovalıların çok dindar olduklarını sanırdım Kontes," dedi Stephane Arcatievitch.

"İnsan nasıl ilgisiz kalabilir. Bu konuyu henüz ele almadım. Benim için daha zamanın gelmemiş olduğunu sanıyorum," dedi Stephane Arcatievitch.

Kontes ve Alexis Alexandrovitch bakiştılar.

"Zamanın gelip gelmediğini bilemeyiz" dedi Alexis Alexandrovitch.

"şimdi değil," dedi Kontes Landu'ya bakarak. Adam onlara doğru ilerledi.

"İzin verir misiniz, konuşulanları dinleyeyim," dedi.

"Tabii, sizi rahatsız etmek istememiştim. şuraya oturun lütfen," dedi Kontes.

"nemli olan insanın aydınlığa gözlerinin kapanmamasıdır," diye ekledi Alexis Alexândrovitch.

Kontes kendinden geçmiş gibi gülerek, "Kalbimizde Tanrının var

721

lığını duyarak ne kadar mutlu olduğumuzu bir bilseniz." dedi.

Kendisini bir tek sözle işe tayin ettirebilecek olan bir insanın karşısında dinsizliğini ortaya dökemeyen Stephane Arcatievitch, iki yüzlülük ederek, "Bir insan bu kadar yükseklerle çıkmaya layık değildir çoğu zaman," dedi.

"Yani, günahların onu bundan alıkoyduğunu söylemek istiyorsunuz." dedi Kontes. "Yanlış bir düşüncedir bu. Gerçek dindar için günah yoktur." Başka bir mektupla içeri giren uşağa sözlü bir cevap vererek, "Yarın Grand Duchess'lerde dersiniz," dedi. "Çünkü dindarlar için günah yoktur," diye devam etti.

Okulda okuduğu din dersinden hatırladığı bir cümleyi söyledi Arcatievitch. "Ama uygulanmayan iman ölümdür."

"İncil'de bulunan bu söz çok yanlış anlaşılmış kötü sonuçlara yol açmıştır," dedi Alexis Alexandrovitch. "Bir yığın insan, inançtan alıkoymuştur.

"Tanrıya ulaşmaya çalışmak için ruh kurtarmak için işkenceler yapmak, bizim keşişlerin yanlış düşünceleridir," dedi Kontes. Oblonsky'e sarayda çevrelerinden utanan kızlara nasıl bakıp cesaret verirse öyle bakıyordu.

"Bizim için acı çeken İsa ve inancımız yüzünden kurtulmuşuzdur biz" dedi Alexis Alexandrovitch.

Kontes, Oblonsky'e İngilizce bilip bilmediğini sorduktan ve olumlu cevap aldıktan sonra, ayağa kalkarak kitap raflarına yaklaştı.

"Ona 'Emin ve mutlu'yu ya da 'Kanat altınday'ı okumak istiyorum," dedi. Kitabı bulup yerine oturduktan sonra, "Çok kısadır, gerçek inanca ve mutluluğa nasıl erişebileceğini anlatır." Tam okumaya başlayacağı sırada uşak geldi. "Bayan Brodzin mi, yarın saat ikide deyin." Cevap verirken parmağını kitabın arasına koymuştu "Marie Sanin'i biliyorsunuz. Tek çocuğunu kaybetmiş üzüntüden çılgına dönmüştü. Tanrıya ve imana dönünce avunmak imkânını buldu. Böylece gerçek 722

mutluluğu buldu."

"Evet, doğrusu..." dedi Stephane Arcatievitch. Kitap okunurken kendisine düzecek zaman kalacağını hesaplayıp memnun olmuştu "Bugün ondan bir şey istemesem daha iyi olur. Çam devirmeden çıkmayalım buradan şimdilik." diye düşündü.

"İngilizce bilmediğiniz için sıkılacaksınız," dedi Kontes Landu'ya "Ama kısadır."

Landu hafifçe gülümseyerek. "Anlarım biraz," dedi. Kontes ve Alexis Alexandrovitch anlamlı bir şekilde baktılar.

Stephane Arcatievitch bu garip konuşmaları duyunca sıkılmıştı. Petersburg'un bu karışık hayatından zevk alırdı. Ama sadece tanıdık olduğu çevrelerin ve insanların hayatındaki karışıklıktan zevk veriyordu ona. Yabancı olduğu bu çevre onu şaşırtıyor ve sıkıyordu. Kontesin okuduklarını dinlerken Landu'nun kendisine baktığını farkediyordu ve üzerinde bir ağırlık duyuyordu.

İpe sapa gelmez şeyler düşünüyordu. "Maria Senin çocuğunun öldüğüne memnun olmuş... Keşişler bilmiyor, ama Kontes biliyor... Başım neden böyle, konyaktan mı? Neyse bir pot kırmadım. Ama şimdi bir şey istemeyeyim. Bu okuduğu saçma şey de ne? Aksanı fena değil. Bu Landu'nun ne işi var?" Stephane Arcatievitch birden esnediğini farketti. Esnemesini önlemeye çalıştı. Bir aralık da dalar gibi oldu. Nerdeyse horlayacaktı. Kontes'in, "uyudu" dediği zaman kendine geldi. Çok utanmıştı, ama kendisinden değil, Landu'dan söz edildiğini anlamakta gecikmedi. Stephane Arcatievitch gibi, Fransız da uykuya dalmıştı. Kendisi uyuyakalmış olsaydı çok kızardı. Halbuki Landu'nun uyumasından hoşnut görünüyorlardı. Hele Kontes çok seviniyordu buna.

Arma Karenina

723

Ses çıkmasın diye eteklerini tutan Kontes, heyecandan Karenin demeyi unutarak, "Dostum, görüyorsunuz uyuyor, hadi elinizi verin ona." dedi yavaşça. İçeri giren uşağa. "Sus... Evde olmadığımı söyle," diye fısıldadı.

Fransız uyuyor ya da uyuyor gibi yapıyordu. Sandalyenin kenarından sarkan terli eli bir şeyi yakalamak ister gibi titriyordu. Alexis ses çıkarmadan kalkmak istediği halde masaya çarptı. Fransızın yanına gidip elini tuttu. Oblonsky olup bitenleri rüyada görmediğinden emin olmak için dikkatle bakıyordu. Hayır rüya değildi bu. Stephane Arcatievitch'in başı çatlayacak gibi oluyordu.

"Son gelen dışarı çıkmalı, çıkmalı..." dedi Fransız, gözlerini açmadan.

"Özür dilerim ne söylediğini duydunuz... saat ona doğru gelin. Daha doğrusu yarın gelin."

"Çıkmalı..." diye tekrar etti Fransız...

"Benden söz ediyor galiba," dedi Oblonsky. Böyle olduğunu anlayınca, hem kendi işini hem kardeşinin boşanma konusunu unuttu. Bir an önce kurtulmak istiyordu oradan. Parmaklarının ucuna basarak sıvıştı. Kendine gelebilmek için arabacıyla uzun zaman konuşup şakalaşması gerekti.

Son perde için gittiği Fransız tiyatrosunda ve şampanyasını içerken Stephane Arcatievitch sevdiği havayı bulur gibi oldu. Ama kendisine tam anlamıyla gelmemişti.

Pytor Oblonsky'lere geldiğinde (orada kalıyordu) Betsy'nin gönderdiği ve kendisini eve davet eden bir mektup buldu. Kaşlarını çatarak mektubu okuduğu sırada aşağıdan bir gürültü duydu.

Dışarı çıkınca gençliğe özenen Pytor Oblonsky'nin bulut gibi sarhoş olduğunu gördü. Stephane Arcatievitch'i görünce, uşaklara kendisini ayağa kaldırmalarını ve bırakmalarını söyledi. Sonra Stephane Arcatievitch'e tutunarak odasına çıktı. Akşamı nasıl geçirdiğini anlatır724

ken uyuya kaldı.

Stephane Arcatievitch çok üzüntülüydü. Her peyden öğreniyor ve sıkılıyordu. Kontes Lidia'nın evinde geçirdiği aksam hepsinden fazla canını sıkıyordu.

Ertesi gün Alexis Alexandrovitch'den son cevabı öğrendi. Kızkardeşiyle boşanmaya razı olmuyordu. Bu kararın Fransızın söylediği şeylerden kaynaklandığını anlamıştı.

Bahar geçmiş yaz gelmişti Wronsky ve Anna bu sıcak günleri sevmiyorlardı. Bulvardaki bütün ağaçlar yapraklanmalardı. Çok geçmeden yapraklar tozlarla kaplanmıştı. Çok daha önce Vozvizhenko'ya gitmeye karar vermişler, ama kararlarını gerçekleştirememişlerdi. Nefret ettikleri halde Moskova'da kalıyorlardı. Çünkü aralarında anlaşmaya yaramıyorlardı.

Anlaşmazlıkları iç sıkıntılarından ve tedirgin olmalarından kaynaklanıyordu. Anna Wronsky'nin kendisini daha az sevdiğini. Wronsky de onun yüzünden kendini sıkıntılı bir duruma sokmuş olduğunu düşünüyordu. Bunu açıkça söylemiyor, ama her fırsattan yararlanarak birbirlerine kanıtlamaya kalkıyorlardı.

Anna Wronsky'nin bütün varlığını sadece aşk bakımından görüyor ve bunun kendi varlığı üzerinde toplanması gerektiğini düşünüyordu. Kendisini az sevdiğine göre demek başka kadınlarla ilgileniyordu. Anna bu yüzden kıskançlığa başlamıştı. Wronsky ile ilgilenen bütün kadınlara karşı kıskançlık duyuyordu. Bir genç kızla evleneceğini ve kendini bırakacağını düşünerek bu hayal ürünü kıza da kıskanıyordu. Bu düşünce onu çileden çıkarmak için yeterliydi. Çünkü Wronsky bir gün Anna'ya, annesinin kendisini Prenses Sorokin ile evlenmeye ikna etmeye çalışacak kadar az tanıdığı söylemişti.

725

Anna ona kızıyor ve her şeyine bir suç buluyordu. Moskova'daki hayatının acılarından, Alexis Alexandrovitch'in kararsızlığından, yalnızlığından onu sorumlu tutuyordu. Kendisini sevmiş olsaydı, bütün bunlardan kurtarırdı. Taşrada olmayıp Moskova'da olmalarının nedeni de oydu. Yalnızlığı sevmiyordu. Arkadaşlarının yanında olmak istiyordu. Çocuğundan ayrılmasına da o neden olmuştu.

Hava kararmıştı. Anna, Wronsky'nin arkadaşlarıyla yemek yedikten sonra eve gelmesini bekliyordu. Çalışma odasında aşağı yukarı dolaşarak ve bir gün önceki kavgalarını düşünüyordu. Kavganın nereden çıktığını araştırmaya çalıştı. Anna kızlar için liseler açılmasının doğru olduğunu söylemiş, Wronsky bu düşünceyle alay etmişti. Bunların gereksiz olduğunu, örneğin Hannah'ın (Anna'nın yetiştirdiği İngiliz kız) fizik bilmesinin kendisi için yararlı bir şey olmayacağını söylemişti.

Wronsky'nin kendi düşünceleriyle alay ettiğini düşünen Anna ona cevap vermek istemiş ve "Beni gerçekten seven bir insan gibi anlayamayacağını biliyorum hiç olmazsa saygılı ol," demişti.

Bunun üzerine Wronsky, kızmış üzücü bir şey söylemişti. Anna ne cevap verdiğini hatırlamıyordu. Bu sırada Wronsky'nin onu üzmemek için başka bir söz daha söylediğini de hatırlıyordu.

"Bu kıza ilgi duymamı hiç anlamıyodum doğrusu. Anormal bir şey bu," demişti.

Wronsky'nin bu sözleri Anna'yı isyan ettirmeye yetmişti

"Sen sadece kaba ve maddi şeylerden anlarsın zaten," deyip odadan dışarı çıkmıştı.

Dün öğleden sonra Wronsky, Anna'yı görmeye gelince bu tartışmadan söz etmemişlerdi. Ama kavganın sona ermemiş olduğunu biliyordu.

O gün Wronsk, sabahdan beri evde değildi. Anna kendini yıkılmış ve zavallı bir insan gibi hissediyordu. Wronsky'i affetmişti bile. Bütün suçu kendisinde bulmuştu.726

"Çok kıskancım ben. Haksızlık ediyorum. Onunla barışmalıyım. Hemen köye gidelim," diye düşünüyordu.

Birden Wronsky'nin söylediği "Anormal" kelimesini hatırladı. "Çocuğumuzu sevmeyip. bir başkasının

çocuğunu sevmemden hoşlanmıyor. Sanki evlat sevgisi nedir biliyor mu? Hayır beni üzmemek istedi sadece. Mutlaka bir başka kadını seviyor" diye düşünmeye başladı.

Kendisini yatıştırmaya çalışırken, her zaman olduğu gibi yine sorunun başa döndüğünü ve eski öfkesine kapıldığını görüyordu. "Kendime hakim olamıyorum," dedi. "Bunlar yanlış düşünceler. Birbirimizi seviyoruz. Birkaç güne kadar boşanma izni de çıkacak. Rahat etmek güvencede olmak istiyorum. Suçun bende olduğunu söylerim ona. Yarın buradan uzaklaşırız.

Daha fazla düşünmemek için zili çaldı, eşyaları getirmelerini söyledi. Yol hazırlığı yapmak istiyordu.

Wronsky saat onda geldi.

Pişman olmuş bir insan tavrı takınarak, dışarı çıktı. Wronsky'i karşılarlarken, "İyi zaman geçirdin mi?" dedi.

Anna'nın neşeli olduğunu farkedenden Wronsky bundan memnun olarak, "Her zamanki gibi" diye cevap verdi.

"Ooo demek yolculuk var. Sevindim buna," dedi Wronsky eşyaları görerek.

"Evet, gidelim. Bugün biraz dolaştım. Hava ne kadar güzel. Mutlaka köye gitmeliyiz."

Benim istediğim de bu. Ceketimi değiştirip hemen geleyim. Çay söyle."

Wronsky odasına gitti.

"Sevindim buna," dedi. Konuşmasında iyimserlik yoktu.

727

Wronsky tekrar gelince. Anna daha önce düşündüğü cümleleri kullanarak nasıl geçirdiğini anlattı ona. Sonra köye gitme konusunu

açtı.

"Birdenbire geldi aklıma bu. Boşanma için neden burada bekleyelim. Bu boşanma konusunu artık duymak istemiyorum. Hayatımı etkilememeli bu. Aynı fikirde misin?"

Anna'nın heyecan dolu yüzüne tedirgin bir şekilde bakan Wronsky "Tabii," dedi.

"Sen ne yaptın? Kimler vardı orada?" dedi Anna biraz sustuktan

sonra.

Wronsky davetlilerin adlarını söyledi. "Yemek güzeldi. Kayık yarışı da ilgi çekiciydi. Ama Moskova'da yapılan her şeyde mutlak gülünç bir taraf vardır. Bu sefer de İsveç kraliçesinin yüzme öğretmeni olan bir kadın ortaya çıktı, yeteneklerini gösterdi."

"Nasıl? Yüzdü mü." dedi Anna kaşlarını çatarak.

"Evet saçma sapan kırmızı bir mayo vardı. Hem yaşlı, hem de çirkindi. Ne zaman hareket ediyoruz?"

"Ne saçma şey. Değişik bir stilde mi yüzdü?"

"Yok canım... Herkesin yüzdüğü gibi. Saçma bir şeydi bu... Evet ne zaman gidiyoruz?"

Anna kötü bir düşünceden kurtulmak ister gibi başını salladı.

"Mümkün olduğu kadar çabuk gidelim. Yarın hazırlananlayız. Öbür gün gidelim."

"Evet... bir dakika, öbür gün anneme gideceğim." Bunu söyler söylemez pişman oldu Wronsky. Anna'nın şüpheyile baktığını farkettiler. Onun şaşırdığını gören Anna şüphelerinin doğru olduğunu düşündü. Yanından uzaklaştı. Şimdi yüzme öğretmenin değil, Wronsky'nin annesinin komşusu olan Prenses Sorokin'i düşünüyordu.

"Yarın gidemez misin oraya?"

"Hayır, yarın para konusunu halletmeliyim."728

"Öyleyse gitmeyeceğiz demektir."

"Neden gitmeyelim?"

"Daha geç gidemem. Ya Pazartesi gideriz ya da hiç gitmeyiz."

"Neden?" dedi Wronsky şaşırmış gibi yaparak, "Anlamsız bir şey bu."

"Evet çok anlamsız. Çünkü sen benim hayatımı anlamak istemiyorsun. Hannah'a karşı duyduğum sevginin yapmacık olduğunu söylüyorsun. Dün kızımı sevmeyip, bu çocuğu sevmemin anormal olduğunu söyledin. Benim normal bir hayatım var mı sanki?"

Anna sakın olamayacağını açıkça görüyordu. Ama Wronsky'e haksız olduğunu söylemekten kendini alamıyordu.

"Ben böyle bir şey söylemedim. Bu kız birdenbire sevmeni anlamadığımı söyledim..."

"Hem yalan söylemediğini ileri sürersin, hem de gerçeği söylemezsin."

Wronsky öfkesine hakim olarak. "Ben yalan söylemem. Bununla da gurur duymam," dedi. "Sen saygı duyamıyorsan..."

"Saygı aşkın yokluğunu kapamak için uydurulmuştur... Beni artık sevmiyorsun, bunu açıkça söylemem daha namuslu bir hareket olur."

Wronsky sandalyesinden kalkıp Anna'nın karşısına geçerek. "Artık bu kadarı fazla," dedi. Tane tane konuşarak devam etti. "Benim sabrımın da sınırları var. Niye bunu, dernek istiyorsunuz?" Wronsky'nin zalim yüzüne ve nefret dolu gözlerine bakan, Anna: "Boşanma izni alınmadı mı?" "Henüz bir sonuca varmadığını söylüyor. Bir iki güne kadar cevabı alacakmış, işte oku..." Anna titreyen ellerle alıp telgrafı okudu. Wronsky'nin dediği gibiydi. Yalnız sonunda, "Az ümit var, elimden gelen her şeyi yapacağım," diye yazılıydı. "Boşanmak konusuna önem vermediğini söylemişti sana. Bunu

729

benden saklamana gerek yoktu." dedi kızarak. "Kadınlarla mektuplaşmasını da benden saklıyor belki." diye düşündü.

"Yaşvin bu akşam Voytof ile birlikte gelecek," dedi Wronsky.

Anna konunun böyle birden değiştirilmesinden hoşlanmamıştı. "Bu boşanma haberinin beni etkileyeceğini nereden çıkardın. Buna önem vermediğimi sana söylemiştim. Senin dönem vermemen gerek," dedi Anna.

"Ben her şeyin düzenli belirli olmasından hoşlanırım." "Düzen görünüşte değil aşkın kendisindedir," dedi Anna. Wronsky'nin soğuk bir şekilde konuşmasından tedirgin oluyordu. "Bunu neden istiyorsun?"

"Tanrım, yine aşktan söz etmeye başladı," diye düşündü. Anna, "Bununla ne demek istiyorsun?" dedi.

"Şunu demek istiyorum..." diye başlarken kendini toparladı. "Benden ne istediğini sormak istiyorum."

Anna söylenmeyen sözlerin hepsini anlamıştı. "Bütün istediğimin benî terketmemendir," dedi. "Ama asıl istediğim sevgidir. Fakat bunun zerresini göremiyorum. O zaman her şey bitti demektir." Kapıya doğru ilerledi.

Wronsky, Anna'nın elini tutarak, "Dur... dur..." dedi. "Ne oluyor? Üç gün sonra gidelim dedim. Sen kalkıp benim şerefsiz bir adam olduğumu ileri sürdün."

"Evet, her şeyini benim için feda etmiş olduğunu söyleyen bir adam için yine aynı şeyi söylerim," dedi Anna. Eski bir tartışmalarını hatırlamıştı. "Bu şerefsizlikten de beter, kalpsizliktir bu..."

Anna'nın elini hemen bırakan Wronsky, "Her şeyin bir sınırı vardır," diye bağırıyordu.

Anna sesini çıkarmadan, sendeler gibi yürüyerek, odadan çıktı. "Benden nefret ettiği besbelli. Başka bir kadını seviyor," diye düşündü odasına girerken. "Sevgi diye bir şey kalmadı. Her şey bitti artık," di730

ye aklından geçirdi.

Aynanın önünde alçak bir sandalyeye oturarak, "Peki ama nasıl bitecek?" dedi kendi kendine.

Kendisini yetiştirmiş olan halasının mı yoksa Dolly'nin mi yanına gitmesi gerektiğini, Wronsky'nin şimdi odada yapayalnız ne yaptığını, bunun son kavga olup olmadığını, Petersburg'daki tanıdıkların ne söyleyeceklerini, Alexis Alexandrovitch'in ne düşüneceğini ve birçok olasılıkları düşünmeye başladı. Ama bunları şöyle bir düşünüp geçiyordu. Annie'yi doğurduğu zamanı ve p zaman pençesinden kurtulamadığı bir duyguyu hatırladı. "Neden öldün?" O sıralarda duyup düşündükleri birden kafasının içine üşüştü. Asıl istediğini birden tam anlamıyla şekilde kavramıştı. Evet yalnız bu düşünce kurtarabilirdi onu. "Evet... Ölmek..." Alexis Aie Alexandrovitch'in, Seryoz'a'mn, kendimin duyduğu utanç ancak bu şekilde ortadan kalkabilir. Bundan o da acı çekecek, beni düşünecek, diye düşündü.

Kendi zavallılığını düşünüp gülümsüyor, sol elindeki yüzüklerle oynayarak, ölümünden sonra Wronsky'nin neler duyacağını anlamaya çalışıyordu.

Ayak sesleri duydu. Wronsky geliyordu. Başını çevirmeden öylece durdu.

Wronsky yanına gelip, elini tutarak, tatlı bir sesle:

"Anna, madem istiyorsun, öbür gün gidelim. Her şeyi kabul ederim ben," dedi. Anna cevap vermedi

"Ne var?"

"Biliyorsun," dedi. Birden kendisini tutamayıp hıçkırmaya başladı.

"Bırak beni... Yarın gideceğim. Kimim ben? Ahlâksız bir kadın... Senin başına bela oluyorum. İstemiyorum bunu. Seni rahat bırakacağım. Beni sevmiyorsun, bir başkasını seviyorsun."

Wronsky onu yatıştırmaya çalıştı. Kıskançlığının boşuna olduğu

731

nu ve kendisinden başka kimseyi sevmediğini söyledi.

"Anna neden üzüyorsun kendini?" dedi ellerini öperek. Wronsky'nin yüzü değişmişti. Anna onun ağladığı ve gözyaşlarının ellerini ıslattığını hissetti. Kıskançlığı birden derin bir sevgi haline girdi. Kollarını Wronsky'nin boynuna dolayıp başını, boynunu, ellerini öpmeye başladı...

Artık barışmış olduklarını anlayan Anna sabahtan yolculuk hazırlıklarına başlamıştı. Salı mı, Pazartesi mi gidecekleri belli değildi. Bu karan birbirlerine bırakmışlardı. Buna rağmen Anna eşyaları hazırlıyordu. Wronsky içeri girerek, "Gidip, hemen annemi görecğim. Yegrov'lara para gönderebilir bana. Yarın gidebiliriz," dedi.

Anna çok neşeli olduğu halde bu sözleri duyunca sinirlendi.

"O zaman o kadar hazır olamam ben," dedi Anna. "Benim istediğim gibi olmayacak, senin dediğin gibi yapalım. Yemek odasına git ben geliyorum."

Anna yemek odasına girdiği zaman Wronsky büfteğini yemekle meşguldü.

Wronsky'nin yanına oturarak, "Bu odalardan ne kadar nefret ettiğimi tahmin edemezsin," dedi. "Hiçbir özelliği yok buranın. Hele duvardaki kâğıtlar çok kötü. Vozdvizhenko'yu o kadar özledim ki... Atları gönderdin mi?"

"Hayır bizden sonra getirecekler onları. Nereye gidiyorsun sen?"

Anna neşeyle, "Biraz alış veriş yapacağım," dedi. Ama yüzü birden değişti. Wronsky'nin uşağı gelmiş bir telgraf makbuzunu istemişti. Bu normal bir şeydi. Ama Anna, Wronsky'nin şaşırarak, makbuzun çalışma odasında olduğunu söylediğini farketmişti.

"Yarın bütün işlerimiz bitmiş olacak..."732

"Telgraf kimden geldi?"

"Stiva'dan." dedi.

"Bana neden göstermedin? Stiva ile benim aramda sır olabilir mi?"

Wronsky uşağı çağırıp, telgrafı getirmesini söyledi.

"Stiva'yı bilirsin, olur olmaz telgraf çeker. Bir iş sonuca ulaşmadıkça telgraf çekmeye ne gerek var?"

Wronsky.

"Senin için, gelecekteki çocukların için..."

"Çocuğumuz falan olmayacak."

"Yazık..." dedi Wronsky.

Anna Wronsky'nin biraz önce söylediklerini unutmış gibi, "Benim için değil çocuklar için istiyorsun bunu," dedi.

Çocuk konusu yüzünden uzun süredir tartışıyorlardı. Anna onun çocuk istemesinden güzelliğini fark etmemesinden ileri geldiğini düşünüyordu.

Wronsky sanki acı çekiyormuş gibi kaşlarını çatarak, "Senin için her şeyden önce senin için," diye sözlerini tekrar etti. "Sıkıntılarının, durumun karışıklığından geldiğini düşünmüştüm."

Wronsky'nin sözlerine değil konuşma biçimine ve soğukluğuna dikkat eden Anna. "İşte, benden nefret ettiğini saklamak zahmetine bile girişmiyor," diye düşündü.

"Sıkıntılarının bundan gelmiyor. Tamamen sana bağlı olmam, senin elinde olmam beni sıkıntıya düşürmez..."

Wronsky, düşüncesini açıklamak istiyordu. "Anlamak istemiyorsun. Düzensizlik senin beni serbest sanmanda," dedi.

"Bu bakımdan hiç merak etme," dedi Anna. Sonra dönerek kahvesini içmeye başladı.

Fincanı elinde tutarken, serçe parmağını öteki parmaklarından ayırıyordu. Bir iki yudum içtikten sonra Wronsky'e baktı. Parmağının

733

duruşundan. kahveyi yudumlarken çıkardığı sestten nefret ettiği yüzünden belli oluyordu.

Elleri titreyen Anna. "Annenin sana ne gibi bir eş seçtiğinden bana ne?" dedi.

"Bundan söz etmiyorduk biz."

"Bundan söz ediyoruz. Kim olursa olsun kalpsiz bir kadına karşı saygı duyamam ben."

"Annemden saygıyla söz etmelisin, Anna."

"Çocuğunun nasıl mutlu olacağına önem vermeyen bir kadın kalpsizin biridir."

Wronsk, kızmaya başlamıştı, "Annemden böyle söz etmemeni rica ettim," dedi.

Anna ona bakarak bir gün önce nasıl barışmış olduklarını aklından geçirdi.

"Anneni sevmiyorsun sen. bütün bunlar lâftan ibaret," dedi.

"Böyle olsa bile, senin..."

"Ne yapacağıma karar vermem gerekiyor, değil mi, verdim zaten..." Anna bunları söyledikten sonra çıkacaktı. Bu sırada içeri Yavşin girdi. Anna onu selamlayarak odada kaldı.

Kendisini toparlamaya çalıştı. Oturarak misafiriyle konuşmaya başladı.

"Nasılsınız? Kazandığınız paraları aldınız mı bari?" dedi Anna...

"Hepsini almadım, ama bir kısmını alacağımı sanıyorum," dedi Yaşvin. Kavga ettiklerini anlamıştı. "Ne zaman hareket ediyorsunuz?" dedi.

"Yarın değil öbür gün, sanırım..." dedi Wronsky.

"Karar verildi," dedi Anna Wronsky'e bakarak. Barışmalarının imkânsız olduğunu anlatmak istiyordu.

"Pyevtsof'a acımadınız mı?" dedi Anna Yaşvin'le konuşmaya devam ederek.734

"Bu soruyu hiç kendime sormadım. Anna Arcadieвна. Kumar oynadığı zaman, sırtımdaki gömleği bile almak ister. Zâten işin tadı da burada. Şimdi ben zenginim, yarın beş parasız kalabilirim." "Peki evli olsaydınız ne olurdu?"

"Zaten bunun için evlenmiyorum," dedi Yaşvin. gülümseyerek. "Helsingfors ne oluyor peki?" dedi Wronsky, Anna'nın yüzüne bakarak.

Anna, Yaşvin'e "Gerçekten aşık mısınız?" dedi. "Birçok kez aşık oldum. Ama iskambil kâğıtları benim için çok daha önemlidir."

Anna, "Helsingfors için de mi aynı şekilde düşünüyorsunuz?" diyecekti. Ama Wronsky'nin kullandığı kelimeyi söylememek için bundan vazgeçti.

Bu sırada, atı satın alacak olan Vyotof içeri girdi. Anna odadan çıktı.

Evden çıkmadan önce Wronsky, Anna'nın odasına geldi. Anna önce masanın üzerinde bir şeye bakıyormuş gibi yaptı. Sonra bu hareketinden utanarak, Wronsky'nin gözlerinin içine baktı. Fransızca konuşarak, "Ne istiyorsun?" dedi. "Gambetta'nın garantisini alacağım. Sattım onu." Bunları söylerken sanki tartışmalarının faydası olduğunu anlamak istiyor gibiydi.

"Suç bende değil." diye düşündü Wronsky. "Acı çekmek istiyorsa çeksin." Tam kapıdan çıkacağı sırada Anna'nın bembeyaz yüzünü ve titrek dudaklarını aynada gördü. Bir şeyler söyleyip onu yatıştırmak istedi. Ama ayakları sanki odadan dışarı çıkarıyordu onu. Bütün günü dışarda geçirdi. Eve döndüğü zaman hizmetçi kız Anna Arcadieвна'nın başının ağrıdığını ve yanına gelmesi için kendisinden rica ettiğini bildirdi.

735

Dargınlıkları ilk defa beli olmuştu. Bu yalnız kavga değil, aralarındaki soğukluğun ortaya çıkmasıydı. Garantiyi almak için odaya geldiği zaman Wronsky taş yürekli ve yabancı bir insan gibi davranmamış mıydı? Ona karşı sadece soğuk davranmakla kalmıyor, nefretini de belli ediyordu. Bir kadını sevdiği besbelliydi.

Anna onun söylediği ve söylemek istediği kelimelerin hepsini aklından geçiriyor, öfkeden deliye dönüyordu.

"Seni alıkoymuyorum. Madem ki kocandan ayrılmak istemiyorsun ona geri dönebilirsin. Kaç para istersen vereyim," demek istemiş olabilirdi.

Anna Wronsky'nin kendisine en ağır ve kaba sözleri söylemiş olduğunu düşünüyor ve onu bu yüzden affetmiyordu.

Ama biraz sonra. "Dün, beni sevdiğini söylemedi mi? Her zamanki gibi boş yere üzülüyor muyum yoksa?" diyordu.

Dışarı çıktığı iki saat dışında, Anna o gün sabahdan akşama kadar aralarında her şeyin bitip bitmediğini düşündü durdu. Wronsky'i akşama kadar beklemişti. Hizmetçiye başının ağrıdığını söyledikten sonra, "Rica ettiğim halde gelip beni görse, bana halâ aşık olduğunu göstermiş olacak. Gelmezse her şey bitti demektir... O zaman ne yapacağımı biliyorum."

Akşam üzeri Wronsky'nin geldiğini duydu. Hizmetçiyle konuştuktan sonra kendi odasına gittiğini anladı. Demek ki artık her şey bitmişti.

Ölüm, gözünün önünde bütün açıklığıyla belirliyordu. Wronsky'nin kalbini yeniden kazandıracak ve ona gereken cezayı verecek tek araç ölümdü.

Vozdvizenko'ya gitmek ya da gitmek, kocasından boşanmak ya da boşanmamak onun için artık önemli değildi. Wronsky'i cezalandırmaktan başka bir şey düşünmüyordu. Her zamanki ilaç dozunu aldıktan sonra, bütün şeyeyi içmesi gibi basit en kolay bir hareketin ölümü736

ne neden olabileceğini düşündü. Sonra bu durumda Wronsky'nin ne kadar acı çekeceğini düşünüp memnun oldu. Yatakta sırtüstü yatmıştı. Bir tek mumun aydınlattığı yarı karanlık tavanın işlemelerine bakarak. Wronsky için bir anıdan başka hiçbir şey olmayacağı zaman, onun neler duyacağını kestirmeye çalışıyordu. Birden tavandaki gölgeler oynamaya ileri geri gitmeye başladılar. Sonra hepsi birleşerek ortalığı karanlığa boğdular. Anna: "Ölüm!" diye inledi. Öyle korkmuştu ki. birkaç saniye nerede olduğunu

bile hatırlayamadı. Titreyen ellerle yanıp tükenen murnun yerine bir başkasını yaktı. "Hayır, hayır yaşamalıyım," diye düşündü. "Birbirimizi seviyoruz. Neden ölecekmişim..." Korkudan sıyrılmak için Wronsky'nin odasına gitti.

Wronsky, tamamen uykuya dalmıştı. Anna onu uyurken seyretmekten heyecanlanır, ağlayacak gibi olurdu. Kendisine yine soğuk bir şekilde bakacağından korktuğu için onu uyandırmaya kalkışmadı, tekrar odasına döndü, yeniden ilaç aldıktan sonra tekrar uykuya daldı. Ama bu bir çeşit yarı uyanıklık haliydi.

Sabahleyin korkunç bir kâbus görerek uyandı. Aynı kâbusu Wronsky ile yaşamaya başlamadan önce de görmüştü. Ufak tefek, pis sakallı birisi, anlaşılmaz Fransızca sözler söyleyerek, ellerindeki demirlerle bir şeyle yapıyordu. Her kâbus görüşünde (Kâbusun korkunçluğu buradan geliyordu) bu adamın sanki kendisi orada yokmuş gibi. hareket ettiğini, demirlerle vücudunun üzerinde korkunç şeyler yaptığını görüyordu. Ter içinde uyandı.

Uyandığı zaman, bir gün öncesini sanki bir sis içindeymiş gibi belirsiz bir şekilde hatırladı.

Küçük bir kavgaydı bu. Daha önce de oldu. Yarın birlikte buradan uzaklaşırız," dedi kendi kendine. Çalışma odasında olduğunu öğrenince hemen Wronsky'nin yanına gitmek istedi. Ama bir araba sesi duyunca pencereden baktı. Leylak rengi elbiseler giyinmiş bir genç kız kapıyı çalan bir uşağa bir şeyler söylüyordu. Salonda küçük bir konuş

Anna Kareniria

737

madan sonra birisi gelip Wronsky'e haber verdi. Wronsky aşağı inerek genç kızla gülümseyerek konuştu ve onun uzattığı bir paketi aldı. Araba hızla ilerledi. Wronsky adeta koşar gibi yukarı çıktı.

Gözlerinin önündeki sis sanki dağılmıştı. Gaibi dayanılmaz bir acıyla doldu. Bu evde bir gün daha fazla kalmakla ne büyük bir hata etmişti... Kararını bildirmek için Wronsky'nin odasına gitti.

Yüzündeki ciddi ve üzüntülü ifadeyi farketmemeyen Wronsky, "Bayan Sorokin ile kızı, annemin gönderdiği para ve evrakı getirdiler. Senin başın nasıl oldu, ağrısı geçti mi?" dedi.

Anna, odanın tam ortasında durup onun gözlerinin içine baktı. Wronsky de kaşlarını çatıp ona baktı. Sonra önündeki mektubu okumaya devam etti. Anna dönüp odadan çıkmaya hazırlanıyordu. Wronsky istese onu çağırabilirdi. Ama sesini çıkarmıyordu. Tam kapıdan çıkacağı sırada:

"Haa, yarın gidiyoruz, değil mi?", diye sordu Anna'ya.

Anna arkasına dönerek, "Sen gidersin, ben gitmeyeceğim," dedi.

"Anna böyle devam edemeyiz."

"Sen gidersin istersen," diye tekrar etti Anna.

"Bu durum dayanılmaz bir hal aldı..."

"Çok pişman olacaksın..." dedikten sonra Anna dışarı çıktı. Bu kelimeler o kadar umutsuz bir şekilde söylenmişti ki, Wronsky hemen ayağa fırlayıp Anna'nın arkasından gitmek, onu durdurmak istedi. Ama bu şekilde tehdit edilmesi öfkelen diriyordu onu. "Her şeyi denedim. En iyisi fazla üzerine düşmemek," diye düşündü. Şehre inmeye ve imza almak için annesini görmeye gitmek için hazırlanmaya başladı.

Anna onun ayak seslerini duydu. Oturma odasında duruyor, ama gelip Anna'yı görmüyordu. Uşağa emir vererek, Vytof gelecek olursa atı vermelerini, söyledi. Sonra kapıdan çıkarak arabaya doğru ilerledi. Tam o sırada uşak, unutmış olduğu eldivenlerini getirdi. Pencerele 738

bakmadan, arabaya binerek, arabacıya bir şeyler söyledi. Çok geçmeden gözden kayboldu.

Anna, pencerenin yanında durmuştu. "Gitti, her şey bitti artık," diye mırıldanıyordu. Birden geceleyin mum söndüğü sırada duduklarını ve gördüğü kâbusu hatırladı. İçi korkuyla doldu.

"Hayır olmaz bu," dedi anna. Yalnız kalmaktan korkmuş zili çalarak çağırılmış olduğu uşağın gelmesini bile bekleyemeden dışarıya fırlamıştı, uşağa:

"Kontun nereye gittiğini öğren," dedi. Uşak Kontun atları görmeye gittiğini söyledi.

"Kont hazretleri, dışarı çıkmak isterseniz, arabanın hemen geri gönderileceğini söylediler."

"Peki bir haber göndereceğim. Mihail bu haberi hemen atların bulunduğu yere götürsün. Acele etsin."

Oturup hemen bir iki satır yazdı:

"Haksızlık ettim, sana her şeyi açıklayacağım. Lütfen geri dön. Korkuyorum."

Zarfı mühürleyip uşağa verdi.

Yalnız kalmaktan korkuyordu. Hemen öğretmenlerin bulunduğu yere gitti.

Kıvrıkcık saçlı, pembe yanaklı çocuğunu görünce, Serge'i hatırladı. "Hiç ona benzemiyor. Bu değil o, bu değil," dedi kendi kendine. Serge'yi orada bulmayı bekliyordu sanki. Küçük kız önündeki masaya durmadan vuruyor ve annesine ilgisizce bakıyordu. Yola çıkacaklarını söyledikten sonra, Anna çocukla oynamaya başladı. Ama çocuğun gülüşü Wronsky'i o kadar hatırlatıyordu ki, Anna göz yaşlarını tutup

oradan hemen uzaklaştı.

739

"Her şey bitti mi? Hayır sanmam," diye düşünmeye başladı. "Peki geldiği zaman, o soğuk bakışını nasıl açıklayacak..."

Saatine baktı. Yirmi dakika geçmişti. "Notu alınıp geri dönüyordu. On dakika sonra burada olur. Peki gelmezse ne olacak? Bu olamaz. Beni böyle gözleri yaşlı görmesin. Saçlarımı taradım mı acaba?" Elleriyile saçlarına dokundu. "Taramışım, ne zaman taradığımı hatırlamıyorum bile, kendisine korkak bir şekilde aynadan bakan şişmiş yüzü görünce: "Bu da kim?" diye düşündü. "Benim bu!" dedi korku içinde. Anuşka'nın süpürdüğü yatak odasına girer, "Deliriyor muyum yoksa? Ne oluyor bana?" diye düşünüyordu. "Anuşka," diyerek hizmetçinin önünde durdu. Ne söyleyeceğini bilmiyordu.

Hizmetçi sanki onun söylediğini anlamış gibi:

"Darya Alexandrovna'ya mı? Evet gideceğim."

"Onbeş dakika sonra gelecek, onbeş dakika sonra!" Saatine bakmaya başladı. "Nasıl oluyor da beni bırakmaya gönlü razı oluyor. "Pencerenin önüne gidip dışarıya bakmaya başladı. Onun ne zaman geleceğini kestirmeye çalışıyordu. Arabanın geldiğini gördü. Ama kimse dışarı çıkmamıştı. Haberci arabayla geri gelmişti. Anna aşağıya indi.

"Kontu bulamadık, aşağı şehir yolundan gitmiş."

Tatlı yüzü Mihail'e, "Ne söylüyorsunuz siz?" dedi.

"Demek ki mektubu almadı," diye düşündü.

"Doğru Kontes Wronsky'nin evine git. Bana mutlaka cevap getirmelisin."

"Peki ben ne yapacağım?" diye düşündü. "Evet Dolly'nin yanına gitmeliyim. Bu çok doğru olur. Yoksa çıldıracağım. Telgraf çekmeliyim." Hemen bir telgraf yazdı: "Sizinle mutlaka görüşmeliyim. Hemen gelin." Giyinip hazırlandıktan sonra kendisine sevgile bakan Anuşka'ya dönerek:740

"Anuşka söyle bakayım, ne yapmalıyım?" diye sordu.

"Anna Arcadievna kendinizi neden bu kadar üzüyorsunuz? Çıkıp biraz dolaşın."

"Evet gideyim. Bir telgraf gelirse, Darya Alexandrovna'nın evine yollarsınız... Ya da ben gelirim kendim."

Gönlünde olup bitenleri düşününce, "Evet dışarı çıkmalıyım. Gezmeliyim biraz. Bu evde durmamalıyım," dedi kendi kendine.

Arabacı yerine geçmeden önce, "Nereye gideceğiz efendim," dedi.

"Z.namenka'ya.....Oblonsky'lere..."

Güneşli güzel bir gündü. Biraz önce dinen yağmur bu güzel Mayıs gününde adeta pırıl pırıl etmişti. Saat üçe geliyordu. Sokaklar çok kalabalıktı.

Rahat arabanın içinde oturan ve tertemiz havayı içine çeken Anna bir gün önceki olayları evde olduğundan daha farklı görüyordu şimdi. Ölümü eskisi gibi bunca açıklığı ve korkunçluğu içinde görmüyor, hatta kaçınılmaz bir şey olduğunu da düşünüyordu. Kendisini ne kadar küçük düşürmüş olduğunu düşünüyor. "Ona yalvarmasam olmaz mıydı? Onsuz yaşayamam mı sanki?" diyordu kendi kendine. Bu soruya cevap vermeden, yol boyunca ilerliyor, kenardaki dükkânların tabelalarını okumaktan da geri kalmıyordu. "Büro, noterlik, dış cerrahı... "Hepsini anlatacağım Dolly'e. Zaten Wronsky'i sevmez o... Onun verdiği öğütlere uygun olarak hareket edeceğim. Kendimi Wronsky'nin ellerine bırakacak değilim. Filipof; çörekçi. Bu hamurda^Petersbourg'a gönderdiklerini söylerler. Moskova'nın suyu çok iyidir. Mitistchen'den baharlar... Çörekler!..

On yedi yaşındayken halası ile birlikte Troitsa gidişini hatırladı. "O kırmızı elli kız ben miydim? O zaman çok önemli bulduğum bir

741

çok şeyler bugün nasıl gözümde düştü. Bu kadar küçük düşeceğim aklıma gelir miydi? Pişman edeceğim onu. Ne kötü bir korku bu... Durmadan birşeyler boyar, inşaat yaparlar..." "Modalar ve elbiseler" yazılı bir tabelayı okudu. Bir adamın kendisine selam verdiğini farketti. Anuşka'nın kocasıydı bu. "Korkunç olan insanın geçmişini koparıp atamaması. Ama insan geçmişle ilgili anılarını saklayabilir, onları gömebilir. Ben de öyle yapacağım." Sonra Alexis Alexandrovitch'i ve onu aklından'nasıl çıkarmış ve unutmuş olduğunu düşündü. "Dolly ikinci kocamdan da ayrıldığını ve hata etmekte olduğumu söyleyecek. Sanki hata etmek benim umrumda... Elimden başka türlü gelmez ki..." Birden ağlamak istedi. Hemen arkasından, gördüğü iki kızın neden gülümseyip durduklarını anlamaya çalıştı. "Aşk yüzünderdir belki. Aşkın ne kadar sıkıntılı bir şey olduğunu bilseler... Bulvar... İşte çocuklar oynuyor. Serge... Her şeyi kaybettiğim gibi onu da

kaybettim. Evet gelmezse her şeyi kaybettim demektir. Belki tren yüzünden geç kalmış şimdi gelmiştir. Af dileyecek değilim. Hayır hemen, Dolly'e gidip her şeyi söyleyeceğim. Çok mutsuzum bunu hak ettim biliyorum.... Ama çok mutsuzum. Bana yardım et. Bu arabaya binmem ne iğrenç bir şey... Hepsi onun malı. Ama onu bir daha görmeyeceğim." Merdivenleri, Dolly'e söyleyeceği sözleri düşünüp acı çekerek çıktı.

Salonda, "Dolly'nin yanında kimse var mı?" diye sordu.

Uşak, "Katerina Alexandrovna, Levine var" diye cevap verdi.

"Wronsky'nin aşık olduğu kız," dedi Anna kendi kendine. "Onunla evlenmediğine pişmandır, tatlı bir anı olarak düşünür onu. Oysa benden nefret ediyor.

Anna'nın geldiği sırada, Dolly ve Kitty yeni doğan bebeğin bakılması konusunda konuşuyorlardı. Dolly aşağı inerek Anna'yı yalnız başına karşıladı.

"Demek henüz buradan gitmediniz. Gelip, seni görmek istiyordum"742

Stiva'dan bir mektup aldım."

Kitty'nin yanına gelip gelmediğine bakan Anna, "Bize de bir telgraf gönderdi," dedi.

"Tam olarak istediğini elde edememiş. Ama elinden geleni yapacağını yazıyor."

"Yalnız değilsin galiba... Mektubu görebilir miyim?"

"Evet, Kitty var," dedi. Dolly sıkılarak. "Çok hasta."

"Duydum bunu... Mektubu görebilir miyim?"

"Hemen getireyim... Reddetmiş sayılmaz. Stiva çok umutlu görü

/

nüyor."

"Ben hiç öyle değilim. Hatta gerçekleşmesini bile istemiyorum."

Anna, yalnız kalınca, "Yoksa Kitty beni görmek istemiyor mu?" diye düşündü. "Belki hakkı var. Ama onun böyle hareket etmemesi gerekirdi. Saygı değer bir kadının benimle konuşmak istemeyeceğini biliyorum. Her şeyimi ona feda etmiş olduğumu biliyorum. İşte karşılığını gördüm. Ondan öyle nefret ediyorum ki... Burada ne işim var. Ne kadar zavallıyım..." Yandaki odada konuşan Kitty ve Dolly'nin seslerini duydu. "Dolly'e ne söyleyeceğim? Kitty'nin halimi görüp bana yüksekte bakmasına dayanabilecek miyim? Zaten Dolly anlamaz ki... Kitty'e her şeyi ve herkesi nasıl küçümsediğimi göstermem daha doğru olur."

Dolly mektupla birlikte içeri girdi. Anna sesini çıkarmadan okuduktan sonra, mektubu Dolly'e geri verdi.

"Bunların hepsini biliyorum. Vız gelir bana..."

"Yok canım, işler yoluna girecek, neden böyle söylüyorsun?" dedi.

Dolly, Anna'yı hiç bu kadar sinirli görmemişti. "Ne zaman gidiyorsunuz?"

Anna gözlerini yarı kapayarak önüne baktı. Cevap vermedi.

Kapıdan tarafa bakıp kızarak, "Neden benden kaçıyor?" dedi.

743

"Kaçmıyor. Çocuğuna süt veriyordu. Durumu pek iyi değil." dedi Dolly. Yalan söylemeyi beceremiyordu. "İşte geldi."

Anna'nın geldiğini öğrenince Kitty onunla görüşmek istememişti, ama Dolly görüşmesi için ikna etmişti onu. Kendini toparlayıp içeri giren Kitty, Anna'ya yaklaştı, kızarak elini uzattı. Titrek bir sesle, "Sizi gördüğüme çok memnun oldum," dedi.

Kitty bu kötü kadına, hem sert, hem de iyi davranmak istiyor, ne yapacağını bilmiyordu. Anna'nın güzel yüzünü görünce içinde sertlikten eser kalmadı.

"Benimle konuşmak istemeseydiniz şaşırırdım. Her şeye alıştım artık. Hastaydınız değil mi? Ne kadar değişmişsiniz," dedi Anna.

Kitty Anna'nın kendisine bir düşman gibi baktığını hissetmişti. Bu davranışın Anna'nın içinde bulunduğu zor durumdan doğduğunu düşünüp onun adına üzüldü.

Kitty'nin hastalığından, bebekten, Stiva'dan söz ettiler. Anna'nın bunların hiçbirisi ile ilgilenmediği belli oluyordu.

"Sizinle vedalaşmaya gelmiştim," dedi Anna.

"Peki ne zaman gidiyorsunuz?"

Anna cevap vermedi. Kitty'e dönerek:

"Sizi gördüğüme çok sevindim," dedi. "Herkes, hatta beni görmeye gelen kocanız bile sizden övgüyle sözetti. Kocanızı çok beğendim," diye ilave etti. Bu sözleri kötü bir niyetle söylediği belliydi. "Şimdi nerede?"

Kitty kızarak, "Köyde," diye cevap verdi.

"Selamlarımı söyleyin, unutmayın sakın..."

Kitty ona acıyan gözlerle bakarak, saf bir şekilde, "Söylerim merak etmeyin," dedi.

"Allahaismarladık Dolly..." Anna, Dolly ile öpüştükten ve Kitty'nin elini sıktıktan sonra, hızla dışarı çıktı.

Kitty kızkardeşi ile yalnız kalınca, "Yine eskisi kadar güzel ve se744

vimli, ama çok acıklı bir durumu var," dedi.

"Evet onu hiç böyle görmemiştim. Birlikte salona çıktığımız zaman ağlayacak gibi bir hali vardı."

Anna arabaya bindiği zaman eskisinden de kötü bir durumdaydı. Kitty'le karşılaşınca ne kadar yalnız bir insan olduğunu anlamış, acı çekmişti.

Pyotr, "Nereye gidiyoruz, eve mi?" dedi.

"Evet, eve," diye cevap verdi Anna. Artık, nereye gittiği bile umurunda değildi.

Yoldan geçen iki adam gözüne çarptı. "Bana sanki korkunç ve acayip bir yaratmışım gibi baktılar. Böyle hararetle bir şekilde acaba ne konuşuyorlar?" diye düşündü. "İnsan duyduklarını bir başkasına söyleyebilir mi? İyi ki Dolly'e bir şey söylemedim. İmrendiği mutluluğum yüzünden cezaya çarptırılmış olduğumu düşünecek, mutlu olacaktı. Kitty daha da sevinecekti. Yüzünden belli oluyordu. Kocasına karşı samimi davrandığımı biliyor ve bu yüzden benden nefret ediyor. Onun gözünde ben ahlâksız bir kadıyım. Ahlâksız olsaydım kocasını kendime aşık ederdim." Şişman bir adamın kendisine doğru yaklaştığını görüp, "İşte hayatından memnun bir adam," diye düşündü. Adam, Anna'yı bir tanıdığı sanarak şapkasını çıkarıp selamladı. Dazlak kafası görüldü. Yanıldığını anlamıştı. "Beni tanıdığını sanıyor," dedi Anna. "Beni herhangi bir insan kadar tanıyor şüphesiz! Ben bile bilmiyorum kendimi. Fransızların dediği gibi canımın neyi çektiğini biliyorum sadece." Şapkasını çıkarıp terlemiş yüzünü gözünü silen bir dondurmacının önünde durup dondurmalara bakan iki çocuk gözüne ilişti. "Şu pis dondurmalarından yemek istedikleri muhakkak... Hepimiz tatlı ve güzel şeyleri arzuluyoruz...; Kitty de öyle... Wronsky olmayınca Levi

Anna Karenin na

745

ne... Bana özeniyor, benden nefret ediyor. Hepimiz birbirimizden nefret ediyoruz, evet bu bir gerçek... Berber Tuitkin... Saçlarımı berber Tuitkin'de yaptırırım."Wronsky'e söyleyeyim bunu..." Kendisine eğlendirici ve tatlı bir söz söyleyebileceği tek tanıdığı olmadığını hatırladı. "Eğlendirici neşelendirici bir şey yok zaten... Her şey iğrenç. Bütün bu kiliseler, şarkılar ve sahtekârlıklar ne işe yarıyor? Birbirimizden nefret ettiğimizi gizlemeye... İşte arabacılar birbirlerine nasıl kötü davranıyorlar. Yaşvin şöyle demişti: "Benim gömleğimi bile almak ister. Ben de öyle davranıyorum.." Ne kadar doğru."

Bu düşüncelere dalmış, kendi durumunu bile unutmuştu. Eve gelmiş olduğunu faretmemişti. Kapıcının kendisini karşılamak için koştuğunu görünce, gönderdiği mektubu bu telgrafi hatırladı.

"Cevap var mı?" diye sordu.

"Bir dakika," diyen uşak Wronsky'nin odasına giderek bir telgraf kâğıdı getirdi. "Saat ondan önce gelemem Wronsky."

"Haberci gelmedi mi?"

Kapıcı "hayır," dedi.

"Ben ne yapacağımı biliyorum," diyerek odasına çıktı. İntikam isteği ve duyduğu kızgınlık yüzünden çılgına dönmüştü. Ayrılmadan önce onu görüp, yeryüzünde en fazla kendisinden nefret ettiğini söyleyeceğimi." Asılı duran şapkalarından birini görünce titredi. Sadece telgrafına cevap vermiş olduğunu, mektubunu henüz almamış olabileceğini düşündü. Onu annesi ve Prenses Sorokin ile sakın bir şekilde konuşurken düşündü. Duyduğu acılardan sanki zevk alıyordu. "Evet, hemen gitmeliyim," dedi. Ama nereye gideceğini bilemiyordu. Bu evde duyduklarından bir an önce kurtulmak istiyordu. Çevresindeki her şeyden tiksiniyordu.

"Tren istasyonuna gideyim. Karşılaşmazsak, oraya gider onu yakalarım." Tren tarifesine baktı. Saat sekizi iki geçe bir tren vardı. "Yetişirim." Bir iki gün için ihtiyacı olacak eşyaları çantasına koydurttu.746

Bu eve artık hiç dönmeyeceğini biliyordu.

İstasyonda ya da Kontesin evinde ne olursa olsun, bundan sonra. Nizhigorod yolundaki ilk şehre kadar gidip orada durmayı aklına koydu.

Yemeği hazırlamışlardı. Ama ekmek ve peynirin kokusu içini bulandırdı. Arabaya binip evden uzaklaştı.

Sıcak bir akşamdı. Ortalık yeni kararmıştı. Eşyalarını taşıyan Anuşka, Pytor ve arabacı ona sinirlenmişler, nefretle bakıyorlardı.

"Siz gelmeyin, Pytor."

"Peki bilet nasıl alacaksınız?"

"Önemli değil..." dedi Anna sert bir şekilde. "İsterseniz gelin..."

Pytor arabaya bindi, kollarını göğsüne kavuşturarak, arabacıya, "İstasyona çek," dedi.

"Yine aynı şey... İyice anlıyorum bunu," diye düşündü Anna. Araba yavaşça sallanarak ilerlemeye başlamıştı. Anna'nın zihninde hayaller ve düşünceler birbirini kovalıyordu.

"Son olarak ne düşünmüştüm? Berber Tuitkini mi? Hayır Yaş.vin'in söylediklerini. Var olma savaşının ve nefretin insanları bir arada tutan tek şey olduğunu söylemişti." Bir arabaya gezmeye çıktıkları belli olan bir topluluğa içinden, "Şu geziye boşuna gidiyorsunuz. Birlikte aldığınız köpeklerin size hiçbir faydası olmaz, kendinizden kaçamazsınız," dedi. Pytor'un baktığı tarafa gözlerini çevirince, fitil gibi sarhoş, başını önüne eğerek yürüyen bir fabrika işçisi gördü. Yanında bir polis vardı. "İyi bir yol bulmuş," diye düşündü. "Kont ve ben bu mutluluğu bulamadık."

Anna ilk kez, Wronsky ile aralarındaki ilişkiyi açıkça görebiliyor. Bundan daima kaçınmıştı. "Benden istediği neydi? aşktan fazla, guru

747

runu tatmin etmek tabii" Tanıştıkları ilk günlerde söylediği sözleri, yüzünün ifadesini (bir seter köpeğin yüzüne benziyordu) hatırladı... "Evet başarısından gurur duyuyordu sadece. Şimdi gurur duyacak.bir* şey kalmadı. Benden gurur değil utanç duyuyor artık. Her istediğini aldı. Artık onun hiçbir işine yaramıyorum. Benden bıktı. Ama şerefsiz bir insan gibi hareket etmek istemiyor. Geri dönmek için benim boşanmamı bekliyor. Belki seviyor beni, ama nasıl? Eski sevgisini kaybetmiş gibi." At üzerinde ilerleyen kırmızı yüzlü bir kâtibi görünce, "Bu adam herkesi kendine hayran etmek istiyor," diye düşünmeye devam etti. "Evet ondan ayrılısam için için sevinecek..."

Bunu bir olasılık olarak düşünmüyor bir gerçek olarak görüyordu. İnsanların arasındaki bağlar apaçık önüne serilmişlerdi artık.

"Benim aşkım gittikçe daha ihtiraslı ve bencil oluyor, oysa o soğuyor... Bu yüzden uzaklaşıyoruz birbirimizden. Yapacak bir şey yok. O benim için her şeydir. Bütün varlığıyla benim olmasını istiyorum. Önce belli bir yere kadar birlikte geldik, sonra herbirimiz kendi yoluna gitti. Bana delice kıskanç olduğunu söylüyor. Ben kıskanç değilim. Mutlu değilim sadece."

"Ben onun beni durmadan sevmesini isteyen bir metres olarak kaldıkça davranışları karşısında öfkelenmeye ve önün da canını sıkıma mahkûmum. Başka bir kadınla ilgilenmeyeceğini Kitty'i sevmediğini biliyorum. Ama bu bir şeyi değiştirmiyor. Sadece kibarlık olsun diye beni sever gibi gözüktükten sonra, ne önemi var. Böyle bir hayat cehennemde yaşamaktan farksız. Uzun süredir böyle zaten. Aşkın bittiği yerde nefret hemen başlıyor. Bu sokakları tanımiyorum ben... Sokaklar, evler... tepeler... Evlerde bir yığın insan... kayılan ne kadar çok... Hepsi de birbirinden nefret ediyorlar... Neyse benim mutlu olmam için gerekli olan şeyler nelerdir. Boşandığımı, Seryoza'yı aldığımı ve Wronsky ile evlendiğimizi kabul edelim. Alexis Alexandrovitch izin vermiş olsun..." Kocasını düşününce, onun, sanki canhymış gibi gözü748

LeoTolstoy

nün önünde belirmediğini farkettiler. Aralarında aşk denilen bir duygunun var olduğunu düşününce tiksintiyle sarsıldı. "Wronsky ile evlenmiş ol, sam, Kitty bana başka türlü mü bakacak? Seryoza, kocalarım hakkında soru sormayacak mı? Wronsky ile aramda yeni bir aşk yaratabilir miyim? Mutluluk olmasa bile bir sessizlik yaratabilir miyim? Hayır hayır, bu imkânsız... Birbirimizden ayrılmışız artık..Ben onun o benim mutsuzluğumu yaratıyor. Her çareye baş vuruldu... İşte çocuğuyla birlikte bir dilenci kadın. Kendisine acıdığımı sanıyor. Biz yeryüzüne birbirimizden nefret etmek, birbirimize acı çektirmek için fırlatılmış değil miyiz? Okul çocukları geliyor, Seryoza..." diye düşündü. "Onu sevdiğimi sanmıştım ben de. Onu bir başka aşk için bırakmış ve bu aşk duyurulduğu sürece mutlu olmuştum." Bu aşk ile neyi kastettiğini kavramaya çalıştı. İnsan durumunu bu kadar açık bir şekilde görmekten ayrı bir zevk duyuyordu. "Düşündüklerim, herkes için, Pytor, arabacı, Fydor, tüccar, Volga boyunda ve dünyanın her yanında yaşayan insanlar için de doğru." Nizhigorod istasyonuna gelmişlerdi. Hamallar arabaya yaklaştılar.

Pytor, "Obiralovka'ya bir bilet mi?" dedi.

Anna nereye ve ne amaçla gittiğini unutmuştu. Soruyu anlamakta zorluk çekti.

Para çantasını ona verip, küçük kırmızı çantayı eline alarak, "Evet," deyip arabadan indi.

Yolcuların arasından geçip birinci mevki bekleme salonuna girerken, durumunu bütün ayrıntılarıyla inceledi. Yaptığı plânları inceledi. Bu sıkıntılı yerlerde, umut ve umutsuzluk korkusuyla atan acı dolu yüreğini bir kere daha deştiler. Treni beklemek için kenarına iliştiği yıldız şeklinde keretevin üzerinden,

önünden geçen insanları korkuyla süzüyordu. Hepsinden nefret ediyordu. İstasyonda nasıl ineceğini, Wronsky'e neler yazacağını, onun şu anda çektiği acılara aldırmayarak annesine nasıl yanıp yakıldığını düşündü. Sonra odaya nasıl gireceğini

749

ve ona neler söyleyeceğini gözünün önüne getirdi. Yeniden mutlu olabileceğini,, onu ne derece zavallılıkla sevdiğini, ne derece zavallılıkla ondan nefret ettiğini ve kalbinin nasıl korkuyla çarptığını da düşündü.

Bir zil sesi duyuldu. Çirkin ve arsız ama yaptıklarının başkalarını nasıl etkilediğini hesaplamaktan geri kalmayan birtakım genç insanlar koşuştular. Bir hayvanı andıran suratıyla, üzerinde üniforması, Pytor da koşarak onun yanına geldi. Peronda yürürlerken, önlerinden geçtiği gürültücü bir iki erkek sustular. İçlerinden biri diğerine Anna hakkında bir şey söylediği muhakkaktı. Yüksek merdivenden çıkarak, yalnız başına kirli sıralardan birine oturdu. Çantasını yanına koymuştu. Yaylan bozulmuş koltukların üzerinde çanta sallanıp duruyordu. Pencerenin önünde duran Pytor ahmakça gülerek şapkasını çıkarıp Anna'yı selamladı. Kaba bir kondüktör kapıyı kapayıp kilidi indirdi. Geniş kenarlı bir eteklik giymiş olan iriyarı bir kadın (Anna kadını soyunmuş olarak düşününce ne kadar korkunç bir yaratık olacağını aklından geçirdi) ve sahte bir gülüşle bir kız çocuğu pencerenin önünden geçtiler. Kız;

"Halacığım, Katerina Andrevna hepsini aldı," diye bağırdı.

Anna "Çocuk bile yapmacık ve iğrenç," diye düşündü. Kimseyi görmemek için öbür taraftaki pencerenin önüne geçti. Kir pas içinde, acayip görünüşlü bir köylü pencerenin önünden geçti. Arabanın tekerleklerine doğru eğildi. "Bu korkunç adamı bir kere daha gördüm galiba?" diye düşündü, Anna. Birden gördüğü kâbusu hatırlayarak arabanın öbür ucuna gitti. Tepeden tırnağa titriyordu. Kondüktör kapıyı açarak bir adamı ve karısını içeri aldı.

"Dışarı çıkmak mı istiyorsunuz?"

Anna cevap vermedi. Anna'nın yüzündeki, tül sayesinde konduk750

tor ve yolcular ne kadar korkmuş olduğunu farkedememişlerdi. Yeni gelenler onun karşı tarafında oturup elbiselerini incelemeye başladılar. Anna bu insanların ikisini de iğrenç buluyordu. Adanı sigara içmek için izin istedi. Sigara içmekten çok, çene çalmak isteği de belli oluyordu. Anna'nın iznini aldıktan sonra, karısına Fransızca, sigara içmekten çok, konuşmak istediğini belirtecek biçimde bir iki kelime söyledi. Aralarında, Anna'yı beğendiklerini belirten sahte ve beyhude işaretler yaptılar. Anna onların birbirlerinden bezmiş olduklarını ve nefret ettiklerini açıkça görüyordu.

İkinci zilin ardından, valiz gürültüleri bağırımlar ve gülüşler duyuldu. Bu gülüşler Anna'yı sinirlendiriyor ve huzursuz ediyordu. Kulaklarını tıkamak istiyordu adeta. Sonunda üçüncü düdük de çaldı. Bir düdük ve ardından istim sesi duyuldu. Demirler takırdadı. Vagondaki adam haç çıkardı. Anna adama kızgın bir şekilde bakarak, "Bu hareketin ne gibi bir anlamı olduğunu düşünüyor acaba?" dedi. Perondaki insanların rüzgâra tutulmuş gibi geri geri gittiklerini gördü. Tren ilerleyerek perondan çıktı, taş bir duvarın ve işaret kutusunun yanından geçti. Tekerlekler daha hızlı döndükçe sesler adeta inceliyordu. Akşam güneşi pencerede kırmızı yansılar bıraktı. Perde hafif bir rüzgârla titriyordu. Anna öteki yolcuları unutup yeniden düşüncelere daldı.

"Nerede kalmıştım? Hayatı sefil bir şekilde yaşamak zorunda olduğumuzu, bunun için doğduğumuzu düşünüyordum. Bunu birbirimizden saklamak için sahtekârlık yapıp duruyoruz. İnsan bu gerçeği anladığı zaman ne yapmalıdır?"

Yolcu kadın Fransızca konuşarak, "İnana akıl verilmesinin nedeni, korkulardan kaçınmasını sağlamaktır," dedi. Söylediği sözden memnun olduğu belli oluyordu.

Sanki Anna'ya cevap veriyordu.

Anna aynı sözleri tekrar ederek kadına baktı. Kadının kocası tarafından anlaşılmamış olduğunu düşündüğünü, kocasının da onu aldat

751

makta olduğunu farkettiler. Anna onlara bakarken sanki ruhlarının en gizli yerlerini görüyordu. Ama ilgi çekici insanlar olmadıkları için yeniden düşüncelerine daldı.

"Evet ben de her şeyden korktum ve acı çektim. Akıl bana bunlardan kaçmak için verilmiştir. Bakacak bir şey olmadıktan ve her şeyden bıktıktan sonra neden ışıklan söndürmemeli. Peki ne yapmalı? Kondüktör niçin koşuyor böyle. Bu genç adamlar neden gülümsüyor ve bağıırıyorlar. Bütün bunlar yalan, düzen, gaddarlık..."

Tren istasyona geldiği zaman Anna ayağa kalktı. Perona inerek sanki cüzzamlılardan kaçıyormuş gibi

yolcuların arasından sıyrıldı. Bir kenarda durup, buraya geliş nedenini hatırlamaya çalıştı. Daha önce mümkün, gördüğü her şey şimdi ona yapılmayacak kadar güç görünüyordu. Hele peşini bırakmayan bu iğrenç kalabalık içinde oldukça... Hamallar yanına gelip eşyasını almak istediler, perondaki delikanlılar gözlerini ona diktiler. Anna cevap alamazsa daha ileri bir istasyona gitmeyi kararlaştırdığını düşünerek, hamallardan birisini çağırdı. Arabacısının, Kont Wronsky'den aldığı mektupla buraya gelip gelmediğini sordu.

"Kont Wronsky mi? Biraz önce, Prenses Sorokin ve kızını karşılamak için geldiler oradan. Arabacı nasıl biriydi?"

Hamalla konuştuğu sırada, yaptığı işten memnun olan Mihail, kırmızı yüzüyle ortaya çıkarak Anna'ya yaklaşıp bir mektup uzattı. Anna kalbinin sızladığını duyarak mektubu açtı.

Wronsky gelişi güzel şu satırları yazmıştı, "Mektubunuz elime geçmediği için üzgünüm. Saat onda evde olacağım."

Kötü bir gülüşle kendi kendine, "Beklediğim buydu," dedi. Mihaü'e yumuşak bir şekilde davranarak, "Peki, eve gidebilirsiniz siz," dedi. "Hayır beni zavallı bir insan haline sokmana izin vermeyeceğim," diye geçirdi aklından. Ne kendine, ne de Wronsky'e sesleniyordu. Kendisine acı çektiren kuvvete söylüyordu bunları. Peron bo752

y unca yürümeye başladı.

Yanından geçen iki hizmetçi kız onun saç tuvaletine baktılar. Delikanlılar onu rahat bırakmak istemiyorlardı. Yanından geçip yüzüne bakıyorlar, gülümseyerek acayip bir sesle bir şeyler söylüyorlardı. İstasyon şefi gelip trenle gitmediğini sordu. Kvas satan çocuk gözlerini ondan ayırmıyordu. Peronun ucuna yaklaştıkça, "Tanrım, nereye gideceğim ben?" diye düşünüyordu. Sonra durdu. Gözlüklü bir adamı karşılamaya gelmiş olan çocuk ve kadınlar o yanlarına yaklaşıncaya sustular. Gözlerini onun üzerine diktiler. Hızla yürüyüp peronun bittiği yere ulaştı. Bir marşandiz yaklaşıyordu. Ayaklarının altında toprak sallanır gibi oldu. Kendisini yeniden trende sandı.

Birden, Wronsky'i ilk tanıdığı gün trenin altında kalıp ezilen adamı hatırladı. Ne yapması gerektiğini anlamıştı artık. Raylara götüren merdiveni koşar gibi indi. Trenin geçeceği yerin yakınında durdu.

Vagonların alt kısımlarına, zincir ve vidalara baktı. Ön ve arka tekerleklerin arasını tasarlamaya ve tam önünden geçeceği zamanı anlamaya çalıştı.'

Trenin gölgesine ve kararmış traverslere bakarak, "Evet tam ortasına atılacağım. Hem kendimden hem başkalarından kaçmış olacağım. Ona cezasını vereceğim," diye düşündü.

Önüne ilk gelen iki tekerleğin orta yerine atılmak istedi. Ama elindeki kırmızı çantayı bırakmak istediği için gecikmişti. Arkadaki vagonu beklemek zorundaydı. İlk suya atladığı zamankine benzeyen duygu içini kapladı. Haç çıkardı. Uzun süredir alışkanlığı olan bu hareketi sanki bütün çocukluk ve genç kızlık anılarını canlandırmıştı. Her şeyi örten karanlık birden ortadan kalktı. Geçmiş sevinçlerle dolu hayatı aydınlık bir şekilde gözlerinin önünde belirdi. Ama gözlerini, arkadaki vagonun tekerleklerinden ayırmıyordu. Tam iki tekerleğin orta yeri önüne geldiğinde, başını omuzlarının içine çekerek, kırmızı çantayı attı ve ellerinin üzerine düşerek vagonun altına girdi. Sanki

753

kalkmak ister gibi hafifçe dizlerinin üzerinde doğruldu. Birden yaptığından korkuya kapıldı. "Neredeyim, ne yapıyorum? Neden?" diye düşündü. Kalkmak, geriye atılmak istedi. Ama tam bu sırada bir şey kafasına çarparak onu sırtüstü yuvarladı. Direnmenin boşuna olduğunu düşünüp, "Tanrını başışla beni," diye inledi. Anlaşılmaz sözler söyleyen bir köylü üstündeki demirde bir şeyler yapıyordu. Kitabını altında okuduğu ışık, gölgeler, yalanlar, acılar ve kötülüklerle doldu; bir an eskisinden daha kuvvetle parladıktan ve onun gözüne karanlık gelen ne varsa aydınlattıktan sonra, titremeye ve kararmaya yüz tutarak sonsuza kadar söndü.

Aradan iki ay geçmişti. Serve İvanovitch, Moskova'dan ayrılmak için henüz hazırlık yapıyordu.

Serge İvanovitch'in hayatı bu arada tamamen boş geçmiş sayılmazdı. Bir yıl önce, altı yıllık bir çalışmanın sonucu olan kitabını bitirmişti. "Rusya ve Avrupa'daki devlet şekillerine bir bakış." Kitabın birçok bölümleri dergilerde yayınlanmış, bir kısmı da yazarın kendisi tarafından, yakınlarına okunmuştu. Ama düşünceler hemen hemen tanınmıştı. Ama Serge İvanovitch, kitabının yayınlanmasının sosyolojide bir devrim yapmasa bile, olay yaratacağını düşünüyordu.

Yeniden gözden geçirilen kitap geçen yıl basılmış ve satışa çıkarılmıştı.

Serge İvanovitch, kitabı hakkında sorulanları ilgisizce karşılıyor ve satışla iç ilgilenmiyormuş gibi görünse

de, eserinin bilim ve edebiyat alanında yapacağı etkiyi bekliyordu.

Ama iki üç hafta geçmesine rağmen hiçbir hareket görülüyordu. Bilim adamı olan arkadaşları kibarlık olsun diye kitabın ismine şöyle bakıp geçmişlerdi. Öteki tanıdıkları böyle bir kitapla uğraşacak cins754

ten insanlar değillerdi. Zaten o sırada başka konularla ilgileniyorlardı. Gazetelerde bir ay boyunca kitabı hakkında tek söz edilmedi.

Yalnız, bir mizah dergisinde, sesini kaybeden bir şarkıcıdan söz ediliyor ve böylece Serge İvanovitch'in kitabını ima ediyordu.

Nihayet üçüncü ayın sonunda ciddi bir gazetede bir eleştiri yazısı çıktı. Serge, yazıyı yazanı tanıyordu. Globutsoflarda görmüştü.

Yazar genç bir adamdı. Çok çekingen ve kötü yetiştirilmiş birisi olduğu halde saldırgan yazılar yazardı.

Yazarı küçümsediği halde, Serge İvanovitch, yazıyı saygı duyarak okudu. Bu korkunç bir makaleydi.

Yazarın yaptığı yorumlamaların, kitapla hiçbir ilgisi yoktu. Ama kitaptan aldığı parçaları o kadar ustalıkla seçmişti ki, eseri okumayanlar (zaten kimse okumamıştı) Serge İvanovitch'in cahil bir yazar olduğuna kolaylıkla inanabilirlerdi.

Serge İvanovitch, eleştirmenin düşüncelerini tarafsızlıkla gözden geçirdiği halde, alay konusu edilen yanlış ve yanlışların üzerinde durmaktan da geri kalmadı. Sonra farkında olmadan eleştirmen ile konuştuğu zaman, onu gücendirip gücendirmedini düşünmeye başladı.

Genç, eleştirmenin belli bir konu üzerindeki bilgisizliğinin yüzüne vurmuş olduğunu hatırlayınca her şey aydınlanmış oldu.

Bu yazının ardından hiçbir ses çıkmadı. Serge İvanovitch, altı yıllık çalışmasının tek bir iz bırakmadan havaya gittiğini gördü.

İşin kötüsü, bu kitabını bitirdiği sırada üzerinde çalışacak başka eserlerin bulunmamasıydı.

Serge İvanovitch, zeki, ve enerjili bir adamdı. Toplantı ve konferanslardaki konuşmaları zamanının bir kısmını alıyordu. Ama uzun zaman şehir hayatı yaşamış olduğu için Levine'in yapmış olduğu gibi bütün enerjisini konuşmalara döküp harcamayacak kadar tecrübeliydi.

Kitabının başarısızlığa uğradığı sırada, halkı ilgilendiren somların

755

yerini Slav sorunu almıştı. Bu konuyu ilk ortaya atanlardan biri olan Serge, hemen bir sorunla ilgilenmeye başladı.

Halkın zaman öldürmek için yaptığı her şey artık Slav devletlerinin yararı için yapılmaya başlamıştı. Balolar, yemekler, kibrit kutuları, kadın elbiseleri, biralar, lokantalar, Slav milletlerine karşı duyulan sempatiyi dile getiriyorlardı.

Serge İvanovitch, bu konuda biraz değişik düşünceler ileri sürüyordu. Ona kalırsa bu konu da bir moda haline gelmişti. İnsanların, bu konuyu sadece eğlenmek, çıkartan için yaklaştığını farkediyordu. Gazetelerin şişirme haberler yayınlayıp dikkati çekmek istediklerini de söylüyordu. Bu konuda kendilerini gösteren ve bağırıp çağıran kimselerin başarısızlığa uğramış ve yenilmiş insanlar yani ordusuz generaller, koltuksuz bakanlar, yazı yazacak yer bulamayan gazeteciler, taraftarları olmayan parti üyelerinden oluştuğunu görüyordu.

Bu olayda saçma sapan ve kötü bir şeyler olduğunu da biliyordu. Ne var ki kandaşları olan Slavların öldürülmesi karşısında bütün sınıfların birbirleriyle kaynaşmakta olduğu da besbelliydi. Halk baskı altında kalan, kardeşlerine yardım etmek istiyordu.

Serge İvanovitch, halkın düşünce ve isteklerini açıklamış olmasından memnun oluyordu. Halkın ruhu kendini dile getirmeye başlamıştı. Serge İvanovitch bu konuda çalıştıkça bu işin büyük sonuçlar vereceğini daha açıkça görüyordu.

Kendini bu davaya tamamen verip, kitabını unutmuştu. Bütün zamanını bu çalışmalara veriyor, kendisine gönderilen mektuplara cevap bile yetiştiremiyordu. Baharın başlangıcından yazın ortasına kadar çalışmış, kardeşinin yanına gitmek için hazırlıklara ancak Temmuz'un ortasında başlayabilmişti.

Hem onbeş gün kadar kardeşinin yanında dinlenmek, hem de şehirlerde oturanların sandığı gibi, ayaklanmış olan halkı, yakından görmek istiyordu. Katavasof da Levine'e gitmeye çoktan beri söz verdiği

756

için, onunla birlikte geliyordu.

Serge İvanovitch ve Katavasof Kursk, istasyona geldikleri zaman, eşyalarını getiren hamala baktıkları sırada, dört arabaya binmiş bir gönüllü topluluğu ile karşılaştılar. Kadınlar ellerinde çiçeklerle onları

karşıladılar ve arkalarından gelen kalabalıkla birlikte istasyona girdiler. Gönüllüleri karşılamaya gelmiş olan kadınlardan biri Serge İvanovitch'in yanına gelip ona seslendi. Fransızca konuşarak, "Siz de onların yola çıkışını görmeye mi geldiniz?" dedi. "Hayır prenses, tatilimi geçirmek için kardeşimin yanına gidiyorum ben," dedi Serge İvanovitch. Sonra hafifçe gülemseyerek, "Siz onları geçirmeye sık sık gelir misiniz prenses?" "Hayır, ne yazık ki gelemiyorum," dedi prenses, "Bizden sekiz yüz kişinin gittiği doğru mu? Malvinsky bana inanmıyor." "Yalnız Moskova'yı değil etrafını da sayarak bin kadar gönüllü gitti." "Tamam, ben de aynı şeyi söylemiştim," dedi prenses. "Bir milyon kadar gönüllünün müracaat ettiği söyleniyor." "Evet, prenses." "Bugünkü telgrafa ne dersiniz. Türkler yeniliyormuş.." "Evet, öyle." O gün gelen ve Türklerin yenilerek çekildiklerini bildiren bir telgraftan söz ediyorlardı. "Aklımdayken söyleyeyim. Bir genç var. Gitmek istiyor, ama izin vermiyorlar. Sizden rica edeceğim. Lütfen bir mektup yazın. Kontes Lidia İvanovna tarafından gönderilecek." Serge İvanovitch bu delikanlı hakkında bilgi aldıktan sonra, birin

757

ci mevki bekleme salonuna giderek, izin verecek olan kişiye bir mektup yazdı. Prensес tekrar Serge İvanovitch'in yanına geldiği zaman, "Biliyor musunuz, ünlü kont Wronsky de bu trenle gidiyor." dedi. "Evet gittiğini biliyordum, ama ne zaman gideceğini öğrenmemiştim. Demek bu trenle?" "Evet, gördüm. Yalnız annesi geçirmeye gelmiş onu. Yapabileceği en iyi şey buydu zaten." "Evet haklısınız..." Konuştukları sırada kalabalık yanlarından geçerek yemek salonuna girdi. Onlarla birlikte gittiler. Birisi elinde bir bardak, gönüllülere konuşuyordu. "Din, insanlık ve kardeşlerimizin yardımına koşarak," diye gittikçe sesini yükseltmeye başladı, "Bu büyük davaya hizmet için Moskova sizleri seçti. Jivio!" diye sözlerini bitirdi. Gözleri yaşlanmıştı. Herkes "Jivio" diye bağırıp yeniden salona doğru akın ettiler. Prensес, ayaklarını yere basmadan dışarı çıkmıştı. Kalabalığın ortasından aniden çıkan ve halka bakarak neşeyle gülümseyen Stephane Arcadieitch, "Ne harika bir şey, değil mi prenses?" dedi. "Samimi sözler bunlar. Serge İvanovitch siz neden bir iki söz söyleyip onları cesaretlendirmiyorsunuz?" dedi saygılı bir şekilde. "Hayır, ben yola çıkıyorum." "Nereye gidiyorsunuz?" , "Köye, kardeşimin yanına," dedi Serge İvanovitch. "Öyleyse karımı göreceksiniz. Mektuptan önce gidersiniz. Lütfen işlerin yolunda gittiğini söyleyin kendisine. Ne demek olduğunu anlar. İdare Meclisinin Başkanı olduğumu da... siz söyleyin anlar o..." Sonra sanki prenesten özür diliyormuş gibi, "Küçük hesaplar bunlar," dedi. "Biliyor musunuz. Prensес Miagha'ya bin tüfek iki hemşire gönderiyormuş..."758

"Evet duydum," dedi Serge ilgisizce. Stephane İvanovitch, "Yazık ki yarın gidiyorsunuz," dedi. "Gönüllülerden ikisi yani, Dimer Bartnyansky ve Veovsky için bir ziyafet veriyoruz..." Prensес ve Kozniçef ses çıkarmadan bakiştılar. Stephane İvanovitch onların kendisinden kurtulmaya can attıklarını farkediyor, ama hiç aldırmiyordu. Prensесin şapkasındaki tüye hayran hayran bakıyordu. Para toplayan birkadın görünce hemen yasana çağırdı, kutuya bir beş rublelik attı. "Cebimde param olunca bu kutular heyecanlandım' beni. Bugünkü telgrafa ne dersiniz?" Prensес ona Wronsky'nin de bu trenle gittiğini söyleyince, "Yok canım," diye bağırıldı. Önce yüzü asılır gibi oldu. Ama Wronsky'nin bulunduğu salona doğru ilerlerken, kızkardeşinin cesedine kapanarak hasıl ağladığını tamamen unutmuş ve kontu eski bir arkadaş, bir kahraman olarak görmeye başlamıştı bile. Stephane İvanovitch uzaklaşınca, Prensес, "Bütün hatalarına rağmen iyi bir insan, tam bir Rus," dedi Serge İvanovitch'e "Ama Wronsky onu gömlektен hoşlanmayacak sanırım. Onunla biraz konuşsanız hiç fena olmaz. Bu adamın alınyazısı çok acıklı." "Bakalım," dedi Serge İvanovitch... "Onu hiçbir zaman beğenmedim.Ama şimdi yaptığı hareketlerle gözüme girdi. Yalnız kendisi gitmiyor,

masrafını verdiği bir süvari birliğini de yanında götürüyor." "Evet duydum."

Bir zil çaldı. Herkes kapılara koştu. Prenses uzun bir palto ve siyah bir şapka giymiş olan Wronsky'i göstererek, "İşte," dedi. Annesinin koluna girmişti, Oblonsky'nin yanında yürüyor ve ona bir şeyler anlatıyordu.

Wronsky, Stephane İvanovitch'in söylediklerini duymuyormuş gi

759

bi, kaşlarını çatarak önüne bakıyordu.

Oblonsky'nin işaret etmesiyle, Prenses ve Serge'in bulunduğu tarafa bakarak, bir şey söylemeden şapkasını çıkardı. Acı çekmekten ihtiyarlamış ve çökmüş yüzü sanki taş kesilmişti.

Perona çıkınca, annesini bırakarak bir vagonun içinde kayboldu.

Peronda "Tanrı Çarı korusun," sesleri ve "Hurra" "Jivio" diye bağırışlar duyuldu.

Prenses'e veda eden Serge, yanında Katavasof ile birlikte trene bindi. Tren ağzına kadar doluydu.

Trsarisina istasyonunda bir sürü kalabalık treni karşılayarak şarkılar söylediler, gönüllüler pencerelere çıkarak onları selamladılar. Serge İvanovitch onlarla ilgilenmiyordu. Gönüllülerle çok uğraşmış olduğu için onların çekici bir tarafını göremiyordu artık. Bilimsel çalışmaları yüzünden bu konuyla ilgilenemeyen Katavasof, gönüllüleri dikkatle inceliyor, Serge İvanovitch'e sorular soruyordu.

Serge İvanovitch, ona, ikinci sınıf kompartımanlara giderek gönüllülerle konuşmasını tavsiye etti. İkinci istasyonda, Katavasof, Serge'in dediği gibi yaptı.

Tren durur durmaz hemen ikinci mevki vagonlara geçip gönüllülerle konuşmaya başladı. Gönüllüler bir köşede oturmuşlardı. Yolcuların ve içeri giren Katavasofun kendileriyle ilgilendiklerinin farkındaydılar. Göğsü içeri çökük bir delikanlı durmadan konuşuyordu. Askeri üniforma giymiş orta yaşlı bir subay, onu gülümseyerek dinliyordu. Bir başka arkadaşları, sırtında bir topçu üniforması, onların yanında bir kutunun üzerinde oturuyorlardı. Dördüncüsü uyuya kalmıştı.

Göğsü içeri çökük delikanlıyla konuşan Katavasof, onun yirmi iki yaşında büyük bir mirasa konmuş bir tüccar olduğunu öğrendi. Ama 760

delikanlının kadınları andıran davranışları hiç hoşuna gitmemişti. Biraz sarhoş olduğu için yaptığı işin çok büyük bir kahramanlık olduğunu düşünüyor ve bunu tatsız bir şekilde ileri sürüyordu.

Yaşlı emekli subay da Katavasof un hoşuna gitmedi. Her şeyi denemiş bir adamdı bu. Her işe girip çıkmıştı. Yerli yersiz konuşup duruyordu.

Topçu üniforması giymiş olan adam Katavasof un hoşuna gitti. Genç tüccarın ve emekli subayın bilgiçliği karşısında şaşırmış tek bir söz söylemiyordu. Katavasof onun Sırbistan'a gitmesinin nedenini sorunca:

"Herkes oraya gidiyor. Yardıma ihtiyaçları var. ben de gidiyorum," diye cevap verdi.

Katavasof. "Siz topçular pek azsınız orada," dedi.

"Ben uzun süre topçu sınıfında kalmadım. Belki piyadeye, ya da süvari yaparlar beni."

Adamın epey yaşlı olduğunu düşünen Katavasof onun tecrübesinden yararlanmak isteyeceklerini düşünerek, "Nasıl olur, topçulara çok ihtiyaçları var, sizi piyade yapmazlar," dedi.

Adam sınavlarını geçememiş olduğunu ve öğrenciliğinden sonra topçu subayı çıkamadığını anlattı.

Bütün bu sözler Katavasof un üzerinde kötü bir etki yapmıştı. Gönüllüler istasyonlardan birinde içki içmek istediler. İndikleri zaman Katavasof, başkalarının onlar hakkında neler düşündüklerini anlamak istedi.

Vagonda, Katavasof un gönüllülerle konuşmasını dinleyen bir ihtiyar vardı. Bir askeri üniforma giymişti. Yalnız kaldıkları zaman Katavasof ona hitap etti.

"Ne kadar değişik yerlerden geliyorlar," dedi. kendi fikrini açıklamamak, ama ihtiyarın düşündüklerini öğrenmek istiyordu.

İhtiyar iki büyük savaşa katılmıştı. Bir askerin nasıl davranması gerektiğini çok iyi biliyordu. Gönüllülerin davranışlarından hiç hoş

lanmamış, onları zavallı askerler olarak görmüştü. «Taşrada ücra bir yerde oturuyordu. Kimsenin yanında çalıştırmak istemediği sarhoş ve arsız bir adamın nasıl olup da gönüllü olarak gittiğini anlatmak istiyordu. Ama o anda gönüllüleri eleştirmenin yanlış bir hareket olduğunu tecrübeleriyle bildiği için, düşündüklerini ele vermekten kaçındı.

Gözlerinin içi gülerek, "Ne yaparsınız, oradakilerin yardıma ihtiyacı var," dedi. Bundan sonra her ikisi de birçok düşüncelerini saklayarak, son savaş haberi üzerinde konuşmaya başladılar.

Katavasof kendi vagonuna geri döndü. Serge İvanovitch'e karşı iki yüzlülük ederek, gönüllülerin harika insanlar olduklarını anlattı.

Büyük bir kasaba istasyonunda, gönüllüler yeni şarkı ve bağırışlarla karşılandılar. Taşralı kadınlar onlara

çiçekler sundular, birlikte büfeye gittiler. Ama bu karşılama Moskova'daki uğurlamadan daha sönüktü. Tren kasabada durduğu zaman Serge İvanovitch büfeye gitmedi. Peronda aşağı yukarı dolaşmaya başladı. Wronsky'nin bulunduğu vagonun önünden geçtiği zaman perdelerin kapalı olduğunu gördü, ikinci defa kompartımanın önünden geçerken ihtiyar kontesin pencereye çıkıp kendisini çağırdığını gördü. "Onunla birlikte Kurk'a kadar gidiyorum," dedi Kontes... "Evet, gittiğini duydum," dedi Serge İvanovitch. Pencereden kompartımanın içine bakıp Wronsky'nin orada olmadığını görünce, "Ne kadar soylu davranıyor," dedi. "Başına gelen felâketten sonra ne yapabilirdi?" "Evet korkunç bir şeydi bu," dedi Serge İvanovitch. "Benim çektiklerimi bilseniz. İçeri gelseniz,." Serge içeri geldiği zaman. "Benim çektiklerim! bir bilseniz," diye devam etti. "Düşüne762

mezsiz bile. Altı hafta kimseyle konuşmadı. Yalvarmasam ekmeğe elini bile sürmüyordu. Yanından ayrılmıyorduk. Kendisine bir kötülük yapmasından korkuyorduk. Biliyorsunuz bu kadın yüzünden kendini bir kez vurmuştu." Bu olayı hatırlayınca gözlerini kırttı. "Bu kadının sonu başka türlü olamazdı zaten. Seçtiği ölüm şekli bile çok bayağıydı." "Biz bu konuda karar veremeyiz, kontes," dedi Serge İvanovitch. "Ama sizin için bütün bunlar çok zor oldu, biliyorum." "Bunlardan söz etmeyin. Benim malikânemde bulunuyordu. Bir mektup getirdiler, oğlum hemen cevap yazdı. Bu kadının yakınımızda istasyonda olduğunu bilmiyorduk ki... Akşam üzeri odama gittiğim zaman Mary bir hanımın kendisini trenin altına attığını söyledi, çok korkmuştum. Bu kadının o olduğunu sezmişim. Oğluma hiçbir şey söylememelerini tenbih ettim. Ama haberi almıştı bile. Arabacısı istasyondaydı, her şeyi görmüştü. Odasına girdiğim zaman arabacı yanındaydı. Oğlumun yüzüne bakmaya korkardınız. Bir tek kelime söylemeden oraya gitti. Geri geldiği zaman onu tanıyamadım. Adeta deliye dönmüştü. Neyse bunlardan konuşmanın faydası yok..." dedi. Kontes elini sallayarak. "Korkunç günler geçirdik. Siz ne dersiniz deyin kötü bir kadındı bu... Herkesin yaptığından başka şeyler yapmak istiyordu. Kocasını ve oğlumu, yani iki iyi insanı mahvederek bunu başardı." "Peki kocası ne oldu?" dedi Serge İvanovitch "Kız çocuğunu aldı. Önceleri, oğlum her şeyi kabul ediyordu. Ama şimdi, öz çocuğunu bir yabancıya verdiği için üzüyor. Ama sözünden de vazgeçemiyor. Karenin cenaze merasimine geldi. Oğlumla karşılaşmamasını sağladık. Kocasına fazla bir şey yapmamış, hatta onu tamamen serbest bırakmıştı. Ama oğlum onu unutamıyordu. Onun yüzünden her şeyini kaybetmişti. En büyük kötülöklere hedef olmuştu. Evet, bu dindar bir kadının ölümü değildi. Oğlumun zavallılığına baktıkça bu kadını düşünüp nefret etmekten kendimi alamıyorum. Tanrı beni affetsin."

i ;

"Peki oğlunuz nasıl?"

"Bu savaş, Tanrının bize gönderdiği bir nimettir. Ne olup bittiğini iyice anlayamıyorum, ama Tanrının bize acıdığını seziyorum. Tabii bir anne olarak be pek beğenmiyorum bunu. Sonra Petersbourg'dakilerin memnun olmadıklarını da söylüyorlar. Ama başka türlü olamazdı. Onu harekete getirecek başka bir şey yoktu. Bütün parasını kumarda kaybeden arkadaşlarından birisi; Yaşvin, savaşa gitmeyi aklına koymuş, gelip oğluma söyleyerek onu da ikna etmiş. Bu savaşla ilgilendi. Her şeyden bıkmış bir insan olarak yaşıyor. Kendisiyle konuşun lütfen. İşin kötüsü dış ağrısı da tuttu. Ama sizi görmekten memnun olur. Lütfen konuşun. Orada, bir aşağı bir yukarı dolaşıyor."

Serge İvanovitch bundan çok memnun olacağını söyleyip, peronun diğer tarafına geçti.

Peronda yığılmış bavulların akşam güneşinde yere vuran gölgeleri arasında, upuzun paltosu ve kara şapkasıyla Wronsky bir hayalet gibi dolaşıyordu. Ellerini cebine sokmuştu. Yirmi adım kadar gidiyor ve sert bir dönüş yaparak geriye doğru yürüyordu. Serge İvanovitch, ona yaklaşırken, Wronsky'nin kendisini gördüğünü, ama görmemeziğe geldiğini sandı. Buna alınmadı. Wronsky ile aralarında böyle konulara önem vermezdi.

Serge onu büyük bir konuya hizmet eden bir insan olarak görüyordu şimdi. Bu yüzden gidip kendisini takdir ettiğini belirtmek ve ona cesaret vermek istiyordu. Wronsky olduğu yerde durup ona sabit bakışlarla baktı. Kendisini tanıyınca hemen yanına yaklaşarak, samimi bir şekilde elini sıktı.

"Benimle konuşmak istemiyorsunuzdur belki," dedi Serge İvanovitch. "Ama sizin için yararlı olabilir."764

"Kimseyi görmek, beni sizi görmek kadar mutlu etmez," dedi Wronsky. "Özür dilerim, ama hayatta memnun olmak olmamak diye bir şey kalmadı benim için."

"Evet anlıyorum. Belki size faydam olur diye düşündüm zaten." dedi Serge İvanovitch, Wronsky'nin yüzüne bakıyordu. "Size bir mektup versem, Risttich için, belki yararı olur."

Wronsky onu anlayamıyonnaş gibiydi. Gülümseyerek, "Hayır teşekkür ederim. Bir insanın ölümle karşılaşması için mektuba ihtiyacı yoktur," dedi. Yalnız dudaklarıyla gülüyordu sanki. Gözlerinde o kızgın acı apaçık bir şekilde belirliyordu.

"Evet, ama ilişki kurmanız için belki faydalı olur, diye düşündüm. Nasıl isterseniz. Gitmek kararınız beni çok sevindirdi."

"Herkes gönüllülerin karşısında bulunuyor. Oysa siz onları yüceltiyorsunuz."

"Benim insan olarak değerim, hayata hiç önem vermememden geliyor," dedi Wronsk. "Düşmana hücum edecek, onları tepeleyecek, ya da yıkılıp gidecek kadar enerjim de var. İyi ki hayatımı verecek bir şey buldum. Çünkü hayatımdan sadece bıkkınlık duymuyorum, aynı zamanda nefret de ediyorum. Diş ağrısının etkisiyle çene kemiklerini sıktı. Bu yüzden normal bir şekilde konuşamıyordum.

"Bambaşka bir adam olacağımızdan eminim," dedi Serge İvanovitch. "İnsanın kardeşlerini baskından kurtarması hayatını tehlikeye atmaya değer." Elini Wronsky'e uzattı.

Wronsky, "Evet, bir silah olarak işe yararım, ama bir insan olarak sıfırım ben," dedi.

Dişlerinin ağrısı yüzünden zorlukla konuşuyordu. Gözlerini vagonların tekerleklerine dikmişti.

Birden içinden gelen bir acı diş ağrısını ve bütün acılarını unutturdu ona. Kazadan beri görmediği bir arkadaşıyla konuşurken, tekerleklerle baktığı için Anna'yı hatırlamıştı. Daha doğrusu, onun istasyon

765

odasında, masanın üzerine uzatılmış kanlı ve paramparça gövdesini hatırladı. Kara saçların ağırlığı ile arkaya doğru düşmüş olan başını, dudaklarındaki o garip ifadeyi, gözünün önüne getirdi.

Sonra onu, tren istasyonunda ilk gördüğü zamanı, tatlı, sevgi dolu, sırlı, mutluluk arayan ve vermeye hazır olan halini hatırlamaya çalıştı. O zaman hayatının son hareketiyle belirttiği o intikam düşkünü insana benzemekten ne kadar uzaktı. Onunla geçirdiği en güzel anları hatırlamaya çalıştı. Ama bunlar kapkara kesilmişlerdi. Diş ağrısını unutmıştu. Yüzünü gözünü, sanki buruşturuyormuş gibi oynatmaya başladı.

Birkaç defa aşağı yukarı dolaşıp soğukkanlılığını kazandıktan sonra, Serge İvanovitch'e dönerek:

"Dünkü telgraftan sonra yeni bir haber var mı?" dedi. Yarın kesin bir sayış olması bekleniyor."

Kral Milan'ın bildirisinden ve bunun ne kadar büyük bir etkisi olabileceğinden söz ettikten sonra ayrıldılar.

Serge İvanovitch Moskova'dan ne zaman ayrılacağını bilmediği için, geleceğini kardeşine haber verememişti. Katavasof ve Serge, Kokroveky'e geldikleri zaman Levine evde değildi. Babası ve kız kardeşi ile balkonda oturan Kitty kayınbiraderinin geldiğini anlayınca hemen koarak onları karşıladı.

Elini Serge İvanovitch'e uzatıp, alnını öpsün diye başını eğerken, "Geleceğinizi haber vermemek ne kadar ayıp," dedi.

"Haber vermeye vakit kalmadı," dedi Serge İvanovitch. "O kadar pisim ki sana dokunmaya korkuyorum. Durmadan çalıştım. Bilmem ne zaman bu işlerden kurtulacağım. Demek siz her zamanki gibi sakin ve mutlusunuz siz," dedi gülerek. "İşte dostumuz Fyodor Vassilievitch, sonunda buraya getirebildik onu."766

Toz içinde kalmış simsiyah yüzünde bembeyaz dişlerini göstererek gülümseyen Katavasof. "Zenci değilim ben, yıkanınca adam haline girerim," diyerek Kitty'nin elini sıktı.

"Kostiya çok memnun olacak. Bir işi vardı. Şimdi gelir." "Her zamanki gibi çiftliğiyle ilgileniyor... ne mutluluk," dedi Katavasof. "Oysa biz şehirde Sırbistan savaşından başka bir şey düşünmüyoruz. Dostumuz bu konuyu bambaşka bir açıdan görüyordur herhalde."

"Bilmem, herkes gibi düşünüyor sanırım," dedi Kitty. Biraz şaşırılmıştı. "Hemen haber göndereyim gelsin. Babam da bizimle birlikte, seyahatten yeni geldi."

Levine'e haber gönderip, misafirlerin yıkanmasını sağladıktan sonra, gebeliği sırasında hareket edememesinin acısını çıkaran Kitty, hızla balkona gelerek:

"Serge İvanovitch ile profesör Katavasof geldiler," dedi. "Bu sıcakta çekilmez doğrusu," dedi Prens. Kitty "Böyle demeyin, Kostiya onu çok sever, çok hoş bir adam," dedi.

"Bir şey demedim..."

Kitty, kızkardeşine dönerek. "Sen gidip onlarla ilgilen," dedi. "Stivayı istasyonda görmüşler. Çok iyiymiş. Ben Mitya'ya süt vereyim. Çok acıkmıştır herhalde." Acele çocuğun odasına koştu.

Kitty sütünün fazlalaştığını anladığı zaman çocuğun acıkmış olduğunu seziyor ve gerçekten öyle olduğunu görüyordu.

Odaya gelmeden önce çocuğunun ağlayacağını biliyordu. Ve kapıyı açmadan bebeğin bağırıldığını duydu. Yaklaştıkça, çocuk daha fazla bağırıyordu.

Kitty çocuğa meme vermeye hazırlanırken, bağırıların yerini hıçkırıklar aldı. Hemen her zaman çocuğun odasında bulunan Ağama Mikhailov

767

na, "Hanımefendi, böyle olmaz, hemen verin." dedi. Sonra Kitty'i önemsemeyen, çocuğa, "Aguu, aguu..." yaptı.

"Bakın, bakın beni tanıyor, gerçekten beni tanıyor," diye devam etti.

Kitty onun söylediklerini duymuyordu bile, acele ettiği için çocuk memeyi bir türlü alamıyordu.

Ana ve çocuk bir hayli uğraşıp çabaladıktan sonra sonunda işler yoluna girdi. Her ikisi de sakinleşti.

"Sizi tanıdığınızı nereden biliyorsunuz?" dedi Kitty çocuğa bakarak, "Tanırsa beni tanır." diye gülmeye başladı.

Gülmesinin sebebi çocuğun yalnız Agatha'yı tanıdığından değil, daha birçok şeyleri sezip bildiğinden emin olmasından ileri geliyordu. Evdekilerin hepsi için Mitya canlı bir varlıktı. Oysa Kitty için aralarında manevi bağların kurulmuş olduğu ölümlü bir varlıktı o.

"Uyandığı zaman bir işaret yapıyorum, hemen gülmeye başlıyor. İsterseniz görebilirsiniz," dedi. Agatha Mikhailovna.

"Peki, peki görürüz, onu yalnız bırakın çünkü uyumaya başladı."

Hizmetçi odada dolaşıp duran bir sineği dışarı çıkardıktan sonra, Agatha Mikhailovna ayaklarının ucuna basarak dışarı çıktı. Kitty'nin yanına oturan hizmetçi elindeki yelpazeyi anne ve çocuğun üzerinde sallamaya başladı.

"Ne kadar sıcak... Yağmur yağsa bari..." dedi hizmetçi...

"Evet... Sus, susss..." dedi Kitty.

Çocuğunu hafifçe sallıyor ve tombul kollarım okşuyordu. Mitya'nın sol eli halâ havada hafifçe sallanıyordu. Kitty bu eli öpmek istiyor, ama çocuğu uyandırmaktan korkuyordu. Sonunda eli sallanmaz oldu ve gözleri kapandı. Yalnız meme emmeye devam ederken arasıra 768

alaca karanlıkta simsiyah gözükken ıslak gözleriyle annesini süzüyordu. Hizmetçi yelpazeyi sallamaktan vazgeçmiş uykuya dalmıştı. Yukardan Prens'in sesi ve Katavasof'un kahkahası duyuluyordu.

"Ben gelmeden konuşmaya başladılar. Yazık ki Kostiya burada değil. Herhalde arılara bakmaya başladılar. Yazık ki bu anlarla uğraşıyor. Şimdi eskiye oranla daha mutlu. O zamanlar ne kadar üzüntülü ve sıkıntılıydı. Korkmuştum. Ne saçma şeyler yapar..." diye düşünerek gülümsedi.

Kocasının imansızlığından acı çekmekte ve üzülmekte olduğunu biliyordu. Kitty, imansız bir insanın cehennemlik olacağına inandığı halde, Levine'in imansızlığı yüzünden mutluluğunu hiç bozmuyordu. Onun imansızlığını saçma bir şey olarak görüyordu.

"Ne diye bu yıl durmadan felsefe kitapları okudu?" Bu kitaplarda bunlar yazılıysa anlamaması gerek. Yazılı değilse neden okuyor onları? İnanç sahibi olmaktan hoşlanacağını söylüyor. Peki öyleyse neden inanmıyor? Çok okuduğu için olmalı. Yapayalnız olduğu için durmadan okuyor. Bunlar hakkında bizimle konuşamıyor. Misafirlerden çok hoşlanacağından eminim. Özellikle Katavasof'la tartışmaktan hoşlanır," diye düşündü. Sonra birdenbire Katavasof'u nerede misafir edeceklerini düşündü. Çamaşırların henüz yıkanıp gelmemiş olduğunu hatırlayınca çok sinirlendi. En iyi çarşaflar kirlenmişti. Misafirlere ne verecekti? "Durumu düzeltmeliyim," dedikten sonra, başka bir konu üzerinde düşündüğünü hatırladı. "Kostiya'mın inançsızlığını düşünüyordum," dedi.

"Böyle olması. Madam Stahi gibi olmaktan daha iyidir. Kendi haline bırakmalı."

On beş gün önce Stephane Arcadievitç, karısı Dolly'e bir mektup yazarak, borçlarını vermek için mallarından bir kısmını satmasını rica etmiş, şerefini kurtarması için yalvarmıştı. Dolly kocasından nefret

769

ediyor, onu küçümsüyor, ama acıyordu. Sonunda kendi mallarını satmaya karar verdi. Kitty'nin kocası hem'ona yardım etmek istiyor, hem de gururunu kırmaktan kaçmıyordu. Bu konuyu birkaç kez ele almak istemiş, başaramamıştı. En sonunda Kitty'nin bile aklına gelmeyen bir hal çaresi buldu. Kitty, kendi hissesine düşen mallardan vazgeçecekti...

"Herkes yardım etmek isteyen, kimseyi incitmek istemeyen bir adam inançsız olur mu?" dedi Kitty.

"Kardeşleri onu uşak gibi kullanırlar. Dolly ve çocukları onun koruması altında. Köylüler her gün gelip kapısını aşındırırlar..." Sonra çocuğuyla ilgilenmeye başladı.

Sevgili kardeşinin ölümünden sonra, hayat ve ölüm konularını, yirmi ile otuz dört yaşı arasında, eski çocukluk inançlarının yerini alan düşünceleriyle çözmeye kalkan Levine, ölümden çok yaşamak, hayatın kökü ve amacı gibi sorular karşısında bunalıma girmişti.

Canlı varlığın organizasyonu, ortadan kalkışı, maddenin yok edilmemesi, enerjinin sakımı kanunu gibi kavramlar eski inançlarının yerini almıştı. Düşünce hayatı bakımından bu kelime ve kavramların çok uygun olduklarını, ama hayat karşısında bu işe yaramadıklarını görüyordu. Böylece Levine kürk mantosunu incecik bir pardesüyle değiştirmiş bir insana dönmüştü.

Bundan sonra Levine bilgisinin eksikliğinden korkuya düşen bir insan olarak yaşayıp gitti.

Başlangıçta, yepyeni görevler ve zevklerle dolu bir hayat sağlayan evlilik bu düşünceleri unutturmuştu ona. Ama daha sonra, özellikle Moskova'da karısının lohusalığı sırasında yapacak hiçbir işi olmadığı zaman bu sorular onu yeniden meşgul etmeye başlamıştı.

"Hristiyanların çözüm şeklini kabul etmediğine göre ne gibi bir 770

açıklamaya bağlamam gerek?" diye sorup duruyordu kendine. Bildiklerinin hiçbirisi buna cevap vermesine yetmiyordu.

Oyuncakçı dükkânında ekmek arayan bir insana benziyordu.

Konuştugu her insanın söylediklerinde, okuduğu her kitapla bu sorularına cevap bulacağını umut ediyor, bunu arıyordu.

Kendi yaşında olan insanlardan çoğunun, eski inançlarını bıraktıkları halde yeni düşüncelerinden şikayet etmediklerini ve memnun olduklarını da görüyordu. Bu yüzden Levine, bu insanların samimi olup olmadıklarını, bilimin verdiği cevapları kendisinden daha açık bir şekilde anlayıp anlamadıklarını da bilmek istiyordu.

Levine eskisi gibi, dinin modası geçmiş bir şey olduğunu düşünmenin yanlış olduğunu anlamıştı. Kendisine en yakın ve iyi insanların hepsi dindardılar. Lvov, ihtiyar Prens, Serge İvanovitch, Rus halkının yüzde doksani ve büyük bir saygı duyarak düşündüğü insanların hepsi, kendisi okul sıralarındayken nasıl inanıyorsa, öyle inanıyorlardı.

Okuduğu kitaplar ve kendileriyle tanışmalar yaptığı insanlardan şunu da öğrenmişti. Bu düşünceler, insanın cevap vermeden edemeyeceği ve görmemezlikten gelemeyeceği en önemli sorulan bir yana bırakıyorlar VS organizmalarının varlığı, bilincin ve ruhun maddeci bir gözle açıklanması gibi konulan ele alıyorlardı.

Karısının lohusalığı sırasında dua ettiğini ve dua ettiği zaman inandığını da gözden kaçırmıştı. Ama bu bir an sürmüş ve devam etmemişti.

O anda gerçeği bulmuş olduğunu ve şimdi yanıldığını söyleyemiyordu. Çünkü o anı düşündüğü zaman tutunacak hiçbir şey kalmıyordu geriye. O anda yanılmış olduğunu da kabul edemiyordu. Çünkü çok sevdiği o anı yitirmek istemiyordu.

Bu şüpheler bazen çoğalıyor, bazen azalıyor. Onlardan kurtula

771

iniyordu. Durmadan okuyor ve düşünüyor, çalışmalarını arttırdıkça, ulaşmak istediği sonuçtan uzaklaşmış olduğunu anlıyordu.

Son zamanlarda, Moskova'da ve köyde, maddeci felsefelerin istediği açıklamaları sağlayamayacaklarından emin olduktan sonra, Eflâtun, Spinoza, Kant, Schelling, Hegel ve Schopenhauer gibi maddeci olmayan bir dünya görüşünü ileri süren filozofları okumaya başlamıştı. Filozofların kurdukları ve belli bir şekilde tarif ettikleri ruh, irade, özgürlük gibi kavramlara dayanarak düşündükçe bir şeyler anladığını sanmıştı. Ama düşünmenin yapay akışının dışına çıkıp hayatla karşılaştığı zaman bu felsefelerin yıkılıp gittiğini de görüyordu.

Bir aralık, Schopenhauer'i okurken onun irade dediği şeyin yerine aşk'ı koymuş ve belli bir zaman süresince bununla avunmuştu. Ama, hayatla yanyana getirdiğinden bu felsefenin de yıkılıp gittiğini görmüştü.

Kardeşi Serge İvanovitch ona Homiakof'un külliyelinden ikinci cildi okudu. Anlatımdaki yapmacıklığına rağmen, bu eserde ileri sürülen kilise fikrini beğendi. Sonsuz gerçeğin ancak sevgiyle birleşmiş bir insan kitlesine yani kiliseye ait olacağı düşüncesine karşı hayranlık duydu. Ama bir katolik ve bir de Ortodoks yazarın kilise tarihlerini okuyup bu iki kilise arasındaki çatışmayı görünce, Homiakof'un ilahiyatının da filozofların sistemleri gibi yıkılıp gittiğini gördü.

Bütün bahar boyunca adeta kendinde değildi. Korkuyordu.

"Kim olduğumu ve neden yaşadığımı bilmedikten sonra yaşayamam. Bunu bilmeme imkân yok, şu halde

yaşamam mümkün değil," diyordu kendi kendine.

"Sonsuz zaman, mekân ve madde içinde bir çelişki ortaya çıkıyor. Biraz durup sonra yok oluyor. Bu çelişki benini işte."

Bu korkunç bir hataydı, ama yüzyıllardır süre gelen insan düşüncesinin gelişmesinin kaçınılmaz sonucuydu.

Levine esiri olduğu bu kötü kuvvetten kaçmak istiyordu. Bundan 772

kaçmanın çaresi ölümdü.

Mutlu bir aile babası ve sağlıklı bir insan olan Levine, intihara o kadar yaklaşmıştı ki. eline geçirmiş olduğu bir ipi kendisini asmaktan alıkoymak için gizli yerlere saklıyordu. Ava gittiği zaman silahıyla kendisini vuracağından korkuyordu.

Ama Levine ne kendini astı, ne de vurdu. Sadece yaşamaya devam etti.

Levine. kendisinin ne olduğunu ve neden yaşadığını bir türlü açıklayamıyordu. Bu şekilde soru sormayı artık bir kenara bırakmıştı. Sanki cevaplan bulmuş gibi yaşayıp gidiyordu.

Haziran ayının başlangıcında köye döndüğü zaman, eski işlerine yeniden başlamıştı. Malikânenin idaresi, kızkardeşinin ve kardeşinin işleri, ailesi ve çocukları ile uğraşmak zorunda kalması, yeni doğan çocuğun, arı yetiştirme merakı bütün zamanını alıyordu. Bu düşüncelerin başarısızlığa uğradığını görmüştü. Çok işi olduğu ve bir şey yapmak zorunda bulunduğunu düşündüğü için böyle hareket ediyordu. Çocukluğundan beri ve daha sonra gençliği sırasında, Rusya ve bütün insanlık için faydalı bir iş yapmak gibi bir düşünce onun hoşuna giden bir şeydi. Ama, düşünce ile yapılan iş arasındaki farkı gördükten sonra buna da önem vermez olmuştu. Oysa bugün aynı işleri yaparken hiç zevk almıyor, ama ailesi ve kendisi için bu işlerin çok önemli, hatta zorunluk olduğunu düşünüyordu. Böylece, çalışmaları gün geçtikçe daha iyi sonuçlar veriyordu.

Babası ve büyük babası gibi yaşaması, çocuklarını aynı koşullar içinde yetiştirmesi gerekiyordu. Bunu sağlamak için de Pokrovsky'de işlerin yolunda gitmesini sağlamak gerekiyordu. Oğluna malikâneyi iyi bir durumda bırakmalı onu memnun etmeliydi. Nitekim babası da Le

vine'e böyle hareket etmişti. Bunun için çiftliğiyle kendisinin uğraşması gerekiyordu. Hayvanları yetiştirmeli, tarlaları gübrelemeli, ağaçları dikmeliydi.

Serge İvanovitch'in ve kız kardeşlerinin işlerine bakmak, kendisinden yardım isteyen köylülere yardım etmek, onlara belli bir zaman ayırmak zorundaydı.

Bütün bunlar avcılık ve arı yetiştirme merakıyla birlikte Levine'in düşündükçe anlamsız bulduğu hayatını doldurmaya yeterli oluyordu.

Bununla beraber Levine başka toprak sahipleri gibi fırsatlardan yararlanmaya ve köylülere karşı kötü davranmaya kalkışmıyordu.

Levine eve geldiği zaman, kendisini üç sattir beklediklerini bildiği halde karısının yanına gitmek, hatırını sormaktan kaçınmıyordu.

Oğul almaktan çok zevk duyduğu halde bunu da anlara bakan ihtiyar adama bırakmak zorunda kalıyordu. Doğru mu, yoksa yanlış mı hareket ettiğini bilmiyordu. Zaten bu konuda ne konuşuyor ne de düşünüyordu.

Akıl onu şüphelere düşürmüştü. Doğru ile yanlış ayırd etmesine izin vermemişti. Düşüncelere dalmayıp da basit bir şekilde yaşadığı zaman, gönlündeki yagıcın kendisine hangi yolun doğru olduğunu gösterdiğini ve hemen hemen hiç yanılmadığını seziyordu. Kötü bir iş yaptığı zaman hemen farkediyordu.

Böylece, varlığının anlamına cevap veremeyecek kadar bilgisiz olduğu ve bu bilgisizlik yüzünden intiharın eşiğine kadar geldiği halde, kişisel yaşamını dümdüz yaşayıp gidiyordu.

Serge İvanovitch'in Pokrovsky'e geldiği sırada Levine'in çalışmaları çok yoğundu. Köylüler bu sırada insan gücünü aşan bir çalışma içine girerlerdi. Yaptıkları işin farkına varsalar, bunu her yıl tekrar et774

mek zorunda kalmasalar ve daha büyük bir sonuç alabilselerdi, bu çalışmalarına hayran olmamak elden gelmezdi.

Yulafları biçmek ve toplamak, çayırları kaldırmak, nadası çevirmek, kış buğdayını ekmek gibi işler basit görünebilir. Fakat bunu yapmak için bir köyde yedisinden yetmişine kadar herkesin üç, ya da dört hafta boyuna, dişini tırnağına takarak çalışması gerekirdi. Kuru ekmek ve soğan yiyip, gece iki üç saat uyuyan bu insanlar, Rusya'nın her tarafında aynı zamanda bu ağır işleri başarırlardı.

Köylülerle omuz omuza yaşamış olan Levine bu aylar gelince adeta enerjiyle dolduğunu hissederdi.

Sabah erkenden çavdar ekilmesini ve yulafların toplanmasını gözden geçirir, karısı ve kız kardeşinin kalktığı sırada eve dönerek onlarla kahve içerdi. Bundan sonra çiftliğe gider, yeni makinelerin

çalıştırılmasına katılırdı.

Serin ambarda durmuş, açık kapıdan dışarısını seyrediyordu. Dövme makinesinden çıkan tozların savruluşunu, pırl pırl siyah başlı beyaz karınlı kırlangıçların damın altına girip çıkmalarına ve çalışıp duran köylülere bakarak garip şeyler düşünüyordu.

"Bütün bunları neden yapıyoruz. Ben neden burada durup bu adamları çalıştırıyorum. Neden böyle çalışıp kendilerini bana göstermek istiyorlar (Yaşlı bir kadına bakarak). Bizim Matrona neden böyle ölesiye çalışıyor? Geçenlerde iyileşti, ama birkaç yıl sonra iyileşmeyecek, onu gömecekler. Ne ondan ne de yanındaki kınınızı gömlek giymiş şu güzel kızdan geriye hiçbir şey kalmayacak," diye düşündü. Tekerleği çevirmek için çalışan ve nefes nefese gelen ata bakarak, "Bunu da gömecekler yakında... Sakalında saman parçaları toplanan, yırtık gömlekli Fyodor'u da gömecekler. Demetleri çözüyor, emir veriyor, kadınlara bağırıp duruyor. Hepsi bu kadar mı? Beni de gömecekler. Hiçbir şey kalmayacak geriye... Bütün bunlar neden?"

Bunları düşünürken ne kadar yulaf dövüldüğünü ve böylece gün

775

lük işin derecesini anlamak için saatine baktı.

Makinenin yanına giderek, duyulması için bağırarak konuştu. "Fyodor, bu kadar hızlı çalışma, biraz yavaşlat. Makine bu yüzden iyi çalışmıyor."

Yüzü tozdan kapkara kesilmiş olan Fyodor, bağırarak bir şeyler söyledi, ama yine bildiği gibi yapmaya devam etti.

Levine Fyodor'u aşağı indirip makineye kendisi geçti. Köylülerin yemek zamanına kadar çalıştı. Daha sonra Fyodor ile birlikte samanlığa gidip konuşmaya daldı.

Fyodor, Levine'in topraklarını kiraya verdiği yakın köylerden birinden geliyordu. Platon isimli hali vakti yerinde ve ahlâklı bir köylünün bu yıl toprağını kiralamak isteyip istemediğini Fyodor'a soruyordu.

"Kira çok yüksek Konstantin Dimitrievitch. Platon'un işine gelmez bu..."

"Peki Mituh nasıl yapıyor (Mituh Levine'in topraklarını kiralayan bir başka köylüydü.)"

"Mituh mu? (Fyodor onun ismini küçümsercesine söylüyordu) Mituh'un dini imanı yoktur. Çalıştırdıklarını çok sıkıştırır. Ama Fokanitch amca, (Platon'a böyle diyordu) namuslu bir adamdır. Allahtan korkar. Ruhunun kurtuluşu için yaşıyor o. Mituh gibi işkembesini doldurmak için değil."

"Nasıl Allahtan korkuyor... Nasıl ruhunun iyiliği için yaşıyor?" dedi Levine.

"Allahın emirlerine uyarak yaşıyor. Ama insanlar çeşitlidir Örneğin sizi ele alalım. Siz kimseye kötülük etmek istemezsiniz..."

"Evet, evet, Allahaismarladık..." dedi Levine. Heyecanlanmıştı. Bastonunu eline alıp evinin yolunu tuttu. Köylünün söylediği basit sözler sanki ona gerçeğin kapılarını açmış ve gitmek istediği yola ışık tutmuştu.

Levine yol boyunca yürüyordu. Düşüncelerinden çok, içinde bu776

tündüğü ruh hali ilgilendiriyordu onu. Bu halle hiç düşmemişti.

Köylünün söyledikleri, sanki bir elektrik akımı gibi onu etkilemiş, şimdiye kadar aklında bölük pörçük kalmış olan düşünce ve duyulan bir bütün haline getirmişti.

Ruhunda yeni bir şeyin belirdiğini anlıyordu. Onun ne olduğunu bilmiyor, ama tadını çıkarıyordu.

"Kendisi için değil Tanrı için yaşamak... Hangi Tanrı için? Saçma bir düşünce değil mi bu? Bu sözlerle istek ve ihtiyaçlarımız yani aklımızla kavradığımız şeyler için değil, anlaşılmayan bir şey için, yani Tanrı için, hiç kimsenin anlayamadığı ve tarif edemediği varlık için yaşamamız gerektiğini ileri sürdü. Fyodor'un bu anlamsız sözlerini anlamadım mı? Anladığım zaman onların varlığından şüphe ettim mi? Hayır, ben onları tam onun anladığı şekilde anladım. Hayır, ben onları tam onun anladığı şekilde anladım. Hayatımda en açık ve hiç kuşku duymadığım şeyler bu sözlerle dile getirilmiştir. Bu yalnız benim için böyle değil. Herkes bunu çok iyi anlıyor ve üzerinde birleşiyor.

"Oysa ben mucize görmek istiyordum. Görünen bir mucize görmediğim için inanmanın yersiz olduğunu ileri sürüyordum. Oysa gerçek mucize bu. Her tarafımı çevirmiş, ama ben farkında olmamışım.

"Fyodor, Kirilof'un yalnız midesi için yaşadığını söylüyor. Bunu anlamak çok kolay. Akıllı birer yaratık olarak hepimiz midemiz için yaşıyoruz. Ama insanın midesi için değil Tanrı için, gerçek için yaşaması gerektiğini de söylüyor. Bunu da anlıyorum. Ve bütün insanlar, okumuşlar, cahil ve fakir köylüler. Herkes çeşitli yollardan aynı şeyi söylüyorlar. Hepimiz için yaşamamız gerektiği ve neyin doğru olduğu konusunda anlaşıyoruz. İnsanların kesin bir şekilde bildiği bu tek bilgi akılla açıklanamaz. Onun ne başı ne de sonucu vardır."

İyiliğin nedenleri varsa o iyilik olmaktan çıkıyor. Sonuçları yani ödülü varsa o zaman da iyilik olmaktan

çıkıyor. Böylece iyilik dediğimiz şeyin neden ve sonuç zincirinin dışında kaldığını görüyoruz."

777

"Ama yine de biliyorum onu. Hepimiz de biliyoruz."

"Bundan daha büyük bir mucize olabilir mi?"

Sıcağı ve yorgunluğunu fark etmeyen Levine, bir gönül rahatlığı içinde yol boyunca ilerlerken, "Bütün acılarım ve şüphelerim sona mı erdi yoksa?" diyordu. Bu o kadar güzeldi ki, inanamayacağı geliyordu. Eve gidemeyecek kadar heyecanlanmıştı. Geri dönüp ormanın kıyısında otururdu.

Şapkasını başından çıkarıp, serin otların üzerine uzandı.

"Evet bunu açıkça anlamalıyım," dedi. "Ne keşfettim ben" diye sordu. "Beni memnun eden şey nedir?"

"Hiçbir şey keşfetmedim. Sadece bildiğim bir şeyi buldum. Geçmişte ve şimdi bana kuvvet veren şeyi... En büyük gücü buldum..."

"Eskiden beri, vücudumda, şu otta, şu böcekte birtakım maddi değişikliklerin süregeldiğini ve bu değişimlerin fizik, kimyevi ve fizyolojik kanunlara uygun olarak ortaya çıktığını biliyordum. Var olan her şeyde uyum ve çatışma... Sanki sonsuz olanda bir uyum ve çarpışma olabilir... Bu şekilde düşündüğüm halde gerçeği bulamayışına şaşıyordum. Şimdi hayatın anlamını bulduğumu söyleyebilirim. "Tanrı ve ruhumun kurtuluşu için yaşamak." Bu söz açık saçık olduğu halde yine de esrarlı bir anlam taşıyor. Var olan her şeyin anlamı böyle zaten. Evet, zekâ ve akıl hem gururlu hem de aldatici şeyler," diye düşündü.

Kardeşinin ölümüyle başlayan ilk ölüm sorusundan sonra geçen iki yıl içinde ne gibi düşüncelere saplandığını gözden geçirdi.

İnsanları bekleyen şeyin sadece ölüm, acılar ve unutulmak olduğunu düşünerek hayatı ya yaşanabilecek gibi yorumlamak, ya da intihar etmek zorunda olduğunu düşünmüştü.

Ama bunlardan hiçbirini yapmamış, yiyip içmiş, hatta bu arada evlenmişti. Hayatın anlamını düşünmediği zamanlar mutlu olduğunu bile hatırlıyordu.

Bütün bunlar onun doğru bir şekilde yaşadığını^ ama yanlış dü778

sunduğunu gösteriyordu sadece.

Annesinin sütüyle birlikte emdiği bu gerçeklere uyarak farkında olmadan yaşamıştı.

Bundan öyle inançlara bağlı kalarak yaşamaya devam edecekti.

Tanrı için yaşamam gerektiği gerçeğini anlamasaydım ne yapacaktım, nasıl yaşayacaktım, diye soruyordu. "Yalan söyleyecek, hırsızlıklar yapacak, adam öldürecek, hiçbir zaman mutlu olamayacaktım." Hayatının anlamını bitmemiş olsaydı ne kadar adi ve kötü bir adam olacağını düşündü.

"Ben sorularıma cevap istiyorum. Ama aklım, sorularıma cevap veremeyecek durumdaydı. Bunlar akla aşan konulardı. Cevap hayatın kendisi tarafından verildi. Ben bu cevaba ulaşamadım. Cevap bana verildi. Nitekim bu cevap herkese verilmiştir. Onu bir yerden çıkarmama imkân yoktu.

"Akıl yoluyla bu gerçeğe ulaşabilir, onu mantık yoluyla çıkarabilir miydim? Hemcinslerimi sevmem gerektiğini bana çocukluğumda söylediler. Böylece ruhumda var olan bir şeyi açıklamış oldular. Peki bunu kim keşfetti. Şüphesiz akıl değil. Çünkü bu akıl dışı bir gerçektir.

Levine, Dolly ve çocukları ile ilgili bir olayı hatırlamaktan kendini alamadı. Kendi hallerine bırakılmış olan çocuklar, mumların üstünde ahududu reçeli kaynatmaya, birbirlerinin yüzüne bir şırınga ile süt sıkmaya başlamışlardı. Dolly onları bu durumda yakalamış ve Levine'in önünde, bu hareketleriyle büyükleri nasıl kızdırdıklarını, fincanları kırdıkları çay içecek kaplan olmayacağını ve sütü döktükleri için de aklıktan öleceklerini söylemiş, onları azarlamıştı.

Levine, çocukların annelerini dinlerken yüzlerinde beliren sıkıntı ve hareketsizliğe bakmış şaşırmıştı. Annelerinin söylediklerine inan

779

mıyorlar, oyunlarının yarıda kesilmesinden dolayı kızıyorlardı. Çünkü harcadıkları şeylerin kendilerini yaşatan şeyler olduğunu anlayamıyorlardı.

"Bunlar nasıl olsa bulunur, bir şey olmaz," diye düşünüyorlardı. "Bu hep böyle olmuş, böyle devam edecek. Biz yeni bir şey yapmak, mumların üzerinde reçel kaynatmak, birbirimizin ağzına süt sıkmak istedik. Fincandan içmekten daha iyi bu."

"Akıl yoluyla hayatın anlamını kavramaya kalkışmamız buna benzemiyor mu?" diye düşündü Levine.

"İnsan varlığına yabancı olan düşüncüyü araç olarak kullanan felsefeler de bizi, sonunda bildiğimiz bir şeye götürmüyorlar mı? Her filozofun sistemini kurmadan önce gerçeği bildiğini ve bu gerçeğe akıl yoluyla varmaya çalıştığını sezmiyor muyuz?"

"Çocukları kendi haline bıraktığımız zaman nasıl tehlikelerle karşılaşacaklarsa, ihtiras ve düşüncelerimizle başbaşa kalıp Tanrıdan, Yaratıcıdan, hak ve iyilik düşüncelerinden uzaklaştığımız zaman biz de tehlikelerle karşılaşacağız."

Bir hristiyan olarak yetişip, hristiyanlığın sağladığı mutlulukların içinde yaşarken onların hayatım için ne kadar önemli olduklarını anıyamıyorum, onları yıkıp yakmaya çalışıyordum. Bu bakımdan tıpkı çocuklara benziyordum. Nitekim, yine çocuklar gibi en küçük bir tehlikeyle karşılaştığım zaman, Tanrıya sığınıyordum."

"Evet, bildiklerimi akıl yoluyla ele geçirmiş değilim. Bu gerçekler bana verilmiş, açıklanmıştır. Kilisenin öğrettiğine kalbimle inanarak biliyorum onu..."

"Kilise, kilise..." diye tekrarladı Levine. Yan tarafına dönerek, dirseğine dayandı. Ta uzakta nehri geçen davarlara baktı.

İçinde bulunduğu gönül rahatlığını bozabilecek her şeyi düşünerek, "Ama kilisenin bütün söylediklerine inanmam ben," dedi. Kendisini din yolundan ahkayon garip düşünceleri ele aldı.780

"Yaradılış? Varlığı nasıl açıklayabilirim? Varlıkla mı yoklukla mı? İyilik ve kötülük... Kötülüğü nasıl açıklayabilirim?..."

"Hayır, ben hiçbir şey bilmiyorum. Zaten bana ve bütün insanlara öğretilenden başka bir şey bilmeme olanak yok."

Kilisenin öğretilerinde Tanrıya ve iyiliğe inanmaya karşı gelen bir tek sözün bile var olmadığını düşündü.

Kilisenin öğretilerindeki her cümlede, gerçek imanı görmek mümkündü. Çeşitli öğretiler inancı sarsmadıkları gibi, yeryüzünde herkesin, budalaların, dahilerin, köylülerin, Lvov'un, Kitty'nin, kuralların aynı şeyi mükemmel bir biçimde anlamasını da sağlıyordu. Böylece yaşamaya değer tek hayat, yani ruh hayatı ortaya çıkıyordu.

Levine artık düşünmüyordu. Kendisiyle konuşan ciddi ve neşeli sesler duyuyordu sanki.

Mutluluğun gerçek olduğuna inanmaya korkarak, "İnanç bu mu yoksa?," dedi. Hıçkırıklarını tutup iki eliyle gözyaşlarını kurularak, "Tanrım sana şükürler olsun," diye ekledi.

Levine ileri bakınca koyun sürüsünü ve kendi arabasıyla arabacısını gördü. Arabacı çobana bir şeyler söylüyordu. O kadar dalmıştı ki, arabacının gelip kendisini neden aradığını bile düşünmedi.

Arabacı yanına yaklaşıp, "Hanımefendi beni gönderdi, kardeşiniz ve bir arkadaşı birlikte gelmişler," dediği zaman kendine geldi.

Arabaya atlayıp dizginleri eline aldı. Sanki uykudan uyanmış gibi sersemdi.

Atlara ve yanında oturan arabacı İvan'a bakarken, kardeşiyle gelenin kim olduğunu tahmin etmeye çalıştı.

Kardeşi, karısı, misafir ve bütün insanlar artık onun için eskisinden bambaşka kimselerdi.

"Kardeşimle aramda hiçbir aykırılık ve tartışma olmayacak, karımla artık kavga etmeyeceğim, misafir kim olursa olsun ona çok nazik davranacağım. Arabacı İvan'a karşı da değişik davranacağım," diye düşündü. Boş kalan elleriyle ne yapacağını bilmediği için rüzgâr

781

dan şişen gömleğini göğsüne bastırıp duran İvan'a bakarak onunla konuşmak istedi. Bel koşumunu yukardan bağlamış olduğunu söyleyerek, sözü açmak istedi. Ama bu İvan'ı suçlamak demektir. Levine onunla dostça konuşmak istiyordu. Söyleyecek bir şey bulamadı.

"Sağ taraftan gidip, iniş çıkışlara dikkat edin efendim," dedi arabacı, Levine'in elindeki dizginleri çekerek.

Levine bu müdahaleye kızmıştı, "Lütfen karışmayın bana," dedi.

Levine, kendisine karışıldığı zaman daima kızardı. Bu sefer de öyle yaptı. Yeni ruhi durumunun gerçekle karşılaşınca hiçbir değişikliğe yol açamamış olmasına şaşmıştı.

Ve üç dört yüz metre yaklaştığı zaman, Tanya ve Grisha'nın onu karşılamaya çıktıklarını gördü.

"Kostiya amca, annem, büyük babam, Serge İvanovitch ve bir başkası geliyorlar."

"Bir başkası kim?"

"Korkunç bir adam," dedi Tanya. Sonra Katavasof'un taklidini yaparak, "Kollarıyla böyle yapıyor," diye ilave etti.

Tanya'nın taklidinden birisini hatırlar gibi olan, ama kim olduğunu bulamayan Levine, gülümseyerek, "Genç mi, yaşlı mı?" diye sordu.

"Sıkıcı bir insan olmasa bari..." diye düşündü.

Dönemeci geçince, Levine gelenleri gördü. Hasır şapka giymiş olan kollarını tıpkı Tanya'nın dediği gibi sallayan Katavasof'u tanıdı. Katavasof metafizik meseleleri üzerinde tartışmaktan çok hoşlanırdı. Delillerini hiç metafizik okumamış doğa bilginlerinin yazılarından çıkarırdı. Levine Moskova'da uzun uzun

konusmuştu.

Levine onu görür görmez, Katavasofun güçlü delili sandığı ve durmadan ileri sürdüğü bir düşünceyi hemen hatırladı.

"Hayır, tartışacak değilim artık... Yalnızca düşündüklerimi açıkla," dedi kendi kendine.

Arabadan inip kardeşini ve KatavasoFu selamladıktan sonra, karı782

sini sordu.

"Mitya'yı Kolok'a (evin yakınında küçük bir koru) götürdü," dedi Dolly. "Evin içinde durulmuyordu. O kadar sıcaktı." Levine karısına çocuğu ormana götürmemesini söylemişti. Bunun tehlikeli olduğunu düşündüğü için oraya gitmek istedi. Biz de oraya gidiyoruz."

Yürüyenlerin biraz gerisinde kalan Serge İvanovitch, "Söyle bakalım neler yapıyorsun?" dedi.

"Her zamanki gibi toprakla uğraşıp duruyorsun?" dedi Levine. "Sen nasılsın? Uzun süre kalacak mısın bizde? Ne zamandır seni bekliyorduk," dedi.

"İki hafta kalabileceğim. Moskova'da çok işim var."

Bu söz üzerine iki kardeş birbirlerine baktılar. Levine kardeşiyle daha candan ve samimi olmak istediği halde ona baktığı zaman rahatsız olmuş, ne söyleyeceğini bilememişti.

Serge İvanovitch'i hem memnun edecek, hem de Moskova'dan uğraştığı Sırbistan harbi ile Slav meselesinden uzak tutacak bir konu bulmak amacıyla, Levine onun son olarak çıkardığı kitaptan söz açtı.

"Kitap üzerinde eleştiriler çıktı mı?" dedi Levine.

Serge İvanovitch, sorunun düşünülerek sorulmuş olduğunu anlayıp gülümseyerek:

"Hayır kimse ilgilenmedi onunla. Ben herkesten daha az ilgileniyorum zaten," dedi. Sonra kavak ağaçlarının yukarısında görünen beyaz bulutları işaret ederek, "Darya Alexandrovna, bakın. Yağmur geliyor," dedi.

Bu sözler Levine ile kardeşi arasındaki o soğuk ve tatsız havayı geri getirmeye yetmişti.

Levine Katavasof'un yanına gitti.

"Buraya gelmeye karar verdiğinizde çok memnun oldum," dedi.

"Uzun süredir gelmek istiyordum buraya. Uzun uzun tartışmalar yaparız. Spencer'i okudunuz mu?"

783

"Henüz bitirmedim..." dedi Levine. "Ama artık okumaya ihtiyacım yok."

"Nasıl olur? Çok ilginç bir söz bu... Ne demek istiyorsunuz?"

"Beni ilgilendiren sorulara verilecek cevapları bu adamda ve onun benzerlerinde bulamayacağımı biliyorum artık..."

Katavasofun sakini ve neşeli hali birden gözüne çarptı. Onun bu halini bozmak istemediği için hemen sözünü kesti:

"Bunu daha sonra konuşuruz," dedi. "Kovanların olduğu yere gidiyorsak, şuradan, şu patikadan," dedi topluluğa konuşarak.

Levine, kovanların bulunduğu sundurmanın yakınına koydurduğu sıraların üzerine misafirlerini oturtuktan sonra, sundurmaya giderek, ekmek, salatalık ve taze bal almak için ilerledi.

Yavaş yavaş yürüyüp arılara dikkat ederek sundurmaya geldi. Bir arı sakalına sarıldı. Levine onu kovdu. Yan karanlık sundurmaya girerek, arılara yaklaşmak için kullandığı elbiseyi aldı. Ellerini cebine sokarak çok iyi tanıdığı kovanlara doğru ilerledi.

Kovanların yanına geldiği zaman, mallarını düşmandan korumak için onu sokmaya hazırlanan arıların vızıltısı kulaklarını dolduruyordu. Adlara bakan adam sundurmanın bir köşesinde duruyor, bir şeyler yıkıyordu. Levine'i görmemişti. Levine kovanların arasında durdu. Adamı çağırmadı.

Gündelik hayatın sıkıcı taraflarından kurtulmuş olduğuna çok memnundu. İvan'a kızmış olduğunu, kardeşine soğuk davrandığını ve Katavasof ile çene çalmak durumuna düşerek, duyduğu saadeti bozmak tehlikesiyle karşılaştığını düşündü.

"Bu geçici bir durum mu yoksa?" diye düşündü. Ama ormanın kıyısında duyduklarını tekrar aklına getirince bunun geçici olmadığını anladı. Gündelik hayatla karşılaşınca kaybolur gibi olan bu duygular olduğu gibi duruyordu.

Çevresinde vızıldayarak dönen, onu tehdit eden anlar nasıl dikka784

tinini çekiyorsa, hayatın gerektirdiği küçük görevler ve ihtiyaçlar da içinde bulunduğu, sakinliği iyice duymasının önüne bir süre için geçiyorlardı. Ama bu ruhi sessizlik ve kuvvet hiçbir zaman ortadan kalkmıyordu.

Çocuklara salatalık ve bal veren Doll, "Kostiya, Serge İvanovitch trende kiminle berabermiş biliyor musun?" dedi. Sonra. "Wronsky ile birlikteymiş. Wronsky Sırbistan'a gidiyormuş," diye kendisi cevap verdi. "Hem de bir süvari birliğini de yanında götürüyormuş," dedi Katavasof.

"Böyle hareket etmesi çok doğru" dedi Levine. Serge İvanovitch'e bakarak, "Demek, gönüllüler halâ gidiyor," diye ekledi.

Serge İvanovitch cevap vermedi. Tabağın içinde bala bulanmış olan canlı bir arıyı elindeki bıçakla çıkarmaya çalışıyordu.

"Tabii, dün istasyonda olup bitenleri görecektiniz," diyerek elindeki salatalığı yedi.

Levine orada yokken konuşulanlar! bıraktıkları yerden ele alan Prens, "Serge İvanovitch, bu gönüllüler nereye gidiyorlar, kiminle savaşacaklar? Anlatın bana lütfen," dedi.

Arıyı balın içinden kurtarıp bir kavak yaprağına bırakan Serge İvanovitch, sakın bir şekilde gülümseyerek, "Türklerle," diye cevap verdi.

"Peki kim Türklere savaş açtı? Madam Sthal'ın yardımını gören İvan İvanovitch Ragozov ve Kontes Lidia İvanovna mı?"

"Kimse savaş açmadı. Halk komşularının çektiği acıları görüp onlara yardım etmek istiyor," dedi Serge İvanovitch.

"Prens yardımdan değil savaştan söz ediyor," dedi Levine. Kayın

785

babasından tarafa çıkıyordu. "Prens, bir iki kişinin, hükümetin iznini almadan savaşa katılamayacaklarını söylemek istiyor."

"Prens yardımdan değil, savaştan söz ediyor," dedi Levine. Kayın babasından tarafa çıkıyordu. "Prens, bir iki kişinin, hükümetin iznini almadan savaşa katılamayacaklarını söylemek istiyor."

"Kostiya bak bir arı... Sokacak bizi..." dedi Dolly.

"Bu arı değil, eşekarısı" diye cevap verdi Levine.

Katavasof, Levine'i tartışmaya sürüklemek isteyerek, "Peki bu konuda siz ne düşünüyorsunuz?" dedi.

"Ben bu konuda şöyle düşünüyorum. Önce savaş denilen şey c kadar korkunç ve hayvanca bir iştir ki, hiç kimse bir savaşa başlamak sorumluluğunu üzerine alamaz. Bu işi ancak bir devlet yapabilir. Öte yandan politika devlet işlerinde kişisel istek ve düşüncelerimizi bir yana bırakmamız gerektiğini göstermektedir bize."

Ktavasof ve Serge İvanovitch cevaplarını hazırlamışlardı. Her ikisi birden konuşmaya başladılar.

Katavasof ve Serge İvanovitch cevaplarını hazırlamışlardı. Her ifeisi birden konuşmaya başladılar.

"Ama bazen, hükümet halkın istediğini yerine getirmez. O zaman halk kendi istediğini yerine getirmez. O zaman halk kendi isteğini kendisi gerçekleştirir," dedi Katavasof.

Serge İvanovitch'in kaşlarının çatılmasından bu düşünceye katılmadığı belli oluyordu.

"Konuyu doğru bir şekilde ortaya atıyorsunuz," dedi. "Burada savaş açmak diye bir sorun yok. Yalnızca Hristiyanlık duygularının dile getirilmesinden söz edilebilir. Dindaşlarımız ve kandaşlarımız öldürülüyor. Rus halkı onlara yardım etmek istiyoruz. Siz yolda giderken sarhoş birisinin bir kadın ya da çocuğu dövdüğünü görseniz adama savaş açılıp açılmadığını öğrenmeden önce kadın ve çocuğu kurtarmaya çalışırsınız sanırım."786

"Ama adam öldürmem," dedi Levine.

"Öldürürsün."

"Bilmiyorum. Böyle bir durum karşısında kalsam belki öfkeye kapılırım. Ama ne yapacağımı önceden söyleyemem. Oysa Slav ülkelerinde baskı altında tutulması konusunda öfke sözkonusu olamaz..."

Kaşlarını daha fazla çatan Serge İvanovitch, "Senin için olamaz ama başkaları için olabilir. Slav halkı kardeşlerinin çektiği acı karşısında ilgisiz kalamaz."

"Belki de Levine." Konuşmadan kaçmak istiyordu. "Ben de halktan biriyim, bu konuda hiçbir şey hissetmiyorum."

"Ben de böyle düşünüyorum." dedi Prens. "Carlsbad'dayken gazetelerde bu savaşın haberlerini okuyor, hiç duygulanmıyordum. Bu belki de yabancı bir ülkede bulunmamdan ileri geliyor demiştim. Ama buraya Rusya'ya gelince de aynı şekilde hissettim. Slav kardeşleriyle değil de sadece Rusya ile ilgilenen kimseler tanıdım. Örneğin bu bakımdan Kostiya da benim gibi."

"Böyle bir konuda şahsi düşüncelerin hiçbir önemi yoktur. Halk sözkonusu olduğu zaman kişisel görüşlerin önemi kalmaz."

"Özür dilerim," dedi Prens. "Halk bu işten hiçbir şey anlamıyor."

Dolly, "Baba bunu nasıl söylüyorsun? Geçen gün kilisede ne oldu?" dedi.

"Geçen gün kilisede ne oldu? Papaz okumalarını söyledi, hepsi okudular. Ama tek kelimesini bile anlamadılar," dedi. "Sonra dini bir iş için para toplanması gerektiği söylendi kendilerine. Ceplerindeki son parayı verdiler. Neden verdiklerini sorsanız cevap veremezler."

"Halk daima sezer. Alın yazılarının nerede olduğunu bilirler onlar. Ve bugünkü gibi önemli anlarda isteklerini belirtirler," dedi Serge İvanovitch. İnanç dolu olan arı bakıcısı, elinde bir kâse bal, kımıldamadan duruyordu. Sözlerinden hiçbir şey anlamadığı efendilerine dostça bakıyordu.

787

Serge İvanovitch'in sözlerine başını sallayarak eşlik etti. Sanki "Evet, şüphesiz" demek istiyordu.

"İşte sorun ona, bu konuda ne bir şey biliyor, ne de düşünüyor," dedi Levine. Sonra arı bakıcısına dönerek. "Mihalitch, savaş hakkında ne duydun? Geçen gün kilisede okunan şey hakkında ne düşünüyorsun? Hristiyanlar için savaşmamız gerekir mi?.."

"Biz ne düşünelim. Kralımız Alexandre Nikolaevitch bizim için düşünüyor... O her şeyi bizim hesabunızadüşünür. Daha iyi anlar. Çocuğa biraz daha ekmek vereyim mi?" dedi Darya Alexandrovna'ya seslenerek.

"Sormaya gerek yok." dedi Serge İvanovitch, "Binlerce insan gördük biz. Bu insanların hepsi, haklı bir davaya hizmet uğrunda her şeylerini feda etmişlerdi. Rusya'nın her yanından geliyor ve düşüncelerini kendileri açıklıyorlar. Bunun anlamı nedir?"

"Bence bu seksen milyon insan içinde ne yapacağını bilmeyen, her şeye katılan, her tarafa çekilebilen birkaç bin insan olduğunu gösterir sadece," dedi Levine. "Bunlar Pokatçef in çetesine, Khiya'ya ya da Sırbistan'a giderler."

"Bu adamlar sizin sandığınız gibi az değil. Bunlar halkın gerçek temsilcileridir," dedi Serge İvanovitch. Sanki son meteliğini savunuyormuş gibi tedirgindi. "Para yardımına ne dersiniz. Böylece bütün halk istediğini açıklamış olmuyor mu?"

"Halk kelimesinin anlamı çok karanlıktır," diye cevap verdi Levine. "Kâtipler, öğretmenler ve köylülerin binde biri belki ne olup bittiğini biliyordur. Seksen milyonun geri kalanı, iradelerini açıklamak şöyle dursun, ne hakkında iradelerini göstereceklerinden bile haberdar değiller. Bu olaylar halkın idaresinin dile gelmesi olduğunu nasıl söyleyebiliriz?"788

Tartışma sanatında usta olan Serge İvanovitch. cevap vereceğine, konuyu başka bir açıdan ele almayı tercih etti.

"Halkın isteğini ve düşüncesini anlamak için matematiğe başvurmak doğru değildir," dedi. "Oy vermek denilen yöntem bizim aramızda başvuruluyor. Zaten bu yöntem başvurmak doğru olmaz. Halkın isteğini anlamak için başka yollar vardır. Onu sezmek, ona duygu yoluyla ulaşmak mümkündür. Peşin hükümlerden sıyrılmış kimselerin sezdiği ve halkın içinde gizli kalmış olan akım ve düşüncelerden çeşitli gruplarının birbirine kaynaştığını görmüyor muyuz? Bütün kurumlar, aynı şeyi tekrarlıyorlar. Hepsi kendilerini belli bir yöne sürükleyen akımı farketmiş durumdalar."

"Evet, bütün gazeteler aynı şeyi söylüyorlar," dedi Prens. "Bu fırtınadan önce bütün kurbağaların ötmesine benziyor. Bu yüzden insan hiçbir şey duyamıyor."

"İster kurbağa, ister başka şey olsunlar, bu beni ilgilendirmez. Ben gazete sahiplerini savunmuyorum. Sadece fikir hayatında bu konuya karşı belli ve aynı tavır takınılmış olduğunu söylüyorum," dedi Serge İvanovitch kardeşine hitap ederken. Levine tam cevap vereceği sırada: "Aynı şeyi söylemeleri çok farklı bir iştir," dedi Prens. "Benim damadım Stephane Arcadieitch'i biliyorsunuz. Bir idare kurdu ya da buna benzer bir yerde iş buldu. Ne olduğunu iyice bilmiyorum. Yalnız hiçbir iş yapmadığını biliyorum. Kızma Dolly bunun gizli bir tarafı yok. Sekiz bin ruble alıyor. Kendisine sorsanız yaptığı işin çok önemli ve zorunlu olduğunu söyler. Yalancı bir adam da değildir. Sekiz bin rublenin önemsiz bir şey olduğuna kim inanır?"

Prens yersiz bir açıklama yapmış olduğunu düşünen Serge İvanovitch, "Evet, bu iş hakkında Darya Alexandrovna'ya haber vermeme benden rica etmişti."

"Evet basın, savaş hakkında aynı düşünceyi ileri sürüyor. Çünkü bu onların işine geliyor. Gelirlerini iki katına çıkartıyor. Slav halkının

789

alinyazısı ve buna benzer bir yığın söze inanmamazlık edebilirler mi?"

"Ben gazetelerin çoğuna önem vermem, ama bu dediğiniz doğru değil," dedi Serge İvanovitch.

"Bir şey söylemek istiyorum," dedi ihtiyar Prens. "Alponse Karr'ın Prusya savaşından önce söylediği çok

önemli bir söz vardır. Şöyle demişti, (Savaşın kaçınılmaz bir şey olduğunu söylüyorsunuz. Öyleyse savaşı tavsiye edenlerin hepsini cephedeki ön hatlara sürün. Onlar en önde savaşsınlar.)

"Ne hoş bir topluluk meydana getirirler," dedi Katavasof kahkahayla gülererek. Tanıdığı gazete sahiplerini gözönüne getirmişti.

"Kaçarlar, savaşmazlar ki," dedi Dolly.

"Kaçarlarsa kurşuna dizilirler, ya da kazaklardan kamçı yerler," dedi Prens.

"Hiç de şaka değil bana kalırsa..." diye söze başlayan Levine'in konuşmasına engel olan Serge İvanovitch.

"Toplunun her üyesi üstüne düşen görevi yapmaya davet ediliyor," dedi. "Fikir adamları halkın düşüncelerini dile getirdikleri zaman görevlerini yapmış olurlar. Yirmi yıl önce çıt bile çıkmazdı. Bugün Rus halkının sesini duyuyoruz. Kardeşleri için her fedakârlığı yapmaya hazır bekliyor. Bu atılmış büyük bir adımdır."

"Fedakârlık yapmakla Türkleri öldürmeye kalkmak arasında fark var," dedi Levine çekingen bir şekilde.

"Halk, ruhunun kurtuluşu için fedakârlık yapar ve bunu yapmaya her zaman ha'zırdır. Ama adam öldürmeye hazır değildir," diyerek aklını çelen düşünceleri ve tartışmayı birbirine bağladı.

"Ruhunu kurtarmak için ini? Bir doğa bilgini için bu ruh kelimesi kadar karmakarışık ve anlaşılabilir bir şey yoktur. Ruh dediğiniz de ne?" dedi Katavasof gülümseyerek.

"Biliyorsunuz, canım..."

"Hayır, doğrusu hiçbir şey bilmiyorum," dedi Katavasof kahka790

.hayla gülererek.

"Levine'in anlamaktan en fazla zorluk çektiği sözlerden birini sanki apaçık bir düşünceymiş gibi söyleyen Serge İvanovitch. 'İsa 'barışı değil, kılıcı getiriyorum' sözünü söylemiştir" dedi.

İhtiyar adam kendi tarafına tesadüfen bakılmış olduğunu sezip, "Evet öyle, buna kuşku yok," dedi.

Katavasof neşeli bir şekilde gülererek, "Sevgili dostum bu kez tamamen yenildiniz" dedi.

Levine kıpkırmızı kesildi. Kızarması yenilmesinden değil, kendisini kontrol edemeyişine kızmasından ileri geliyordu.

"Hayır, onlarla tartışmam, onların sırtında birer zırh var, oysa ben çırılçıplam," dedi kendi kendine.

Kardeşi ve Katavasof ile anlaşmasının olanaksız olduğunu anlıyordu. Onların ileri sürdüğü şey Levine'in hayatını mahvetmiş olan şey, yani akıldı. Başkente gelen bir iki bin kişiyi gören kardeşi gibi birkaç kimse, gazetelerle birlikte, halkın düşünce ve isteklerini dile getiriyoruz diye ortaya atılmalarının doğru olmadığını düşünüyordu. Bu istek intikam ve adam öldürme şeklinde ortaya çıkıyordu. Levine onların düşüncesini kabul edemiyordu. Çünkü içinde yaşadığı halkın böyle istekleri olmadığını bildiği gibi, halktan birisi olan kendisinde de bu çeşit düşüncelerin bulunmadığını çok iyi biliyordu. Yine, halkın çoğunluğu gibi, Levine de kendisine öğretilmiş olan iyi ve kötü düşüncelerinin dışında genel olarak iyi olan şeyin ne olduğunu bilmediğini kabul ediyor ve bu yüzden savaşın yapılması gerekli olduğunu ileri sürmüyordu. Varyegi'nin geleneksel davetinde söylenen sözlere uygun olarak düşünüyor ve "Prens olup bizi idare edin. Biz size baş eğerez. Bütün yükü fedakârlığı biz üzerimize alıyoruz. Ama biz hüküm ve karar vermek istemiyoruz," diyordu. Serge İvanovitch'in dediğine göre halk bu kadar zorlukla elde etmiş olduğu bu ayrıcalığı bırakmıştı.

791

Halk oyu yanılmaz bir şeyse, devrimler ve hüküm neden Slav halkına yardım hareketi kadar yasal olmasın? Bütün bunlar hiçbir şeyi,, halledemeyen düşüncelerden başka bir şey değildir. Şu anda kesin olarak bilinen bir şey varsa, o da tartışmanın Serge İvanovitch'i sinirlendirdiğiydi. Bu yüzden devam etmemek gerekiyordu. Levine konuşmasını yarıda bıraktı, yağmur bulutlarını göstererek, misafirlerine eve dönmelerini rica etti.

Prens ve Serge İvanovitch, arabaya bindiler. Ötekiler eve yürüyerek gitmeye karar verdiler.

Ama yağmur bulutları çok çabuk renk değiştirmeye başlamışlardı. Islanmamak için acele yürümeleri gerekiyordu.

Çocuklar neşeyle bağışarak önden koşuyorlardı. Bakışlarını çocuklardan ayırmayan Darya Alexandrovna, eteklerine takılan elbisesi yüzünden hızlı yürüyebilmek için koşmak zorunda kalıyordu. Erkekler başlarında şapkaları, hızlı adımlarla onun yanında yürüyorlardı.

Tam merdivenlere geldikleri sırada iri damlaların oluklara düşerek çıkardığı sesler duyuldu. Önde çocuklar arkadan büyükler, neşeyle eve girdiler.

Levine holde onları karşılayarak, Agatha Nikhailovna'ya "Katerina Alexandrovna nerede?" diye sordu.

"Biz onu sizinle birlikte sanıyorduk."

"Peki, Mitya nerede?"

"Herhalde koruluktadır. Çocuğun hizmetçisi de onunla birlikte olmalı."

"Levine Agatha'nın hazırlamış olduğu örtüleri alıp hemen koruluğa doğru koştu.

Bu arada fırtına bulutları bütün göğü kaplamışlardı. Ortalık karar792

miştı. Rüzgâr Levine'i olduğu yerde tutacak kadar şiddetli esiyor, önüne çıkan her şeyi. (akasyalar, çiçekler, büyük ağaçlar, otları) eğip büküyordu. Bahçede çalışan kızlar bağırarak hizmetkârların oturduğu kulübelere koşuştular. Yakındaki orman ve tarlaların üzerine yağmur yağmaya başlamıştı. Bulutlar koruluğun üzerine doğru hızla ilerliyorlardı. Havada yağmur kokusu vardı.

Levine başını önüne eğerek elindeki örtüleri sıkı sıkı tutmuş olduğu halde koruluğa doğru ilerlerken, meşe ağacının ardından birdenbire çıkan beyaz bir parıltı gördü. Bunun ardından gök yarılıyormuş gibi korkunç bir gürültü duyuldu. Gözlerini açan Levine yağmurun alacakaranlığında, yerini çok iyi bildiği meşenin sallanır gibi olduğunu gördü. "Yıldırım mı düştü acaba?" dedi. Tam bunu düşündüğü ve hızla yürüdüğü sırada, ağa büyük bir gürültü çıkararak ötekilerin üzerine yuvarlandı.

Yıldırımın parıltısı, gök gürültüsü Levine'i korkutmuştu.

"Tanrım, sakın onların üzerine düşmüş olmasın;.." dedi.

Kitty'nin her zaman gittiği yere varınca onların orada olmadıklarını gördü.

Koruluğun öteki tarafındaki yaşlı bir sakız ağacının altındaydılar. Levine'e sesleniyorlardı. Elbiseleri ıslanmış kopkoyu bir renge bürünmüşlerdi. Levine onların yanına geldiği zaman yağmur neredeyse dinmiş hava açılmıştı. Hizmetçinin etekleri ıslanmamıştı. Ama Kitty sıırılsıklam olmuştu. Yağmur kesildiği halde onlar halâ öylece duruyorlardı.

Su birikintilerinin içinden geçen Levine. "Tanrıya şükürler olsun, başınıza bir şey gelmedi ya..." dedi.

Kitty başında şeklini kaybetmiş şapkası, kocasına dönüp çekingen bir şekilde güldü.

Levine kızmıştı, "Nasıl olup da böyle bir şey yapabiliyorsun? Hiç düşünmedin mi?" dedi.

793

"Benim suçum yok. Tam geri döneceğimiz sırada çocukla uğraşmak zorunda kaldık... Sonra..." diye Kitty kendisini savunmaya kalkış^

ti.

Mitya hiç ıslanmamıştı. Halâ uyuyordu. "Tanrıya şükürler olsun... Ne söylediğimi bilmiyorum ben." Hizmetçi çocuğu aldı. Karısının yanında yürüyen ve kızdığı için pişmanlık duyan Levine, hizmetçi bakmadığı zaman onun ellerini tuttu.

Çeşitli tartışmaların yapıldığı bütün gün boyunca, Levine beklediği değişikliği bulamamış olmasına rağmen, yüreğinde büyük bir mutluluk duyuyordu.

Yağmurdan sonra gezmeye çıkmak imkânsızdı. Her taraf çamurluydu. Bulutlar iyice dağılmamışlardı. Günün geri kalan kısmını evde kalarak geçirdiler.

Yemekten sonra hiçbir tartışma çıkmadı. Herkes birbirine karşı çok iyi davranıyordu.

Katavasûf hanımlara komik hikâyeler anlatarak onları neşelendirdi. Serge İvanovitch çok neşeliydi. Çay içildikten sonra, kardeşi ona Batı sorunu hakkında ne düşündüğünü sorunca o kadar güzel konuştu ki, herkes dikkatle dinledi.

Bunları sadece Kitty dinleyememişti. Mitya'yı yıkamak için oradan uzaklaşmıştı.

Kitty odadan çıktıktan sonra Levine'e haber göndererek çocuğun odasına gelmesini söyledi.

Çayını ve ilgi çekici bir konuşmayı bırakmak zorunda kalan Levine üzülmeye kalktı. Karısının kendisini sadece önemli durumlarda çağırdığını da bilirdi.794

Serge İvanovitch'in Rusya ile birlikte harekete geçecek olan kırk milyonluk bir Slav halkı hakkında söylediği ilgi çekici şeyler ve karısının kendisini neden çağırdığı hakkında duyduğu endişelere rağmen. Levine yalnız kalınca sabahleyin olup bitenleri düşünmekten geri kalmadı. Tarihte Slavların oynayacağı her rol, kendi ruhunda olup bitenlerle karşılaştırıldığı zaman önemsiz bir şey gibi görünüyordu. Bu yüzden bu düşüncelerin hepsini bırakıp sabahki duygularına daldı.

Sabahki duruma girebilmek için uzun uzun düşünmesine gerek yoktu. Bu duyguyu birden, bütün doluluğuyla duyabiliyordu. Duygu her zamankinden daha kuvvetli bir şekilde kendisini gösteriyordu.

Çocuğun odasına girdiği sırada sabah düşünmüş olduğu konular: dan birisi aklına geldi. Daha doğrusu bu konuyu düşünmekten kaçınmıştı. Bu düşünce şuydu: Tanrının varlığını gösteren en kuvvetli delil, onun iyiliğin ne olduğunu açıklamış olmasıdır. Ama bu açıklamanın sadece Hristiyan kilisesine verilmiş olduğunu, Budist ya da Müslümanların bu gerçeğe ulaşamamış olduklarını nasıl söyleyebiliriz? Onlarda

iyilik yapılması gerektiğini söylüyor ve yapıyorlardı.

Bu soruya cevap vereceğini seziyor, ama cevabını açıkça ortaya koymuyordu.

Kitty çocuğu banyoya koymuş, bekliyordu. Kocasının ayak seslerini duyunca gülümseyerek ona döndü ve gelmesini iştret etti. Bir eliyle suyun içinde sırtüstü yatmış olan bebeği tutuyor, öteki eliyle de süngeri sıkıyordu.

"Gel, gel..." dedi. "Agatha Mithailovna'nın hakkı varmış, bizi tanıyor..."

Mitya o gün bütün yakınlarını tanıdığını iyice belirtmişti.

Levine banyonun yanına geldiği zaman bunu o da anladı.

Bunu anlayabilmek için oraya çağırılmış olan aşçı, çocuğun üzerine eğildi. Mitya kaşlarını çatıp başını sallayarak memnun olmadığını belirtti. Kitty eğilince gülümseyip, küçücük elleriyle süngeri tutmaya

795

çalı ve garip sesler çıkardı. Herkes buna hayran olmuştu. Levine çok şaşırmış ve sevinmişti.

Bebek banyodan çıkarılıp kurulandıktan sonra ağızları arasında annesine verilmişti.

Kitty kucağında çocuğu ile birlikte her zamanki yerine oturduğu zaman, kocasına, "Bebeği sevmeye başladığına çok memnun oldum," dedi. "Adamakıllı üzülüyordum. Ona karşı hiçbir şey hissetmediğini söylemiştin."

"Sahi mi, bunu söyledim mi? Ben sadece hayal kırıklığına uğradığımı söylemiştim."

"Hayal kırıklığına uğradığını mı?"

"Onun yüzünden değil, kendim yüzünden hayal kırıklığına uğradığımı söyledim. Ben çok fazla şeyler hessedeceğimi sanmıştım. Bunun yerine içimi tiksinti ve acımak gibi duygular kaplamıştı."

Kitty bebeğin üstünden Levine'e dikkatle bakarak dinliyor ve çocuğu yıkarken çıkarmış olduğu yüzüklerini incecik parmaklarına takıyordu.

"Onu görünce zevk almaktan çok acıma duygusuna kapılmış olmama şaşmıştım. Ama bugün fırtınada onu ne kadar çok sevdiğimi anladım."

Kitty cülümsüyordu. "Çok korktun mu?" diye sordu. "Ben de çok korktum. Şimdi daha iyi hissediyorum. Gidip meşe ağacına bakacağım. Katavasof ne kadar hoştu. Ne güzel bir gün geçirdik. Serge İvanovitch'e karşı çok iyi hareket ettin... Neyse, onların yanına git sen... Banyodan sonra burası çok rutubetli ve sıcak oluyor..."

Levine çocuğun odasından çıkınca, yeniden eski düşüncelerine daldı. Konuşma seslerini duyduğu oturma odasına gideceğine, terasta 796

durakladı. Dirseklerini korkuluğa dayayıp, gökyüzünü seyretti.

Ortalık iyice kararmıştı. Levine'in baktığı güney tarafında tek bir bulut kalmamıştı. Fırtına kuzeye doğru kaymıştı. Tâ uzakta çakan şimşeklerin ışığı görülüyor, boğuk gök gürültüleri duyuluyordu. Levine bahçedeki sakız ağaçlarından düşen damlaların çıkardığı sesi dinliyor, yıldızları ve samanyolunu seyrediyordu. Şimşek çaktıkça Samanyolu ve hatta iri yıldızlar görünmez oluyor, ama parıltı geçtikten sonra tekrar eski yerlerinde beliriyorlardı.

Levine kendi kendine: "Beni şaşırtan nedir?" diye sordu. "Tanrısallığın en sağlam delili iyilik ve kötülüğün ne olduğunun insanlara bildirilmiş olmasındadır. Ben ve içinde bulunduğum kilise, bu bildiriye kabul ediyoruz. Peki Yahudiler, Müslümanlar, Budistler ne olacak? Bütün bu insanlar hayatın en büyük mutluluğu olan bu bilgiden yoksun mudurlar?" Biraz düşündükten sonra hemen, hatasını buldu. "Ne yapıyorum ben?" diye sordu. "Tanrısallık ile çeşitli dinler arasındaki ilişkiyi incelemeye kalkıyorum. Bana bir bilgi sunuldu. Ben kalkmış bu bilgiyi akıl yoluyla açıklamaya çalışıyorum."

"Yıldızların hareket etmediğini bilmiyor muyum?" diyerek tâ yukarılarda görünen parlak yıldızlara baktı.

"Ama yıldızların hareket ettiğini kabul etmesem, yeryüzünün hareketini kabul edemem."

"Gök bilginleri yeryüzünün karmakarışık hareketlerinin hepsini gözönünde tutabilselerdi herhangi birşeyi anlayıp hesaplayabilirler miydi? Gök bilginlerinin insanı şaşırtan bütün hesaplan ve gök cisimleri hakkında verdikleri bütün bilgiler, göksel cisimlerin hareket ettikleri esasının kabul edilmesine dayanmaktadır. Bu hareketi ben de görüyorum. Nitekim aynı hareketi yüzyıllar boyunca milyonlarca insan gördü ve görmeye devam edecek. Gök bilginleri bütün insanlar için geçerli olan bu gerçeğe inanmamış olsalardı, hesapları bomboş çıkacaktı. Nitekim ben de bütün insanlara verilmiş olan ve bana Hristiyanlık aracılığıyla sunulan iyilik fikrine sahip olsaydım, benim ulaştı

797

gım sonuçlar da boşuna olacaktı. Başka dinlerin Tanrısallıkla ne gibi bir ilgisi olduğunu söyleyemem, buna hakkım yoktur."

Oturma odasına giden Kitty onu görünce, "Demek içeri gitmedin," dedi.

Kocasının yüzüne sabit gözlerle bakarak, "Ne var, bir şeye mi  z ld n?" diye sordu.

Ama  akan bir  im ek Levine'in yüzünü aydınlattı. Kitty onun sakın ve mutlu olduğunu görünce gülümsedi. "Anlıyor beni," diye düşündü Levine. "Ne d   nd   m  biliyor. Söyleyeyim mi ona? Evet söyleyeyim."

Tam bu sırada Kitty konuşmaya başladı.

"Kostiya senden bir şey rica edeceğim," dedi. "Serge İvanovitch'in odasını hazırladılar mı acaba, bakıver."

"Peki gideyim," dedi Levine karısını öperek.

Sonra, "Hayır ona bunu söyleyemem daha doğru olur," diye düşündü. Bu bir sırdır. Sadece beni ilgilendiren bir sır. Bunun benim için hayati bir önemi var."

"Bu yeni duygu beni de i tirmedi. Hayal ettiğim gibi birden bire aydınlatmadı beni.  a ılacak bir tarafı yoktu bunun. Çektiğim acılar i ime i ledi. Ben farkına varmadan y re ime sokuldu."

"Yine eskisi gibi davranıyorum. İvan'a kızıyor, başkaları ile tartışmalara giriyor, düşüncelerimi açıkça söylüyorum. Ruhumdaki Tanrısallıkla başkaları arasında yine aynı duvar var. Karımla bile anla mıyorum bu bakımdan. Neden dua ettiğimi halâ akılcı bir şekilde a ıklayamıyorum. Dua etmeye devam edeceğim. Ama başıma ne gelirse gelsin artık hayatımın her dakikası anlamlı olacak. Eskiden anlamsız olan hayatım ona verebildi im iyilikle anlam kazanacak."

SON